VLAANDEREN IN UNIFORM 1940 - 1945

Jan Vincx

Deel 2

VLAANDEREN IN UNIFORM 1940-1945

DEEL 2

jan vincx

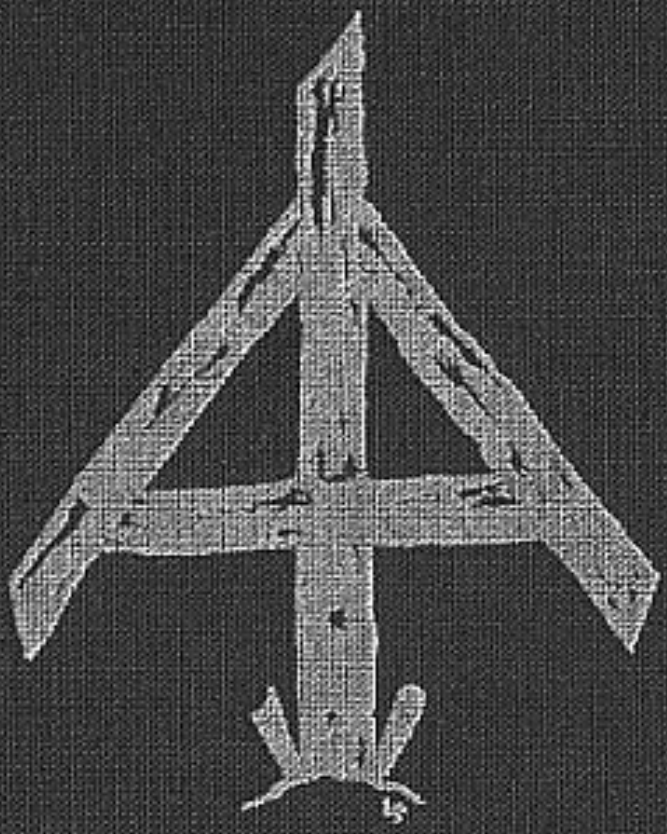

Door plaatsgebrek en door het zeer lijvig dossier van het N.S.J.V. en verbonden jeugdgroeperingen moeten we deze bijdrage naar boekdeel 3 verplaatsen. Hiervoor onze verontschuldigingen.

Wij herhalen nogmaals, dit werk heeft ook zijn hiaten; we weten dat er dingen zullen ontbreken of kleine onjuistheden in voorkomen.
Wij waren gebonden aan officiële documenten en getuigenissen van mensen die er toen bij waren. Aan u om deze fouten te herstellen, we blijven er u dankbaar voor. Dit is in ons aller belang.

VLAAMSE WACHT

Uit ,,Leiding'' van het V.N.V. 1942

WAT IS EN WAT WIL DE VLAAMSE WACHT ?

Op beide vragen willen wij bondig antwoorden.
Wat de Vlaamse Wacht is, is vlug gezegd. Een Vlaamse zuiver militaire formatie die onder het bevel van Vlaamse Officieren en gegradueerden, onder de Duitse Weermacht en in verbinding met haar, in de Zuidelijke Nederlanden militaire opdrachten vervult, in het belang van eigen land en volk. De leden der Vlaamse Wacht ondertekenen bij hunne in dienst treden een verbintenis voor één jaar of voor den duur van den oorlog. Ze hebben de hoedanigheid van ,,Wehrmachtsgefolge'' met al de daaraan verbonden rechten en plichten. Het hoeft natuurlijk niet gezegd dat deze hoedanigheid — Wehrmachtsgefolge — geenszins afbreuk doet aan het nationale karakter der formatie. Het Nederlands is er uitsluitend voer- en kommandotaal. Alleen in hunne betrekkingen met de hogere Duitse instanties wordt door de staven het Duits gebruikt. Door hun hoedanigheid van Wehrmachtsgefolge zijn de onderhorigen der Vlaamse Wacht onttrokken aan de controle van gelijk welke Belgische instantie en vallen zij in alle omstandigheden onder de toepassing der Duitse militaire wetgeving.
Wat de Vlaamse Wacht vooral onderscheidt van de para-militaire organisaties in de meeste bezette gebieden — b.v. van de Wachtbrigades, vroeger Vlaamse Fabrieckswacht — is haar ZUIVER MILITAIRE KARAKTER. Waar de D.M.-W.B. een politieke weerformatie is die tijdelijk — voor den duur van den oorlog — de Duitse Wehrmacht ter zijde staat, zonder daarom haar politieke, vooral propagandistische activiteit stil te leggen, is de Vlaamse Wacht, zooals we reeds hoger zegden, een zuiver militaire formatie met bestendig karakter en kan zij als dusdanig NIET actief ingrijpen in het politieke leven. Dit wil nu niet zeggen, dat de Vlaamse Wacht naar het voorbeeld van het voormalig Belgisch leger onzaliger gedachtenis, angstvallig iedere uiting van politiek leven en streven in hare rangen versmacht. Integendeel. De Vlaamse Wacht is ervan overtuigd, dat zij geroepen is een groote rol te spelen bij de definitieve ordening van deze ruimte, echter niet door een actief ingrijpen in de politiek, zij wenscht, zelfs niet consultatief op te treden. Zij wil en kan alleen hare taak volbrengen door zich zelf te smeden tot een staalhard wapen, dat ten gepasten tijde zal gegeven worden in de handen van deze organisatie die de politieke ordening in dit land zal doorvoeren.
Hoe wil nu de Vlaamse Wacht zich zelf tot dit staalharde wapen — dit keurkorps — smeden? Als eerste stap heeft de Vlaamse Wacht verkozen hare wordingsperiode door te maken in de harde school van het Duitse leger. Het doel dat zij wil bereiken is tweevoudig:
1. de oorlog helpen winnen;
2. hier een volkse Weermacht opbouwen.
Als de Vlaamse Wacht daarbij verkiest de Duitse methode te volgen, dan is dat niet om, zonder oog te hebben voor de eigenheden van ons volk, in alles het Duitse te copieeren.
Komen wij terug op de doelstelling der Vlaamse Wacht:
1. De oorlog helpen winnen. — Dit kan geschieden op vele manieren. De beste en meest rechtstreekse is echter ontegensprekelijk: het verrichten van wapendienst. Het is niet de taak van de Vlaamse Wachter politiek strijder te zijn, het is echter onontbeerlijk dat de Vlaamse Wachter in zich drage een politiek geloof. Dit politiek geloof kan er maar één zijn: het nationaalsocialistische.
Als 2e doel stelt de Vlaamse Wacht voorop het opbouwen van een volkse Weermacht in

de Zuidelijke Nederlanden. Om dit doel te bereiken, is het volstrekt noodzakelijk, dat de Vlaamse Wacht zich onthoude van iedere inmenging in politiek gepolemiseer over détails, maar dat zij daarentegen zó sterk de inslag drage van het volkse en het nationaalsocialistische, dat zij in zich kan opnemen ALLE nationale en volkse krachten die nog geloven aan ons volk-zijn. Zij is er dan ook reeds grotendeels in geslaagd, een geest te scheppen, die ALLE leden der formatie bezielt: een geest van dienstbaarheid aan het gehele volk. Zij moet er in slagen, hare leden ervan te overtuigen, dat buiten de rechtstreekse politieke agitatie er ook nog een ander domein is waar men de Beweging en daardoor het hele volk kan dienen, dat dit domein het militaire is en dat op dit domein, hoe schijnbaar steriel ook, alleen kunnen meewerken de taaisten, de hardsten, de besten.

Op dit platform is de enige taak der Vlaamse Wacht hare militaire organisatie zo snel en zo sterk mogelijk uit te breiden, opdat op de dag, waarop de nationaalsocialistische Beweging de macht in handen neemt, de Leider onmiddellijk kunne beschikken over een ordedragend en onderscheppend organisme, dat de macht draagt, beschut en in stand houdt. Dit organisme zal de Vlaamsche Wacht zijn.

In deze gedachtengang heeft de Leider der Eenheidsbeweging de weerkrachtige jonge mannen opgeroepen voor de Vlaamse Wacht. Ook wijlen Staf de Clercq had het probleem der volkse weerbaarheid aldus ingezien en heeft deze zienswijze zeer klaar geformuleerd, een maand vóór zijn afsterven, bij zijn bezoek aan het 2e Bataljon der Vlaamse Wacht: ,,Gij zijt het embryon onzer weermacht. De politieke macht zullen WIJ veroveren. Eens dat wij den last van het staatsgezag dragen, moet gij onze ruggegraat zijn.''

En het woord van Leider Dr. Elias gericht tot den Kommandant van het 3e Bataljon der V.W. naar aanleiding van zijn bezoek aan de kazerne der V.W. III: ,,Ik ben verbaasd over wat gij reeds presteerde, ik verwacht nog veel van U'', is betekenisvol voor de toekomst.

Iedereen in de Beweging die jong en veerkrachtig is moet inzien, dat er in de Vlaamse Wacht iets aan het groeien is waar ons Volk sedert eeuwen op wacht: men smeedt er aan het zwaard der bevrijding.

Alle inlichtingen betreffende de Vlaamse Wacht worden graag verschaft op het Wervings- en Propagandabureel der V.W., Emiel Jacqmainlaan, 124, Brussel, of op de regionale wervingsburelen die kortelings geopend worden.

VLAAMSE WACHT

WERVING

Door het Verbond der Vlaamse Oudstrijders — V.O.S.

Dit organisme groepeerde al de Vlaamse krachten, die militair geschoold waren. Het kreeg dan ook door de Militaire Bevelhebber van België en Noord-Frankrijk de opdracht de Vlaamse Wacht op te richten.

De werving gebeurde dan in al de plaatselijke afdelingen van V.O.S. Op te merken valt dat 80 % der Vlaamse oudstrijders (1940) in 1941 aangesloten waren bij V.O.S., de enige toegelaten oudstrijdersorganisatie in Vlaanderen.

REKRUTERING

Bij de eerste lichting waren het bijna uitsluitend oud-soldaten van het Belgisch leger.
Als officieren werden enkel aktieve officieren van het Belgisch leger aangeworven (door bemiddeling van de Lt. De Windekring).
De reserve-officieren kregen de rang van Wachtmeester (Adjudant), de onderofficieren en korporaals behielden hun dienstgraad.
Lt. De Windekring was een kring van Vlaamse krijgsgevangen officieren van het B.L.

OPRICHTING

De 1e Lichting der V.W. werd op 3 juni 1941 opgeroepen zich te melden in de Kavalleriekazerne (Polygoon) te Maria-ter-Heide.
Bij het ontstaan was het lidmaatschap van V.O.S. vereist. Later gebeurde de aanwerving door de aanwervingsbureaus in de Afdelingen en op de Centrale te Brussel.
De 1e lichting was een succes, meer dan 800 oud-gedienden van het Belgisch leger boden zich aan, zowel reserve-officieren, onderofficieren en manschappen.
De acht eerste aktieve Belgische officieren die einde mei te Maria-ter-Heide aankwamen waren: Kapitein-Kommandant Naets, Kapitein Wambeke Jan, Luitenants De Ron Felix, De Meulder Jan, Ghijsen Marcel, De Bruyne Henri, Neyrinck N., de onderluitenant Tack Frans.
Een paar weken later een nieuw kontingent met: Kapitein De Bruyne Jef, de luitenants Louwet, Maris Lode, Van den Bergh Lode, Berghs Michel, Peeters Wim, de onderluitenants: Senepart, Peeters Alfons, Van Hilst, Arckens Eugeen en enkele anderen.
Bij de tweede lichting kwamen nog Belgische officieren uit Duitse krijgsgevangenlagers onder meer Lt. Utten Jan, Lt. Van de Perre.

De 2e Lichting der V.W. werd op 19 augustus 1941 opgeroepen te Maria-ter-Heide.
Vanaf 1942 waren er regelmatig oproepingen en gebeurde de opleiding te Kontich Kazerne en niet meer te Maria-ter-Heide.

De 3e Lichting der V.W. werd op 7 (8) april 1942 opgeroepen te Maria-ter-Heide.

De 4e Lichting der V.W. werd op 20 april 1943 opgeroepen te Kontich.

OPRICHTING

Uit ,,Vossen'' van Dr. Provoost ontnemen we:

> *Woorden van G. Lefever op 15 juni 1967:* ,,V.O.S. had zich tot de oprichting van de Vlaamse Wacht geleend op verzoek van het V.N.V. de bedoeling Vlaamse elementen te werven voor de versterking van de bestaande politiekorpsen.
> In april 1941 had de bezetter gedreigd de Belgische Rijkswacht, die door een tekort aan officieren ontredderd was, onder bevel van een Duitse Verwalter (beheerder) te stellen.
> De nieuwe sekretaris-generaal van Binnenlandse Zaken, Gerard Romsée, voorkwam dit door de Rijkswacht te reorganiseren en een aantal legerofficieren in de Rijkswacht op te nemen. Hij vond weerklank bij de Vlaamse officieren van de Luitenant De Winde-Kring uit het krijgsgevangenkamp Lückenwalde. Al in februari 1941 hadden enkele tientallen Belgische officieren in Lückenwalde een verbintenis van de Lt. De Winde-Kring ondertekend om uit krijgsgevangenschap naar België te kunnen terugkeren en een overplaatsing naar de Rijkswacht te bekomen.''
> In deze kontekst werd de Vlaamse Wacht opgericht om het tekort van de Rijkswacht aan te vullen. Of het nu het Militair Bezettingsbestuur dan wel de sekretarissen-generaal of Romsée waren die het initiatief namen is niet duidelijk. Wellicht hebben ze eng samengewerkt terzake.

De Feyter Karel verklaarde in mei 1941

> ,,dat tot de oprichting der Vlaamse Wacht beslist werd door de sekretarissen-generaal en dat de werving ervan toevertrouwd werd aan V.O.S.
> Het doel van V.O.S. was: zoveel mogelijk krijgsgevangenen te doen vrijstellen en aan een groot aantal gedemobiliseerden een eerlijke broodwinning te bezorgen.''

Oprichting volgens Duitse bronnen

Volgens deze bronnen zou het een Duits initiatief zijn geweest. Door de oorlog met Rusland had het Duitse leger meer soldaten nodig en de Landesschützenbataljons, die in België de bezetting verzekerden, werden vrij ge-

maakt voor het Oostfront door deze te vervangen door de Vlaamse Wacht en de Garde Wallone (Landeseigene Kräfte). Deze thesis is moeilijk aan te nemen, daar de Vlaamse Wacht reeds opgericht werd maanden vóór de oorlog met Rusland begon.

VOORWAARDEN VAN TOETREDING TOT DE V.W. IN JUNI 1941

In ,,V.O.S.'' van 29 juni 1941

,,Doch de politie en gendarmerie hebben, om hogerbeschreven redenen, ook zonder die waakdiensten hun handen vol. Daarom werd in Vlaanderen de Vlaamse Wacht opgericht, een korps dat, althans in de eerstvolgende maanden, uitsluitend met waakdiensten, in het belang van de Vlaamse volksgemeenschap, zal worden belast.
Het verbond V.O.S. geniet het eervol voorrecht daartoe gepaste kandidaten voor te dragen, die voldoen aan onderstaande voorwaarden:
1. — Stevige Vlaamse overtuiging, bewezen door lidmaatschap bij kulturele of andere Vlaamse verenigingen en door, een niet al te recent, lidmaatschap bij het verbond V.O.S. Wie zich b.v. bij ons als lid zou komen aangeven om dadelijk zijn kandidatuur te stellen bij de Vlaamse Wacht, moet niet op een aanstelling rekenen.
2. — Militair geoefend. Wie geen militaire dienst deed, of in intendance of geneeskundige diensten was ingedeeld, kan voorlopig niet in aanmerking komen.
3. — Lichamelijke geschiktheid. Lengte, minstens 1,65 m, goede gezondheid, enz.
4. — Hoogstens 35 jaar oud.

Reeds wordt de eerste afdeling van de Vlaamse Wacht in een militaire inrichting van de noorderkempen aan een zes weken lange herhalingsoefening onderworpen. En al onze makkers, die er bij zijn schrijven geestdriftig brieven over het eten, over de soldij, over de kameraadschap en vooral over de Vlaamse fierheid, die in de Vlaamse Wacht te vinden zijn.
Wij geloven hun getuigenis over het eten.
Wij weten dat de soldij niet met een Belgisch piottenloon kan worden vergeleken: 50 fr. per dag, vermeerderd met sociale voordelen, kindertoeslag, verzekering tegen ziekte, enz...
Wij verheugen ons over de geest van kameraadschap die in de Vlaamse Wacht blijkt te heersen.
En wij zijn overtuigd, dat de kleinmoedigen, die zich door praatjes van de dienst in de Vlaamse Wacht hebben laten afschrikken, alle reden hebben om hun lichtgelovigheid en onstandvastigheid te betreuren.
Maar wat ons het eerst en het meest ter harte gaat, is dat in de Vlaamse Wacht mannen gekweekt worden, die voor onze Vlaamse strijd strijders zullen zijn van allereerste gehalte. Die hun dienst zullen opvatten en volbrengen als een dienst aan de volksgemeenschap, als belangloze bijdrage aan het algemeen welzijn. Die na hun dienst in de Vlaamse Wacht de geschikte mannen zullen zijn om verantwoordelijke plaatsen in te nemen in de bestendige ordediensten van het land.
Wij, Vlamingen, hebben voldoende leergeld betaald om geen 100 % vertrouwen te stellen in de Belgische gendarmerie of in de politiekorpsen van de Brusselse agglomeratie. Wij herinneren ons nog te goed de gendarmecharges op V.O.S.-betogingen te

Lier en te Ieper, op de bedevaarders te Diksmuide. Wij weten nog hoe hardhandig te Brussel werd opgetreden tegenover de Vlaamse Harmonie of tegenover de Vlamingen in de tijd van de "Gand-Français"-stoeten. Als die ordediensten met Vlaamse Wachters zullen gestoffeerd zijn, dan zullen van de gendarmerie en de grote politiekorpsen werkelijk instellingen in dienst van, en niet tegen, de volksgemeenschap kunnen worden gemaakt.
Dan zal orde kunnen heersen in ons eigen huis.
Inmiddels zeggen wij aan onze Vlaamse Wachters: Staat uw man!"

Afschrift

Kontrakt van dienstneming

De Militaire Bevelhebber
voor België en Noord-Frankrijk

Aanstellingskontrakt voor leden van de Vlaamse Wacht-Afdeling

De genaamde .....
wonende te .....
geboren te ..... de .....
gehuwd of ongehuwd ..... aantal kinderen .....
toebehorend aan de Vlaamse gemeenschap is ingelijfd door de Militaire Bevelhebber van België en Noord-Frankrijk in hoedanigheid van ..... te beginnen ..... in de Vlaamse Wacht-afdeling sectie I aan de volgende voorwaarden:

1. Vergoedingen

a) De dagelijkse vergoeding is vastgesteld op:

Wacht	50 Fr.
Wacht (rang van onder-officier)	60 Fr.
Wacht (rang van adjudant)	70 Fr.

b) Betalingswijze:
De vergoedingen zullen betaald worden op 1, 11 en 21 van elke maand, 1/3 aan de wacht, 2/3 aan de familieleden te zijnen laste.

c) Onderhoud:
Evenals de Duitse troepen zullen de Vlaamse Wachters kosteloos onderhouden worden. Indien om dienstredenen het onderhoud niet is verzekerd, zal hen dagelijks een vergoeding van 10 fr. worden betaald.

d) Logement:
Al de leden van de Vlaamse Wacht-afdeling worden kosteloos gehuisvest.

e) Uitrusting:
De leden worden kosteloos gekleed. Nochtans moet hijzelf de onderklederen leveren.

f) Verzekering tegen ziekte:
De leden van de Wacht worden door de Militaire Bevelhebber verzekerd bij de verzekeringsmaatschappij ,,Noordstar-Boerhave'' te Gent. De verzekeringskosten worden betaald door de Militaire Bevelhebber. In geval van ziekte zal er geen supplementaire vergoeding betaald worden buiten die welke voorzien wordt door de ziekenkas.

g) Belastingen en sociale lasten:
De belastingen en sociale lasten worden betaald door de Militaire Bevelhebber. Zij worden globaal berekend voor al de leden van de Wacht en worden gestort aan de ,,Zentralkasse für Verteilung der sozialen und fiskalischen Beitrage'' te Brussel.

2. *Verloven*
Al de leden van de Wachtafdeling kunnen een verlof van 15 dagen krijgen na vier maanden dienst. De reizen zijn kosteloos en geschieden door middel van een ,,Wehrmachtfahrschein''. De vergoeding voorzien onder nr. 1 wordt ook betaald gedurende het verlof. De gehuwden kunnen maandelijks, de ongehuwden alle twee maanden, een eindweekverlof bekomen. In dit geval vallen die reiskosten ten laste van de belanghebbende, doch de soldij wordt voortbetaald.

3. *Dienstnemingen*
Er is dienstneming vanaf het ondertekenen door de Wacht van de volgende verklaringen:
,,Ik neem vrij de verbintenis aan de politiedienst te verzekeren in het binnenland, onder de orders van de Duitse Wehrmacht en met haar medewerking. Ik zal gehoorzaam zijn aan mijn oversten en ik zal stipt en zorgvuldig alle opdrachten vervullen die me zullen worden toevertrouwd.''

4. *De duur van de dienstneming is onbeperkt*
Zij kan worden verbroken zonder voorafgaandelijke opzegging door de Militaire Bevelhebber, en met een dergelijke opzegging van zes weken door de leden van de Wachtafdeling.
De leden van de Vlaamse Wacht-afdeling zijn onderworpen aan de Duitse militaire wetten gedurende de duur van hun dienst.

Voor de Militaire Bevelhebber Het lid der Vlaamse Wacht-Afdeling

De eerste 8 Belgische beroepsofficieren die uit Luckenwalde kwamen en het kader der V.W. vormde. Van links naar rechts: Ghijssen Marcel, De Bruyne Rik, Wambeke Jan, Naets, Tack Frans, De Meulder Jan, Neirinckx, De Ron Felix.

Kakiuniform bij de opleiding te Maria ter Heide zomer 1941. Midden: René Poot (later Lt., sneuvelde in september 1944 te Antwerpen). Rechts: Wm. J. Vincx.

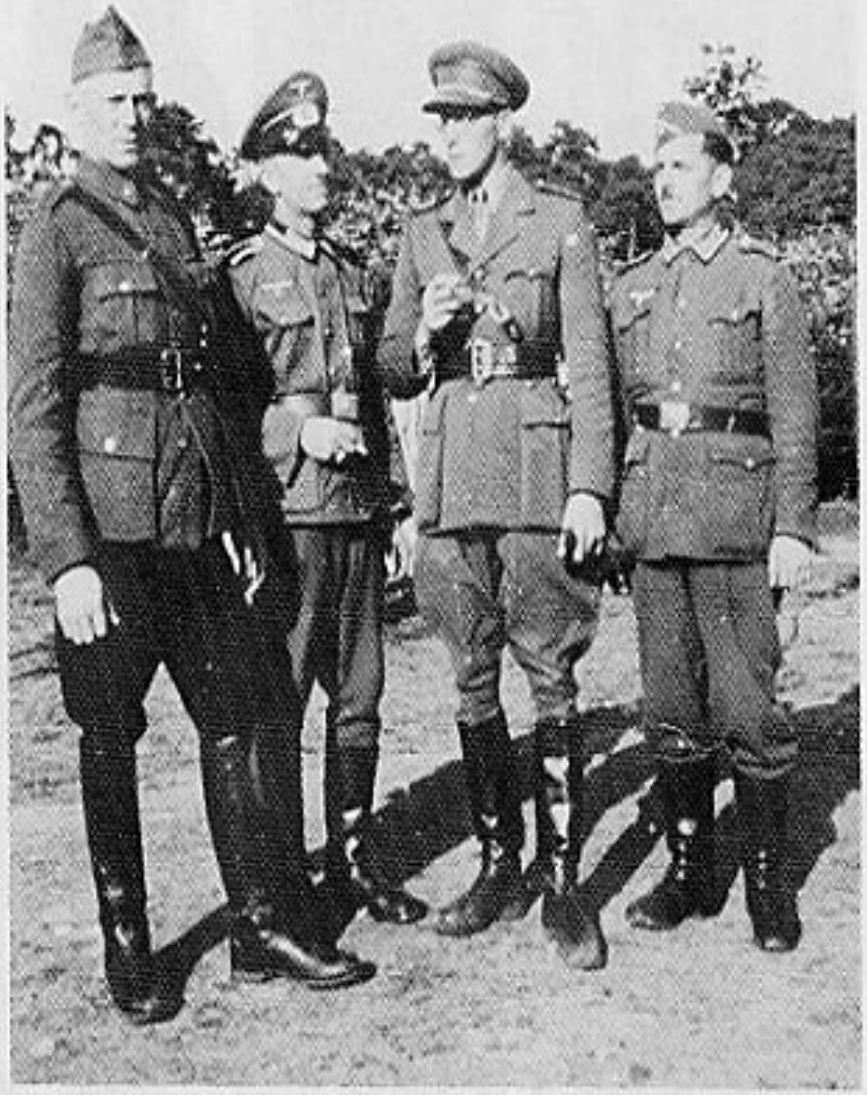

1e lichting. Officieren in het Belgisch uniform. 1e links Lt. Van Malderen. 3e links Lt. Van den Berghe.

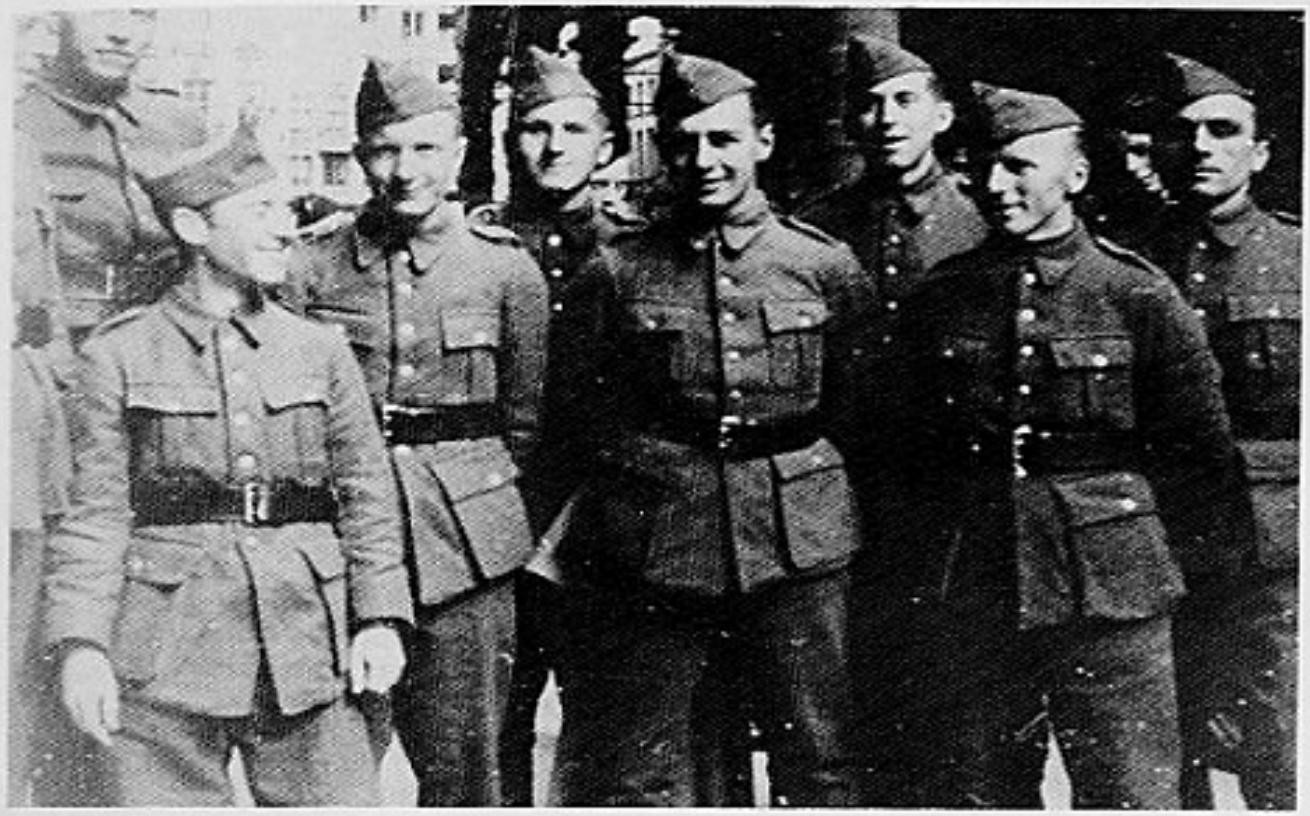

Opleiding 1941. Onderofficieren in Belgisch uniform.

Hasselt 1941. Begrafenis van Vlaamse Wachter. Officieren nog gedeeltelijk in Belgisch uniform. Van links naar rechts: Hauptmann Abrech, Major Wolf, N.S.J.V. Branckaerts, Lt. Jan Uten, Kpt. Jef De Bruyne, Lt. E. Arckens, Lt. Van Hilst.

Opleiding 1942 te Kontich-Kazerne. Manschappen bij de opleiding nog in Belgische uniform.

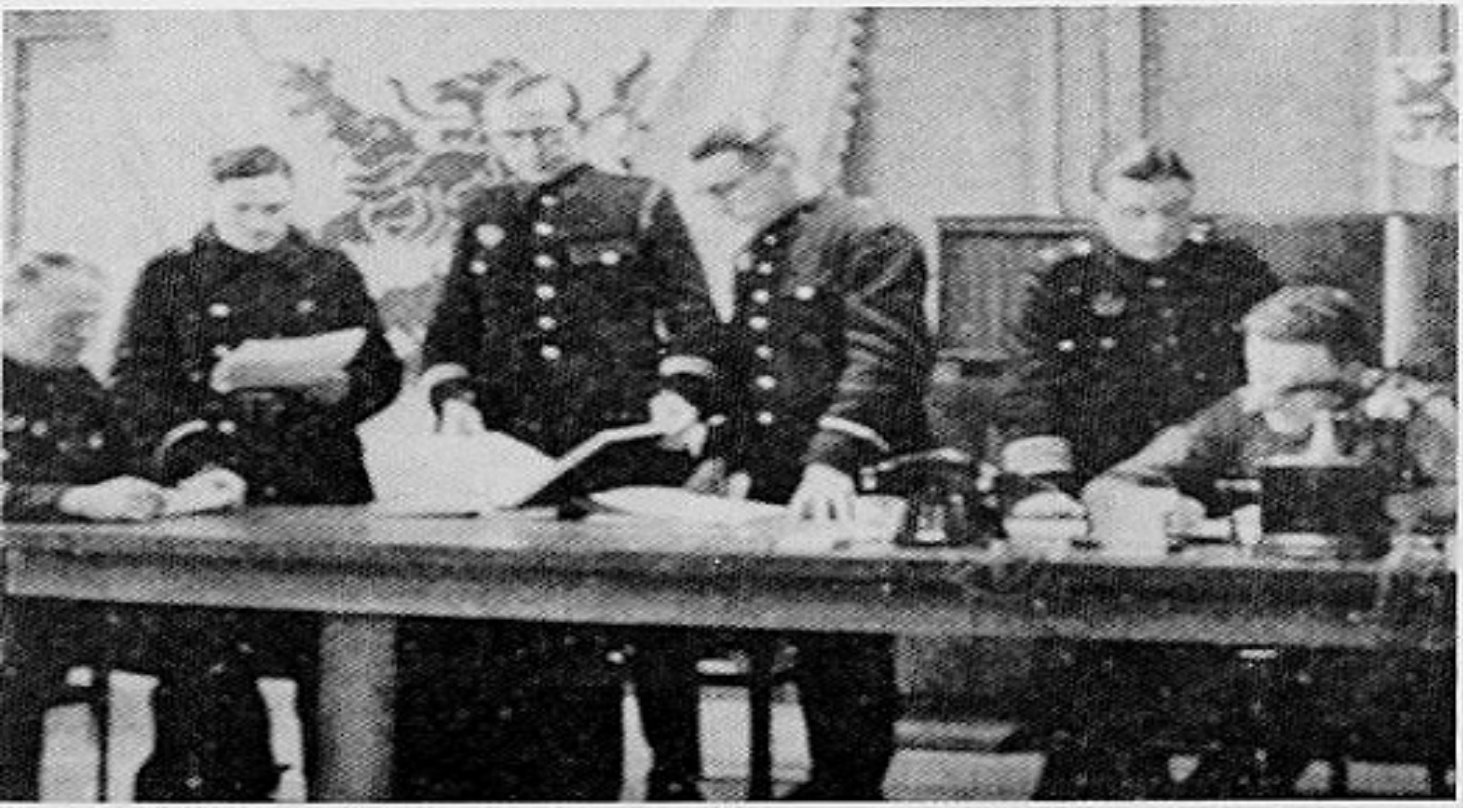

Aanwervingsbureel op de Meir te Antwerpen — 1942.

Werfbureel voor de Spoorwegwacht — 1943.

Grondopleiding, Wachtaflossing — 24 juli 1943.

Wachtaflossing moet aangeleerd worden — 24 juli 1943.

Liggend schieten.

Groepsopleiding.

Even verpausen (reeds met Duitse rangkentekens).

Tjechische machinegeweren.

Hollandse machinegeweren.

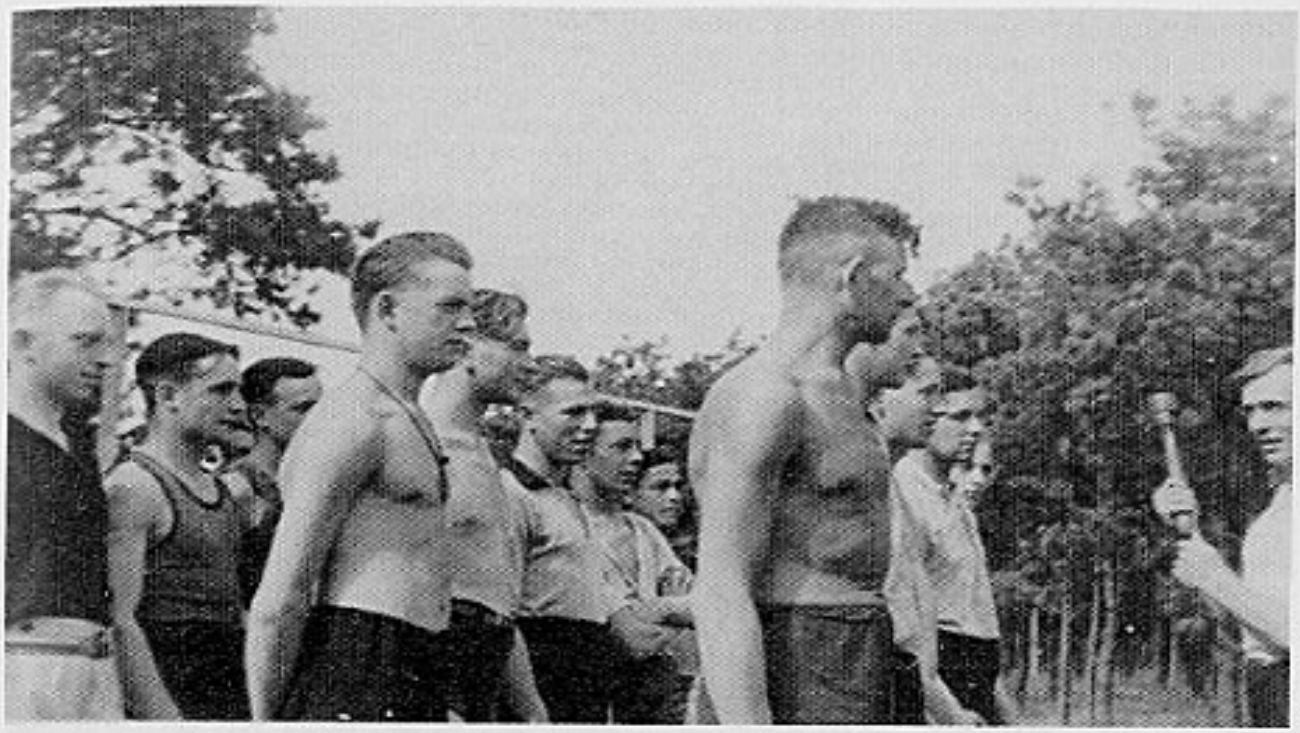

Oefening met Steelhandgranaten.

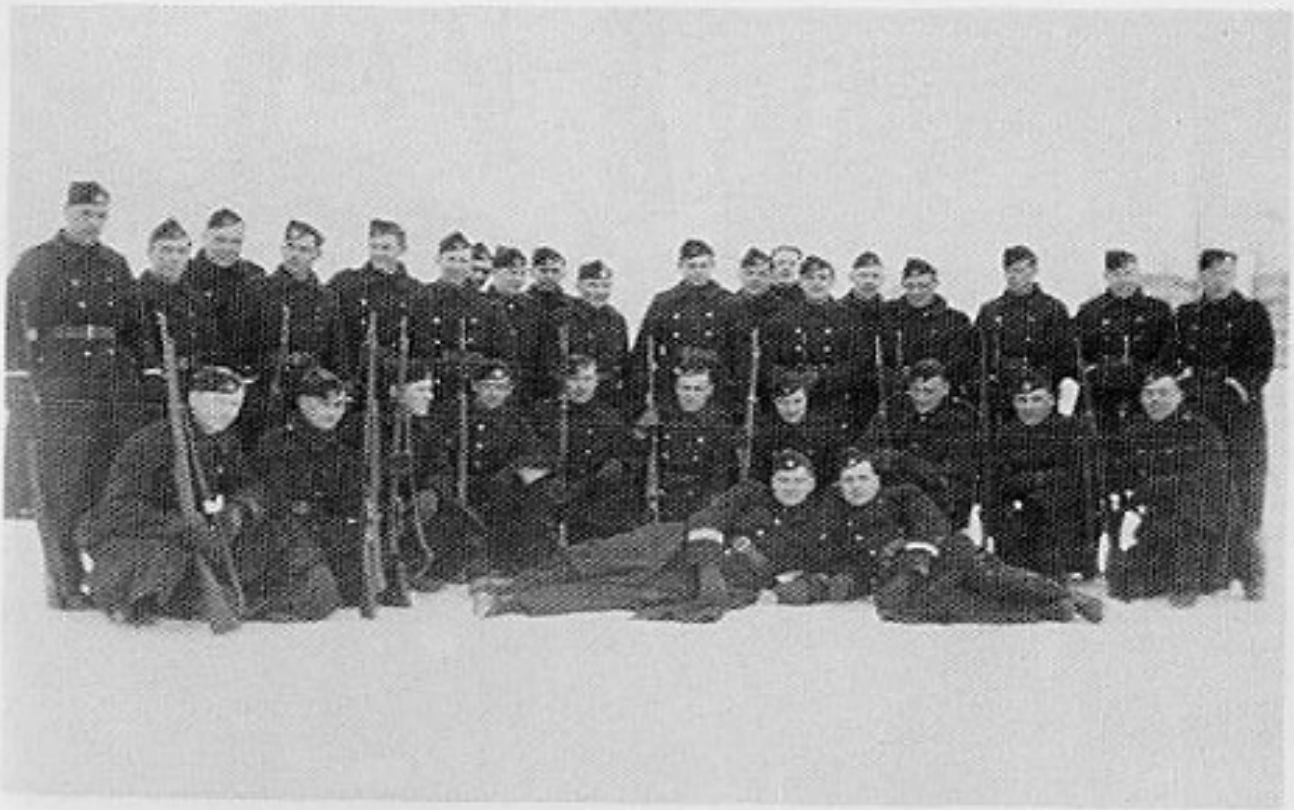

Winter 1941 te Berchem 29 december 1941. Peleton J. Vincx, 6e Kp.

Kompagnie in volle uitrusting.

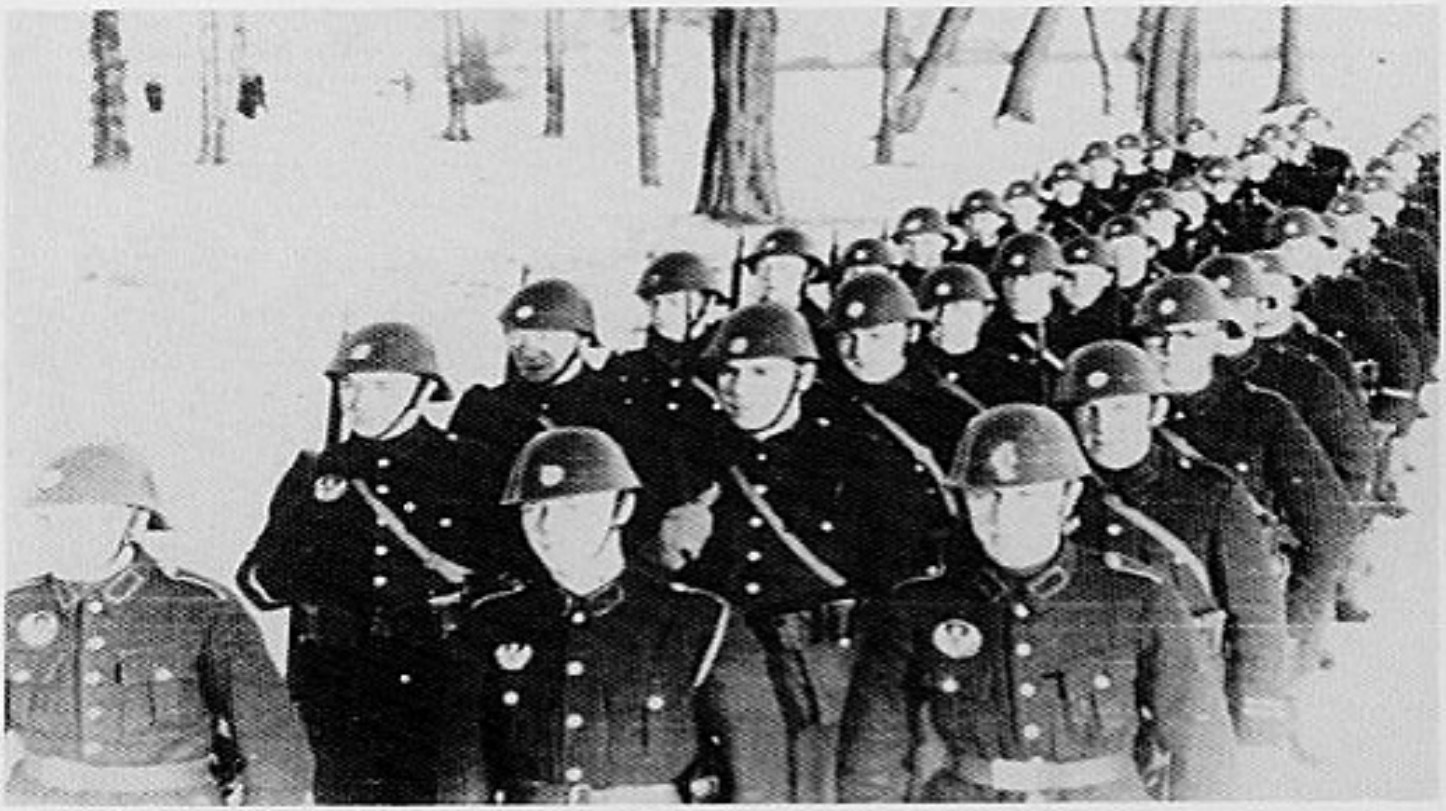

Peleton terug van oefening.

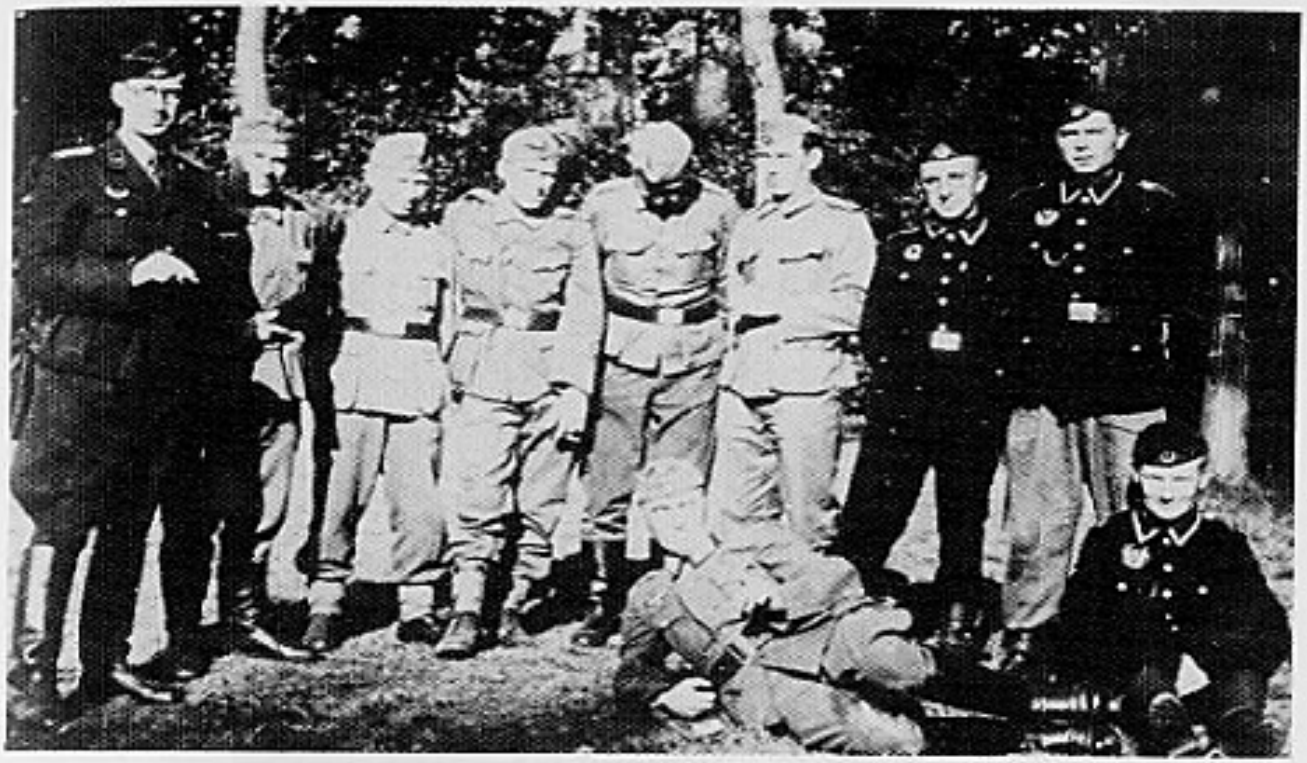

Opleiders van de 3e Opleidingskompagnie te Kontich-Kazerne.

Opleidingskompagnie te Kontich. Van links naar rechts: O/Off. Celens, Kp. Chef. Oberleutnant Deutz, Luitenant De Glas.

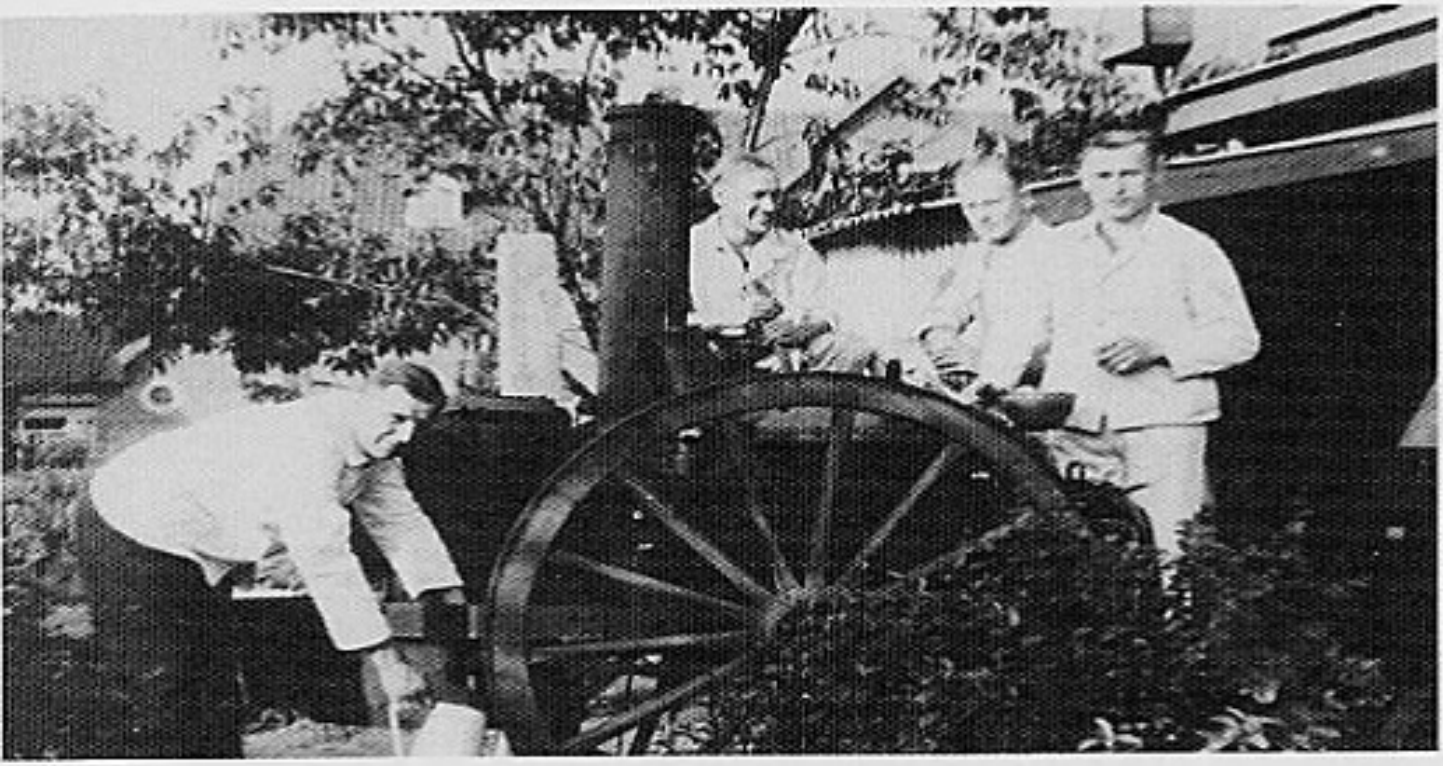

De veldkeuken. Kp. W. Peeters.

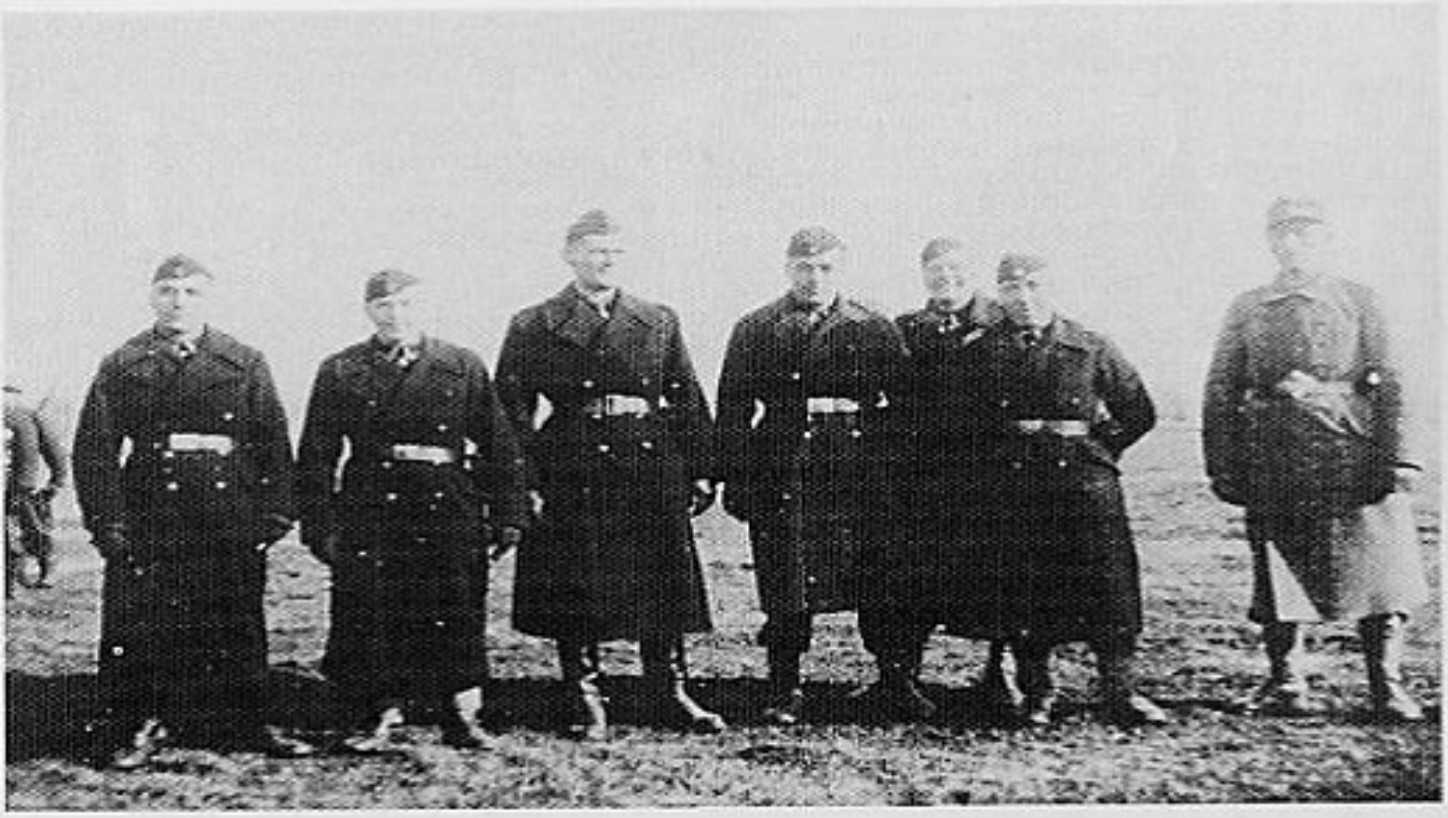

Opleiding te Oostakker 1943. Het Off. en O/Off. kader.

Opleiding 3e kontingent — 27 maart 1942.

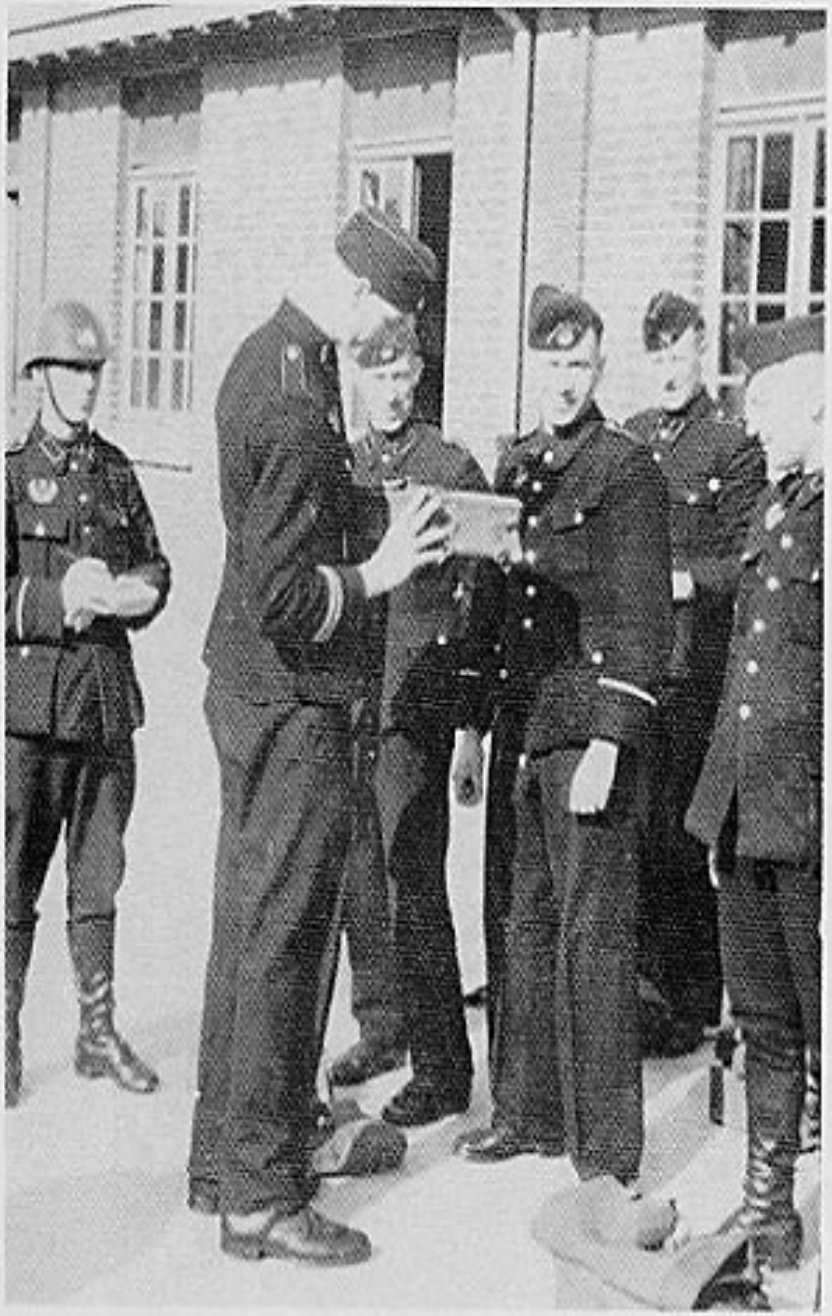

Inspektie van de uitrusting.

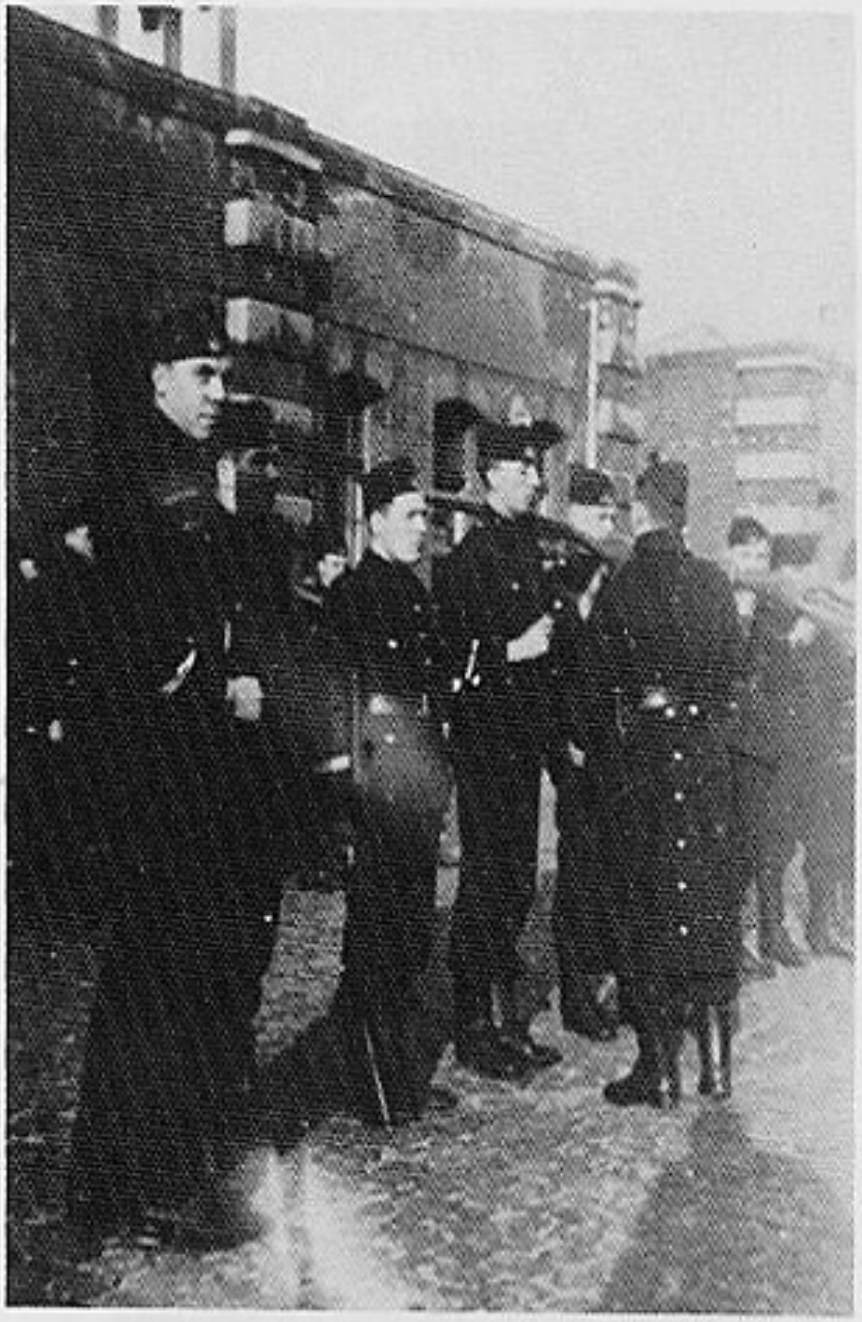

Geweernazicht 1941 te Berchem, 6/II. Van links naar rechts: O/Off. Van Nieuwenhoven P., O/Off. Hertveld Paul, Brigadier Oosterbosch Nolf, Wm. Dewit Albert.

Onderofficieren van de V.W.II in het kamp van Beverlo. Velen onder hen werden later opgenomen in het officierskader. We herkennen, staande, van links naar rechts: Van Hoof P. († Beverlo), Laporte R., Van Orbeek W., Didden (?), Heymans, Ceulemans, Dubois, Van Wezepoel, Cornelis L. Knielend, van links naar rechts: Bonnaerens, Crab Jo, Dierckx Rik, Verhoeven.

Een groep Limburgers te Beverlo in 1941 met hun onderofficieren Rik Dierckx en Leonard Cornelis.

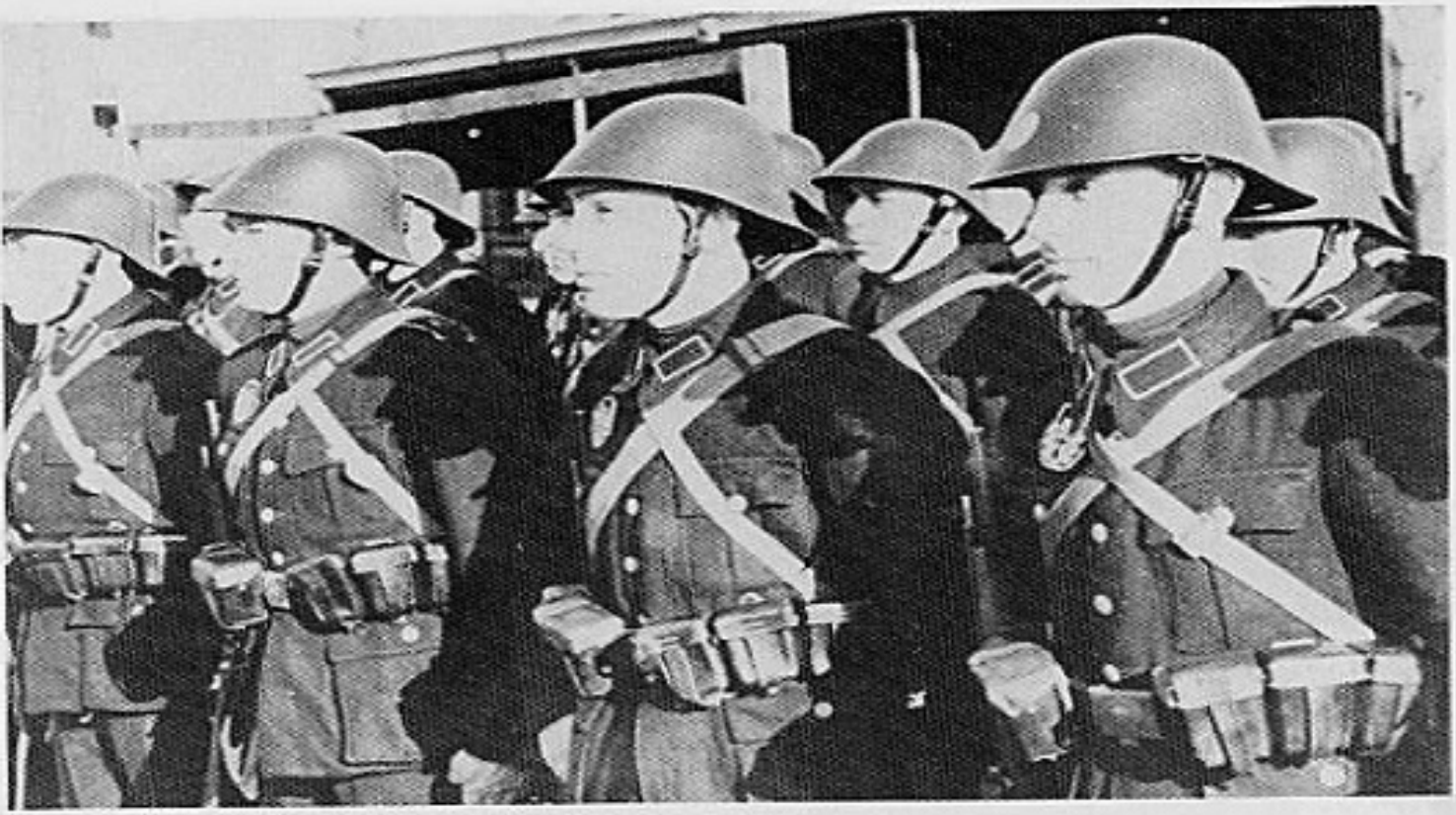

Mannen van de II. Afdeling.

Antwerpen 22 januari 1943. Heldenherdenking. Officieren van de V.W. en D.M./Z.B. Lt. Leo Verbist en 1e Lt. Michel Berghs.

De 17e juni 1941 richtte de gouverneur der provincie Antwerpen, Grauls, in naam der Duitse overheid, aan al de burgemeesters een brief om hun het oprichten van de Vlaamse Wacht kenbaar te maken. De betalingen en de vergoedingen worden geregeld door het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Velen van de eerste lichting waren verkeerd ingelicht en dachten dat ze dienst zouden nemen in de Rijkswacht (Gendarmerie). Een hoger officier der gendarmerie had gevraagd om 150 nieuwe gendarmen te mogen aanwerven voor het bewaken van de oogst. Er werd goed gevolg gegeven aan zijn aanvraag door de minister van binnenlandse zaken. Doch als dienstnemingscontract, werd aan al de kandidaten een contract van de Vlaamse Wachtafdeling voorgelegd.

WERFZITTINGEN

Bij de plaatselijke V.O.S.-sekretariaten

Antwerpen	: Leysstraat, 32
Gent	: Veldstraat, 9
Oudenaarde	: Vlaams Huis
Vilvoorde	: Stationlei, 68

November 1943

Wetteren	: Café St. Hubert, Zandstraat, 13
Overmere	: Bevoorradingssekretariaat, Dorpstraat
Dendermonde	: Vlaams Huis, Grote Markt
Geeraardsbergen	: Vlaams Huis, Grote Markt
Ninove	: Z.H.D., Graanmarkt
Zottegem	: Café Uilenspiegel, Statiestraat
Moortsele	: Gemeentesekretaris
Nederbrakel	: Café 't Wit Paard, Nederstraat
Bottelare	: Vlaams Huis, Koningin Astridstraat
Ronse	: Vlaams Huis, Klein Markt

April 1944: In V.O.S.-orgaan van het verbond (16 april)

Brussel	: Em. Jacqmainlaan, 124
Antwerpen	: De Keyserlei, 30/1 (Wachtmeester Castermans, Krit)
Gent	: Brabantdam, 47
Brugge	: Grote Markt, 12
Kortrijk	: Grote Markt, 7
Aalst	: Grote Markt, 22

Ieper	: Neermarkt, 2
Hasselt	: Dr. Willemsstraat, 17
Oudenaarde	: Neerstraat, 63
Sint-Niklaas	: Markt, 49
Rijsel	: rue Leon Trulin, 6

Uit het weekblad V.O.S. van zondag 16 april 1944

Ons volk zou spoedig volkomen overgeleverd zijn aan dit uitvaagsel van de maatschappij, indien de beste elementen uit ons volk zich daartegen niet met alle macht zouden verzetten. Wij verklaren ons solidair met degenen die de orde in ons land handhaven en helpen daaraan daadwerkelijk mee. Onze leus is: Met ons volk vóór ons volk. Jonge man, doe ook uw plicht en sluit U aan bij:

DE VLAAMSE WACHT

Alle inlichtingen: Brussel: Em. Jacqmainlaan, 124; Antwerpen: De Keyserlei, 30/1; Gent: Brabantdam, 47; Brugge: Grote Markt, 12; Kortrijk: Grote Markt, 7; Aalst: Grote Markt, 22; Ieper: Neermarkt, 2; Hasselt: Dr. Willemsstraat, 17; Oudenaarde: Neerstraat, 63; Sint-Niklaas: Markt, 49; Rijsel: rue Léon Trulin, 6.

Aanstellingscontract voor de Leden van de Vlaamsche Wachtafdeelingen

1) Van af 1ste Maart 1943 bekomen de leden van de Wachtafdeelingen, buiten vrije verpleging, huisvesting en geneeskundige zorgen, volgende maandelijksche vergoedingen: .

Dienstgraad	Ongehuwd			Gehuwd		
	Eigenlijke steun Bfr.	Soldij Bfr.	Totaal Bfr.	Eigenlijke steun Bfr.	Soldij Bfr.	Totaal Bfr.
Wachter	750,—	471,—	1221,—	1125,—	471,—	1596,—
Brigadier . . .	937,50	564,—	1501,50	1312,50	564,—	1876,50
Onderofficier . .	1143,—	657,—	1800, —	1766,—	657,—	2423,—
Adjudant	1750,—	843,—	2593.—	2497,—	843,—	3340,—

De ongehuwde Wachters en Brigadiers vóór den 1ste Maart 1943 ingelijfd blijven den eigenlijken steun behouden in voege op 't oogenblik hunner inlijving en dit tot na verloop van hun contract.

De soldij wordt den 1ste, 11de en 21ste uitbetaald. De eigenlijke steun den 20ste van iedere maand aan de door het lid van de Wachtafdeelingen aangeduide rechthebbenden of op het door hem aangeduide konto.

Sociale lasten neemt de Militaire Bevelhebber op zich.

2) Dienstkleedij wordt kosteloos ter beschikking gesteld van alle leden. Voor ondergoed dienen de wachters zelf te zorgen. Zij ontvangen de gewone Belgische kleederkaart.

3) De echtgenoote en de kinderen van de gehuwde wachters bekomen geneeskundige zorgen, op grond van een door den Militairen Bevelhebber met de Duitsche Ziekenkas afgesloten verzekering. Bijzonderheden zijn vastgesteld in bijgaande nota 1.

Van af 1ste Maart 1943 wordt aan de gehuwde wachters (officieren, onderofficieren en manschappen) een kindertoeslag van 225 Bfr. per kind uitbetaald.

De kindertoeslag wordt samen met den eigenlijken steun uitbetaald.

4) Bij letsels ten gevolge van den dienst of bij overlijden worden de Duitsche sociale voorzorgswetten (WFVG en EWFVG), in de mate aangeduid in bijgnande nota 2, op de leden van de Wachtafdeelingen toegepast.

5) Bij verlof hebben de leden van de Wachtafdeelingen kosteloze reis op de Belgische spoorwegen en buurtspoorwegen en zij ontvangen voor den duur van hun verlof levensmiddelzegels.

Gehuwden kunnen maandelijks, ongehuwden in een periode van twee maanden één weekeindverlof (1½ dag) of een verlof van overeenstemmenden duur bekomen. Voor andere verloven worden de voor het Duitsche leger geldende voorschriften toegepast.

Het verplegingsgeld bedraagt gedurende het verlof 25 frank per dag.

6) Voor het dekken van reiskosten en kommandovergoedingen worden de voor het Duitsche leger geldende voorschriften toegepast.

7) De leden van de Wachtafdeelingen zijn gerechtigd gebruik te maken van de Duitsche Feldpost en de Duitsche soldatenkinos en -theaters alsmede de Wehrmachtgefolgeheime te bezoeken.

2.500 20.6.43.

8) In het besef dat zij daardoor de belangen van hun land en zijn voorspoedige ontwikkeling in een nieuw Europa dienen, verklaren de leden van de Wachtafdeelingen zich uit vrijen wil bereid, onder de Duitsche Weermacht en in verbinding met haar, w a a k d i e n s t e n op zich te nemen en de hen toevertrouwde voorwerpen ook ten koste van hun leven tegen elken aanval te v e r d e d i g e n.

Zij nemen de verplichting op zich hun dienstoversten te gehoorzamen en de hen opgelegde opdrachten stipt en gewetensvol te vervullen. Zij verplichten er zich toe het stilzwijgen te bewaren over aangelegenheden, die geheim gehouden moeten worden.

Zij zullen enkel in B e l g i ë en N o o r d-F r a n k r i j k (Departementen van het Noorden en Nauw-van-Kales) ingezet worden.

De leden van de Wachtafdeelingen zijn vanaf de onderteekening van de verbintenis (hieronder) aan de Duitsche militaire wetten onderworpen.

9) De leden van de Wachtafdeelingen zijn door deze dienstverbintenis tot 31 December 1943 verbonden Indien het lid zijn verbintenis niet uitdrukkelijk opzegt vóór 1 September van het loopende jaar, wordt de verbintenis telkens voor é é n j a a r verlengd.

De leden van de wachtafdeelingen kunnen o o k een verbintenis voor den d u u r v a n d e n o o r l o g aangaan.

De Militaire Bevelhebber kan van zijn kant de verbintenis ten allen tijde verbreken.

Leden van de Wachtafdeelingen, die bij het vervullen van hun dienst voldoening schonken zullen door den Militairen Bevelhebber v o o r h u n v e r d e r e l o o p b a a n o n d e r s t e u n d worden.

D i e n s t v e r p l i c h t i n g i n d e W a c h t a f d e e l i n g e n.

Na kennis te hebben genomen van de voorwaarden van aanstelling bij de Wachtafdeelingen, waarvan mij een afschrift werd overhandigd, neem ik uit vrijen wil en in het besef dat ik daardoor mijn land dien de verplichting op mij waakdiensten onder de Duitsche Weermacht en in verbinding met haar te vervullen op het grondgebied van België en Noord-Frankrijk.

De mij toevertrouwde bewakingsopdrachten zal ik ook ten koste van mijn leven doorvoeren.

Ik zal mijn dienstoversten gehoorzamen en de opdrachten die mij toevertrouwd worden stipt en gewetensvol vervullen.

Ik ga deze dienstverplichting aan tot 31 December 1943. Indien ik de verbintenis niet opzeg vóór den 1ste September van het loopende jaar, dan zal de verplichting telkens voor een nieuwe periode van een jaar verlengd worden.

(of :

Ik ga deze dienstverplichting aan voor den duur van den oorlog.)
Vanaf de onderteekening van deze verklaring ben ik aan de Duitsche militaire wetten onderworpen.

Nota 2.

Ziekteverzekering

voor de gezinsleden van de Wachters.

1) De **Duitsche Ziekenkas voor België, Koloniënstraat, 66, te Brussel, Tel. 11.55.44,** verzekert met ingang van 1 Juli 1942 de gezinsleden van de wachters tegen ziekte. Voor nieuw toegetreden wachters loopt de verzekering te rekenen van den dag der onderteekening van het aanstellingscontract.

2) De hierna genoemde gezinsleden hebben aanspraak op kostelooze ziekenverpleging :
   a) de wettig ten laste zijnde echtgenooten,
   b) de kinderen tot hun 16de levensjaar, voor zoover zij geen werk tegen loon verrichten.
   Worden als kinderen beschouwd :
   wettige kinderen,
   wettig erkende kinderen,
   aangenomen kinderen,
   onwettige kinderen van een verzekerde van het mannelijk geslacht, voor zoover zijn vaderschap is vastgesteld,
   onwettige kinderen van een verzekerde van het vrouwelijk geslacht, evenals de stiefkinderen en kleinkinderen, voor zoover zij vóór het inwerkingtreden van de verzekering door den verzekerde in hoofdzaak onderhouden werden.

3) De hierna opgesomde prestaties worden toegestaan :
   kostelooze geneeskundige behandeling, kostelooze andheelkundige behandeling (geen nieuwe tanden) ;
   70 % van de kosten voor geneesmiddelen op voorschrift van den geneesheer, voor breukbanden en andere geringere geneeskundige middelen ;
   50% van alle kosten van de noodzakelijke behandeling in het ziekenhuis of in de kliniek (in de laagste klasse), ten hoogste echter Bfr. 37,50 per dag, alle bijkomende kosten inbegrepen.
   Steun voor bevallende vrouwen :
   kostelooze geneeskundige behandeling, voor zoover de tusschenkomst van een geneesheer bij de bevalling is vereischt. Geneesmiddelen en geringere geneeskundige middelen vallen geheel ten laste van de Duitsche Ziekenkas.
   In plaats van het bedrag voor hulpverleening door vroedvrouwen in geval van lastige zwangerschap, bij de bevalling en voor kraamvrouwenverzorging wordt een eenmalig bedrag van Bfr. 250,— toegekend.

4) De verzekerden mogen zich naar keuze wenden tot een der geneesheeren, tandartsen en specialisten, die door de Duitsche Ziekenkas aangenomen zijn en op de «**lijst van geneesheeren**» voorkomen.

5) Ieder gehuwd lid van de Wachtafdeelingen bekomt voor zijn gezin een **inschrijvingskaart in de Duitsche Ziekenkas.**

6) In geval van ziekte moet het gezin van het lid der Wachtafdeeling, voorzien van de inschrijvingskaart in de Duitsche Ziekenkas, zich wenden tot het gemeentebestuur van zijn woonplaats. De lijst van geneesheeren, aangenomen door de Duitsche Ziekenkas en waarvan sprake onder cijfer 4, kan op het gemeentebestuur geraadpleegd worden. De lijst ligt eveneens ter inzage in de bureaux van de Wachtkompanieën. Het gemeentebestuur levert aan het gezin een **ziekievragenlijst** af. Het gezin moet deze vragenlijst aan den gekozen geneesheer vóór de behandeling overleggen.

7) Alleen in dringende gevallen en op voorschrift van den behandelenden geneesheer wordt een zieke ter behandeling in een ziekenhuis toegelaten.

8) De ziekteverzekering eindigt den dag waarop het lid ophoudt deel uit te maken van de Wachtafdeeling.

Nota 2.

Invaliedenrente, weduwen- en weezenpensioen

voor leden van de Wachtafdeelingen.

I. — Invaliedenkas.

1. Leden van de Wachtafdeelingen, die een lichamelijk letsel bekomen, dat als letsel ten gevolge van den dienst erkend wordt, ontvangen zoolang het bestaat kosteloos geneeskundige zorgen en een in verhouding tot den dienstgraad, gezinstoestand en aard van het letsel vastgestelde rente, overeenkomstig onderstaande tabel (maandelijksche bedragen in Bfr.) :

Dienstgraad	Klas I		Klas II		Klas III		Klas IV	
	ongehuwd Bfr.	gehuwd Bfr.	ongehuwd Bfr.	gehuwd Bfr.	ongehuwd Bfr.	gehuwd Bfr.	ongehuwd Bfr.	gehuwd Bfr.
Wachter . .	250	325	500	650	750	975	1000	1300
Brigadier . .	287	362	575	725	862	1087	1150	1450
Onderofficier .	362	462	725	925	1087	1387	1450	1850
Adjudant . .	450	612	900	1225	1350	1837	1800	2450

II. — Weduwen- en weezenkas.

2. In geval van overlijden van een wachter, ontvangen zijn weduwe en weezen een sterftegeld voor de 3 maanden, die op de sterfmaand volgen.
   Het sterftegeld wordt toegekend :
   a) in geval van overlijden van een lid der Wachtafdeelingen, ten bedrage van den gezinssteun van den overledene,
   b) in geval van overlijden van een renteontvanger, ten bedrage van de rente, met inbegrip van den kindertoeslag en eventueel van den blindentoeslag.
   Het sterftegeld wordt op overlegging van het bewijs van overlijden in eens betaald.

3. In geval een letsel opgeloopen gedurende den dienst den dood van een lid der Wachtafdeelingen veroorzaakt, ontvangen zijn weduwe en weezen een weduwen- en weezenpensioen, overeenkomstig onderstaande tabel (maandelijksche bedragen in Bfr.) :

Dienstgraad van den overledene	Weduwenpensioen maandelijksch bedrag Bfr.	Halfweezenpensioen maandelijksch bedrag Bfr.	Volweezenpensioen maandelijksch bedrag Bfr.
Wachter	812	162	262
Brigadier	875	175	287
Onderofficier	1112	225	375
Adjudant	1475	287	487

4. Het weduwen- en weezenpensioen wordt toegekend, op voorwaarde dat het huwelijk vóór het ontslag van het lid der Wachtafdeelingen gesloten werd en de kinderen wettig zijn. Stiefkinderen ontvangen alleen dan weezenpensioen, wanneer de overledene vóór zijn ontslag kosteloos in hun onderhoud heeft voorzien.

5. Het weduwenpensioen wordt slechts toegekend tot op het einde van de maand waarin de weduwe opnieuw in het huwelijk treedt of sterft.

6. Het weezenpensioen wordt toegekend tot op het einde van de maand, waarin de wees het 16de levensjaar voltooid heeft, in het huwelijk treedt of sterft.

7. Weduwen- en weezenpensioenen mogen tezamen de invaliedenrente van klas IV niet te boven gaan.

8. Indien de wachter vermist en waarschijnlijk dood is, zoo kan het weduwen- en weezenpensioen aan de echtgenoote en de kinderen reeds vóór de verklaring van overlijden toegekend worden.

III. — Algemeene voorschriften.

9. Kindertoeslagen worden bij de invaliedenrente en het weduwen- en weezenpensioen tot op het voltooid 16de levensjaar uitbetaald. Zij bedragen per kind :

bij de rente van klas I	maandelijks Bfr.	62,50
bij de rente van klas II en van klas III	maandelijks Bfr.	125,—
bij de rente van klas IV en bij het weduwen- of weezenpensioen	maandelijks Bfr.	225,—

10. De renten en pensioenen worden op v e r z o e k toegekend.
    Het verzoek moet binnen 6 maanden na het ontslag, voor weduwen en weezen binnen één jaar na het overlijden van het lid der Wachtafdeelingen worden ingediend. Het verzoek moet gericht worden tot den : **Militairen Bevelhebber in België en Noord-Frankrijk, Kommandostab, Abteilung Z.**

11. De renten en pensioenen worden per maand vooraf uitbetaald.
    De uitbetaling begint te rekenen van den 1ste der maand, waarin de voorwaarden vervuld zijn,
    voor i n v a l i e d e n evenwel ten vroegste te rekenen van den 1ste der maand, waarin het verzoek werd ingediend ; de gezinssteun, die in den loop van deze maand zou zijn uitbetaald, moet van de rente afgetrokken worden,
    voor weduwen en weezen, te rekenen van den 1ste der maand volgend op het overlijden. Uitbetaald sterftegeld moet afgetrokken worden.

12. Voor zoover in afzonderlijke gevallen invalieden, weduwen en weezen in nood verkeeren, kan hun steun verleend worden.

13. Over gevallen, waarin twijfel kan ontstaan hoe deze voorschriften, betreffende den socialen voorzorg voor invalieden, weduwen en weezen moeten worden opgevat en toegepast, wordt beslist overeenkomstig de bepalingen, welke ten aanzien van de toepassing der sociale voorzorgswetten op de Duitsche Weermacht (WFVG en EWFVG) gelden.

PLAN VAN ONDERSTELLING

Vlaamse Wachtafdeling I (17 juli 1941)

Wachtdienst: 1e Kompanie

Wachtoversten:

Militair Bevelhebber van België en Noord-Frankrijk: Generaal Von Falkenhausen
Oberfeldkommandant van Brussel: Generalleutnant Freiherr Van Hammerstein
Feldkommandant van Antwerpen: Generalmajor Schwartz
Regimentskommandeur: Major Boths
Bataillonskommandeur: Oberstleutnant Von Römer
Kompaniebevelhebber: Kapitein Wambeke (Vlaamse Wacht)
Officier van dienst
van 7 tot 8 december 1941
parool: Ortelsburg
Officier van dienst: Feldw. Hellweg (1e Komp.)
Officier van Piket: Wachtmeester Vincx

Vlaamse Wachtafdeling II (13 oktober 1941)

6e Kompanie

Mededeling

Hieronder volgt de lijst der kompagnies der IIe Afdeling, met de namen der H. Officieren en plaats van kazernering.

6e Kompanie: Kapt. Wambeke, 1e Luitenant Louwet, Luitenant Senepart
Antwerpen-Berchem
7e Kompanie: 1e Lt. Ghijsen, Lt. Maris L., Lt. Van den Berghe L.
Antwerpen-Sint-Joriskazerne
8e Kompanie: 1e Lt. Peeters Wim, Lt. Peeters A., Lt. Berghs M.
Berchem-Antwerpen
9e Kompanie: 1e Lt. Van de Perre, Lt. Van Hulst, Lt. Arckens Eugeen
Beverlo
Staf: Kapitein De Bruyne Jef, Lt. Tack, O/Off. Karel Beckers
Van Schoonbekestraat, Antwerpen

ONDERSTELLING

Hiërarchisch bij de Landesschützen-Bataljons der Duitse Wehrmacht. De wachtopdrachten stemmen overeen met deze bataljons. De eenheden van de V.W. stonden onder bevel van Vlaamse militaire dienstoversten met als commandotaal uitsluitend het Nederlands. Op de staf van de afdelingen was er enkel een verbindingsofficier van de Duitse eenheid, waaraan de afdeling ondergeschikt was. Major Wolf, Hauptmann Abrech, Oberltn. Deutz e.a. Afdelings- en kompagniechefs waren bevoegd inzake het tuchtreglement, met dezelfde strafbevoegdheid als deze van de Duitse overeenstemmende eenheden.

VLAAMSE WACHT ALS WEHRMACHTSGEFOLGE

Dit betekende dat de V.W. een soort aanhangsel was van de Duitse Wehrmacht met zekere rechten en plichten, vanaf haar ontstaan tot juni 1944.

VLAAMSE WACHT ALS WEHRMACHTSANGEHÖRIGE

In juni 1944 werden de Vlaamse Wachters op de Führer beëdigd in het kader van de Schutz der Angehörigen der Erneuerungsbewegungen im Spannungsfall. Op 1.7.1944 hadden reeds 1.687 wachters de eed afgelegd, wat 73 % van het totaal betekende. De Vlaamse Wachters hadden dezelfde rechten en plichten als de Duitse Wehrmachtsoldaten. Nochtans was in het kontrakt voorzien dat deelname aan militaire tussenkomsten of gevechtshandelingen uitgesloten was.

DIENSTVERPLICHTING IN DE VLAAMSE WACHT

Enkele Vlaamse Wachters weigerden hun eed af te leggen. Deze bleven in hun zwarte uniform en deden wachtdienst in Kaulille (Poederfabriek) met als postoversten twee beëdigde O/Off.

OPDRACHT EN MIDDELEN

Bewaken, samen met de Landesschützen-Bataljons der Duitse Wehrmacht, van openbare gebouwen, bruggen, wegen, spoorlijnen, kunstwerken, en

vooral ook voor het medewerken aan het handhaven der openbare orde in het land. Zij was een gewapend korps.
De V.W. was een militair korps en als dusdanig geen politieke formatie. Waar Wachters zich individueel en buiten de dienst zouden laten verleiden tot inmenging in twistgesprekken of opstootjes zouden zij zich tegen het tuchtreglement vergrijpen.

WERVING DOOR V.O.S. 1e LICHTING

Aan de kandidaat werd een vragenlijst toegestuurd, welke hij moest invullen met dienstgraad en werkzaamheden bij het vroeger leger.

ONTSLAG

Mits vooropzeg van zes weken doch de overheid kan ontslaan van dag tot dag voor zeer bijzondere redenen.

KINDERBIJSLAG — KINDERTOELAGEN

Begin 1942

Voor het 1e kind:	28,75	fr. per maand
Voor het 2e kind:	50	fr. per maand
Voor het 3e kind:	81,25	fr. per maand
Voor het 4e kind:	118,75	fr. per maand
Voor het 5e kind:	150	fr. per maand

Voor ieder volgend kind: 150 fr. per maand

ARBEIDSVERBINTENISSEN — februari 1942

Om dienst te kunnen nemen in de Vlaamse Wacht kon geen arbeidsverbintenis in Duitsland verbroken worden. Men moest eerst zijn arbeidsperiode in Duitsland voleindigen. Als men daarna vrij was van alle verbintenissen en hier terug was, kon men zich zoals iedereen aanmelden.

Der Militärbefehlshaber
in Belgien
und Nordfrankreich

O. U. 3 Juli 1944

Dienstverplichting
in de Vlaamsche Wacht

Na kennis te hebben genomen van de voorwaarden van aanstelling bij de Vlaamsche Wacht waarvan mij een afschrift werd overhandigd, neem ik uit vrijen wil en in het besef dat ik daardoor mijn land dien, de verplichting op mij verkregen onder de Duitsche Weermacht en in verbinding met haar te vervullen op het grondgebied van België en Noord-Frankrijk.

~~De wet regelmatig dienstplichtigen betrekking van deze aan zijn~~

Ik zal mijn dienstoversten gehoorzamen en de opdrachten die mij toevertrouwd worden stipt en gewetensvol vervullen.

~~Ik ga deze dienstplichting voor de Vlaamsche Wacht x x x

VOEDING DER WACHTERS — 13 juli 1941

Uit ,,VOS''

> Officieren, onderofficieren en soldaten krijgen hetzelfde eten. Gelijke hoeveelheid, gelijke hoedanigheid. Geen extra's voor de sterrendragers! Zij wensen het ook niet. Buiksken vol, harteken rust! Na het middagmaal, slaap of geen slaap, het bed op. 't Was nodig, zegden ons de officieren. Bij vele wachters, die maandenlang ondervoed geweest waren, ging het anders niet. Zij hebben het goed: 600 gr. brood per dag, worst, smeerkaas, vet, jam, boter, aardappelen, groenten, vlees. 50 fr. per dag, waarvan 2/3 aan de rechthebbende familieleden, sociale verzekeringen, aansluiting, ook voor de familieleden, bij ziekenkas. En zij krijgen een blauw uniform waarop de kentekens met zilverdraad worden aangebracht!
> Over enkele dagen zal de Vlaamse Wacht, afdeling 1, de waak- en politiediensten gaan waarnemen over Vlaanderen.
> Over korte tijd zal een tweede afdeling op haar beurt de nodige opleiding ontvangen.

LOON

Twee derde ging naar de familieleden, de rest voor de wachter als soldij uitbetaald elke tien dagen.

VOORDELEN

Familieleden genoten van ziektevergoedingen, kraambedtoelagen. Verzekeringen der manschappen tegen ongevallen en ziekte. Gratis kleding, huisvesting, verpleging, voeding.

In uniform:

a) geniet hij kosteloos vervoer op de buurtspoorwegen en trams binnen het ambtsgebied van de Militaire Bevelhebber in België en Noord-Frankrijk.
b) heeft hij toegang tot de ,,Wehrmachtsgefolgeheime'' en in ,,Soldatenheime'' tot de vertrekken, waarin personen in dienst van de Wehrmacht toegelaten worden.
c) heeft hij kosteloos toegang tot de Soldatenkinos van de Wehrmacht.
d) heeft hij recht op kosteloze militaire geneeskundige behandeling.

KRIEGSURLAUBSCHEIN — OORLOGSVERLOFBRIEF

Het geldt hier een totaal in het Duits gedrukt bescheid, voorzien van stempels van de Wehrmacht. Op de keerzijde van deze verlofbrief bevinden zich onder

andere volgende aanduidingen in de Duitse taal, die wij vertalen: ,,Deze verlofbrief mag enkel getoond worden aan de kontrole-organen van de Wehrmacht. Indien het verlof voor meer dan 48 uur is, is de verlofganger gehouden zich bij de Kommandantur aan te melden.
Bij ziekte tijdens het verlof heeft belanghebbende zich te melden bij de ,,Wehrmachtartz''. De verlofganger mag alleen aan ,,Wehrmachtsdienststelle'' inlichtingen betreffende zijn terugreis vragen.''

SCHIESSBUCH — SCHIETBOEK

De leden van de Vlaamse Wacht waren ook drager van een ,,Schiessbuch'' enkel in de Duitse taal opgesteld.

FINANCIËLE ONDERSTEUNING DOOR V.O.S. aan de familie van gevallen, vermoorde wachters

Hierbijgevoegd het lichtbeeld van een bescheid voortkomende van de ,,Militärbefehlshaber'' op datum van 22.2.43, gericht aan de ,,Kommandostab Z'' betreffende ondersteuning aan de familie van een Vlaamse Wachter. De tekst van het bescheid is vertaald: ,,De Vlaamse organisatie van frontsoldaten V.O.S. werd verzocht de achterblijvende van de afgestorvene te ondersteunen uit de gelden haar door de Militärverwaltung ter beschikking gesteld.''

OPLEIDING

Rekrutenopleiding van zes weken, omscholing van Belgisch naar Duits commando en grondopleiding, met en zonder geweer.
De eerste officieren die in mei 1941 te Maria-ter-Heide aankwamen, waren verplicht in de tijdspanne van acht dagen, al de Duitse bevelen te vertalen, het omvormen van grondoefeningen en marsoefeningen. In het Duitse leger marcheerde men in drie rotten, in het Belgische daarentegen in vier.
Dan kwam nog de keuze van de uniformen en de kleur ervan, tot het uiteindelijk donkerblauw werd. Vervolgens de dienstgraden en de dienstgraadkentekens, en nog meerdere wijzigingen van de innerlijke dienst.
De dril was op zijn Duits, hard en intens. Deze werd steeds gehouden in de voormiddag van 7 tot 11 uur, in de namiddag sport en ander onderricht.
De geestelijke scholing werd toevertrouwd aan de kompagniechef. Deze

Der Militärbefehlshaber
in Belgien und Nordfrankreich
Militärverwaltungschef

Brüssel, den 22. Februar 1943.

Gruppe: fürs Az.: III/240(Meirlaen)

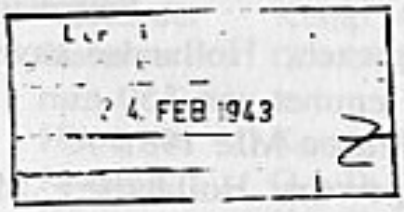

An den
K o m m a n d o s t a b Z

B r ü s s e l

Betr.: Unterstützung der Hinterbliebenen des flämischen Wächters Alois M e i r l a e n.
Bezug: Schreiben vom 10.2.1943, Az: K/Kg.

Die flämische Frontkämpferorganisation V.C.S. ist ersucht worden, aus den ihr von der Militärverwaltung zur Verfügung gestellten Mitteln die Hinterbliebenen des Obengenannten zu unterstützen.

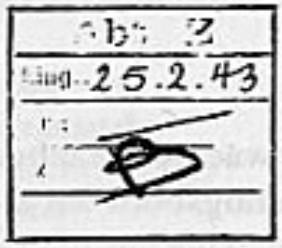

Für den Militärbefehlshaber
in Belgien und Nordfrankreich
Der Militärverwaltungschef
Im Auftrage:

Z.d.A. 26. Feb. 1943

omvatte een degelijke nationaal-socialistische wereldbeschouwing en de volledige begrippen over de doelstellingen van de V.W.
Men mag aannemen dat de V.W. een Vlaams-nationale strekking volgde en niet slaafs alles slikte wat de N.S.-politiek voorschotelde.

BEWAPENING

Geweer: Hollands model 95 K 95(h)
Mannlicher Meerlader: lengte 950 mm, gewicht 3.250 kg.
Magazijn: aantal patronen 5
Patronen: Hol. Mannlicher, kaliber 6,5
Spoorwegwacht: Hollandse kaveleriekarabijnen (kort type)
Bajonet: lemmet van 350 mm
Pistool: Franse MIe 1935 A
Machinegeweer: Hollandse L.M.G., licht machinegeweer met luchtkoeling 150 schoten per minuut
Handgranaat: Duitse steelhandgranaat
1e Afdeling te Gent beschikten over gepantserde M.G. Wagen op rupskettingen van het Franse leger (Renault).

DIENSTPLAN

Hierna volgt een dienstplan, waarvan elke wachter de inhoud kende, daar dit Dienstplan openlijk uithing op het mededelingsbord dat zich op iedere gang van de kazerne bevond.
Het Dienstplan werd door de betreffende Feldkommandantur opgemaakt in samenspraak met de afdelings- en kompagniechefs van de Vlaamse Wacht. De Staf zorgde voor vertaling en verdeling aan de betreffende kompagnies.

Flämische Wachtabteilung II
6e Kompanie O.U. den 20. Februar, 1942

Betr.: Dienstplan für die Zeit vom 1. bis 7. März, 1942.

Zeit	Art des Dienstes	Ort	Aufsicht
Sonntag, 1.3.42			
8.00	Wecken	Kaserne	U.v.D.

Anschl.	Kaffeeausgabe	Küche	U.v.D.
Anschl.	Gelegenheit zum Besuch des Gottesdienstes	Kirche	Zugführer
Anschl.	Sport und Baden	Kaserne	
11.30	Appell — Befehlsausgabe	Kas.-Hof	Hauptfeldwebel
Anschl.	Essenausgabe	Küche	U.v.D.

Montag, 2.3.42

6.45	Wecken	Kaserne	U.v.D.
Anschl.	Kaffeeausgabe	Küche	U.v.D.
8.00-8.30	Unterricht: Waffengebrauch	Unter.-Baum	O.v.D.
8.45	Antreten	Kas.-Hof	Hauptfeldwebel
9.00-10.00	Exerzieren: Marsch, Lauf und Schwenkungen - Zusammensetzen der Gewehre	Hinter der Kaserne	Komp.-Chef und O.v.D.
10.15-11.00	Ablösen der Wachen Praktische Postnahme	Hinter der Kaserne	Komp.-Chef und O.v.D.
11.30	Essenausgabe	Küche	U.v.D.
ab. 14.00	Baden und Schwimmunterricht	Astrid-Bsd.	O.v.D.
15.30-16.30	Allgemeines Appell	Kaserne	O.v.D.
16.30-17.30	Unterricht: Niederländische	Unter.-Raum	Lt. Senepart
17.30	Befehlausgabe	Kas.-Hof	Hauptfeldwebel

Dienstag, 3.3.42

6.45	Wecken	Kaserne	U.v.D.
Anschl.	Kaffeeausgabe	Küche	U.v.D.
8.00-8.30	Unterricht: M.G.	Unter.-Raum	Uffz. De Gelas
8.45	Antreten	Kas.-Hof	Hauptfeldwebel
9.15-11.15	Gefechtsausbildung: Aufklärungs- und Sicherungsdienst, Geländebeschreibung	Manöverfeld Nachtegalen Park	Komp.-Chef und O.v.D.
11.45	Essenausgabe	Küche	U.v.D.
14.00	Singen	Unter.-Raum	Sangführer
14.45-16.00	Sport und Spielen	Turnhalle	Sportführer
16.00	Unterricht: Deutsche Sprache	Unter.-Raum	Lehrer
17.30	Befehlsausgabe	Kas.-Hof	Hauptfeldwebel

Mittwoch, 4.3.42

6.45	Wecken	Kaserne	U.v.D.
Anschl.	Kaffeeausgabe	Küche	U.v.D.
8.00-8.30	Unterricht: Spionage- und Sabotage-Abwehr	Unter.-Raum	O.v.D.
8.45	Antreten	Kas.-Hof	Hauptfeldwebel

9.00	Schulschießen mit Gewehr auf 150 W. liegend-freihandig. Für die Mannschaften die nicht schießen: Anschlagarten, Zielen und Zielfehler	Schießstand hinter der Kaserne	Komp.-Chef und O.v.D.
11.45	Essenausgabe	Küche	U.v.D.
14.00	Waffenreinigen	Kaserne	Gruppenführer
14.30	Waffenappell	Kas.-Hof	UffZ. Susant
15.00-16.00	Turnen	Turnhalle	Sportführer
15.00-15.45	Unterricht für Uffz.	Unter.-Raum	Komp.-Chef
16.00-16.45	Unterricht: Nahkampf	Unter.-Raum	Komp.-Chef
16.45-17.30	Singen	Unter.-Raum	Sangführer
Anschl.	Befehlsausgabe	Kas.-Hof	Hauptfeldwebel

Donnerstag, 5.3.42

6.45	Wecken	Kaserne	U.v.D.
Anschl.	Kaffeeausgabe	Küche	U.v.D.
8.00-8.30	Unterricht: Aufgaben und Pflichten des Wachmänners	Unter.-Raum	O.v.D.
8.45	Antreten	Kas.-Hof	Hauptfeldwebel
ab. 9.15	Gruppe - u. Zugausbildung: Formen, Bewegungen, Vorarbeiten der Gruppe — Besetzen und Halten einer Stellung	Manöverfeld Nachtegalen Park	Komp.-Chef und O.v.D.
11.45	Essenausgabe	Küche	U.v.D.
ab. 14.00	Baden und Schwimmunterricht	Astrid-Bad	O.v.D.
15.30	Bekleidungsappell: Marschausrüstung	Kaserne	Komp.-Chef
16.00	Unter.: Deutsche Sprache	Unter.-Raum	Lehrer
Anschl.	Befehlsausgabe	Kas.-Hof	Hauptfeldwebel

Freitag, 6.3.42

6.45	Wecken	Kaserne	U.v.D.
Anschl.	Kaffeeausgabe	Küche	U.v.D.
8.00-8.30	Unterricht: Schießlehre	Unter.-Raum	Feldw. Vincx
8.45	Antreten	Kas.-Hof	Hauptfeldwebel
Anschl.	Übungsmarsch von 12 Km. Kas. Dupont-Steinweg auf Boom und zurück		Komp.-Chef und O.v.D.
13.00	Essenaufgabe	Küche	U.v.D.
14.30	Kino	Kaserne	O.v.D.

15.30	Waffenreinigen	Kasern	Gruppenführer
16.00	Waffenappell	Kas.-Hof	Uffz. Susant
16.30	Flickstunde	Kaserne	O.v.D.
16.30	Unterkunftappell	Kaserne	O.v.D.
17.30	Befehlsausgabe	Kas.-Hof	Hauptfeldwebel

Samstag, 7.3.42

6.45	Wecken	Kaserne	U.v.D.
Anschl.	Kaffeeausgabe	Küche	U.v.D.
8.00-8.30	Unterricht: Orientieren	Unter.-Raum	Feldw. Dewit
8.45	Antreten	Kas.-Hof	Hauptfeldwebel
9.00-10.00	Gruppeausbildung: Formen-Bewegungen, Sammeln, Befehlen, Zeichensprache	Hinter der Kaserne	Komp.-Chef und O.v.D.
10.15-11.00	In Stellung gehen	Hinter der Kaserne	Komp.-Chef und O.v.D.
11.45	Essenausgabe	Küche	U.v.D.
14.00	Schuhepflege (Infetten)	Kas.-Hof	Gruppenführer
14.30	Schuheappell	Kas.-Hof	O.v.D. und Bekleidungsuffz.
15.00	Singen	Unter.-Raum	Sangführer
15.45	Quartierreinigen	Kaserne	U.v.D.
17.30	Befehlsausgabe	Kas.-Hof	Hauptfeldwebel

Oberleutnant u. Komp.-Chef,
LOUWET

BEVELEN

BREEKT 'T .... GELID! .... MARSCH: HOUZEE

Voor het eerste uitvoeringsbevel blijven de bewegingen dezelfde. — Op het tweede uitvoeringsbevel... MARSCH! — antwoorden de wachters met een krachtig... HOUZEE! en verbreken het gelid in looppas.

PER ROTTEN LINKS (RECHTS) .... MARSCH! .... VOORWAARTS! .... MARSCH!

Op het eerste bevel... MARSCH! — zwenken de wachters LINKS (RECHTS). De middelste man beschrijft een cirkel van 80 cm. De buitenste heeft de gewone pas — Op 't bevel... VOORWAARTS — neemt het eerste gelid de nieuwe richting en maakt halve passen. De andere gelederen maken dezelfde passen (bewegingen). De kolonne sluit dus langzaam aan, en op

't bevel (tweede)... MARSCH — neemt men de gewone pas aan. Dit bevel... MARSCH wordt gegeven op 't ogenblik dat de afdeling een aaneengesloten geheel vormt. Dit kan zijn nadat 1/3 of 1/2 der afdeling reeds gezwenkt heeft.

AANMELDEN:

Voor den Heer.... (graad).
HOOFD-RECHTS ....
HET HOOFD LINKS ....
Snel en fiks voorstellen ....
1 ste. Compagnie .... HEER .... (graad)
14 O/onder .... 95 wachters .... aangetreden!
HOOFD .... FIKS ....!

IN BUNDELS .... GEWEER!

In marsch-formatie maken de twee eerste gelederen .... RECHTS .... RECHTS en het laatste gelid .... LINKS .... LINKS.
In lijn of drie gelederen ....
De twee eerste gelederen maken .... SEKTIE-RECHTSOM .... KEERT .... het laatste gelid blijft staan.
Het geweer wordt door nr. 2-3 aan de rechterhiel geplaatst, loop naar rechts. Beide geweren worden in mekaar gehaakt, dan reikt nr. 1 het geweer met de rechterhand aan nr. 2 die het met de linkerhand aanneemt. Deze haakt zijn geweer met de loop naar hem gekeerd (loop naar rechts dus), in de andere geweren, de laadstok achter de laadstok van het geweer van nr. 2 — en boven de laadstok van 't geweer nr. 3 — nr. 3 draagt er zorg voor dat hij de bundel een weinig naar links opendraait. Het geweer van nr. 1 wordt zó geplaatst dat de laadstokken niet wringen of verbogen worden. Met dit geweer lijnt men nu de bundels...
Nr. 1 en nr. 2 .... maken .... SEKTIE .... RECHTSOM .... KEERT!
UIT .... BUNDELS .... GEWEER!
Zelfde beweging als bij INBUNDELS .... GEWEER! Nr. 3 houdt de bundels vast. Nr. 2 haakt 't geweer van nr. 1 los, geeft het hem met de linkerhand. Nr. 2 haakt zijn geweer los. Nr. 1 en nr. 2 maken SEKTIE .... RECHTS .... OMKEERT!.

Vlaamsche Wachtafdeeling II
6e Kompagnie

Turnen met geweer

1. Kleine spreidstand
2. In handen - Geweer
3. Voor de borst
4. Uitstrekken voorwaarts
5. Uitstrekken naar links (rechts)
6. Uitstrekken naar omhoog
7. Buiging van de romp voorwaarts met driemaal aandringen (armen met geweer gestrekt houden) (langzaam buigen)
8. Recht komen (langzaam)
9. Langzaam buigen van de romp achterwaarts (armen gestrekt)
10. Recht komen.
11. Op de punten der voeten:
    a) Grote buiging der benen (langzaam)
    b) Recht komen (op de punten der voeten blijven)

Met een hand

1. Kleine spreidstand, rechter (linker) hand in de heup.
2. Omlaag - Geweer
3. Voor de schouder - Geweer
4. Uitstrekken: a) voorwaarts
   b) zijwaarts
5. Boven de schouder - Geweer
6. Uitstrekken: a) naar omhoog
   b) zijwaarts
7. Hetzelfde doen uitvoeren met linkerhand.

Om het Geweer terug op de grond te plaatsen

Omlaag geweer
Zet af - Geweer
In houding
Rust.

Dezelfde bewegingen zijn uitvoerbaar: a) zittend
b) liggend (rug)

GROET

Aanvankelijk gebruikelijke militaire groet met vingertoppen van rechterhand aan de muts of helm.
Zonder muts of helm: de olympische groet met gestrekte arm.
Later, samen met de Wehrmacht, steeds groeten met gestrekte arm.

BIBLIOGRAFIE

Liederboek ,,De zingende Kompanie''
Maandblad ,,De Vlaamse Wacht''
verantwoordelijke uitgever Lt. Dujardin.

OPSTELLING DER VLAAMSE WACHT EINDE 1943

Bepalingen van het militair strafwetboek (MStGB)

De leden der Wachtafdelingen dienen hierover om de drie maanden onderricht te worden.
Bij zijn intrede in de Wachtafdelingen heeft de Wachter zich door vrijwillige ondertekening onder de bepalingen van de Duitse militaire wetten gesteld. Hij hangt, als lid van het ,,Wehrmachtsgefolge'' voor de duur van zijn gedrag, wat strafrechtelijke zaken betreft, niet meer van het gerecht van zijn land, maar van de Duitse krijgsgerechten af. Daaruit volgt:

1. Alle strafzaken, die op het ogenblik van zijn intrede tegen de wachter bij de Belgische gerechten aanhangig zijn, zonder inachtneming wanneer het feit ook moge gebeurd zijn, moeten ingetrokken worden.
2. Nieuwe strafzaken tegen de Wachters kunnen bij de Belgische gerechten niet meer aanhangig gemaakt worden.

Het Duits Militaire Strafwetboek alsmede het Rijksstrafwetboek zijn op de leden der Wachtafdelingen principieel toepasselijk, net als op de Duitsers en nog wel met de door de oorlog verscherpte strafvorderingen.
Militiare vergrijpen: — Vaandelvlucht
— Steun verlenen aan de vijanden van het rijk
— Ongehoorzaamheid en verzet tegen oversten
— Kameradendiefstal

Stamboekje (Soldbuch)

Is een eenzelvigheidsbewijs van iedere Wachter, het bevat alle gegevens aangaande deze Wachter. Het stamboekje moet steeds bij de man te vinden zijn. Best droeg hij het in de linkerbovenzak van zijn jas.

Voorpagina en de bladzijden 1, 4 en 5.
Hieruit blijkt dat het lidmaatschap bij V.O.S. verplicht was.

SPORT

Reeds van bij haar ontstaan nam de sport in het algemeen een belangrijke plaats in.
Turnen met of zonder geweer.
Atletiek in al zijn geledingen.
Zwemmen: de kompagnies gelegerd te Antwerpen gingen elke week zwemmen in het Astridbad te Antwerpen, daar werden zwemcursussen gegeven, wat zeer vooruitstrevend was voor die tijd.
Er werden sportwedstrijden ingericht tussen de kompagnies onderling en tussen de afdelingen.

Inter-Kompanie Atletiek wedstrijd der III. Afdeling

Op 10.8.43 te Brugge.
Eindstand: 1.Kp. 154 punten
2.Kp. 137 punten
3.Kp. 77 punten

Sportfeest te Brugge op 23.8.43

Wedstrijd tussen de atletiekploeg der I. en III. Afdeling.
Voetbalmatch gewonnen door de III. Afdeling.
Atletiek eindklassement: V.W.III — 179 punten.
V.W.I — 104 punten.

In de II. Afdeling

Voetbal wedstrijden tussen de kompagnies onderling.
Atletiekwedstrijden.

In de eerste plaats zijn zulke opsporingen door te voeren, bij dewelke een vlucht met wapens uitgevoerd werd of vermoed werd dat de gevluchte verbinding heeft met kommunistische of anglofiele organisaties.
De speurders moeten met pistolen uitgerust worden.

2. *Opdrachtverdeling aan de opsporingsgroepen*

Voor de hoofdopsporingsdienst Brussel:
Leider van de Verbindingsstaf, Majoor De Meulder
Voor de opsporingsgroep Gent:
Afdelingskommandant, Majoor De Ron
Voor de opsporingsgroep Antwerpen:
Afdelingskommandant, Majoor De Bruyne II
Voor de opsporingsgroep Brugge:
Afdelingskommandant, Majoor Wambeke
Voor de opsporingsgroep Brussel:
Afdelingskommandant, Kapitein De Bruyne IV
Opsporingsopdrachten worden zoals het model in de bijlage opgesteld.

In 1944 werd een opsporingsdienst opgericht, die er in bestond uitsluitend Vlaamse Wachters op te sporen en aan te houden verdacht van vaandelvlucht. Hierna volgt de vrije vertaling van de richtlijnen uitgevaardigd door de Bevelhebber van België en Noord-Frankrijk.

Afschrift

Der Militärbefehlshaber in Belgien und in Nordfrankreich — O.U., den 16. Juli 1944
Mü.

Kdo. Stab. Abt.Z. Nr. 35/44

Betr.: 1) Richtlijnen voor de Fahndungsdienst (Opsporingsdienst) der Vlaamse Wachtafdelingen
2) Inzet van de Reservefahnder bij de Vlaamse Wachtafdelingen

1. In de bijlagen worden richtlijnen verzonden voor de Fahnungsdienst van de Vlaamse Wachtafdelingen, neven de lijst van de personen die er deel van uitmaken, stand op 15 juli, daarbij een formulier voor een opsporingsopdracht. In de richtlijnen zijn de tot heden uitgevaardigde bevelen, welke op de Vlaamse Opsporingsdienst betrekking hebben, samengevat.
2. De Hoofdopsporingsdienst Brussel is door de moeilijke verkeerstoestand

verhinderd, van Brussel uit met de vereiste snelheid opsporingsgevallen te bewerken.
Met onmiddellijke werking nemen de Reserve Opspeurders der Vlaamse Wachtafdelingen, naar de instrukties van de Afdelingsbevelhebbers, de opsporing tijdens de eerste zeven dagen over van gevallen van ongeoorloofde verwijdering van de troepen. Daarmede spoort ook de I. Afdeling de gevallen van de opleidingskompagnie te Gent op, de II. Afdeling de gevallen van de opleidingskompagnie te Kontich.
Na zeven dagen word de opsporing door de Hoofdopsporingsgroep van Brussel overgenomen. Medehulp van de Reserveopspeurder volgens overeenkomst. De telefonische bekendgeving van een ongeoorloofde verwijdering moet onmiddellijk doorgegeven worden aan de Verbindingsstaf.

Für den Militärbefehlshaber in Belgien
und in Nordfrankreich.
Der Chef des Generalstabes
I.A.
Baumann
Major

Verteiler für 9 Exemplare: unmittelbar (auf dem Kurierweg!)
Stab. Fläm. Wachabt.
O.F.K.
Feldgendarmerie bei der K.K./O/K/ (letzter Wohnort)
Bezirksfahndungsstelle der Geheimen Feldpolizei, Brüssel, Wetstraat 63
Abwehrstelle Belgien, Brussel, rue de la Loi 63
Mil.Befh.Belg./Nordfrkr.Kdo.Stab.Z
Reichskriminalpolizeiambt, Berlin, Wederscher Markt 5/6 (durch Feldpost)

3. Melding over de ongeoorloofde verwijdering gebeurt als volgt:

a) Door meldingsformulier aan de verdelers (model in bijlage).
b) Bij de ongeoorloofde verwijdering van een Wachter bericht de kompagnie direct telefonisch de Afdelingsstaf. De opleidingskompagnies Gent en Kontich brengen de I. of II. Afdeling op de hoogte.
De afdelingsstaf schrijft een Opsporingsopdracht uit met onderschrift van de afdelingskommandant en dienstzegel. Door de reserve speurders werd de opsporing onmiddellijk ingeleid. Een volbrachte opsporingsopdracht moet onmiddellijk en telefonisch aan de Verbindingsstaf gemeld worden.

4. Maandelijkse berichtgeving

De afdelingen melden iedere 5e der maand de resultaten van de inzet van hun groepen aan de hoofdopsporingsgroep bij de Verbindingsstaf. Samen met de globale melding werd ook de Verbindingsstaf op de hoogte gebracht van de enkele nog te bewerken gevallen. De leider van de Verbindingsstaf meldt op de 15e der maand de gezamenlijke uitslag van Kdo.Stab.Abt.Z.

Personeel van de Vlaamse Opsporingsdiensten (Stand op 15 juli 1944)

Hoofdopsporingsgroep Brussel

Lt. Fr. Dek.
Onderofficier: R.H.
Onderofficier: A. Des.
Onderofficier: J. D'U.
Onderofficier: J.D.W.
Onderofficier: E.B.
Onderofficier: Fr. F.
Onderofficier: A.V.
Onderofficier: L.N.
Onderofficier: J.L.

Opsporingsgroep bij de

Afdeling I
Wachtmeester: E.P.
Wachtmeester: J.V.C.
Onderofficier: J.W.
Onderofficier: A.W.
Onderofficier: F.B.
Onderofficier: G.V.
Wachter: E.O.

Afdeling II
Onderofficier: R.B.
Opperbrigadier: A.B.
Brigadier: W.D.C.
Brigadier: K.D.
Brigadier: M.D.
Brigadier: L.V.K.

Afdeling III
Onderofficier: G.B.
Opperbrigadier: J.B.
Brigadier: J.E.
Brigadier: L.M.

Afdeling IV
Onderofficier: R.P.
Onderofficier: M.E.
Onderofficier: A.D.G.
Brigadier: A.L.

BELANGRIJKE DATA

Na de opleiding van de 1e Lichting te Maria-ter-Heide werden de zes kompagnies ingezet en betrokken volgende kazernes of standplaatsen.

FORM DES FAHNDUNGSAUFTRAGES

Flämische Wachabteilung .....

O.U., den 1944

F A H N D U N G S A U F T R A G

Die Fahnder . . . . . .

haben den Auftrag, nach dem flämischen Wachman . . . . . .

. . . . . geboren am . . . . zu . . . . . ,

Adresse . . . . . .

zu fahnden und entsprechende Hausdurchsuchungen vorzunehmen.

Die Fahnder sind berechtigt, Zivil zu tragen.

Dienstsiegel

Unterschrift

Flämische Wachabteilung

O. U., den

..... Kompanie

Nr. Az.:

An Verteiler.

Betr.: Unerlaubte Entfernung von der Truppe.

1. Vor- und Zuname: .....
2. Geburtstag und -Ort: .....
3. Dienstgrad: .....
4. Beruf: .....
5. Letzter Wohnort: .....
6. Anschrift der nächsten Angehörigen: .....
7. Datum der unerlaubten Entfernung: .....
8. Diensteintritt in die Wachabteilung: .....
9. Vermutlicher Aufenthaltsort: .....
10. Liegt Landesverrat vor? ja / nein .....
    Ist Geheimmaterial mitgenommen? ja / nein .....
    Sind Waffen mitgenommen? ja / nein Welche? .....
11. Liegen Anzeichen vor, dass der Geflüchtete ins Ausland gelangen will? ja / nein .....
12. Personenbeschreibung: .....
13. Wann ist die Gebührnisstelle benachrichtigt? .....
14. Besondere Bemerkungen: .....

Unterschrift

..... und Komp. Chef

Verteiler für 9 Exemplare: unmittelbar (auf dem Kurierweg!)

Stab Fläm. Wachabt. ...
O. F. K. .....
Feldgendarmerie bei der K. K./O. K. ..... (letzter Wohnort)
Bezirksfahndungsstelle der Geheimen Feldpolizei, Brüssel, Wetstraat 63 (2-fach!)
Abwehrstelle Belgien, Brüssel, Rue de la Loi 63.
Mil. Befh. Belg./Nordfrkr. Kdo. Stab Abt. Z.
Reichskriminalpolizeiamt, Berlin, Werderscher Markt 5/6 (durch Feldpost).

Op 17 juli 1941

2 kompagnies te Antwerpen: Fort Berchem
Sint-Joriskazerne
2 kompagnies te Gent: Sint-Pieterskazerne
2 kompagnies te Brugge: Groeningetehuis.

25 september 1942

Ontvangst van de leider van het V.N.V. Staf De Clercq in de Sint-Joriskazerne te Antwerpen.

Februari 1943

De drie kompagnies van de III. Afdeling te Brugge krijgen de naam van een Vlaamse persoonlijkheid.
— Van Severen
— Tollenaere
— Staf De Clercq
Deze plechtigheid gebeurde in aanwezigheid van de leider van het V.N.V. Dr. H. Elias.
De muziekkapel van de III. Afdeling trad op.

3 april 1943

Kunstfeest van de V.W. in de K.S.O. in Gent.
Optreden van het koor der I. Afdeling en de muziekkapel van de III. Afdeling.

11 julifeest te Antwerpen 1944

Grootse Guldensporenviering in de zaal Dierentuin.
Werken mede: H.J.V. met koor en fanfare.
V.A.V.V. met muziekkapel.
Vooraf optocht met: Germaanse SS
H.J.V.
V.A.V.V.
Vlaamse Wacht in grijs Wehrmachtsuniform met leeuwenschild op de linkermouw.
Eregasten: Ortskommandant van Antwerpen
Ortsgruppenleiter AO van de N.S.D.A.P. Henning.

SS-Hauptsturmführer Schindlmayer van het Ersatzkommando Flandern.
Prof. A. Jacobs wn. voorzitter van de Nederlandse Kultuurraad voor Vlaanderen.
Prof. Dr. Rob Van Roosbroeck.
Ir. Van Thillo, leider der V.A.V.V.
Mevr. Wijn, stafleidster der V.A.V.V. voor meisjes.
SS-Hauptsturmführer Raf Van Hulse.
SS-Standartenoberjunker Ernst Vierbücher

LEERGANGEN — SCHOLEN

OFFICIERSLEERGANGEN

De kompagniechefs stelden aan de afdelingsbevelhebber de kandidaten voor, die in aanmerking kwamen om een officiersleergang te volgen. Deze werden dan O.A. (Offiziersanwärter, kandidaat-officier). Als herkenningsteken droegen de O.A. twee zilveren balken op de schouderstukken. De duur van de leergang bedraagt ongeveer drie maanden.
De inrichters van deze leergangen waren de ,,Offizieranwärter Lehrgang der L.S.B. (Landschützenbataljon)''.
Het was een Duitse leergang waaraan telkens een twaalftal Wachtmeesters deelnamen, dit dan samen met Duitse kandidaten.
Het bevel, de leerstof en kommandotaal waren Duits.

Vlaamse absolventen aan deze leergangen:

Inmiddels waren reeds enkele Wachtmeesters, die zich als opleider van de 1e Lichting verdienstelijk hadden gemaakt, tot officier benoemd zonder een leergang te volgen nl. Lt. Leo Verbist, Lt. Arthur De Gelas, Lt. Remi Bertels.
De eerste officiersleergang ging door te Maria-ter-Heide in het voorjaar van 1942. Hiervoor werden volgende kandidaten aangeduid: Wm. Bob De Coster, Frans Metz, Rik Dierckx, Karel Beeckman. Zij keerden na geslaagd examen terug naar hun eenheid als wachtmeester O.A.
In de tweede leergang te Maria-ter-Heide bevond zich Wm. Marcel Elbers en Fernand Jacobs.
De volgende Officiersleergangen gingen door de Kontich en later ook te Brugge.
Hieraan namen in de loop der jaren — de juiste volgorde is niet meer te

achterhalen — deel: de wachtmeesters of onderofficieren Viktor Wegge, Gilbert De Witte, Arthur Serneels, Flor De Raedt, Leo Cornelis, Rik Lauwers, Staf De Ley, Jos Celis, Boterman, Ward De Meyer, Ceulemans, Maurits Van den Eede, Bob De Coninck, Jef Mariën, Maenhout, Gerard en Geert Walbers, Oscar Sleebus, Marc Dujardin, Albert Bombeke, Roger Laporte, Joris Janssens, Flor Van Eeckhout, Vurcke e.a.

Leiding der school

Maria-ter-Heide: Hauptmann Niemann
Oberleutnant ?
Lt. Schmidt
Kontich-Kazerne: Oberst Bock
Major Wolff
Hauptmann Abrechs

ONDEROFFICIERSLEERGANGEN

Maria-ter-Heide

In 1942 werden van elke kompagnie vier man gestuurd naar de Unterführerschule. Een twintigtal Vlamingen samen met Duitsers gelegerd in het gebied België en Noord-Frankrijk waren de eerste deelnemers aan deze school. Er werd geschoold naar Duits model en in de Duitse taal.

Kontich Kazerne

Later liepen er meerdere leergangen in deze kazerne, maar dan uitsluitend met deelnemers uit de V.W. Duur 6 weken. Waren eerst kandidaat O/Off., werden later in de eenheden tot O/Off. bevorderd.

Vlaamse leiding:	Duitse leiding:
Aanvankelijk Kpt. De Meulder Jan	Major Wolff
Lt. Ceulemans Albert	Hauptmann Abrechs,
	Hauptmann Pohl
Lt. Van den Eede M.	Oberfeldwebel Burm
Wm. Wegge Vik	O/Off. Kurtwig
Wm. De Clercq Bert	Feldwebel Elfering

Hier verbleven sinds 1943 Waalse Wachters (Garde Wallone) alsook een O/Off. leergang voor de Walen.

ANDERE LEERGANGEN

Panzerfaustlehrgang

In 1943 te Maria-ter-Heide namen er enkele onderofficieren van de V.W. samen met Duitsers aan deze leergangen deel. De duur was 4 dagen. Toen bestond de idee om in Antwerpen, Brugge en Gent een gevechtskompagnie op te richten.

Feuerwehr gegen Benzine und Munition te Gent

Telkens voor een duur van twee weken.

Fliegerschutz auf Transport (Vliegtuigafwering op transport)

Panzerbekampfung in Oostakker

Tanksbestrijding. Duur twee weken.

Maquisbekampfung in Kontich-Kazerne (Verzetsbestrijding)

Door de Hilfsfeldgendarmerieschool van Zellik.

Al deze leergangen werden in het Duits en door Duitsers gegeven en geleid.

DE WACHT MARSJEERT !

Frank Bankman Piet Heins

Daar dreunen trommels in de straten,
Daar stampen laarzen op het plein
Daar klinkt een marsjlied van soldaten,
Wat zouden dat voor strijders zijn!

Refrein:

En vrolijk klinkt het wijd en zijd:
,,Wij melden u de nieuwe tijd''.
Gij Dietse gouwen, reikt elkaar de hand,
De Wacht marsjeert, de Wacht marsjeert
voor ons Volk en Vaderland.
Gij Dietse gouwen, reikt elkaar de hand,
De Wacht marsjeert, de Wacht marsjeert
voor ons Volk en Vaderland.

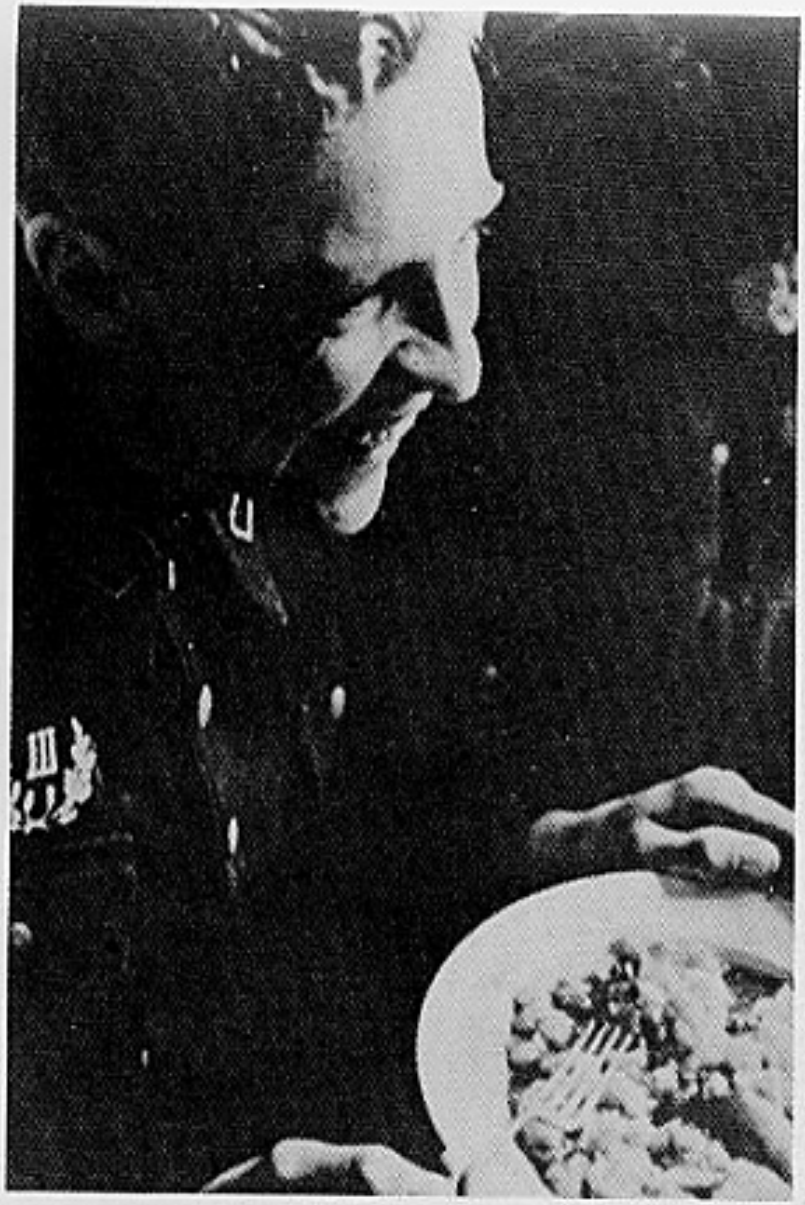

Bij de III. Afdeling smaakt het merkbaar.

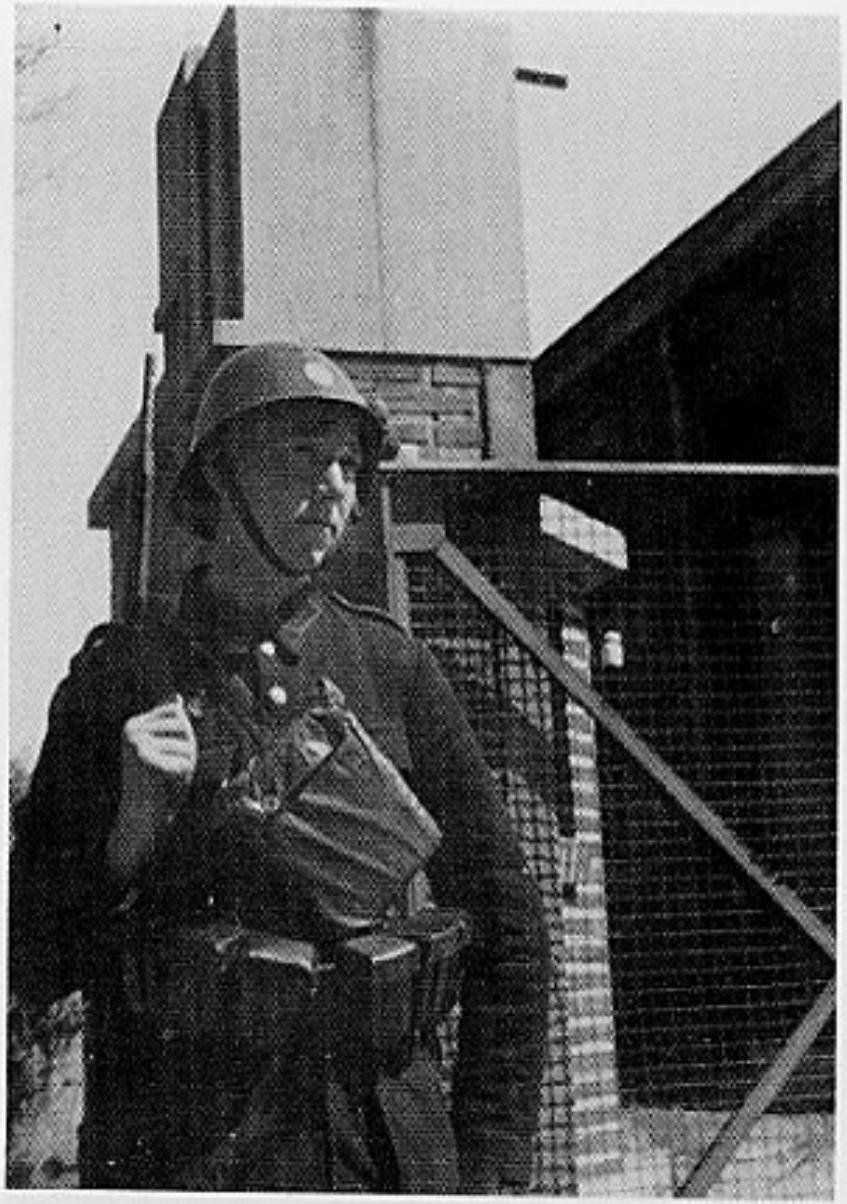

Op post met „Zeltplane".

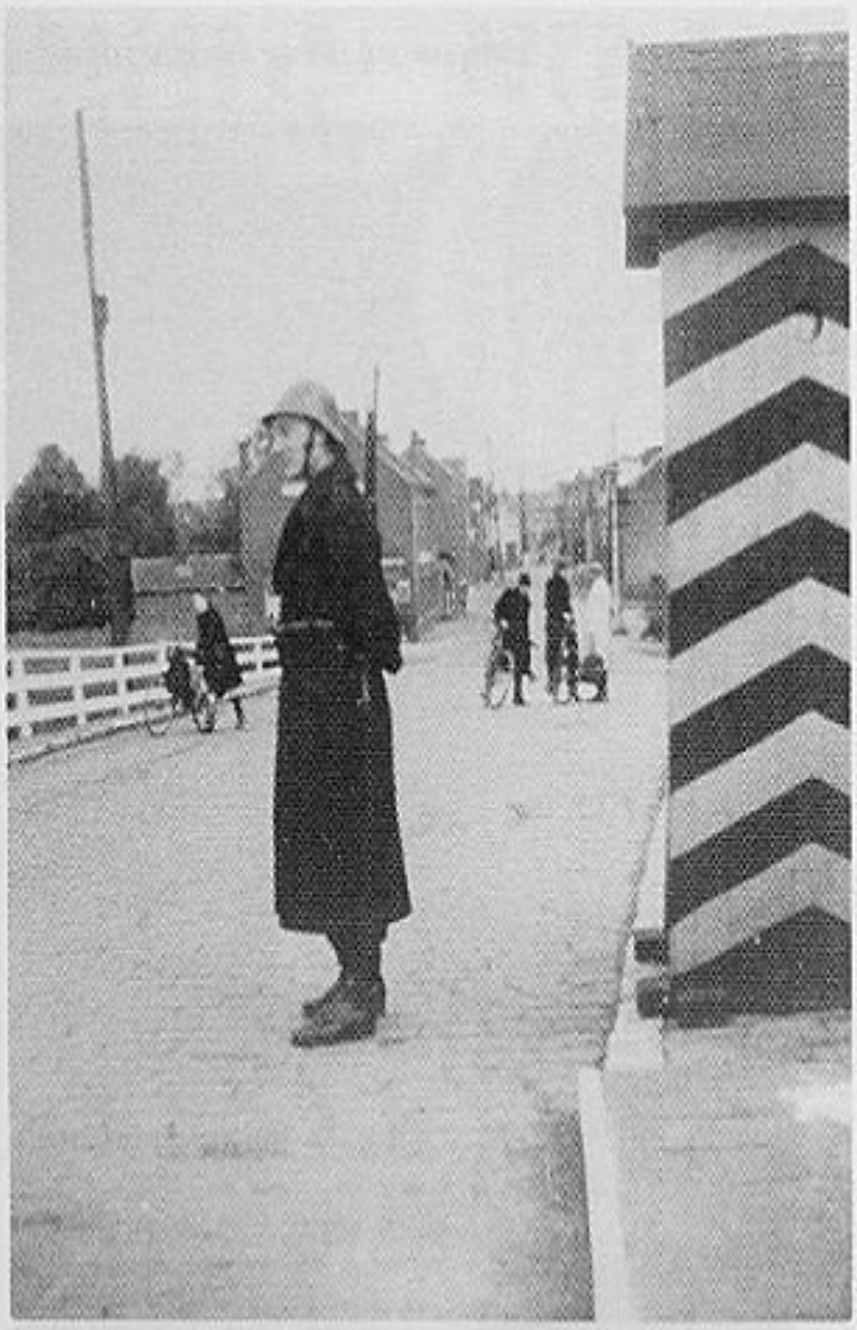

Op post met mantel.

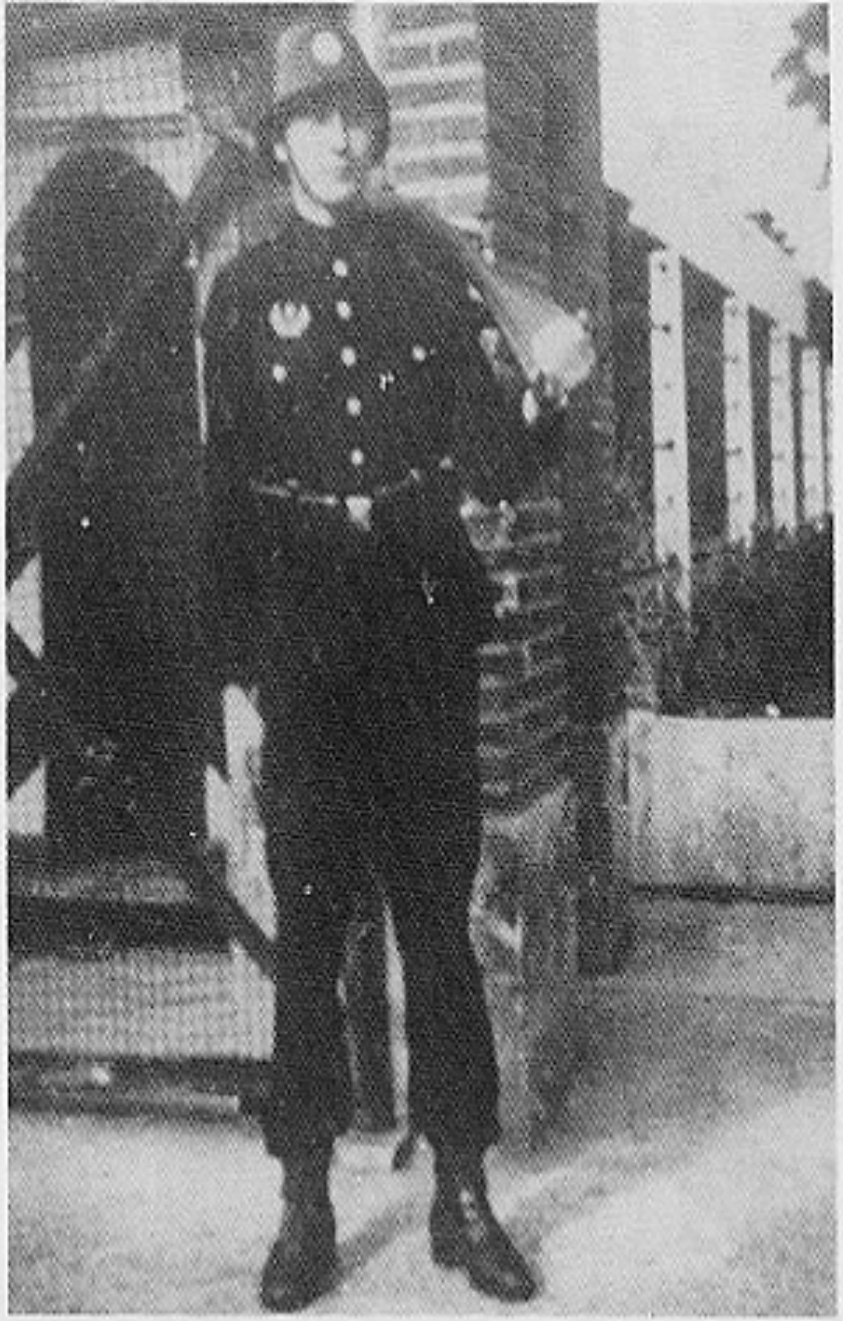

Op post in zomeruniform. Het kenteken van de V.W. op de helm.

Een groep wachters voor de poort van het kwartier.

II. Afdeling te Beverlo. Oefening tussen de wachtperiode.

Wachtdienst geklopt. Uitgangstijd.

Bescherming der kazernes tegen vliegtuigaanvallen. Machinegeweerstanden op torens.

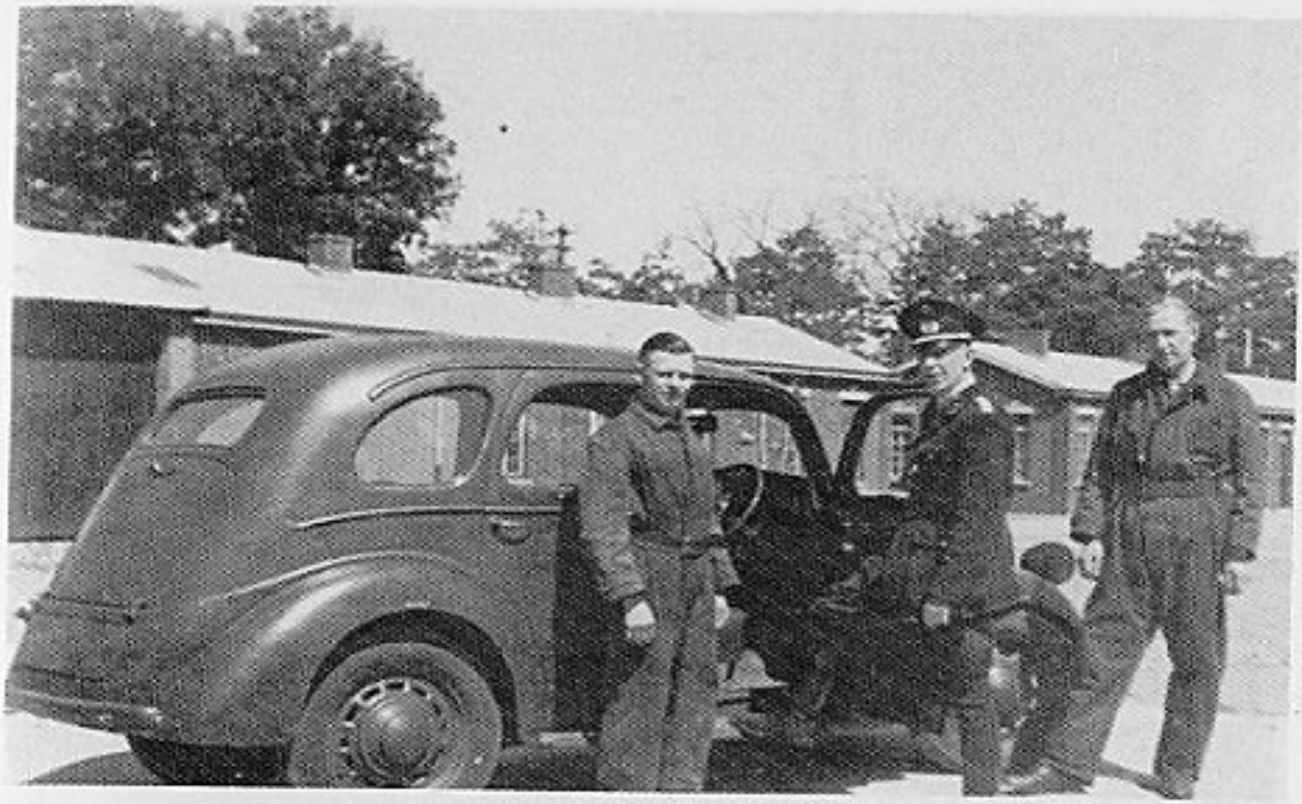

Kapitein Wim Peeters klaar voor zijn inspectieronde.

Bij een afgeschoten R.A.F.-vliegtuig door de Flak.

1. Afdeling — Gent 4 april 1943. Kapitein Felix Deron schrijdt het front der opgestelde troepen af, achter hem Kapitein Rik De Bruyne.

I. Afdeling. Men merkt het leeuwenschildje op de linkermouw.

I. Afdeling. Kapitein Alfons Van Tulder. Opperwachtmeester Vrancken.

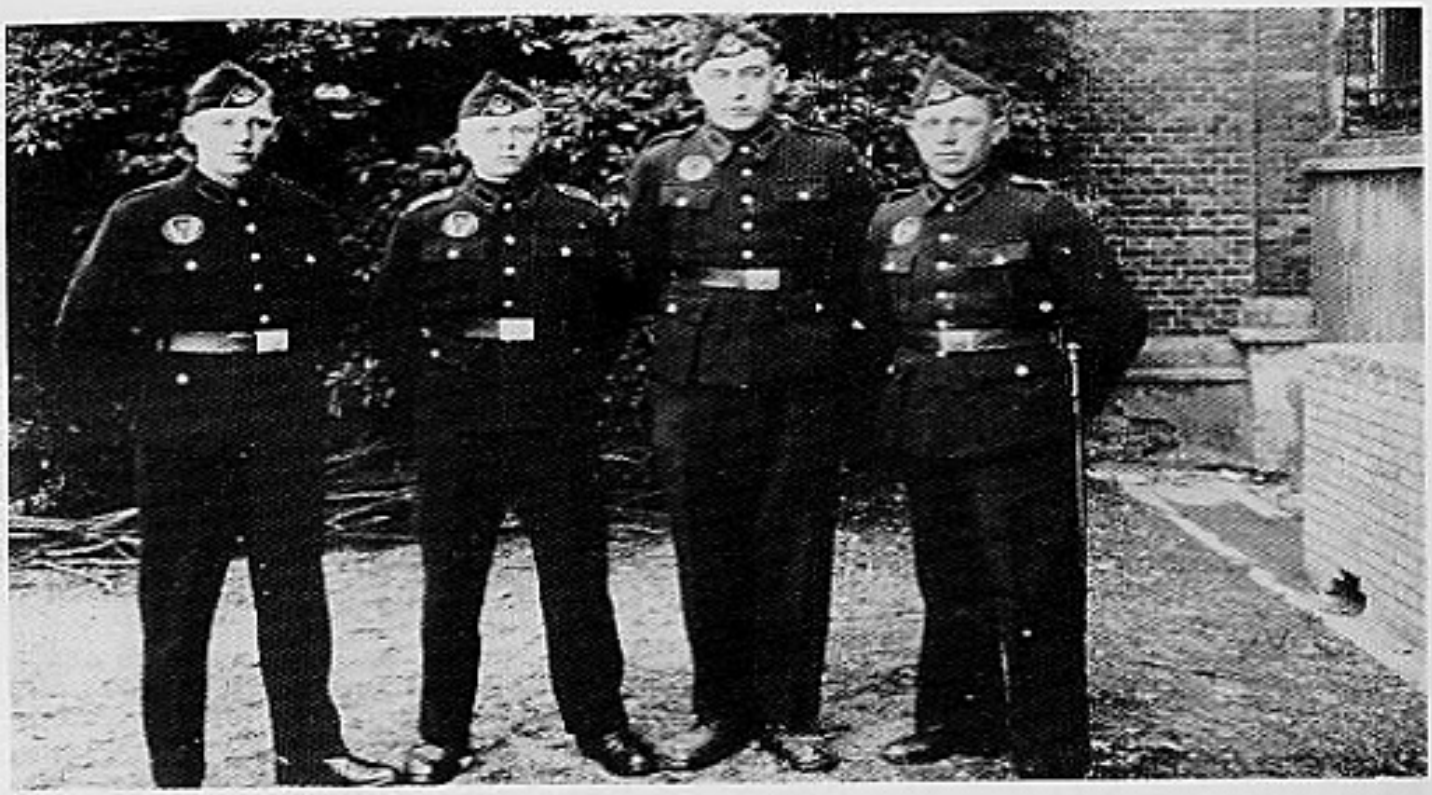

IV. Afdeling — 1942. Van links naar rechts: A. Máris, A. Vergauwen, B. Van Zeebroek, Fr. Baetens.

Sport was zeer belangrijk. Kapitein Michel Berghs wenst de winnende ploeg geluk met hun zege.

I. Afdeling. Hulp bij de ontruiming na een luchtaanval te Gent.

I. Afdeling. Majoor Felix De Ron reikt het K.V.K.II uit.

I. Afdeling. Onderofficier G.W.

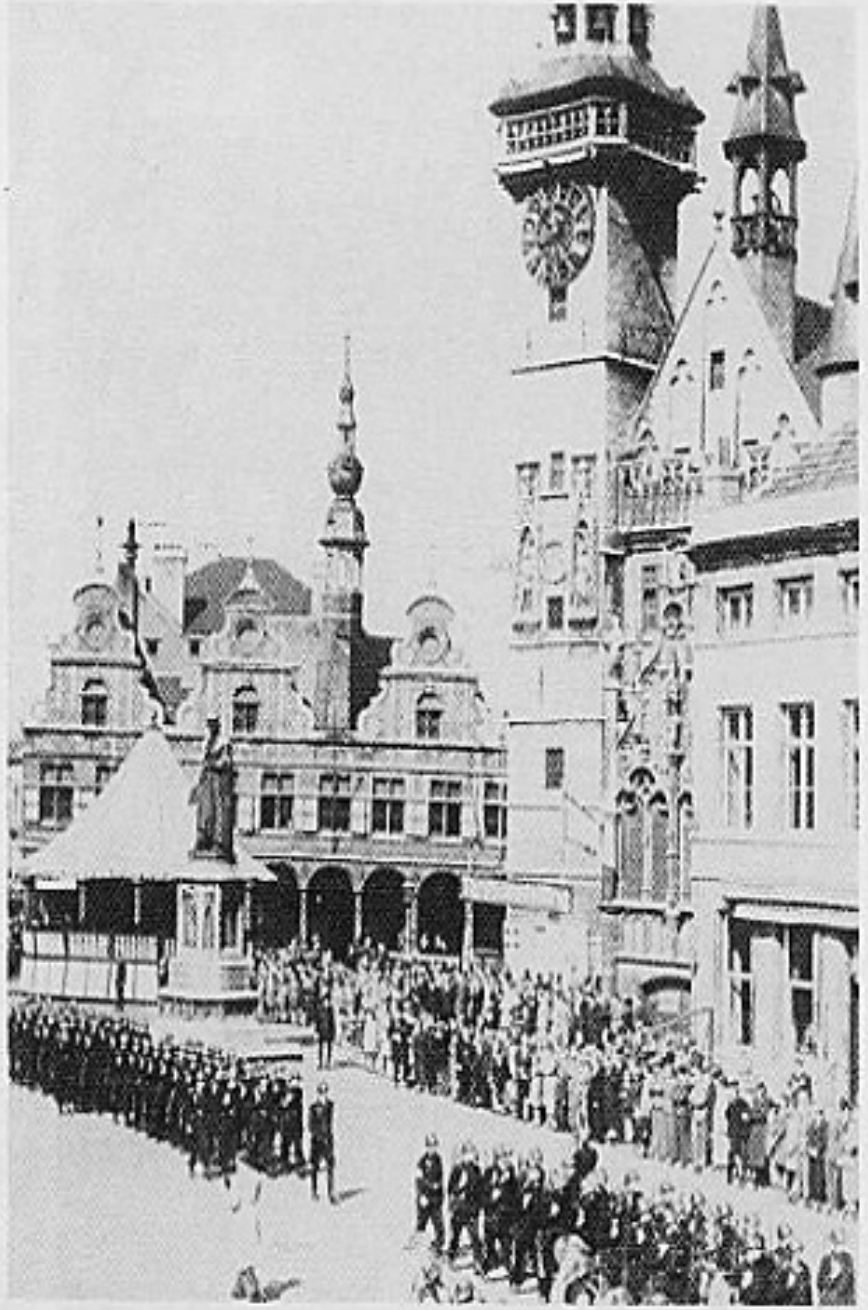

I. Afdeling. Propagandamars door Aalst — 15 augustus 1943.

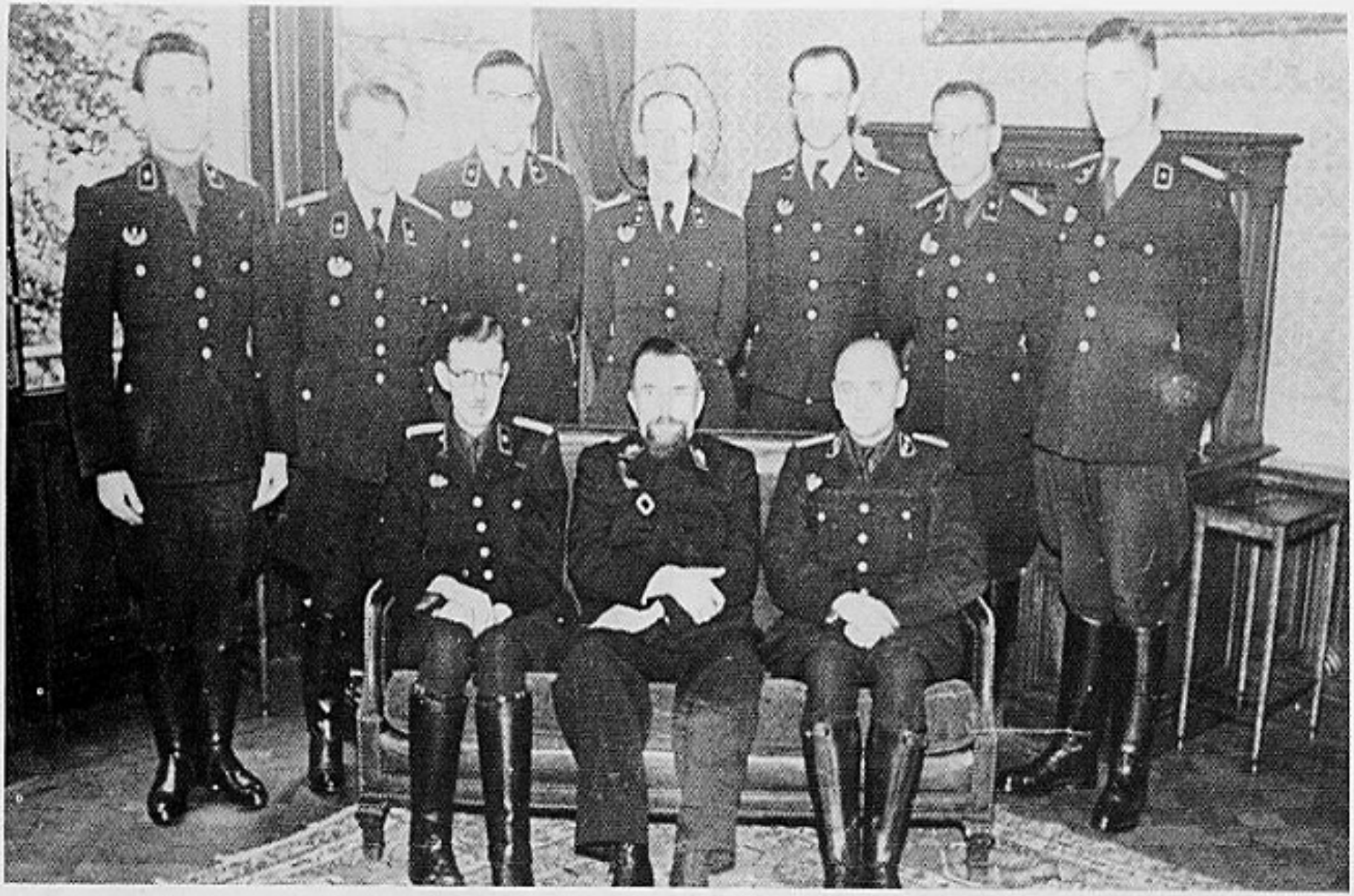

II. Afdeling — 25 september 1942. Bezoek S. De Clercq. Zittend: Frans Tack, Staf De Clercq, Kapitein Jef De Bruyne (bevelhebber II. Afdeling). Staande: Alfons Peeters, Lode Maris, Michel Berghs, Eugeen De Canck, Leo Verbist, Machiels, Remi Bertels.

II. Afdeling — 25 september 1942. Ontvangst van Staf De Clercq en gevolg in de Mess der officieren.

II. Afdeling — 25 september 1942. Staf De Clercq op bezoek. M. Berghs, H. Verreydt, F. Tack, S. De Clercq, E. De Canck.

II. Afdeling — 25 september 1942. Bezoek S. De Clercq aan de St.-Joriskazerne te Antwerpen.

II. Afdeling — 25 september 1942. Tocht door de kamers met Staf De Clercq.

II. Afdeling — 25 september 1942. Onderricht met het gasmasker.

II. Afdeling — Antwerpen 25 september 1942. Staf De Clercq bezoekt de eetzaal.

II. Afdeling — Antwerpen 25 september 1942. Staf De Clercq in de onderrichtszaal van de Kompagnie De Canck.

II. Afdeling, D.M./Z.B. Mars door Antwerpen — 26 september 1943. Aankomst van een groep V.W.-Off.: L. Maris, L. Verbist, Fr. Tack, W. Peeters, R. Bertels, A. Peters.

II. Afdeling. Optocht door Antwerpen van de 3e Kp. onder leiding van kapitein Wim Peeters.

En van fabrieken en van werven,
Vanuit de mijnstreek en het veen
Van vissersdorpen, boerenwerven,
Klinkt nu de wekroep ,,Allen één''!

Het Dietse Volk herleeft na jaren,
Verbroken 't juk der slavernij,
't Komt zich in onze rijen scharen,
Vertrouwend, onverdeeld en vrij.

Liederboek ,,Een Lied!... Drie!... Vier!'' (blz. 95).

DIENSTGRADEN EN DIENSTGRAADKENTEKENS

Embleem der V.W.

Op de veldmuts en kepie en op het linkervestzakje werd het embleem aangebracht: twee eiketakken met in het midden de nummers der afdelingen I. — II. — III. — IV. in het zilver. De Kanaalwacht had hetzelfde embleem maar zonder nummer der afdeling. Op de schouderstukken was een zilveren kompagniecijfer aangebracht. Einde 1943, begin 1944 een leeuweschildje op de linkerondermouw.

Uniform

Belgische kaki-uniformen van 3 juni tot 17 juli 1941.
Blauwe uniformen (geverfde Belgische uniformen) tot juni 1944.
Duitse veldgrauw Wehrmachtuniformen vanaf juni 1944 tot september 1944 (het embleem der V.W. was er niet meer op aangebracht).

Gevechtskledij of wachtkledij

Blauw uniform, Hollandse helm, Hollandse geweren en bajonetten.
Ransel, broodzak aan de koppelriem, korte schop, korte beenlappen, beenstukken, zwarte laarzen (hoge schoenen), gasmasker, patroontassen aan koppel.

DIENSTGRADEN VLAAMSE WACHT

Tot 17 juli 1941 — Kakiuniformen (Belgische grauwgele)

Dienstgraden	*Dienstgraadkentekens*		
	mouwen	*spiegels* (kraag)	*schouderstukken*
Brigadier	niets	niets	niets
Onderofficier	niets	niets	niets
Wachtmeester	niets	niets	niets
Luitenant	niets		niets
1e Luitenant	niets		niets
Kapitein	niets		niets
Kapitein-Commandant	niets		niets

Alleen de officieren droegen hun Belgische rangkentekens.
De onderofficieren kregen eerst begin augustus 1941 hun kentekens, hadden wel de graad maar nog geen kentekens.
Er was toen slechts een Kapitein-Commandant Naets, twee kapiteins Wambeke Jan en De Bruyne Jef.

Blauwe uniformen: vanaf 17 juli 1941 tot half 1942

Dienstgraad	*Dienstgraadkentekens*		
	mouwen	*spiegels*	*schouderstukken*
Manschappen			
Brigadier		niets	niets
Onderofficieren			
Onderofficier		niets	niets
Wachtmeester		niets	niets
Hoofdwachtmeester		niets	niets
Officieren			
Luitenant	niets		niets

1e luitenant	niets		niets
Kapitein	niets		niets

De onderofficieren droegen een zwarte koord als stormband op de kepie. De officieren een zilveren stormkoord.

Blauwe uniformen vanaf half 1942 tot einde 1943.

Dienstgraad	*Dienstgraadkentekens*		
	mouwen	*spiegels*	*schouderstukken*
Manschappen			
Brigadier		niets	niets
Onderofficieren			
Onderofficier		niets	niets
Wachtmeester		niets	niets

Hoofdwachtmeester niets niets

Officieren

Luitenant niets 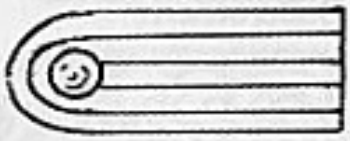

1e luitenant niets 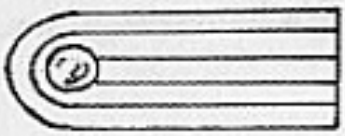

Kapitein niets 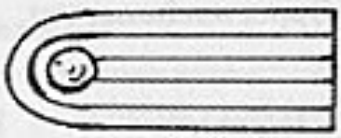

Blauwe uniformen met Duitse rangtekens — einde 1943 tot juni 1944

Leeuweschildje op de linkerondermouw.

Dienstgraad	*Dienstgraadkentekens*		
	mouwen	*kraag*	*schouderstukken*
Manschappen			
Brigadier		niets	niets

1e brigadier		niets	niets
Onderofficieren		niets	
Onderofficier		niets	
Wachtmeester		niets	
Opperwachtmeester		niets	
Hoofdwachtmeester (Spiess)	(beide mouwen)		
O.A. Kandidaat-officier		niets	
Officieren			
Luitenant		niets	niets 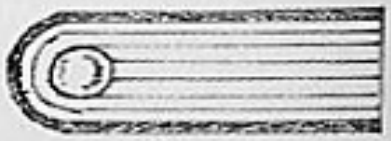

1e Luitenant	niets	niets	
Kapitein	niets	niets	
Majoor	niets	niets	

Veldgrauwe uniformen der Duitse Wehrmacht (Heer - Landleger) — Vanaf juni 1944 tot september 1944

Vlaams leeuweschildje op de linkermouw. Geen Vlaamse Wacht embleem meer.

Dienstgraad	*Dienstgraadkentekens*		
	mouwen	*spiegels + kraag*	*schouderstukken*
Manschappen Brigadier (Gegreiter)	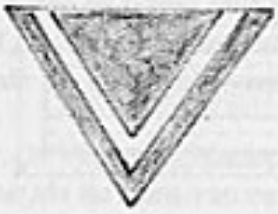	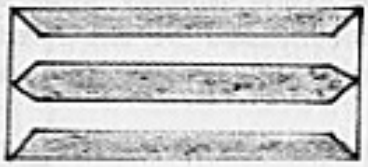	niets
1e Brigadier (Obergefreiter)			niets
Onderofficieren Onderofficier (Unteroffizier)	niets		

Wachtmeester
(Feldwebel)

niets

Opperwachtmeester
(Oberfeldwebel)

niets

Hoofdwachtmeester
(Hauptfeldwebel)
(Spiess)

(beide mouwen)

Kandidaat-officier
(Offizier Anwärter)

niets

Officieren
Luitenant
(Leutnant)

1e Luitenant
(Oberleutnant)

Kapitein
(Hauptmann)

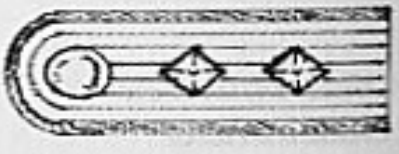

Majoor
(Major)

Majoor was de hoogste dienstgraad bij de Vlaamse Wacht. Er waren slechts vier majoren: De Meulder, Wambeke, De Bruyne J., Deron F.
De twee zilveren balken op de spiegels zijn de kentekens van de Duitse Wehrmacht.

VLAAMSE WACHT ALS NATIONAAL VLAAMS LEGER

Brief van Bergen aan Reeder op 11 oktober 1943 (BAK, NS 19/1541)

Uit ,,De Strijd Himmler-Reeder om de benoeming van een HSSPF te Brussel door A. De Jonghe (blz. 138)

> Een lid van de Dienststelle Jungclaus had, in opdracht van Berger, geprobeerd in de gelederen der officieren van de Vlaamse Wacht te werven voor de Waffen SS. Maar met ,,ongehoord gering'' sukses. In het waarom van de mislukking bespeurde Berger een ,,politiek gevaar''. De ,,militaire afgevaardigde van het V.N.V.'' had immers in de kazernes van de bedoelde eenheid de werving vooraf terdege gesaboteerd. Bergers ronselaar had met name te horen gekregen dat de Vlaamse Wacht het V.N.V. en zijn leider trouw bleef, het afschaffen van het Duits als kommandotaal in de ,,Langemarck'' verlangde en voor het overige met die benaming helemaal niet ingenomen was.
> Besluit van Berger: de Vlaamse Wacht beschouwt zich niet meer als een hulpkorps van de Wehrmacht maar als de kern van een ,,nationaal Vlaams leger''. Meteen wordt het zonneklaar waarom er voor een ,,nationaal bewuste Vlaming'' (zoals Elias dat verstaat) geen plaats meer is in de Waffen-SS.
> ,,Andermaal moet ik de nadruk erop leggen dat de Führer het opstellen van nationale legers verwerpt en om die reden de Reichsführer opdracht verstrekte een Germaans Rijksleger op de been te brengen.''

VERPLICHTE DIENSTNEMING

De wet verscheen in het Staatsblad van oktober 1943.
Jonge mannen geboren in 1924 en jonger zijn vrij van werkverplichting in Duitsland, wanneer ze na een onderbroken diensttijd van 6 maanden in de Vlaamse Wacht dienst doen.

Zijn vrijgesteld al dezen die een vaste betrekking hebben aan staat, gemeente of provincie of bij een voor de ekonomie van het land van belang zijnde bedrijf werkzaam zijn.
Het rijksarbeidsambt verleent voorrang aan oud-Vlaamse Wachter voor plaatsen en betrekkingen in België.
Alle eerstejaarsstudenten moesten om hun studies verder te mogen voortzetten ofwel 6 maanden arbeidsdienst, 6 maanden Vlaamse Wacht of 6 maanden in een fabriek werken.

ORGANISATORISCHE OPBOUW DER VLAAMSE WACHT

Getalsterkte

In 1943 omvatte de V.W. drie afdelingen met 12 kompagnies. In het totaal 2.209 manschappen.
In 1944 was de getalsterkte opgelopen tot 2.604 manschappen. De V.W. had vier Afdelingen en een Verbindingsstaf te Brussel. In het totaal 16 kompagnies en 2 opleidingskompagnies te Gent en te Kontich.

Verbindingsstaf te Brussel

Bevelhebber: Majoor De Meulder
Deze verbindingsstaf had het algemeen bevel over de afdelingen. Toezicht op de aanwervingsburelen. Bevel over het opleidingscentrum voor Officieren te Kontich en te Brugge en de onderofficiersleergangen te Kontich. De benoemingen en bevorderingen van de wachters. Vertalingen van commandotaal, opstellen van reglementen, enz.

Afdeling I

Gent als garnizoenstad.
Vier kompagnies.
Een opleidingskompagnie.
Bevelhebber: Majoor De Ron Felix.

Afdeling II

Antwerpen als garnizoenstad.
Zes kompagnies.
Een opleidingskompagnie
Bevelhebber: Majoor De Bruyne Jef.

Afdeling III

Brugge als garnizoenstad.
Drie kompagnies.
Bevelhebber: Majoor Wambeke Jan.

Afdeling IV

Brussel als garnizoenstad.
Drie kompagnies: 1 en 2 Spoorwegwacht genaamd
3 Kanaalwacht genaamd
Bevelhebber: Kapitein De Bruyne Henri.

Opbouw der kompagnies

Hadden dezelfde opstelling als een Duitse infanteriekompagnie.
Ze bestond uit drie peletons (Züge). Ieder peleton had vier groepen (Gruppe), iedere groep bestond uit 10 man (groepsoverste inbegrepen). Kommandogroep en peleton buiten gelid zoals bij de Wehrmacht. Normaal had een officier het bevel over een peleton, bij gebrek hiervan nam een Wachtmeester (Feldwebel) deze post in. Iedere groep werd geleid door een onderofficier. De kompagniechef werd gebruikelijk de vader der kompagnie genoemd en de Hoofdwachtmeester (Hauptfeldwebel) de moeder der kompagnie; in het Duitse leger beter bekend als Spiess.

Zoals ook bij de Vlaamse partijen, waren er ook in de Vlaamse Wacht kleine wrijvingen tussen de aanhangers van het V.N.V. en de SS of DeVlag. Dit gebeurde op alle niveaus, doch was vooral merkbaar bij de officieren, waarvan een aantal van de jongeren, doch ook enkele oud-Belgische officieren, zich meldden voor de Waffen-SS, hetzij ,,Langemarck'' of andere eenheden.
Zo vertrokken in het begin van 1943 naar de Waffen SS: Kapt. Utten, Lt. Marcel Elbers, Lt. Van Ranst en Lt. Bertels. Zij volgden dan de Junkerlehrgang te Bad Tölz, waar zich ook reeds de Wachtmeesters Jan Vincx, Albert De Wit, D'Helft en Van Hilst bevonden. Einde 1943 vertrokken dan nog de Lt. Fernand Jacobs en Callebaut.

Afschrift

Ten titel van illustratie de opstelling van twee kompagnies van de V.W.

Vlaamsche Wachtafdeling II
6e Kompagnie

S.P. den 14. Oktober, 1941

Aan
Vlaamsche Wachtafdeeling II

Hieronder geeft de 6e Kompagnie de nominatieve slagorde, opgemaakt volgens ,,Stärkenachweisung Nr. 1 für Fläm. Wachkompanie'' van 21 augustus 1941.

a) Kompaniebevelhebber: Kapitein WAMBEKE Jan
Kommandogroep: Hoofdwachtmeester VERBIST Leo
Overseiners: Wachters FERRARI Ludo (Autovoerder)
VAN VAERENBERGH Hektor (A.v.)
SCHEEPERS Albert (A.v.)
Schrijver: Wachter DE CLERCK Jozef

b) 1e Peleton
Peletonoverste: 1e Luitenant LOUWET Walter
Kommandogroep: Wachtmeester GHIJSENS Hendrik
Overseiners: Wachters DE SMEDT Albert (Oppasser)
VAN DE WOUWER Carolus
DESIRON Jozef
NAGELS Jaak

1e Groep		2e Groep	
O/Off.	MORRE Prudent	O/Off.	VAN NIEUWENHOVE Pieter
Wachters	NUTS Jacob	Wachters	KEYMEULEN Jan
	JORISSEN Willem		DE MUNCK Joris
	CATTOIR Cyriel		OMBELETS Hendrik
	VAN POTTELBERGHE Jozef		DE COOMAN Albert
	DE NIJS Joris		VAN DEN NESTE Jan
	SPITTAELS Robert		HELLINGS Frans
	DE VOS Marcel		GOORMANS Jan
	VAN ALBOM Juliaan		PAELINCK Frederik
Brigadier	VAN HOVE Achiel	Brigadier	d.d. DEPUYDT Michel
3e Groep		4e Groep	
O/Off.	KEYMEULEN Maurits	O/Off.	SUSANT Ferdinand
Wachters	PAESEN Pieter	Wachters	PLAS Karel
	LATET Gerard		WILMSEN Adriaan
	LENSSENS Remi		WILMSEN Frans
	BROECKX Hendrik		BOLLEN Juul

	BUEDTS Viktor		DE CROES Petrus
	DETRE Gerard		VERMEIRE Robert
	BOONEN Alfons		HONORE Robert
	AUGUSTIJN Armand		LEMAIRE Pol
Brigadier	NEVE Marcel	Brigadier	MARIJNISSEN Corneel

c) 2e Peleton
Peletonoverste: Luitenant SENEPART Roger
Kommandogroep: Wachtmeester DEWIT Albert
Overseiners: Wachters COSIJNS Theodoor (Oppasser)
VINKEN Albert
ROMBAUT Achiel
DE SAMBER Jozef

1e Groep		2e Groep	
O/Off.	OOSTERBOSCH Arnold	O/Off.	HERTVELDT Paul
Wachters	BUELENS Petrus	Wachters	VANDOREN Willem
	DANEELS Felix		DE CLERCQ Albert
	TIMMERMANS Emiel		VAN DER HALLEN Joannes
	VAN DEN BROECK Felix		VAN DEN HEUVEL Antoon
	VAN WEGHE Maurits		LAVEAUX Jakobus
	LEMAIRE Theo		NICASIE Achiel
	SCHEURWEGHS Pieter		CNAEPKENS August
	DE RAEVE Maurits		MERCKX Evrard
Brigadier	BEERTEN Joannes	Brigadier	BAERTEN Evrard
3e Groep		4e Groep	
O/Off.	BROECKX Hubert	O/Off.	DE GELAS Viktor
Wachters	VAN LOO Leo	Wachters	VAN WALDENDAEL August
August			
	LAVEAUX Jozef		DE SMET August
	SWERTS Eugeen		VAN DER STEEN Alois
	DE STERCKE Alois		VLEUGELS Marcel
	BOLLEN Guillaume		BOELAERT Philemon
	BROECKX Albert		VAN LOO Lode
	WOUTERS Frans		TUYTELEERS Frans
	LIPPENS Karel		TEUNKENS Frans
Brigadier	HAUBEN Frans	Brigadier	MELIS August

d) 3e Peleton
Peletonoverste: Wachtmeester VINCX Jan
Kommandogroep: O/Off. SMETS Juul
Overseiners: Wachters DEBROEY Joris (Oppasser)
HEUSDENS Domien
HUYSMANS Joris
DE VOS Maurits

1e Groep		2e Groep	
O/Off.	SEGHERS Albert	O/Off.	AMEYS Albert
Wachters	EGGERS Alfons	Wachters	MEEUS Modest
	SMEKENS Alfons		BAUDE Oskar
	STULENS Albert		VAN HEMELRIJK Frans
	DE VRIEZE Paul		DE ROY Aimé
	SEGERS Marcel		COPPENS Willem
	VAN DOOREN André		VAN MENSEL Alois
	HELSEN August		GOOSSENS Jan
	HELSEN Frans		DE CORT Jan-Baptist
Brigadier	VERMAELEN Frans	Brigadier	VAN LANCKER Juliaan
3e Groep		4e Groep	
O/Off.	BRAUNS Jozef	O/Off.	JURGENS Lode
Wachters	DE KEYSER Jozef	Wachters	GEBREURS Jozef
	PETERSBORGH Jaak		MARCELIS André
	VAN DEN BERGH Bernard		DE PAUW Maurits
	NICASIE Alfons		GEVERS Ludovicus
	DE JAEGHER Jozef		ROTTIERS Lode
	RAWOENS Albert		SCHEYLTJENS Emiel
	CHRISTOFFELS Albert		VAN HOEF Jan (Kleermaker)
	VAN DER VEE Willem		WALRAVENS Felix (Schoenmaker)
Brigadier	VINKEN Leo	Brigadier	d.d. HANSEN Lambert

Peleton buiten gelid

O/Off.	POOT Renaat	(Rekenplichtige)
Brigadier	DE SCHRIJVER Albert	(d.d. Bekledingsonderofficier)
Brigadier	BELLENS Jozef	(Fourrier)
Wachters	DE PAUW Alfons	(Ziekenverpleger)
	MUYLIE Marcel	(Schrijver - Hulprekenplichtige)
	VAN NIEUWENBORGH Leon	(Autovoerder)
	PORTEE Lode	(Kok)
	DE KELVER Jozef	(Kok)
	HOEBERS Nikolaas	(Wapenmeester)

Kapitein en Bevelhebber,
WAMBEKE.

Vlaamsche Wachtafdeeling I
3e Kompagnie

Gent, den 1 mei 1942

Komp. Bevelhebber: 1e Lt. DE BRUYNE
Hoofdwachtmeester: Wm. LAVERGE
Rekenplichtige: Brig. Debisschop

Bekleeding: O/Off. De Sloover

Hulprekenplichtige: Vanslembroeck
Komp. Staf.: (Brig. De Somviele)
Wacht. Declercq G.
Kleermaker: Wacht. R. Leblanc
Schoenmaker: Wacht. Van Duyse
Autogeleider: Wacht. Bauwens J.
Wapenmaker: Brig. Criel R.

Helper: (Wacht. Lampaert)
Geräte u. Waffen: (O/Off. Van Campen
Helper: Wacht. Willems
Verpleger: O/Off. Lampe J.
Ordonnance: Wacht. Declercq R.
Wacht. Coene Em.
Keuken: Brig. Dewerchin
Wacht. Lecluyse
(Brig. Willewijns)

1e Peleton: Lt. Inghels
Wm. Ribbens
Melder: Lampaert

	1e Groep	2e Groep	3e Groep	4e Groep
	O/Off. Van Campen	Pauwels A.	De Kesel R.	Rogiers Alb.
1.	Wacht. Dobbelaere	De Smet S.	Van Haver R.	Quequin
2.	Wacht. Rawoens	Vastesaeger	Van Haever E.	Boereboom
3.	Wacht Schelstraete	Rombout	De Meulemeester	Samoy Ger.
4.	Wacht. Noppe	Van Herreweghe	Joris R.	Vermandel
5.	Wacht. Beyst	D'Hoker	Van Daele	Van Wasernhove
6.	Wacht. De Meyer	Herckaert	Lammens R.	Van Goethem
7.	Wacht. Jacobs	Neyrinck	De Smet P.	Bracke
8.	Wacht. Palmkoek	De Keyzer	Bottelberghe	Schelfhout
9.	Brig. Vuylsteke	Van Krinkelen	Goossens H.	Van Mossevelde

2e Peleton: Wm. Pauwels Ern.
Melder: Willems

	1e Groep	2e Groep	3e Groep	4e Groep
	O/Off. Janssens J.	Smet J.	Eeckman	Dehaese
1.	Wacht. Mouton E.	Persoon Alb.	Coupé	Van Aerde
2.	Wacht Mouton R.	Quintelier	De Pauw	Vervaecke
3.	Wacht. Snauwaert	De Nil A.	Claerhout	Van Hoof
4.	Wacht. Vanoutrijve	Verhasselt	Van Hecke	Verschaete
5.	Wacht. L'Ainez	Hamerlinck	Leers	Vercauteren
6.	Wacht. Bont	Beurms V.	Van de Walle	Van Gijsegem
7.	Wacht. Dispersijn	Roman M.	Paerewijck	Pruydt
8.	Wacht. Vermaere	Van de Velde	Vergauwen	Van Namen
9.	Brig. Rogiers A.	Meirschaut	Van Damme	Willewijns

3e Peleton: Wm. Van Hove
Melder: Verspecht, Decant

	1e Groep	2e Groep	3e Groep	4e Groep
	O/Off. De Moor	Morel	De Kesel Fr.	Br. De Somviele
1.	Wacht. Van den Einde	Hierbaut	Eggermont	De Brabandere
2.	Wacht. Everaert	Van Cleemputte	Roelandt	Notredame
3.	Wacht. Declercq A.	Van Der Goten	Hooge	Perdaens
4.	Wacht. Meganck	Hemelsoet	De Spaye	Fruythof
5.	Wacht. Suyckerman	Decovez	Van Haute	Haeck

6. Wacht. Neslany	Sermijn	Van Mulders	Ruissinck
7. Wacht. Verhelst	Geerinck	Van Durme	Gekiers
8. Wacht. Vereecke	Marien	Tack	De Petter
9. Brig. Van Cauter	De Waele	De Pelsmaker	Renders

VERBINDINGSSTAF

Bevelhebber: Majoor Jan De Meulder
Kommandostab Z: Major Baumann, hoofd van de Generale Staf I.O. Abteilung Z
Stafkwartier: Ducquenoisstraat, Brussel
Adjudant: Lt. A. Serneels
Administratie: Lt. Kriet Castermans
O/Off. Alfons De Ridder
Betaalmeester: Lt. Jan Aelst
Lt. Balliu
Propaganda: 1e Lt. Frans Tack
Sportofficier: Lt. Soille
Sonderführer: Kapitein Lode Maris
Officier met speciale opdrachten: Verbindingsofficier met V.O.S. en V.N.V. Kapitein Herman Verreydt
Stafofficieren

Lt. Stabel Karel	1e Lt. Lode Beyens
Lt. Frans De Kesel	1e Lt. Van Malder
1e Lt. Roger Senepart	Lt.

Hoofdwachtmeester: Wm. Romaan Vanslambrouck
Stafonderofficieren: Albert De Smet, D'Ulster Joris, Jan De Winter, Emiel Baes, Frans Fierens, R. Haesen, Lodewijk Noblesse, Alfons De Ridder, Alois Versweyveld, Jozef Loenders.
Onderstelling: Mil. Bef. Belgiën und Nord-Frankreich
(Gen. von Falkenhausen)

Getalsterkte en onderstelling

Alarmplan van de OFK-Brussel 672.
Dit alarmplan bevat een steekkaartensysteem met vermelding van alle te Brussel gevestigde Duitse instanties met hun personeelsbestand, getalsterkte, bevelhebber en feldpostnummer.

Geheim!

Dienststelle bzw. Einheit: Flämische Nacht Verbindungsstab

Geschäftszimmer: Kaserne Petit Chateau

Name des Dienststellenleiters bzw. Einheitsführers und dessen Wohnung: Major De Meulder
Mecheln Frans Halsvest 7

Feldpostnummer: 07515 GE

Fernsprechverbindung:

Tag der Anmeldung:

Tag der Abmeldung:

Bemerkungen: Untersteht: Mil.Bef. Ado Stab

Nr. 1788. Wehrmachtformularverlag Richard Bocht, Buchdruckerei, Essen, Mülheimerstr. 17
Auslieferungslager Brüssel, Bd. Emile Jacqmain 37. Fernruf Brüssel: 18.02.25. 1510

Or DE RUGZIJDE

STÄRKE				
Datum:	a.)			b.)
	Offz.	Uffz.	Mansch.	Wehrm. Gef.
12.5.44	6	15	23	-

Geheim!

Dienststelle bzw. Einheit: Flām. Wachtabteilung Werbe und Propagandastelle

Geschäftszimmer: Bd. Emile Jacqmain 124

Name des Dienststellenleiters bzw. Einheitsführers und dessen Wohnung: Oberleutn. Tack

Feldpostnummer: 17 75 45

Fernsprechverbindung:

Tag der Anmeldung: 24.2.43

Tag der Abmeldung:

Bemerkungen: Untersteht Kommandeur d. Fl. Wachabteilungen II Antwerpen

Nr. 1738. Wehrmachtformularverlag Richard Bacht, Buchdruckerei, Essen, Mülheimerstr. 17
Auslieferungslager Brüssel, Bd. Emile Jacqmain 27, Fernruf Brüssel: 18.02.25. 1510

OP DE RUGZIJDE

STÄRKE				
Datum:	a.)			b.)
	Offz.	Uffz.	Mansch.	Wehrm. Gef.
24.2.43	1	3	1	

Opmerking:

De Duitsers gebruikten voor Brussel en de randgemeenten nooit het Nederlands als taal, alleen het Duits en het Frans.

WERVING EN PROPAGANDADIENST

I. AFDELING — STAF

Bevelhebber:

Bij de oprichting: Kapitein-Commandant Naedts
opgevolgd door: 19 oktober 1941 1e Lt. De Ron (later Majoor)
23 november 1941 eerst 1e Lt. Jan De Meulder (Majoor)
later 1e Lt. Felix De Ron (Majoor)

Stafkwartier: Gent, Sint-Pieterskazerne

Staf

Adjudant
— oprichting: Lt. Frans Tack †
later 1e Lt. Serafien Knockaert (later Kapitein) †
— opvolging: Kapitein Jeroom Inghels
1e Lt. Albert Bombeke
Lt. Geert Walbers †

Betaalmeester: Eerst 1e Lt. Omer Verdickt
opvolging: Lt. Jan Aelst †
Lt. Jan de Bisschop

Sportofficier: Lt. Van Goethem
opvolging: Lt. Karel Cools
Lt. Walbers

Gereedschap/Wapens:

Administratie:

Rekenplichtige: Wm. Jaak Meeusen

Hoofdwachtmeester
— oprichting: Wm. Arthur Serneels (later Lt.)

— opvolging: Wm. Van de Moortele
Hoofdwachtmeester Oscar De Somville

Muziekkapel: Dirigent 1e Wm. Pauwels, plaatsvervanger Brig. Smet
sterkte ongeveer 45 man

Zangkoor: leiding 1e Lt. Jeroom Inghels
sterkte ongeveer 80 man

Onderofficieren: Wm. E. Pauwels
Wm. Pot
Wm. J. Van Cleemputte
O/Off. J. Wauters
O/Off. Roger Vuylsteke
O/Off. A. Willaert
O/Off. F. Bracke
O/Off. S. Verrept
Wachter E. Ostes

Onderstelling: Oberfeldkommandantur 670 Gent (Generaal von Clair)

I. AFDELING — 1e KOMPAGNIE

Kazerne: Sint-Pieterskazerne te Gent

Staf

Kompagniechef
— bij de oprichting: Kapitein Felix De Ron
— opgevolgd door: Kapitein Lode Vandenberghe

Peletonoversten: Lt. Lode Govaert
Lt. Jef Mariën
Lt. Karel Cools

Hoofdwachtmeester: Wm. Alfons De Ridder

Onderofficieren: O/Off. Leonard Cornelis (later Lt.) e.a.

Rekenplichtige: Schrijver: Brig. Cochez

Bekleding:

Gereedschap/Wapens: O/Off. Jozef Jansegers

Foerier: Kok: Gilbert Michiels

Wachters - Brigadiers:

Bewakingsposten:

Electriciteitscentrale te Langerbrugge
Haven - Munitiedepot te Eeklo

I. AFDELING — 2e KOMPAGNIE

Kazerne: Sint-Pieterskazerne te Gent.

Staf

Kompagniechef
- — bij de oprichting: 1e Lt. Jan de Meulder (later Majoor)
- — opgevolgd door: 1e Lt. Van de Perre
  Kapitein Alfons Van Tulder

Peletonoversten
- — bij de oprichting: 1e Lt. Van Tulder
  2e O/Off. Walbert Albert (later Luitenant)
  3e O/Off. Van der Veken
- — opgevolgd door: Lt. Geert Walbers, Lt. Bert Hellemans, Lt. Arend Serneels, Lt. Maenhout, Lt. Oscar Sleebus, Lt. Gust Callebaut, Lt. Marcel Dujardin, Lt. Flor Van Eeckhout, Lt. Albert Bombeke

Hoofdwachtmeester
- — bij de oprichting: O/Off. Bert Hellemans
- — opgevolgd door: Wm. Gust Callebaut
  Wm. Vrancken

Onderofficieren: Peeters, Dubois, Van Cleemputte, Gilleman, Dujardin, Maenhout, Castermans, Depacie, Debeule, Merckx, Moens, De Clercq, Van Genechten, De Wilde, Palmkoek, De Ridder, De Smedt, De Bruyne, Van Coppenolle, De Witte, De Kezel, Van Daele, e.a.

Rekenplichtige: O/Off. Jan Aelst (later Lt.) opgevolgd door Maenhout
O/Off. De Kegel Theo, Brig. Van Gele

Bekleding: Achtereenvolgens: Dujardin, Van Daele, Aelterman en O/Off. Verhaegen

Foerier:

Gereedschap/Wapens: O/Off. Van Hyfte, Brig. Nobels

Brigadiers-Wachters: De Donder, Peeters, Van der Heyde, Moortgat, Van den Bussere, De Vos, De Poortere, Mallefroid, Palmboom, Van Cauter, Verecken, Claes, Van Parijs, Vermeire, J. Cocquerelle, Baes, De Clerck, Ravijts, Opdorp, Thoen, Van den Broeck, Meganck, e.a.

Bewakingsposten

Electriciteitscentrale Langerbrugge. H.K.P. Coupure te Gent. Sheltankstelle. Opslagplaats Voeding op de Blaisantvest. Gasfabriek Gnt. Wapen en munitieopslagplaats te Eeklo. Munitiedepot te Houthulst. Sas te Waermaerde, Asper, Oudenaarde en te Astene (sluizen op de Schelde). Postgebouw te Gent. Haven van Gent-Voorhaven Port Arthur.

I. AFDELING — 3e KOMPAGNIE

Kazerne: Sint-Pieterskazern te Gent.

Staf

Kompagniechef
- — oprichting: Kapitein Hendrik De Bruyne
- — opvolging: Kap. Van de Perre
  Kap. Serafien Knockaert († Oder)
  Kap. Jeroom Inghels
  1e Lt. Albert Bombeke

Peletonoversten
- — oprichting: 1e Lt. Rik Lauwers voorheen Lt. Jeroom Inghels
  2e Lt. Staf De Ley voorheen Wm. Ribbens
  3e Lt. Rik Dierckx voorheen Wm. Louis Van Hove
- — opvolging: Lt. Albert Bombeke
  Lt. Rik Lauwers
  Lt. Maurits Van den Eede
  Wm. Amaat De Vuyst
  Lt. Oscar Sleebus
  Lt. Boterman
  Lt. Janssens
  Lt. Krit Casterman

Hoofdwachtmeester
— oprichting: Wm. August Verbeke
— opvolging: Wm. O.A. Wim Laverge (later Lt.)
Wm. Morel

Onderofficieren: Van Outrijve, Edmond Vermeir, Laurent Van den Eynde, Leo De Sterck, R. De Kesel, A. Rogiers, Beeckman, Dehaese, De Moor, Alfons Pauwels, F. De Kesel, J. Smet, e.a.

Rekenplichtige: O/Off. Jan De Bisschop
O/Off. Joris Janssens

Hulprekenplichtige: Aerts
O/Off. Van Slambroeck

Bekleding: O/Off. De Sloover
Wr. Lampaert

Foerier: O/Off. J. Lampe
Wr. Willems

Wachters - Brigadiers: Dobbelaere, Rawoens, Schelstraete, Hoppe, De Meyer, Beys, Jacobs, Palmkoek, Pauwels, A. De Smet, Vastesaeger, Rombaut, De Keyzer, Van Daele, Bottelberghe e.a.

Bewakingsposten

Zeehaven te Gent. Coupure te Gent. Sluizen op de Leie. Munitiedepot Eeklo. Munitielager te Houthulst, Munitielager te Zedelgem, Langerbrugge. Pompinstallaties en waterleidingen.

I. AFDELING — 4e KOMPAGNIE

Kazerne: Carpentierschool te Gent (Meulestede)

Staf

Kompagniechef: Kapitein Jeroom Inghels

Peletonoversten: Lt. Dierickx
Wm. Adolf Boterbergh
Lt. Jos Celis

Hoofdwachtmeester:

Onderofficieren: Coupé

Rekenplichtige: O/Off. Gilbert Quartier

Hulprekenplichtige: Geert Mortier

Bekleding:

Foerier:

Gereedschap/Wapens:

Wachters-Brigadiers:

Bewakingsposten

Zie 1e Kompagnie. Vooral de zeehaven te Gent.

I. AFDELING — OPLEIDINGSKOMPAGNIE

Kazerne: Sint-Pieterskazerne te Gent.

II. AFDELING — STAF

Bevelhebber: Majoor Jozef De Bruyne

Stafkwartier: Van Schoonbekestraat te Antwerpen

Staf

Lt. Frans Tack
1e Lt. Alfons Peeters
Lt. Karel Beeckman
O/Off. Karel Beckers

Administratie: 1e Lt. Machiels

1e schrijver: 1e Brig. Jozef D'Hollander

Betaalmeester: Lt. Poot Rene († Antwerpen)

Rekenplichtige: O/Off. Frans Verswijfelt

Sportofficier: Lt. Leo Verbist

Gereedschap/Wapens: Lt. Leo Verbist
Wapenmaker: André Hollevoet
Wapenmeester: O/Off. Vermeiren

Stafbureelhoofd: O/Off. Renaat Hosteaux

Hoofdwachtmeester:

Muziekkapel: Kapitein De Canck
Hulpdirigent Rik Wellens

Zangkoor: 1e Lt. Roger Senepart
voorzangers: Swerts, Latet G.
lijfslied: Het lied der Pandoeren

Onderofficieren en Brigadiers: O/Off. Gustaaf Bervoets
1e Brig. Jan Bussels
Brig. Jan Essers
Brig. Leonard Meyers

Onderstelling: Feldkommandantur Antwerpen

Kazenering

De kompagnies van de II. Afdeling waren gekazerneerd te Antwerpen, Te Maaseik, te Berchem en te Waterschei. Om de beurt verbleef er een kompagnie te Maaseik en te Waterschei. De aflossing gebeurde om de drie maanden.

II. AFDELING — 1e KOMPAGNIE

Kazerne: Sint-Joris of Generaal Drubbelkazerne te Antwerpen

Staf

Kompagniechefs
- — bij de oprichting: Kapitein Uten Jan (Waffen SS)
- — opgevolgd door: Kapitein Louwet Walter

Peletonoversten
- — Lt. Van Malderen
  Lt. D'Helft († Shitomir)
  Lt. De Wachter
  Lt. Van Ranst (Waffen SS)
  Lt. Van der Borght
- — vanaf 5.1.44: Lt. Gilbert Dewitte († Pommeren)
  Wm. Bert Declercq

Hoofdwachtmeester: Wm. Bert Valcke

Rekenplichtige: O/Off. J. Meeussen
later Eugeen Hostens

Hulprekenplichtige: O/Off. Ward De Bont

Bekleding: Jan Vanhoef (†)
Schoenen: Felix Walravens

Foerier: Albert Broeckx

Keuken:

Gereedschap/Wapens: Rik Wellens, Verhaegen, Gust Mondelaers, Smeets Jaaks, e.a.

Brigadiers/Wachters: Vic Mondelaers, Ernest Van Loo († Pommeren), René Van Loo, Rik Van Loo, Vossen, Jos Laveaux, Bollen, Rik Geerts, De Lamper, Henri Broeckx, Nicasie, Ludo Verswijveld, e.a.

Bewakingsposten

zie 3e Kompagnie.

II. AFDELING — 2e KOMPAGNIE (voorheen 7e Kompagnie)

Kazerne: Sint-Joris of Generaal Drubbelkazerne te Antwerpen

Staf

Kompagniechef
— bij de oprichting: 1e Lt. Marcel Ghijsen
— opgevolgd door: Kapitein De Canck
1e Lt. Lode Maris

Peletonoversten
— bij de oprichting: 1e Lt. Maris Lode
2e Lt. L. Van den Berghe
3e Wm.
— opgevolgd door: Lt. Karel Beeckman
Lt. Fernand Jacobs
Lt. Remi Bertels
Wm. Rik Rijckbosch

Hoofdwachtmeester:

Onderofficieren:

Rekenplichtige:

Hulprekenplichtige:

Bekleding:

Foerier:

Gereedschap/Wapens:

Brigadiers-Wachters:

Bewakingsposten

zie 3e Kompagnie

II. AFDELING — 3e KOMPAGNIE (voorheen 8e Kompagnie)

Kazerne: Sint-Joriskazerne te Antwerpen, Dupontkazerne (Fort) te Berchem, Kampen in Maaseik en Waterschei.

Staf

Kompagniechef: Kapitein Peeters Willem
vanaf de oprichting tot het einde in september 1944

Peletonoversten
— bij de oprichting: 1e Lt. Michel Berghs
2e Lt. Alfons Peeters
3e Wm. Rik Rijckbosch
— opgevolgd door: Lt. Van Hilst (gesneuveld)
Lt. Degelas
Lt. Bertels Remi
Wm. (O.A.) Dierckx Rik (later Lt.)
Wm. (O.A.) Karel Beeckman (later Lt.)
Wm. Deboes (gevallen te Antwerpen)
Wm. Jorissen (gevallen Oostfront)
Wm. Dhavé

Hoofdwachtmeester
— bij de oprichting: Wm. Piet Boon (gesneuveld te Antwerpen)

Rekenplichtige: bij de oprichting: O/Off. Paul Leclerck
opgevolgd door O/Off. Karel van Gramberen

Hulprekenplichtige: Brig. Jos Celis

Komp. Schrijver: O/Off. De Coster
Hulp: Beullens

Bekleding: O/Off. Lode Decleir

Schoenmaker: Brig. Bonne

Kleermaker: Brig. Dhondt

Keuken: Brig. Van Rijkelgem

Gereedschap/Wapens: Peckstadt
O/Off. Vermeiren

Onderofficieren: Rik Baeckelmans, Decock, Vandeneede (later Lt.), Boulanger, Simons, Jansens, Galle, Dielen, Dockx (gesneuveld Oostfront), Richard Beerten, Ludo Verswijfeld (3 broeders bij de V.W.)

Brigadiers - Wachters: Alois Verswijveld, Staf Van Loo (3 broeders in de V.W.), Coene, Jef Steurs, Clement en Eugeen Bergmans, Decleir, Vandingenen (gesneuveld Oostfront), Delvou (gesneuveld te Antwerpen), Pessemiers, Desitter, Brusselaers, Van Lommel, Van Hove, Hendrickx, Nuyts en vele anderen.

Bewakingsposten

— Antwerpen: Telefooncentrale, militaire opslagplaatsen, Electriciteitscentrales, Bakkerij, Feldzeugstelle, Kolenopslagplaatsen Kielse Vest, Waterwerken te Mortsel, Centrales te Kiel en te Merksem, Haveninstellingen, Forten te Walem;
— Bree, Lommel, Beringen: Kanaalbruggen;
— Maaseik: wachtposten in de kazerne;
— Waterschei: bewaking, bescherming en begeleiding van vrijwillige Russische mijnarbeiders, bescherming en bewaking van het kamp te Waterschei;

Deze opdrachten stemmen overeen met deze van de Deutsche Landesschützen bataljons.

II. AFDELING — 4e KOMPAGNIE

Kazerne: Sint-Joriskazerne of Generaal Drubbelkazerne te Antwerpen.

Staf

Kompagniechef: Kapitein Michel Berghs

Peletonoversten: Lt. Schrijvers
1e Wm. Felix Van Rompaey
Lt. Eugeen Arckens
Lt. Marcel Elbers
Wm. Ceulemans
Wm. Van Orbeek
Lt. Viktor Wegge

Hoofdwachtmeester: achtereenvolgens
Wm. Florimond De Raet
Wm. Marcel Elbers
Wm. Didden

Onderofficieren: Loenders, Bloks, Ceulemans, Wauters, Bonnaerens, Cornelis, Crab, De Pauw, De Koninck, Bob De Vuyst, Dierckx, Dubois, Laporte, Ledegen, Van Hoof, Van Wezepoel, Verhoeven.

Rekenplichtige:

Hulprekenplichtige:

Bekleding:

Foerier:

Gereedschap/Wapens:

Brigadiers - Wachters:

Bewakingsposten

zie 3e Kompagnie.

II. AFDELING — 5e KOMPAGNIE

Kazerne: Sint-Joris of Generaal Drubbelkazerne, Begijnevest te Antwerpen

Staf

Kompagniechef: bij de oprichting: 1e Lt. De Canck Albert (later kapitein)

Peletonoversten
— bij de oprichting: 1e Lt. Leo Verbist
2e Lt. Remi Bertels
3e Lt. Jacobs Ferdinand
— opgevolgd door: 1e Lt. Flor De Raedt
2e Wm. Gilbert De Witte (later Lt., gevallen in Pommeren)
3e Wm. Felix Van Rompaey
4e Wm. Bert De Clercq
5e Wm. Prosper Deboes
6e Lt. Van der Heyden

Hoofdwachtmeester: bij de oprichting Wm. (O.A.) Inion Jozef

Rekenplichtige: O/Off. Van der Straten
O/Off. Christleven

Hulprekenplichtige: Jos. Teyssens

Bekleding: O/Off. Fr. Tulkens

Foerier: O/Off. Jaak Smeets

Gereedschap/Wapens: O/Off. Paelinckx
1e Brig. Oncea

Onderofficieren: Jan Verbeek, Albert Declercq, Felix Mertens, Van Wezemael, Edmond De Volder, Jan Vandervorst, Blokken, Boterberg, Gust Mondelaers, J. Teuwens, Vrijdags, Van der Heyden, Van Beneden, Mertens, Galle, Ombelets, Rochette, Verhaegen, Rik Wellens e.a.

Brigadiers - Wachters: Vik Mondelaers, Melaers, Jef Loenders, Michel Loenders, Jan Loenders, Jenssens, gebr. Elsen, Teys, Poelmans, Langmans, D'Hooghe, Prieels, Longin, Nest Vincx, J. Carels, gebr. Van den Broeck, Braes, Van Landegem, Jef Steurs, Willy Van Rompaey, Geudens, De Reycke, Smet, De Wit, Van der Straeten, Ooms, Ward Desemblanc, Deruyter, Gerard van Vlierbergen, Jonkers, Stoffels, Mon De Volder, Albert Dewachter, Rik Boneyens, Vossen, Schildermans, Paul Bronkaerts, Vertessen, Neyens, Nicasie, De Lamper, Van Kronenborg, Meyssen, Piet Zimmerman, Huysmans, Firmin Melaerts, Jan Bussels, Boon en andere.

Bewakingsposten

Kolenlager Kielse Vest, Graansilo's (haven), Aardappellager Antwerpen Zuid, Telefooncentrale Kielse Vest en Drink- en Uitbreidingsstraat, Waterwerken Walem, verschillende haveninstellingen en dokken, Ontluizingsstelle Cadixstraat, Limburg Mijnen, IJsfabriek ,,De Noordster'' Borgerhout, Veldbakkerij Kiel/Hoboken.

Einde 5e Kompagnie

Deze kompagnie was de muziekkompagnie van Antwerpen. Ze werd opgedoekt in december 1943 en de manschappen en kaders werden verspreid onder de andere afdelingen.

II. AFDELING — 6e KOMPAGNIE

Kazerne

Eerst Fort Berchem (Dupontkazerne). Daarna Generaal Drubbelkazerne te Antwerpen. In 1943 overgeplaatst naar Beverlo, Waterschei om er kampen te bewaken. In 1944 terug naar Antwerpen in de Drubbelkazerne. Einde augustus 1944 werd de kompagnie verlegd naar het Fort te Wilrijk, met het oog op de verdediging van Antwerpen (stellingen aan de Wezenberg).

Staf

Chef
- bij de oprichting: Kapitien Wambeke Jan
- opgevolgd door: 1e Lt. Louwet Walter (later Kapitein)

Peletonoversten
- bij de oprichting: 1e Lt. Louwet W.
  2e Lt. Senepart
  3e Wm. Vincx Jan
- opgevolgd door: 1 Wm. De Wit Albert
  2 Wm. Ghijsens Rik
  3 Wm. Degelas Victor

Hoofdwachtmeester
- bij de oprichting: 1e Wm. Verbist Leo
- opgevolgd door: Wm. Ghijsens Rik
  Wm. Van Nieuwenhove

Rekenplichtige: O/Off. Poot Renaat (gesneuveld te Antwerpen in september 1944)

Hulprekenplichtige: Cosijns

Bekleding: O/Off. Deschrijver Bert

Gereedschap/Wapens: O/Off. Vermeire

Fourrier: Brig. Bellens Jozef
Vrachtwagenbestuurder Deloor Fons

Schoenmaker: Walraevens

Onderofficieren: P. Morre, Keymeulen M., F. Susant, Arnold Oosterbosch, Hertveldt, Henri Broux, Smets, Dufromont, Talboom, A. Segers, A. Ameys, J. Brauns, L. Jurgens, J. Celis, Moortgat, Albert Vinken

Wachters: Ombelets, W. Jorissen, Vandooren, Boeykens, Depuydt, Willemsen, J. Bollen, G. Vanderhallen, Decroes, Plas, Lippens, Van Loo, Swerts, Desamber, A. Broux, R. Broux, M. Broux, Lemaire, J. Vincken, Lavaux, G. Bollen, Fons Eggers, Merckx (doodgeschoten te Meensel Kiesegem), Gebr. Cruysberghs, Gebr. Beyskens, Hellings, Van Pottelberge, H. Van Wordragen, De Vocht, e.a.
Gingen over naar de Rijkswacht: A. Christoffels, Morren, M. Keymeulen, e.a.

Bewakingsposten

Telefoon- en Electriciteitscentrale te Berchem en Borgerhout, Kolenlager, Fort Zwijndrecht, H.R.P. Fort Waalhem, Kruibeke. Russische mijnwerkerskampen in Waterschei.

II. AFDELING — 9e KOMPAGNIE

Bestond reeds bij de oprichting en zeker op 16 november 1941 (dit vernemen we uit de dagbladen uit die periode).

Kazerne: (Leopoldsburg) Beverlo

Staf

Kompagniechef: 1e Lt. Van de Perre

II. Afdeling. D.M./Z.B. Mars door Antwerpen. Officieren van verscheidene formaties begroeten elkaar op de tribune: Ustuf. P. Suys, Ustuf. Raskin, Lt. Tack (begroet Jan Timmermans), Lt. W. Peeters. W.L. Verbist en vooraan A. Peeters.

II. Afdeling. D.M./Z.B. Mars door Antwerpen — 26 september 1943. V.W.- en Z.B.-officieren begroeten leider Dr. Elias.

II. Afdeling. D.M./Z.B. Mars door Antwerpen. Staande een Rijkswachtoff., Kpt. J. De Bruyne, 1e Lt. W. Peeters, Lt. A. Peeters. Vooraan gekwetste Vlaamse soldaten.

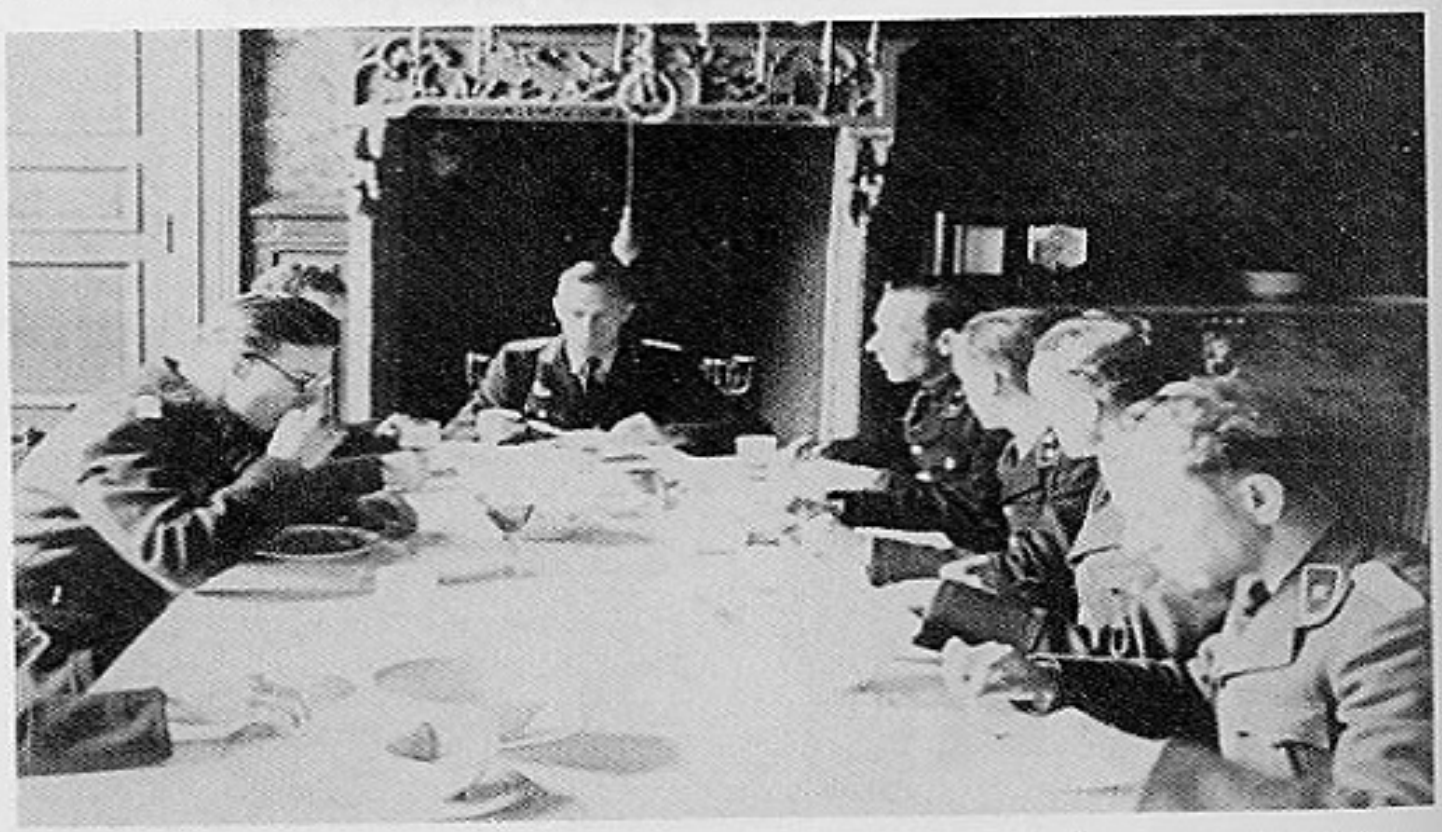

III. Afdeling — Brugge juli 1943. In de mess der officieren herkennen we Kapitein J. Wambeke, Lt. Rik Dierckx, Lt. E. Arckens, Lt. Thijs.

III. Afdeling. Bevelhebber Kpt. Jan Wambeke.

III. Afdeling — Brugge september 1943. Dr. Elias spreekt tot de Wachters.

III. Afdeling — Brugge september 1943. Bezoek van Dr. Elias, leider V.N.V.

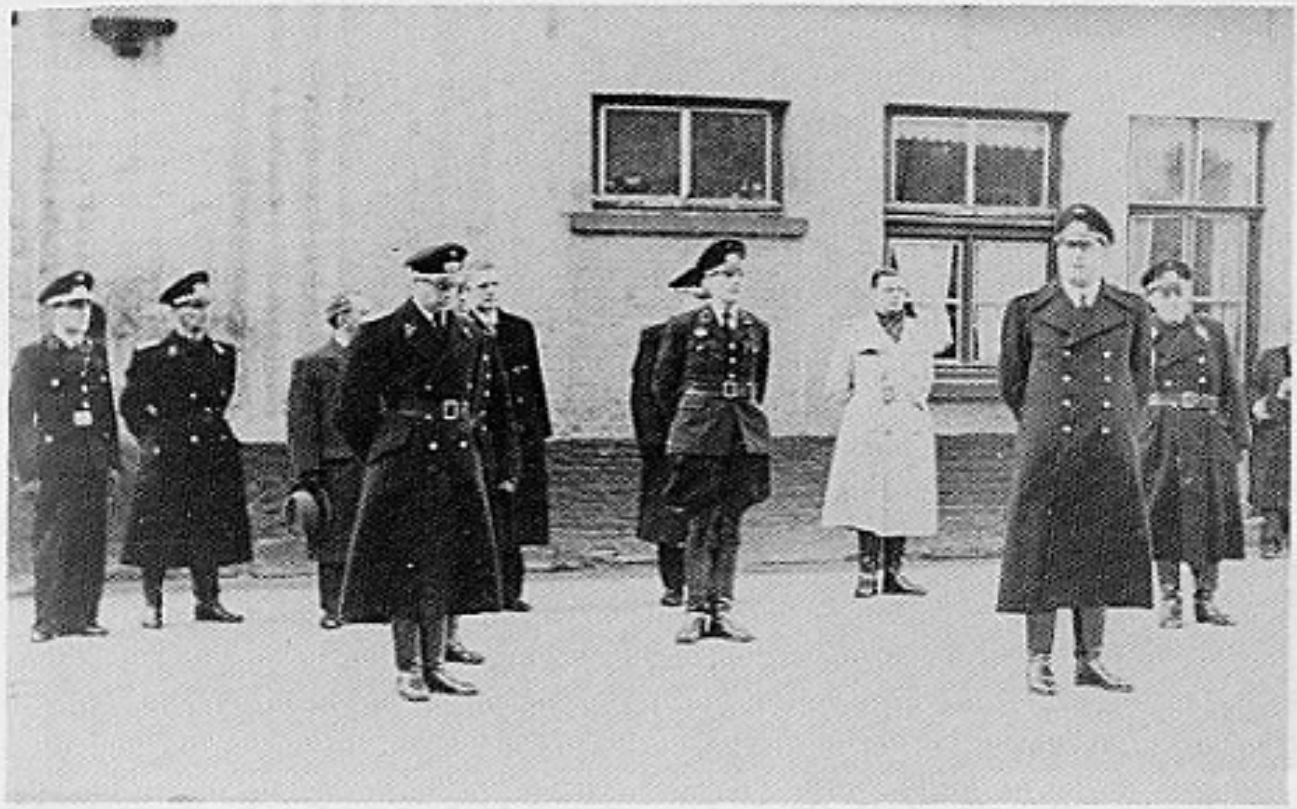

III. Afdeling — Brugge september 1943. Dr. Elias schouwt de troepen.

III. Afdeling — Brugge september 1943. De wapens werden gepresenteerd voor de leider Dr. Elias.

III. Afdeling — Roeselare 1943. Officieren van de staf: Lt. Laporte, Kpt. Jan Wambeke, Lt. Stabel.

IV. Afdeling — 1944. Mars door Brussel.

IV. Afdeling. Kanaalwacht.

II. Afdeling — Zomer 1941. Berchem: intrede van de 6e Kp. in de kazerne. Vooraan Lt. Senepart, Kp. Chef Kapt. Wambeke.

II. Afdeling — 29 december 1941. Berchem kazerne. Terug van oefening: Wm. J. Vinex, Kpt. J. Wambeke, Lt. R. Senepart.

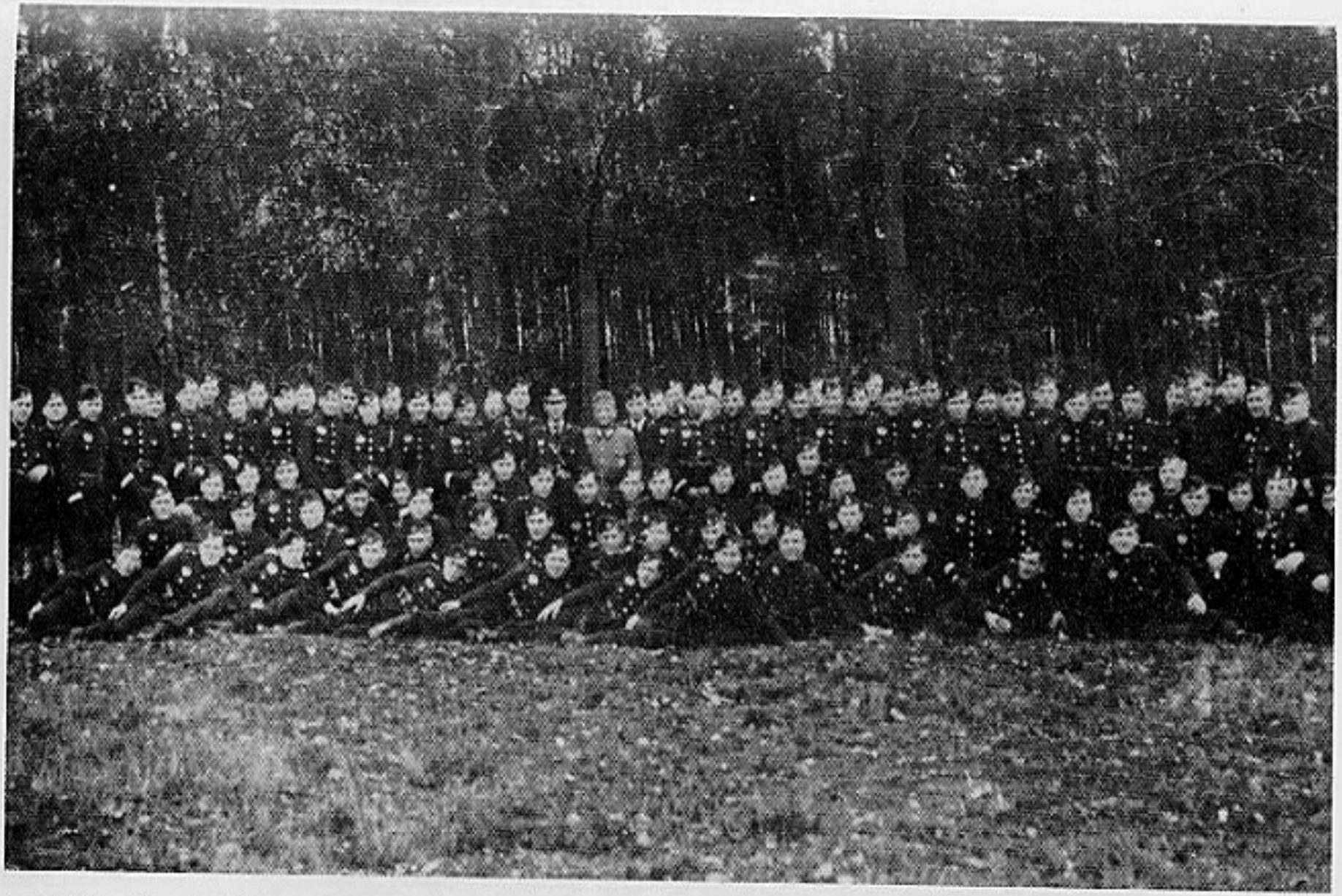

II. Afdeling. Maaseik. Kp. Van de Perre, Lt. E. Arckens, Van Hilst.

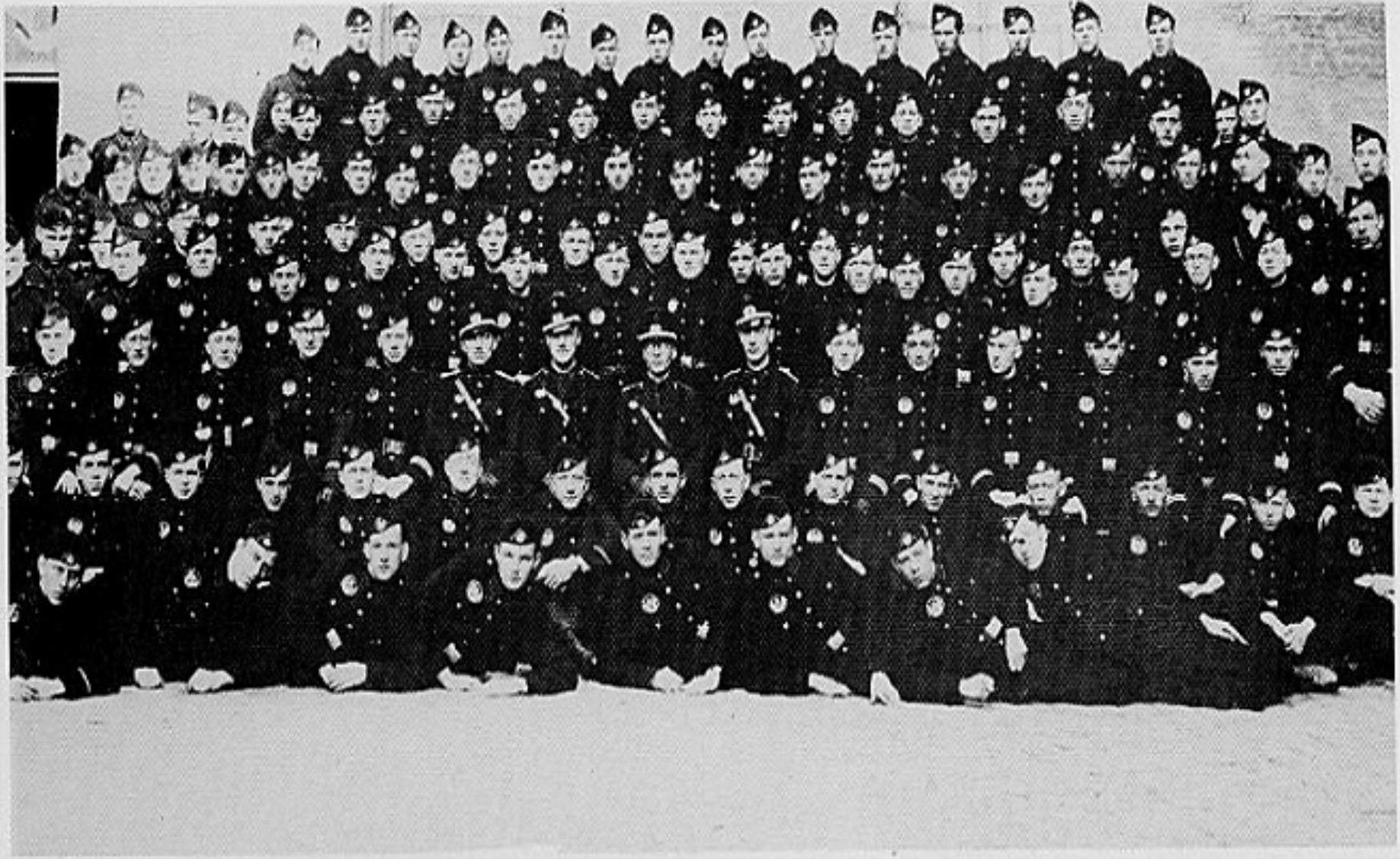

III. Afdeling. Kp. De Canck.

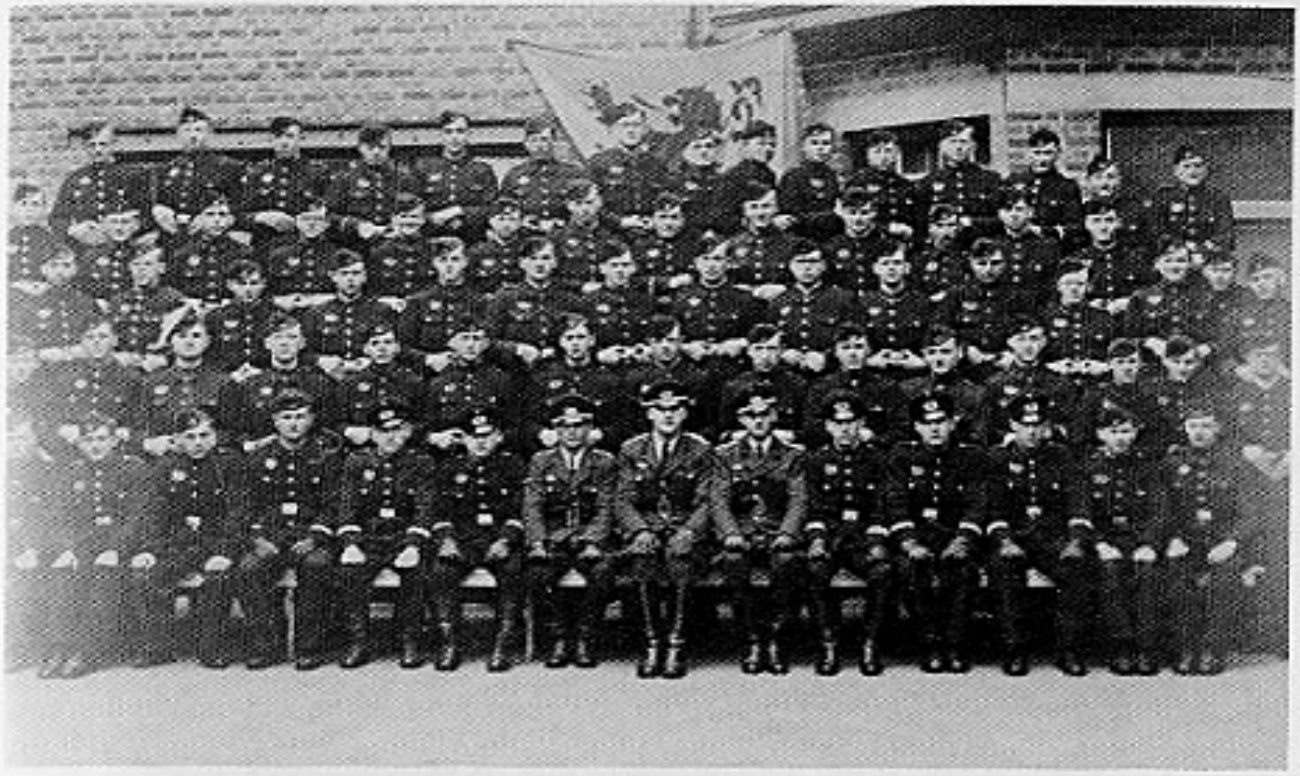

I. Afdeling. 1e Kpt. Lt. Piet de Poorter — Roeselare 1943. Lt. De Poorter, Laporte, Lt. De Coster, Hoofdwachtmeester Miel Buys.

Kp. Reimond Tollenaere — Avondappel 1943. Houtmarkt Kortrijk.

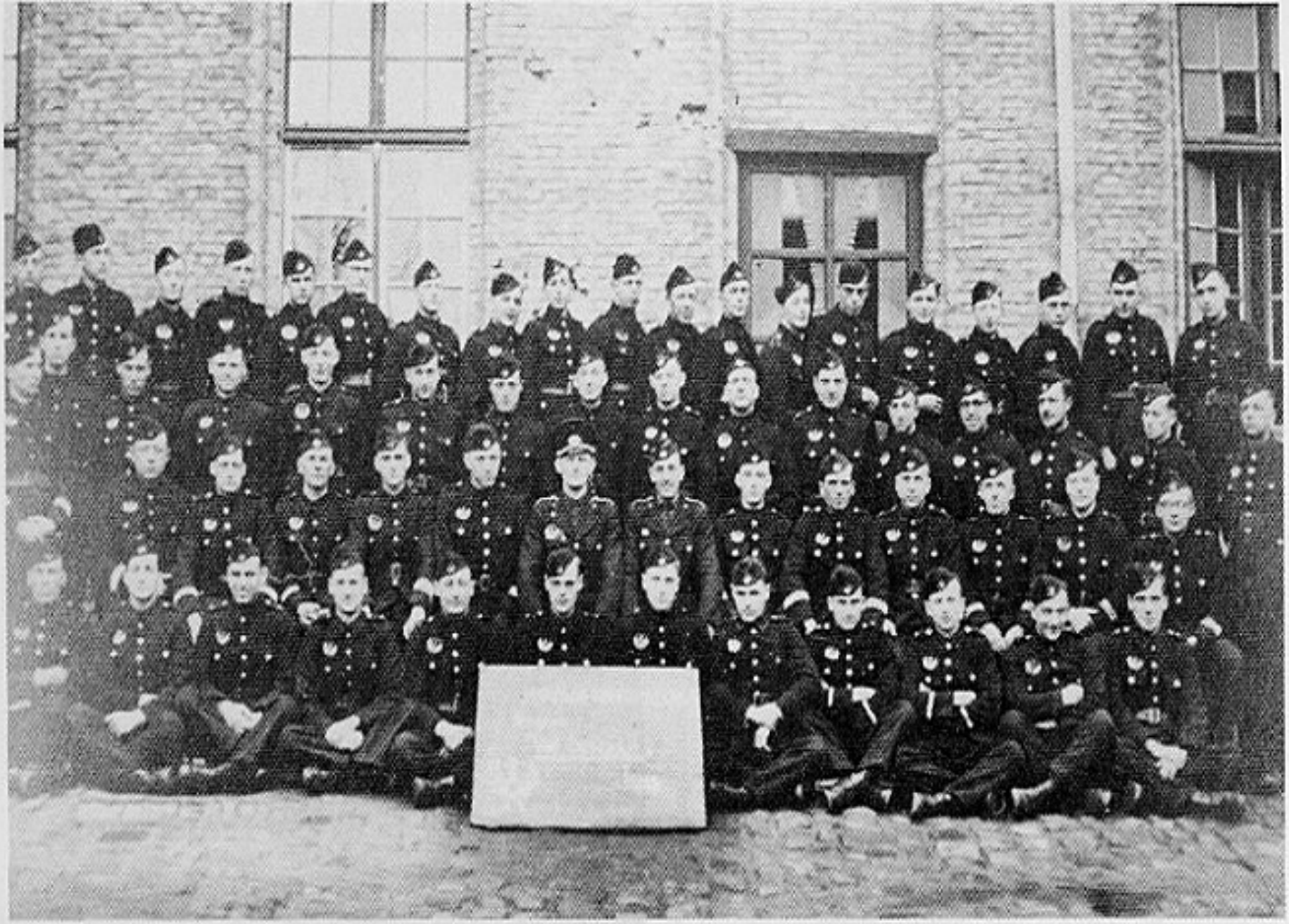

1. Afdeling — Ieper 1941. Kp. Van Severen: Lt. Neirinckx, Lt. Stabel.

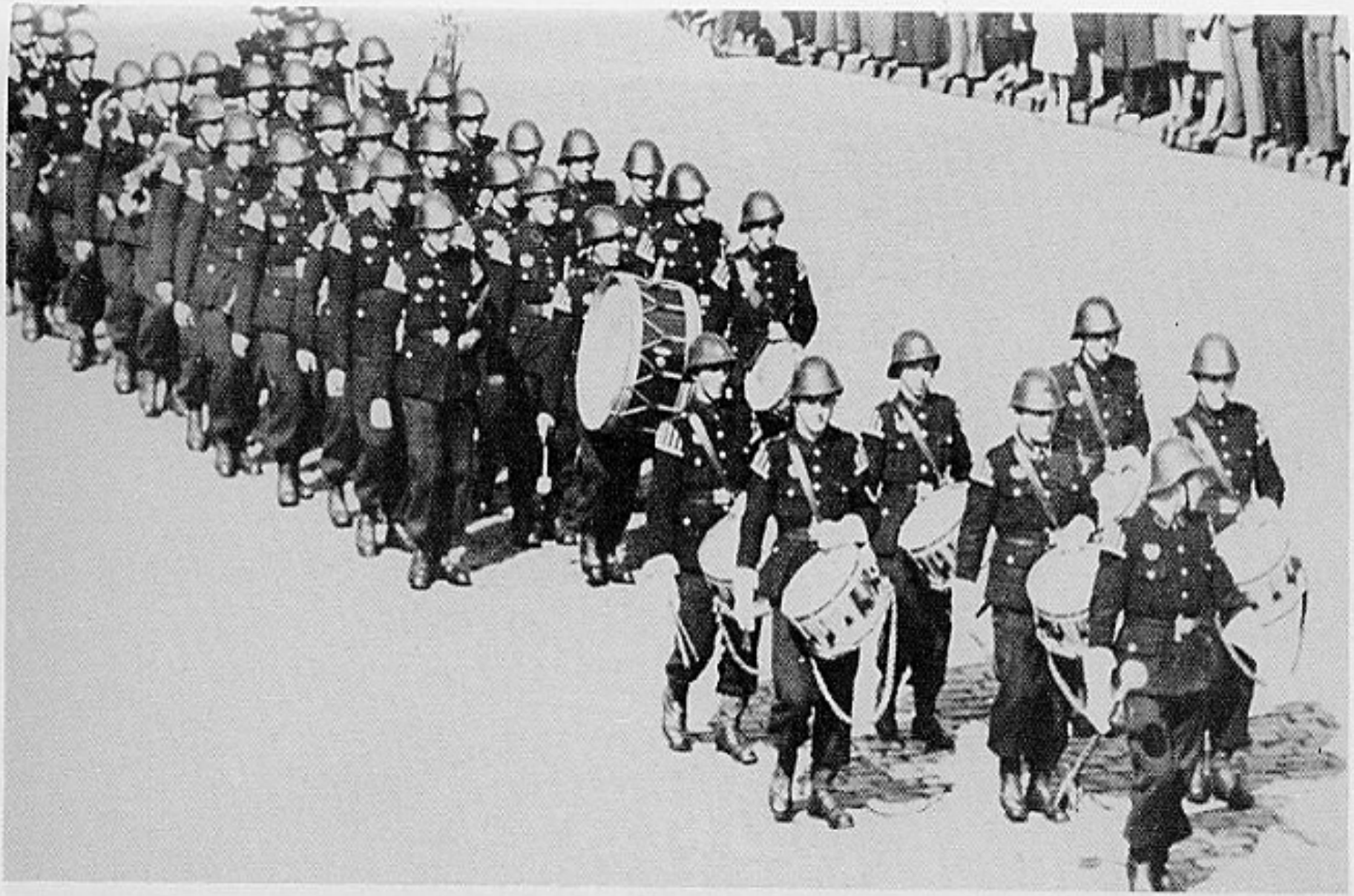

I. Afdeling — Aalst 15 augustus 1943. Muziekkorps I. Afdeling tijdens de Propagandamars.

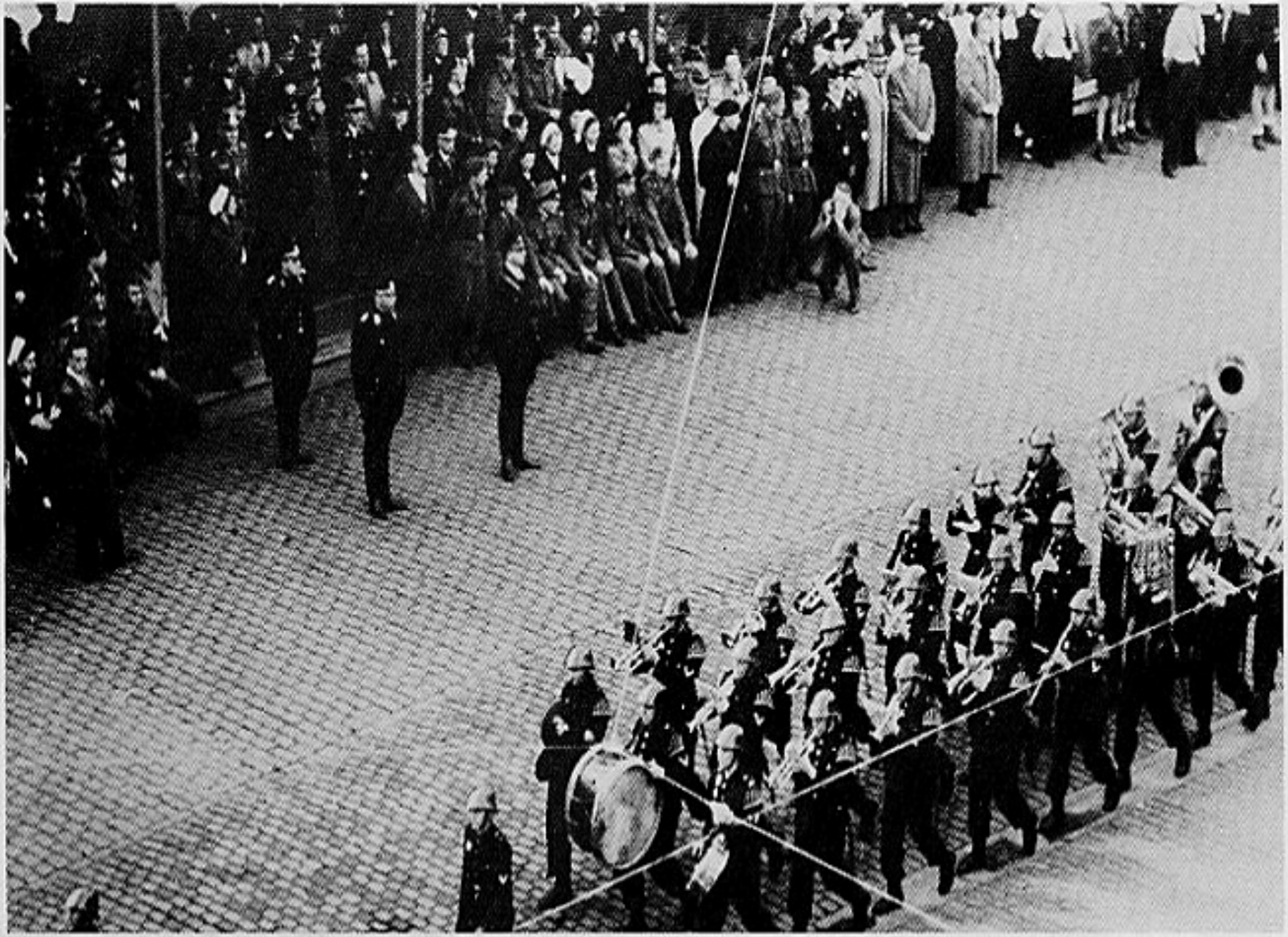

II. Afdeling — Antwerpen 26 september 1943. Muziekkapel. Defilé voor Dr. Elias tijdens de mars van de D.M./Z.B.

I. Afdeling — Aalst 15 augustus 1943. De tegenzang van het muziekkorps.

II. Afdeling. Muziekkapel. Klaroenen, trompetten en trommels.

II. Afdeling. Muziekkapel. Tuba's en bombardon.

II. Afdeling. Muziekkapel. Klarinetten, saxofoons en bugels.

Peletonoversten: Lt. Van Hilst
Lt. Eugeen Arckens

Hoofdwachtmeester: Wm. De Raedt Florimond

Rekenplichtige: Brig. Jan Ledens

Gereedschap/Wapens: Mathieu van Balle
Deze eenheid zou later ontbonden zijn.

Onderofficieren: Van Loffelt, Langers, Craps, Cuppens, Heymans

Brigadiers - Wachters: Baptist Antoon

OPLEIDINGSCENTRUM KONTICH KAZERNE

Sinds 1943 gebeurde de opleiding der rekruten te Kontich-Kazerne en niet meer te Maria-ter-Heide.

Duits bevel

Oberst Bock (Kommandeur der Landesschützen)
Adjudant Hauptmann Pohl
Kompagniechefs: 1e Kie. Hauptmann Abrechs
3e Kie. Oberleutnant Deutz en Lt. De Gelas Ar.
Oberfeldwebel: Burm
Feldwebel: Elfering
Hoofdwachtmeester: Hauptfeldwebel Bruhn (Duitser)
Hauptfeldwebel Scharrenbach

Vlaams bevel

Kompagniechef: Kapitein Jan De Meulder

Peletonoversten
— 1e Lt. Karel Cool
2e Lt. Bert Ceulemans
3e Wm. Viktor Wegge
4e Wm. Bert de Clerck
— opgevolgd door: Lt. Van den Eede Maurits
Lt. Arthur De Gelas
Wm. Jos Celens (later Lt.)
Wm. Van Camp
Wm. Caluwé

Onderofficieren: Wellens, Longin, Van der Heyden, Fasoel, Mertens, Claes, Vrijdaghs, Andries, Jan Sels, Gaston Willemijns, e.a.

Wachters: Doorgaanden

Bewakingsposten

Kazerne te Kontich, draaibrug te Lier, spoorwegbrug Lisp-Lier, brug Herentalse poort te Lier, zwembad.

III. AFDELING — STAF

Bevelhebber: Majoor Jan Wambeke
Duits verbindingsofficier Hauptmann Schmidt

Stafkwartier: Spanjaardstraat, later Ridderstraat te Brugge

Staf

Adjudant: Lt. Roger Laporte
Lt. K. Stabel
Lt. Idelfons Thijs († Pommeren)

Betaalmeester: Lt. Machiels Boudewijn (1944)

Sportofficier: Lt. Soille

Gereedschap/Wapens: Lt.
Brig. Dries Bouthé

Kazernement: O/Off. G. Waegeneire

Hoofdwachtmeester: Wm. Theo Rijnwalt
Stabsfeldwebel Ludecke

Muziekkapel: Dirigent Van Poucke
Van Puyvelde

Zangkoor: Dirigent L. De Muylle

Onderofficieren: Renaat Blondeel, Reinicke, Felder, Celens, Scheppers

Brigadiers: Walter de Coster, Kamiel Dierinck, Marcel Dutry, Lodewijk Van Koeckhoven

Onderstelling

Oberfeldkommandantur Lille, Oberfeldkommandantur 570 Brugge

III. AFDELING — 1e KOMPAGNIE

Benaming: Kompagnie Staf De Clercq

Kazerne: Groeninghe School te Brugge, Lange Boomgaardstraat

Staf

Kompagniechef: 1e Lt. Piet De Poorter

Peletonoversten: Lt. August Callebaut
Lt. Marcel Dujardin

Hoofdwachtmeester:

Onderofficieren:

Rekenplichtige:

Bekleding:

Foerier:

Gereedschap/Wagens:

Brigadiers - Wachters:

Bewakingsposten

Brugge station, Munitiedepot Houthulst, Lager te Zedelgem

III. AFDELING — 2e KOMPAGNIE

Benaming: Kompagnie Joris Van Severen

Kazerne: Ieper

Staf

Kompagniechef: 1e Lt. Neyrinck opgevolgd door Lt. Stabel

Peletonoverste
— bij de oprichting: Lt. Decoster R.
Van Genechten
— opgevolgd door: Lt. Stabel
Lt. Roger Laporte
Lt. Idelfons Thijs († Pommeren)

Hoofdwachtmeester: Verbruyghe

Onderofficieren: Frans Carpeton, Verbruggen, Portier, Decloed, e.a.

Rekenplichtige:

Bekleding:

Foerier:

Gereedschap/Wapens:

Brigadiers - Wachters: Michel Lezy, Gebr. Van Hende, André Van Steenland, Omaar Mortier, André Dutzy, Cesar Moens, Jozef Schutijzer

Bewakingsposten

Munitiedepot Houthulst

III. AFDELING — 3e KOMPAGNIE

Benaming: Kompagnie Reimond Tollenaere.
Voorheen: Lange Boomgaardstraat, Brugge

Kazerne: Sint-Pietersveld, Leemstraat te Roeselare

Staf

Kompagniechef
— bij de oprichting: Kapitein Thijs († Oder)
— gevolgd door: Lt. Piet de Poorter

Peletonoversten
— bij de oprichting: Lt. Laporte Roger
Lt. De Coster R.
1e Piet De Poorter
2e Metz
3e Hellemans

— opgevolgd door: De Raedt
Pottier
Vurcke
Van Malderen

Hoofdwachtmeester
— Buys Miel
— opgevolgd door: De Cloedt
Van den Genachte
Hellemans

Onderofficieren: Willy Tielemans, Van de Paere

Rekenplichtige: De Smet, Marcel Giekiere, Mondy

Hulprekenplichtige: Herpans

Bekleding: O/Off. Vermeulen

Foerier:

Gereedschap/Wapens: O/Off. Vermeersch Marcel

Brigadiers/Wachters: Turck, Staels, Crombez, Catilein, Van der Haeghe, Gebr. De Wulf, Neirynckx, Van Nieuwenhuize

Bewakingsposten

Zedelgem, Muhllager, Houthulst, Verpflegungsstelle Damme Sint-Laureins, e.a.

III. AFDELING — 4e KOMPAGNIE

Benaming: Kompagnie Gebroeders Van Raemdonck

Kazerne: Ieper

Staf

Kompagniechef:

Peletonoversten:

Hoofdwachtmeester:

Onderofficieren:

Rekenplichtige:

Hulprekenplichtige:

Bekleding:

Foerier:

Gereedschap/Wapens:

Brigadiers - Wachters:

Bewakingsposten:

III. AFDELING — EINSATZKOMPANIE — INZETKOMPAGNIE

In de zomer van 1944 had de III. Afdeling een speciale kompagnie opgericht met het doel de luchtlandingstroepen af te weren, als gevolg van de naderende invasie.

Kazerne: Kasteel Heikant te Roeselare

Opleidingskamp: Sint-Pietersveld te Ruuselede

Staf

Kompagniechef: 1e Lt. Piet De Poorter

Peletonoversten: Lt. Roger Laporte
Lt. Bob De Coster
Lt. Frans Metz

Hoofdwachtmeester: Wm. Miel Buys

Onderofficieren:

Rekenplichtige:

Hulprekenplichtige:

Bekleding:

Foerier:

Gereedschap/Wapens:

Brigadiers - Wachters:

Bewakingsposten

IV. AFDELING — STAF

Bevelhebber

— bij de oprichting: Kapitein Jan De Meulder (tot 30.11.43)
— opgevolgd door: Kapitein Hendrik De Bruyne (vanaf 1.12.43)

Stafkwartier: Klein kasteeltje te Brussel.

Staf

Adjudant
— bij de oprichting: 1e Lt. Senepart
— opgevolgd door: Lt. Arthur Serneels

Betaalmeester
— oprichting: Kapitein Balliu
— opvolging: Lt. Jan Aelst

Sportofficier:

Gereedschap/Wapens:

Hoofdwachtmeester: Wachtmeester De Schepper

Onderstelling: Oberfeldkommandantur 672 Brussel

Onderofficieren: Robert Palmkoek, Maurits Eenens, Albert De Greef

Brigadiers: Alfons Lebrun

ALARMPLAN VAN DE OFK 672 BRUSSEL (Oberfeldkommandantur)

Met volgende meldingen:

Geheim!

Dienststelle bzw. Einheit: IV/ Flämische Wache abt ~~Abt. IV~~ Stab

Geschäftszimmer: Brüssel, Kas. Petite Chateau

Name des Dienststellenleiters bzw. Einheitsführers und dessen Wohnung: Hptm. De Bruyne Hendrik Rue d'Alliance 26

Feldpostnummer: O 3515 C. E.

Fernsprechverbindung: 179748

Tag der Anmeldung: 13.11.43

Tag der Abmeldung:

Bemerkungen: besteht aus:

	O.	U.	M
Stab/ Abt. IV / Fl. Wache	3.	7.	5
1.Komp.Abt. IV / Fl. Wache	3.	16.	157
Verbindungsstab Fl. Wache	2.	1.	4
	8.	22.	168

Unterstellt. O. F. K. 672

Nr. 1738. Wehrmachtformularverlag Richard Bacht, Buchdruckerei, Essen, Mülheimerstr. 27 Auslieferungslager Brüssel, Bd. Emile Jacqmain 27. Fernruf Brüssel: 18 02 25. [512]

OP DE RUGZIJDE

.4. STÄRKE

Datum: 1943	a.) Offz.	Uffz.	Mansch.	b.) Wehrm. Gef.
18.11.	8.	22	168	
11.1.44	4/1	25	197	
11.2.44	3/1	24	217	
11.3.44	3/1	23	178	
14.4.44	3/1	21	158	
12.5.44	6/0	24	142	

EISENBAHNWACHDIENST — SPOORWEGWACHT

In Wallonië bestond deze dienst onder de benaming ,,Bataillon des chemins de fer''.

Opgericht

In het voorjaar 1943.

Werving

Door de Algemeen Propagandaleiding van het V.N.V., 213, Koninklijkestraat te Brussel.

Loon

7,50 fr. per uur.

Administratie

De gehele administratie ervan werd verzekerd door de ,,Eisenbahndienst''.

Leiding en opleiding

De opperleiding was Duits en ondergeschikt aan de ,,Eisenbahnbetriebsdirektion'' Brussel. De militaire opleiding werd verzekerd door de Vlaamse Wacht.

Uniform

Zelfde als de Vlaamse Wacht maar zonder Afdelingsnummer, hun spiegels waren ook kleiner.

Opdracht

Bewaking van bruggen, tunnels, enz. van de spoorwegen.

Bewapening

Een geweer en bajonet.

DIENSTKONTRAKT

Afschrift

Eisenbahn-Betriebsdirektion
BRUSSEL

Dienstkontrakt voor leden van de ,,Eisenbahnwachdienst''

De genaamde .....
Wonende te .....
Geboren de ..... in ..... te .....
wordt vanaf .....
bij de ,,Eisenbahnwachdienst'' van de Eisenbahn-Betriebsdirektion Brussel, aangesteld aan de volgende voorwaarden als .....

1. *Loon*

Het loon bedraagt ..... fr. per uur, iederen zaterdag betaalbaar in wekelijkse voorschotten op basis van het aantal gewerkte uren. De op het ogenblik van kracht zijnde sociale en fiskale bijdragen worden hiervan afgehouden.

2. *Werktijd*

Er dient per week minstens 72 (tweeënzeventig) uren gewerkt te worden, in perioden van telkens 12 uren. Ingeval van noodzakelijkheid wordt de werktijd tot 84 (vierentachtig) uren per week verlengd.

3. *Verpleging*

De leden van de ,,Eisenbahnwachdienst'' krijgen geen verpleging.

4. *Verzekering tegen ziekte en ongevallen*

De leden van de ,,Eisenbahnwachdienst'' zijn verzekerd tegen ziekte en ongevallen door tussenkomst van de ,,Algemene Kas voor de verdeling van de sociale en fiskale bijdragen''.

5. *Verlof*

Na verloop van minstens een jaar dienst kan onbetaald verlof verleend worden in volgende mate:
Bij voleindiging van het
25e levensjaar 8 dagen
30e levensjaar 10 dagen

35e levensjaar 12 dagen
40e levensjaar 14 dagen

Voor gehuwden wordt telkens een aanvullend verlof verleend van 5 dagen. Het is toegelaten het verlof in 2 perioden te verdelen. De ,,Algemene Kas voor de verdeling der sociale en fiskale bijdragen'' betaalt de vergoeding voor het verlof tot 6 dagen in evenredigheid van de ouderdom. Reizen of onkosten worden tijdens het verlof niet vergoed.

6. *Familievergoeding*

De door de Belgische wet voorziene familievergoeding wordt aan de belanghebbende uitbetaald door de ,,Algemene kas voor de verdeling der sociale en fiskale bijdragen''.

7. *Dienst buiten het omschreven werkgebied*

Voor dienst buiten de grens van het Wachbereich wordt een dagelijkse vergoeding van ..... fr. verstrekt, ingeval deze dienst langer dan 6 uur duurt.

8. *Taak, plichten*

De taak te vervullen door de leden van de Eisenbahnwachdienst is vervat in het dienstreglement dat aan eenieder overhandigd wordt bij zijn indiensttreding. Door de ondertekening van het tegenwoordige kontrakt verplichten zij zich de hen opgelegde taak te aanvaarden en dit Dienstreglement gewetensvol in acht te nemen.

9. *Opzet*

De proeftijd bedraagt een maand, met dagelijks wederzijds schriftelijke opzeggingsrecht. Na verloop van de eerste maand bedraagt de wederzijdse opzeggingstermijn 7 (zeven) dagen.

....., de .....

....

(handteken van de aangeworvene) (naam en dienstrang)

Opleiding

De rekruten werden opgeleid in de kazerne te Kontich. De eerste groep had nog geen kompagniesterkte (ongeveer 80 man).

Leiding

Aanvankelijk Hauptmann Abrech en 1e Lt. Roger Senepart.
Kempenaars bij deze lichting: Rik Verheyen, René van Hoof, Louis Leclercq, Silvain Nuyts, Staf Gebruers.

Klein Kasteeltje te Brussel

In april 1943 kwam deze groep naar Brussel. Lt. Marcel Elbers kreeg hier het bevel als plaatsvervangend kompagniechef. Later kwam er versterking vanuit Kontich (nieuwe lichtingen). Kapitein Jan De Meulder nam dan deze kompagnie over.

De Spoorwegwacht bestond uit drie kompagnies:

Spoorwegwacht:	1e Kp.	Brussel	Kapitein Marc Schmidt
	2e Kp.	Antwerpen	Kapitein Frans Tack
	later	Leuven-Rotselaar	
Kanaalwacht:	3e Kp.	Hasselt	Kapitein Raskin later 1e Lt. Van Rompaey

ALARMPLAN VAN DE OFK-BRUSSEL (Oberfeldkommandantur)

met volgende meldingen:

Geheim!

Dienststelle bzw. Einheit: Flämische Eisenbahnwachabteilung

Geschäftszimmer: Kaserne Petit Chateau

Name des Dienststellenleiters bzw. Einheitsführers und dessen Wohnung: Oberleutn. Senepart (Fläm. Offiz.)

Feldpostnummer:

Fernsprechverbindung:

Tag der Anmeldung: 29.4.43

Tag der Abmeldung:

Bemerkungen: Unterst. Eisenbahnbetriebs Direktion Brüssel

Nr. 1788. Wehrmachtformularverlag Richard Bacht, Buchdruckerei, Essen, Mülheimerstr., 27 Auslieferungslager Brüssel, Bd. Emile Jacquais 37, Festrud Brüssel : 10.22.25. 1510

OP DE RUGZIJDE

STÄRKE				
Datum:	a.)			b.)
	Offz.	Uffz.	Mansch.	Wehrm. Gef.
			235	
15.1.44			245	

IV. AFDELING — 1e KOMPAGNIE (10e)

Kazerne: Klein Kasteeltje te Brussel

Staf

Kompagniechef: Kapitein Marc Schmidt

Peletonoversten: Lt. Van de Moortele
Lt. Joris Janssens

Hoofdwachtmeester: Wm. Van de Moortele

Onderofficieren: Prosper Lampaert

Bewakingsposten

Stations en treinverbindingen in en rond Brussel.
Het vormingsstation te Schaarbeek.

IV. AFDELING — 2e KOMPAGNIE (11e)

Kazerne: Leuven, Stadschool naast het legerdepot De Bay, Tiensestraat.

Staf

Kompagniechef: Kapitein Frans Tack

Peletonoversten: Lt. Flor Van Eeckhout
Wm. Sleebus O.A.
Wm. Boonen
Wm. Jozef Timmerman

Hoofdwachtmeester
— Wm. Van Oorbeek
— later: Wm. Fons De Ridder

Onderofficieren: Jan Van der Vorst, Juul Loos, R. Dewerckin, Galle, Dhavé, Simons, Nestor Vincx e.a.

Bewakingsposten

— Leuven: Wacht langs de spoorlijn naar Rotselaar en Sint-Joris-Weert. Bewaken van de watertoren te Leuven;
— Rotselaar: Wacht op de spoorlijn naar Aarschot;
— Aarschot: Wacht op de spoorlijn naar Testelt;
— Testelt: Wacht op de spoorlijn naar Diest.

KANAALWACHT

IV. AFDELING — 3e KOMPAGNIE (12e)

Kazerne: Kasteeltje Pittelbeek, Maastrichtsesteenweg te Hasselt.

Staf

Kompagniechef:
— bij de oprichting einde 1943: 1e Lt. Raskin
— opgevolgd in 1944 door: Kapitein Van Rompaey

Peletonoversten
— bij de oprichting: 1e Lt. Bob De Coster
2e Lt. Vurcke
3e Wm. O.A. Van Nieuwenhoven
— opgevolgd door: 1e Hoog Limburg Wm. Boterbergh
2e Midden Limburg Wm. Van der Poorten
3e Lt. Viktor Wegge, Wm. Schepers

Hoofdwachtmeester: O/Off. Humblet

Onderofficieren: Van Gelder, Van Lancker, Storme e.a.

Bewakingsposten

De twee eerste peletons werden gekontroleerd door de peletonsoversten met de fiets. Het derde peleton lag te ver uit elkaar verspreid en werd met de auto gekontroleerd.
De wachtposten liepen van Herentals tot Lanaken en Veldwezelt. Er waren wachtposten te Lanaken, Neerharen, Gellik, Veldwezelt, Genk, Hasselt, Diepenbeek, Kwaadmechelen, Herentals (groot en klein Sas). De wachtposten werden ondergebracht bij de sasseniers. Hun opdracht bestond voornamelijk hierin: de bewaking van het Albertkanaal en het Verbindingskanaal in de Kempen en Limburg.

Afdelingskenteken

Het kenteken der Vlaamse Wacht, doch zonder het afdelingsnummer.

Uniform

In de zomer 1944. Duitse veldgrauwuniform met leeuweschildje op de linkermouw. De toebedeelde Duitse uniformstukken waren afgedragen en dikwijls ongewassen, hierdoor kwam veel protest, voornamelijk van 1e Lt. Raskin die meermaals deze stukken terugstuurde.

Dienstgraadkentekens

Deze der Deutsche Wehrmacht.

AFWEERGEVECHTEN TE ANTWERPEN OP 4 SEPTEMBER 1944

Algemene fronttoestand

Montgomery schrijft in zijn Memoires: ,,Ik haalde de spitsen van het Tweede Britse Leger bij de Seine weg, die de overtocht op 29 augustus had beëindigd, en legde in zes dagen 300 km af naar Brussel, waar de gardisten van de Pantserdivisie in het 30e Korps op 3 september juichend werden ontvangen.''
In Antwerpen verraste de 11e Pantserdivisie, eveneens van het 30e Korps, de Duitse verdedigers op 4 september. In Gent trok op 5 september de 7e Pantserdivisie van het 12e Korps binnen. Rechts van hen bereikte het Eerste U.S.-Leger op 4 september Namen. Bezuiden de Ardennen bereikte Pattons Derde Leger na een kort oponthoud ten gevolge van benzinetekort op 5 september Metz.

Verdediging van Antwerpen

Na het terugtrekken der Duitse troepen uit Frankrijk hadden deze zich geheel gericht op de verdediging van Antwerpen, met als hoofddoel de vernietiging van de havens, indien de stad in de handen viel van de geallieerde strijdmachten.
Generaal-majoor Christoph graaf Stolberg zu Stolberg nam het bevel over te Antwerpen. Een week later werd hij gevolgd door de 13e divisiestaf. In geval van nood zou Stolberg het taktische opperbevel op zich nemen over alle

Duitsers in zijn sector, zowel wat het leger als de bestuursfunkties betrof. In september betrof dat 15 à 17.000 mensen, maar er was geen behoorlijke vestingdivisie aanwezig. De legereenheden onder zijn bevel waren in aantal gelimiteerd, over het geheel slecht bewapend en bezaten geringe gevechtswaarde.

Troepensterkte

Een bataljon politietroepen (Feldgendarmen, Landschützen, Bewakingseenheden). Een kompagnie Maaglijders (zieken toevallig ondergebracht in Lazarette te Antwerpen). Een bataljon Russische vrijwilligers. Een afdeling der Vlaamse Wacht (de II. Afdeling met de kompagnies Wim Peeters, Walter Louwet, Alfons Peeters en Lode Maris. De 4e kompagnie van deze afdeling lag op dat ogenblik te Waterschei-Kp. Berghs Michel). Bewakers van de forten, krijgsgevangenen en administratieve eenheden. Een twintigtal wachters van de kompagnie Louwet deden wachtdienst te Brasschaat en konden hun eenheid niet meer vervoegen. Een deel hiervan trok naar Duitsland, anderen doken onder. In geval van nood was er de staf van het oefenplein in de streek rond Maria-ter-Heide, enkele kilometers ten noorden van de stad, de opleidingsgroepjes ondergebracht in de kazerne te Kontich. In de havens bevond zich een aantal eenheden van de Kriegsmarine en administratie. Op het vliegveld te Deurne waren grondtroepen van de Luftwaffe, transporteenheden en batterijen van de Flak.
Alle Duitse uiteengeslagen eenheden, komende uit het zuiden, trokken in ijltempo door Antwerpen en namen niet aan de verdediging deel. Hun hoofddoel en dit van de Duitse legereenheid was, zo snel mogelijk achter het Albertkanaal in veiligheid te geraken. Dit kanaal zou dan H.K.L. zijn (hoofdverdedigingslijn).

Bewapening van de verdedigers

Deze bestond hoofdzakelijk uit lichte infanteriewapens.
Er was ernstig gebrek aan anti-tankgeschut want op 1 september had men de zware batterijen teruggetrokken achter het Albertkanaal. Voortaan zou de anti-tankverdediging rusten op de 8,8 cm Flakbatterijen van de Luftwaffe opgesteld in de omgeving van het vliegveld te Deurne. Daar waren ook nog een paar lichte Flakbatterijen met Vierling 2 cm Flak op vaste sokkel, dus niet bruikbaar op andere frontsectoren.
Ook een aantal onverplaatsbare 7,5 cm batterijen. Die zo waren opgesteld dat ze de Scheldetunnels dekten.

Verdedigingswerken rond en in de stad

De verdedigingen rond het vliegplein te Deurne bestonden enkel uit wegversperringen gedekt door enkele bunkers of versterkte huizen bij de voornaamste wegkruisingen. Zij beperkten zich tot de rij forten in de buitenwijken der stad en liepen via de bocht in de Schelde naar het fort St.-Marie en de Kruisschans aan het verste einde van de haven. Later kwam een tweede linie die gebaseerd was op de aloude, meer naar binnen gelegen forten en deze strekte zich uit tot Merksem. In het Stadspark hadden de Duitsers tijdens de bezetting drie grote bunkers gebouwd die omgeven waren met prikkeldraad. Een onderaardse gang was verbonden met de kantoren in de gebouwen uit de buurt, waarin Stolberg zijn hoofdkwartier had.
Buiten de stad waren ,,Rommelasperges'' geplant (boomstammen in de grond tegen luchtlandingen) in de akkers en er waren maatregelen getroffen om laag gelegen terreinen te doen onderlopen. Om de toegang vanuit het westen te belemmeren waren er voorbereidingen getroffen om de tunnels op te blazen.
In het zuiden, waar de Rupel en de Nete een min of meer natuurlijke verdediging vormden tussen Schelde en Albertkanaal, vestigden de Duitsers bij de belangrijkste wegkruisingen verdedigingsposten. Hier werden de twee kompagnies der Vlaamse Wacht in stelling gebracht en wel aan het Wilrijksplein, langs de Van Rijswijcklaan en op de Wezenberg, waar ze hun weerstandsnesten bouwden, een éénmansgat.

De geallieerde strijdkrachten

Er was geen verhouding in krachten denkbaar tussen de aanvallende en de verdedigende partij.
In feite, op een paar schermutselingen na, viel de stad op 4 september 1944. De Britse 11. Pantserdivisie met als aanvoerder generaal-majoor G.P.H. Robert trok Antwerpen binnen als op een paradeplein. Deze divisie bestond uit een pantser- en een infanteriebrigade. De eerste bestond uit 3 pantserregimenten en een infanteriemotorbataljon, de tweede uit drie infanteriebataljons: de 159e Infanteriebrigade, de 2e Fife en de Forfar Yeomanry van de 29e pantserbrigade. Het 4e bataljon van de Koninklijke Shropshire lichte Infanterie.
Trouwens vooraleer de geallieerden Antwerpen binnenrukten, was het verzet reeds meester over de stad, daar de Duitsers hun handen vol hadden de toegangswegen rond Antwerpen te verdedigen en het verzet van hen geen tegenstand kreeg en vrij rondliep.

Van de instellingen voor gewapend verzet waren in Groot-Antwerpen de volgende de belangrijkste:
L'Armée Secrète (bestaande uit beroeps- en reserveofficieren), Les Milices Patriotiques, les Partisans Armés, le Mouvement National Royaliste. Dit waren alle vier nationale bewegingen.
La Brigade Blanche Fidelio. Een plaatselijke Antwerpse beweging (met hun betrekking met andere groepen en Londen telde alleen de Franse benaming van hun beweging).
Om de samenwerking te bevorderen had men een ,,Comité Clandestien de Coordination de la Résistance d'Anvers'' gevormd.
In juli 1944 stelde het Comité de Coordination als bevelhebber over de gewapende troepen, die nu uit 300 tot 500 man bestonden, luitenant Renier aan. In september 1944 was dit gewapend verzet aangegroeid tot 24.000 leden in Groot-Antwerpen.
Tijdens deze en andere gevechten verloor het Antwerps verzet vanaf 4 september 87 doden en 114 gewonden. Hier moeten de 198 mensen bijgerekend worden die werden terechtgesteld, vermist werden of gedurende de bezetting in gevangenschap stierven.

De krijgsgevangenen

Toen Reeves over de radiotelefoon vroeg wat hij met zijn 2000 gevangenen moest doen, vertelde Churcher hem dat hij maar een grote bioscoop moest zoeken en hen daar voor de nacht opsluiten. Reeves zei dat er in dat stadsgedeelte geen bioscoop was maar wel een dierentuin. Dan gingen ze naar de dierentuin.
Tegen eind november 1944 stond Churcher aan de Maas toen hij een hoogst vertrouwelijke brief ontving, die langs diplomatieke kanalen uit Duitsland via Zwitserland naar Londen kwam en vandaar doorgezonden naar de lagere kaders. Hij werd daarin beschuldigd de Conventie van Genève te hebben geschonden door Duitse soldaten in de Antwerpse dierentuin bloot te stellen aan de blikken van het publiek.
Onder deze krijgsgevangenen bevonden zich vele Vlaamse Wachters, die tot einde 1946 in kampen in Engeland verbleven om dan aan de Belgische krijgsraden te worden uitgeleverd.

De rol van de Vlaamse Wacht bij de verdediging der stad

De opmars der geallieerden naar Antwerpen gebeurde zo snel, dat de Duitsers wel enigszins verrast waren en alle beschikbare eenheden of troependelen bevolen bepaalde stellingen in te nemen. De Vlaamse Wacht was de enige

eenheid in Antwerpen die over volledige en goedopgeleide kompagnies beschikte.
De zes kompagnies van de II. Afdeling met als standplaats Antwerpen en waarvan de kaders reeds van bij het begin der V.W. in 1941 gevormd werden, beschikten wel over eenheden van ongeveer 150 manschappen, hadden geen zware wapens noch anti-tankgeschut, noch artillerie. Hun bewapening bestond uitsluitend uit geweren, machinegeweren en handgranaten.
Twee kompagnies lagen begin september in de Drubbelkazerne (St.-Joris) en konden onmiddellijk ingezet worden. Drie andere lagen verspreid over geheel Groot-Antwerpen omdat ze verscheidene wachtposten moesten verdedigen.
De vierde kompagnie, onder bevel van Michel Berghs, deed wachtdienst in Limburg en de commandopost hiervan bevond zich te Waterschei.
De kompagnies van Wim Peeters en Walter Louwet werden in allerijl naar de toegangswegen van Antwerpen gestuurd en wel op de gevaarlijkste punten, waar de spitsen van de geallieerde tanks alle minuten konden opdagen. Ze werden in lijn opgesteld aan de Van Rijswijcklaan, aan de Boomsesteenweg, aan het Wilrijkse plein en op de Wezenberg.
Hun opdracht was de geallieerden tegen te houden en te beletten dat ze Antwerpen indrongen. Met hun primitieve wapens moesten ze aldus een machtig leger zowel aan manschappen en materialen (een overvloed van tanks, artillerie, enz...) tegenhouden. Deze eenheden hadden geen rugdekking, integendeel op een tiental meters achter hen, stonden duizenden burgers op de komst van de Engelsen te wachten, doch deze burgers vielen de Vlaamse Wachters niet aan. Op 4 september om 14.00 uur bereikte de tankvoorhoede de buitenwijken van Antwerpen en wel langs de Boomse Steenweg. Ongeveer 150 officieren en manschappen der geallieerde strijdmacht sneuvelden tijdens dit gevecht.
Gedurende de vroege middag begonnen de meldingen binnen te komen bij Stolbergs hoofdkwartier: vijandelijke tanks waren de Rupel overgestoken en het verzet kwam in opstand in de stad. Tussen 14 en 15 uur meldde hij dit 's middags aan Model en vroeg om nieuwe bevelen. Drie kwartier later hoorde hij dat hij zijn troepen over het Albertkanaal moest terugtrekken om die linie te verdedigen. Indien het mogelijk bleek moest hij al vechtend trachten het zuidoosten te bereiken. Kort daarna werden zijn radioverbindingen, eerst met Model, daarna met de havens, Merksem en het vliegveld van Deurne verbroken. Stolberg stuurde de bevelhebber van de stad over het kanaal om vluchtende soldaten te verzamelen. Stolberg gaf de legeraanvoerders die hij nog kon bereiken bevel zodra het donker werd zich terug te trekken.

Na de eerste gevechten moesten de kompagnies van de Vlaamse Wachten zich terugtrekken. Zij bereikten de Turnhoutsebaan te Borgerhout, waar het tot een tweede bloedig kontakt kwam met de geallieerden. Later trokken ze zich terug, steeds wijkend voor de overmacht, naar Merksem, waar ze de aftocht dekten over het Albertkanaal. Hun kompagnies waren uiteengeslagen en de resten bereikten Nederland.
Bij deze gevechten sneuvelden een dertigtal Vlaamse Wachters en een Vlaamse D.R.K. zuster Mariette Van Landegem. Onder de gesneuvelden: Lt. Piet Boon, Lt. Renaat Poot, Lode Delvau, Emmanuel Gustaaf, Wittenberg en vele anderen.

ENKELE MENTALITEITS EN TIJDSBERICHTEN UIT DIE PERIODE

Uit de volksgazet ontnemen we:
Uitgave van het Bevrijdingsnummer, maandag 4 september 1944

De Vlaamse Wacht had weerstandsnesten op de Wezenberg en de Van Rijswijcklaan
Antwerpen bevrijd

De tanks van de bevrijding zijn hier.
Om halftwaalf reden de eerste tanks van de bevrijding Permeke aan de Boomsesteenweg voorbij.
De Duitsers hadden daar een laatste verdediging, het is te zeggen enkele putten langs de baan. De tanks werden begroet door de bevolking. De bevolking schreef er op ,,Leve de bevrijding''.
Op dat ogenblik klonken er schoten vanuit het bosje op de weg.
Twee zwarten in Duitse uniformen vuurden op de bevolking. Een man werd gedood, een andere gekwetst.
De bemanning van de tanks wierpen een paar handgranaten en... Enkele schoten weerklonken nog. Een Duits soldaat in een put trachtte nog weerstand te bieden. Men sloeg hem op het hoofd. De soldaat gaf zich over. Een Amerikaanse soldaat werd, wat verder, gewond.

Engelse tanks op de Meir

Even voor vijf uur rolde de eerste Engelse tank op de Meir.
Ze was ook bemand met leden van de Witte Brigade.
Vanuit de Feldkommandantur werd een lid van de Witte Brigade neergeschoten. De tank draaide zich om aan de Boerentoren en van de bezetting van de Kommandantur bleef niet veel over.
Om kwart voor tien baadde de Meir in de laaiende gloed en de Duitsers bleef niets anders over dan hun vesting op te geven.
Ruim honderd man werden krijgsgevangen gemaakt en weggevoerd.

Volksgazet van 7 september 1944

Een zwarte mitralleert zijn medeburgers

In een huizenblok rond de Tweemontstraat stelde zich een zwarte op en mitralleerde de bevolking. Verscheidene personen werden gekwetst. Eenmaal zijn schuilplaats ontdekt, werd de kerel door de Engelsen onder vuur genomen.

Obussen ingeslagen op de dam

Woensdag rond vier uur sloegen op het Damplein twee obussen in, die nog van tijd tot tijd door de niets ontziende SS-bandieten, welke zich steeds in en om de Reitz over het kanaal, schijnen te vinden, werden afgeschoten. Een ervan kwam terecht in de herstellingswerkplaats van de spoorweg en een op de brug.
In hun blinde vernielingswoede gebruiken de schurken luchtafweergeschut dat ze rond het gebouw hebben en dat ze thans als artillerie aanwenden.

Volksgazet van 27 september 1944

Aan de azijnfabriek te Merksem

Het Duitse weerstandsnest bevond zich aan de overzijde van het kanaal op het grondgebied van Merksem, terwijl zich in de fabriek op het grondgebied van Deurne, geen vijanden genesteld hadden. Om de fabriek zelf werd niet gevochten en kan dus van ,,zuivering'' van de fabriek in geen geval worden gesproken. Inderdaad, de fabriek werd reeds in de nacht van 4 op 5 september bezet door de Witte Brigade en de Engelsen kwamen er op woensdag 6 september tegen de avond.

Volksgazet van 5 oktober 1944

Taaie weerstand te Merksem

Op het kasteel Groenendaal te Merksem hielden zich 200 en een 500 zwarte brigademannen (Vlaamse Wacht, Vlaamse Wachtbrigade) schuil, die er niet aan dachten zich over te geven. Het kasteel moest totaal uitgebrand en platgelegd worden om de troepen te overmeesteren.

Afschrift

Uit ,,Berkenkruis''
VLAAMSE WACHT

Mijn jongste zus Maria,

Tweeling met haar zus Louisa verheugden beiden zich op de voorbereiding van haar huwelijk, dat moest plaats vinden half september 1944.
Buiten de bekommering voor levensmiddelen, enz. waren er nog grotere zorgen mede verbonden, daar haar toekomende bruidegom lid was van de Vlaamse Wacht.

Hun angst was dan ook gegrond, daar hij ingezet werd aan de vestingen om de stad Antwerpen te verdedigen tegen de opmars der geallieerden. Zijn kameraden bij hun terugtocht verwittigden ons Maria, dat hij zwaar gewond achter gelaten werd op de Wezenberg en verstoken lag op een bepaalde plaats.
Mijn zuster ging bij de eerste duisternis zich vergewissen of hij reeds in de handen van de geallieerden gevallen was of ze hem kon helpen. Zij vond hem en na overleg, bezorgde zij zich een kruiwagen, laadde haar verloofde op met het doel de gevechtslijn te overschrijden en hem dan aan een of andere Duitse eenheid ter verzorging af te leveren. Daar dit niet zo eenvoudig was, moesten ze zich overdag versteken, dat duurde zo ettelijke dagen zonder dat het lukte door te komen.
De etterende wonden, de hoge koorts en de angst voor een noodlottige afloop besloot zij in de omgeving van Turnhout, waar haar oudste zuster Anna woonde, om zich een burgerkostuum van mijn schoonbroer aan te schaffen. Ze omkleedde haar verloofde en bracht hem 's avonds voor de poort van het hospitaal, waar ze na aangebeld, van op afstand kon nagaan hoe hij opgenomen werd.
Mijn zus, die met al die miserie een zware verkoudheid opliep, kon deze onvoldoende verzorgen en overmeesterd door de omstandigheden, moest ze een half jaar later naar naar een sanatorium wegens longontsteking en t.b.c., waar ze drie maanden later overleed.
Schijnbaar ontbrak haar de levenslust toen ze vernam dat men de werkelijke identiteit had vastgesteld van haar toekomende man en dat hij na herstelling naar de gevangenis overgebracht zou worden.
Volgende maal vertel ik je meer, doch dan over mijn ander zuster Emma, haar man was ook bij de Vlaamse Wacht.

Flor. V.E.
Barcelona.

TERUGTOCHT VAN DE V.W. UIT BELGIË

De terugtocht begon rond 3 september 1944, als gevolg van de oprukkende geallieerde legers vanuit Frankrijk over België naar Nederland en Duitsland. Hierover kan men geen juist beeld vormen, daar iedere afdeling afzonderlijk vertrok en andere trefpunten of verzamelpunten had.
Door het feit dat de verschillende wachtbezettingen zolang mogelijk op hun post bleven om sabotage te vermijden, had iedere wachtoverste zijn aangegeven punten waar hij zich met zijn manschappen moest melden. De werkelijkheid was dat door sabotage en overvallen de telefoonlijnen onderbroken

waren en de melders niet meer op tijd de bevelen en orders konden overbrengen.
Iedere groep, naar gelang het initiatief van hun bevelhebber, sloeg er zich met meer of minder verliezen door. Ze maakten onmogelijke toestanden mee en geraakten verspreid. Zo kwam het dat er groepjes eerst maanden later hun eenheid vervoegden, nadat ze samen met andere Duitse eenheden ingezet werden op verscheidene fronten in België en Nederland.

Afdeling I. Gent

De terugtocht ging via de linker Scheldeoever over Antwerpen, Turnhout. Volgens de eerste plannen zou Turnhout het verzamelpunt zijn van deze afdeling. Later werd het verlegd naar Eindhoven om uiteindelijk Venlo te worden. Enkele groepen kwamen terecht bij Duitse eenheden, die dan de slag te Arnhem meemaakten.

Afdeling II. Antwerpen

Leverde gevechten aan het Fort 6 te Wezenberg en aan de Turnhoutse Poort te Antwerpen. Hier vielen er verscheidene doden en werden er een paar krijgsgevangen gemaakt (Segers Marcel). Sommigen beweren dat er op 4 september 1944 in de afweergevechten te Antwerpen ongeveer 30 Vlaamse Wachters sneuvelden. Verscheidene gekwetsten trokken met de Duitse legers terug. De rest trok zich terug via Turnhout, Eindhoven naar Venlo. Lt. Poot Renaat sneuvelde te Antwerpen.
Kapitein Berghs Michel, chef van de 4e kompagnie, kreeg bevel de achterhoede te vormen te Waterschei, na aflevering van de 1.200 vrijwillige Russische arbeiders aan de Duitse overheid. Deze arbeiders moesten beschermd worden tegen de aanvallen van de partizanen.
De 4e kompagnie ging te Waterschei in stelling. De eenheden komende uit Hasselt en Antwerpen zouden aldaar opgevangen worden.

Afdeling III. Brugge

Trok zich terug over Nederland doch over twee wegen:
1. Via Breskens, Vlissingen. Daar de overzet over de Schelde uitviel trok de rest over Bergen op Zoom naar Turnhout en eveneens via Eindhoven naar Venlo.
2. Deze weg ging over Terneuzen, Ellewoutsdijk naar Bergen op Zoom, Turnhout, Eindhoven en Venlo.

Daar deze groep op alle mogelijke wijzen de Schelde trachtte over te steken aan de hand van tegenstrijdige berichten, verloor zij schijnbaar veel manschappen ingevolge de aanvallen van diepvliegers. Ook een deel van deze afdeling werd opgenomen door Duitse eenheden en leverde slag te Arnhem.

Afdeling IV. Brussel

Trok over Turnhout, dan over Hasselt, Waterschei naar Echt (Nl.), Lomm bij Venlo (Nl.) en over de onderafdelingen in Geldern (D.) en Velden (Nl.). Verder over Suggerath (D.), Tetz (D.), Bergisch-Gladbach naar Lippstadt, Lüneburg, Breslau naar Soltau en Scheessel en omgeving.
Andere groepen over Gangelt bij Sittard en Heerlen. Dan naar Tetz bij Linnich (Quadrath, Julich, Eschweiler). Arnoldsweiler bij Düren, via Niederembt (bij Bergheim, Erft) naar Kaarsen bij de Festung Dömitz aan de Elbe. Dan over Bohnenburg, Junkerwehningen, Hitzacker naar Soltau (overgang naar de Waffen SS).
De voornaamste verzamelplaatsen in de Lüneburger Heide waren: Neuhaus, Tripkau, Stapel, Kaarzen.

Relaas van Lt. Flor Van Eeckhout van de IV. Afdeling

Het gros samen met de rekruten uit de Kazerne te Kontich dat ontbonden werd, in het totaal 200 slecht bewapende manschappen, werd aan mijne zorgen toevertrouwd. Ik moest een kolonne L.K.W. van de Ortskommandantur uit Brussel begeleiden om hen te beschermen en te verdedigen tegen partizanen, diepvliegers, enz.
Na tevergeefs gewacht te hebben op het bevel tot vertrek verlaat ik, met mijn 48 camions, waarover mijn mannen verdeeld werden, op 3 september om 18.30 uur de Shelltankstelle (in het centrum van Brussel). Via het Noordstation, waar we beschoten werden vanuit het Albert I Hotel, reden we over Schaarbeek naar Melsbroek, waar we zouden verzamelen. De Sprengkommandos begonnen daar met het opblazen van de onderaardse benzinedepots omstreeks 22 uur. Om 4 uur in de morgen horen we ontploffingen vanuit de richting van het kanaal Mechelen-Leuven, dat we moesten oversteken.
Inmiddels kregen we gezelschap van een 80-tal Duitse onderofficieren die een Officiersleergang volgden te Maria-ter-Heide. Zij hadden te voet de afstand van 60 km afgelegd. Ze wilden naar Brussel, schijnbaar om dit te verdedigen.
Ik gaf hen de raad bij ons te blijven. Een raad die ze graag volgden, daar ze nu gemotoriseerd waren. God zij dank waren ze niet al te slecht bewapend. Vermits er geen bevel kwam en een Duitse majoor van de Ortskommandantur Brussel erg veel haast had, besloot ik maar vóór het volledig licht werd het gevreesde kanaal over te steken.
We reden op een afstand van 40 meter voorbij een geallieerder Shermantank, die dit wegenkruispunt schijnbaar bewaakte. De wacht was klaarblijkelijk bedronken want wij werden niet gehinderd. Wij trachtten te Kampenhout over het Kanaal te geraken,

doch bij de aanblik van de vernietigde brug en het plotselinge vuurgevecht aan het eind der kolonne werd het mijn Duitse majoor te erg en voor ik er me rekenschap van gaf, had hij zich een kogel door het hoofd gejaagd. Ik had hem liever in het kanaal gesmeten, doch we namen hem mede. Eigenaardig is het in het leven. Om voor hem plaats te maken moesten we een halve camion radio's uit de L.K.W. gooien. Van de chauffeur hoorde ik dat hij zelf dit ,,Kriegsgewichtige" materiaal had laten opladen. De radio's waren afkomstig van mensen die naar de geallieerde uitzendingen luisterden. Enfin: ,,C'est la vie!"

We geraakten hier niet over het Kanaal en we reden terug naar het zuiden. Ik stuurde een melder, die in deze omgeving woonde, naar Binken-Tildonk om aan het Sprengkommando te vragen even te wachten met het opblazen van de brug. Daar aangekomen was de brug nog intakt maar er was geen Sprengkommando. Wij trokken over de brug en reden via Haacht, Rotselaar, Wezemaal, Aarschot, Scherpenheuvel naar Testelt.

Te Testelt bij het doorbreken van de elektrisch gesloten bareel werden we bijna verrast door een onbemande lokomotief, die op volle kracht naar Diest stoomde. Even later hoorden we een geweldige ontploffing.

De tocht ging dan verder over Averbode naar Herentals, waar ik mijn camions afleverde. Van de 48 bleven er nog 28 over. De rest had onderweg de geest gegeven. Het waren in feite oude opgeëiste wrakken.

In Kampenhout verloor ik tenminste twee vrachtwagens door het feit dat er een in panne stond en de twee laatsten niet voort konden. De voerders en mijn mannen kwamen naar voor om zich te vergewissen of ze over de brug konden. Wat er gebeurd was weet ik niet. De voorlaatste wagen vloog in brand. Hij was met lichtspoormunitie geladen. Daar ik mijn hele kolonne, die te dicht opgereden was moest laten keren, hadden we hier twee zwaar en vijf licht gekwetsten. Vele andere camions zijn later aangekomen, andere heeft men eenvoudig laten staan.

Wij werden dan opgevangen in Turnhout en wegens plaatsgebrek aldaar naar Eindhoven en vervolgens naar Venlo gestuurd. Daar werd de Kampfgruppe (Gevechtsgroep) Jungclaus opgesteld.

OPERATIE ,,MARKET GARDEN"

Geallieerde luchtlanding van Amerikaanse, Engelse en Poolse troepen in de streek van Nijmegen en Arnhem (september 1944)

Het doel van deze operatie:

1. Vertrekkend uit Neerpelt (Belgisch Limburg) doorstoten over Eindhoven, Nijmegen op Arnhem.
2. Een tweede aanvalsrichting beginnende bij Arnhem over Apeldoorn op Nunspeet aan de IJzelzee.

Het hoofddoel was het Ruhrgebied te omsingelen en zodoende de Duitse oorlogsindustrie lam te leggen: de noordelijke tangarm zou over Nijmegen, Arnhem, IJselmeer dan afzwenken naar het oosten om het gebied Münster-Hamm te bereiken.

De zuidelijke tangarm (Leger Bradley) zou via Aken-Keulen, aan de zuidoostrand van het Ruhrgebied voorbij tot in het gebied van Hamm doorstoten.

Operatie ,,Market Garden'' werd de grootste luchtlandingsoperatie aller tijden en was voorbestemd dit predikaat tot op de huidige dag te behouden! De teleurstellende afloop werd evenwel met genadeloze oorlogslogika afgedaan als een mislukking.

Sterkte verhoudingen

Geallieerde

1e Luchtlandingskorps (Britten)
1e Britse Luchtlandingsdivisie
1e Poolse Parachutistenbrigade
1e Amerikaanse Luchtlandingsleger
82e Amerikaanse Luchtlandingsdivisie
101e Amerikaanse Luchtlandingsdivisie
504e Regiment parachutisten (Amerikanen)
505e Regiment parachutisten (Amerikanen)
508e Regiment parachutisten (Amerikanen)
307e Luchtlandingsbataljon Genie
376e Parachutistenbataljon Artillerie 75 houwitsers type Pack
80e Bataljon Luchtdoel en antitankgeschut (gepantserde jeeps, Battle-Buggies)

Duitsers

406e Landesschützendevisie, waaronder delen van de Vlaamse Wacht.
9e SS-Panzerdivisie Hohenstaufen. Enkele delen met:

- 2 Alarmkompagnies van het SS-Pz.Rgt. (zonder tanks) in het gebied ten noorden van Arnhem
- 2 Alarmkp. Rgt. 19 (zonder zware wapens) in Zutphen
- 2 Alarmkp. Rgt. 20 (zonder zware wapens) in Rheden
- 2 Alarmkp. SS-Pz. Art. — Abt. Rgt. 9 (zonder geschut) in Dieren
- 1 Alarmkp. SS-Pz. Flak — Abt. 9 met vier 2 cm geschut, de rest als infanterie in Dieren.
- 1 Alarmkp. SS-Pz. Pi. Btl. 9 (60 man) in Brummen
- 2 Komp. SS-Sanitäts — Abt. 9 in Velp
- 1 Komp. van de Nachschub en een van het Wirtschafts — Btl. 9 in Apeldoorn

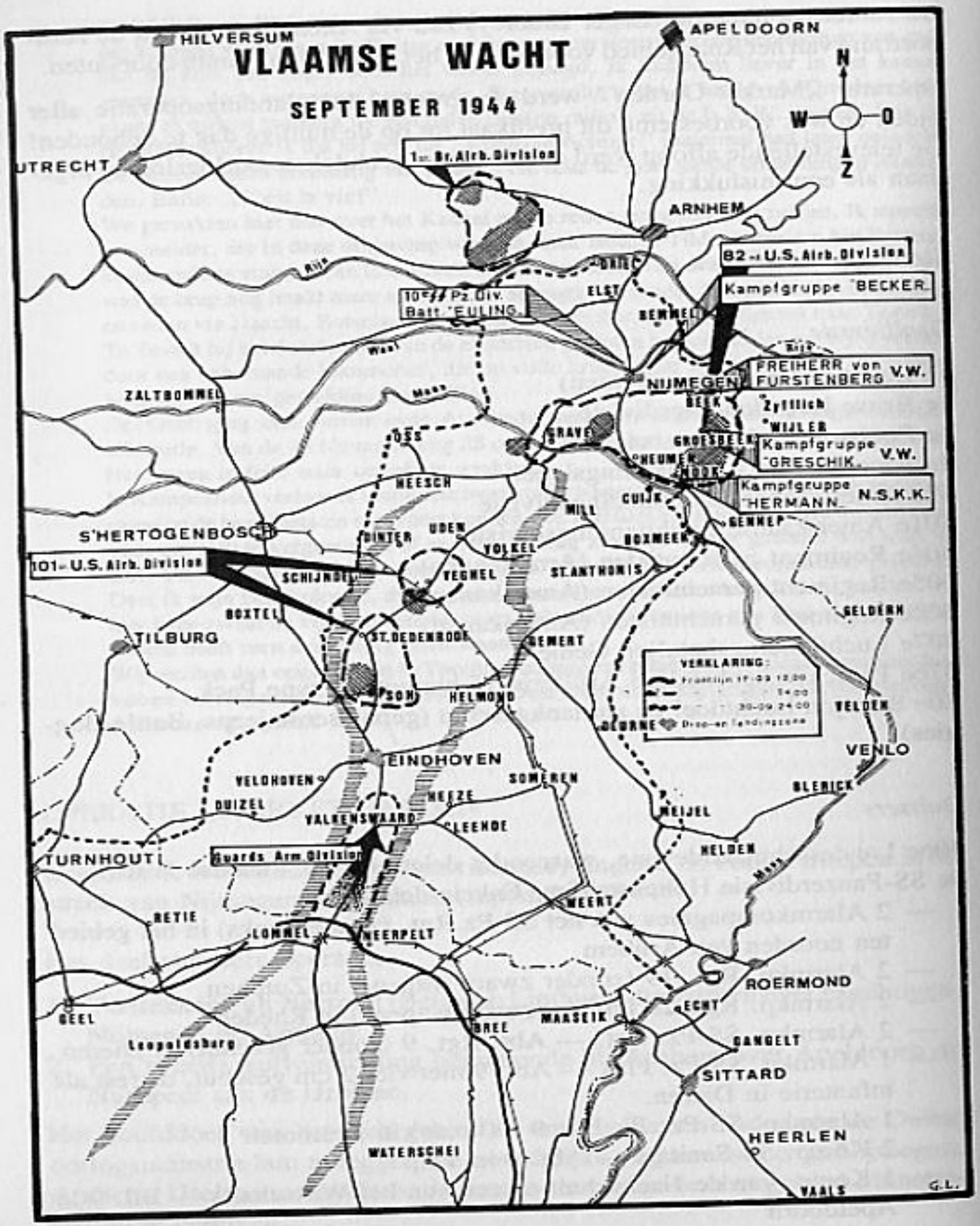
VLAAMSE WACHT
SEPTEMBER 1944
HILVERSUM
APELDOORN
N
W
O
Z
UTRECHT
1st Br. Airb. Division
ARNHEM
82nd U.S. Airb. Division
Kampfgruppe "BECKER"
10de SS Pz. Div. Batt. "EULING"
ELST
BENNEKOM
Rijn
Waal
NIJMEGEN
FREIHERR von FURSTENBERG V.W.
ZALTBOMMEL
Maas
BEEK
Zyfflich
WIJLER
OSS
GRAVE
GROESBEEK
Kampfgruppe "GRESCHIK" V.W.
HEESCH
HOOK
Kampfgruppe "HERMANN" N.S.K.K.
CUIJK
MILL
GENNEP
S'HERTOGENBOSCH
DINTER
UDEN
VOLKEL
BOXMEER
101st U.S. Airb. Division
SCHIJNDEL
VEGHEL
ST. ANTHONIS
BOXTEL
GELDERN
TILBURG
ST. OEDENRODE
GEMERT
VERKLARING:
HELMOND
VELDEN
VENLO
EINDHOVEN
VELDHOVEN
SOMEREN
BLERICK
HEEZE
DUIZEL
VALKENSWAARD
LEENDE
HEIJEL
TURNHOUT
Guards Arm. Division
HELDEN
Maas
WEERT
RETIE
LOMMEL
NEERPELT
ROERMOND
GEEL
ECHT
MAASEIK
BREE
Leopoldsburg
SANGELT
SITTARD
HEERLEN
WATERSCHEI
VAALS
G.L.

— 3 Komp. SS-Pz. AA (verkenners) 9 (totaal 400 man) met 30 SPW en Panzerspähwagen in het gebied Hoenderlo
— SS-Ausb. (opleidings) Btl. Krafft (SS-Pz. Gr. Ers. Btl. 16) in het gebied ten noorden van Arnhem

Deze hebben een totaalsterkte van 3000 manschappen
10. SS-Panzerdivision Frundsberg. Ook slechts met verbrokkelde delen.
Deze beide divisies behoorden tot het IIe Panzerkorps van Bittrich
84e Infanteriedivisie van het IIe Fallschirmkorps (Meindl)
190e Infanteriedivisie
Diverse Fallschirmjägerverbände, IIe Fallschirmkorps (Meindl)
SS-Panzerdivisie Adolf Hitler (enkele elementen)
108e Panzerdivisie
Pionier Lehrbataljon
Flak-Kampftruppen (diverse elementen waaronder delen van de Vlaamse Wachtbrigade)
Alarmeinheiten (o.a. ook Luftwaffepersoneel, Vlaamse Wachtbrigade en N.S.K.K.)

Toestand op 17 september 1944

Het Duitse leger, volledig verrast door deze aanval, kon slechts op uiteengeslagen eenheden rekenen die in wanordelijke toestand uit Frankrijk in Nederland terechtkwamen op doorreis naar Duitsland voor heropstelling. Deze troepen beschikten praktisch over geen zware wapens of tanks daar deze vernietigd werden bij het terugtrekken. Het aantal manschappen kan geraamd worden op ongeveer 15.000.

Het geallieerde leger was ingesteld en goed voorbereid op deze landing. Het waren verse troepen die sinds verscheidene maanden geen front meer hadden gezien. Uitstekend bewapend, ook met een overwicht aan artillerie, en zeker baas in de lucht, daar van de Luftwaffe geen sprake meer was. Het aantal manschappen dat aan deze operatie deelnam bedroeg 20.000. Er landden in totaal 1.899 zweeftoestellen plus 5 divisies parachutisten en 4 volledig uitgeruste regimenten para's. Daarbij genoten ze nog de steun van het Nederlands verzet die als vrijschutters dikwijls paniek zaaiden in het Duitse leger.

Vaststelling of besluit

Militair gezien moest deze operatie slagen daar de geallieerden over de sterkste troeven beschikten. Hun nederlaag moet men zoeken in het vlug herstel en in de opstelling van de verspreide troepdelen door de aldaar

vertoevende Duitse legerleiders en in het vakkundig en moedig optreden van de Duitse soldaten. Het geallieerde leger beschikte hier niet zoals in Frankrijk over een zeer grote overmacht aan tanks en artillerie. Hier streed men als soldaat met dezelfde wapens als de tegenstrevers.

17 september 1944

De 82e en de 101e luchtlandingsdivisies werden vervoerd met 1.899 zweefvliegtuigen van het type GG-4a Waco. De noordroute ging over Aldeburgh met bestemming Arnhem en Nijmegen, de zuidroute over Foreland, Antwerpen, Geel naar het gebied Eindhoven. 1500 jagers en jachtbommenwerpers dekten de operatie en meer dan 4000 vliegtuigen vervoerden de troepen en het materiaal. Dit was de grootste luchtarmada aller tijden.
Na geweldige bombardementen van alle vliegvelden en Flakstellingen, begon de landing van de zweeftoestellen en de para's. Aanvankelijk ondervinden de gelande troepen geen tegenstand en alles verloopt naar wens.
De Duitse verbrokkelde eenheden hergroeperen zich en trachten de belangrijkste punten, zoals bruggen en hoofdwegen, bezet te houden.

Dit militair relaas geeft een beeld over de landing en de troepensterkte der vechtende eenheden. Alleen de gevechten en tussenkomsten van Vlaamse eenheden worden hier beschreven. Het is dus geen volledig verslag van de strijd om Arnhem en Nijmegen.

18 september 1944

In Nijmegen organiseerde Oberst Henke van het Fallschirmjäger-Lehrstaf 1 de verdediging tegen de uit het zuiden oprukkende 82e US-Luchtlandingsdivisie. Het waren in totaal 750 man, samengesteld uit Stampersoneel, Landesschützen, Spoorwegwacht (Vlamingen en Nederlanders), uiteengeslagen troepen en enkele Flakbatterijen. Deze eenheid bezette de Waalbruggen in Nijmegen. Een operatie die reeds om 18 uur voltooid was. In het Noorden van Arnhem kwamen versterkingen aan met onder meer het Pz. Gr. Ausbildungs- und Ersatzbataljon uit Bocholt en de SS-Unterführerschule van Arnhem onder leiding van Standartenführer Lippert (voorheen in het Vlaams Legioen). De kampgroep Henke werd naar het noorden teruggeworpen door de 82e US-Luchtlandingsdivisie onder leiding van Generaal-majoor Gavins. De lange opening van Neerpelt naar Nijmegen werd zwaar aangevallen door de Duitse gevechtsgroepen. Het belangrijkste vervoermiddel van de Duitsers was wel de fiets en het paardegespan door gebrek aan wagens en benzine.

19 september 1944

De nog in Duitse handen zijnde, maar volledig ingesloten vesting van Duinkerken seint lopend de overvliegende geallieerde luchtverbanden aan de Heeresgruppe B, zodoende konden de Duitsers de nodige maatregelen nemen. De weinige wagens van de N.S.K.K. voeren dag en nacht troepen en munitie direct in de stellingen.
De Ic van de 9. SS-Panzerdivisie vond bij het nazicht van de achtergelaten vijandelijke akten de vliegertekens en hun betekenis. Het werd uitgetest en daadwerkelijk vloog er een Engelse verkenner over het terrein. Een paar uur later rookten de Duitsers Engelse sigaretten en aten Engelse chocolade.
De gevechtsgroep Euling, waaronder ook Vlaamse Wachters en Vlaamse Fabriekswachters ingelijfd waren, verving de gevechtsgroep Henke in Nijmegen en stond onder sterke druk der Amerikanen. De beide Waalbruggen werden door deze gevechtsgroep verdedigd. Hierbij kreeg Euling hulp van een 8,8 Flak geschut en een paar 2 cm Flak. Ook stonden er twee Sturmgeschützen in loerstelling. Verscheidene Sherman's werden neergeschoten en de aanval van de Amerikanen stokte.

20 september 1944

In Arnhem werden talrijke Engelse gekwetsten uit de kelders gehaald en door Duitse dokters verzorgd en vervoerd naar Duitse lazaretten. In de voormalige gevechtsstand van het II. Bataljon Britse Fs.-Brigade alleen al werden 200 gekwetsten geborgen.
De in het westen van Arnhem afgegrendelde politie- en wachteenheden bleven in hun stellingen. Alleen de SS-Unterführerschule Arnhem ging in tegenaanval. Na het vernevelen van de Waalbrug te Nijmegen geraakten Amerikaanse valschermjagers, onder leiding van Majoor Cook, om 16 uur met 26 boten over de Waal. Gelijktijdig werd deze aanval ondersteund door 40 tanks van de Ierse Garde-Tankdivisie op het Duitse bruggehoofd en door de verreikende artillerie van het XXX. Korps met ongeveer 100 lopen. De zwakke Duitse eenheden, Landesschützen en alarmeenheden herkenden het gevaar en openden het vuur. De Amerikanen verloren een groot aantal soldaten en meer dan de helft der overzetboten werd vernield.
Het zwaartepunt van dit gevecht lag op de Waalbrug, een kilometer verder stroomopwaarts. Hier vocht de gevechtsgroep in het Hoenpark en aan het Valkhof bijna tot de laatste man. De ingegraven Sturmgeschützen werden buiten gevecht gesteld. De brug viel in de handen van de Geallieerden. De rest van de gevechtsgroep Euling, ongeveer 60 man, slaagde erin de eigen stellingen te bereiken gedurende de volgende nacht.

21 september 1944

Dit zou de beslissende dag worden. De kommanderende generaal van het II. SS-Panzerkorps Bitrich beval de 10. SS-Panzerdivisie Frundsberg, in afwachting van de vijandelijke opmars op Elst in de vroege morgen, de stootpunten van het XXX. Britse korps in de flanken aan te vallen. De Vlamingen ingedeeld bij de gevechtsgroep Harting zouden aan deze aanvallen deelnemen.
De Duitsers hadden radiowagens van de Engelsen onbeschadigd in handen gekregen. Deze bleven berichten uitzenden en zodoende kenden ze de juiste landingsplaatsen en het uur van landing van de volgende troepen.
Tussen 13 en 18 uur sprongen 750 Poolse parachutisten in de Rijnvlakte bij Driel af. Zij leden zware verliezen.

22 september 1944

De Engelsen werden in Oosterbeek teruggedrukt in een gebied van 2 km lengte en 1 km breedte. De sommaties door luidsprekers om zich over te geven, bleven zonder gevolg. Zij streden heldhaftig tot het bittere einde.

23 september 1944

Gevechten om Oosterbeek. De Engelsen trachtten over de Rijn te ontkomen.

24 september 1944

De 200 Poolse parachutisten konden geen wending aan het gevechtsgebeuren geven. Door het slechte weder bleef de verpleging achterwege of kwam in de Duitse linies terecht. De Britse verbandplaats in Oosterbeek was overvol. Een transport kon niet gebeuren. Het ontbrak aan water en medicamenten. Reeds in de nacht van 21 september werden radioberichten opgevangen van de Engelsen die om hulp riepen. Hauptsturmführer Dr. Skalka vroeg de toelating van de Engelsen om in de ketel te mogen komen om hulp te bieden.

Dr. Skalka geeft volgend relaas:

> ,,Met alle volmachten reed ik de volgende dag in de morgen van 24 september 1944 in het omsingelingsgebied van de 1. Britse Luchtlandingsdivisie. Voor alle zekerheid plaatste ik een gevangen Engelsman met een Rode Kruisvlag op de motorkap van mijn auto. Zo overschrijd ik na vijf minuten de hoofdgevechtslijn, die met talrijke afweerkanonnen afgesperd is. Vanuit de keldervensters staren Engelse soldaten mij aan. Wij zien een hulplazaret, rijden op de linker zijde en maken halt. Onmiddellijk worden we

door Engelse officieren en soldaten omringd. Ik verklaar hun dat ik bij de Britse divisiearts wil gebracht worden.
Deze treffen we dan in het Lazaret. Ik deel hem onze bereidwilligheid, om zijn gekwetsten te helpen en hun uit de ketel te brengen, mede. Kolonel Warrack kon niet zelf beslissen en haalt er zijn divisiekommandant bij. Na ruime tijd komt hij terug en bedankt zich bij mij voor onze hulpbereidschap.
Dat er ook enkele Duitse gekwetsten in de ketel waren, werd mij niet medegedeeld. Deze hulp hebben wij uit reine humane instelling aangeboden. Kolonel Warrack en nog een vertaler rijden dan met mij naar onze divisiegevechtsstand der 9. SS-Panzerdivisie, waar ik vooreerst een vermaning van de divisiekommandant moest in ontvangst nemen omdat ik de beide officieren geen blinddoek had aangedaan. Ik persoonlijk was ervan overtuigd dat bij mijn snelle rit door Arnhem zich niemand kon oriënteren.
Warrack vraagt mij waarom ik geen Rode Kruisband draag. Ik zeg hem dat onze Rode Kruiswagens geregeld door hun vliegtuigen aangevallen worden. Daarom liet ik dit kenteken. Er werden vuurpauzen ingelegd. Tijdens deze pauzen werden van 24 tot 26 september 1944 2.200 Britse gekwetsten geëvacueerd.
De katholieke priester van het St.-Elisabeth-Veldhospitaal zegde mij: ,,Geheel Engeland zal u voor deze hulpaktie danken.'' De dank trad na het oorlogseinde prompt in. Meer dan twee jaar was ik de gast van zijne Britse Majesteit in een Engelse gevangenkamp.

25 september 1944

De inzet van de SS-Unterführerschule Arnhem bij het neerslaan van de 1. Engelse Airbornedivisie werd meteen de vermelding in het Ehrenblatt van het Duitse leger en de toekenning van de Ehrenblattspagne aan Standartenführer Lippert beloond.

26 september 1944

In het kasteel St.-Oedenrode in noordelijk Eindhoven, lag de staf van het 2. Britse leger. Generaal Dempsey besliste de troepen naar de zuidoever van de Rijn te brengen. Deze operatie had de deknaam ,,Berlin''. Generaalveldmaarschalk Model drong er nogmaals op aan de ketel van Oosterbeek met alle beschikbare zware wapens neer te slaan.
Van de ongeveer 10.000 manschappen van de 1. Britse Airbornedivisie sneuvelden er 1.500. 2.200 lagen er in Duitse lazaretten, 2.100 werden er door de 43. Britse Inf. Div. opgenomen en teruggebracht. De rest kwam in Duits gevangenschap.

TUSSEN WAAL EN NEDERRIJN

28 september 1944

In de morgen viel het II. Fallschirmjägerkorps van Generaal Meindl vanuit de lijn Wyler-Zyfflich op Nijmegen aan. In deze lijn lagen als flankendekking eenheden van de Vlaamse Wacht. Vooreerst werd de 82. US-Luchtlandingsdivisie teruggeworpen en het dorp Erkekom (4 km oostwaarts van Nijmegen) ingenomen. Na zware verliezen stokte de aanval.

2 oktober 1944

Het front verstarde op de lijn Erlekom, Wyler, Den Heuvel, Riethorst, Middelaar. Bij Didam en Doetinchem werden eenheden van de Luftwaffe infanteristisch ingezet (hieronder delen van de N.S.K.K. en Vlaamse Wachtbrigade).

OP DUITSE BODEM

22 december 1944

Vanop de hoogten oostwaarts Linnich had men een verreikende blik over de Ruhrsektor. Linnich, Körrenzig en Rurich aan de Rijksweg 57 schenen bijzonder geliefde doelwitten van de vijandelijke artillerie te zijn. Hier hadden zich ook eenheden van de Vlaamse Wacht ingegraven.

29 december 1944

De Amerikanen wilden met alle geweld het sperbastion Linnich doorbreken maar werden teruggeslagen.
De resten der eenheden van de Vlaamse Wacht werden naar de Lüneburger Heide overgebracht.

KAMPFGRUPPE JUNGCLAUS — GEVECHTSGROEP JUNGCLAUS

Opgericht met de restanten van de Vlaamse Wacht, Germaanse SS en de manschappen van de SS-Dienststelle te Brussel.

,,De verschillende uiteengeslagen V.W.-groepen werden naar Venlo gestuurd om aldaar in afwachting met infanterie-opleiding verzadigd te worden. Daar kreeg ik bevel over een peleton. We werden op een camion geladen en moesten zoveel mogelijk automatische wapens medenemen. Wij werden afgeladen te Gennep en trokken dan verder naar Mook en vervolgens naar Groesbeek, waar we gekonfronteerd werden met valschermspringers en zweefvliegtuigen die geland waren in de buurten van Arnhem en Nijmegen.

Mijn zogezegde chef was een Hauptmann van de Wehrmacht. Ik kende hem van de afdeling Z. Deze wist in ieder geval dat ik in Tölz geweest was en betrouwde op mij als op een rots. Zijn zekerheid verdween toen ik hem vertelde dat ik in mijn Zug slechts 4 M.G. had: een Model 34, een Belgische F.N., een Tsjechische Skoda en een Hollandse Vikkers.

Mijn mannen hadden Hollandse geweren met praktisch geen munitie. Net genoeg om het machinegeweer 5 minuten te laten schieten. Voor de drie andere M.G.'s beschikten we enkel over 4 à 5 gordels losse patronen. Van lichtspoormunitie geen spoor. De machinegeweren hadden dienst gedaan voor het onderricht in de kazerne. Er werd beloofd dat we de nodige wapens zouden krijgen.

Zo trokken we op naar Wyler en Zyfflich waar de volgende morgen de 2. SS-Pz. Division ,,Das Reich'' in ijlmars doortrok. Wij trokken terug naar Venlo. Praktisch hebben we daar geen schot gelost. We kwamen daar aan bij het invallen van de duisternis en verlieten vroeg in de morgen de ons aangewezen stellingen. We werden dan ingezet te Heerlen, waar eerst stellingen moesten uitgegraven worden. Daar kreeg ik een ,,Sonderkommando'' bestaande uit 48 O/Off. der V.W., kerels die ik allemaal kende daar ik destijds opleider was van een O/Officiersleergang.

Onze opdracht was luchtbescherming met 8 M.G.'s en verkenning. De stellingen moesten vliegensvlug gereed zijn. Ik herinner me niet welke mirakeleenheid die moest komen bezetten. Niemand daagde op en de oprukkende Amerikanen schoten ons uit de half afgewerkte stellingen. Als gevolg hiervan kregen we Panzerfausten en wel 5 per man.

Dan trokken we naar Vaals om terug stellingen te graven voor de volgende spookeenheid. Hier werden we aangevallen door gepantserde Amerikaanse eenheden. We schoten twee geblindeerde jeeps in brand, een derde ontsnapte om zijn grotere broers te halen. Wat ook gebeurde. Deze vielen dan met Pattontanks aan. Eén ervan kreeg een voltreffer. Op dat ogenblik kwam de spookeenheid aan en verloste ons uit deze netelige positie.

Daar we dat schijnbaar goed deden, moesten we nieuwe stellingen graven bij Herzogenrath, Geilenkirchen en Jülich-Altdorf waar we een Jabo naar beneden haalden. Als ik het mij goed herinner was het een Thunderbolt of Thunderbird.

We werden dan naar Eschweiler verplaatst om opnieuw te graven. Van daar uit over Hastenrath, Gressenich tot Mausbach waar we hulp kregen van 800 Russische krijgsgevangenen.

Ik moest mijn machinegeweren zo opstellen dat de schade beperkt bleef bij iedere in diepvlucht aanvallende vliegtuigen. En toch viel de helft van deze Russen uit bij deze onophoudende aanvallen.

Ik stond met mijn ,,Sonderkommando'' onder bevel van Majoor De Meulder (algemeen bevelhebber van de gewezen Vlaamse Wacht). De staf van de V.W. werd verplaatst naar Gurzenich en wij vergezelden hen. Na de slachting van de Russen

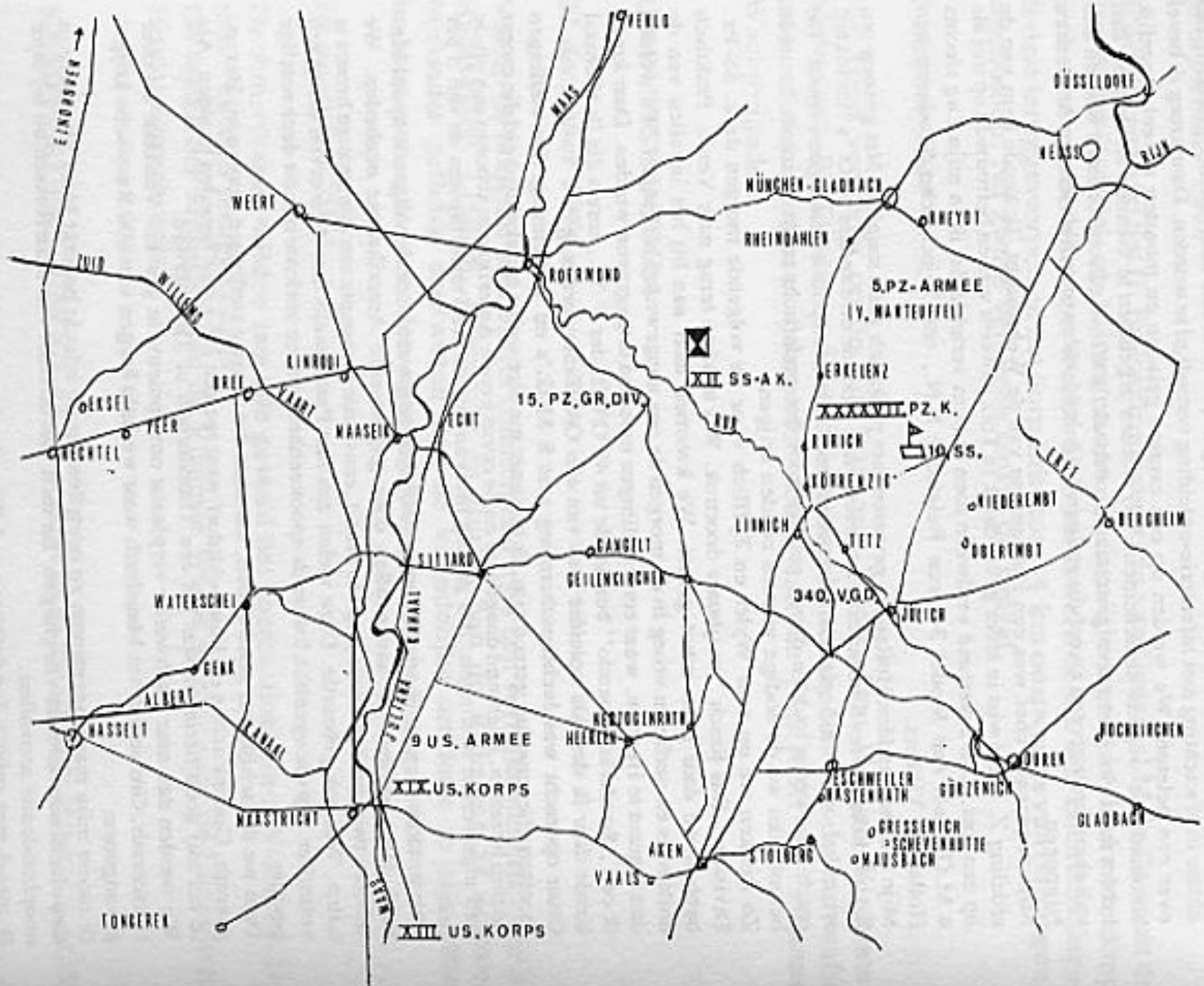
EINDHOVEN
VENLO
MAAS
DÜSSELDORF
NEUSS
RIJN
MÜNCHEN-GLADBACH
RHEYDT
RHEINDAHLEN
WEERT
ROERMOND
ZUID
WILLEMS
5.PZ-ARMEE
(V. MANTEUFFEL)
XII. SS-A.K.
ERKELENZ
KINROOI
BREE
VAART
EKSEL
PEER
HECHTEL
MAASEIK
ECHT
15. PZ.GR.DIV.
RUR
XXXXVII. PZ.K.
RURICH
10. SS.
KÖRRENZIG
ERFT
NIEDEREMBT
BERGHEIM
LINNICH
TETZ
OBEREMBT
SITTARD
GANGELT
GEILENKIRCHEN
340. V.G.D.
JÜLICH
WATERSCHEI
KANAAL
GENK
ALBERT
HASSELT
KANAAL
JULIANA
9 US. ARMEE
HERZOGENRATH
HEERLEN
ROCHKIRCHEN
DÜREN
ESCHWEILER
WASTENRATH
GÜRZENICH
XIX. US.KORPS
MAASTRICHT
GLADBACH
GRESSENICH
SCHEVENHÜTTE
MAUSBACH
AKEN
STOLBERG
VAALS
MAAS
TONGEREN
XIII. US.KORPS

werden de stellingen (half klaar) bezet door de Volkssturm, de Hitlerjugend en uiteengeslagen soldaten. In ieder geval veel geblaf met weinig muziek.
Majoor De Meulder die de boel niet betrouwde, gaf me de opdracht in de vooravond onze oude stellingen te bewaken om te zien wat er zou gebeuren in geval van onze aanval. Onze mannen werden in de omgeving van Düren en Eschweiler ondergebracht. Zij hadden wel wapens maar te weinig munitie. Vervolgens kwam een Pionierbataljon ons vervoegen. Ze bezetten de twee belangrijkste posten van onze stellingen en begonnen onmiddellijk het leggen van mijnen aan het begin en het einde van het bos. Dus achter ons de Volkssturm en voor ons de mijnen. Vermits ik nu met een 12-tal mannen de Volkssturm in het oog moest houden, ben ik in die nacht onbewust wel tweemaal door dat mijnenveld gelopen.
Onze Volkssturm bleef min of meer ter plaatse. De volgende morgen kwamen infanterie-eenheden. Ze stelden zich op voor het bos. In de loop van de morgen drongen de Amerikanen naar voor en alhoewel er hevig gevochten werd en zij grote verliezen leden, werd onze rechtervleugel volledig opgerold. Wie zich van de Volkssturm en de H.J. kon redden, liep op onze eigen mijnen.
Daar Stolberg op het punt stond afgesneden te worden (enige open weg naar Aken), ging onze infanterie in stelling aan de uitgang van het bos te Schevenhütte en omgeving. Daar ik onze oude stellingen tamelijkgoed kende, ook bij nacht, werd ik met mijn mannen aan deze gevechtsgroep toegevoegd. De nachtelijke aanval der Amerikanen liep op onze stellingen te pletter.
In oktober werd de Vlaamse Wacht overgeplaatst naar de Lüneburger Heide."

VOLKSGRENADIER DIVISION FLANDERN

De staf van de V.W. werd einde oktober 1944 ondergebracht in Lüneburg. In Bad-Pyrmont werden besprekingen gevoerd over de samensmelting van de rest van de Sturmbrigade Langemarck, de Vlaamse Wacht, de Vlaamse Wachtbrigade, de Vlaamse Flakbrigade en de Vrijwillige Arbeidsdienst voor Vlaanderen. Men hoopte een divisie van 25.000 man te kunnen vormen. Dit zou later een utopie blijken.
Men zou een massale aanwervingskampagne voeren onder de vrijwillige fabrieksarbeiders in Duitsland en onder de duizenden Vlaamse vluchtelingen. Er werd geëist dat de kommandotaal Vlaams zou zijn. Tevens zou de divisie Vlaamse bevelhebbers hebben en Duitse verbindingsofficieren.
Langs de kant van de V.W. werden volgende bevelhebbers naar voor geschoven:

Infanteriebevelhebber: Majoor Jan De Meulder
Ia Kapitein Henri De Bruyne
Ib Kapitein Marc Schmidt
Adjudant Luitenant Flor Van Eeckhout
Artilleriebevelhebber: Majoor Felix De Ron
Pionierbevelhebber: Majoor Jan Wambeke
Ersatzbevelhebber: Majoor Jef De Bruyne.

Door het uitvallen van de Vlaamse Wachtbrigade en de Vlaamse Flakbrigade die toegevoegd bleven aan de Luftwaffe, kwam van dit vooropgezet plan niets meer terecht. Men slaagde slechts in het aanvullen van de sterk aangeslagen Sturmbrigade Langemarck.
Slechts een 700 manschappen van de V.W. meldden zich voor de Waffen SS. Een deel vervoegde de Vlaamse Flakbrigade, een ander deel bleef thuis en vertrok niet naar Duitsland. Een klein gedeelte verkoos in de industrie te werken.
De ex-V.W.-Officieren werden samengebracht in en bij Kaarsen (Lüneburger-Heide). Aan de officieren der V.W. werd medegedeeld dat het reglement niet toeliet hun oude dienstgraad te behouden maar dat het hun toegelaten was als SS-Oberscharführer een verkorte officiersleergang te volgen aan de Panzergrenadiersschule te Kienschlag (nabij Praag) of aan de Artillerieschool te Beneschau (nabij Praag). De meeste officieren beschouwden dit als een erezaak en volgden de leergang. Zodoende kwamen ze na drie maanden bij hun jongens terug die ze niet aan hun lot wilden overlaten.
De officieren werden van de troepen gescheiden. Hun dienstgraad van de V.W. werd niet erkend, alhoewel deze officieren uit het Belgisch leger kwamen en er enkele zelfs brevethouder waren. De meesten hadden in de rangen van de Wehrmacht deelgenomen aan de gevechten te Antwerpen, Arnhem, Lommel, Vaals en op andere plaatsen.
De gewezen onderofficieren werden naar de scholen te Lauenburg (infanterie) te Pikowitz (genie) en Beneschau (Artillerie) gestuurd als gewone soldaten maar met behoud van hun soldij. De manschappen werden verdeeld onder de aan te vullen kompagnies van de Langemarck. De gehele groep werd overgebracht naar Breslau voor hun inkleding.

NIET VERPLICHTE INSCHRIJVING IN DE WAFFEN-SS IN DUITSLAND

Uit de bijgevoegde fotocopie blijkt dat de Vlaamse Wachters die zich in september 1944 naar Duitsland begaven, niet verplicht werden over te gaan naar de Waffen SS. Zij die dit weigerden, werden vrijgesteld.

Afschrift

Flämische Wacht
Fürsorgestelle

Lüneberg, den 23 November 1944
Untere Oklingerstrasse, 24

BESCHEINUNG

Hiermit wird bescheinigt, daß der Gefreite Boen Maurits
geboren am 24.3.08 in Koekelaere (Belgiën)
mit Wirkung von 30 November 1944 auf eigenen Antrag aus der Flämische Wacht entlassen wird.
Grund: Wunscht seine Kameraden beim Übertritt der Flämische Wacht in der SS Volksgrenadierdivision ,,Flandern'' nicht zu folgen.

Für Major De Meulder,
Kommandeur der Fläm. Wacht,
I.A.
get. Balliu
Hauptmann und Dienststelleleiter.

Vertaling

Hiermede wordt bevestigd, dat de korporaal Boen Maurits
geboren de 24.3.08 te Koekelare
met ingang van 30 november 1944 op eigen verzoek ontslagen werd uit de Vlaamse Wacht.
Reden: Wenst zijn kameraden niet te volgen bij hun overgang naar de SS Volksgrenadierdivisie ,,Flandern''.

Voor Majoor De Meulder,
bevelhebber van de V.W.,
i.o.
get. Balliu
Kapitein en dienstleider.

Flämische Wacht.
Gebührnisstelle und Fürsorgestelle.

Lüneburg, den 23 November 1944.
Untere Oblingerstrasse Nr. 14.

18

BESCHEINIGUNG.

Hiermit wird bescheinigt, dass der Gefreite [redacted]

BOEN Maurits

geboren am 24.3.08 in [illegible]

mit Wirkung vom 30 November 1944 auf eigenen Antrag aus der Flämischen Wacht entlassen wird.

Grund: Wünscht seine Kameraden beim Uebertritt der Flämischen Wacht in der S.S. Volksgrenadierdivision "Flandern" nicht zu folgen.

Für Major DE MEULDER, Kommandeur der Flämischen Wacht

I.A.

[signature]

Hauptwerk und Dienststellenleiter.

27. SS-FREIWILLIGEN GRENADIERDIVISION LANGEMARCK

Dit werd dan de uiteindelijke naam van de divisie waarbij alle Vlaamse soldaten zouden ondergebracht worden (weerbare mannen).

De divisie werd gerekruteerd uit:

1. Resten van de 6. Sturmbrigade ,,Langemarck''

Sinds 3 mei 1944 verbleef de Sturmbrigade Langemarck op de troepenoefenplaats KNOWITZ in Tsjecho-Slowakije, waar ze na de zeer zware verliezen aan manschappen en materiaal te Shitomir, Jampol en Narwa, voor heropfrissing en heropstelling op rust ging.
Op 18 september 1944 werd ze overgebracht naar de LÜNEBURGER-HEIDE waar op bevel van Reichsführer-SS Himmler de Sturmbrigade tot een divisie zou omgebouwd worden. De divisiestaf lag te SOLTAU. Aanvang september 1944 bedroeg hun aantal ongeveer 2.500 manschappen.

2. Grote toeloop van vrijwilligers (rekruten)

De vrees van het nakend Russisch gevaar en de overrompeling van Europa door de Sowjets, dreef veel vrijwilligers naar de Divisie als ultiem redmiddel voor het Westen. Ook verscheidene Belgische ex-krijgsgevangenen die de uitspattingen van de Russen leerden kennen in Oost-Pruisen en samen met de bevolking deze streek konden ontvluchten, vervoegden de divisie.

3. De Vlaamse Wacht

Begin september 1944 overschreden een duizendtal Vlaamse Wachters de Duitse grens. Een deel nog in groepsverband, anderen totaal uiteengeslagen. Daar de Militärbefehlshaber für Belgiën und Nordfrankreich geen enkel teken meer gaf, behoorden deze troepen praktisch niemand meer toe.
Slechts een 700-tal leden van de Vlaamse Wacht meldden zich voor de Divisie. Het andere deel sloot zich aan bij de Flämische Flakbrigade (oud Vlaamse Wachtbrigade). Andere namen ontslag en gingen in de industrie werken.
In plaats van de Vlaamse Wacht haar opleiding in gesloten formatie te geven, heeft men haar versnipperd en verspreid over de verschillende wapeneenheden der divisie. De onderofficieren van de V.W. werden als gewoon soldaat,

met behoud van hun soldij, naar de legerscholen gestuurd te LAUENBURGH (infanterie), BENESCHAU (artillerie) en PIKOWITZ (genie-pionier).
Schellong deelde de officieren van de V.W. mee, dat het reglement niet toeliet hun oude dienstgraad te behouden maar dat het hun toegelaten was als Oberscharführer (Adjudant) een verkorte officiersleergang te volgen aan de Panzergrenadierschule te KIENSCHLAG of aan de Artillerieschule te BENESCHAU (Tsje). De meeste officieren beschouwden het als een erezaak om hun troepen niet aan hun lot over te laten en volgden de leergang, zodoende kwamen ze bij hun jongens terug.
De officieren, brevethouder van de Junkerschule van Tölz, behielden de dienstgraad van Untersturmführer (Luitenant) en bleven bij de divisie. Einde februari 1945 werden twee bataljons onder bevel van Vlaamse officieren geplaatst die terugkeerden uit Kienschlag en Beneschau. De officieren die bij de Divisie bleven, vertrokken met de Kampfgruppe Schellong in december 1944 naar Wahn, als reserve voor het Ardennenoffensief.

4. Overheveling van de Vlamingen uit de Duitse eenheden en divisies der Waffen SS

De Vlamingen, uit de divisies ,,Wiking'', ,,Das Reich'', ,,Horst Wessel'' en andere SS-eenheden, moesten naar de Volksgrenadierdivision ,,Flandern'' (de latere 27e divisie ,,Langemarck'') overgeplaatst worden. In feite lieten deze eenheden geen gespecialiseerde manschappen gaan. Evenmin de officieren die een operatieve rol vervulden, zoals Kp. Chefs en andere specialisten.

5. Overplaatsing van Vlamingen uit de Kriegsmarine en N.S.K.K.

De N.S.K.K. (Nationalsozialistisches Kraftfahrer Korps) telde in september 1944 meer dan 2.000 Vlamingen in haar rangen en beschikte over een flink georganiseerd korps. De N.S.K.K. Obergruppenführer von Bayern-Ehrenburg weigerde iedere verplichting tot overgang, doch liet zijn leden vrij om zich te melden voor de Waffen-SS. Wel vervoegden een 200-tal man de divisie, vooral leden van de DeVlag-N.S.K.K.
Daar de Kriegsmarine een groot tekort had aan boten werden deze manschappen automatisch overgeplaatst naar de Waffen-SS. Wel was het aantal Vlamingen bij dit wapenonderdeel zeer klein. Men kan het aantal dat de ,,Langemarck'' vervoegde op een tweehonderd schatten.

6. Jonge arbeiders en politieke vluchtelingen

De rekrutering van de jonge Vlaamse arbeiders uit de fabrieken in Duitsland zou niet altijd vrijwillig geweest zijn, alhoewel de propagandamachine op volle toeren draaide in de Duitse oorlogsindustrie, waar ongeveer een 180.000 Vlaamse arbeiders tewerkgesteld waren.
Hun aantal bedroeg zeker niet meer dan 500.

7. Leden van SS-Vlaanderen

Al de leden van de 1. Flämische SS-Standarte waren naar de Lüneburger-Heide overgebracht. Slechts een paar honderd meldden zich vrijwillig, de andere werden in de omgeving van WEIMAR tewerkgesteld.
SS-Sturmbahnführer R. Lagrou richtte met de 1e Standarte Vlaanderen een politiebataljon op. Haar effectief bedroeg niet meer dan een kompagnie die onder bevel stond van SS-Obersturmführer R. Verbelen. Men rekruteerde vooral in de rangen van de uitgeweken rijkswacht, politieagenten, beambten en Vlamingen die dienst deden in de S.D. en Fahndungsstellen.
Begin april 1945 was er reeds sprake van een SS-Polizeibrigade Vlaanderen. Niet in werkelijkheid maar op papier. Deze eenheid opereerde in het kader van de divisie ,,Langemarck'' en is nooit aan het front ingezet geweest.

8. Jongens uit de Vlaamse arbeidskampen

De jaargangen 1924 tot 1927 waren verplicht zich te melden voor de ,,Arbeidsdienst''. Naast de Arbeidsdienst moesten ook, begin november 1944, alle mannelijke Vlamingen van de jaargangen 1926 en 1927 zich melden bij de Reichsjugendführung, Germanische Jugend Sonderstab ,,Flandern''. Deze namen deel aan een Weersportkamp wat in feite een paramilitaire opleiding inhield.
In januari 1945 werd druk op deze jongens uitgeoefend: ofwel Flakhelper worden of zich melden voor het H.J. Bataljon der Divisie Langemarck.
Op 6 maart 1945, na aandringen van de Reichsjugendführer Axmann bij Himmler, kreeg het jeugdbataljon de naam van SS-Freiwilligenbataljon ,,Hitlerjugend Flandern''. Dat bataljon omvatte vier kompagnies met Vlamingen als kompagniechef en peletonoverste. Hun aantal overtreft zeker niet de 250.

9. Jongens uit de Germaanse Landdienst en de Junkerswerke

In de eerste maanden van 1945 werden deze formaties opgelost en enkelen hiervan vervoegden het H.J. Bataljon. Hun aantal kan men schatten op ongeveer een 50-tal.

10. Toevoeging van Duitse specialisten

Gezien het gebrek aan tijd en aan geschoold personeel, was men verplicht beroep te doen op Duitsers die bijzonder geschikt leken om op een zeer korte tijdspanne jongens om te vormen tot frontsoldaten met voldoende kennis van het wapengebruik en gevechtstaktiek.

OPBOUW VAN DE DIVISIE „LANGEMARCK"

De kommandeur SS-Obersturmbahnführer Schellong begon onmiddellijk na zijn aankomst in september in de Lüneburger-Heide, met de organisatie en de uitbouw der divisie. Volgens plan werden er drie infanterieregimenten gevormd (de 66-67-68), een Artillerieregiment, een afdeling Pionieren, een afdeling Transmissie en een afdeling Vervoer. De Duitse kaders waren goed gestoffeerd in deze diensten. De totale getalsterkte bedroeg ongeveer 6.000 man.
De manier van handelen tegenover de nieuw aangekomenen leidde tot vele misverstanden, zoals opheffing van bestaande kaders en systematische spreiding in de nieuwe eenheden. Deze toestanden verbeterden toen Dr. Jef Van de Wiele, tot SS-Obersturmbahnführer bevorderd op 9 november 1944, zich meer en meer bij de divisie ophield. In december 1944 nam Standartenführer Müller het kommando van de divisie over.
Het was slechts op het einde van februari 1945, dat het 2e bataljon van het regiment 66 en 67 alsook het 1e bataljon van het regiment 68 werden gevormd en bezet werden met een Vlaams officierenkader dat uit KIENSCHLAG kwam. Ook het Jongerenbataljon werd opgesteld. Het Artillerieregiment bestond praktisch uit slechts twee afdelingen met elk drie batterijen.
Intussentijd kreeg Van de Wiele van Himmler de bevoegdheid om het absolutisme van de Duitse legerleiding te remmen in al zijn geledingen, om alzo de brutale psychologische fouten te herstellen.

Op 24.12.1944 verliet in allerijl een kampgroep, onder leiding van Schellong, de Lüneburger-Heide en vertrok naar het Westen. Onder deze manschappen bevonden zich reeds meerdere oud-gedienden der V.W. Als taktisch kenteken werd voor de eerste maal de windmolen gebruikt. Deze gevechtsgroep bestond uit twee infanteriebataljons (II/66 en I/67) en de Panzerjägerabteilung. In totaal 2.300 man sterk.
Op 26 december werden ze afgeladen te Köln-Wahn en gekantoneerd aan de Urfftalsperre. Op 27 en 30 december ging het in voetmars naar de Voor-Eifel waar ze als reserve verbleven van het Duits offensief. Ze werden aldaar niet ingezet. Door de mislukking van dit offensief werd de gevechtsgroep Schellong op 28 en 29 januari 1945 per trein vervoerd richting Beneschau om aan de ontzetting van Budapest deel te nemen. In Lobositz werd het transport tegengehouden en werd rechtsomkeert gemaakt richting Stettin waar een groot Russisch offensief verwacht werd richting Berlijn. De rest van de divisie, onder leiding van Standartenführer Müller had reeds op 8 januari 1945 het Rijnland verlaten en was teruggekeerd naar de Lüneburger-Heide. Hier werd een staf en verzorgingstroepen opgericht die op een volledige divisie leek. In werkelijkheid had Schellong de ,,Langemarck'' afgeroomd. Zijn gevechtsgroep bestond meestendeels uit oude frontratten van Leningrad, Shitomir, Jampol en Narwa. Hij liet aan Müller slechts een massa rekruten, min of meer gegroepeerd, in een beginstadium van oprichting, onvolledig en onsamenhangend.

GEVECHTSGROEP ,,LANGEMARCK'' OF KAMPFGRUPPE ,,SCHELLONG''

Ingezet in 1945 in Pommeren

Bevelhebber: Ostubaf. Konrad Schellong.
Adjudant: Ostuf. Teichert.

Regiment 67 — Bataljon Rehmann

Bevelhebber: Hfstuf. Rehmann
Adjudant: Ustuf. Deblaere

1e Kompagnie

Chef: Ustuf. Bauwens, later Ustuf. Ghijssen Ferdinand
Kp. Truppführer: Uscha. Alfons Huygens
Spiess: Hscha. Selbitschka
Zugführer: 1e Zug Ustuf. Paul Verhaegen
2e Zug
3e Zug

2e Kompagnie

Chef: Ustuf. Frank Goyvaerts
opgevolgd door Ustuf. Ferdinand Jacobs
Kp. Truppführer: MG. Schutze Bob Van den Heuvel
Melder: John Eeckhout
Sanitäter: Uscha. Anacker
Spiess: Hscha. Stephani
Zugführer: 1e Zug Ustuf. Flor Van Eeckhout

3e Kompagnie

Chef: Ustuf. Rik De Meester
Kp. Truppführer:
Spiess:
Zugführer: 1e Zug Ustuf. Verhaegen Paul
2e Zug Oscha. Korn
3e Zug Oscha. Cardoen
Sterkte: ongeveer 170 man

4e Kompagnie

Chef: Ustuf Hinrichs
opgevolgd door Ustuf. Roger Groenvink

Regiment 66 — Bataljon Oehms

Bevelhebber: Stubaf. Oehms
Adjudant: Ustuf. Plabst
Ordonanzoff.: Ustuf. Ferdinand Ghyssen

5e Kompagnie

Chef: Ustuf. Schaumann
Kp. Truppführer: Uscha. Neumann

Spies:
Zugführer: 1e Zug Ustuf. Vik Donkers †
Zugtruppführer Uscha. Juul De Ridder †
2e Zug Osch. Stadelmann
3e Zug

6e Kompagnie

Chef: Ustuf. Hans Guldentops
Kp. Truppführer: Uscha. Aerts †
opgevolgd door Uscha. Mannaerts
Melder: Joris Lybaert
Herman Peeraer (vermist a/Oder)
De Vlaminck †
Sanitäter Lowicke...
Spiess: ? (noemde onze jongens koesterend zijne ,,Smeerlaps''
Zugführer: 1e Zug Ustuf. Ferdinand Jacobs
Gruppenführer Luc De Meyer
2e Zug Uscha. Mannaerts
3e Zug Uscha. Winterhaegen, later Ustuf. Claeys
Zugtruppführer Kelbaert
Sterkte: ongeveer 100 man, elke Zug had slechts 3 Gruppen (bestaande uit Gruppenführer en 9 manschappen)
Bewapening per groep: 1 L.M.G. + 2 Munitionsschutzen met Machinepistolen + 2 Gewehrschutzen met Wurfbecher (geweergranaatwerpers)

7e Kompagnie

Chef: Ustuf. Nand Laporte †
opgevolgd na 20.3.45 door Ustuf. Frank Goyvaerts
Zugführer: 1e Zug Ustuf. Jef Marien
2e Zug Oscha. Amaat De Vuyst

8e Kompagnie

Chef: Ostuf. Jan Debaere
Zugführer: Ustuf. Jan Nijs †
Ustuf. Alfons Bollen
Oscha. Dingelreiter

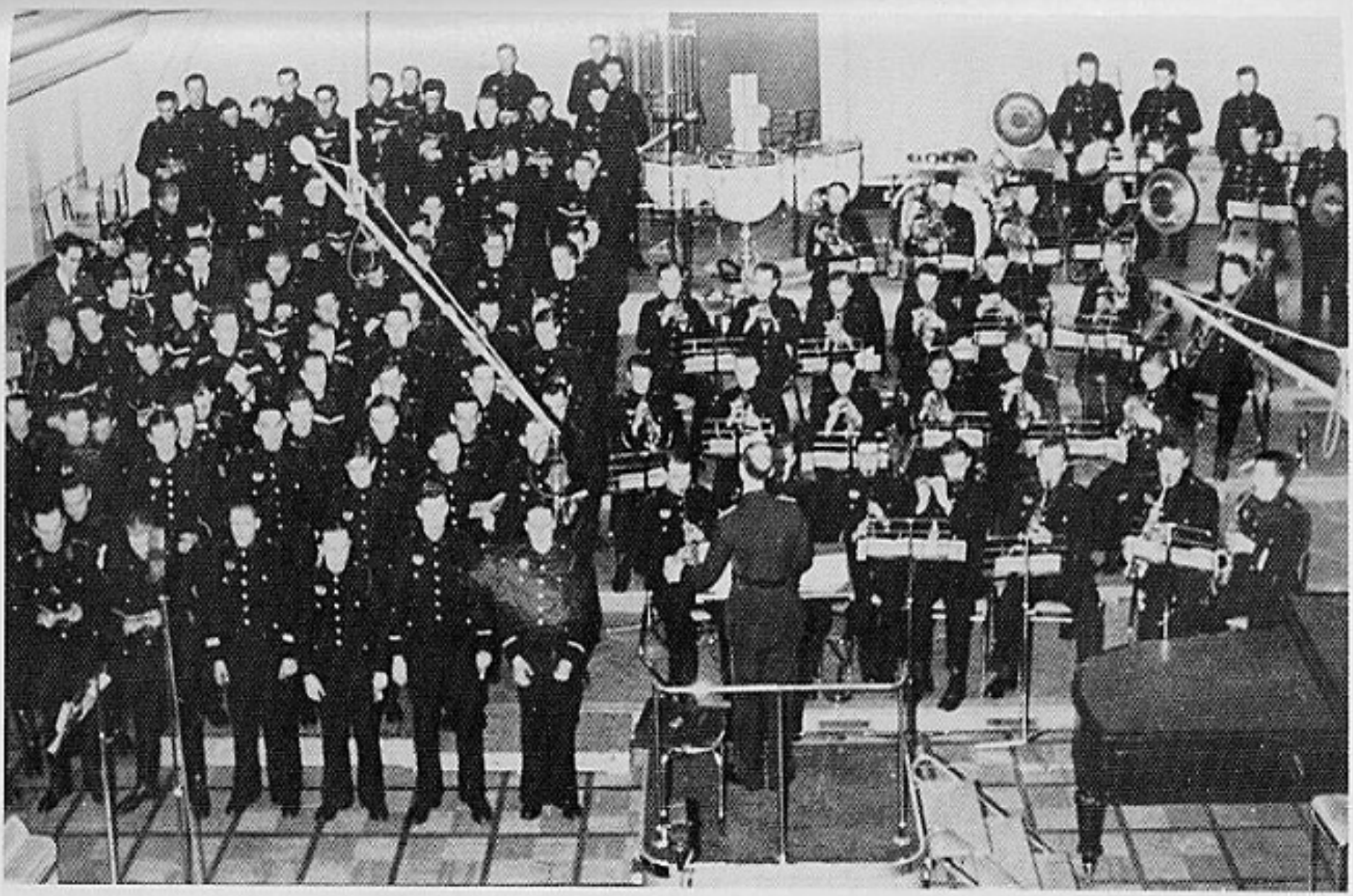

II. Afdeling voor Zender Brussel in 1942. Muziekkapel en koor. Leiding Kpt. De Canck.

I. Afdeling. Muziekkorps. Dirigent 1e Wm. Pauwels.

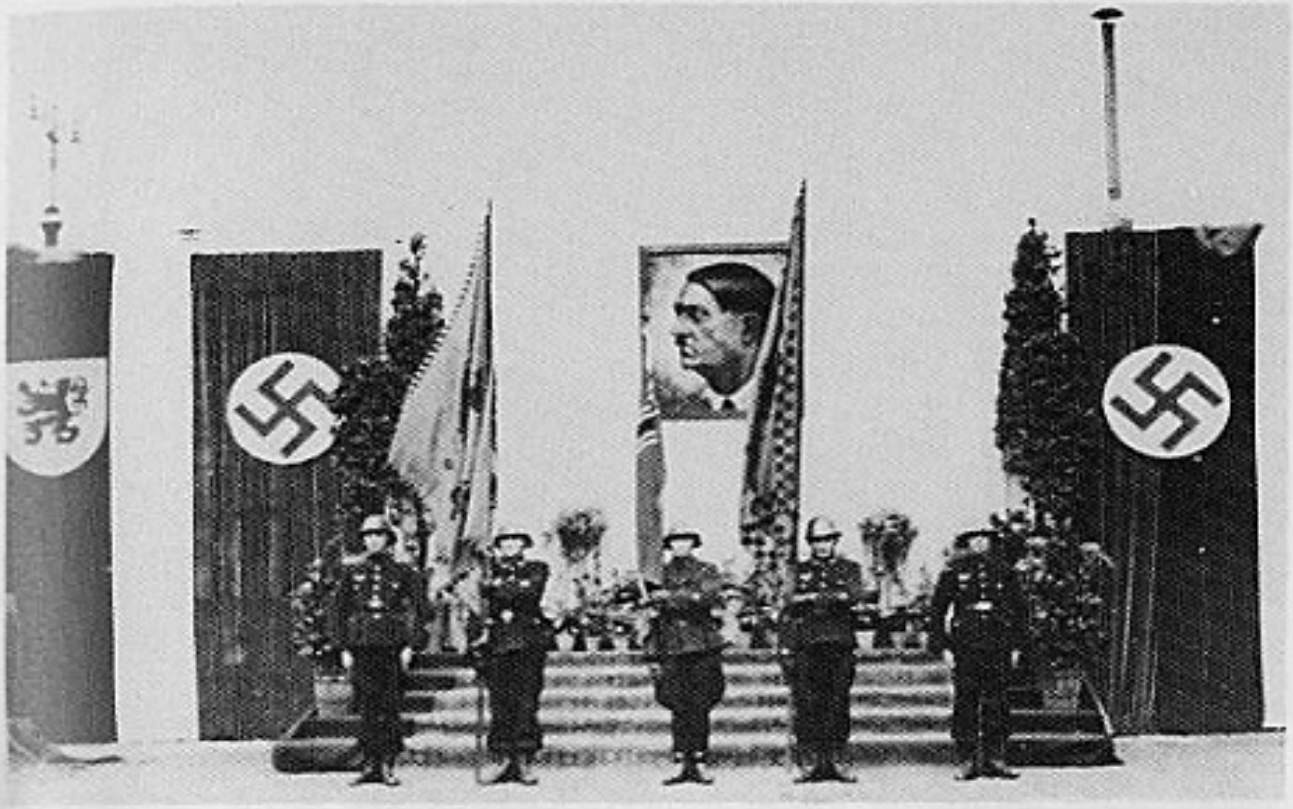

IV. Afdeling. Klein Kasteeltje. Eedaflegging — Brussel 15 juni 1944.

IV. Afdeling. Eedaflegging in het Klein Kasteeltje te Brussel. Optocht voor Majoor Jan De Meulder, bevelhebber van de V.W.

Wehrmachtsuniform. Soldaat Jozef De Leenheer.

Wehrmachtsuniform — 16 juni 1944. Feldwebel L.C.

Wehrmachtsuniform — 15 juni 1944. Luitenant A.S.

III. Afdeling — Brugge juni 1944. Eedaflegging. Achter het vaandel Feldwebel Buys en Lt. Soille. Op het podim Majoor J. Wambeke.

III. Afdeling — Brugge juni 1944. Het podium geflankeerd door de Leeuwenvlag en het Duitse legervaandel.

IV. Afdeling — juli 1944. Spoorwegwacht in het station te Schaarbeek.

I. Afdeling — juli 1944. Opleiding te St.-Amandsberg.

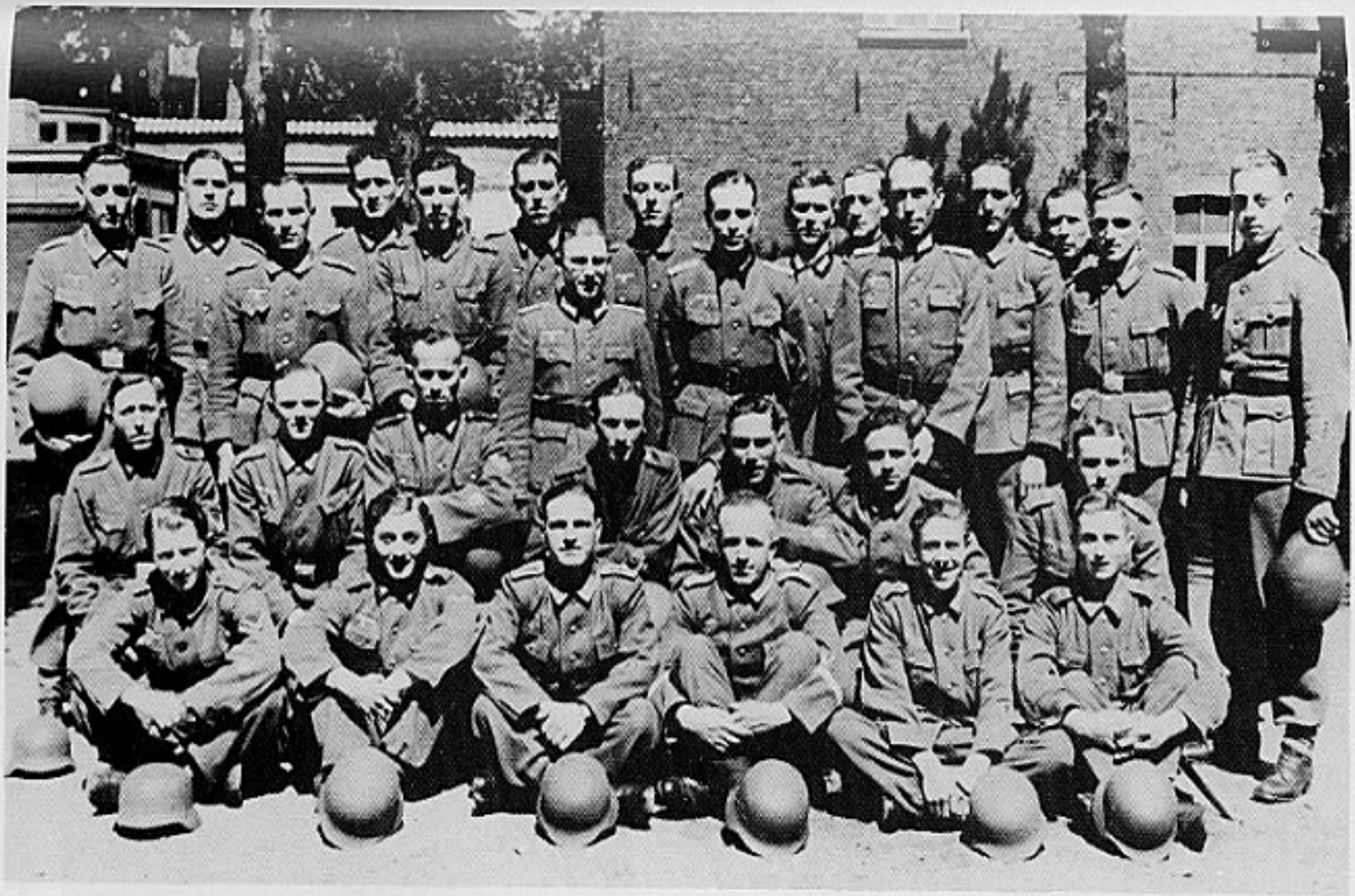

III. Afdeling — Brugge juni 1944. Delen van de 2e en de 3e kompagnie na de eedaflegging.

Op wacht met zijn 98 K.

Soldatenkerkhof te Langemarck — 28 augustus 1944. Van links naar rechts: Dr. J. Van de Wiele, Dr. C. Verschaeve, Stubaf. K. Schellong. Tweede rij: Ustuf. T. Van Dijck, Ustuf. H. Van de Walle.

Bij de pionieren te Pikowitz Frans Baeten — 12 februari 194

Granaatwerper bij het afvuren.

Russisch nachtvliegtuig, beter gekend onder de naam: U.v.D. IJzeren, Gustav of Koffiemolen.

Een groep pas gepromoveerde Vlaamse luitenanten vervoegden aanvang 1945 de divisie „Langemarck".

Jongens van de „Langemarck" voor hun kwartier.

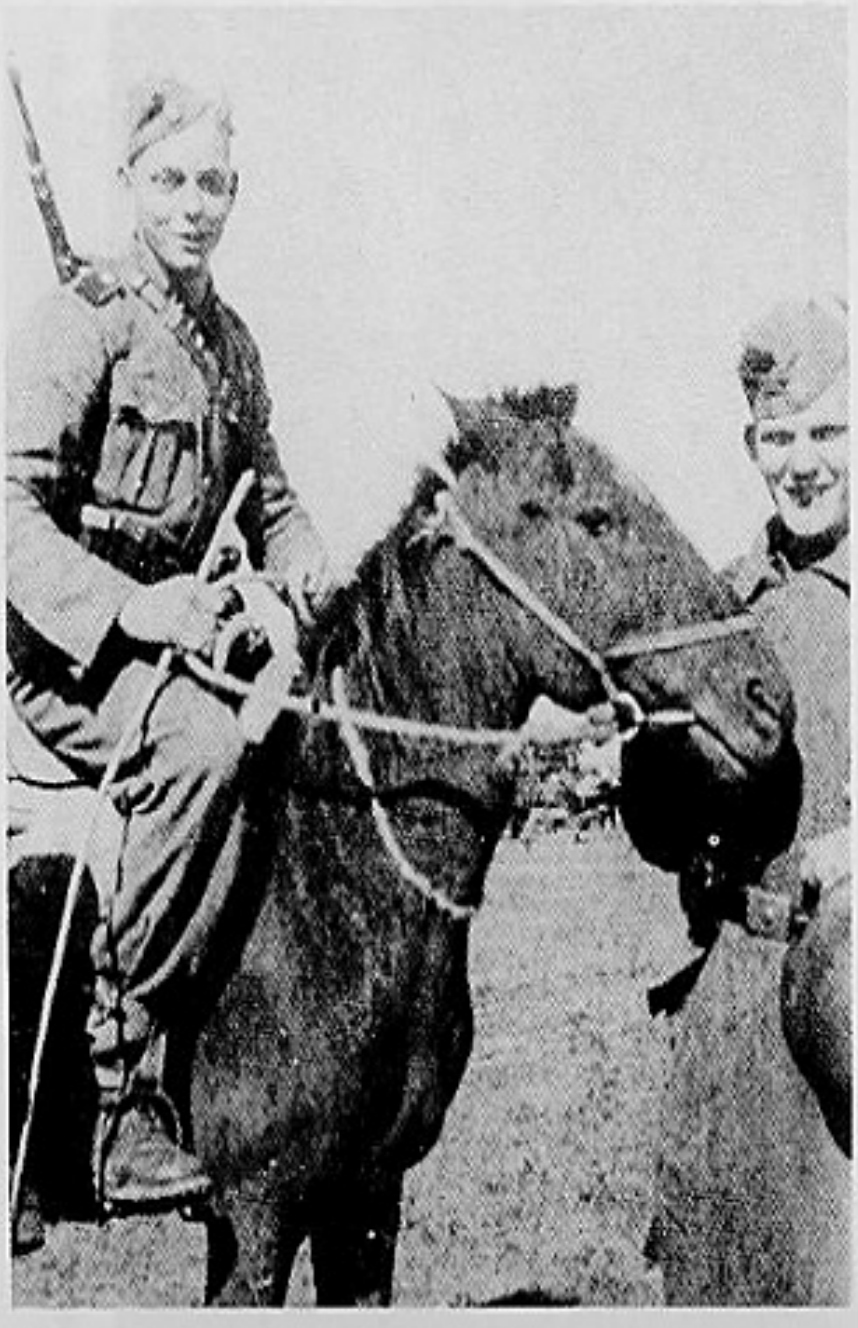

Melders te paard.

Jeugd en overmoed. „Langemarck"-knapen.

Oscha Wölki, Zugführer „Panzervernichtigungszug Langemarck".

Vlaamse Langemarckers voor hun tentje.

Staf. Müller T.
Kommandeur Div. „Langemarck"

Hstuf. Rehmann W.
Kommandeur I/67.

Hstuf. Wangemann E.
Kommandeur Pz. Jäg. Abt. 27. Div.
„Langemarck"

Stubaf. Oehms J.
Kommandeur I/66

Uit Führeropstelling „Flamen an der Ostfront", Deel 3. A. Van Arendonck.

Stubaf. Schellong. Kommandeur van de Gevechtsgroep „Schellong" te Pommeren — aanvang 1945.

Toespraak van Stubaf. J. Van de Wiele voor het Jeugdbataljon in de Luneburger Heide (Marxen) — aanvang 1945.

Junker Vik Donckers (later Ustuf.) gevallen als Zugführer bij de 5. Kp. te Moderow (Pommeren) — 1945.

Panzerjägerabteilung

Bevelhebber: Hstuf. Wangeman
Spiess: Seiffert

Deze afdeling bestond uit:

1 Panzer Zerstörungszug (Pantservernietigingspeleton)

Chef: Ustuf. Hugo Mortier
opgevolgd door Oscha. Wölki

1e Kompagnie 2 cm Flak

Chef: Ustuf. Dillinger
Zugführer: 1e Zug Oscha. Tyncke
2e Zug Oscha. Weber
3e Zug

1e Kompagnie I.G. (infanteriegeschut)

Chef: Ostuf. Köhn Willy
Geschutsführer Junker T. Van Acker
Zugführer S.I.G.: Oscha. Wagner

1e Zug zware Pak (pantserafweerkanonnen)

Zugführer: Ustuf. Didier

1e Kradschützenzug (verkennerspeleton)

Zugführer: Oscha. Takatz Fritz
Gruppenführer: 1e Gruppe — Uscha. De Smet
2e Gruppe — Uscha. De Bruyne
3e Gruppe — Uscha. (een volksduitse uit Polen)
Schützen: M. Van Elderen, L. Aerts, Malie, Timmermans, Franssens, Portocarero G.H., De Boel Frans e.a.
Sani: Larosse
Uitrusting: Takatz reed met zwemwagen (amfibie VW)
1 bestuurder en 1 M.G. Schütze
Elke groep bezat: 5 of 6 motors met zijspan (B.M.W. motors) telkens 3 man (bestuurder, munitiedrager en M/G. Schütze in zijspan
Daarnaast nog 3 Puch of Zundapp motors zonder zijspan. Een zestal Schwimwagen (VW)

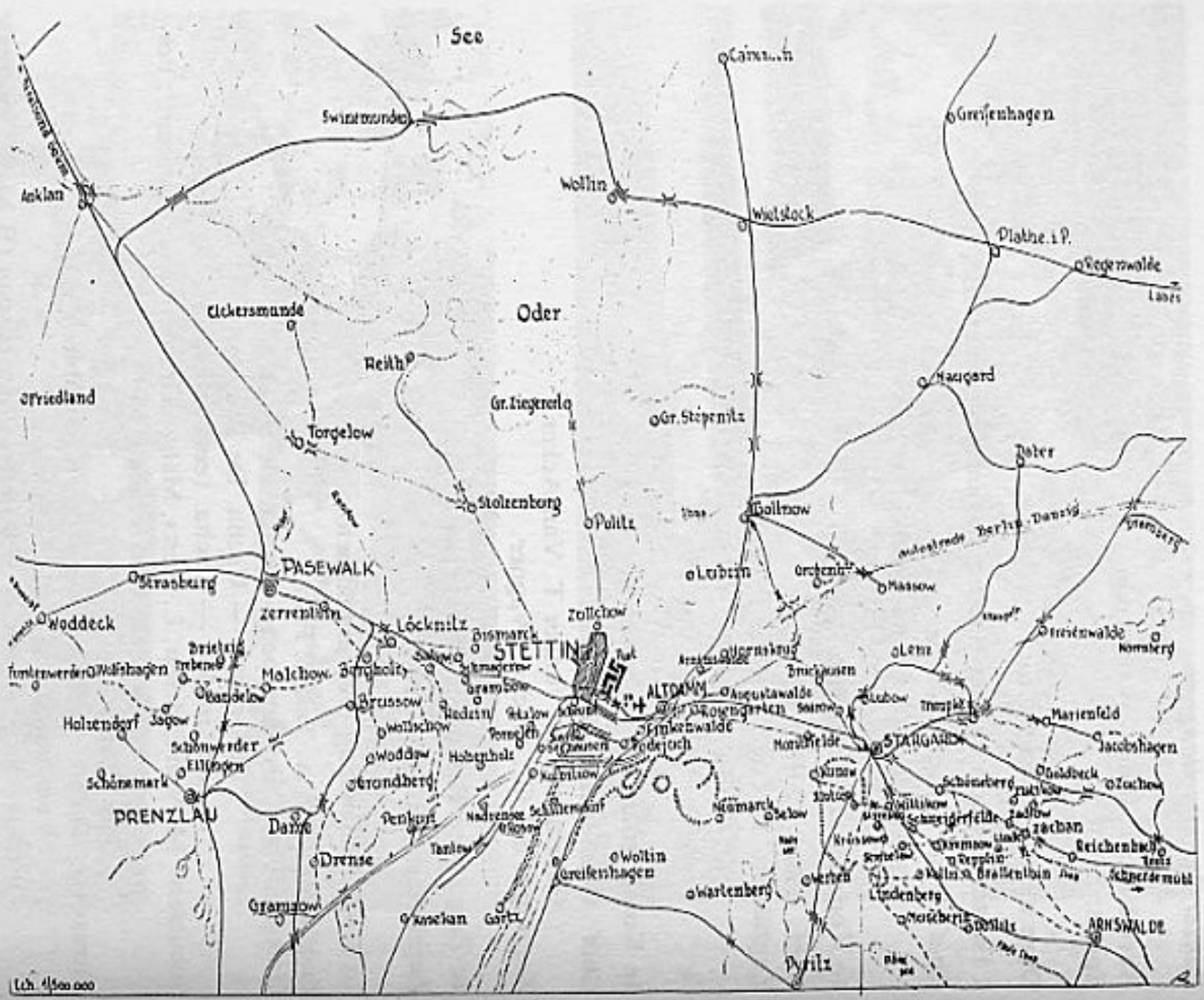
See
Oder
Swinemünde
Anklam
Wollin
Wietstock
Greifenhagen
Plathe i. P.
Regenwalde
Laues
Eickersmünde
Reith
Friedland
Torgelow
Gr. Ziegenort
Gr. Stepenitz
Naugard
Daber
Stolzenburg
Politz
Gollnow
Lubin
Massow
PASEWALK
Strasburg
Woddeck
Zerrentin
Löcknitz
Bismarck
STETTIN
Zullchow
Brietzig
Malchow
Bergholz
Brüssow
Holzendorf
Jagow
Schönwerder
Ellingen
Schönemark
PRENZLAU
Dame
Drense
Gramzow
Woddow
Grundberg
Penkun
Tantow
Kasekan
Gartz
Greifenhagen
Wollin
Wartenberg
Pyritz
ALTDAMM
Augustawalde
Rosengarten
Finkenwalde
Podejuch
Neumarck
Selow
Lenz
Lubow
STARGARD
Schöneberg
Zachan
Reichenbach
Lindenberg
Brallentin
ARNSWALDE
Marienfeld
Jacobshagen
Goldbeck
Zuchow
Freienwalde
Norrnberg
Lch. 1/500 000

Sterkte: ongeveer 40 man
Bewapening: Pistool Rüger of P 38, Machinepistolen, Nahkampfmesser. Zeer explosieve ,,Gewehrgranaten'' (3 per man).
Deze eenheid werd ingezet op de zeer kritieke plaatsen aan het front. Meestal waren deze stellingen reeds verlaten of slechts nog sporadisch bezet. Zij werden ingezet zowel bij de Wehrmacht als bij de SS-eenheden zoals de Nederland, de Nordland, de Wallonie als de Langemarck.
Ondernamen een paar speciale operaties samen met het ,,British Free Legion''. Ook tijdelijk ondersteld aan het ,,Führer Begleitbataillon''.

DE INSLUITING VAN ARNSWALDE POMMEREN

12 januari 1945

De Russen braken door de Duitse Narew-Weichsel-stelling en stootten door naar het Westen. Drie miljoen Sowjetsoldaten liepen storm tegen de 750.000 slecht bewapende Duitse soldaten. De hoofdstoot leidde de Russische Maarschalk Schukow en in het noorden de Maarschalk Rokossowski.

28 januari 1945

Zondag, streng winterweer met sneeuwbuien.
De rivier de Drage werd overschreden, acht dorpen van het kanton (Kreis) Arnswalde waren reeds door de Russen bezet. Talrijke treks (vluchtelingenkolonnen) trokken door het gebied. In het zuidoosten vochten reeds Duitse troepen. Meer dan 3 tot 4 miljoen mensen (vluchtelingen) waren uit angst in beweging gekomen, richting westen.

29 januari 1945

Maandag, strenge vorst, sneeuwophopingen.
Generaal-Majoor Voigt, tijdelijk vestingskommandant in Pommeren, kreeg de opdracht in Arnswalde een kampgroep op te stellen en als kommandant de plaatselijke verdediging over te nemen.
In de late namiddag kwam hij in de stad aan. Op dat ogenblik stonden alle legereenheden ter plaatse onder zijn bevel met o.a.: een artillerieregiment van 800 man sterkte, doch slechts met karabijnen en lichte machinegeweren bewapend. Alle zware wapens ontbraken. Het Arnswalder garnizoen was vertrokken en op andere fronten ingezet. Als stadskommandant fungeerde

Majoor Havemann. 's Avonds verschenen afzonderlijke vijandelijke troepen voor de stad. Kolonel Hohman kreeg de opdracht nog in de nacht met zijn regiment een buiten de stad gelegen veiligheidslijn te vormen: Neu, Klücken, Kürtow, Zühlsdorf. Zo waren reeds in de eerste twee dagen 16 dorpen in het kanton Arnswalde door de Sowjets bezet. In Hagelfelde werd een trek, die gisteren vluchtte, door de Russen overrompeld.

30 januari 1945

Nieuwe versterkingen: een 365 man sterk bataljon Fallschirmjäger-Regiment van Majoor Schacht, dat 6 Tigerpanzer (Panzer VI,55 ton, kaliber 8,8 cm en 4,92 m looplengte) en een tweelingsflak toebedeeld kreeg.
Daar vijandelijke bewegingen niet bekend waren, trachtte Generaal Voigt inlichtingen in te winnen via de nog intakt zijnde telefoonverbindingen met een geïmproviseerde berichtgeving en berichtenontvangst, bijzonder in zuidelijk en zuidwestelijke richting.
Burgemeesters, dorpspartijleiders, boswachters, onderwijzers en postmeesters meldden elke vijandelijke bedrijvigheid die zich voordeed in hun sector. Deze maatregel werkte uitstekend en alle telefoonbezitters deden alle moeite om juiste meldingen door te seinen.
Gevechten bij Landsberg en voor Berlinchen. De vijand dringt verder in richting Soldau, met het doel Pommeren door een stoot in de richting Stettin af te snijden.
Tegen de middag kwam een spoorwegtransport aan met een in Stettin samengesteld bataljon van verlofgangers onder bevel van Hauptmann Enge. Het bezat geen zware infanteriewapens. Het grootste nadeel was zijn samenstelling: manschappen uit alle wapenonderdelen (infanteristen, artilleristen, verzorgingssoldaten, marine, luchtmacht, enz.). Zoals ze opgevangen werden, zo werden ze in kompagnies ingedeeld. Geen enkele officier kende zijn manschappen. Dit bataljon werd spijts alles in de buitenverdedigingslijn ingezet en wel op de rechtervleugel.
In de avondschemering stoomde een Panzertrein in Arnswalde binnen en tot eenieders vreugde kwam de lichte Flak-Afdeling 83 met 2 batterijen 2 cm Flak op zelfrijonderstellen waaronder 1 batterij 3,7 cm Flak en Vierling stukken de kampgroep versterken.
In het Wehrmachtsbericht van 31.1.45 werden de gebeurtenissen samengevat:

> „... en ten noorden van de Warthe staan onze troepen in zware gevechten met de naar het westen doordringende vijandelijke infanterie en tankkrachten."

31 januari 1945

Een spits van het Russische 5e Stootleger had de Oder ten noorden van Küstrin bereikt en een bruggehoofd gevormd. Zij legden een mars van 600 km af met een dagprestatie van gemiddeld 30 km.
Er werd vóór de buitenste verdedigingslijn geopereerd door de in Arnswalde ondergebrachte strijdkrachten. De gepantserde trein ging op verkenning. In Marienwalde stootte hij onverwachts op een bataljon Russen die uiteengeslagen werden. Bij zijn terugkeer liep hij op een mijn en moest door een reservelokomotief naar Arnswalde gesleept worden.
Naar schatting zouden er 500 Russen bij Hamenn en Heidekavel en 350 tot 400 Russen bij Kirchner en Regenthin gevallen zijn. De Russen werden later aan de Spitzen Berg in een massagraf bijgezet. De Duitse gevallenen in drie massagraven te Kirchner.
Voor het Pommerenfront bestemde troepen brachten 12 transportschepen van Libau naar Swinemünde, daaronder het III. (Germ.) SS-Pz.-korps.
De Führer-Grenadierbrigade had de Oder bereikt. Het voorkommando was reeds in Cottbus.

1 februari 1945

Aankomst per spoor van de gevechtsgroep Schellong te Trampke (ten noorden van Stettin). Het bevel van Himmler op 1.2.45: ,,Het komt erop aan de best mogelijke vooruitzichten te scheppen om die verdierlijkte bolsjewisten uit ons vaderland te werpen'' berustte op een fundamentele vergissing maar diende slechts om een doelmatig optimisme op te wekken.
In Arnswalde tastten de vijandelijke troepen de buitenste verdedigingslijn af maar werden telkens afgeweerd. Men verwacht een sterke aanval van het ganse 80e Rus. Korps. Arnswalde bezat geen vesting.
Generaal Voigt verzocht de stadsoverheid met de onmiddellijke evakuatie van de burgerbevolking te beginnen.

2 februari 1945

Men kreeg de eerste aanwijzingen van het opperkommando van het leger (Kolonel-Generaal Guderian) over het geplande tegenoffensief uit het gebied Pyritz-Arnswalde.
Maarschalk Schukow, op de hoogte gebracht van een nakend tegenoffensief, versterkte de troepen in de omgeving van Arnswalde, stuurde onverwijld het 9. Panzerkorps, het 7. Gardekavalleriekorps alsmede artillerie en pio-

niereenheden in ijltempo naar de stad. Hij plande een groot offensief om de Duitse ex-troepen achter de Oder terug te werpen. Hiervoor werden volgende eenheden naar deze sector gestuurd: de 1. Poolse Armee, de 47. en 61. Armee (leger), de 2. Panzerarmee en het 2. Kavalleriekorps.
Begin februari schijnt zich een Duits weerstandsfront te vormen in richting zuiden langs de Ihna-rivier. Voor de eerste maal lag Arnswalde onder artillerievuur.
Kolonel Rudel vernietigde met zijn Stuka zijn 500e Russische pantser op het Pommerenfront.

3 februari 1945

Zaterdag, lichte dooi.
Sinds de vroege morgen viel de Rus met sterke krachten en met ondersteuning van artillerie en tanks de buitenverdedigingslijn ononderbroken aan. Verscheidene dorpen rond Arnswalde moesten opgegeven worden. Arnswalde bereidde zich op de aanval van de eerstkomende dagen voor. Tanksperren werden opgericht. Bemoedigend was de aankomst van de eerste 4 Panzer Königstiger (68 ton, 8,8 cm) van de SS Pz. Abt. 303 van de 11. SS-Pz Gren. Division ,,Nordland''. Deze groep behoorde tot het III. SS (Germ.) Pz. Korps.
Vrouwen en kinderen werden met de laatste treinen geëvacueerd. De naam Arnswalde werd voor de eerste maal in het Wehrmachtsbericht gemeld:

> ,,Ook aan het front in Pommeren kwam het tot hevige gevechten bij Pyritz, Arnswalde en Jastrow.''

4 februari 1945

Zondag, terug koud weder.
In het distrikt Arnswalde werden de uitwerkingen van Schukows aanvalsbevelen merkbaar. Russische troepen stonden reeds ten westen, ten oosten en ten zuiden van de stad. Het gevaar was niet denkbeeldig dat de Sowjets Dolitz, de laatste spoorwegverbinding met Stargard, zouden innemen. De pantsertrein verliet in paniek Arnswalde. Zij hadden geen tijd meer zich bij de gevechtsgroep af te melden.
Vanaf 6.30 u volgde een beschieting van de stad met tanks en granaatwerpers. Het transformatorhuis van de suikerfabriek werd getroffen en de elektriciteit viel uit. Hiermee was de beschieting begonnen die tot 21 februari zou duren.

De Russen vielen nu direct Arnswalde aan. Aankomst van de overige 7 Tigerpantsers van de SS-Pz. Abt. 503. Een derde van het III. SS (Germ.) Pz. Korps was in Stettin ontladen, alsook andere eenheden.

5 februari 1945

Maandag, sneeuwval en 's avonds stortregens.
Delen van de gevechtsgroep ,,Langemarck'', beter gekend als de gevechtsgroep ,,Schellong'' (Kampfgruppe Schellong) werden deelwijze afgeladen in Altdamm bij Stettin. Het waren de bataljons van Oehms en Rehmann.
In de vroege morgenuren werd de 6e Kp. (Hans Guldentops) uitgeladen in het station TRAMPKE. De kompagnies zouden zich direct in marsbeweging zetten naar STARGARD, de 4. Kompagnie van Ustuf. Rik De Meester was eerst ter plaatse. Voor de andere kompagnies was er geen plaats meer en ze werden doorgezonden naar ZADELOW en ZACHAN.
In ononderbroken mars trok de 6. Kompagnie via MARIENFLIESS en andere minder bekende dorpjes (circa 14/15 uur waarvan het nachtelijk gedeelte in plassende stortregens) naar GUNTERSBERG, waar zich de opvangstelplaats van het Btl. Oehms bevond. Tot ca. 12/13 februari 1945 kenden ze aldaar een ,,Frisch froehlicher Krieg'' met slechts sporadisch van beide zijden een kort niet gericht MG- of geweersalvo en verder enkele verkenningsaktiviteiten zonder gevechtsopdracht.
Enkele anekdoten:

1. In onze sektor lag een houten brug over de Ihna, waarover de landweg Guntersberg, Guntersbergermühle en Schlagenthin leidde. Bij de verkenningsaktiviteiten gebeurde het wel eens dat de ,,Spähtrupps'' uit beide kampen zich aan de houten brug kruisten, zonder elkaar te hinderen. Zoiets als ,,Après-vous Messieurs''.
2. In de Mühle (Kp. Gefechtsstand) hadden wij een oudmodische grammofoon gevonden met nog slechts een enkele tot op de draad versleten fonoplaat van Marlène Dietrich (Peterle mein susses Peterle) die ononderbroken van 's morgens tot 's avonds gespeeld werd. (H.G.)

Nog dezelfde nacht bezette de 6. Kompagnie de stelling voor de Guntersberger Mühle, sektor ca. 600 m links en rechts van de Mühle. Rechterbuur de 3. Kompagnie van Rik De Meester. Linkerbuur een kompagnie van het Btl. Rehmann.
Alle kompagnies konden ongestoord hun stellingen betrekken die van ZADELOW, via ZACHAN tot de windmolen te PETZNICK en noordelijk SCHLAGENTIN liepen. Obergruppenführer der Waffen SS Steiner verlegde zijn hoofdkwartier A.O.K. II naar PLATHE. De delen van het III. SS-Pz. Korps werden voor hun taak in Pommeren uitgerust en aangevuld met wapens en manschappen. Haar divisies kregen meermaals een eervolle melding in het Wehrmachtsbericht. Zij bestonden grotendeels uit vrijwilligers uit Denemar-

ken, Noorwegen, Nederland, Vlaanderen en Wallonië alsook uit Volksduitsers. Deze troepen waren sterk aangeslagen door de afweergevechten in het Kurland-Bruggehoofd.
Generaal-Luitenant Unrein nam het III. SS (Germ.) Pz. Korps over. Brigadeführer Ziegler kommandeerde de 11. SS-Pz. Gren. Div. ,,Nordland''. Deze divisie was de best uitgeruste van het korps, zowel wat de getalsterkte als haar wapenbestand betrof.
De 23. SS-Pz. Gren. Div. ,,Nederland'' verzamelde zich in het gebied STARGARD-GOLLNOW. Haar eenheden waren zo verzwakt dat de infanterie nog slechts de sterkte had van een enkel regiment. Zij werden aangevuld door soldaten, die opgeeist werden en door Feldgendarmen verzameld en soldaten die op kinobezoek waren in Stettin. Spijts deze moeilijke situatie vervulde de ,,Nederland'' haar opdrachten met succes. Dit sprak voor het ongehoord en uitzonderlijk plichtsbewustzijn van deze soldaten die in een totaal vreemde omgeving en met onbekende oversten hun plicht vervulden, dikwijls tot zelfopoffering.
In de namiddag kwam tot versterking van de stad het Begleit Bataljon Reichsführer SS aan. Dit goed uitgerust bataljon werd eerst als reserve aan de stratenaftakkingen richting REETZ en SCHLAGENTHIN, alsook in de gehuchten daarrond teruggehouden.
Als in de late avond de distrikleider Jakob, de dorpsgroepenleider Neuhoff en de burgemeester Dr. Tuchen tot een bespreking van de toestand bij de kampgroepkommandant ontboden werden, stelde men vast dat de gezamenlijke partijleiding en politie uit de stad vertrokken waren zonder voor de stad de nodige ontruimingsbevelen aan te kondigen en deze door te voeren. Zij vluchtten in noordelijke richting.
Het Wehrmachtbericht meldde:

> ,,In het zuidelijk gedeelte van Pommeren en West-Pruisen viel de vijand zonder resultaat aan. 51 pantsers en 71 kanonnen werden in deze gevechten vernietigd.''

DE INZET VAN DE 2e KP. BTL. REHMANN IN POMMEREN

De 2. Kp. onder leiding van Ustuf. Frank Goyvaerts kwam op 5 februari uit MODRATH (westen van Keulen) met de trein te ALTDAMM bij STETTIN aan. Onmiddellijk werden ze in mars gezet naar ZADELOW. De ganse afstand werd te voet afgelegd. Ze betrokken stellingen in het laagland aan de IHNA, dit voor een paar dagen in een klein bebost gebied. In deze stelling hadden ze geen voeling met de vijand alhoewel de linkse sector onder Stalinorgel beschieting lag. De Btl. gevechtsstand van Hstuf. Rehmann was in ZACHAN. Intussen hadden de troepen PETZNICK aangevallen. Bij deze aanvallers noteerden we

de 1e en de 3e Kp. van het bataljon Rehmann met de ondersteuning van de 8e Kp.
PETZNICK werd gedeeltelijk ingenomen. Het ene huis werd door ons bezet, het naburige door de Russen. Hier viel door hoofdschot Ustuf. Pol Verhaegen. Daarop betrok de 2e Kp. stellingen aan de straat ZACHAN-PETZNICK, waar het woud van PETZNICK ten einde liep. PETZNICK lag hier ca. 1 km van ons verwijdert. De Kp. Gevechtstand (Ustuf. Goyvaerts) bevond zich hier op een boerderijtje. Hier lagen ze voortdurend onder Russische granaatwerpers-beschietingen. De bevoorrading-halers werden dikwijls overrompeld door Russische verkenningsgroepen. Hier viel bij zulke overval de 17-jarige Van de Winkel. Op bevel van Rehmann zouden 2 man van de 2. Kp. een verkenningstocht moeten ondernemen rond PEZNICK. Deze twee jongens kwamen nooit meer terug. Hstuf. Rehmann wilde, nadat Stubaf. Schellong hem opgevorderd had, de troepen in PETZNICK bezoeken samen met Ustuf. Fons Bollen, zijn Ordonansofficier. Zij waren pas vertrokken of Rehmann kreeg een granaatsplitter in zijn handgewricht. De inspektietocht werd prompt afgelast.

DE INZET VAN DE 1e KP. BTL. REHMANN IN POMMEREN

De 1e Kp. onder leiding van Ustuf. Bauwens kwam op 5 februari met de trein aan te Altdamm. Ustuf. Bauwens had de kompagnie overgenomen in december 1944 te Bartelsdorf in de Lüneburger-Heide. Na de uitlading te ALTDAMM ging het in tweedaagse ijlmars via STARGARD, SCHONEBERG naar ZACHAN. Te ZACHAN betrok de 1e Kp. een heuvelrug aan de IHNA met blikrichting op BRALLENTIN. Vooreerst had de Kp. geen kontakt met de vijand. Enkele dagen later trad het bataljon Rehmann tot de aanval op PETZNICK aan. In de uitgangsstelling kreeg de 2. Kp. (Ustuf. Goyvaerts) het bevel tot de aanval. Daar echter deze kompagnie nog niet volledig ter plaatse was, moest de 1e Kp. onmiddellijk voor de aanval aantreden. Zij ging, dekking zoekend in de stratengracht, voorwaarts maar moest het laten afweten daar ze onder vijandelijk machinegeweer- en granaatwerpervuur lag en niet meer verder kon. Onder zeer zware verliezen ging het de volgende morgen, dank zij ondersteuning van de artillerie, verder en kon de 1e Kp. PETZNICK binnendringen zonder echter het dorp te zuiveren van de vijanden. Te midden van de nodige voorbereidingen tot de verdere voorstoot, kreeg de 1e Kp. het bevel om zich terug te trekken op de IHNA-stelling.

DE INZET VAN DE 3e KP. BTL. REHMANN IN POMMEREN

De 3e Kp. onder leiding van Ustuf. Rik De Meester werd op 5 februari uitgeladen bij STETTIN. Vooreerst toerden zij door gans Duitsland, met vertrek uit KNOWITZ.
Rik De Meester beschrijft zelf zijn wedervaren:

> Na de tijd in KNOWITZ werd de divisie Langemarck samengesteld op de Lüneburger-Heide. Er werd mij een nieuwe Kp. toegewezen en ik verhuisde van het Btl. Oehms naar het Btl. Rehmann. Op kerstavond werden wij verladen en als Kampfgruppe Schellong naar het Westen gebracht.
> Mijn Kp. lag in KONRADSHEIM en wij brachten de tijd om met nachtoefeningen. Tijdens het von Rundstedt-offensief marsjeerden wij tot aan het front in PURVENICH, doch werden niet ingezet en 's anderendaags ging het terug naar KONRADSHEIM. Er werd mij daar een deel Unterführers van de Vlaamse Wacht toegedeeld, die weigerden de SS-eed af te leggen. Ik moet zeggen, deze mannen hebben zich goed gedragen bij de latere inzet.
> Einde januari 1945 kregen we bevel te verladen. Dit gebeurde in een echte bommenregen. Wij reden dan richting Hongaarse grens waar bij de Plattensee nog altijd gevochten werd. Ik was transportofficier en in Beneschau gekomen werd ik bij de Bahnhoffkommandant geroepen die ons bevel gaf uit te laden en verdere bevelen af te wachten. Wij verbleven dan een nacht in HERSCHMANNITZ. 's Anderendaags terug de trein op en richting STETTIN. Op 5 februari 1945 werden we daar uitgeladen en verbleven de ganse dag in een school waar alleen, wegens vliegergevaar, nachtmarsjen mogelijk waren. Bij het donker worden gingen het dan in voetmarsj naar STARGARD. Na een paar uurtjes slaap werd mijn Kp. gewekt want we zouden direkt ingezet worden. Met camions werden wij dan naar ZACHAN gebracht. Daar was het een door mekaar geloop van jewelste. Er waren reeds Russen in het dorp geweest met een stootgroep. Deze hadden zich dan teruggetrokken over de IHNA en nu waren er nog slechts enkele Volksturmmannen.
> Mij werd een stelling aangewezen ter verdediging van de brug over de IHNA. Mijn Kp. gevechtsstand was in de SCHWANECKER MUHLE. Het zwaartepunt van mijn verdediging lag echter aan de brug die ik kost wat kost moest verdedigen. Tijdens de dag kregen we regelmatig Granatwerfervuur doch onze inbreng was zeer beperkt.
> Ik kreeg bevel een Spähtrupp (verkenningstroep) te laten lopen over de Ihna. Oscha. Korn werd er mede gelast met zijn Zug (peleton). Een gedeelte ervan kwam niet meer terug; ze waren gevallen of door de Russen als krijgsgevangenen afgemaakt. De rest bracht verschillende burgers mee: de overlevenden van de ingenomen dorpen waren ten prooi gevallen van de Russen. Wat die ermee gedaan hadden is onbeschrijfelijk.
> Intussen kwamen er in onze sector veel troepen aan van het III. SS-Panzerkorps dat zich voorbereidde op een aanval op het omsingelde ARNSWALDE en volgens hun zeggen het begin was een nieuw offensief dat moest leiden tot de insluiting van een grote Russische troepenmacht. Bij die grote aanval, die slechts tot in ARNSWALDE zou reiken, moest mijn Kp. mee over de brug en dan verderop naar rechts afbuigen om PETZNICK te bereiken. In dit gevecht bleef het peleton van Cardoen liggen. Toen wij aan de bossen vóór PETZNICK kwamen, merkte ik dit voor het eerst. Ik ging terug met een paar melders en vond dit peleton aan de bosrand. Het had verschrikkelijke verliezen geleden onder het moordend vuur van de Russen. Wij namen het dan mee naar voor

waar we in de eerste huizen van PETZNICK wat sliepen om de volgende morgen verder op te rukken. In de nacht kreeg ik versterking van twee groepen met Panzerbuchsen. In de vroege morgen wilde ik deze inwijzen aan de bosrand om hun doelen aan te duiden. Bij deze beweging liep er een meldehond door onze lijn. Ik stond recht om hem omver te schieten toen de Russen een vuuroverval op onze lijnen legden. Hierbij werd ik gekwetst aan mijn been en dij. Mijn eerste Zugführer Paul Verhaegen nam het bevel over en viel op dezelfde plaats.
De oorlog was voor mij afgelopen. Ik kwam naar Belgard en vandaar naar Schweinfurt waar we moesten vluchten voor de aanrukkende ami's en dan naar TABOR. Daar werd ik gevangen genomen door de Russen en ik ging voor vier en een half jaar naar Siberië.

6 februari 1945

Dinsdag. In Stargard aankomst van twee onvolledige regimenten van de 28. Freiw. Pz.-Gren. Div. ,,Wallonie'', die de sektor SCHNEIDERFELDE, KREMSOW, REPPLIN bezetten. In de omgeving van ZACHAN verbeteren de twee bataljons van de 27. SS. Freiw. Gren. Div. ,,Langemarck'' hun stellingen. Het bataljon van Sturmbahnführer Oehms met staf in GUNTERSBERG en het bataljon van Hauptsturmführer Rehmann met staf in ZACHAN. De kommandeur Schellong vestigde zijn staf te TORNOW.
De 6. Kompagnie van Ustuf. Guldentops richtte haar stellingen in op de noordoever van de Ihna rond de GUNTERBERGER-MUHLE. Deze kompagnie leunde aan bij de verdedigingslijn van het Regiment ,,De Ruyter'' van de Divisie ,,Nederland''. Dit regiment lag links van de 6. Kp. en had een verdedigingsgordel opgebouwd rond REETZ. Alle aktiviteiten van de 6. Kp. beperkte zich tot verkenningstochten en dit tot 14 februari.
De 1. en de 2. Kompagnie van de gevechtsgroep ,,Schellong'' werden duchtig aangevallen door versterkte Russische stoottroepen. Deze kompagnies sloegen hard terug en achtervolgden de terugtrekkende Russen met als gevolg dat de 2. Kp. de molen van PETZNICK innam. De 2. Kompagnie bestond bijna uitsluitend uit oud-gedienden van de V.W.. Ook de peletonoversten.
Drie kompagnies van het bataljon Rehmann vormden een stootgroep gericht naar PETZNICK, REICHENBACH en naar SCHLAGENTIN. Daarbij kon de stoottroep van de 2. Kp., het peleton van Ustuf. F. Van Eeckhout, enkele huizen heroveren op de Russen en een tiental burgers bevrijden die in droevige omstandigheden verkeerden.
Obergruppenführer Steiner liet delen van het III SS-Pz. Korps op REETZ marcheren om hier een Russische doorbraak te verhinderen. In het noorden van ARNSWALDE moest men rekening houden met een Sowjetdoorstoot naar SAATZIG en met het overschrijden van de IHNA, wat de eigen geplande aanval naar het zuiden in gevaar bracht. Om 15 uur verlieten de laatste gekwetste

soldaten REETZ, maar ongeveer 2.300 mensen, meestal vluchtelingen, bleven in de stad achter. De Russen bereikten aldaar de Rijksweg 104.
In het westen van ARNSWALDE begonnen zware aanvallen op SCHONWERDER dat, na zeer verliesrijke gevechten, verloren ging. Spijts tegenaanvallen haalden de Russen verder naar het noorden uit en bezetten PETZNICK en SCHLAGENTHIN, dat zonder strijd verloren ging. Hierdoor werd de stad ARNSWALDE omsingeld. Ongeveer 6 tot 8.000 mensen bleven in de ingesloten stad aan zichzelf overgelaten.
Het Wehrmachtsbericht van 7 februari vatte de belevenissen van 6 februari in een zin samen:

> ,,In Zuid-Pommeren en West-Pruisen houdt de vijandelijke druk naar het noorden in het gebied PYRITZ-ARNSWALDE-DEUTSCH KRONE aan.''

INZET VAN DE ,,DIVISIE SCHWEDT'' AAN DE ODER

Aanvang februari 1945 werd Obstubaf. Otto Skorzeny aangesteld als infanteriebevelhebber aan het Oder-front en vormde te SCHWEDT aan de ODER een bruggenhoofd.
De strijdmacht van Skorzeny bestond vooreerst uit:
— het SS-Falschirmjägerbataljon;
— een bataljon bestaande uit vier kompagnies van het Jagdverband 502 die hun opleiding kregen te NEUSTRELITZ. Deze eenheid werd dan later het Friedenthalerbataljon genoemd. In deze rangen streden dan Noren, Denen, Nederlanders, Walen, Fransen en Zug-Vlamingen (40 man) onder leiding van Ustuf. Bachot. Verder Triest, Tomas e.a.;
— een bataljon Volkssturm (600 man);
— 180 leerlingen-officieren op oefeningsleergang te Schwedt;
— vier bataljons van gevluchte en terugtrekkende soldaten;
— een 600 man sterk bataljon van de ,,Hermann Göringdivisie''.
Op 7 februari moesten al de voorposten teruggetrokken worden, uitgezonderd deze in NIPPERWIESE, door te sterke druk van de Russen.
Einde februari werd Skorzeny teruggeroepen naar Friedenthal voor een andere opdracht.

SAMENSTELLING VAN DE DUITSE DIVISIES EINDE JANUARI 1945

De op het einde van januari 1945 uitgegeven KStH (Kriegsstärkenachweis) voorzag dat de nieuw opgestelde divisies enkel nog uit 2 regimenten en deze

dan uit 2 bataljons infanterie bestonden waaruit dan deze aparte eenheden volgden.
Van dit ogenblik af kan men aannemen dat de Duitse divisies op enkele Pz. divisies na, een sterkte vertegenwoordigden van een brigade (versterkt regiment). Hieruit kunnen we besluiten dat deze divisies nog op papier bestonden, maar in feite slechts een effectief hadden van ongeveer 6000 man en in vele gevallen nog slechts uit een paar duizend manschappen.

7 februari 1945

Woensdag. Meerdere bloedige gevechten ontbrandden aan de stadsrand. De Tigerpanzer vernietigden vele T-34 (32 ton, kaliber 8,5 cm). Ook de stad lag bestendig onder artilleriebeschieting waarbij de burgerbevolking een zware tol betaalde aan doden en gekwetsten. Arnswalde werd nu vanuit het noorden aangevallen. REETZ was in Russische handen.
Aan de GUNTERBERGER-MUHLE verkenden de Russen zowel als de Vlamingen van de 6. Kp. de omgeving en gebruikten daarbij hetzelfde bruggetje over de IHNA. De artillerie van de Divisie ,,Nordland'' beschoot SCHLAGENTHIN en omgeving. De Russen beantwoordden deze schietpartij met een vuuroverval op het GUT GUNTERBERGER.

8 februari 1945

Donderdag. Strenge vorst.
De gevechtsgroep ,,Schellong'' lag onder zware druk van de Sowjets. Hun steunpunten in de verdedigingslijn, het Landgoed Lindenberg, de molen van Petznick, de brug bij Fährzoll, het Ihnahof en de molen van Schwanebeck, waren het doelwit van deze aanvallen.
In westelijk ARNSWALDE ontwikkelden zich harde gevechten om SCHONWERDER en SANDOW. Aan het zuid- en zuid-west-front verzwakten de aktiviteiten. In het noorden ging het GUT-MARIENBERG verloren.
Superintendant Grawlow die, in tegenstelling tot de partijleiding en politie, bij zijn gemeente gebleven was, werd door Generaal-Majoor Voigt als kommissaris-burgemeester benoemd. De verzorging van de gekwetste Arnswalders gebeurde in hoofdzaak door het Rode Kruis. De leidster Frau Bonk verdiende voor haar prestatie de hoogste achting.
Om 22 u werpen Duitse vliegtuigen verzorgingsbommen, meestal munitie niet passend voor de wapens die bij de gevechtsgroep waren.
De eerste delen van de Führerdivisie werden bij WANGERIN ontladen. Daar de Russen ten gevolge van de schitterende tegenstand van de Nederlanders bij

REETZ niet verder konden doorstoten, verlegden zij hun aanvalsgolven in de richting van STEINBERG, KLEIN-SILBER en ZIEGENHAGEN. Het kwam erop aan de eigen uitgangsstellingen te bezetten en te behouden.

9 februari 1945

Verbitterde gevechten om de stad REETZ, die om 15 uur door de Führerbegleitdivisie heroverd, maar 's avonds opnieuw door de Russen bezet werd. SANDOW ging verloren na verbitterde tegenstand. WARDIN en HELPE waren eveneens in Sowjethanden. Een aanval op GUT-MARIENBURG door drie versterkte kompagnies leverde niets op.
In een telegram verzocht Steiner de kampkommandant Voigt de vijandelijke aanvallen op de stad af te weren en tegen te houden, daar dit van zeer groot belang was voor de verder geplande operatie. Steiner zal Voigt en zijn dappere mannen niet in de steek laten.
De opmarsbeweging in POMMEREN liep verder. Guderian drong aan op een spoedige aanvalstermijn daar uitstel voor de Russen winst betekende door het aanvoeren van verse troepen.
De in de nacht op GROSS-SILBER aanvallende gevechtsgroep van de Führer-Begleitdivisie kwam te laat daar het dorp reeds bezet was. Een Poolse landarbeider berichtte de peletonoverste van de voorhoede dat de vijand sedert heden morgen 9 uur in het dorp was, zich aldaar in de alkoholstokerij bezopen had en de nog in het dorp verbleven vrouwen verschrikkelijk mishandeld en verkracht had. Hij zelf was kunnen vluchten om aan die slachting te ontkomen. Daar het terrein gunstig lag voor de aanvallers werd het dorp in een trek genomen en in weinige minuten gezuiverd. In de dorpsstraten lagen enkele dode vrouwen, waarvan twee met grijze haren. De aanblik was afstotend. Iedere soldaat kon zich voorstellen wat zich hier enkele uren geleden had afgespeeld (Gesch. d. Panz. Korps Grossdeutschland). In de avond viel GROSS-SILBER terug in Sowjethanden. Het 1. Pz. Gren. Rgt. FBD ontving het bevel tot verruiming van de veiligheidslijn en tot de aanval op GROSS- en KLEIN-SILBER.

10 februari 1945

Zaterdag. SCHONWERDER veranderde meermaals van bezitter doch ging uiteindelijk verloren, alsook SCHULZENDORF. Directe aanvallen op de stadskern van ARNSWALDE konden voorlopig afgeweerd worden. 's Avonds klonk levendige luidsprekerpropaganda waarbij de Sowjets alle bevelhebbers

met naam in de stad tot overgave opriepen en de soldaten aanspoorden tot overlopen. Verdere troepenaankomst in voorbereiding tot het offensief van de Duitsers.

11 februari 1945

Zondag. Van alle kanten, uitgezonderd het noorden, vielen de Sowjets hevig aan met meerdere tanks. Daaronder voor de eerste maal hun zwaarste type de ,,Joseph Stalin''. Een groot aantal tanks bleven vóór de stellingen brandend steken. In de avond klonk hernieuwde luidsprekerpropaganda. 's Nachts vlogen meerdere Ju. 52 over de stad en wierpen terug munitie af die niet kon gebruikt worden: bv. 8,8 cm Flakgranaten in plaats van 8,8 cm pantsergranaten.
Alhoewel GROSS-SILBER door sterke vijandelijke troepen bezet was, nam de gevechtsgroep van de Führer-Begleitdivisie het dorp in één ruk in. In KLEIN-SILBER hadden de Russen aan de noorduitgang van het dorp een sterke pantserafweerstelling opgebouwd (8 Pak 9,8 cm) in egelstelling, die eveneens neergeslagen werd. In deze stelling en andere vonden wij meerdere Duitse vrouwen en meisjes gans naakt en dood op stro en dekens. Zij waren door de Russen zolang misbruikt tot zij stierven. Zelfs oude mannen lagen daar met nekschot. Veel vee werd eenvoudig doodgeschoten (Schnappauf). KLEIN-SILBER werd ook zonder verliezen genomen. Het dorp bood een woeste aanblik: ,,Geschandvlekte en vermoorde vrouwen, een buitenlandse arbeider die zich voor de vrouwen ingezet had, werd de keel overgesneden. Talrijke geslachte varkens. In een boerderij stonden op de tafel schotels met gekookt vlees en etensresten, daarnaast menselijke uitwerpselen. Brandende boerderijen, brullend vee in de stal, dode en gekwetste mensen (Arnold).
Als bij de Heeresgruppe ,,Weichsel'' het führerbevel binnenliep dat de aanvalstroepen niet aan het voorste front mochten ingezet worden omdat anders de verrassing van de aanval ontbrak, kon deze alleen melden dat delen van al deze eenheden reeds in het gevecht stonden.
De idylle van de 6. Kp. ,,Langemarck'' werd verstoord door een in onze sektor ingezette V.B. (voorgeschoven waarnemer) van het artillerieregiment der Div. ,,Norge'', die niet kon verdragen dat aan de overkant etendragers en andere individuele soldaten zich openlijk niet-gedekt bewogen en die enkele artillerie-salvo's liet afvuren op het voor ons liggende landgoed dat tot het dorpje SCHLAGENTHIN behoorde. Prompt werd deze uitdaging beantwoord met granaatwerper en SMG.-vuur, hetwelk op de Kp. Gefechtsstand en op de aanvoerstraat GUNTERSBERG/GUNTERSBERGERMUHLE geconcentreerd werd.
Die dag hadden wij onze eerste doden (waaronder een melder) en gekwetsten.

12 februari 1945

Maandag. Koud weder.
Het Duitse front in POMMEREN begon zich te stabiliseren in de sector van de 11. Panzer Armee. Het Wehrmachtsbericht meldt hierover:

„In het zuiden van Pommeren dringen de Sowjets in de richting van STARGARD voor, zonder resultaat tegen ons versterkt en gevestigd afweerfront."

De Sowjets drongen heftig aan en konden het station, de katholieke kerk en de suikerfabriek van ARNSWALDE bezetten. De toestand in de stad verslechterde. De bevolking en de 11.000 vluchtelingen wachtten met spanning op de beloofde ontzetting van de stad. In de avond kwamen drie Duitse krijgsgevangenen aan, door de Russen naar Arnswalde gestuurd. Ze overschreden bij SPRINGWERDER de Duitse stellingen en brachten aan de kampkommandant Voigt het volgende bericht:

Aan de kommandant der stad Arnswalde
Aan de kommandant van de ingesloten Duitse bezetting in Arnswalde,

Om verder zinloos bloedvergieten te vermijden, stelt het kommando van het Rode Leger voor de overgave van de stad Arnswalde op 13 februari 1945 om 10.00 u.
Het garnizoen Arnswalde wordt gegarandeerd:

1. Alle gekwetste en zieken krijgen onmiddellijke hulp.
2. Alle officieren, soldaten en Volkssturmmannen worden onmiddellijk voedselvoorziening beloofd.
3. Alle eenheden die zich overgeven, wordt toegelaten hun uniform, dienstgraden, orden, eretekens en persoonlijke eigendom te behouden.

Op 13 februari om 9.00 Moskoutijd zal op de kerktoren in het centrum van de stad een witte vlag gehesen worden.
Uw onderhandelaars met witte vlag zullen langs de straat van het gaswerk in richting Springwerder komen. Een gevolmachtigde van het Rode Leger verwacht uw afgezant.
De voorwaarden voor de ordelijke overgave van de stad Arnswalde zullen aan de onderhandelaars overhandigd worden.

12 februari 1945
Het Kommando van het Rode Leger
(get. onderschrift)

De kapitulatieopvordering werd nogmaals door luidsprekers herhaald doch bleef onbeantwoord.

Dinsdag. Het geplande ,,Pommer-Offensief'' kreeg vaste vorm.
De chef van de Generale Staf bij het OKH. Kolonel-Generaal Guderian bereikte op 13.2. bij Hitler dat de door hem steeds voorziene aanvalstermijn op 15.2 vastgesteld werd. Zijn naaste medewerker, Generaal-Luitenant Wenck, plaatsvervangend Stafchef bij het leger, zou in de staf van Himmler komen om de aanvalsoperaties van de Duitse eenheden in de Heeresgruppe Weichsel te leiden. Voor het Pommer-Offensief had Wenck van Hitler de mondelinge volmacht gekregen.
Het vooruitzicht was, met twee tamelijk sterke, doch niet volledige tankkorpsen uit het gebied zuidoostwaarts STETTIN naar het zuiden door te stoten, om de opmars naar de ODER te verhinderen en eigen krachten ten westen van de ODER tijd te geven de Oderverdediging in te richten. Het tweede doel was, door de stoot met snelle eenheden naar het zuid-oosten de vijand aan zijn plaats vast te houden, om daardoor de mogelijkheid te scheppen om de langs de Oostzee tot DANZIG verblijvende en ingesloten troepen een geordende aftocht (Wenck) te verzekeren. Wenck nam onmiddellijk verbinding op met SS-Obergruppenführer Steiner, opperbevelhebber van het AOK 11, vervolgens met Generaal Decker (XXXIX. Pz. Korps) en Generaal-Luitenant Unrein, III. SS (Germ.) Pz. Korps. Met de 11. Panzer Armee zou een beperkte aanval plaatsvinden vanuit het gebied PYRITZ-ARNSWALDE.
Van al deze aanvalsplannen bleef slechts één beperkte stoot over, in het gebied om ARNSWALDE, met het doel de Russen ten noorden van de WARTHE te verslaan en de provincie POMMEREN en de verbinding met West-Pruisen te houden (Guderian). Voortdurend kwamen er nieuwe troepen voor het offensief aan. Voor REETZ bereidden zich delen van de 23. SS-Pz. Gren. Div. ,,Nederland'' op een aanval voor. In ARNSWALDE trachtten de Sowjets een beslissing af te dwingen.
Nadat in de nacht en in de morgen aan alle fronten der stad rust heerste, werd om 9 uur, als antwoord op de eis tot overgave, in plaats van een witte vlag de Duitse Rijksvlag gehesen op de Mariakerk. Onmiddellijk daarop brak een vuurorkaan los van artillerie, Stalinorgels en granaatwerpers. Iets wat de stad tot hiertoe nog niet beleefd had. Dit trommelvuur duurde 6 tot 7 uren. Om 6 uur stond de stad in vlammen en het centrum was totaal vernietigd. In de nacht volgde een derde luchtbevoorrading, wederom met veel onbruikbare munitie.

Woensdag. Vriesweer.
Met de hulp van de aanvalstroepen werd een min of meer samenhangend front opgericht: in de lijn noordelijk STARGARD, noordelijk REETZ, noordelijk KALLIES en westelijk MARISCH-FRIEDLAND.
De troepen van de 11. SS-Pz. Gren. Div. ,,Norland'', die voor de ontzetting van ARNSWALDE voorzien waren, werden gealarmeerd. Al de in het Pommerse gebied staande troepen werden met het oog op het nakend offensief opnieuw gegroepeerd. Bij regenachtig weder betrokken de eenheden hun uitgangspositie. De opmars der troepen werd door de verstopte straten bemoeilijkt. Van de 1,4 miljoen vluchtelingen uit Oostpruisen bevonden er zich op 15.2 ongeveer 500.000 in Pommeren. Bovendien moesten die eenheden met wapens en brandstof voorzien worden. Een Sturmgeschütz verbruikt 300 liter brandstof voor 100 km. Zelfs een SPW (Schützenpanzerwagen) heeft 100 l nodig. Er was overal gebrek aan tankmunitie en brandstof (Gn. Munzel).
,,Die eenheden waren zonder twijfel nog niet verzameld en ook nog niet volledig verzorgd en toch houd ik mij, na ruggespraak zowel met Generaal Becker als met Generaal Unrein, klaar voor het offensief (Wenck).
NÖRENBERG wemelde van soldaten der Waffen-SS en het Korps ,,Gross-Deutschland'' met haar divisies FBD (Führerbegleitdivisie) en de FGD (Führer Gren. Div.). Ieder individu leefde in de verwachting van beslissende wapenfeiten. Hier verdween de droevige wereldondergangsstemming, de vluchtelingen uit de dorpen om REETS zagen hun thuiskomst nabij. Vele tanks en artillerie rolden naar het zuiden. Aan de Rijksweg 104 kwam het tot schermutselingen. De Russische afweer zuidelijk van de Rijksweg werd versterkt.
De in het westen van Reetz opmarcherende delen van het III. SS-Pz. Korps konden de stad ARNSWALDE nog niet ter hulp komen. Eerst werd met het aftasten door verkenningstroepen en plaatselijke stoottroepen van het Sowjetfront begonnen in de richting van REETZ en SCHÖNWERDER. De voor ARNSWALDE in de richting van de Stadtziegelei en SCHLAGENTHIN vooruitgeschoven verkenningstroepen meldden de nog bestaande bezetting van deze omgeving (Voigt).
In Arnswalde werd de kazerne van de Sowjets gezuiverd. Tigerpantzer schoten meerdere vijandelijke tanks af die brandend bleven liggen. Superintendant Grawlow, die de verantwoordelijkheid over de burgerbevolking van de stad op zich genomen had, schreef: ,,Bij het begin had ik een politiekorps dat voor orde zorgde. In de meeste gevallen was niets meer door het vreselijk vuur te redden. Het zou ook gevaarlijk geweest zijn, daar de Russen meer-

maals salvo's op hetzelfde doel schoten. Op de dag van de eerste beschieting verlegde ik de kerkdienst van de kerk naar de gemeentezaal die weldra overvol was. 's Avonds hield ik om 18 uur in de kleine gemeentezaal het Avondmaal onder zeer goede deelname. In plaats van het harmonium hoorden wij de orgels van de granaten over ons. De kerkgemeenschap was volledig rustig en kalm. Als men mij na 42 jaren dienst heden vraagt, welke godsdienststonde op mij de sterkste indruk had gemaakt, dan zou ik zeggen: 14.2.45, 18 uur (Superintendant Grawlow). Van toen af kon ik nog katakombengodsdienst in de kelders houden''.
De 6. Kp. ,,Langemarck'', kreeg, precies de dag voor de Sonnenwende, bevel van de Kampgruppenkommandeur, de voor onze stelling liggende houten brug over de IHNA op te blazen. Pionieren waren er niet beschikbaar, Spreng en Zundmittel niet te krijgen. Een vrijwilligers-kommando bestaande uit Kp. Fhr. en twee vrijwilligers bliezen de brug op met gebalde en gestrekte ladingen tijdens de nacht van 14 op 15 februari. De vrijwilliger Frans Huysmans geraakte daarbij in de ontploffing en werd doorzeefd naar de Hoofdverbandplaats in Guntersberg gebracht.

BEVRIJDING VAN ARNSWALDE

OPERATIE ,,SONNENWENDE''

15 februari 1945

Donderdag. Begin van de dooi.
Bij regen en dooiweder bereikten de aanvallende troepen hun uitgangsstellingen in de lijn zuidelijk STARGARD, IHNA, REETZ, KALLIES in de richting van BERLINCHEN, FRIEDEBERG. Het zwaartepunt lag bij het XXXIX Pz. Korps van Generaal-Luitenant Decker en bij het III. SS (Germ.) Pz. Korps van Generaal-Luitenant Unrein (Steiner).
Delen van de Divisie ,,Nederland'' te RAVENSTEIN en de twee bataljons van de Gevechtsgroep ,,Langemarck'' in en om REICHEBACH groeven zich in en wachtten op verdere bevelen.
Het doel van de Gevechtsgroep ,,Langemarck'' was over PETZNICK naar MARIENFELDE door te stoten en hier de flank te dekken en af te schermen opdat de aanvallende eenheden onbedreigd de omsingeling van ARNSWALDE zouden kunnen doorbreken.

Sterkteverhoudingen:

Het 1. Witrussisch front dat reeds, naast talrijke pantser afweerbrigaden, het 2. Garde Panzer Armee en twee Infanterie Armee (Schützen-Armeen) in het gebied beiderzijds Arnswalde samengetrokken had, waarvan de 67. Russische Armee (leger) het distrikt Arnswalde volledig bezet hield (Heim).

Het Duitse leger

Naar Steiner en de dokumenten van het Bundesarchiv stond in Zuid-Pommeren de 11. Panzer-Armee in volgende opstelling:
Opperbevelhebber: Obergruppenführer der Waffen-SS Felix Steiner
Stafchef: Oberst. Ester.

A. *tussen ODER en MADÜ-SEE*

Het korps Hörnlein.
Kommanderende generaal: Generaal der Infanterie Hörnlein
Stafchef: Oberst von Zitzewitz
1. 9. Falschirmjäger-Divison
   Bevelhebber: Gen. Lt. Brauer

B. *tussen MADÜ-SEE en IHNA*

Het XXXIX Panzer Korps
Komm. Generaal: Gen. Lt. Tr. Decker
Stafchef: Luitenant-Kolonel K. Kühlein
2. Panzer-Division Holstein
3. 10. SS. Pz. Div. ,,Frundsberg''
   Brigadeführer der Waffen-SS: Harmel
4. 4. SS. Pol. Gren. Div.
   Standartenführer der Waffen-SS: Harzer
5. Gevechtsgroep der 28. Freiw. Pz. Gren. Div. ,,Wallonie''
   Sturmbahnführer der Waffen-SS: Hellebaut Frans

C. *tussen IHNA en REETZ*

Het III. SS. (Germ.) Pz. Korps
Komm. Generaal: Generaal-Luitenant Unrein
Stafchef: Obersturmbahnführer der Waffen-SS von Bockelberg
6. 11. SS-Freiw. Pz. Gren. Div. ,,Nordland''
   Brigadeführer er Waffen-SS: Ziegler

7. Gevechtsgroep der 27. SS-Freiw. Gren. Div. ,,Langemarck
   Obersturmbahnnführer der Waffen-SS: Schellong K.
8. 23. SS-Freiw. Pz. Gren. Div. ,,Nederland''
   Gruppenführer der Waffen-SS: Wagner
9. 281. Inf. Div.
   Generaal-Leutnant: Ortner.

D. *Als flankendekking op NIEUWEDELL en de DRAGE*

Pz. Korps Munzel
Generaal-Majoor Munzel
Stafchef: Luitenant-kolonel von Bismarck
10. Fuhrer-Begleit-Division
    Gen. Maj. Remer
11. Führer-Grenadier-Division
    Gen. Maj. Mäder

E. *Als aansluitende aanval richting KALLIES*

Het 10. SS-Korps
Komm. Generaal: SS-Obergruppenführer Krappe
Stafchef: Standartenführer der Waffen-SS Golz
12. Gevechtsgroep Schulz-Streck
    Standartenführer der Waffen-SS Dr. Schulz-Streck
    in aanvalsstrook westelijk van de straat DRAMBURG-KALLIES
13. 402 Inf. Div.
    Gen. Lt. Freiherr von Schleinitz
14. In aanmars: de 5. Jäger-Division
    Gen. Lt. Sixt.

F. *Aansluitend aan het oosten*

Het Korps Tettau z.b.v. 604
Komm. Gen.: Gen. Lt. Freiher von Tettau
15. Inzet divisie Bärwalde
    Gen. Lt. Raithel
16. Inzet divisie Köslin
    Gen. Lt. Sommer
17. in aanmars: 163. Inf. Div.
    Deze had het Pommerenfront nooit bereikt.

Bij de aanval op een front van ongeveer 50 km breedte namen volgende eenheden deel:

2 Panzerdivisie: Holstein en Frundsberg
3 SS. Pz. Gren. divisies: 4. Polizei, Nordland en Nederland
2 Führerdivisie (FBD en FGD)
1 Infanteriedivisie — 281 I.D.
2 Gevechtsgroepen: Wallonie en Langemarck.

Alle inzeteenheden bezaten niet hun volle gevechtswaarde. Ofwel waren zij leeg gevochten en verzwakt weggehaald van een ander front zoals de ,,Nordland'' en ,,Nederland'' uit Kurland, de ,,Frundsberg'' van de Bovenrijn. De 4. SS. Pol. Div. uit Hongarije en de 281 I.D. uit Noorwegen. Ook ging het hier om nieuw opgestelde divisies als de ,,Holstein'' of tot in opleiding en in omvorming zijnde zoals de FBD en de FGD of om slechts delen van divisies in hun beginfase als de ,,Langemarck'' en de ,,Wallonie''. In dergelijke omstandigheden en voorwaarden konden slechts plaatselijke en gedeeltelijke resultaten bereikt worden.

De uit ARNSWALDE gevluchte partijfunktionarissen, burgemeester Dr. Tuchen, de dorpsgroepleider Neuhoff en de N.S.V. ambtleider Mierch meldden zich bij Gruppenführer der Waffen-SS Ziegler. Deze stuurde hen naar ZACHAN waar ze met de aanvallende eenheden hun herintrede in ARNSWALDE wilden verzekeren (dr. Tuchen).

Ziegler gaf de heren een uitgebreid verslag over de aanstaande operatie. Er was gepland om op 15.2. om 6 uur de aanval tot ontzetting van ARNSWALDE te starten. Verdere aanvallen der eenheden zouden de 16 en de 17e westelijk en oostwaarts de stad voorbijstoten om de NETZE te bereiken. Te ZACHAN bij een laatste bevelsuitgave werd besloten dat de gepantserde aanval die zou starten om 6 uur, door een kommando-onderneming zou worden voorafgegaan met de opdracht:

1. De Russische posten aan de zuidelijke IHNA-oever bij FÄHRZOLL te overrompelen en daar een bruggehoofd te vormen;
2. De brug voor zwaardere voertuigen te versterken en veilig te stellen (Dr. Tuchen).

De twee bataljons van de gevechtsgroep ,,Langemarck'', hier beter gekend als de ,,Gevechtsgroep Schellong'' (Kampfgruppe Schellong), hadden de vorige dagen een goed uitgebouwde veiligheidslijn ingericht langs de noordelijke IHNA-oever.

De zo verwachte en hoopvolle operatie, die op 15 februari zou starten en waarvan het succes door zijn verrassing verzekerd scheen, werd gedeeltelijk teniet gedaan door het feit dat de Russen hun troepen versterkten en op andere

plaatsen onverwacht aanvielen. De eenheden, die voor de aanval voorzien waren, moesten op andere plaatsen ingezet worden.
Bij het krieken van de dag en in een lichte nevel overschreed het II. Pz. Gren. Rgt. 24 ,,Danmark'' de lijnen van de Gevechtsgroep Schellong en vormden een bruggehoofd over de IHNA. De pionieren van de SS. Pi. Btl. 11 versterkten onmiddellijk de lichte houten brug te FÄHRZOLL om het zwaar rollend materiaal over de rivier te loodsen. Tegen de middag rolden de eerste voertuigen reeds over de brug.
De om 6 uur voorziene aanval van het 1. Pz. Gren. Rgt. FBD kon niet starten daar de voertuigen niet aankwamen. Het bleek dat in FREIENWALDE, waar moest getankt worden, de tankslangen ontbraken (Dr. Tuchen). Eerst kort voor 10 uur kwam het 1. Pz. Gren. Rgt. FBD aangerold. Tot op dat ogenblik waren van de 2., 4. en 5. Kompagnies en van de 2. Kp. van de II Abt. van het regiment 101 (Sturmgeschützbrigade 200) der FBD, die het 1. Pz. Gr. Rgt. FBD zouden ondersteunen slechts 31 SPW en 12 Sturmgeschützen aangekomen (Störk).
De aanval rolde.
Aan de zuidoever van de IHNA lagen de eerste gevallen Russen. In REICHENBACH werd het 1. Pz. Gren. Rgt. FBD aan het kommando van de 11. SS-Pz. Gren. Div. ,,Nordland'' toegevoegd. De opdracht van het bataljon FBD luidde: ,,Over BONIN-MARIENWERDER, zonder zuivering van de streek, mogelijk opgezeten bliksemsnel door te stoten, de straat van MARIENBERG naar Arnswalde vrij te vechten en ARNSWALDE ter bereiken.''
Intussen kreeg het bataljon Rehmann van de gevechtsgroep Schellong opdracht de IHNA te FÄHRZOLL te overschrijden om het aldaar gevestigde bruggehoofd te versterken. De Kompagnie De Meester lag in de onmiddellijke omgeving van de brug. Van REICHENBACH, dat brandde, ging het over een vrij veld zonder Russische tegenstand naar de straat MARIENBERG, VORWERK BONIN. Het VORWERK BONIN was door vele Russen bezet die om dat landgoed meerdere Pak (pantzerafweerkanon) en M.G.-stellingen uitgebouw hadden.
Het 1. Pz. Gren. Rgt. FBD had zich in drie kolonnen gedeeld en stootte door in een tangbeweging, de verrassing van de Sowjets gebruikend (die op zo een sterke groepering niet gerekend hadden) met de midden kompagnie door BONIN en met een kompagnie links en rechts voorbij, vurend uit alle wapens (Störck).
Het Vorwerk en andere gebouwen stonden in vlammen. Zonder verliezen werden 4 Pak-stellingen en drie 10,5 cm Geschutstellingen genomen. De aanval volgde zo vlug dat Pakstellingen eenvoudig overreden werden (Klösel). De SPW van Kapitein Schulte reed midden een in allerijl bezette Pakstelling. De buitgemaakte Paks een munitiestapel werden door de veilig-

heid van de veroverde uitgangen der stad ingezet (Dr. Tuchen). Achter BONIN kreeg men sterk vuur van het stratenkruispunt noordelijk ARNSWALDE. Het vuur was hevig maar onjuist. Zo kon het 1. Pz. Gr. Rgt. FBD opgezeten verder rijden en kreeg vuurondersteuning van de eigen Stormkanonnen. Spijts dit vielen 2 SPW uit, echter zonder verwondingen.
Op de straat van MARIENBERG naar SCHLAGENTHIN doken onvoorzien Russische paardenvoertuigen op. Zij waren direct het doel van de SPW's en werden vernietigd. De Sowjets liepen zonder dekking oostwaarts, de paarden nog ingespannen, dwars over het veld. Ongeveer 2 km voor MARIENBERG kreeg de SPW, waarin zich kapitein Störck en dorpsgroepenleider Neuhoff bevonden, met kapitein Schulte en Dr. Tuchen, een treffer en bleef naast een tuinhuis staan. De kapitein was door een hoofdschot zwaar gekwetst en één man sneuvelde.
De massa van het 1. Pz. Gr. Rgt. FBD bereikte tegen 14 uur MARIENBERG. De SPW's werden vanuit de kelders van de boerderijen, waarin de Russen gevlucht waren en een laatste weerstand boden, beschoten. Zij werden door handgranaten onschadelijk gemaakt (Dr. Tuchen).
MARIENBERG werd veroverd maar nog niet gezuiverd. Door goed gericht vuur waren de Sowjets gedwongen de stellingen die in het vrije veld voorlopig ingericht waren, te verlaten. Het ging om 3 Pakstellingen, 4 lichte-geschutstellingen en 3 MG-stellingen. De Russen vluchtten links en rechts van de straat met achterlating van al hun materiaal (Störck). Kapitein Schulte, die na het uitvallen van Kapitein Störck het bevel van het bataljon overgenomen had, stootte nu naar het zuidoosten op ARNSWALDE toe. De laan van MARIENBERG naar ARNSWALDE was voor de voertuigen bijna onberijdbaar daar de grote bomen langs de weg afgezaagd waren en dwars over de weg lagen. Onze wagens vermeden de straat en reden naast haar stadswaarts. Achter het eerste huis aan de stadsrand begroetten ons met vreugde de veiligheidsposten van de gevechtsgroep Voigt (Dr. Tucher). Daarmede was de eerste verbinding met de aanvalstroepen en de verdedigende gevechtsgroep Voigt hersteld. 10 SPW's rolden zonder oponthoud naar de binnenstad en stopten in de MÜHLENSTRASSE (Molenstraat) op de hoek van de markt. Om 16 uur kwam de verbinding tot stand.
Het Wehrmachtsbericht meldde op 16.2.45:

> „In het zuidelijk gedeelte van POMMEREN werd de voorbijgaande verloren gegane verbinding van onze steunpunten BAHN en ARNSWALDE terug hersteld."

Het 1. Pz. Gr. Rgt. FBD werd verboden het terrein en de huizen van vijanden te zuiveren. Deze taak moest aan de navolgende eenheden overgelaten worden. De linkerflank van deze groep was zwak afgeschermd door enkele stormkanonnen en tanks van de Panzer Abt. 11 en enkele eenheden van de 23. SS-Pz. Gren. Div. „Nederland", terwijl verder oostwaarts iedere veilig-

heid ontbrak (Lischak). Het gevaar van een hernieuwde omsingeling scheen niet denkbeeldig. Om dit gevaar voorlopig het hoofd te bieden bleven de rest van de SPW's, met uitzondering van de 10 SPW's die in ARNSWALDE waren binnengedrongen, in de omgeving van MARIENBERG.
In de rug van het sneldoorstotende 1. Pz. Gr. Rgt. FBD volgden de andere aanvalseenheden: het II. Bataljon van het Pz. Gr. Rgt. ,,Danmark'' van het 11. Pz. Gr. Rgt. 24 ,,Nordland'' dat 's morgens het bruggehoofd te FÄHRZOLL gevormd had, sloot zich bij het SPW bataljon aan. Het bruggehoofd was door het III. Pz. Gr. Rgt. 24 overgenomen. De Denen van het Rgt. 24 en de Noren van het Rgt. 23 met ondersteuning van hun Divisie-artillerie namen REICHENBACH. Om 13 uur traden deze kompagnies opnieuw aan en kregen hun aanvalsdoelen aangewezen. De 6. en de 7. Kp. van de Denen meldden reeds op 13.45 uur dat hun aanvalsdoel bereikt was: HOCHBERG en HOHENFRIEDBERG. De 5. Kp. van de Denen meldde iets later: ,,Aanvalsdoel bereikt, schuren van het VORWERK BONIN bezet en van Russen gezuiverd. In het westen van de aanvalswig op de straat van REICHENBACH naar SCHÖNWERDER bleven de Denen van het III. bataljon van het Rgt. 24 onder zwaar Pakvuur liggen (Lischak).
De 6. Kp. ,,Langemarck'' bleef reserve in de door haar ingenomen stellingen en zag als in een panorama het machtige schouwspel van uitgezwermde kompagnies (Div. Nordland) voor haar front Zuid naar Noord voorbijtrekken en de vijandelijke stellingen overrollen.

16 februari 1945

Vrijdag. Terwijl de 11. SS. Pz. Gr. Div. ,,Nordland'' en delen van de FBD de op 15 februari gevormde opening naar ARNSWALDE hielden en deze trachtten te verbreden, begon de aanval van het III. SS. (Germ.) Pz. Korps, het IIIIX Pz. Korps en het Korps Munzel.
Als aanvalsdoelen waren vooropgesteld:
Divisie ,,Nordland'' over STOLZENFELDE op ARNSWALDE
Divisie ,,Nederland'' over REETZ richting ZÄGENDORF
FBD, FGD en 281 Inf. Div. diep opgesteld over NANTIKOW, KOLPIN
Gevechtsgroep ,,Langemarck'' over PETZNICK naar MARIENFELDE en over LINDE naar BRALLENTIN
De twee bataljons van de gevechtsgroep ,,Langemarck'' werden bevolen door de SS-Sturmbannführer Oehms en de SS-Hauptsturmführer Rehmann.
De Vlamingen veroverden in de late namiddag BRALLENTIN. PETZNICK kon spijts herhaalde aanvallen niet genomen worden. Het was een echt Sowjetbolwerk en werd sterk verdedigd met goed ingeschoten Pak en MG-stel-

lingen. Deze aanvallen gaven de verdedigers van ARNSWALDE een voelbare ontlasting. De Rus moest zijn krachten van aanval op afweer omgroeperen. De stad lag niettemin onder zware beschieting en had ook te lijden onder luchtaanvallen.
Het verzoek van het II. Pz. Gr. Rgt. Norge om SCHLAGENTHIN te veroveren liep spaak. Ook STOLZENFELDE kon niet bereikt worden. De Russen hadden een heilige schrik van onze Panzers. Wanneer de Sowjets een aanval wilden ondernemen, was het voldoende de motoren te laten brommen en weg waren ze in alle richtingen (Klösel).
Ook het aanvalsdoel van de 23. SS-Pz. Gr. Div. Nederland werd niet bereikt. REETZ kon niet genomen worden. Spijts hun verwoede stormlopen bleef de aanval steken onder massaal Sowjetvuur aan de poorten van het kerkhof. Kapitein Fielitz (I. Abt. Pz. Rgt. FBD) verhaalt: ,,Ik weet nog heel goed, dat wij de Panzers na de aflading van de spoorwagens onmiddellijk naar het front reden. Volgens de bijgevoegde papieren zouden de ,,Panthers'' klaar zijn voor het gevecht d.w.z. afgestemde seinapparaten, afgestelde richtingsapparatuur der kanonnen. In vertrouwen op deze gegevens beleefde mijn kompagnie een onthutsende terugslag. De redenen zijn me onbekend, de verzekering dat de kanonnen afgesteld waren bleek een leugen te zijn. Zij schoten naar alle richtingen, alleen niet op het geviseerde doel. Ik kon het toen alleen verklaren door sabotage. Het gevolg was dat de kompagnie, ondanks verbeten inzet, slechts langzaam vooruit kwam, geringe terreinwinst boekte en daarbij gevoelige verliezen had. Ongeveer 30 % van de tanks waren na enkele uren niet meer gevechtsklaar. Het klinkt onwaarschijnlijk en ik zal het nooit vergeten hoe mijn tankbemanningen zich in de avond moeite gaven tot het afstellen van de kanonnen. Daar de nacht reeds aangebroken was, werd improviserend de maan als richtingspunt genomen (Fielitz).''
Kapitein Guttman (I. Gren. Regt. 322) vertelde: ,,Wij wachtten van uur tot uur op ons aanvalsbevel. Na de eerste nacht in het woud hadden wij een onderkomen gezocht in een kleine boerderij tussen GLAMBECK en GROSS SILBER. De bewoners waren niet gevlucht, de Russen hadden hen verrast. Eerst, zo vertelden zij, waren Russische tankeenheden gekomen. Deze soldaten hadden zich menselijk gedragen, maar voor de volgende troepen gewaarschuwd. Dat waren ongekultiveerde horden, grotendeels Aziaten, die de bewoners direct uit hun huizen dreven en de duivel aandeden. Hun Pools dialekt bewaarde hen voor het ergste. In de kelder van een der huizen deden onze soldaten een gruwelijke vondst: het lijk van een jonge vrouw, tot de dood mishandeld. Een mishandeling waartoe geen dier in staat is, en die door geen mens kan beschreven worden. Ook onze troepenarts kon het alleen bevestigen. Het bleef ook niet bij deze ene afschuwelijke vondst (Guttmann).''

De Heeresgruppe Weichsel beval de voortzetting van de strijd nog in dezelfde nacht.

17 februari 1945

Zaterdag. Poging om de openingsbasis op ARNSWALDE te vergroten lukte gedeeltelijk. Het regiment ,,Norge'' veroverde SCHLAGENTHIN en dreef de veiligheidslijn tot STOLZENFELDE en MARIENBERG.
Het I/66 Langemarck trad gelijktijdig met het III/24 aan en neemt het GUT MARIENFELDE. PETZNICK wordt afgeschermd, daar het voorlopig niet kon genomen worden. Geheel zonder moeilijkheden ging de aanval der Vlamingen op het GUT-MARIENFELDE niet. De Sowjets boden verbitterde tegenstand. De 3.Kp. van SS. Ustuf. Rik De Meester trad als aanvalsgroep op. In een ruk boekten ze terreinwinst. Een peleton dat de rechterflank moest dekken, bleef door een onbekende reden in het struikgewas steken. Hierdoor mislukte het zo goed begonnen gevecht. De Russen, van deze aarzeling gebruik makend, vuurden uit alle lopen en de Kp. De Meester moest terug met enorme verliezen. Hierop trad de 7. Kp. onder leiding van SS-Ustuf. Nand Laporte aan, ondersteund door drie granaatwerpers en twee SMG groepen van de 8. Kp. met als peletonoverste SS-Ustuf. Jan Nijs. Het aanvalsdoel was de schapenboerderij. Deze kon na een lang gevecht veroverd worden. Hierbij viel haar Kp. Chef SS-Ustuf. Nand Laporte en peletonoverste SS-Ustuf. Paul Verhaeghe. De 7e Kompagnie smolt na dit gevecht tot twee peletons samen. Marienfelde was voor de verdere operaties van zeer groot belang. Hier sneuvelde ook Ustuf. Jef Mariën (oud-V.W.).

18 februari 1945

Zondag. Dooiweder.
De 6. Kp. Guldentops krijgt bevel een stelling te betrekken langsheen de landstraat PETZNICK/MARIENFELDE. De stelling liep vanaf een moeras via de rand van een kiesgroef en verder langs een soort halve holle weg tot aan het landgoed aan de kruising der landstraten PETZNICK/MARIENFELDE enerzijds en REICHENBACH/SCHÖNWERDER anderzijds.
Rechterbuur: 2. Kp. Btl. Rehmann in PETZNICK maar zonder enige ,,Fühlung'' wegens het uitgestrekte moeras.
Linkerbuur: een Kp. der Div. ,,Nordland'' op de hiervoor genoemde kruising.
Op de Lindenberg begint het doodsgevecht der kompagnie van Ustuf. Capellen van de Gevechtsgroep ,,Wallonie''. Van alle zijden rolden T.34-ers en

Stalintanks op zijn stellingen in. De jongens werden in hun schuttersgaten door de pantserketens vermorzeld. Als laatste verdediger van zijn gevechtsstand weert hij de Russen af met zijn pistool. De laatste kogel was voor hem nadat hij dodelijk gekwetst werd. Dit epos meldde het Wehrmachtsbericht. De uiterste rechtervleugel van de Vlamingen leunde aan bij de jongens van de ,,Wallonie''. Na het sneuvelen van Kp. Chef Nand Laporte werd tijdelijk de 7. Kp overgenomen door Ustuf. Mortier. Deze kompagnie moest zich door te grote druk der Sowjets terugtrekken waarbij de peletonoversten Ustuf. Mariën (V.W.) en Oscha. De Vuyst elkaar vuurdekking gaven (hier werd Mariën dodelijk gekwetst met een buikschot). Deze kompagnie hield dan stand tot 20 februari. De kompagnies van De Meester, ondersteund door het peleton SMG van de 8. Kp. onder leiding van SS-Ustuf. Fons Bollen, konden nog het bruggehoofd bij de brug van FÄHRZOLL versterken en uitbreiden. Onder toezicht van superintendant Gramlow verlieten om 5 uur de 5000 inwoners de stad ARNSWALDE. ,,Duizenden mensen stonden aan de Reetzer poort, ons trefpunt. Er mocht niet gesproken, niet gerookt en geen licht aangestoken worden. Als een massa spoken verlieten we de stad. De mars aan de Russen voorbij kostte zenuwen. Sinds deze belevenis is de doortocht door de Rode Zee voor mij geen wonder meer. Voor REICHENBACH treffen we de eerste voorposten van de divisie ,,Nordland'' aan, verder delen van de ,,Langemarck''. Wij waren er door, God zij dank. Hier legden we een korte rust in en trokken te voet verder naar ZACHAN. Op de steenweg werden we nog bestookt door 5 Russische diepvliegers die geen grote schade aanrichtten. Van ZACHAN uit ging het met omnibussen en vrachtwagens naar STARGARD.'' (Sup. Gramlow).

In de nacht drong een verkenningstroep van de Sowjets bij MARIENFELDE door en bereikte de weg naar REICHENBACH, waar ze de verzorgingsvoertuigen onder vuur nam. De 6. Kp. van Guldentops grendelde af en een tegenstoot onder leiding van Uscha. Mannaerts drong de Russen terug. De ,,Kradschutzen'' van Takac snelden ter hulp en namen de zekering over, samen met het II/24 der Noren. In de late avond bezocht Luitenant-Generaal Unrein kommandeur van het III. SS (Germ.) Pz. Korps de stad en na ruggespraak met Generaal-Majoor Voigt werd beslist de stad nog drie dagen te houden, daar de ontruiming van de rest van de bevolking en de gekwetsten alleen 's nachts kon gebeuren omdat de opening te klein was en de Russen overdag alles konden zien (Dr. Tuchen).

Uit de richting KLEEBERGE kwam op een avond een Volkswagen met een witte vlag op ons af. Zowat 500 meter voor ons hield de wagen stil. Een vrouw stapte uit en verzocht de wagen met de Rus te laten terugrijden daar deze haar gered had van de Russische infanterie. Na het wuiven met zijn zakdoek keerde de Rus zich om en verdween (Schnappauf).

Overal stokte de aanval. De Russen brachten massa's mensen en materiaal aan het front. De afweer versterkte zich en verstrakte.
In het distrikt ARNSWALDE kon een doorlopende hoofdverdedigingslijn opgebouwd worden. Het front kwam tot stilstand (Heim).

19 februari 1946

Maandag. De Sowjets kwamen terug in het offensief. Een laatste aanval op LIEBENOW werd in de avond afgelast. Dat was het einde van de operatie ,,Sonnenwende''. De Duitse eenheden waren te zwak, ondanks hun leeuwemoed, tegenover de steeds sterker wordende troepen van Maarschalk Schukow. De 10. SS. Pz. Div. ,,Frundberg'' verliet het Pommerenfront. Het FGB kwam naar Silezië.

20 februari 1945

Dinsdag. De 4. SS. Pz. Gren. Div. ,,Polizei-Division'' werd naar DIRSCHAU getransporteerd. Russische oorlogshistorici stelden vast:

> ,,De troepen van de 47. Armee van het I. Bjelorussische front weerden de aanvallen van de vijand af in het zuid-westen van STARGARD van 16 tot 20 februari.'' (Gosztony).

Op 20 februari stond die Armee daar terug lijk een arm mensenkind (Steiner).
In ARNSWALDE komt het tot huisgevechten. In een strijd van man tegen man met handgranaten, steekwapens en spaden werd iedere voetbreed bodem verdedigd. Wel konden ze in het westen tot het kerkhof doordringen en ook in het oosten van de stad enkele straten veroveren, maar een doorbraak naar de stadskern mislukte. (Voigt)
In deze nacht konden alle in de stad blijvende gekwetsten in omnibussen en vrachtwagens, die in de nacht binnengesmokkeld waren, zowel als op de trosvoertuigen van de gevechtsgroep Voigt uit de stad gebracht worden. Ook deze moeilijke onderneming verliep onopgemerkt door de vijand.
De hoofdverdedingslijn werd naar het noorden teruggedrukt. Op grond van deze ontwikkeling werd tot de ontruiming van ARNSWALDE bevolen daar de stad dreigde omsingeld te worden.
In de tweede nacht van 20.2.45 brak door de stellingen van de 6. Kp. (Guldentops) een Russische stoottroep. Zij kwamen uit de kiezelgroef en drongen door tot in REICHENBACH en veroorzaakten aldaar heel wat opschudding. De reservegroep samen met de Kp. Trupp bereinigden in onmiddellijke tegenstoot de ,,Einbruchsstelle'' (inbraakplaats) en konden de Russen terugwerpen. Onze verliezen bedroegen: de volledige bezetting van een

MG-nest met bewapening en 2 à 3 gekwetsten. Oscha Takatz die met zijn Kradschützenzug ter hulp gesneld was, kon onverrichterzake terugkeren. Deze doorbraak bracht ook enige beroering teweeg bij de Noren (onze linkerburen), waarvan de Kp. chef zich persoonlijk kwam op de hoogte stellen van de situatie. Tijdens de daaropvolgende dag, zware ononderbroken Russische aanvallen. De ene golf volgde de andere op bij onze linkerburen, de Noren. De 6. Kp. kreeg slechts op de ,,Naad'' lichte afweerschermutselingen.
In de nacht van 20.2 op 21.2.45 kregen we bevel tot afzetten en de stelling te betrekken aan de bosrand ten noorden van PETZNICK. Dit bevel bleef voor de Kp. Chef H. Guldentops nog altijd een raadsel. Ofwel moesten we in ,,Bereitstellung'' gaan om de in PEZNICK vastgelopen aanval van de 2. Kp. Btl. Rehmann een nieuwe elan te geven, ofwel moesten wij het afzetten van de 2. Kp. Btl. Rehmann dekken????
De 6. Kp. beleefde twee verschrikkelijke nachten in een moordende stelling die volledig ingezien werd door Russische scherpschutters en die overdag met Stalin-orgels bestookt werd. Enkele verliezen met hoofdschot. Na twee dagen en twee nachten kreeg de 6. Kp. bevel tot afzetten en stelling te nemen langs de noordelijke IHNA-oever in ZADELOW. Deze kompagnie was de uiterste rechtervleugel van de toen noch beschikbare eenheden van de Kampfgruppe ,,Schellong''. De rechterbuur was een kompagnie van de ,,Wallonie''; de linkerbuur een Kp. van het Btl. Rehmann.
PETZNICK werd ontruimd. Er moest zoveel mogelijk vee, paardetuig en meubels meegenomen worden. Dit luidens bevel door onze troepen. Ustuf. Frank Goyvaerts herinnert zich nog nooit zoveel gevloek en gesakker te hebben gehoord. Onder vijandelijke beschieting had men alle moeite zoveel mogelijk kippen, schapen en koeien bijeen te drijven en weg te leiden.
Hier eindigde het gevecht om PETZNICK. Het duurde ongeveer een week. Na het uitvallen van de Kp. Chef der 7e Kp. nam Ustuf. Goyvaerts deze over. Ustuf. Ferdinand Jacobs nam op zijn beurt de 2. Kp. over.

21 februari 1945

Woensdag. Op het kernwoord ,,Adelheid'' begon de afzetbeweging en de militaire ontruiming van ARNSWALDE. De verbindingsopening werd door de Sowjets aan de westflank bestormd. Zij werd door de 7. Kp. van de gevechtsgroep ,,Langemarck'' teruggeslagen. De vuurovervallen bereikten hun hoogtepunt. SCHÖNWERDER brandde. Tot de terugtocht achter de IHNA werd besloten. In het vooruitzicht van een gebundelde tegenaanval van de Sowjets werd het front teruggenomen: eerst ARNSWALDE en dan SCHÖNWERDER

werden ontruimd. Dit moest volgens juist vastgelegd plan en in bepaalde volgorde en op de minuut gebeuren, zonder dat de Sowjets de afzetbeweging bemerkten. Een doorstoot in de afzetbewegingen kon tot een katastroof leiden. (Voigt)
Om 17 uur vertrok onder de bescherming van de duisternis, de eerste marsgroep en marcheerde over MARIENBERG, REICHENBACH, FÄHRZOLL naar SCHWANENBECK aan de noordelijke IHNA-oever. Om 18 en om 19 uur volgden twee verdere marsgroepen. Iedere groep was vergezeld van stormkanonnen en Flak op zelfrijonderstellen. Om 20 uur trok de achterhoede zich naar een bepaald tijdsplan terug. De afbouw van de kleinere en laatste ondergroepen was inderdaad uiterst delikaat. De afzetbewegingen gebeurden zo feilloos dat de Sowjets de volgende dag eerst merkten dat ARNSWALDE totaal verlaten was. 's Avonds meldde de kommandant van de gevechtsgroep, Generaal-Majoor Voigt, aan de kommanderende generaal van het III. SS. Pz. Korps Unrein te TORNOW dat de burgerbevolking van ARNSWALDE, eveneens alle gekwetsten die zich in de stad bevonden, in zekerheid waren en dat alle eenheden na uitvoering der afzetbewegingen de noordoever der IHNA bereikt hadden.

De meeste gesneuvelde Vlamingen, die vielen bij de bevrijding van ARNSWALDE, werden op het kerkhof van SCHWANENBECK begraven. Onder hen de Ustuf. Nand Laporte, Paul Verhaegen en Jef Mariën (oud gediende van de Vlaamse Wacht). Dit succes kostte de Vlamingen een zware tol aan gesneuvelden. De gevechtsgroep ,,Langemarck'' had een getalsterkte van ongeveer 1500 man, waaronder toen reeds een 400 oud-Vlaamse Wachters.

GEVECHTEN AAN DE IHNA

De direktieven van het Russisch hoofdkwartier van 17.2.45 waren:
Het 1. Bjelorussisch front moet met de rechtervleugel in richting KOLBERG aanvallen in samenwerking met de linkervleugel van het 2. Bjelorussische front dat naar de OOSTZEE moest doorstoten en de Duitse groepering splitsen. Bovendien moet zij op KAMMIN, GOLLNES en ALTDAMM marcheren, de formaties van de 11. Duitse Armee vernietigen en de Pommerse Baai, het Stettiner Haff en de Oder bereiken (Shillin).
In deze legerfronten werden in de hoofdstootrichtingen sterke beweeglijke eenheden aangevoerd die samengesteld waren uit tanks, mechanische en kavallerieformaties. Zij zouden, nadat de vijandelijke verdediging doorbroken werd, snel de aanval in operatieve diepte ontwikkelen (Shillin).
Deze aanval werd door de Duitse leiding verwacht, die eveneens omgroepe-

ringen doorvoerde. Het was te verwachten dat de Sowjets gelijktijdig in het westen, over de Oder en in richting STETTIN zouden aanvallen.
Het opperkommando van de 11. Panzer Armee, Obergruppenführer der Waffen-SS Steiner werd met zijn staf uit het Pommerenfront genomen om in Mecklenburg een nieuwe Heeresgruppe op te bouwen.
Om middernacht van 21 op 22.2.45 had Generaal-Kolonel Raus, de bevelhebber van de 3. Panzer Armee, het bevel van de in Pommeren verblijvende troepen van het 11. Panzer Armee overgenomen.

De Russische objectieven waren vooreerst:

1. Het veroveren van STETTIN, met het doorbreken van het front tussen ODER en het zuidoosten van STARGARD, met het doel de Duitse troepen in Achter-Pommeren af te snijden;
2. Het veroveren van DANZIG door het gebied zuid-westelijk van STARNGARD te bezetten en hierdoor de mogelijkheid uit te schakelen tot het vormen van een sterk Duits bruggehoofd te DANZIG.
3. De gevaarlijkste en zwakste frontnaad te doorbreken in het gebied van NEUSTETTIN waar de 11. SS. Pz. Armee en de 2. Armee elkaar raakten.

De Duitse afweer:

De ,,Lagekarte'' van de Heeresgruppe Weichsel op 23 februari 1945 toonde volgende frontbezetting, oostwaarts aan de Oder:

A. *De 11. Panzer Armee:*

1. 9. Fallschirmjäger Division.
   Verdedigingsgebied van de beneden ODER, zuidoostwaart GREIFENHAGEN
2. *Het III. SS (Germ.) Pz. Korps*
   Zuidoostwaarts van STARGARD met volgende divisies:
   Pz. Gren. Div. ,,Nordland''
   Pz. Gren. Div. ,,Nederland''
   Gevechtsgroep Voigt
   Gevechtsgroep Schellong van de 27. SS-Freiw. Gren. Div. ,,Langemarck
   Gevechtsgroep Hellebaut van de 28. SS-Freiw. Pz. Gren. Div. ,,Wallonie''
3. Het X. SS. Korps
   Aansluitend in het oosten, met volgende divisies:
   De 5. Jäger Div. in REETZ

De Divisie met speciale opdrachten 402 ten westen van KALLIES en te FRIEDLAND
De 163. Inf. Div. zuidoostwaarts FALKENBERG

4. In de Pommerstelling stonden onder de leiding van de korpsstaven van TETTAU de inzetdivisie Bärwalde en Pommerland (voorheen Köslin).

B. *De 2e. Armee*

Op de rechtervleugel, waaronder de 33. SS-Freiw. Div. ,,Charlemange'' (Frankrijk).
Slechts vijf authentieke Duitse divisies namen aan deze inzet deel. De andere eenheden waren vrijwilligers uit de verscheidene Europese landen: Vlaanderen, Nederland, Wallonie, Noorwegen, Denemarken en Frankrijk.
De Obergruppenführer der Waffen-SS Felix Steiner stuurde volgend telegram op 22 februari aan de bevelhebbers van zijn eenheden:

> ,,Bevelvoerende generaals en divisiekommandanten moeten elke gelegenheid benutten om met de troepen gemoedelijk om te gaan, het vertrouwen aanhoudend versterken, met hartstochtelijke wil naar de zege verlangen, genegenheid en kameraadschap moet dit ogenblik overheersen. Dan zal de zege de onze zijn.''

20 februari 1945

Dinsdag. Om 22 uur zwaar bombardement door de R.A.F. in STETTIN, ALTDAMM en STARGARD. Russisch bombardement om 23 uur op SCHÖNEBECK.

21 februari 1945

Woensdag. Bezetting van de stellingen aan de IHNA. De gevechtsgroep ,,Wallonie'' ten zuiden van STARGARD, oostwaarts het MADÜ-meer. De beide bataljons van de gevechtsgroep ,,Langemarck'' in het gebied ten zuiden van ZADELOW-ZACHAN. Het bataljon I/67 van Hstuf. Rehmann versterkt met een stormkanon van de ,,Nordland'' gaat in stelling aan de rivierbocht van de INA bij ZACHAN. Het bataljon I/66 van Stubaf. Oehms stelde zijn kompagnies op ten zuiden van ZADELOW. De staf van de gevechtsgroep ,,Schellong'' te KLEIN-SCHLATIKOW. De Panzer Jägerabt van Wangemann te ZACHAN. Het I/66 ,,Langemarck'' met gevechtstand te ZADELOW stelde zijn kompagnies op voor de IHNA en vormde alzo een bruggehoofd te REPPLIN en te BRALLENTHIN. De kompagnies van Groenvink, Bauwen en Goyvaerts konden hun aangewezen stellingen bezetten. Het FBD. Gross bij FÄHRZOLL. Het regiment ,,Norge'' ten oosten van AL-

TENWEDEL. De derde Zug (peleton) van de 1. SS. Pz. Jg. Abt. 11 in haar vorige stellingen aan de Rijksweg 104. Het regiment ,,De Ruyter'' van de divisie ,,Nederland'' ten noorden en ten oosten van REETZ tot KONRADEN.

22 februari 1945

Donderdag. De Noren en de Denen verlaten hun stellingen in ARNSWALDE. Alleen kleinere achterhoeden blijven tot 20.00 uur (nacht) ter plaatse om de onophoudelijke vloed van vluchtelingen de tijd en de kans te geven om aan de Sowjets te ontkomen. Eerst in de voormiddag merkten de Russen dat de Duitse stellingen ledig waren. Om 15 uur beleefde SCHÖNWERDER een hevige artillerie-overval, geheel zinloos daar het dorp reeds uren tevoren ontruimd was. Russische kavalerie tastte het terrein af. Eerst in de voormiddag viel het de Russen op dat de Duitse stellingen ten zuiden van de IHNA onbezet waren.
In afwachting van de vijandelijke tankdoorbraak werd geheel POMMEREN in een ,,Panzersperrzone'' herschapen. Met medewerking van de bevolking werden aan alle bruggen, dorpsuitgangen, woudingangen, moerasovergangen, bosbrandlanen en veldwegen afsperringen uit zware boomstammen, aardewallen en steenhopen opgericht. Deze afsperringen werden door de Volkssturm verdedigd die met Panzerfausten uitstekend konden omgaan. Soldaten van de verzorgingstroepen, opgeleid en uitgerust met Panzerfaust zorgden voor een beweeglijke inzet met hun fietsen en motorfietsen. Het gehele telefoonnet stond in dienst van de afweer. Het verbond ieder spergebied met elkaar en tevens met de militaire leiding (Raus).
Aan de naad tussen de twee korpsen in, het III. (Germ.) SS. Pz. Korps en het X. SS. Korps, richtte Raus een in diepte uitgebouwde afweer in. Door de 5. Jägerdivision met haar 70 Tigerpanzer in bereidstelling te houden, alsook tankafweer en artillerieformaties.

23 februari 1945

Vrijdag. Gevechtsopstelling van de Gevechtsgroep Schellong met een peleton verkenners in de driehoek GROSS SSCHLATIKOW, ZADELOW, ZACHAN. Een kompagnie in GOLDBECK als reserve.
De kompagnies der Vlamingen hadden nog slechts drie vierde van hun normale sterkte. Ook na de opslorping van de derde kompagnie van ieder bataljon. Zodanig waren de verliezen in het offensief om ARNSWALD.
De Panzerjäger Abt. bestond nog uit 1 peleton 2 cm Selbstfahrlafetten, 1

peleton zware Pak, 1 batterij I.G. (infanteriegeschut). Ze bevond zich te ZACHAN, doch alle onderdelen waren onvolledig en zonder munitie.
De gevechten waren wegens omgroepering der Russen rustiger geworden. Het gebrek aan artilleriemunitie kwam schril aan het licht door de gegeven orders: men kreeg slechts 6 tot 10 granaten per dag en per geschut (Degrelle).

24 februari 1945

Zaterdag. De temperatuur was zacht, de lucht vochtig, sneeuwlucht met lange en mooie opklaringen.
De eerste Russische verkenningen werden ondernomen. Het zwakke punt, de naad tussen het III. Pz. Armee en het II. Armee werd overrompeld. Talrijke tanks en gemotoriseerde formaties van Maarschalk Schukow rolden op NEUSTETTIN af.
In de sector der Vlamingen bleef het tamelijk rustig. Verkenningstroepen meldden lichte nadering van de Russen. Men stelde een voortdurende vernauwing van het niemandsland vast. Soms een verkenningsvliegtuig. De I.G. batterij van de Langemarck schoot zich in. 's Nachts geweervuur. Geen tweede lijn meer, geen uitwijkstellingen, geen voorposten, geen ondersteuning van de artillerie, geen voldoende tankafweerwapens. De Vlamingen waren op zichzelf aangewezen.
Beschrijving van het gevechtsterrein: POMMEREN, het karakteristieke braakland, afwisselend met duinen en dennebossen. Terreinstijging van 1/10 maximum naar het noorden van de weg 104 ZADELOW-ZACHAN.
Op verscheidene plaatsen bood de IHNA geen voldoende hinderpaal voor de tanks en ander rollend oorlogstuig. De pioniers (genie) van de Wehrmacht vergaten een brug te laten springen.

25 februari 1945

Zondag. Begin van de evakuatie van de burgerbevolking van ZACHAN en ZADELOW, daar deze dorpen voortdurend blootgesteld waren aan heftig artillerievuur. De Russen naderden de IHNA met meer agressieve verkenningstroepen. Gedurende de nacht ononderbroken aanvoer bij de Sowjets van tanks en andere voertuigen. Een nakend groot offensief in de sector was te verwachten. Tussentijdige vuurovervallen van 75-ers in de gehele sektor tot GROSS-SCHLATIKOW toe. Russische luchtwaarnemers vielen met hun boordwapens aan.
In het noorden bereikte de Russische tankvoorhoede de dubbelsporige lijn naar DANZIG en brak de laatste verbinding met de 2. Armee. Aan de IHNA-

stelling bij KLEIN-SILBER werd hard gevochten. De Russen, na driemaal te zijn teruggeworpen, bezetten het dorp. De kerk werd wegens vijandelijk zicht in de luchtgeblazen. De Nederlanders van het II. Pz. Gr. Rgt. 49 (Petersen) boden hier de laatste tegenstand.

26 februari 1945

Maandag. Koud maar droog winterweer.
Ten oosten, in de richting JACOBSHAGEN, na zwaar granaatwerpervuur, Stalinorgels en heftige artilleriebeschietting, rukten de Russische tanks op naar het noorden. KLEIN-SILBER ging uiteindelijk verloren. In een 40 km brede strook tussen NEUSTETTIN en KONITZ rolden de tanks van Schukow richting westen.
In de sektor van de gevechtsgroep ,,Langemarck'' aktieve verkenning en verder massale aanvoer van tanks, voertuigen en verse troepen. Dit volgens getuigenissen van krijgsgevangenen.
In het IHNA-gebied vergrootte de Sowjetdruk, vooral bij de Nederlanders, die spijts alles en na grote verliezen aan gewonden en doden, het kerkhof van REETZ hielden. Ze klampten zich vast aan de Rijksweg 104. De machtsverhouding was hier één tot tien, zowel wat het ingezette materiaal als de manschappen betrof. De weerstand, die deze troepen hier boden, grensde aan het menselijk onmogelijke. De wil tot overwinnen en de geest van deze soldaten zal als enig in de militaire geschiedenis geboekt blijven. (Russische mededeling)

27 februari 1945

Dinsdag. In het noorden waren de Sowjets door de zeeëngte gestoten te RUMMELSBURG. Diepte-ontwikkeling van de zak, driehoek GROSS en KLEIN SCHLATIKOW en ZACHAN. Op de linkerflank werden de stellingen in hoogste staat van alarm gebracht en versterkt met de lokale Volkssturm, meestal grijsaards en Hitlerjeugd (veertien tot zestienjarigen) bewapend met oude modellen van geweren uit de oorlog 14-18, jachtgeweren, enkele zonder geweren. Panzerfausten werden rijkelijk uitgedeeld.
De 5. Kompagnie van Ustuf. Schaumann van de gevechtsgroep ,,Langemarck'' betrok stellingen tussen SAATZIG en JACOBSHAGEN, gunstig gelegen langs de uitgerekte Saatzigersee. De 6. Kompagnie van Guldentops lag aan de helling van een kiezelgroeve bij ZACHAN op de naad met de Walen.

28 februari 1945

Woensdag. Koud winterweer.

Het Wehrmachtsbericht van 1.3.45 meldde:

> ,,Noordelijk ARNSWALDE drongen door tanks ondersteunde aanvalstroepen aan meerdere plaatsen op de noordoever van de IHNA, waar zij in ons afweervuur bleven liggen.''

Tussen STARGARD en REETZ waar het III. SS (Germ.) Pz. Korps met volgende eenheden: Div. Nederland, Div. Nordland, de gevechtsgroepen Voigt, Wallonie en Langemarck, de Ihna-stellingen verdedigden, hadden de Russen op de noordelijke oever een paar bruggehoofden gevormd. (Reinicke)

Het groot Russisch offensief stond direct voor de deur. V.B.-(vooruitgeschoven artilleriewaarnemer) meldingen bevestigden het. Russische eenheden met tanks, infanterie, artillerie bewogen zich van het oosten naar het westen. Nieuwe doorstootpunten werden verwacht in zuidelijk STARGARD en tussen het MADÜ-Meer en PYRITZ. Omwille van deze toestand heerste grote nervositeit langs Duitse zijde. De Russen vormden een bruggehoofd te ROBENTHAL in de sektor der Nederlanders te REETZ.

De ,,Völkische Beobachter'' van 3.3.45 schreef volgend bericht:

> ,,Ook de pogingen van de bolsjewisten, de basis van het doorbraakgebied aan de zeeëngte ten noordwesten van KONITZ te verbreken, bleven eveneens tevergeefs, zoals de vijandelijke afleidingsaanvallen westelijk de beneden Weichsel en aan de IHNA tussen ARNSWALDE en KALLIES.''

Het betrof hier in geen geval zogenaamde ,,afleidingsaanvallen''. Het doel was het vormen van de nodige bruggehoofden op de dag vóór de grote Russische doorbraak, die niet meer te stuiten zou zijn tot in Berlijn. Russische vliegtuigen in groepsverband en afzonderlijk bombardeerden en mitrailleerden GOLDBECK en GROSS SCHLATIKOW. Zelfs met batterijen van het kaliber 120 cm bestookten de Sowjets het verlaten station van GOLDBECK.

Op 26.2 kreeg de Reetzer soldaat Albert Podlas van zijn eenheid in PASEWALK speciaal verlof van drie dagen voor een reis van STETTIN naar REETZ. Hij schreef in zijn dagboek volgende waarnemingen: ,,In STARGARD lagen veel soldaten. In ZACHAN was een verbandplaats opgericht. Van ZACHAN af trof men nog weinige troepen aan. Aan het RAVENSTEINER-meer waren batterijen van een SS. Art.eenheid ingebouwd, waarvan de gevechtstand zich te KUMBIER op NEUGLÜCK, tussen ALTENWEDELL en REETZ, bevond. Hier lagen alleen nog afzonderlijke SS-troepen. Op de verdere reis werden Podlas en zijn schoonbroer Robert Böse, die met een side-car reden, op de steenweg tussen NEUGLÜCK en WEGNERHOF, door de Russen beschoten met granaatwerpers en infanteriewapens, zodat een verdere reis onmogelijk was. De Russen bevonden zich toen in REETZ aan de IHNA.

Op de terugreis naar RAVENSTEIN werden we tussen ALTENWEDELL en RAVENSTEIN door de Russische artillerie beschoten. In de duisternis reden Podlas en zijn chauffeur naar NEUGLÜCK terug. Daar op het Wegnerhof een waarnemingspost opgebouwd was, gebruikte Podlas verscheidene malen de schaarverrekijker van de V.B. om naar REETZ te kijken, zo kon hij op een afstand van 900 m het Pommernhaus, van 1000 m de Dammühle, van 1650 m de kerk, van 1100 m de Russen aan de IHNA, van 1500 m de Arnswaldertor zien. Hij kon de kapotgeschoten en verbrande huizen herkennen en zag tussen het Wegnerhof en de stad gesneuvelde soldaten, oorlogstuig en huisraad liggen. Van de kerktoren waren de uurwijzers weg. Over de gevechten om en rond REETZ vernam Podlas: ,,De gevechten waren bitterhard, de uitvallen der Duitse aanvalstroepen (Nederlanders) waren aanzienlijk. Ze konden hun stellingen niet houden. Podlas loofde de aldaar vechtende SS-soldaten, wegens hun kameraadschap en hun inzet. Zij kloegen dat de beloofde munitie en kaarten nooit aankwamen en dat zij sinds weken zonder vervanging van de gesneuvelde kameraden bleven. (Podlas) Ustuf. Claeys nam de derde Zug over van de 6. Kp. (Guldentops).

27 februari 1945

De 7. Kp. (nu Ustuf. Goyvaerts) zou dan met een versterkte verkenningstroep de IHNA overschrijden om gevangenen te maken. Het woud om het landgoed ,,Linde'' tegenover ZADELOW was klaarblijkelijk bezet door de Sowjets. Dit landgoed lag tegenover de sektor van Ustuf. Guldentops 6. Kp. Tijdens onze onderneming stelden we vast dat dit bos sinds drie dagen reeds bezet was door het Regiment ,,Norge''. Door dit misverstand greep een vuurgevecht plaats. De vijand, opgeschrokken door deze schermutselarij werd waakzaam en zo kon ook dit ondernemen niet plaatsvinden. Een Vlaming viel, een Duitse Uscha. bleef gekwetst voor de vijandelijke stelling liggen. Bij de verzameling der troepen ontbrak hij. Ustuf. Goyvaerts haalde samen met zijn melder en zijn Sani deze jongen terug. Dit lukte daar de Russen, alhoewel ze deze aktie zagen, zo slordig op hen schoten.
De 7. Kp. (Goyvaerts) kwam dan onder bevel van Hstuf. Rehmann en betrokken stellingen aan de straat bij SCHWANENBECK. Rechts van hen lag een Wehrmachtsbataljon, waarbij de 7. Kp. tijdelijk ondersteld was. Deze kommandeur gaf aan Goyvaerts het bevel dat zijn kompagnie in stelling moest gaan op de hoogten voor Schanenbeck. Deze protesteerde omdat deze stellingen zeer ongunstig gelegen waren en zich in open veld bevonden en een gebeurlijk terugtrekken van de troepen ongedekt scheen. Spijts het verzet van Goyvaerts, was deze toch verplicht twee peletons naar die hoogten te sturen.

1 maart 1945

Donderdag. Hevige hagel en sneeuwbuien.

Russisch bericht:

Op 1 maart gingen de rechtervleugel van het 1. Bjelorussisch front, bevolen door de generalen N.P. Simonjak (33. Armee), P.A. Below (61. Armee) en F.I. Perchorowitsch (47. Armee) op een breed front tot de aanval over. In dit verband viel ook de 1. Poolse Armee (Gen. Poplawski) aan. De aanval begon succesrijk. Onze troepen stieten naar het noorden en het noordwesten door. Om 14.00 uur werden de tanklegers van de generaals M.J. Katukow (1. ardepantserarmmee) en de S.I. Bogdanov (2. Gardepantserleger) in de ontstane bressen geleid. Zij overwonnen de hardnekkige tegenstand van de tegenstrever en drongen snel in de diepte der verdediging. De formaties van het 1. Bjelorussische Front stieten op de eerste gevechtsdag tot 18 km. voor''. (Shillin)

Duits bericht:

> Völkische Beobachter van 3.3.45: ,,In Zuid-Pommeren tussen PYRITZ en ten noorden van ARNSWALDE hadden de Sowjets op woensdag 28.2 op de noordoever van de IHNA, een kleine nevenrivier van de Oder, enkele bruggehoofden gevormd, van hieruit op donderdag 1 maart meerdere doorbraakpogingen naar het noorden ondernomen, die zich beiderzijds REETZ ontwikkelden. De vijand leed hoge verliezen aan tanks en mensen. Alleen onze slagvliegers vernietigden hier 25 Sowjettanks en schoten er vervolgens 19 bewegingsloos. Door tegenaanvallen van onze tanks vielen nog 26 vijandelijk strijdwagens ten offer. Aan twee doorbraakplaatsen waren de gevechten nog in gang.''

Het Wehrmachtsbericht van 2.3.:

> ,,Vanuit noordelijk ARNSWALDE drongen de bolsjewisten uit hun gisteren veroverde IHNA bruggehoofden ons hoofdkampveld in.''

De doorbraak lukte vooral in de naad tussen het X. SS. Korps en het III. (Germ.) SS. Pz. Korps. De in reserve gehouden 70 ,,Tigerpanzer'' van het 3. Pz. Armee (Raus) en de weinige tanks van het III. SS. Pz. Korps (Unrein), waren niet in staat de 1000 tanks van de twee Russische Gardepantserlegers op te houden, alhoewel een massa Sowjettanks door hen en de Panzerfaustkompagnies vernietigd werden. De massa Sowjettanks draaide tegen de linkervleugel van het II. (Germ.) SS. Pz. Korps in, op dewelke de 23. SS. Pz. Gren. Div. ,,Nederland'' stond. Het tankkorps kon aan de druk van de Sowjettanklegers en de volgende infanterielegers geen weerstand bieden en moest naar het westen uitwijken. Het III. (Germ.) SS. Pz. Korps, dat vroeger wegens zijn vele honderden tanks beroemd was, bezat er nog 30, nadien nog 12. Deze weinige gevechtswagens moesten dag en nacht een gebied van

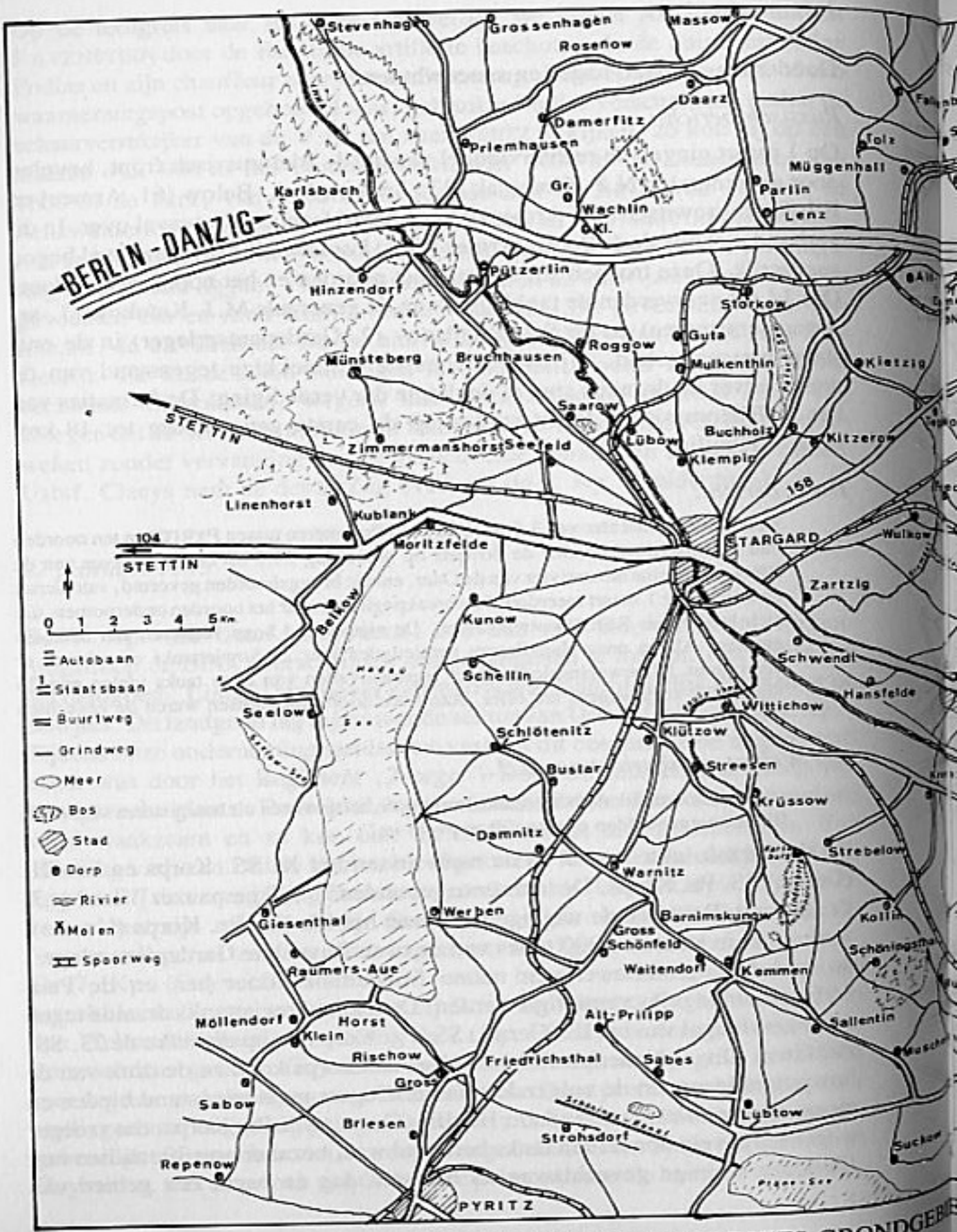

POMMEREN TOT MEI 1945 DUITS GRONDGEBIED

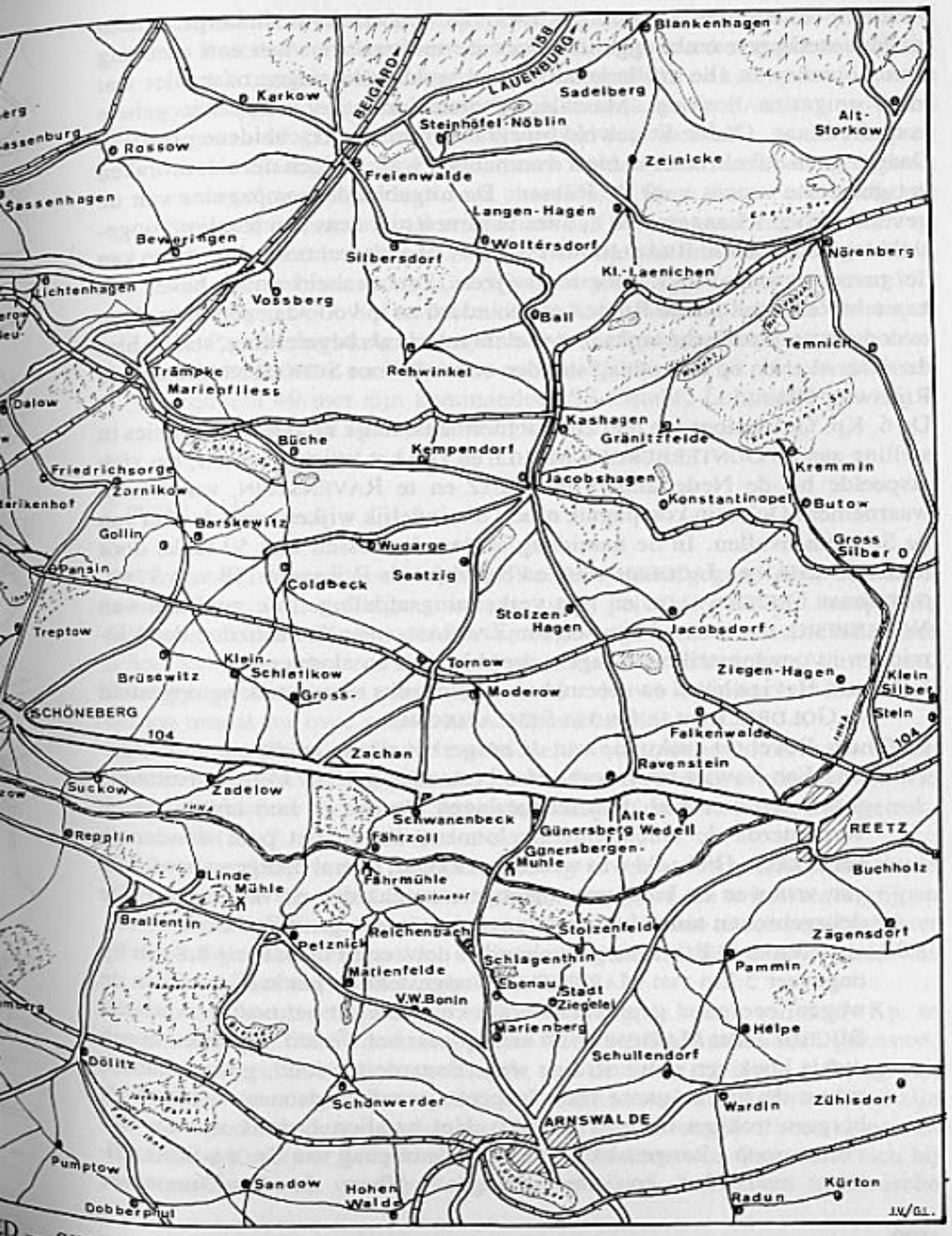

D — SINDSDIEN DOOR POLEN GEANNEXEERD

70 km op- en afrijden (Degrelle, 6.3.45). De eenheden van dit korps werden uit hun stellingen omhooggelicht door de mokerslagen van een urenlang trommelvuur van alle artilleriekalibers en tankbeschietingen naar alles wat maar enigszins bewoog. Massale infanterieformaties vielen het gehele korpsfront aan. Onder dit geweld breekt het front op verscheidene plaatsen. Daar er geen enkele reserve meer voorhanden was, hadden deze doorbraken het gewenste succes voor de Russen. De uitgebloede kompagnies van de gevechtsgroep ,,Langemarck'', alles te samen niet eens een bataljon, opgesteld ten noorden van BRALLETHIN en REPPLIN, met rechts van hen delen van de gevechtsgroep Voigt, moesten wijken. Een eenheid onder bevel van kapitein Rehmann liet de Russen ongehinderd en in volle dag een brug slaan over de IHNA. Russische tanks met veel infanterie als begeleiding, staken hier de rivier over en op de middag stonden ze reeds voor SCHÖNENBERG aan de Rijksweg 104.

De 6. Kp. Guldentops lag met zijn tot hiertoe tamelijk intakte kompagnies in stelling aan de GÜNTERBERGEN-MÜHLE en kon het krijgsgebeuren, dat zich afspeelde bij de Nederlanders te REETZ en te RAVENSTEIN, van hieruit waarnemen. Ook zijn kompagnie moest uiteindelijk wijken voor de elan van de Sowjetaanvallen. In de namiddag stieten de Russen met 50 tanks door tussen ZACHAN en JACOBSHAGEN en bereikten de Rijksweg 158 van STARGARDnaar FREIENWALDE en met verkenningsafdelingen de zuidrand van NÖRENBERG. de toestand rond en om ZACHAN, waar de eenheden der Vlamingen in opvangstellingen lagen, werd kritiek en alarmerend.

3.00 uur: Hevige hagel en sneeuwbui. Eigen tanks ter versterking opgesteld te GOLDBECK en te GROSS-SCHLATIKOW.

6.30 uur: Bevel tot evakuatie van de burgerbevolking en dit onmiddellijk.

7.00 uur: Een Sowjet-tankvoorhoede, bestaande uit 5 T 34 met opzittende infanterie, overviel de uiteengeslagen troepen in hun terugtocht en verpletterde de vluchtelingenkolonnen, die op het punt stonden te vertrekken. Dit beeld was weerzinwekkend, overal neergewalste lijken van vrouwen en kinderen, uiteengereten paarden en veekrengen. De doorgebroken tanks kwamen langs de aardeweg uit ZUCHOW.

7.30 uur: Tanks te BÜCHE tegengehouden door een Flakbatterij 8,8 cm op ongeveer 5 km van MARIENFLIESS opgesteld op het kruispunt van de wegen: een goed geplaveide straat komende uit het oosten, verbond BÜCHOLZ met MARIENFLIESS en liep naar het westen. Zij sneed in een rechte hoek een gelijkaardige weg. Benarde toestand, grote wanorde achter de lijnen, ganse rijen wagens, paardegespannen, soldaten en burgers trokken naar STARGARD. Het bataljon Oehms van de Gevechtsgroep ,,Langemarck'' werd bij de uitgang van GROSS-SCHLATIKOW overvallen en uiteengeslagen. Alleen de 5. Kompagnie

(Schaumann) bleef op dit ogenblik nog min of meer intakt te SAATZIG. In BARSKEWITZ stond onverwachts de tros van het regiment ,,Danmark'' tegenover de doorgebroken Sowjettanks en kon op het nippertje ontsnappen door naar DAHLOW uit te wijken. Te SAATZIG werd een tros van de ,,Langemarck'' verpletterd door de tanks. Andere trossen van de ,,Langemarck'' konden zich redden door hun koelbloedigheid en het flegmatisme van hun chauffeurs. Deze lieten eenvoudig de Sowjettanks voorbij rollen, haalden dan hun wagens weg. Dit lukte na enkele schermutselingen met de navolgende infanterie die gelukkig niet al te zeer aandrong. Delen van de gevechtsgroep ,,Langemarck'', de 6. Kp., De 7. Kp en delen van de 8. Kp. van het bataljon Oehms en de Pz. Vernichtungszug (pantservernietigingspeleton) verzamelden zich in PANSIN en WULKOW aan de Rijksweg 158. Het Nederlands regiment 49 met zijn kommandeur SS Ostubf. Lohmann bouwde in FALKENWALDE een sperstelling op.

1 maart 1945

De volgende morgen overvielen de Russen, voorafgegaan door een sterk trommelvuur, de stellingen van de twee peletons van de kompagnie Goyvaerts. Hun stellingen werden samengevoegd en de Russische infanterie schoot van op zeer korte afstand op de door stof en puin bedolven Vlamingen. Dit zagen we door onze verrekijkers zonder dat we zelfs iets konden ondernemen omdat we over geen zware wapens beschikten.
Twee Vierlingflaks, die de Kp. toebedeeld waren, kwamen niet tot schieten want hun geschut werd opgeblazen. Het andere reed terug zonder een schot te lossen. De majoor met zijn Wehrmachtsbataljon had zich direkt teruggetrokken en liet de 7. Kp. aan zijn lot over.
Tussen de stelling van de twee peletons lag er een soort moeras en het derde peleton met de Kp. Chef Goyvaerts lagen te wijd af om te kunnen ingrijpen met infanteriewapens. Van deze twee peletons kwamen alleen een Zugführer (Peletonoverste) en zijn melder Christian Seetz terug. Bij de gevallenen was er ook een Limburger SS Schütze Kool.
Het trommelvuur verlegde zich en kwam nu op de resten van de 7. Kp. te liggen. De Kp. Chef Frank Goyvaerts werd hierbij aan het been gekwetst. Met de rest zette hij zich noordelijk van de straat af in de richting van MODEROW om zich te ZACHAN bij Rehmann te melden. Rehmann had zijn gevechtstand aan de westrand van Zachan. Op de weg daarheen sloeg een Ratschboem granaat in en kwetste een Btl. Melder. Als Goyvaerts zich bij Rehmann aanbood, ontving Rehmann van Ustuf. Jacobs een telefonische

melding dat de Russen aan het kerkhof van ZACHAN doorgebroken waren. Daarop riep Rehmann Schellong telefonisch op en verzocht hem hier af te lossen daar hij wondkoorts had. Goyvaerts moest met de rest van zijn kompagnie stelling betrekken aan de oostuitgang van ZACHAN. De ganse nacht hoorden ze ononderbroken geruisen, komende uit het aangrenzende woud en ze verwachtten dan ook een aanval in de morgenduren. Zij waren nog slechts een armzalige hoop mensen. Juist in de vroege morgen werden ze afgelost door een eenheid van de Wehrmacht en bij ons terugtrekken hoorden ze dat de Russen hun aanval begonnen waren.
Ustuf. Goyvaerts meldde zich bij Stubaf. Wangemann, die op dat ogenblik het bataljon overgenomen had. Op het ogenblik van zijn aanmelding vertrok de adjudant van Wangemann, vergezeld van twee melders om de toestand in ZACHAN te gaan verkennen. Kort daarop kwamen de melders terug. Hun Ostuf. was reeds gevallen. Wangemann gaf Goyvaerts het bevel om met zijn paar armzielige lieden ZACHAN te doorkammen tot aan de oostingang van het dorp, vervolgens de naar het noorden leidende straat die beheerst werd door een Sowjet-Pak geschut vrij te vechten en te houden. Goyvaerts wees erop dat zijn kompagnie noch slechts uit 15 man bestond. Niets hielp, het bevel moest uitgevoerd worden. Toen Goyvaerts het bevel aan zijn vermoeide en gekneusde mannen mededeelde, vloekten de jongens ,,dat hij ons kloten kan kussen'' en nog vele lieve woorden meer.
Uiteindelijk gingen ze toch naar ZACHAN langs de hoofdstraat. Ze waren nog geen 200 meter weg of het regende kogels, afgevuurd uit de huizen. Er waren reeds een drietal gekwetsten gevallen. Het hoopje miserie verdween in de huizen ten noorden van de straat en ijlden door de volkstuinen uit ZACHAN weg. Buiten het dorp gingen ze in dekking. Goyvaerts sloop dan terug langs de volkstuinen naar ZACHAN toe om de toestand beter te verkennen. Geweervuur dreef hem terug. Als hij bij de dekking terugkwam, was zijn kompagnie reeds weg. Alleen zijn melder had op hem gewacht. Hij vertelde Goyvaerts dat ze zeker waren dat hij gevallen was en dat een Unterführer het bevel der kompagnie overgenomen had. Deze trokken zich terug in de richting Klein Schlatikow en Brüsewitz. In ZADELOW werd Ustuf. Goyvaerts door Dr. Bretschneider onderzocht en zijn splinters weggenomen. Hier trof hij ook de zwaar gekwetste Ustuf. Flor Van Eeckhout aan. Beiden werden over de Oder gebracht naar een lazaret.
De 6. Kp. Guldentops kreeg vanaf de dageraad zwaar stortingsvuur op haar stellingen. Gelijktijdig volgde in de sektor bij de rechterbuur de ene Russische aanvalsgolf na de andere. De ,,Wallonie'' hield stand. De 6. Kp. kreeg opnieuw slechts ,,Naad''schermutselingen. In de namiddag opnieuw bevel tot afzetten en terugtrekken via de Rijksweg 104 richting STARGARD. Ondanks het trommelvuur lukte de afzetbeweging vlot en ordelijk en kon de 6.

Kp. geordend en min of meer intact de terugtocht aanvatten. Na enkele mars-uren werden de 6. Kp. aan een T-splitsing door een opvangkommando naar het dorpje PANZIN verwezen en daar opgevangen door Schellong en in stelling gewezen voor de dorpsrand, links en rechts van de ,,Wasserburg''.
Rechterbuur: losse gemengde troependelen van de ,,Norge' en de ,,Danmark''
Linkerbuur: een onbekend Wehrmachtsonderdeel.
Nota: Op dat ogenblik was de 6. Kp. de enige ,,Einsatzfähige'' (inzetklare) geordende eenheid van de Kampfgruppe ,,Schellong''.
Wegens de grachten van de ,,Wasserburg'' die uitliepen in een uitgestrekte vijver gevoed door een 6 meter brede beek, die onze sektor doorsneed, was de onderlinge voeling tussen de in stelling gebrachte eerste en derde Zug onmogelijk.
De 1e Zug van Ustuf. Ferdinand Jacobs lag rechts van de vijver en een woudstuk, links en rechts van een landstraat die parallel liep met de rijksweg 104 en waarlangs volgens meldingen de Russen opmarcheerden.
De 3. Zug van Ustuf. Claeys werd tot ondersteuning een Oscha. terzijde gesteld. Deze Zug lag links van de vijver in een betrekkelijk veilige stelling, wegens de waterbeschutting door de vijver en de gracht voor zijn HKL. Als versterking en ondersteuning werd een SMG Zug der 8. Kp. van Ustuf. Nijs en een Panzerjägerzug zonder Pak, maar uitgerust met Panzerfausten en Panzerschreck onder leiding van een Vlaamse Uscha. toegevoegd. Beide eenheden werden in de linker sektor ter ondersteuning van de 1. Zug ingezet.
Resten van de 2. Zug bleven als reserve.
De Kp. Gefechtsstand bevond zich in de rechter sektor bij de 1. Zug.
Na hun dagenlange bezetting van de IHNA-stelling moest de 1. Kp. (Ustuf. Bauwens) eveneens ruimen door de zware beschieting van de Sowjet-artillerie. Ze trokken zich terug in het vaarwater van de terugvlietende troepen die uit ARNSWALDE kwamen. Ze trokken richting STETTIN, waar de zogenaamde reddende Oder-oever lag.
Hun terugtocht was meer een jacht van de Russische pantsers op al wat zich bewoog.

DE TELOORGANG VAN DE 5e KOMPAGNIE

De 5e kompagnie onder leiding van Ostuf. Schaumann, met als kompanietruppführer Neumann, ondernam op eigen initiatief een flankaanval richting MODEROW-TORNOW. De bedoeling was met zijn resterende peletons, versterkt door 2. SMG's van de 8e kompagnie, de Volkssturm tijd te gunnen hun stellingen uit te bouwen en de nodige tankversperringen op te

richten. Het 1e peleton onder leiding van Ustuf. Vik Donkers, het 2e peleton onder Oscha. Stadelmann met als Zugtruppführer Juul De Ridder, naderden op 1 maart Moderow, drongen het geheel verlaten dorp binnen en richtten hun verdediging in aan de oostkant van het dorp. Door de verwarring en de zeer slechte berichtgeving verkeerde Schaumann in de mening dat de hoofdkamplijn (HKL) zich in de omgeving van FALKENWALDE en KLEIN SILBER bevond. De 5e kompanie lag alsdusdanig in een opvangstelling. Hij gaf bevel de nodige soldatenputjes te graven en een paar wachtposten betrokken de wacht bij de SMG's. De rest van de kompagnie kon in de leegstaande huizen rust en verpozing zoeken en zeker ook wat eten organiseren. Het frontgerommel lag wel in de buurt maar voor onze jongens toch op voldoende afstand om geen alarm te moeten slaan. Zij waren wat meer gewoon. Opvallend was dat er in deze kompagnie veel oud gedienden van de Vlaamse Wacht aanwezig waren.

Hier volgt een ooggetuigenverslag van W.v.L.

,,De tegenstoot van Moderow gebeurde op 1 maart. Daar groeven we onze laatste Zugbunker, terwijl Schaumann veilig weggekropen zat in de kelders waarin de Funkers van de Nordland zaten... Maar 's avonds moesten we weer achteruit naar Torrow waar onze Kp. Chef zijn gevechtsstand inrichte aan de spoorlijn. Hij vertelde ons inderdaad dat we in ,,derde linie lagen en dat het onze opdracht was de nieuwe eenheden hun stellingen aan te wijzen''.
Het oorspronkelijke meldersgroepje was na het vallen van Franske Van Zwalm en de verwonding van M.v.L. fel gedund. We waren dan ook niet kwaad dat er eindelijk een ,,rustige'' nacht voor de deur stond. Zo goed en zo kwaad het ging, vonden we in een hoeve onderkomen. We hoorden 's nachts inderdaad het geratel van pantsers, maar we dachten dat het de aangekondigde versterkingen waren. We bleven bij Juul De Ridder. Ustuf. Donkers zat met de helft van ons peleton in een andere hoeve. Oscha. Stadelman had bevel over het tweede peleton.
Bij het krieken van de dag kreeg ik opdracht verbinding op te nemen met de andere helft van onze Zug. Ver kwam ik niet want het zo typische tak-tak-tak-geluid van de zware Russische MG.'s bracht me tot de werkelijkheid terug. De Iwans zaten in het dorp en vlamden met alles, pantserwagens inkluis, waarover ze beschikten. Ustuf. Donkers heeft de rest van de Kie. verzameld in een klein bosje langs de weg Tornow-Saatzig. Dit bleek achteraf verkeerd want spoedig bleef ons niets anders over dan een wilde terugtocht over het vrije veld naar het bijgelegen grote bos. Hierbij viel o.a. Ludo Van Boom. In het bos troffen we enkelingen van de divisie Nederland. Zo zag ik zelfs even een kameraad terug uit de opleidingsperiode te Sennheim.
Na wat aarzelen werd besloten noordwaarts te trekken. Maar de Ruski's waren ook reeds in de bossen doorgedrongen. Ustuf. Donkers viel ten prooi aan de scherpschutters in de bomen. Tegen de middag belandden we voor Saatzig. Stond de baan Tornow-Saatzig reeds vol pantserwagens en kregen we van die zijde zelfs Pakvuur ten beste, dan werd ook de weg Stolzenhagen-Saatzig voor onze neus afgegrendeld. Dan maar blijven liggen achter de mijten in afwachting van de avond. We meenden in veiligheid te zijn daar het veld zeer modderig was en we tot over de enkels in het slijk zakten. Maar de illusie was van korte duur. Twee T-34-ers draaiden het veld op en richten hun

wapens op ons. Juul De Ridder en Heinz Stadelmann lagen schouder aan schouder. Max Delfant lag er iets achter en dan kwam ik. Juul zwaaide met zijn M.P. ten teken van overgave, maar de tankbevelhebber deed teken dat hij beide armen moest opsteken. De tijd kreeg hij er niet meer voor, want het MG knetterde een laatste maal. Juul en Heinz werden getroffen in de halsslagader, Max lag plots op zijn rug. Uscha. Swinnen deed tenslotte wat hij steeds gezegd had. Hij trok een handgranaat onder zich af. Trouwe kameraad!
We schreven nu 2.3.45. Gemakkelijk te onthouden, maar zeker nooit te vergeten datum. Buiten de vermelde namen, gingen ook de kameraden Coppens, Duhamel (die een longenschot had meegekregen), Debuck, Dobbelaere en Oeghena de lange weg van de krijgsgevangenschap. Duhamel moesten we ten andere reeds na de eerste nacht achterlaten in de schuur waar we gerust hadden."

Nog vele andere jonge Vlamingen waaronder Arthur Van Gorp, Julian Gallot, Willem Van Laer, Marcel Van Laer, Sepp Heyns, Marcel Bonaugure, Frans Bertho. A. Hembrechts, begonnen op die dag hun jarenlange krijgsgevangenschap in het barre Rusland. Wat onderweg niet volgen kon, kreeg een nekschot. Alleen de sterksten bereikten het kamp.
Bij de Russen was het zo: er werden krijgsgevangenkonvooien gevormd. Enkele bewakers vergezelden hen. Ze waren allen aan hun lot overgelaten en moesten voor zichzelf zorgen. Alles wat onderweg eetbaar was, werd gretig samengescharreld. Ook de Russische bewakers deelden hetzelfde lot.
Ostuf. Schaumann, die alleen met zijn Kompanietruppführer Neumann terugkeerde, werd verantwoordelijk gesteld en van zijn funkties ontheven.
De dorpen BUCHHOZ, NANTIKOW, KONRADEN, KLEIN SILBER, STEINBERG, HASSENDORF en GLAMBECK van het distrikt ARNSWALDE werden op 1 maart opgegeven. De in de hoofdgevechtslijn gelegen dorpen waren gedurende de wekenlange gevechten zwaar vernield. In RAVENSTEIN alleen stonden nog ruïnes. In ALTWEDELL waren ongeveer 4 huizen onbeschadigd. Reetz was zwaar getroffen. In KONRADEN was het Gutshaus afgebrand, de handelshuizen beschadigd en de huizen verwoest. Buchholz bestond niet meer. NATIKOW was zwaar beschadigd en in KLEIN SILBER stond nog één onbeschadigd huis. Ook de kerk was een puinhoop. In ZIEGENHAGEN bleef alleen het Gutshaus over. In STEINBERG stonden nog de kerk, het Gutshaus en enkele handelshuizen recht. In GLAMBECK was de kerk verwoest. Deze berichten kwamen van Schwester Charlotte, die op haar eentje door deze gebieden trok om zo de Duitse lijnen te bereiken.

2 maart 1945

Vrijdag. Om 7.00 uur 's morgens bezetten de Sowjets JAKOBSHAGEN. Een verdedigingslijn werd opgericht tussen Freienwalde, MALCHOW, waar „Königstiger" postgevat hadden, en BUCHHOLZ naar het noordoosten van

STARGARD. De Vlamingen hergroepeerden zich in de omgeving van PANSIN en WULKOW, waar ze zich tot de verdediging ingroeven.
Hstuf. Wangemann verving de gekwetste Hstuf. Rehmann en nam het bevel over van het bataljon. De resten van de Panzerjägerabteilung werden ondergebracht in de beide bataljons van de gevechtsgroep ,,Langemarck''.
Opmerkelijk veel Vlaamse officieren vielen uit door verwondingen o.a. Ustuf. De Blaere, Flor Van Eeckoudt, en F. Goyvaerts (chef van de 2. Kp.). Gekwetsten werden, indien mogelijk, naar de lazaretten van STARGARD gebracht.
Bij de 6. Kp. Guldentops heerste een betrekkelijk rustige dag. Alleen storingsvuur op de stellingen en op het dorp PANZIN. Op de rechtervleugel bij de Denen en de Noren werd een Russische infanterieaanval zonder veel moeite afgeslagen.

3 maart 1945

Vanaf de vroege morgenuren zwaar trommelvuur op de stellingen en op het dorp PANZIN. Een munitiedepot ondergebracht in de Wasserburg, werd in brand geschoten met het daaropvolgende geknetter van exploderende munitie. Ustuf. Nijs van de 8. Kp. sneuvelde die voormiddag door een antitankgranaat. Kort voor de middag werd, zoals verwacht, een Russische aanvalsgolf langsheen de landstraat, die de sektor van de 1. Zug van de 6. Kp. Guldentops doorkruiste, uitgevoerd. De stootgroep verloor door het uitvallen van de Kp. Chef zijn elan en is ,,im Sande verlaufen''. Ustuf. Ferdinand Jacobs zou het echter gelukt zijn op eigen kracht het doorbraaksgat te dichten. De 6. Kp. werd overgenomen door de O.O. (Ordonansofficier) van het Btl. Oehms (nl. door Ustuf Ferdinand Gyssens die enkele dagen later weer vervangen werd door de inmiddels opnieuw opgedoken Ostuf. Schaumann, wiens kompanie de 5. Kp. volledig verloren had).
Door het gedurig geknetter in zijn rug van het brandende munitiedepot en de lege troepenbewegingen op zijn linkerflak zou Ustuf. Claeys zijn betrekkelijk veilige stelling verlaten, waardoor een ,,Lucke'' ontstond. Hij trok zich terug op meer rugwaartse stellingen.

4 maart 1945

De 6. Kp. zou zich via WULKOW in de richting van ALTDAMM afgezet hebben. Ook het bataljon Wangeman leed grote verliezen. Bij de verdediging van WÜLKOW verbrandden verscheidene telegrafisten levend in een schuur door een inslag van artillerie.

Een getuigenis uit ,,Periodiek Kontakt'' nr. 2 maart 1953 door een lid van de 27. Div. 66 Regt. 4e Komp.

SAFRANSKI. Of je naam zo of anders geschreven wordt, wie kan het weten. Zou iemand in je tweede vaderland, Limburg, zich je naam en persoon nog wel herinneren? Ik echter denk zo dikwijls aan je, dappere Poolse kameraad uit het Legioen en onze Stormbrigade. Ik denk vooral aan de kameraadschap tijdens de laatste maanden van de strijd toen we samen door de West-Pruisische landerijen en Pommeren steeds verder terugtrokken, vechtend en vloekend om onze machteloosheid. In elke nieuwe stelling hoopten wij op het wonder dat komen moest, maar steeds opnieuw werden wij achteruit gedrongen: GUNSTERBERG, REICHENBACH, ARNSWALDE, ZACHAN, ZADELOW, NEUSTETTIN, PANSIN, WULKOW, STARGARD...

Menigmaal zag ik tranen in je ogen toen wij op deze terugtocht telkens getuigen waren van het tragisch lot van die eindeloze slierten wanhopende vrouwen en huilende kinderen. Prooien zonder genade voor slachtende vliegers en verpletterende tanks T-34 en Stalinpantsers.

In mijn herinneringen staat vooral die dag in ZADELOW. Het dorp was reeds verlaten van alle troepen en stond in laaiende vlam. Wij vormden de achterhoede 8 man: Ustuf. Jan Nijs, jij zelf, Jef Sch. Frans V.d.B., Oscha. Dingelreiter, ik en nog twee melders. Toen we uit dit dorp trokken gevolgd door vier T-34, bereikten we op de weg een kleine groep vluchtelingen. Een jonge vrouw met haar moeder en een klein meisje. Ze duwden een handwagen, overladen met hun inboedel. Ze geraakten niet meer vooruit. Je bleef toen staan en toen Ustuf. Jan Nijs je aanmaande te volgen, gaf je voor antwoord: ,,Jan, zolang die mensen niet verder kunnen, blijf ik hier.'' We hebben dan onze pantservuisten scherp gemaakt en de vier T-34 afgewacht. Je schoot de eerste pantser af, Jef vernietigde de tweede. De andere twee pantsers pakten de biezen. Daarna heb je het kleine meisje gedragen tot in STARGARD, spijts je gewonde voeten. En toen die boer bij STARGARD ons toeriep dat het onzin was nog verder te strijden, heb je gewezen naar die lange sliert van vluchtende mensen en geantwoord: ,,Zolang deze lieden niet in veiligheid zijn, heeft ons vechten zin.''

Zoals jij, voelden wij allen. Dat was nu de laatste vorm van onze weerbare bezieling: vechten tot het laatste uur. Alleen deze konkrete opgave hield ons in het geweer, het ergste noodlot afwenden van de dolende weerlozen: de vrouwen met hun kinderen en de oude lieden. Het bleef bij trachten. Met bovenmenselijke inspanning werd wel eens een dorp op gehucht terug genomen, om de opdringende Sovjetmacht tegen te houden. Dan voelden wij ons beloond om de geleden miserie, en achten wij onze pogingen doeltreffend.

De afstand tussen de vluchtelingen en het komend gevaar was wat ruimer. Steeds vechtend en tegenhoudend wat we konden, trokken we af tot ARNSWALDE en GREIFENHAGEN. Je bleef steeds optimist tussen ons zwartkijkers. Ons groepje was nog vijf man sterk. Jan N. was in PANSIN gebleven, de anderen in WALKOW en STARGARD. Toen we ARNSWALDE moesten opgeven en ik tijdens die nacht voeling met ons groepje verloren had, dan ben je teruggekeerd om mij te zoeken gedurende die nacht en de ganse volgende dag. In de valavond ben je in het door de Russen bezette dorp gedrongen, steeds maar op zoek naar je kameraad. De morgen daarop was ik terug bij de groep die ik inmiddels had teruggevonden. Deze daad van zelfopoffering voor een kameraad is het schoonste geschenk van je dat ik mij inbeelden kan. Soldaten in gevecht geven aan dergelijke gevoelszaken hun eigen uiting: een grijns en een vloek.

Eerst veel later was ik bewust van het schone van die daad en het ontroerde mij. Maar toen was je al dood. Het gebeurde de dag na ons wederzien. We hadden toen onze ganse voorraad granaten met onze werpers afgevuurd, en toen we ons die avond klaar maakten om over het vliegveld te trekken, trof je het fatale Pakschot. Ik kon je nog snel in een zwemwagen van de Noren dragen. In de grauwe avond hebben mijn ogen je gevolgd tot overzijde van de ODER.
Nooit meer heb ik iets van je vernomen.
Nog een ganse maand duurde de verbeten strijd van de ODER steeds vechtend wijkend tot BERLIJN. Telkens de moed mij wou ontglippen en ik mij vertwijfeld afvroeg: ,,Waarom nog?'' zag ik je beeld en je optreden, zag ik de lange kolonnen vluchtende lieden. En ik wist... het moest...''

BRUGGENHOOFD ALTDAMM

4 maart 1945

Zondag. 's Avonds bezette Schellong met de schaarse resten van de eenheden MÜLKENTHIN aan de autostrade BERLIJN-DANZIG over ALTDAMM.

5 maart 1945

Maandag. De Wehrmacht was in staat van alarm en bezette M.G.-posten en eenmansgaten rond BUCHHOLZ. In de vroege morgen vielen de Sowjets met infanterie en tanks aan. De kompanies van de gevechtsgroep ,,Langemarck'', nog slechts een dertigtal man sterk, moesten een sektor van 600 tot 800 meter verdedigen in de onmogelijkste omstandigheden, zonder zware wapens (alles achtergelaten bij de terugtocht), zonder tanks, alleen met pantservuisten (Panzerfausten) bewapend. De Divisie ,,Wallonie'', nog slechts een bataljon, werd volledig uiteengereten te LÜBOW en te SAAROW. Deze dorpen lagen aan beide zijden van de IHNA. Zonder tankafweer was dit regiment kansloos, alhoewel er staaltjes weggegeven werden van individuele moed en optreden. Delen hiervan geraakten over de IHNA, velen bleven voor dood achter of geraakten in krijgsgevangenschap. Me. 109 en Focke-Wulf-toestellen bombardeerden de Russen met bommen en boordwapens op de autostrade. 's Nachts traditiegetrouw de U.v.D. (Nachtvliegtuigje van de Russen).

6 maart 1945

Dinsdag. Al wat van de Gevechtsgroep ,,Langemarck overbleef, verzamelde zich in AUGUSTWALDE. De resten bereikten dit dorp met nacht-

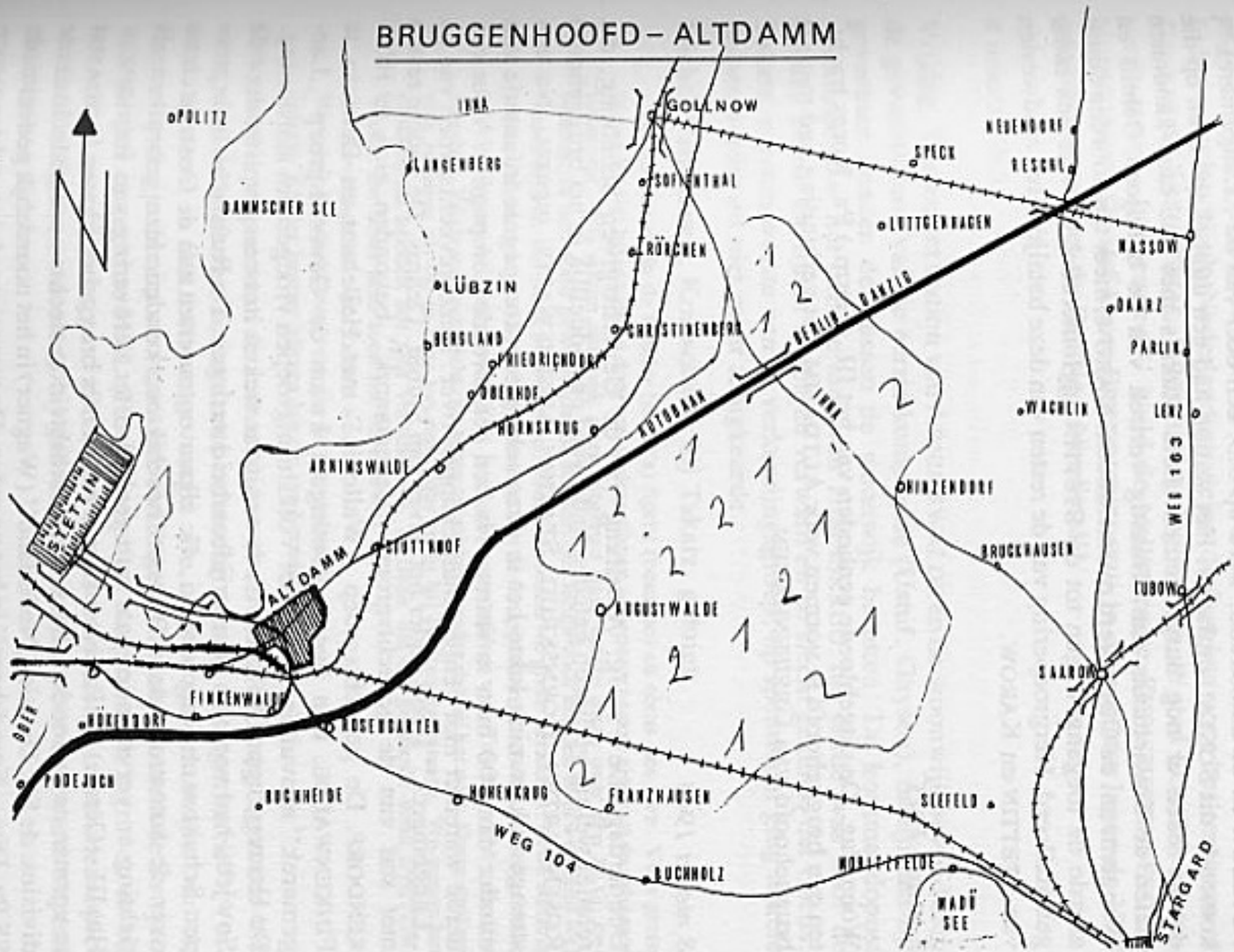
BRUGGENHOOFD – ALTDAMM
N
POLITZ
DAMMSCHER SEE
LÜBZIN
BERSLAND
FRIEDRICHSDORF
OBERHOF
HORNSKRUG
ARNIMSWALDE
STETTIN
ALTDAMM
STUTTHOF
FINKENWALDE
RÖSEBURG
RÖSENBAUEN
PODEJUCH
BUCHHEIDE
HOHENKRUG
FRANZHAUSEN
WEG 104
BUCHHOLZ
WADÜ SEE
SEEFELD
GOLLNOW
LANGENBERG
SOPPENTHAL
RÖRCHEN
CHRISTINENHOF
IKNA
KÜTZBAHN
BERLIN - DANZIG
SPECK
LÜTTGENHAGEN
NEUENDORF
RESCHL
NASSOW
DAARZ
PARLIN
LENZ
WACHLIN
HINZENDORF
WEG 103
BRUCKHAUSEN
LUBOW
SAAROW
STARGARD

marsen over GROSS en KLEIN WACHLIN. Te SEEHAUSEN, gelegen tussen POTZLOW en de autostrade, werd op 5.3. een deel van de ,,Langemarck'', komende uit SOLTAU ontladen. Het station had een dubbel spoor en op die datum reden er nog burgertreinen. Drie Stuka's met anti-tank-kanonnen vielen de Sowjettanks aan. Haastig vertrek van de bataljons Oehms en Wangemann. de ODER werd overschreden. KAROW, meer ten noorden domineerde de toegangswegen tot de STETTIN-agglomeratie. Er was een radar geïnstalleerd. Hergroepering van de resten van deze bataljons ten zuidwesten van STETTIN en KAROW.

7 maart 1945

Woensdag. De uitgebloede eenheden van het III. (Germ.) Pz. Korps trachtten een bruggehoofd te vormen voor ALTDAMM, dat verbinding had met het bruggehoofd van GREIFENHAGEN.

8 maart 1945

Donderdag. De Pz. Jg. Abteilung van de Gevechtsgroep Schellong, die relatief weinig verliezen geleden had, werd onmiddellijk in het bruggehoofd ROSENGARTEN, HORNSKRUG, STATION ARNIMSWALDE ingezet. Na een strenge uitkamming lukte het in deze sektor een kompagnie infanterie van minder dan 100 man te sturen. Nadien een tweede kompagnie. Voor een derde waren er niet genoeg manschappen over. Deze gevechtsgroep van de ,,Langemarck'' stond onder het bevel van Stubaf. Oehms. De andere resten met staf van de gevechtsgroep ,,Langemarck'' bevonden zich te HÖCKENDORF. De gevechtsgroep ,,Wallonie'' met Hellebaut en Derrickx te FINKENWALDE. Een laatste contingent kwam de Gevechtsgroep ,,Langemarck'' aanvullen, ook enkel Volksturmgroepen vroegen om aansluiting. De Heeresgruppe Weichel, reeds een paar weken in twee gesplitst door de Sowjets, had veel van haar strijdbaarheid verloren. De Russische legergroepen Schukow en Rokossovski, die elkaar ontmoetten aan de Oostzee en nu over de autostrade naar BERLIJN beschikten, konden deze gebruiken als richting en vervoerader naar hun eenheden ter verovering van BERLIJN. Het III. (Germ.) SS Pz. Korps werd belast met bruggehoofd van ALTDAMM te vormen en te houden. Dit korps beschikte nog slechts over gedecimeerde divisies: de SS. Divisie ,,Nederland'' (Wagner) in het noordelijk gedeelte, de SS Pz. Div. ,,Frundsberg'' in het noorden. De resten van de gevechtsgroepen ,,Langemarck'' en ,,Wallonie'' of de kampgroep ,,Derrickx'' in het zuiden.

Versterkt met enkele eenheden van de Marine, Luchtmacht (parachutisten) en Wehrmachtseenheden (de Pz. Abt. 115).
In het noorden bij de Nederlanders vielen de Sowjets voor het eerst aan te GOLLNOW, SOFIENTHAL, RÖRCHEN, gelegen voor de stad LUBZIN. De gevechtsgroep ,,Langemarck'' hield de stellingen te CHRISTIENENBERG, te HORNSKRUG. De staf lag te FRIEDRICHSDORF, in deze sektor lagen de Vlamingen samen met de Divisie ,,Nordland''.

9 maart 1945

Vrijdag. Tussen het station van ARNIMSWALDE en de woonwijk bevond zich de gevechtsstand van de eerste kompagnie (Ustuf. Ghysen), na lijf-aan-lijf gevechten konden de Russen de woonwijk bezetten. De kommandopost verhuisde naar het tweede huis van HORNSKRUG, het derde was door de Russen bezet. De lijnen waren zo verward en zo slecht gekend, dat Oscha. Takatz, peletonoverste van de verkenningsgroep, op speurtocht ging enkele huizen verder en niet meer terugkeerde.

Michel Vanelderen, Kradschütze bij Takatz, getuigt:

> ,,Takatz bezorgde de Kräder (moto's) Spritt (benzine) en soms ons eten. Voor grote afstanden liet hij een moto door een andere slepen om spaarzaam te zijn met de schaarse brandstof. Wij waren dan ook sterk uitgerust daar iedere moto over een M.G. beschikte. Ik heb nooit geweten dat de Russen ons langs voor konden overweldigen wel rolden zij ons van links of rechts op. Hierdoor leden we grote verliezen. In de stelling kwam Takatz zelden. Hij gaf zijn bevelen aan de Gruppeführers en weg was hij nieuwe bevelen halen bij Schellong. Dat heen en weer rijden van Takatz werd ook zijn ongeluk. Wij waren verplicht ons terug te trekken zonder dat hij het wist. Onze stelling was verlaten als hij er naar toe reed, dus recht bij de Russen binnen. We zagen het gewoon en konden het niet verhinderen. Ik denk dat dit gebeurde rond STETTIN. Uscha. De Smet nam toen het bevel over.
> Het lievelingslied van Takatz was:
> Wir sind Kradschützen von die 6e Langemarck!
> Unsere Kräder immer blitzen hinein ins Feindesland...''

Het aantal vermisten aan de andere zijde van de ODER bedroeg ongeveer 400 man, d.i. de helft van de ingezette infanterie van de ,,Langemarck''. Versterking werd in SOLTAU aangevraagd. De nieuwe gevechtswijze van de Russen: pas zijn de nieuwe veroverde stellingen bezet als bij nacht de Sowjets naar de pas opgerichte HKL (Hoofdkamplijn) sluipen, zich ingraven en bij het eerste morgenlicht aanvallen, wat steeds verrassende resultaten opleverde. De Duitsers moesten bij gebrek aan munitie voor de zware wapens machteloos toezien.

VILLA WIJK
ARNIMSWALDE
STATION
Pl. JG. ABT. 27
1. KP. (GHYSEN)
VELD - AKKERS
WOONWIJK
± 50 M.
1. KP.
HORNSKRUG
ALTDAMM

10 maart 1945

Zaterdag. De Pz. Jg. Abt. en de twee kompagnies van de gevechtsgroep ,,Langemarck'' leden zeer zware verliezen en werden herleid tot een dertigtal man. Ustuf. Ferdinand Jacobs (oud-Vlaams Wachtofficier) kreeg om zijn moedig gedrag het bevel over een kompagnie. Bevolen door Vlaamse officieren en onderofficieren hebben deze Vlamingen zich uitmuntend verdedigd, vooral in nacht- en bosgevechten waren ze meesterlijk. Ze vernietigden verscheidene Russische T. 34-ers, een Stalintank en twee anti-tankkanonnen. HORNSKRUG was de steunpilaar van het noordelijk front. De Vlamingen werden afgelost door het regiment der Nederlanders ,,De Ruyter'' en de resten van de Divisie ,,Nordland''.

11 maart 1945

Zondag. HORNSKRUG werd door de Russen om 20.00 uur ingenomen.

12 maart 1945

Maandag. Een ingekort en minder diep bruggehoofd werd gevormd ten westen van HORNSKRUG, langs de autobaan ten westen van AUGUSTWALDE, ROSENGARTEN, PODE JUCH. Delen van de Div. ,,Frundsberg'' geraakten met boten en zelfgemaakte vlotten over de DAMSCHER SEE ten noorden van STETTIN.

13 maart 1945

Dinsdag. Ononderbroken trommelvuur. Verscheidene Vlamingen muntten uit als verwoede ,,Panzerknackers'' o.a. Gilbert Cornille, Frans Deboel en Herman Claeys.

14 maart 1945

Woensdag. De Sowjets vielen verwoed aan en wilden met alle middelen de Duitsers uit het bruggehoofd drijven. Dag en nacht lagen deze soldaten onder het moordend vuur aller wapens. Vanuit de lucht bestookt door tientallen vliegtuigen. Ze leefden als mollen in de grond.

15 maart 1945

Donderdag. De bevelhebber van het bruggehoofd kromp voor de tweede maal zijn lijnen in en trachtte door het nauwer toehalen der eenheden het hoofd te kunnen bieden aan deze onafgebroken aanvallen. Het te verdedigen bruggehoofd liep nu van STUTTHOF, STERNKRUG, ROSENGARTEN, HÖCKENDORF, FINKENWALDE.

16 maart 1945

Vrijdag. De gevechtsgroep ,,Langemarck'' ondersteund door een tankgevechtsgroep ,,Frundsberg'', tracht door plaatselijke uitvallen de druk der Russen te doen afnemen. Ze vernietigden daarbij een 40-tal Sowjetpantsers. Daarentegen verdedigde de gevechtsgroep ,,Derrickx'' van de Wallonie de havendokken van STETTIN in de buurt van ALTDAMM, ook deze gevechtsgroep was uiteindelijk nog een kompagnie sterk.

17 maart 1945

Zaterdag. Altdamm brandde. De gehele stad was een vuurzee als gevolg van de bombardementen der Russen.

18 maart 1945

Zondag. Het groot Russische offensief begint. Alles rolde naar de stad ALTDAMM. Voor 11.00 uur 's morgens veroverden de Russen de eerste buitenwijken van de stad. Hopen brandende tanks en gevechtswagens waren de tol die de Russen hiervoor moesten betalen.

19 maart 1945

Maandag. De Russische troepen slaagden erin diepe doorbraken te forceren, ondanks dappere tegenstand en tegenaanvallen. Ze konden het bruggehoofd in twee splitsen en wel in de delen GREIFENHAGEN en ALTDAMM, zodanig dat de Sowjets ten zuiden van KLÖTZ de Oostoder bereikten. Daardoor was het lot van het bruggehoofd ALTDAMM bezegeld en nog in de avond van 19 maart werd het ontruimingsbevel gegeven.

20 maart 1945

Dinsdag. In de nacht van 20 maart volgde de afzetbeweging en onopgemerkt door de Russen bereikten de schamele resten van de Duitse eenheden de westoever van de ODER (Der Grosse Reglitz). De geweldige vuurslag van twee Sowjetlegers en de laatste stormloop van de aanvaller in de morgen van 20 maart gingen in het ijle (Die guten Glaubens waren). In de nacht van de 19 op de 20 maart vloog de laatste brug de lucht in. Dit betekende het einde van de strijd om ALTDAMM. Dat was praktisch ook het einde van het III. (Germ.) SS. Pz. Korps dat in offervolle strijd ertoe bijgedragen had de mensen uit POMMEREN te helpen bij hun vlucht voor het bolsjewisme. Er bleven slechts doodmoede gedecimeerde regimenten en bataljons over. De gruwel van de laatste dagen stond gebeeldhouwd op de gezichten van de soldaten. Gehele kompagnies waren tenonder gegaan.

Einde februari 1945

In de Lüneburger Heide werden twee bataljons samengesteld waarvan de bevelvoerende officieren en onderofficieren bijna uitsluitend Vlamingen waren en grotendeels uit de Vlaamse Wacht kwamen. De officieren kwamen eind februari uit de Junkerschulen van Kienschlag a.d. Sasau en Beneschau. Beide scholen bevonden zich in de nabijheid van Praag. In Beneschau bevond zich de opleiding van de Artillerieafdeling. Hieraan namen deel: Kap. Jef De Bruyne, Lt. Karel Beeckman en Lt. Gilbert De Witte. Alle andere officieren bevonden zich te Kienschlag. Na de geslaagde kursus wilde men hen met de dienstgraad van Standarten-Oberjunker naar hun eenheden in de Lüneburger Heide terugsturen. Zij weigerden dit te doen en de Bevelhebber van de school zag het redelijke van hun weigering in. Na enkele dagen onderhandelen en telefoneren met het Reichführungshauptamt kregen zij dan toch allen hun aanstelling tot officier. Alleszins met een dienstgraad lager dan ze in de Vlaamse Wacht hadden, behalve voor de luitenants die allen Untersturmführer werden. Majoor J. De Bruyne (nu Hauptsturmführer) kreeg het bevel van de Artillerie-Abtg. Een infanteriebataljon van het Regiment 68 kwam onder het bevel van Majoor Jan De Meulder (nu Hauptsturmführer) oud-bevelhebber van de Verbindingsstaf der Vlaamse Wacht. Beide bevelhebbers werden dan enkele maanden later toch nog bevorderd tot Sturmbannführer.

RUST EN HERGROEPERING TEN WESTEN VAN DE ODER

Wegens zijn onbekwaamheid en gebrek aan militaire scholing om als militaire legerleider te fungeren, nam de Reichsführer-SS Himmler op 20 maart ontslag, om gezondheidsredenen en op uitdrukkelijk bevel van Hitler, als bevelhebber van de Heeresgruppe Weichsel. Op voorstel van Kolonel-Generaal Guderian ontving Kolonel-Generaal Heinrici het bevel over deze Heeresgruppe. Heinrici was meer strateeg, met een grote frontervaring, dan politieker. Wat nu van groter belang was, was om te redden wat er nog te redden viel aan mensen en grondgebied.
Generaal der tanktroepen von Manteuffel nam het bevel over van de 3. Panzer Armee in vervanging van Kolonel-Generaal Raus, op 10 maart en leidde het tot de kapitulatie op 3 mei 1945.
Het III. (Germ.) SS. Pz. Korps werd aan de 3. Pz. Armee toegevoegd.
Het parool van Generaal von Manteuffel luidde:
DE ODER IS HKL. GEEN STAP MEER TERUG!
De hogergelegen westoever van de ODER bood een wijde blik op het vlakke voorland aan de oostoever. Het schiep gunstige waarnemingsvoorwaarden terwijl de Sowjets het zicht belemmerd werd, wat het aanleggen van versterkingen en het aanbrengen van rollend materiaal toeliet. Voor de hoofdgevechtslijn daagde het brede Oderdal op met zijn twee stroomarmen, waartussen weide en braakland lag, ontoegankelijke gemaakt door dammen. Iedere aanvaller kon zich slechts te voet of met lichte overzetboten in het voorveld bewegen. Dit was voor de verdedigers zeer gunstig omdat deze alzo alles onder toezicht hadden. De kern van het gehele Oderfront was de ,,Vesting Stettin''. Ongeveer 20 soms 30 km achter deze HKL lag de goed uitgebouwde ,,Wotanstellung''. Deze versterking liep langs de westoever van het RANDOM-dal over LOCKNITZ, dan verder naar het noordwesten over JÄGERBRUCK en UCKERMUNDE tot HAFF.
Tot einde maart bevond zich de nog bestaande Gevechtsgroep Schellong in de omgeving van REDZIN, drie km ten zuiden van LÖCKNITZ, aan de oostkant van het RANDOWER-BRUCH, waar ook delen van de ,,Frundsberg'' zich bevonden. De resten van de Divisie ,,Wallonie'', nog geen bataljon sterk, bouwde hier versterkingen.

28 maart 1945

Woensdag. De Gevechtsgroep Schellong werd verlegd naar het gebied PRITZLOW, SEEHAUSEN, waar zij eveneens loopgrachten en versterkingen aanlegden.

Van 10 april tot 14 april 1945

Van maandag tot vrijdag. De gevechtsgroep opnieuw verlegd naar BRÜSSOW, waar de ,,Wallonie'' hen voorafging. Deze keerden dan terug naar het zuidoosten.
Een warme aprilzon en de rust die er heerste deed de jongens goed. Men vergat de oorlog. De propagandaslag aan beide zijden van de Oder begon. Verstoken luidsprekers brachten regelmatig nieuwsberichten en gaven de toestand op en aan de fronten bekend. Muziek zorgde voor de goede noot.

10 april 1945

Ustuf. Guldentops H. terug hersteld, meldde zich bij de Kampfgruppe ,,Schellong'' die gestationeerd lag in SEEHAUSEN aan de Obere-Ueckersee in de Ueckermark. Vermits op dat ogenblik alle funkties bezet waren met aanvulling uit de Vlaamse Wacht en andere geüniformeerde groepen werd Guldentops Officier ZBV. Het Btl. Oehms omvatte de povere resten van de Kampfgruppe uit de inzet in Pommeren. Allen verzameld in de 1. Kp. Btl. Oehms, onder leiding van Ostuf. Schmidt, voormalig Vlaamse Wacht-officier. De 2. Kp. en de 3. Kp. waren nu volledig opgevuld met Vlaamse Wachters en geleid door Vlaamse Wachtofficieren. De 4. Kp. stond onder bevel van Ustuf. Groenvink.

12 april 1945

Ostuf. Schmidt brak zijn been en Guldentops werd hun nieuwe chef.
De samenstelling en sterkte van de 1. Kp:
Het aantal manschappen bedroeg ongeveer 80 tot 85 man. Ze werd onderverdeeld in 3 Zugen elk met 3 Gruppen.
1. Zug onder Ustuf. Fons Jacobs
2. Zug onder een Oscha. (een lange magere)
3. Zug onder een Uscha.
Met de bewapening was het maar pover gesteld. Enkel 1. LMG (Licht machinegeweer) en verder de rest geweerschutters. De groepen waren niet sterker dan 8 of 9 man (Gruppenführer inbegrepen).

14-15 april 1945

Vrijdag-Zaterdag. De 1. Kp. ,,Langemarck'' ontving marsbevel richting ODER. Twee nachtelijke marsen via PRENZLAU. In een bosje bij TANTOW hield Schellong zijn ,,Befehlsausgabe'' (bevelverdeling):

2 en 3 Kp. in stelling langs de Oder tussen de brug bij GREIFENHAGEN en een moerasgebied ten noorden van GARTZ.
1. Kp. in reserve in een duinpan van het Natuurbeschermingsgebied juist achter de Oder-Stelling.
De rest van de divisie ,,Langemarck'' kwam uit SOLTAU aan. Te SEEHAUSEN werd een deel ervan ontladen. Onder deze eenheden bevonden zich de Artillerie Abteilung met Stubaf. Jef De Bruyne (V.W.), de Pionierkompagnie (Ustuf. Heyp), een Infanterie Bataljon van het Rgt. 68 met als bevelhebber Stubaf. Jan De Meulder (Majoor V.W.), het divisie veldlazaret met Ostuf. Dr. Gravez, Het Jeugdbataljon Hstf. Stange bestaande uit 4 kompagnies. Later werd het regiment 68 verdeeld en ondergebracht bij de regimenten 66 en 67. De gevechtsgroep ,,Schellong'' met haar beide bataljons bleef de kern van de divisie en bezat veel frontervaren manschappen.

VELDSLAG AAN DE ODER

Einde januari 1945 konden elitetroepen van Maarschalk Schukow (1. Witrussische Front) bij KÜSTRIN een bruggehoofd vormen over de ODER. Te zuiden van STETTIN bereidden de divisies van het 2. Witrussische Front onder bevel van Maarschalk Rokossowski de laatste stormloop voor naar BERLIJN.
Stalin eigende zich de thesis van Lenin toe: ,,Wie Berlijn heeft, heeft Europa.'' Het parool luidde: Het Rode Leger neemt Berlijn.

16 april 1945.

Zondag. Aanvang van de slag om BERLIJN.
Vanuit het Russisch bruggehoofd Küstrin begon de eindstrijd om de rijkshoofdstad BERLIJN. Om 5 uur in de morgen begonnen de Sowjets met een onvoorstelbaar trommelvuur uit duizenden lopen van alle kalibers, uit granaatwerpers en uit Stalinorgels. Een vuuroverval die ononderbroken een halfuur duurde. Aan het Sowjetfront stonden op een afstand van een kilometer tot 270 kanonnen en granaatwerpers. Na het beëindigen van het trommelvuur vlamden 140 sterke Fla-schijnwerpers op, die met afstanden van 200 meters opgesteld waren. Onder hernieuwd hevig artillerievuur gingen de infanterie en de tanks in de aanval. Bij het eerste daglicht waren de eerste Duitse stellingen overweldigd.
Bij de Vlamingen vielen de Russen niet direct aan, maar haar artillerieovervallen waren vooral gericht op de Vlaamse artilleriestellingen en de ach-

terwaartse verbindingen. De staf van de Gevechtsgroep ,,Schellong'' bevond zich in een riddergoed te DAMEN, te midden van artilleriestellingen en meerdere batterijen 8,8 cm die over geen munitie meer beschikten en praktisch geen brandstof meer hadden voor hun voertuigen.
SS-Obstubaf. Konrad Schellong ontving het Ridderkruis. SS-Ostubaf. Dr. Jef Van de Wiele (politiek bevelhebber van de ,,Langemarck'') meldde hem dat de oorlog verloren was, maar dat de Germaanse vrijwilligers moesten voortvechten om zoveel mogelijk Europese grond te redden in de hoop dat de Anglo-Saksen zich zouden rekenschap geven van het gevaar waaraan Europa bloot stond. 's Avonds weinig artillerie-aktiviteit, maar in de nacht zware beschieting met 20-ers.

17 april 1945

Maandag. De gevechtsgroep ,,Schellong'' lag opnieuw in de voorste lijnen op de duinkammen en de goed versterkte Oderoevers. De ,,Langemarck'' bezette de stellingen in het gebied ten oosten van de Oder tussen ALTDAMM, GREIFENHAGEN en GARTZ, met als tweede lijn de straat KOLBITZOW, SCHILLERSDORF, SCHÖNINGEN tot MESCHERIN. Reserve-eenheden van de ,,Langemarck'' lagen aan de autobaan te NADRENSEE. De 2 batterijen van het Art. Rgt. 27 ,,Langemarck'' stonden opgesteld achter de duinbruggen van Schöningen. Deze eenheid beschikte over uitstekende officieren en manschappen, met aan het hoofd Stubaf. Jef De Bruyne, Belgisch gebreveteerd beroepsofficier en gewezen afdelingsbevelhebber van de V.W. Munitiegebrek belette hen kordater op te treden. Een brug over de Wst-Oder die maar gedeeltelijk opgeblazen was, konden ze vernietigen met slechts zeven obussen. Rechts van de Vlamingen lag een bataljon van de 4. SS Polizei Divisie dat reeds in een vuurgevecht gewikkeld was. Konjew's troepen hadden 's avonds reeds de SPREE overschreden en braken door de Spreeverdedigingslijn bij SPREMBERG.

18 april 1945

Dinsdag. Maarschalk Schukow had de SEELÖWER-hoogte bereikt. Van Duitse zijde was de tegenstand van de artillerie nog het sterkste. De troepen van Schukow leden zware verliezen en moesten wat opgekalfaterd worden waardoor er een paar dagen min of meer rust aan het front heerste. De

Die russische Flut

Die obige Landkarte zeigt den Vormarsch der Roten Armee bis zum 10. Februar um 12 Uhr mittags. Seit dem 12. Januar sind die Russen von den Narew-Sümpfen bis Stargard (460 km), von Warschau bis Frankfurt a. d. Oder (430 km) und von Sandomir bis Liegnitz (295 km) vorgestürmt.

Der letzte Damm ist *gebrochen!*

„Ueber die Oder und nach Berlin!"

Das war Feldmarschall Schukows Schlachtruf, als die Rote Armee zum entscheidenden Schlag im Osten ausholte.

Seitdem sind vier Wochen vergangen.

Heute stehen die Russen
an mehr als einem Dutzend Stellen
über der Oder

Von Stettin bis Ratibor – ein russischer Brückenkopf am andern. Zwischen Oppeln und Breslau allein sind die Russen auf einer 60 km breiten Front über die Oder gestürmt.

Heute stehen die Russen
vor Berlin

Nur noch 50 km zwischen den Russen und der Reichshauptstadt. Sie kommen vom Osten, sie kommen vom Nordosten, sie kommen vom Südosten.

Vom 12. bis zum 30. Januar allein
hat die deutsche Wehrmacht an der Ostfront verloren

292.000 Tote und Verwundete
86.380 Gefangene
552 Flugzeuge
2.995 Panzer und Geschütze
auf Selbstlahrlafetten
8.532 Geschütze
7.386 Granatwerfer
26.019 Maschinengewehre
34.112 Motor- und andere Fahrzeuge.

Die Entscheidung ist gefallen:

an der Oder und vor Berlin

RUSSISCH VLUGSCHRIFT

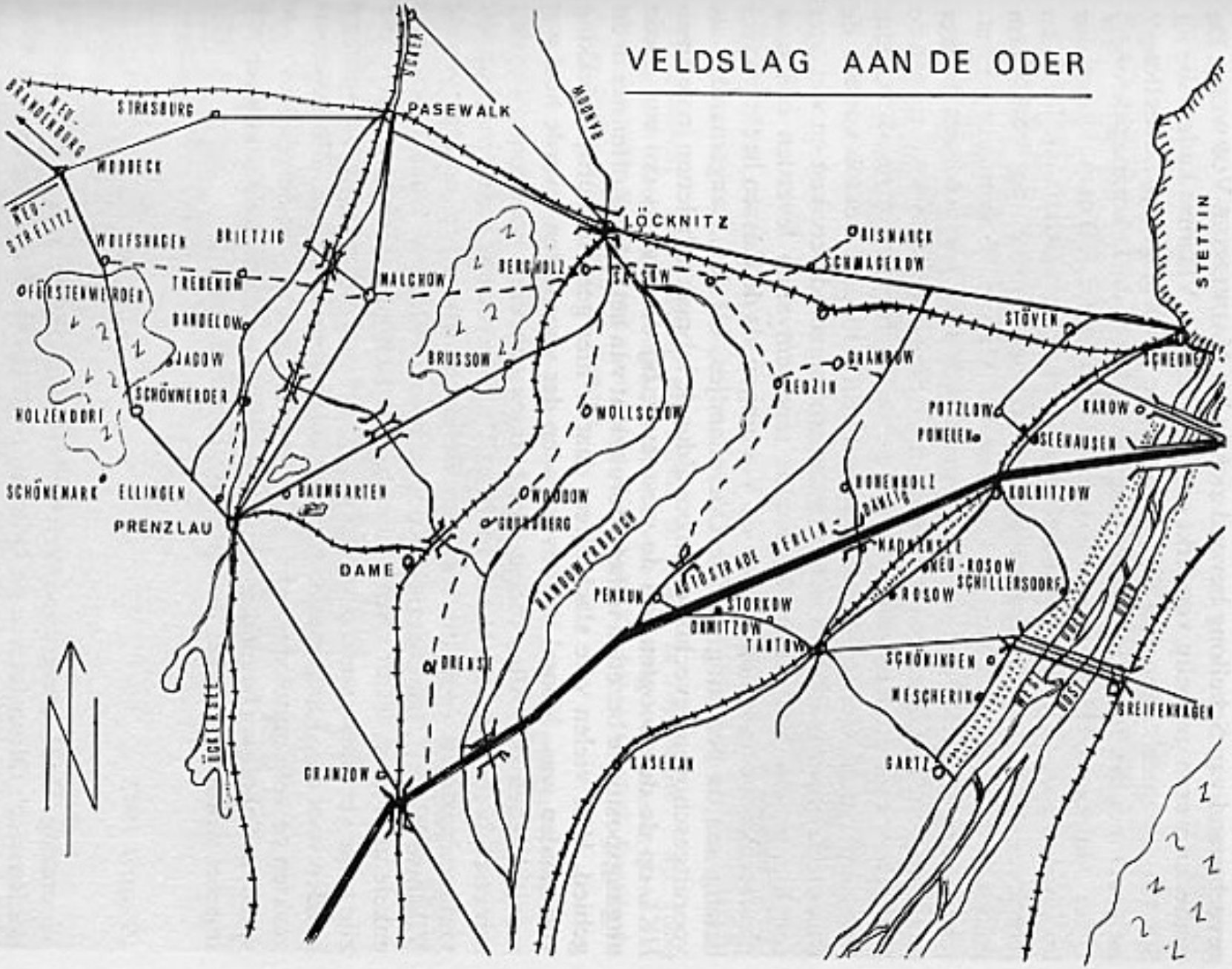
VELDSLAG AAN DE ODER
PASEWALK
LÖCKNITZ
STETTIN
STRASBURG
WOLFSHAGEN
BRIETZIG
MALCHOW
BERGHOLZ
BISMARCK
SCHMAGEROW
STÖVEN
SCHEUNE
FÜRSTENWERDER
TREBENOW
BANDELOW
JAGOW
SCHÖNWERDER
HOLZENDORF
BRUSSOW
MOLLSCHOW
GRAMBOW
REDZIN
POTZLOW
POMELEN
KAROW
SEEHAUSEN
SCHÖNEMARK
ELLINGEN
PRENZLAU
BAUMGARTEN
WOODOW
GRUNDBERG
DAME
KOLBITZOW
NEU-ROSOW
SCHILLERSDORF
ROSOW
PENKUN
STORKOW
DAMITZOW
TANTOW
SCHÖNINGEN
MESCHERIN
GREIFENHAGEN
GARTZ
GRANZOW
KASEKAN
AUTOSTRADE BERLIN
DRENSE

gevechtstand van Schellong bevond zich in het NADRENSEE-VORWERK. De eenheden waren gevoelig versterkt en voorzien van Vlaamse kaders die uit SOLTAU kwamen. Alhoewel de resten van de gevechtsgroep ,,Schellong'' zich niet met hen mengden en verzameld werden in de 1. kompagnie onder Ustuf. Guldentops H. Deze kompagnie telde ongeveer 120 man. Uur na uur kwamen er nieuwe bijeengeschaarrelde troepen aan het Oderfront. Links en rechts van de Vlamingen gingen allerhande eenheden in stelling. Volkssturm gemengd met peletons van de Luchtmacht, Marine, Wehrmacht en valschermspringers. Het was een mengelmoes van alles wat maar een geweer hanteren kon. Te GREIFENHAGEN konden de Sowjets zich oostwaarts aan de West-Oder vastzetten en zware wapens in stelling brengen op de MESCHERINER-dam (straat Greifenhagen en Mescherin). In deze sektor konden de Russen de grootste inbraak in het tussenstroomgebied bereiken en wel over een diepte van 500 meter. Herhaalde tegenaanvallen leverden een paar plaatselijke successen op. Zowel de Vlamingen als de Russen hechtten veel belang aan de bezetting van de Odereilandjes, bij de ,,Langemarck'' als vooruitgeschoven gevechtsposten om aldus de inbraak te beletten in de eigen HKL op de duinhoogten aan de westoever; bij de Sowjets om een goede uitgangspositie te bezetten in het vooruitzicht van het nakend offensief in dit gebied. Hier vielen vele slachtoffers daar er hier geen natuurlijke dekking voorhanden was. Vooral het bevoorraden der voorposten leverde heel wat moeilijkheden op. Alles moest met bootjes gebeuren waardoor ze goede schietschijven vormden. Ustuf. Idelfons Thijs keerde niet meer terug van een verkenningstocht (ook hij was een Belgisch officier en oud-lid van de Vlaamse Wacht). Istuf. Serafin Knockaert (oud-Vlaamse Wacht) sneuvelde enkele uren later. Ustuf. Alfons Jacobs, die zich vooral liet opmerken door zijn grote vechtlust, werd gekwetst teruggebracht. Al deze schermutselingen hadden voor de ,,Langemarck'' geen enkele militaire waarde, alleen veroorzaakten ze vele nutteloze doden en vermisten, zonder van de gekwetsten te spreken. Schellong beval daarop onmiddellijk dat een nieuwe stoottroep zou ingezet worden. Ditmaal met artillerie-ondersteuning.

19 april 1945

Woensdag. De Heeresgruppe Weichsel (Heinrici) stond van bij het begin van het Russisch Offensief aan de Oder bij STETTIN (benedenloop) tot de monding van de Neisse (noordelijk Guben). Zij omvatte de 3. Pz. Armee (von Manteuffel) en de 9. Armee (Busse). In werkelijkheid waren de troepen, die oostwaarts BERLIJN vochten, één grote warboel, een ongedisciplineerde hoop soldaten. Er was geen brandstof, geen munitie, geen verbinding en

De „Kinderzug" onder leiding van Uscha. B. Dosfel in Toppenstedt. 1.Kp. 1.Zug H.J.Bat.1/66 „Langemarck". Inspektie door Obergruppenführer von Bassewitz-Behr Div. Kdr. Oberführer Müller, Hstuf. Hans Stange. Voor links: Kp. Führer Ustuf. G. Bruyninckx. Achter Müller: O.O. Ustuf. K. Wentien.

Toppenstedt. Lüneburgerheide — aanvang 1945. Aantreden van de 1.Kp. H.J.Bat. 1/66 „Langemarck".

Begroeting door de chef van de 2.Kp. (B.G.) en Zugführer T. De M., aangetreden voor de 2.Kp. H.J. Bataljon „Langemarck" te Marxen — aanvang 1945.

1.Kp. H.J.Bat. I/66 „Langemarck" Toppenstedt. De kompagnie aangetreden voor hun kwartier — aanvang 1945.

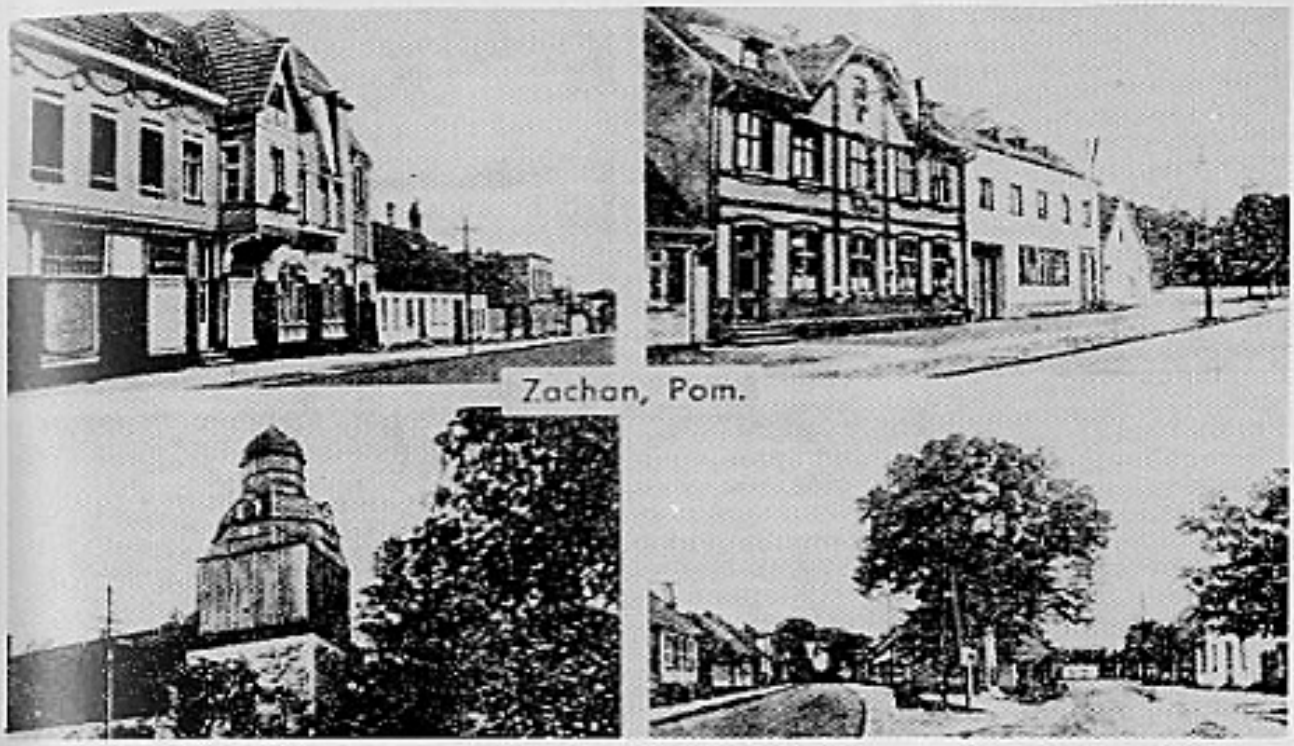

Stadsbeelden. Postkaart.

Slachterij Krause.

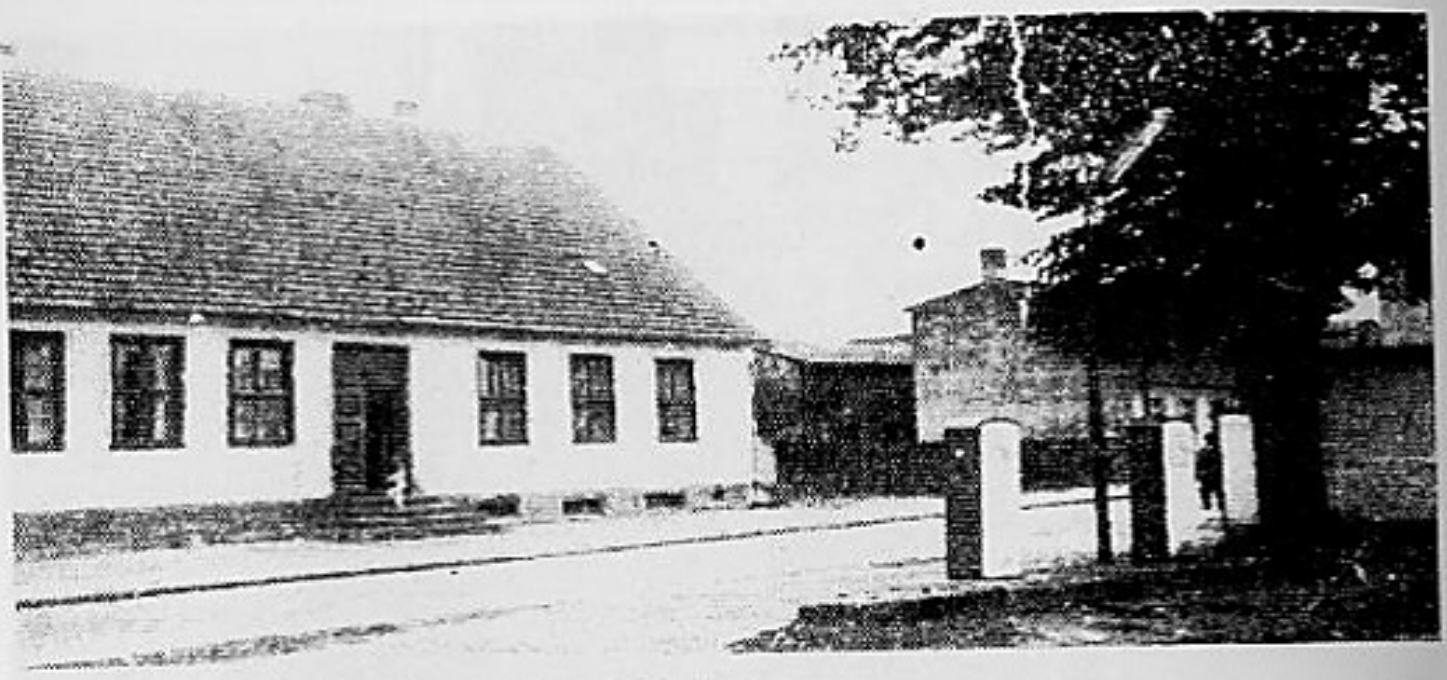

Benzinestation Wrasse. Breite Strasse. Zachan.

Zachan. Vluchtelingentrek voor het huis van Georg Müller op 3 februari 1945.

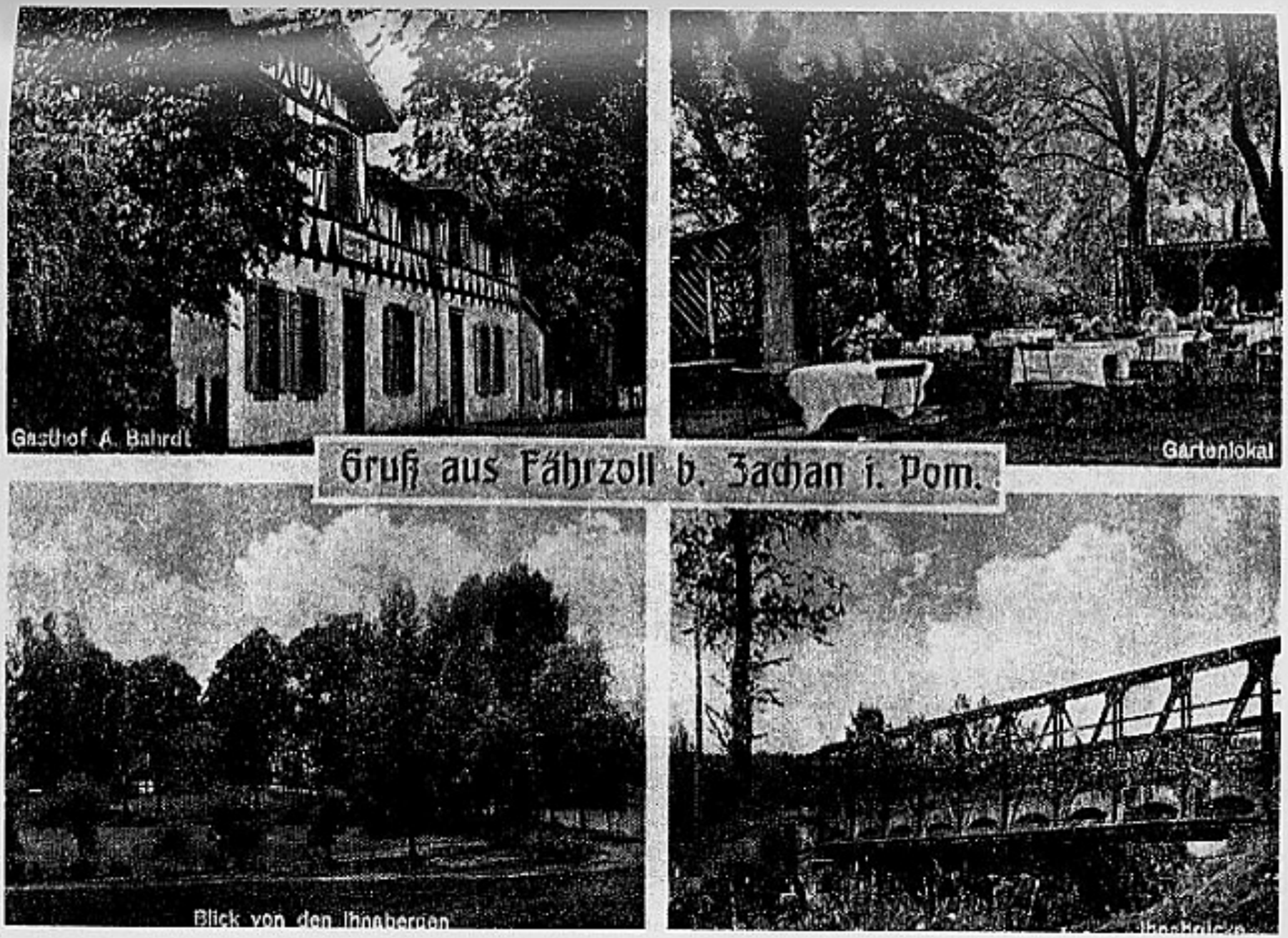

Fahrzoll — Pommeren 1945.

Altdamm — Pommeren.

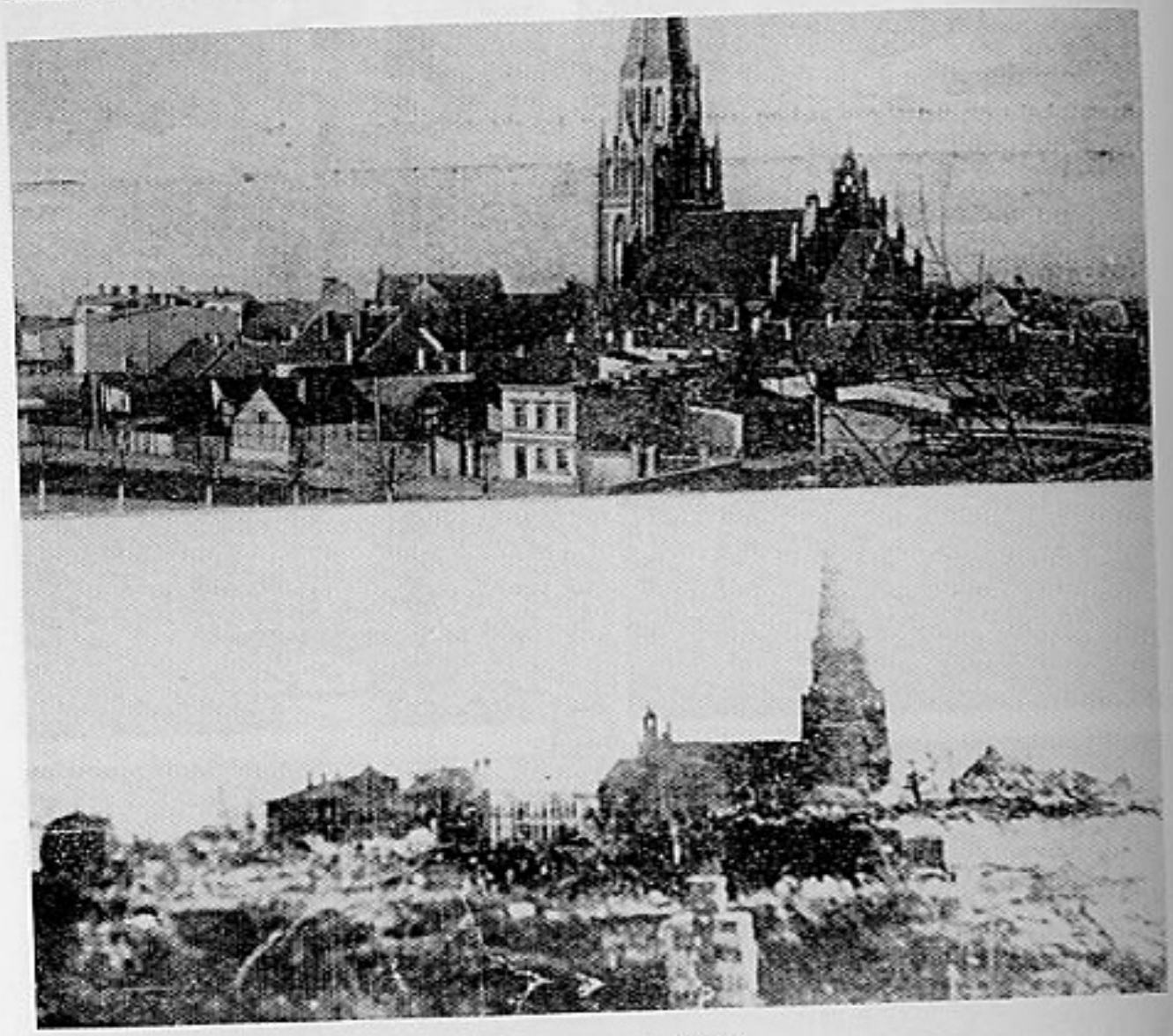

De stad voor en na de oorlog. Totaal verwoest in 1945.

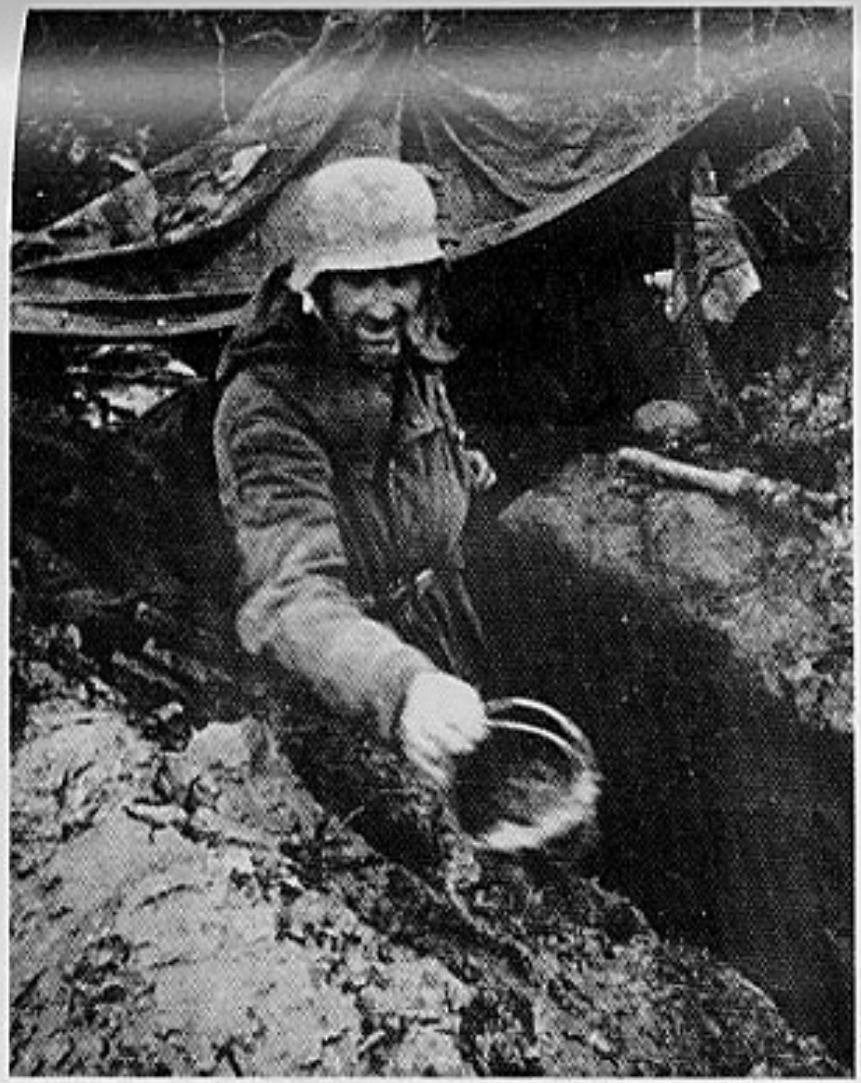

De „Langemarck" graaft zich in op de Ihnaoever op 21 februari 1945.

Foto genomen begin februari 1945 te Berlijn, vooraleer de „Langemarck" te vervoegen in Pommeren. Van links naar rechts: Frans Huysmans, Ustuf. Nand Laporte (gevallen voor Petznick), Uscha. Juul De Ridder (vermist bij Moderow), Hscha. Deiche. Spiess).

Arnswalde. Mühlentorstraße — februari 1945.

Arnswalde. Vernielde Mariakerk in het centrum der stad — mei 1948.

Rivier de Ihna.

De stukken geschut van het 27e Art. Rgt. „Langemarck" werden te Schöningen en te Mescherin op 23 april 1945 achtergelaten bij gebrek aan munitie en afsleepmiddelen.

De laatste stellingen aan de duinenruggen van de West-Oder tegenover Greifenhagen op 17 april 1945.

Te Fürstenwerder bij Prenzlau richt de Div. Langemarck een laatste verdedigingslijn op.

Helpsters van het Roode Kruis

Vooropleiding te Ter Hulpen.

Vooropleiding te Ter Hulpen.

Eedaflegging — Bosvoorde maart 1943.

Dr. Klein groet de zusters na hun eedaflegging in het Hotel Ravenstein.

Gelukwensen van de D.R.K.-Hauptführerin.

Uitreiking van het D.R.K.-kenteken aan de pas gepromoveerde D.R.K.-Helpsters.

Hauptsturmführer Schindlmayr begroet de D.R.K.-meisjes.

Dr. Elias ontvangt Vlaamse D.R.K.-meisjes — Brussel 24 november 1943.

Ontvangst op het hoofdkwartier van het V.N.V. — Brussel 24 november 1943.

Groet op een plechtig ogenblik.

berichtgeving meer, alleen gissingen en geruchten en een groeiende gelatenheid, zonder het woord fatalisme te gebruiken. Met 638 vissersbootjes, vlotten en overzetboten overwonnen de Russische stormtroepen de brede stroom en konden dezelfde dag nog in de Duitse lijnen op de westelijke oever inbreken. Om 8.30 uur op 4 km breed tussen KAROW en KOLBITZOW richtten de Russen een klein bruggehoofd op. Daaraan veranderden de tegenaanvallen niets. Deze stormafdelingen braken door tot NEU-ROSOW, waar ze op heftige weerstand van de Vlamingen stieten. Krijgsgevangen Russen deelden mede dat hier strafgevangenen, Tadschiken, Tartaren, Mongolen en Usbeken ingezet werden.
De 1. Kp. Guldentops ging dan om 10 uur in bereidstelling voor de inzet van de tweede stoottroep, bestaande uit de resten van de kompagnie: nauwelijks nog 30/35 man. Ondertussen was een rubberboot door vijandelijke inwerking uitgevallen. Andere overzetmiddelen waren niet beschikbaar. Het was wachten op de Artillerie ondersteuning, die kort nadien inzette met 1 (één) schot, dewelke gorgelend over onze hoofden op het eiland insloeg. Een korte tijd later een tweede schot. Let wel géén salvo, enkel een afzonderlijk schot. Dan stilte. Wij dachten: ,,Die schieten zich in''. Toen na lang wachten het geduld verging en wij lieten navragen, wanneer nu die vuuroverval ging komen, was het antwoord, dat die twee schoten alles was, wat gedaan kon worden. omdat moest bespaard worden voor de 20.4.45. Bevel werd gegeven dan toch maar tot actie over te gaan. De resten van de 1. Kp. bewogen zich groepsgewijze over het circa 30 meter diepe weiland, dat tussen de oever en de ,,bereidstellungs-raum'' lag, maar onmiddellijk lagen wij onder zwaar granaatwerperspervuur, dat elke verdere beweging onmogelijk maakte. De tweede aanval op het eiland werd in de kiem gesmoord met opnieuw zware verliezen. Wat op dat ogenblik van de 1. Kp. Guldentops nog overbleef, werd op 19.4.45 in de namiddag naast de 2. Kp. in de stelling geschoven met als rechtergrens het moeras ten noorden van GARTZ, en zo was de 1. Kp. de uiterste rechtervleugel van de Kampfgruppe Schellong of de voorste lijn van de 27. SS. Freiw. Gren. Div. ,,Langemarck''.

Verkenningsaktiviteiten van de Vlamingen

Ooggetuigenverslag van John Eeckhout

> ,,De laatste grote stelling die we betrokken, was aan de Oder en wel bij Greifenhagen. De Oder had twee armen, de Oost-Oder en de West-Oder, in het midden een eiland. Wat gebeurde er hier?
> Als kompagniechef hadden we Ustuf. Hans Guldentops. Rond 15 april 1945 lagen we

aan de oever van deze stroom in de loopgraven. Links van ons de Hitlerjugend, rechts een Flakbatterij. Op een van die avonden werd er een Spähtrupp (verkenningstroep) samengesteld met het doel dit eiland te onderzoeken, waarschijnlijk waren er reeds Russen op dat eiland. De 1e groep maakt zich klaar in het duister. De gezichten werden zwart gemaakt, alle persoonlijke papieren afgegeven en zo vertrokken we met twee gummiboten richting eiland. Bij nacht was het moeilijk de goede richting te bepalen en deze te behouden. Er werd ons beloofd dat wanneer we in kontakt met de vijand kwamen, we ondersteuning zouden krijgen van de zware wapens, die achter ons stonden opgesteld. Daar aangekomen keerde een boot terug om nog enkele jongens op te halen. Enkele meters voor de oever van dit eiland lag een dam, ongeveer 1,50 m hoog, de lengte was niet te bepalen. Zodus wanneer iedereen ter plaatse was, zouden we naar rechts vertrekken met de nodige afstand, eerst op kop onze Gruppenführer dan de funker, dan ik als melder en dan volgde mijn kameraad Frans Delafaille en de rest van de groep. Wanneer we zo een honderdtal meter gebogen gelopen hadden, kwam onze Gruppenführer in kontakt met de vijand. De hel barstte los, ik als melder loste een lichtkogel om ondersteuning te vragen, maar deze bleef uit, geen schot kwam uit onze zijde. Onze funker viel alsook onze leider. Mijn maat Frans kreeg een schot door de hals en was totaal verlamd, later aan de andere kant is hij gestorven. We kregen van alle zijden vuur van granaatwerpers. Onze eigen dekking was de baandam en we kropen terug naar onze boten. Ons werd gezegd dat er slechts enkele Russen doorgesijpeld waren tot op het eiland. Dat was bedrog want er lag een ganse divisie.
De meeste van onze kameraden zijn deze avond gevallen, enkele konden zich redden door ijlings naar de andere kant te paddelen en dit onder zwaar infanterievuur. De volgende dag bij klaarlichte dag ging de 2e en 3e groep het eiland verkennen. Niemand keerde terug.
Nu om juist te zijn, de avond voor de 20e april, je weet wel de verjaardag van Hitler, om nooit te vergeten, brak er een trommelvuur los dat begon bij het vallen van de avond en eindigde in de vroege morgen. Het was of de hel losbrak.
De Russen gingen over tot de laatste stoot, wanneer het licht werd en wie nog leefde stak het hoofd op. Wat we zagen: een massa gummiboten kwamen op ons af. We beleefden de eerste gevechten op de oever. De Hitlerjeugd, die daar lag, kreeg het zwaar te verduren, de meesten vielen. Dan volgde een lijf aan lijf gevecht en tegen de middag kregen we bevel ons terug te trekken, richting westen.

20 april 1945

Donderdag. Hitlers geboortedag.
In de ochtend lag een urenlang moordend trommelvuur, uit duizend vuurmonden van alle kalibers, op de westelijke Oderoever tot diep in de HKL en de artilleriestellingen. Slagvliegtuigen der Russen voerden ononderbroken luchtaanvallen uit. Steeds in groepen van zes tot negen Ratta's, legden bommentapijten met kartets- en brandbommen. Het was alsof de wereld verging in vuur en vlam. Het zopas opgerichte artillerieregiment 27 met haar beide batterijen in stelling kon wegens munitiegebrek niet ingrijpen om de nodige steun te verlenen. Hier dient erop gewezen te worden dat enkele Belgische beroepsonderofficieren, krijgsgevangenen in Duitsland die met de

treks samen naar het Westen vluchtten, hun diensten aanboden aan de batterijchefs om te mogen meevechten tegen de Sowjets. Later op de dag kregen de verdedigers steun van drie Me 109-vliegtuigen, ook dit kon niets meer baten. Kort respijt even voor de middag en een uur voor de duisternis, in de nacht was de U.v.D. op post (Russische nachtbommenwerper). Daar alle telefoonverbindingen onderbroken en vernietigd waren, vernam men rond 19 uur eerst dat de Russen doorgebroken waren en een bruggehoofd opgericht hadden op de westoever. De stellingen van de rechterbuur der Vlamingen, het SS. Polizeibataljon hadden het begeven en werden overrompeld door de Sowjets.

Ooggetuigenverslag van Ustuf. Hans Guldentops

> In de prille morgenuren inzet van het uren lange trommelvuur dat langsheen de Oder elke vierkante meter omploegde. Aansluitend de verschillende Russische aanvalsgolven gekoncentreerd op de sektor van onze rechterburen aan de andere kant van het moeras (dit moeras was onze redding). Vanuit onze stelling konden wij opnieuw het panorama overblikken van uitgezwermde kompagnies, die aan onze rechterflank voorbijtrokken, ditmaal echter vijandelijke kompagnies, die onze buren overrompelden en diep doorstootten. Na een eerste inspektie der HKL onmiddellijk na het trommelvuur bleek dat het trommelvuur op zichzelf ons weinig kwaad berokkend had. Veel erger was dat, vijandelijk PAK, Ratsj-boem en andere vuurmonden, enorme bressen in de oever geschoten hadden, waarin het loopgravensysteem was uitgebouwd en precies daar waar onze enkele LMG-stellingen en Schuttersnesten ingegravan waren. De verliezen waren enorm. Nog één enkel LMG-nest bleef ongedeerd. Op dat ogenblik bestond de 1. Kp praktisch niet meer. In de nacht van 20 op 21.4.45 werd ik opnieuw gekwetst. Daarmee was de oorlog voor mij gedaan. Wat er verder met de enkele resten der Kp. gebeurde is mij onbekend.

Ooggetuigenverslag van melder B. Lodewijks, 1e Batterij Art. Abt. 27

> Met de munitie was het zeer krap, we schoten met mondjesmaat. Ustuf. Bert De Witte stond als chef in de voorste gelederen en van op zijn V.B.-stand (vooruitgeschoven waarnemingspost), gelegen op een duinheuveltje aan de Oder op 20.4.45 tegenover Greifenhagen, leidde hij persoonlijk het vuur. Zijn post werd ondergedolven door het geweldig trommelvuur der Russen. Ik en een paar funkers hebben dan onze chef Ustuf. A. De Wit moeten vrijmaken uit de puinen.

De jongens van het bataljon Stubaf. Jan De Meulder (V.W.)

Op het voorhoofd van de jonge Vlamingen kon men reeds de dood aflezen, als zij in hun eerste gevecht ingezet werden aan de Oder. In het dagbevel heette het ,,Verdediging der stellingen tot de laatste man''. Maar ze waren nog lang geen mannen. Zij waren nog halve kinderen, die het leven nog niet kenden. 16-17-jarigen, die pas uit de Vlaamse heimat kwamen, waar een beschermende moeder haar hand over hun hoofd had gehouden. Nu waren zij

alleen en moesten met het zware probleem klaar komen dat de dood voor hen stond. Eerst weenden zij. Maar dan beheersten zij zich, ook omdat wij, oude Ruslandstrijders, geen opwinding toonden, en zij een houvast hadden aan onze rust en gelatenheid.
Onze jongens. Hoe zorgzaam hebben wij ze opgeleid, hoe zeer hebben wij ons om hen zorgen gemaakt, alhoewel wij hun niets dan hartelijkheid durfden of konden schenken. Wij wisten toch dat zweet bloed spaart. Dat hadden wij zelf dikwijls genoeg beleefd. In deze maand werden onze jonge kameraden een stuk van ons zelve. Wij voelden ons als een vader, die zijn zonen in een zwaar leven vergezelt en leidt.
De kompagnie geraakte snel aan het frontleven gewoon. In het begin gebeurde er niet veel en de jongens slenterden in hun kleine bunkers rond aan het Meschinermeer. Het eten was er goed en omdat wij Vlamingen dat graag en overvloedig doen, was de stemming uitstekend en het dagbevel al lang vergeten. De zon scheen ons warm op de rug. Weldra veranderde het beeld van het verstarde front. Aan de overzijde van de Oderoever wemelde het van bruine gestalten, die boten aansleepten. Wij vaagden met onze machinegeweren daar tussen. De Russen lieten zich niet storen. Velen stortten neer. De anderen deden voort. Na een tweede vuuroverval waren zij onmiddellijk verdwenen. Als weerwraak kregen wij granaten en raketten op het dak. Maar de jongens waren gewaarschuwd, namen dekking, en gedroegen zich als oude soldaten. In plaats van hun rantsoen sigaretten kregen zij bonbons, af en toe rookte er wel eentje een verstoken sigaret.
Mijn peleton bestond uit slechts 22 man. Wij hadden 52 reservisten van een politie-eenheid afgelost. Onze wapens waren oud en klemden. Ik was vol zorgen. Maar de jongens nieuwsgierig.
Op 20 april bedacht de Rus ons met een urenlang trommelvuur. Als we de neuzen bovenstaken, wemelde het aan de andere oever van aardbruine gestalten, die snel wegkropen als ze vuur kregen. Onze jongens waren niet te houden. De lopen werden heet van het schieten. Met hopen lagen de Russen voor onze stellingen. De eerste aanval was afgeslagen. De jongens triomfeerden. Maar wij ouderen wisten dat de eigenlijke dans eerst morgen zou beginnen.
Zo gebeurde het ook. 's Morgens om 5 u. hernieuwd vuurfestival van de Russische artillerie. Alles stof en rook. Wij hadden onze voorzorgen genomen en ons diep ingegraven. Na een uur: Stilte. Wij verheffen het hoofd en zien hoe de Russen overzetten. De anderen brullen „Hurrah, Hurrah" om zich zelf moed in te pompen. Het floot ons warempel om de oren. Onze artillerie antwoordde zeer zwak. Maar onze jongens waren niet te houden. Met grote moeite had men hen onderricht en opgeleid, hen aangemaand voorzichtig te zijn en dekking te nemen. Alles tevergeefs, nu sprongen ze op

de borstwering, hielden hun geweren hoog, namen de Panzerfausten in de arm en schoten erop los. Iedere treffer op een boot werd met luid applaus onthaald, ieder zinkend vlot ontlokte een waar vreugdegehuil. De Russen staken de neus in de drek. De oevers waren gezuiverd. Ik moest oppassen dat onze kereltjes niet zelf aanvielen en naar voren gingen. De aanval was terug afgeslagen. Onze verliezen lagen zeer hoog, 11 man van mijn 22 waren uitgevallen, waarvan vijf dood. Bij het naburige peleton was het nog erger gesteld. Maar de stelling hadden de Vlamingen gehouden, spijts hun jeugdige leeftijd. De volgende dag moesten we terug, de Sowjets waren ten zuiden doorgebroken en kwamen nu met tanks op ons af. Wij beleefden de oorlog nog in al zijn gruwelijkheid. Hoeveel jongens het er levend afgebracht hebben, weet ik niet, daar ik zelf gekwetst werd.
Alleen weet ik dat die knapen alle zwakheid verloren hadden en vochten als onze ouderen uit het Legioen en de Sturmbrigade Flandern. Wij waren geweldig fier op hen.

21 april 1945

Vrijdag. De Heeresgruppe Wechsel (Heinrici) werd uiteengereten en gesplitst.
Steiner ontving van Hitler volgend telegram: ,,Het is uiteindelijk de taak van het leger Steiner, door aanvallen vanuit het noorden met (hier werden verscheidene eenheden genoemd, die in feite nog schimmen waren) de verbinding te herstellen en in alle omstandigheden het front te houden. Een uitwijken naar het westen is verboden. Oficieren, die zich niet naar deze verordening onvoorwaarlijk richten, zijn aan te houden en onmiddellijk neer te schieten. U zelf maak ik met uw hoofd verantwoordelijk voor deze uitvoering. Van het resultaat van uw opdracht hangt het lot van de Rijkshoofdstad af.''

get. Adolf Hitler

Het einde van deze gruwelijke oorlog naderde, de waanzin steeg ten top. Alle soldaten en officieren, die zich zonder marsbevel achter het front ophielden, werden door de Feldgendarmerie en de Feldjäger (Veldjagers) opgespoord en bijeengedreven en onmiddellijk terug in mars gezet naar het front. Anderen werden naar willekeur voor een Standgerecht gebracht, ter dood veroordeeld en onmiddellijk opgehangen in het openbaar aan brugpeilers of telefoonmasten met op hun borst een plakkaat met volgende melding: ,,Ich bin ein Feigling'' (Ik ben een lafaard). Deze standgerechten bestonden uit een officier (nog niet eens een gerechtsofficier), een aanklager en een verdediger. Zo werkten er honderden onmiddellijk achter het front. Voor het eerst

maakten de Vlamingen kennis met de afschuwelijke waanzin en de stuiptrekkingen van een leger in het proces van zijn vernietiging, bij het overschrijden van de laatste brug over de Oder bij Altdamm. Aan de brugpeilers en palen in de omgeving hingen tientallen Duitse soldaten, van alle wapeneenheden, Wehrmacht, Waffen-SS, Luchtmacht, Marine, opgeknoopt met het fameuze schildje op hun borst.

Opdrijving van de Sowjet lucht- en artillerie-aktiviteit. Branden in al de omliggende dorpen, de burgerbevolking verliet de dorpen uit gewettigde angst. Uit een Russisch bericht lezen we, dat de dorpen ten westen van de ODER totaal verlaten waren, zelfs de lijken hadden de mensen meegenomen. In STETTIN bleven slechts 7000 tot 10000 burgers, meestal oudere mensen, deserteurs van de Wehrmacht en andere wapeneenheden, enkele anti-fascisten, die zich in de stad verborgen hielden. Müller, bevelhebber van de 27. SS. Freiw. Gren. Div. ,,Langemarck'' kwam met zijn staf naar het Vorwerk, dat door Schellong werd verlaten. Deze richtte een vooruitgeschoven gevechtsstand op te TANTOW. Van hieruit leidde hij de tegenaanvallen om het Russisch bruggehoofd te elimineren. Het Vlaams bataljon met als bevelhebber Stubaf. Jan De Meulder (oud-bevelhebber van de Vlaamse Wacht) en het bataljon Derrickx van de ,,Wallonie'', een Wehrmachtseenheid en enkele stormkanonnen van de 1. Pz. Jg. Abt. ,,Kolberg''. Deze onderneming stond onder de militaire bevoegdheid van SS-Stubaf. Frans Hellebaut.
Aanvankelijk vlotte deze aanval, maar stokte tengevolge van gebrek aan munitie en ondersteuning van zware wapens. Stubaf. Jan De Meulder (V.W.) sneuvelde aan het hoofd van zijn bataljon. Hstuf. Wim Peeters (Oud-Officier van de Vlaamse Wacht) en Ostuf. Karel Delombaerde werden gekwetst, beiden met een beenschot. Ook zijn Zugführer Ustuf. Rik Dierckx (V.W.) werd door een scherpschutter met een schot door de hand buiten gevecht gesteld. Tientallen Vlaamse onderofficieren en manschappen vielen bij deze laatste wanhoopsdaad. De gevechtsgroep ,,Schellong'' sperde voorlopig de bruggen over de Oost en de Westoder, maar moest deze lijn opgeven. Ze zette zich daarna vast achter de spoorlijn STETTIN-TANTOW in de dorpen ROSSOW, NEU-ROSSOW, GUT NEURADEKOW, DAMITZOW en TANTOW. Hier hadden de twee kompagnies van het Pionierbataljon onder leiding van Ustuf. Geerts en Ustuf. Heyp stellingen en anti-tanksperren opgebouwd. Deze eenheden hielden deze stellingen bezet tot ze werden afgelost door eenheden van de infanterie om dan verder op andere kritieke punten ingezet te worden bij de ,,Stellungbau''.

22 april 1945

Zaterdag. Een hernieuwde poging onder leiding van Stubaf. Frans Hellebaut om dit bruggehoofd te vernietigen, startte. In de morgen begaven ze zich in bereidstelling: De Pz. Jäger Abt. en de SPW kompagnies, samen met de rest van de Vlamingen, ongeveer een veertigtal, en de Walen (Stubaf. Derrickx) ongeveer een vijftigtal als infanterie-begeleiding. Daar de aanvoer van benzine en munitie niet kwam opdagen konden deze SPW's niet aan het gevecht deelnemen. Stubaf. Hellebaut viel spijts alles toch aan, maar bleef steken in het veld voor de Russische lijnen. Rond 4 uur meldde men een enorm gat in de rechterzijde van de ,,Langemarck''. Het Btl. Oehms moest zijn laatste reserves inzetten om dit te dichten, waarin men dan ook slaagde. Enkele dagen voorheen verbleef het H.J.Btl. in WENDEMARK, dan werd het 15 km noordelijk SCHWANEBERG, eveneens aan de westelijke rand van het RANDOW-BRUCHS verplaatst. De Btl. gevechtsstand bevond zich in het ,,Gutshaus'' van het riddergoed SCHWANEBERG. Daar was ook de regiment Funkstelle ondergebracht. Het H.J.Btl. werd ingeschakeld in het regiment 66 van de divisie ,,Langemarck'' en werd alsdusdanig het I/66 Rgt. De Btl. Verwaltungsführer Ostuf. Ludwig werd naar de divisie verzet. In zijn plaats kwam Ustuf. Stahmer. In SCHWANEBERG verscheen voor de eerste maal Stubaf. Hansmann als bevelhebber van het regiment 66. Hij onderrichtte Hstuf. Stange, dat het II/66 onder leiding van Hstuf. Haardt stond. Dit bataljon zou in de volgende dagen noordelijk van het I/66 ingezet worden.
De volgende dag bezocht Stubaf. Van de Wiele (politiek leider van de divisie ,,Langemarck'') in begeleiding van de regimentbevelhebber de stellingen en bracht Hstuf. Stange de beslissing van de Reichsführer SS dat Stange verzet was naar de 27. SS. Freiw. Div. ,,Langemarck''. De in het bataljon verblijvende 3 kompagnies bouwden stellingen aan het RANDOW-BRUCH en zetten de opleiding voort. De 3. Kp. van het bataljon onder leiding van Ustuf. I. Thijs (V.W.) werd op de oostelijke Oderoever ingezet bij de gevechtsgroep ,,Schellong''. Naar aanleiding van het inoefenen van een stoottroepondernemen op bevel en in het bijzijn van SS. Obergruppenführer Steiner werd Hstuf. Stange in een lang gesprek betrokken. Tijdens dit gesprek, in hetwelk de totale toestand aan het Oderfront en de opgave van het III. Germanische Korps uiteengezet werd, zei Steiner woordelijk:

> ,,Stange, setzen Sie alles daran daß diese Jungen nicht ins Schlamassel kommen oder verheizt werden. Wir durfen diese letzte germanische Blut nicht opfern. Versprechen Sie mir dies!'' ,,Stange zet er alles op dat deze jongens niet in het ongeluk komen of opgehitst worden. Wij mogen dit laatste Germaanse bloed niet opofferen. Belooft het mij!''

Het H.J. bataljon was samengesteld uit jonge Vlamingen amper 17 jaar oud en enkele nog jonger. Op 20 april 1945 vond op een weide achter het

,,Gutshof SCHWANEBERG'' in bijzijn van Stubaf. Hansmann de beëdiging van het H.J. Btl. of I/66 plaats. Ongeveer de 22.4.45 werd Stubaf. Hansmann tot de gevechtsgroep ,,Schellong'' afgekommandeerd en Hstuf. Stange werd met de leiding van het regiment 66 belast. Het I/66 werd op zijn beurt overgenomen door Hstuf. Krabbe. Deze overgave greep plaats te SCHWANEBERG op het ,,Gutshof''.
Het Russisch luchtwapen was zeer aktief en vloog aanvallen van 60 tot 80 bommenwerpers op de verzorgingswegen. Het front bevond zich nog gedeeltelijk aan de Oder, deelwijze nog aan de oostelijke Oderoever. SCHWANEBERG beleefde een bijzonder zware aanval als een Luftwaffe LKW-kolonne in het dorp halt maakte. Bijna alle vrachtwagens werden vernield. Een schuur waarin zich munitie en materiaal van het I/66 bevond werd eveneens getroffen en vernield. Hstuf. Stange liep bij deze aanval een sterke kneuzing op aan de rechter knie door een val in een kelderruimte als gevolg van een hoge luchtdruk van een vliegerbom.

23 april 1945

Zondag. Met al wat nog beschikbaar was op het Vorwerk vormde de ,,Langemarck'' Panzerwarnungskommandos (pantserverwittigingskommandos). Deze bestonden uit kleine groepen die afzonderlijk opereerden met Panzerfausten en andere pantserafweerwapens.
In de avond vormde de Wehrmacht een gevechtslijn langs de autostrade waar vernietigingsdetachementen reeds ter plaatse waren.
Krijgsgevangenen werden nog binnengebracht, vooral Balten en Roemenen.
De artillerie van de ,,Langemarck'' werd onbeschadigd achtergelaten in het gebied van SCHÖNINGEN bij gebrek aan sleepvoertuigen en springstof om de kanonnen te laten springen. De ,,Langemarck'' leed zware verliezen aan manschappen en materiaal. Al wat ze nog bezaten waren hun geweren en enkele MG's.
Midden april 1945 verlieten nog Vlaamse kompagnies onder leiding van Vlaamse officieren de Lüneburger Heide om de nodige versterkingen aan te brengen op het Oderfront. Een kompagnie onder leiding van Ustuf. J. Bauwens vertrok vanuit WINSEN a/d. Luhe met marsrichting PRENZLAU. Deze stad hebben ze nooit bereikt daar intussen alles zich oploste. Nog steeds kwamen er uit SOLTAU rekruten. Het was eerder een treurige aanblik, uniformstukken ontbraken. Alles waarover Müller nog beschikte werd in stelling gebracht in een klein bosje voor STORKOW. Hier heerste een onrustige en gespannen sfeer, zelfs de Sowjet-Ratta's negeerden dit haveloos groepje.

Om het algemeen beeld van het front te beschrijven en het hopeloze van de toestand duidelijk te maken:
,,Het SS. Pz. Gren. Rgt. 8 van de 4. SS. Pz. Polizei-Division was intussen aangekomen en had zijn speropdracht aan de kanalen overgenomen. Twee dagen werd aldaar gehouden. Het Generaal Kommando Steiner en de Luchtmacht stelden ongeveer 40 MG's, enige Pak's en IG's ter beschikking van het regiment. Veldkeukens zonder voorwagens werden in ontvangst genomen. Zij werden aan panjewagens gemonteerd en met koeien bespannen. De divisie moest als kern van de nieuwe Heeresgruppe Steiner van hieruit naar het zuiden aanvallen en door de Russische legers stoten om de verbinding te herstellen met de 9. Armee.
Kommandeur Steiner's commentaar ,,MIJN GOD... KOEIEN TEGEN TANKS!..."

HET LAATSTE GEVECHT — DOORBRAAK DER RUSSEN TE PASEWALK EN TE PRENZLAU

24 april 1945

Maandag. De divisie bevelhebber Staf. Müller en Hstuf. Stange werden naar de bevelvoerende generaal von Manteufel bevolen om de toestand te bespreken. Indachtig de woorden van Obergruppenführer Steiner bracht Hstuf. Stange de ontoereikende bewapening en de uitrusting van de beide bataljons van regiment 66. naar voren en verzocht in het bijzonder om het Jugendbataljon terug te nemen. Generaal von Manteufel beval daarop de terugverlegging van het regiment 66 in het gebied FELDBERG. In de morgen braken de Russen door de stellingen der Vlamingen te TANTOW, KOLBITZOW en PRITZLOW. Deze dorpen bleven voorlopig nog in Duitse handen. De Sowjets loofden de inzet van de troepen (waaronder Vlamingen en Walen) in dit gebied en bevestigden dat deze troepen verbitterd terugsloegen en zelfs op 21 april 1945 4 tegenaanvallen ondernamen en op 22 april 15 en op 23 april 8 en dan op 24 april nog 9 tegenaanvallen. Het regiment zou na haar terugtrekking aan het RANDOW-BRUCH door Heereseenheden afgelost worden en dit zou zich in de volgende 24 uren voltrekken. Daar geen oplossing opdaagde, beval Hstuf. Stange, in akkoord met de divisie bevelhebber en met de doorgave van dit bericht aan de divisie bevelhebber van de divisie ,,Wallonie'' Stubaf. Hellebaut, zich naar een verder bevolen gebied terug te trekken. De Vlamingen van de andere eenheden van de ,,Langemarck'' werden uiteengeslagen en de laatste resten vochten nog in het gebied van PENKUN. De Stabsbatterie van

het Artillerieregiment trok zich geleidelijk terug over RADIKOW, TANTOW, STARKOW naar PENKUN. Hier gaf Ostubaf. Holger Arentoft het bevel over aan zijn opvolger een Duitse Stubaf. Deze kolonne, nog gedeeltelijk van wagens voorzien, begaf zich dan richting PRENZLAU. Karel Verhaeghe werd belast ervoor te zorgen dat alles in de beste orde verliep. De Sowjets veranderden van richting en hun speerpunten waren meer naar het noordwesten gericht. Daar de Vlamingen nu meer naar het zuidwesten uitweken konden ze aan de Russen ontsnappen. Een deel ondergebracht te GRAMZOW in het centrum van het vierkant: BRUCKE, AUTOSTRADE, UEKER-baan Stettin-PASEWALK, ontsnapten op het nippertje aan de Russen, daar deze na BRUCKE te zijn voorbijgestoten, hun aanvalsrichting naar het noorden verlegden en zodoende een grote boog maakten richting NEU-BRANDENBURG.

25 april 1945

Dinsdag. In de omgeving van BRUSSOW trachtten de Vlamingen wat orde in hun rangen te krijgen. Ze bouwden een gevechtslijn op. BARIMSLOW en KAROW gingen verloren. De laatste ondersteuning van de Luftwaffe, die gedurende deze gevechten 36 Russische vliegtuigen neerhaalde en 180 tanks vernietigde. Na deze datum was alle brandstof verbruikt en de Luftwaffe verdween voor altijd uit de lucht.

26 april 1945

Woensdag. Lange slierten met resten van de Divisie ,,Langemarck'' trokken naar FÜRSTENWERDER, waar ze nog een laatste luchtbombardement ondergingen.

27 april 1945

Donderdag. Te FÜRSTENWERDER deed Schellong de overblijvende Vlamingen aan de verdediging van PRENZLAU deelnemen. Ook het Jongerenbataljon ging in stelling. Getuigen beweren, dat deze jongens deden denken aan de Duitse jeugd die in een laatste offensief van de Eerste Wereldoorlog, de soldatendood stierf te Langemarck. In westelijk PRENZLAU werd de terugmars gestopt. Het regiment 66 bekwam bevel een lijn aan de westelijke oever van de grote en kleine UECKERSEE te bezetten. Het regiment 66 betrok een lijn op zowat 3 km ten noorden van PRENZLAU met aansluiting aan de Divisie ,,Wallonie'' en langs de westelijke oever van de GROSS-UECKERSEE en

LANDSBRUCKE tussen Grosem UECKERSEE en Kleinem UECKERSEE. PRENZLAU werd gespaard, daar een stadkommandant met Flakeenheden de verdediging der stad overnam. De regimentsgevechtstand van het Rgt. 66 bevond zich in STERNHAGEN. Het I/66 (H.J. Btl.) was op de LANDBRUCKE SEEHAUSEN als volgt in stelling gegaan:

1. Kp. (Ustuf. G. Bruyninckx), aansluiting links aan de Gr. UECKERSEE
4. Kp. (Ostuf. Engels), tussen 1. en 2. Kp. bij GUT STREHLOW
2. Kp. (Ustuf. B. Geunens), aansluiting rechts aan Kl. UCKERSEE bij SEEHAUSEN.

Sterke Russische pantsereenheden stootten zonder op grote weerstand te botsen door PRENZLAU en rolden in zuidwestelijke richting op de straat PRENZLAU-TREMPLIN. Terzelfdertijd trachtte de tegenstrever door te breken tussen de grote en de kleine UECKERSEE. Hier stootte hij op weerstand van het H.J. Btl. zodat hier een doorbraak mislukte. In de nacht van de Russische aanval liepen duizenden soldaten van de Marine Stammdivision Oostsee, van de Wehrmacht en Luftwaffe eenheden in volle ontbinding door de lijnen van de kompagnies van het H.J. Btl. Het was geen aanmoedigend teken voor deze jonge Vlaamse soldaten. Hstuf. Stange kon verscheidene groepen ophouden en deze tot versterking van de in afweer staande eenheden sturen.
De gebeurtenissen oversloegen zich. Een melder bracht het bericht van de doorstoot van de Russen door PRENZLAU en van het afzetten van het II/66. De radio en telefoonverbinding met de divisie was onderbroken. Er kon niet vastgesteld worden waar zich de hoofdgevechtslijn bevond alsook waar de hoofdverbandplaats was.

28 april 1945

Vrijdag. PRENZLAU ging verloren.
De lijn NEUSTRELITZ-NEUBRANDENBURG werd door de Sowjets bereikt. Nadien kwam de ordeloze terugtocht in grote etappen. Men wilde met alle geweld de lijnen van de Geallieerden bereiken om aldus aan de Russen te ontsnappen. Men ,,organiseerde'' benzine of industriële alkohol. Nadat sterk pantsergeruis reeds vanuit westelijke richting te horen was, beduidende dat de tegenstrever achter de rug van I/66 naar het zuidwesten voortrukte, gaf Hstuf. Stange eigenmachtig het bevel tot het afzetten in de richting HINDENBURG-BOIZENBURG.

29 april 1945

Zaterdag. De afzetbeweging van het I/66 kon zonder grote verliezen doorge-

voerd worden. De andere verstrooide manschappen van de ,,Langemarck'' en enkele andere geïsoleerden.
Hstuf. Stange werd door een aangehorige der Division Polizei naar het hoofdkwartier van de divisie ,,Langemarck'' bevolen. De divisiestaf was intussen zowat 25 à 30 km naar achteren verlegd en er werd veel tijd gebruikt om deze te vinden. De divisiebevelhebber Staf Müller beval de terugtocht van het regiment 66 of wat er nog van overbleef in de richting NEUSTRELITZ-WAHREN. Hstuf. Stange werd na onderzoek door de divisiearts Stubaf. Dietjens tot inzet onklaar verklaard en werd naar het reservelazaret LÜBECK gestuurd. Hstuf. Lange verzocht om de terugleiding van de regimentseenheden naar een ongevaarlijke zone te mogen doorvoeren.

30 april 1945

Zondag. De resten van de divisie bereikten WAHREN in MECKLENBURG. Vóór SCHWERIN was de weg vernield door de R.A.F. De Amerikanen reden een paar uren na ons de stad binnen. Zo reed Hstuf. Stange in begeleiding van zijn adjudant Ustuf. Van Damme, met de door de divisie aangestelde voerder Uscha. Schmutzler in de oostelijke richting om de in groepen en peletons terugwijkende aangehorigen van het regiment 66 terug te leiden.

1 mei 1945

Maandag. Door de divisiestaf werden alle archieven verbrand. Hierdoor zouden volgens Duitse bron vele Vlamingen aan de krijgsraden ontsnapt zijn. Van velen weet men heden niet dat ze eens soldaat waren bij de Waffen SS. Ustuf. Poulaert G., chef van de Ersatzkompagnie, schoot met een Panzerfaust de treinwagen in brand waarin alles was ondergebracht. Het grootste deel van het I/66 en groepen van het II/66 troffen zich in de nacht van 1.5.45 en in de loop van de voormiddag op het landgoed STEINKOPF bij GRANZIN. Hier nam Hstuf. Stange van zijn tot op dit tijdstip aangekomen soldaten afscheid.

2 mei 1945

Dinsdag. Een Engelse tankkolonne sneed de vluchtende kolonnen van de ,,Langemarck'' in twee delen. Een deel trok naar het zuiden richting SCHWERIN, het andere naar het noorden naar WISMAR. Op dat ogenblik vernamen de Vlamingen de dood van Hitler. Tussen 15 en 16 uur gaf de kolonne Schellong zich over aan de Amerikanen. Het grootste gedeelte der

Vlamingen kwam in krijgsgevangenschap te SCHWERIN, FELDBERG, NEUSTRELITZ, HAMBURG en HANGENAU.

BEGIN MEI 1945 — LAATSTE INZET — OOGGETUIGENVERSLAG

Enkele N.S.K.K.-mannen bij de ,,Langemarck''

Verslag van Frans Van Woensel

Reeds in Auxi-le-Chafeau, in de zomer van 1943 hadden een paar N.S.K.K.-mannen geïnformeerd om naar andere troepen eventueel overgeplaatst te worden: o.a. de Kriegsmarine en de Fallschirmjägerdivision Hermann Göring. Dit was echter geen formeel verzoek tot overplaatsing. Er is dus niemand weggegaan behalve enkele jongeren die te jong waren voor dienstname bij het N.S.K.K. Daar was ook de zoon bij van moeder Saelens uit Antwerpen. Deze jongeren moeten dan later bij eenheden van de Waffen SS terecht gekomen zijn. Zoon Saelens is vermist in het Oosten.
In Auxi-le-Château beschikte onze kompagnie nog niet over camions voor militaire transporten. Het was een wachtkompagnie gelegerd in houten barakken in het bos van Willencourt, bij het kleine vliegveld, toen niet in gebruik als zodanig. Het vliegveld was vermoedelijk nog door de Engelse R.A.F. aangelegd in 1930-1940. Onze kompagnie werd daar ,,ausgebildet'' met lichte infanteriewapens. We werden onderworpen aan driloefeningen en moesten verder het vliegveld en omgeving bewaken. Er is daar veel wacht gelopen.
Na nieuwjaar 1945 werden we, onze N.S.K.K.-kompagnie, ingekwartierd in het Waldeckerland. We hadden hier ''op den boerenbuiten'', in de herfst van 1944 reeds gelegen. En daar we toen in Höringhausen en Sachsenhausen lagen, kwamen we nu in Meineringhausen terecht.
We zaten zo goed als zonder wagenpark en er was geen ,,Einsatz'' meer te ,,fahren''. Het werd voor velen ,,langweilig'' en we wilden ons meer inzetten voor ,,de goede zaak''. Er meldden er zich tientallen voor de overplaatsing naar de ,,Langemarck''. Vanuit Meineringhausen vertrok er dan een groepje, misschien twee, dat weet ik zo niet meer, naar de ,,Langemarck''. Deze kwamen bij de divisie op de Lüneburger Heide en werden toegevoegd bij kompagnies waar men dacht dat dit nodig was. Ondertussen was onze N.S.K.K. kompagnie uit Waldeck vertrokken naar Burg Lesum nabij Bremen. We lagen hier in de Flak-kazerne. Na korte tijd is hier dan het laatste groepje vrijwilligers voor de ,,Langemarck'' vertrokken. Eerst naar het N.S.K.K. hoofdkwartier in Wittenberg/Elbe in de Mark Brandenburg en van hieruit naar Soltau (Reitschule) op de Lüneberger-Heide. Ik belandde bij de kompagnie van Ustuf. Geerts in het dorpje Schülern. Het was ook de I. Staffel (reparatiedienst der wagens). Een Führerschein werd behaald na ongeveer 100 meter rijden. Een loutere formaliteit die Waffen SS Führerschein (het was mijn derde Führerschein reeds). In Schülern kregen we Duitse les in het dorpsschooltje van de hoofdonderwijzer en ik had sterk het vermoeden dat de dochter ondertussen een stukske ging vrijen met 'n Langemarker.
Samen met Fons De Loor, de oud-wielrenner en gewezen Vlaamse Wachter, liep ik wacht tijdens de kille nachten op de heide. Gedurende de dag werd er geëxerceerd terwijl ondertussen een ooievaar op het dak van een boerderij zat te klapperen.
We waren nu lid van het ,,los pionneke'' met het driearmig zonnerad op de zwarte

spiegel van onze ,,feldgraue'' uniformjas. Er waren ook twee broeders Callebaut in de kompagnie als Unterführer.
Op een nacht zijn we dan weggemarcheerd van Schülern naar Soltau. Daar op goederenwagons met stro op de vloeren maar glad van een vorige lading vis. De trein bereikte alover Berlijn een station nabij de Oder. We arriveerden in een dorp in de buurt van Prenzlau. Enkele hoeven en huizen in het wijde golvende akkerland van Pommeren. Verpleging haalden we met kar en paard in een nabijgelegen dorp op een hoeve met grote woonst, waar ook Dr. Jef Van de Wiele ingekwartierd was. We maakten een rit voor een opdracht der Pionieren tegenover Schwedt, onder leiding van Ustuf. De Bruyne of De Bruycker. In Schwedt waren de Ruksi's reeds.
Op een paar mensen na waren de bewoners van de dorpjes daar bij Prenzlau en de Oder vertrokken in westelijke richting. De koeien liepen met niet gemolken uiers door de verlaten straten, loeiend om gemolken te worden, ook voor deze dieren was het een harde tijd. Iemand die iets kende van het beenhouwersvak doodde een koe en wat hebben we toen vlees gegeten. Aardappelen haalden wij vanonder de aarde wal en het boertje maakte zijn beklag dat we deze aardappelen ,,organisierte''.
In de buurt van Prenzlau trokken Belgische legerofficieren vanuit een krijgsgevangenkamp voor officieren naar het westen. Ons Vlaams Leeuwke op de mouw toonde hen dat wij Vlamingen waren. Kwam dan een dag, het was na het overlijden van de Führer, dat wij, de laatst bijgekomen onze karabijn K. 98 moesten afgeven in het magazijn en we met een camion naar Möllebeck gebracht werden om verder infanterist te spelen. Maar in Mölebeck was alles reeds vertrokken en verlaten. Dan maar te voet tot we enkele dagen later Schwerin bereikten bij de Amis. Van de kameraden van mijn groepje vanaf Mölebeck zijn enkele achterblijvers tijdens de terugtocht nog in Russische gevangenschap gekomen.

VLAAMSE WACHT		WEHRMACHT		WAFFEN SS	
Wter.	Wachter	Sld.	Soldaat	Schz.	Schütze
Brig.	Brigadier	Gefr.	Gefreiter	Strm.	Sturmman
Opperbrig.	Opperbrigadier	Obgefr.	Obergefreiter	Rtf.	Rottenführer
O/Off.	Onderofficier	Uffz.	Unteroffizier	Uscha.	Unterscharführer
Wm.	Wachtmeester	Feldw.	Feldwebel	Oscha.	Oberscharführer
1 Wm.	Eerste wachtmeester	Ofeldw.	Oberfeldwebel	Hscha.	Hauptscharführer
Lt.	Luitenant	Lt.	Leutnant	Ustuf.	Untersturmführer
1 Lt.	Eerste luitenant	Oblt.	Oberleutnant	Ostuf.	Obersturmführer
Kap.	Kapitein	Hptm.	Hauptmann	Hstuf.	Hauptsturmführer
Maj.	Majoor	Maj.	Major	Stubaf.	Sturmbannführer
		Obst. Lt.	Oberst Leutnant	Ostubaf.	Obersturmbannführer
		Obst.	Oberst	Staf.	Standartenführer-Oberführer
		Gen. Maj.	General Major	Brigadef.	Brigadeführer
		Gen. Lt.	General Leutnant	Gruf.	Gruppenführer
		Gen.	General	Ogruf.	Obergruppenführer
		Gen. Obst.	General Oberst	Obgruf.	Oberstgruppenführer

Wapens

M.G.	Machinegeweer
L.M.G.	Licht Machinegeweer
S.M.G.	Zwaar Machinegeweer
M.P.	Machinepistool
PAK	Pantserafweerkanon
L.I.G.	Licht infanteriegeschut
S.I.G.	Zwaar infanteriegeschut
FLAK	Vliegerafweerkanon

Wagens

S.P.W.	Schutzenpantserwagen
Pz.	Pantser
L.K.W.	Vrachtwagen
P.K.W.	Personenwagen

Eenheden

V.W.	Vlaamse Wacht
F.B.D.	Führer Begleit Division
F.G.D.	Führer Grenadierdivision
Kp.	Kompagnie
Abt.	Abteilung
Rgt.	Regiment
Div.	Divisie
SS	Waffen SS
S.D.	Sicherungsdienst
Fgd.	Feldgendarmen
G.F.P.	Geheime Feldpolitie
Jg.	Jagers

D.R.K. DEUTSCHES ROTES KREUZ
DUITS ROOD KRUIS

Wapens

M.G.	Machinegeweer
L.M.G.	Licht Machinegeweer
S.M.G.	Zwaar Machinegeweer
M.P.	Machinepistool
PAK	Pantserafweerkanon
L.I.G.	Licht infanteriegeschut
S.I.G.	Zwaar infanteriegeschut
FLAK	Vliegerafweerkanon

Wagens

S.P.W.	Schutzenpantserwagen
Pz.	Pantser
L.K.W.	Vrachtwagen
P.K.W.	Personenwagen

Eenheden

V.W.	Vlaamse Wacht
F.B.D.	Führer Begleit Division
F.G.D.	Führer Grenadierdivision
Kp.	Kompagnie
Abt.	Abteilung
Rgt.	Regiment
Div.	Divisie
SS	Waffen SS
S.D.	Sicherungsdienst
Fgd.	Feldgendarmen
G.F.P.	Geheime Feldpolitie
Jg.	Jagers

D.R.K. DEUTSCHES ROTES KREUZ
DUITS ROOD KRUIS

VERKLARENDE INLEIDING

Het internationaal Rode Kruis werd op initiatief van Henri Dunant in 1863 gesticht, oorspronkelijk als een partikuliere organisatie tot hulpverlening aan gewonden en andere lijdenden in tijd van oorlog. Internationaal werd de oprichting vastgelegd door de Landenconventie van 22 augustus 1864 te Genève. Tijdens de oorlog van 1866 tussen Oostenrijk en Pruisen trad zij in werking. De conventie werd gewijzigd en aangevuld in 1906, 1929 en 1949. Alle landen van Europa zijn, behalve Rusland, aangesloten en lid van het internationaal Rode Kruis.

EMBLEEM

Omwisseling der kleuren van de Zwitserse vlag. De Rode Kruis-vlag garandeert neutraliteit, dikwijls geschonden tijdens Wereldoorlog II. Men denkt hierbij aan de bombardementen van vele lazaretten en ziekenhuizen in Duitsland. Op de daken waren nochtans duidelijk rode kruizen geschilderd die goed zichtbaar waren. Ten titel van inlichting bestaat hiervoor in de Islamitische landen een Rode Halvemaan, in Perzië de Rode Leeuw en Zon, in Israël de Rode Davidster. Dit embleem is echter niet internationaal erkend.

SCHENDING VAN DE CONVENTIE VAN GENÈVE NA DE OORLOG

De vrijwillige helpsters uit de Europese landen, die hulpdiensten verleenden en lid waren van het D.R.K. werden zwaar getroffen door de repressie in deze landen, waaronder België. De straffen varieerden van maanden tot vijf jaar gevangenisstraf en dit uitsluitend omdat ze vrijwillig lid waren van het D.R.K. Dit was een zware inbreuk tegen punt of artikel 9, 12, 13 en 21 van de Landenconventie van Genève van 27 juli 1929.

CONVENTIE VAN GENÈVE VAN 22 AUGUSTUS 1864

De bijzonderste punten van de conventie van Genève zijn de volgende:

1. Het volledige gezondheidsmateriaal en personeel zowel als de gewonden zelf, zijn neutraal. Wordt een gewonde in een huis opgenomen dan wordt ook dit huis neutraal;
2. De bewoners van een land, die gewonden helpen, zijn ook neutraal;

22 FEV. 1945

21. Nov. 1944 * 727854

Deutsches Rotes Kreuz
Präsidium / Auslandsdienst
Ettal / Oberbayern

448396

ANTRAG
an die Agence Centrale des Prisonniers de Guerre, Genf
— Internationales Komitee vom Roten Kreuz —
auf Nachrichtenvermittlung

REQUÊTE
de la Croix-Rouge Allemande, Présidence, Service Etranger
à l'Agence Centrale des Prisonniers de Guerre, Genève
— Comité International de la Croix-Rouge —
concernant la correspondance

1. Absender / **Expéditeur** Julia Roofthooft
Bütow/Pom. An der Borre 4
Bittet, an / **prie de bien vouloir faire parvenir à** Deutsches Rotes Kreuz

Verwandschaftsgrad: Tochter

2. Empfänger / **Destinataire** Josef Roofthooft
Antwerpen, /Belgien
Cassierstr. 61

folgendes zu übermitteln / ce qui suit:
(Höchstzahl 25 Worte!)
(25 mots au plus!)

Liebe Eltern!
Mir geht es gut. Ich warte auf Nachricht von Euch. Schicke mir bitte ein paar Kleider. Denke viel an Euch.

Herzliche Grüße

J. Roofthooft.

(Datum / date) **(Unterschrift / Signature)**

3. Empfänger antwortet umseitig

Internationale erkenning van het D.R.K.

Notitieboek Nr 9205/45

PRO JUSTITIA

Van wege de Wet en den Koning

1ste Kamer C

Wij Krijgsauditeur te Antwerpen, G. VAN LIDTH DE JEUDE.-
Lasten en bevelen aan den eersten Deurwaarder of agent der openbare macht hiertoe aanzocht te dagvaarden om te verschijnen voor den Krijgsraad te Antwerpen, ter zelver gewone zittingszaal te Antwerpen, Molenstraat, 24 (verdiep), des voormiddags ten 9 uur, den 26 Juni 1946

VAN BETS, EVELINE MARIA LOUISA, ongehuwd,
geboren te Antwerpen, den 22 Maart 1924
wonende te Antwerpen, Schijfstraat 25

Beticht van : te Brussel, zelfde rechterlijk arrondissement, en buiten het grond - gebied van het Koninkrijk, nl.in Duitschland, Oostenrijk, Tcheko-Slowakije, tusschen 1en 9.6.1944 en den 1 Maart 1945 als lid der BRK :
Belg zijnde, de wapens opgenomen te hebben, hetzij tegen België hetzij tegen België bondgenooten, handelende tegen den gemeenschappelijken vijand hetzij tegen een Staat, die, zelfs afgezien van een verdrag van bondgenootschap oorlog voert tegen een Staat; waarmede België zelf in oorlog is door wetens voor den vijand taken van strijd, vervoer, werk of bewaking, die normaal op de vijandelijke legers of hun diensten berusten, te hebben vervuld.
2. Tusschen 1 April 1943 en den 1 Maart 1945 te Destelberghe rechterlijk arrondissement Gent, en elders in België nl.te Capellen, en te Brussel, en buiten het grondgebied van het Koninkrijk, nl.in Duitschland, en Oostenrijk, Tcheko-Slowakije : Deelgenomen te hebben aan het vervormen door den vijand van wettelijke instellingen of inrichtingen, de trouw der burgers jegens Koning en Staat in oorlogstijd aan het wankelen te hebben gebracht of wetens 's vijands politiek of oogmerken te hebben gediend.
WETENS een propaganda geleid door eenigerlei middel gevoerd, uitgelokt; geholpen of begunstigd te hebben gezichttegen den weerstand tegen den vijand of diens bondgenooten of strekkende tot het deelnemen aan het vervormen door den vijand van wettelijke instellingen of inrichtingen, het aan wankelen brengen in oorlogstijd van de trouw der burgers jegens Koning en Staat, hetx wetenns dienen van 's vijands politiek of oogmerken.

om aldaar zijne middelen van verdediging in te brengen, en op onzen eisch vonnis te hooren uitspreken.

Gedaan, te Antwerpen, den 15 Juni 1946
G. VAN LIDTH DE JEUDE.-

Krijgsauditeur
G. van Lidth de Jeude.

3. Alle gewonden en zieken worden verzorgd zonder onderscheid te maken tussen de nationaliteiten;
4. Een rood kruis op witte achtergrond dient als vlag en armband voor gezondheidsdiensten van alle legers.

D.R.K. VOOR DE BELGISCHE KRIJGSRADEN

Van Bets Eveling, 22 jaar, Antwerpen
D.R.K. 6 maand gevangenisstraf.
Janssens Maria, 21 jaar, Antwerpen
D.R.K. 3 maand gevangenisstraf.
Kempenaers Angelika, 20 jaar, Wommelgem
D.R.K. 6 maand gevangenisstraf.
Van Balen Maria, 29 jaar, Antwerpen
D.R.K. 4 maand gevangenisstraf.
Allen berecht door het Krijgsgerecht van Antwerpen.
Handelsblad van dinsdag 5 maart 1946.

Krijgsraad van Antwerpen

Volksgazet van zaterdag 23 februari 1946.

Weyns Maria, 22 jaar, Oostende
D.R.K. 6 maand gevangenisstraf.
Van Put Leonarda, 22 jaar, Antwerpen
D.R.K. 1 jaar gevangenisstraf.
Raeymakers Josephina, 23 jaar, Merksem
D.R.K. 1 jaar gevangenisstraf.
Moorkens Lucie, 19 jaar, Mortsel
D.R.K. 1 jaar gevangenisstraf.

WIJZIGINGEN EN AANVULLINGEN VAN DE CONVENTIE VAN GENÈVE OP 27 JULI 1929

Uittreksels van de belangrijkste bepalingen:

Artikel 9

Zijn onder alle omstandigheden te ontzien en te beschermen: het personeel dat dient om de berging, het vervoer en de behandeling van de gekwetsten en

de zieken, het beheer van de saniteitsformaties en de inrichtingen, de legeraalmoezeniers.
Wanneer zij in handen van de vijand vallen, mogen zij niet als krijgsgevangenen behandeld worden.
De militairen, die een bijzonder onderricht genoten, om eventueel als hulpziekenverpleger of hulpziekendrager tot de berging en het vervoer, tot de behandeling van de gekwetsten en zieken gebruikt worden en die in het bezit zijn van een legitimatiebewijs genieten dezelfde behandeling als het saniteitspersoneel, als zij tijdens de uitoefening van deze dienst gevangen genomen worden.

Artikel 12

Als de in artikel 9 aangeduide personen in vijandelijke handen vallen, mogen zij niet weerhouden worden.
Onder voorbehoud van andere overeenkomsten zijn zij naar de oorlogsvoerenden, tot wie zij behoren terug te sturen, zodra een weg voor hun terugkeer open is en de militaire vereisten het toelaten.
Tot hun terugzending moeten zij hun werkzaamheden onder leiding van de tegenpartij voortzetten. Zij zijn voornamelijk voor de verpleging van de gekwetsten en de zieken van de oorlogvoerenden tot wie zij behoren aan te wenden.
Bij hun terugkeer mogen zij de zaken, instrumenten, wapens en de vervoermiddelen, die hun toebehoren met zich mede nemen.

Artikel 13

De oorlogsvoerenden moeten het in artikel 9 vernoemd personeel, zolang het zich in hun handen bevindt, hetzelfde onderhoud, hetzelfde onderkomen, dezelfde betrekkingen en hetzelfde loon verzekeren, zoals het adequaat personeel. Bij de aanvang van de vijandelijkheden moeten zij mekaar onderrichten over de rangverhouding van hun saniteitspersoneel.

Artikel 21

Het in artikel 9 beschermd personeel draagt op de linkerarm een witte band met een rood kruis, die door een bevoegde militaire macht uitgereikt is en voorzien van een stempel.
Het in artikel 9 alinea 1 en 2 aangeduid personeel wordt van een persoonlijk legitimatiebewijs voorzien, dat ofwel bestaat door een indraging in hun

E. Van Bets

Eigenhändige Unterschrift des Inhabers / der Inhaberin

Deutsches Rotes Kreuz gültig für April 1944 - März 1945

Nur gültig mit Beglaubigungsmarke

Name: van Bets Vorname: Eveline

DRK-Dienstgrad: DRK-Schwesternhelferin

Geburtstag- und ort: 22.3.1924 Antwerpen

Anschrift: DRK-Präsidium, Potsdam-Babelsberg 2

Vermerk:

Alle Behörden, Partei- und Wehrmacht-Dienststellen werden gebeten, ~~den Inhaber~~ die Inhaberin dieses Ausweises in Ausübung des Rotkreuzdienstes zu unterstützen und ihr jede Förderung angedeihen zu lassen

Potsdam-Babelsberg 2, den 7.Febr. 1945

Ort und Datum Der Chef des Personalamtes

Unterschrift des Führers der DRK-Dienststelle

DRK-Oberstführerin

Für Bereitschaften (m):
Dieser Ausweis gilt als Sanitätsschein des DRK.

Wehrmacht des Deutschen Reiches

III 15202

den 4. Febr. 1945

Personalausweis

Der / Die DRK-Schwesternhelferin Eveline Van Bets

geboren am 22. März 1924 in Kiel-Antwerpen, Belgien

wird ausschließlich im Sanitätsdienst der Wehrmacht als Angehörige(r) der Freiwilligen Krankenpflege verwendet.

Er (sie) ist berechtigt, das Genfer Abzeichen (gestempelte weiße Armbinde mit rotem Kreuz) zu tragen und steht unter dem Schutz der Artikel 9, 12, 13 und 21 des Genfer Abkommens vom 27. Juli 1929.

Der Chef des Oberkommandos der Wehrmacht

Dienststempel

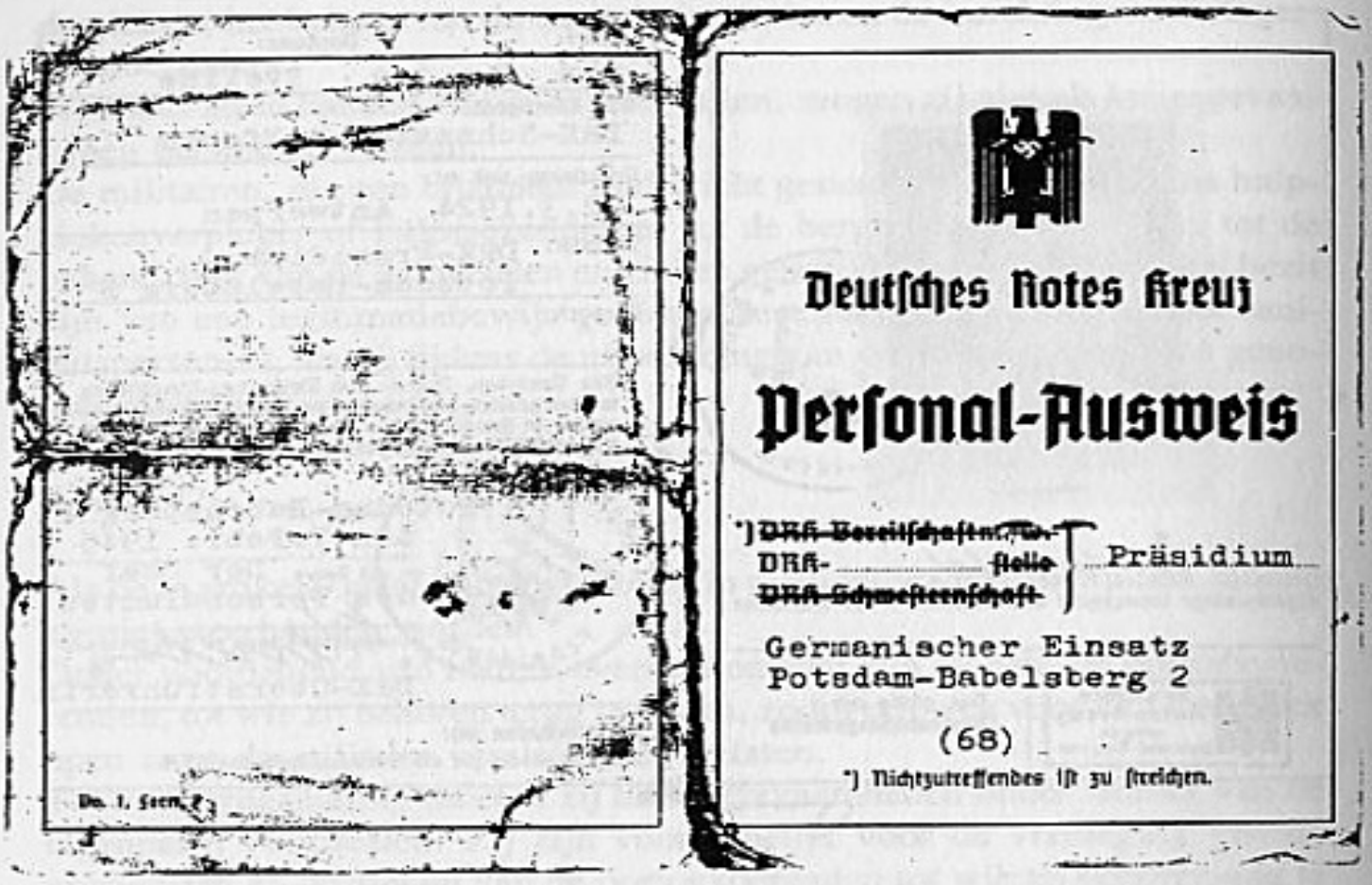

Auszug aus den wichtigsten Bestimmungen des Genfer Abkommens.

Artikel 9

Das ausschließlich zur Bergung, zur Beförderung und zur Behandlung von Verwundeten und Kranken sowie zur Verwaltung von Sanitätsformationen und -anstalten bestimmte Personal und die den Heeren beigegebenen Feldgeistlichen sind unter allen Umständen zu schonen und zu schützen. Wenn sie in Feindeshand fallen, sind sie nicht als Kriegsgefangene zu behandeln.

Die Militärpersonen, die einen besonderen Unterricht genossen haben, um gegebenenfalls als Hilfskrankenwärter oder Hilfskrankenträger zur Bergung, zur Beförderung und zur Behandlung von Verwundeten und Kranken verwendet zu werden und die im Besitz eines Personalausweises sind, genießen dieselbe Behandlung wie das zuständige Sanitätspersonal, wenn sie während der Ausübung dieser Verrichtungen gefangengenommen werden.

Artikel 12

Wenn die in dem Artikel 9 bezeichneten Personen in die Hände des Feindes gefallen sind, dürfen sie nicht zurückgehalten werden.

Vorbehaltlich anderer Vereinbarung sind sie zu dem Kriegführenden, zu dem sie gehören, zurückzuschicken, sobald ein Weg für ihre Rückkehr offen ist und die militärischen Erfordernisse es gestatten.

Bis zur Rücksendung haben sie ihre Verrichtungen unter Leitung der Gegenpartei fortzusetzen; sie sind vorzugsweise für die Pflege der Verwundeten und der Kranken des Kriegführenden, zu dem sie gehören, zu verwenden.

Bei ihrer Rückkehr dürfen sie die Sachen, Instrumente, Waffen und Beförderungsmittel, die ihnen gehören, mit sich nehmen.

Artikel 13

Die Kriegführenden haben dem in dem Artikel 9 bezeichneten Personal, solange es sich in ihren Händen befindet, denselben Unterhalt, dieselbe Unterbringung, dieselben Bezüge und dieselbe Löhnung zuzusichern, wie dem entsprechenden Personal ihres Heeres.

Bei Beginn der Feindseligkeiten haben sie sich über das Rangverhältnis ihres Sanitätspersonals zu verständigen.

Artikel 21

Das gemäß Artikel 9 Absatz 1 geschützte Personal trägt eine auf dem linken Arm befestigte weiße Binde mit rotem Kreuz, die von einer Militärbehörde verabfolgt und gestempelt wird.

Das im Artikel 9 Absatz 1 und 2 bezeichnete Personal wird mit einem Personalausweis versehen, der in einer Eintragung in den Militärpaß oder in einer besonderen Urkunde bestehen kann.

In jedem Heer müssen die Personalausweise einheitlich und von gleicher Form sein.

In keinem Falle dürfen dem Sanitätspersonal seine Abzeichen oder die ihm gehörigen Personalausweise weggenommen werden.

Im Falle des Verlustes hat es Anspruch auf Duplikate.

militair pas of in een bijzonder oorkonde. In ieder leger moeten de personeelsbewijzen gelijk zijn zowel van inhoud als van vorm. In geen geval mag men het saniteitspersoneel zijn kentekens of de hem toebehorende personeelsbewijzen afnemen. In geval van verlies had het saniteitspersoneel aanspraak op een duplikaat.

LIDMAATSCHAP VAN HET D.R.K.

Alle D.R.K.-zusters hadden een ,,Personalausweis'' (identiteitsbewijs) uitgereikt door het D.R.K.-Präsidium Potsdam-Babelsberg, 2. Dit bewijs was voorzien van een recente foto (in uniform der D.R.K.). Op de rugzijde hiervan stond een uittreksel van de belangrijkste bepalingen van de Conventie van Genève: Artikel 9, 12, 13 en 21 van 27 juli 1929.
Iedere D.R.K.-zuster of -helper had een Erkennungsmarke (identiteitsplaatje) dat met een koordje aan de hals gedragen werd.

KRAAGSPELDEN (BROCHES)

Helferin: gewone ronde
Schwesternhelferin: ronde met sierboord
Hilfschwester: langwerpige

Mützenabzeichen aus Stoff

Das DRK-Ehrennadel (DRK erespeld)

Kwam niet voor de Vlamingen in aanmerking (zie nr. 3 van het DRK-Verordnungsblatt nr. 14, juli 1938, getal 6 en mei 1939 nr. 5). De DRK-erespeld kon alleen uitgereikt worden na minimum tien jaren aktieve dienst bij het D.R.K.

Ehrennadel

Het DRK burgerlijk kenteken

Dit mocht gedragen worden door alle D.R.K.-zusters op de kraag van hun burgerkleding.

Zivilabzeichen

UNIFORM

Dienstuniform

Blauw-wit gestreept kleed met wit gesteven kraag, witte schort. Wit gesteven kap met het rode kruis kenteken in het midden. Lage schoenen en lange grijze kousen. Op de rechterbovenmouw het leeuweschildje (dit voor de Vlamingen). Het wit kraagje werd samengehouden door de D.R.K.-speld.

Uitgangsuniform

Zelfde als dienstuniform maar daarbij droegen ze een lange loden, grijze mantel met rond de linkermouw de brede witte band met midden het internationaal rood kruis. Rond dit kruis stond geschreven in zwarte letters: Deutsches Rotes Kreuz. Bij de mantel hoorde nog een kap.

Armbinde
mit Genfer
Neutralitätszeichen

Uniformen der mannelijke helpers: verplegers en dokters

Grijze stof, de snit was deze van het Duitse leger. Ook zij droegen dezelfde kentekens als de vrouwen.

VROUWENUNIFORM

Dienstuniform

Uitgangsmantel

Grauer Lodenmantel mit Kapuze

Huif (Haube)

Haube

DIENSTGRAADKENTEKENS DER VROUWEN

DRK-Helferin und Anwärterin

D.R.K. Helferin
Helpster

DRK-Vorhelferin (blau)

D.R.K. Vorhelfering
Voorhelpster

DRK-Oberhelferin (blau)

D.R.K. Oberhelferin
Opperhelpster

DRK-Hauptheiferin (blau)

D.R.K. Haupthelferin
Hoofdhelpster

DRK-Wachtführerin (silber)

D.R.K. Wachtführerin
Wachtleidster

D.R.K. Oberwachtführerin
Opperwachtleidster

D.R.K. Hauptführerin
Hoofdleidster

D.R.K. Feldführerin
Veldleidster

D.R.K. Oberfeldführerin
Opperveldleidster

D.R.K. Oberstführerin
Oversteleidster

D.R.K. Generalführerin
Generaalleidster

D.R.K. Generalhauptführerin
Generaalhoofdleidster

Dienstkenteken:
Schwesternhelferin
(Zusterhelpster)

Helferin
(Helpster)

Alle vrouwelijke D.R.K.-leden met uitzondering van de D.R.K.-Anwärterin (kandidaat) droegen het dienstkenteken van de helpsters. Na het afleggen van de Zusterhelpstersproef werd het dienstkenteken van de Schwesternhelferinnen gedragen.

DIENSTGRAADKENTEKENS DER MANNEN

Anwarter und Helfer — Kandidaat en helper

Vorhelfer — Voorhelper

Vorhelfer mit Gruppenf. Prufung — Voorhelper mit Groepsleiderproef

Oberhelfer — Opperhelper

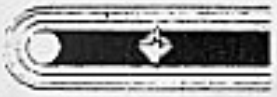

Haupthelfer — Hoofdhelper

Haupthelfer mit Zugführer Prufung — Hoofdhelper met peletonsoversteproef

Wachtführer — Wachtleider

Oberwachtführer — Opperwachtleider

Hauptführer — Hoofdleider

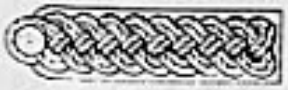

Feldführer — Veldleider

Oberfeldführer — Opperveldleider

Oberstführer — Oversteleider

Generalführer — Generaalleider

Generalhauptführer Generaalhoofdleider

Vesten, mutsen en kepies op de kraagspiegels

Uniformen

KORTE HISTORIE VAN HET D.R.K.

Volgens Hitler zou de oorsprongsopgave van het D.R.K. zijn in 1934: een hulporganisatie van de Wehrmachtsgezondheidsdienst.
De wet van 9 december 1937 en de daaropvolgende statuten van 24 december 1937 en de dienstvoorschriften van 1 januari 1938 hebben ertoe geleid dat de tot hiertoe bestaande 9000 rode kruisverenigingen een rechtspersoonlijke eenheid werd.
De drie voornaamste groepen van de vrouwenarbeid in het D.R.K. zijn na de nieuwe wetgeving:
De D.R.K. zusterschappen
De D.R.K. bereidschappen
De D.R.K. gemeenschappen.
Door de grote aanvorderingen van de Wehrmacht had de president in mei 1938 de verordening uitgegeven dat de D.R.K. opleiding in funktie moest gesteld worden van oorlogssaniteitsdienst. In 1938 telde de D.R.K. 12.748 zusters.
De toenmalige Generaloberin von Oertzen en Professor Stahl waren de chefs van diensten belast met de zusters. In hetzelfde jaar reeds telde het D.R.K. 142.096 DRK Helferinnen, Anwärterinnen en DRK Schwesternhelferinnen. In hun opleiding werd ook veel waarde gehecht aan de lichamelijke opvoeding door turnen, lichtatletiek, zwemmen enz. De sportieve opleiding werd voor alle DRK Helferinnen een plichtvak.

Naarmate de oorlog zich uitbreidde en de inzet van het DRK tot het uiterste van hun menselijke vermogens ging, steeg het aantal vrijwilligers in de Europese landen. Nood dwong tot plicht.

LEIDING DER D.R.K.

Dr. Grawitz: — SS Brigadeführer
Geschäftsführende Präsident des (Deutsches Rotes Kreuz).
Dr. med. Richard Krueger: — SS Sturmbannführer
— Oberstabsarzt d.R.
— Leiter der Hauptabteilung Ausbildung im Führungsamt des Präsidiums des DRK
Ilse Diels-Göring: — Generalhauptführerin
Warnecke: — Generalführerin

D.R.K. Präsidium

Potsdam, Babelsberg 2
Eveneens hoofdbureel voor de ,,Germanischer Einsatz''
Kehr: D.R.K. Wachtführer, als vertegenwoordiger van het DRK in België en Noord-Frankrijk

Bibliografie

Das Deutsche Rote Kreuz, Verordnungsblatt.

AANWIJZINGEN VOOR DE D.R.K. ORGANEN

Betreft: Inzet der Germaanse vrijwilligers

1. Opleiding

a) Basisopleidingsleergang, aansluitend theoretische Ziekenverzorgingsleergang (van korte duur). Duur 3 tot 4 weken.
b) Driemaandse praktische kliniekopleiding. Voldoet deze tijd niet, dan kan op voorstel bij het D.R.K.-Präsidium deze periode tot 6 maanden verlengd worden.

c) Theoretische Zusters-Helpstersopleiding 8 tot 10 dagen.

Aspiranten die de basisopleiding reeds in hun eigen land ontvingen

a) Theoretische ziekenverzorgingsleergang van korte duur: 8 tot 14 dagen
b) Zoals bij 1 b
c) Zoals bij 1 c

2. *Onderbrenging — huisvesting*

a) Er werd bijzondere waarde gehecht aan de gesloten huisvesting (indien mogelijk) van de leergangsdeelneemsters tijdens de praktische arbeid.
b) De sterkte van een leergang bedraagt ongeveer 35 vrijwilligers. Moest het niet mogelijk zijn, allen te samen onder te brengen, moet men verzoeken de aspiranten (kandidaten) in grotere groepen in te delen, om de scholing en de opleiding te vergemakkelijken.

3. *Aanmeldingsplicht*

De Germaanse vrijwilligers zijn aan de politionele aanmeldingsplicht onderworpen en moeten zich in iedere plaats waar ze zich langer dan 24 uur ophouden, bij de politie melden.

4. *Dienst (vr) ,,Germaanse inzet van het Presidium''*

De Germaanse vrijwilligers worden aanzien als aspiranten (Anwärterinnen) tot zij geslaagd zijn in de proeven van Schwesternhelferinnen en worden in de diensten van de ,,Germaanse inzet van het Presidium'' ondergebracht. De personeelsakten worden in het presidium geleid.

Aanwijzingsblad

Voor de Germaanse vrouwelijke vrijwilligsters bestaat de mogelijkheid tot werkverschaffing in het raam van het Duitse rode kruis naar volgende bepalingen:

1. Kandidaten moeten minstens 18 jaar oud zijn.
2. Bij alle kandidaten onder de 21 jaar moet de persoon die met zijn opvoeding is belast, zijn schriftelijke toelating geven.
3. De Duitse taal moet in woord en schrift zo goed beheerst worden, dat een verstaanbaarheid mogelijk is en zonder moeilijkheden het theoretisch onderricht kan gevolgd worden.

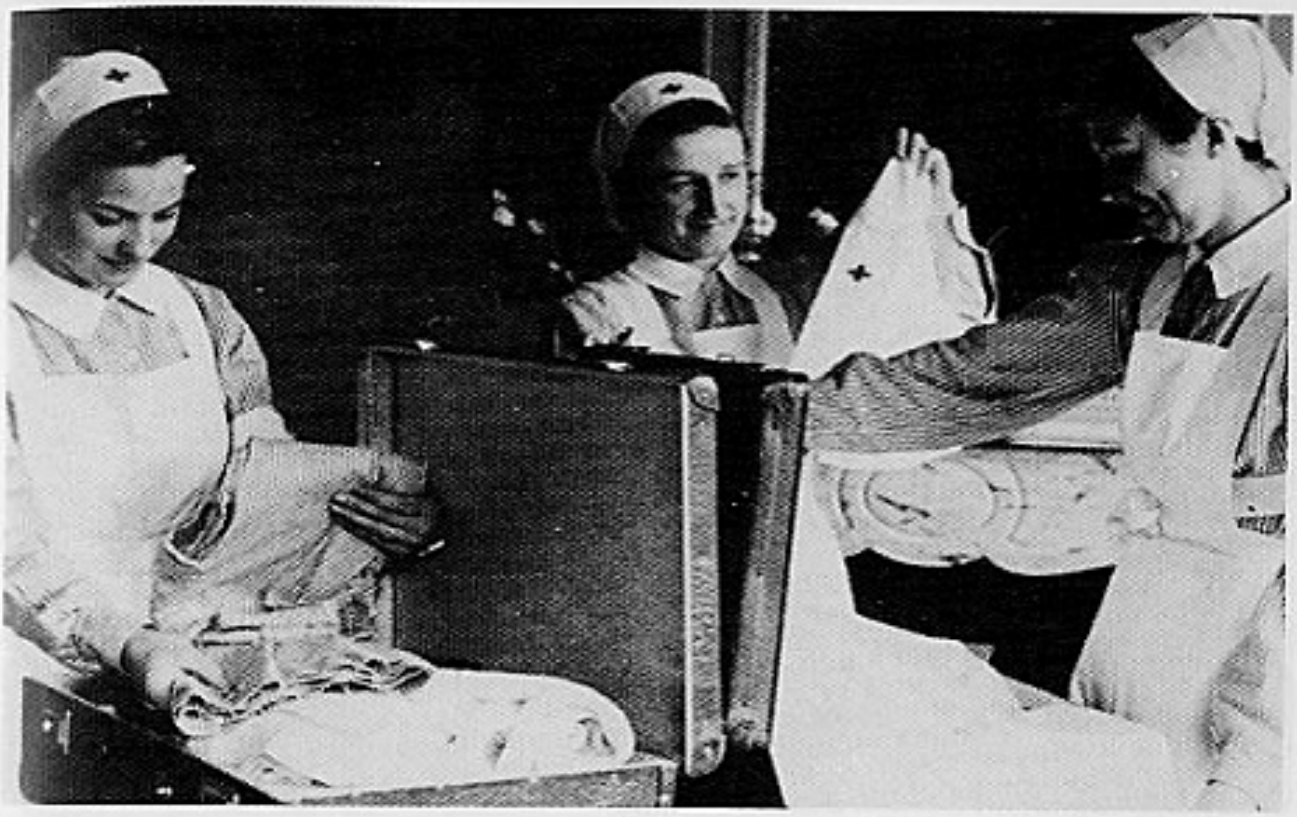

Verpleegsterschool te Spa. Laatste voorbereidingen voor het vertrek.

Het voordragen uit een kunstwerk.

Bij een glaasje wijn een hoop gezelligheid.

Kleine zuster uit Gent bij de polsopmeting — Praag mei 1944.

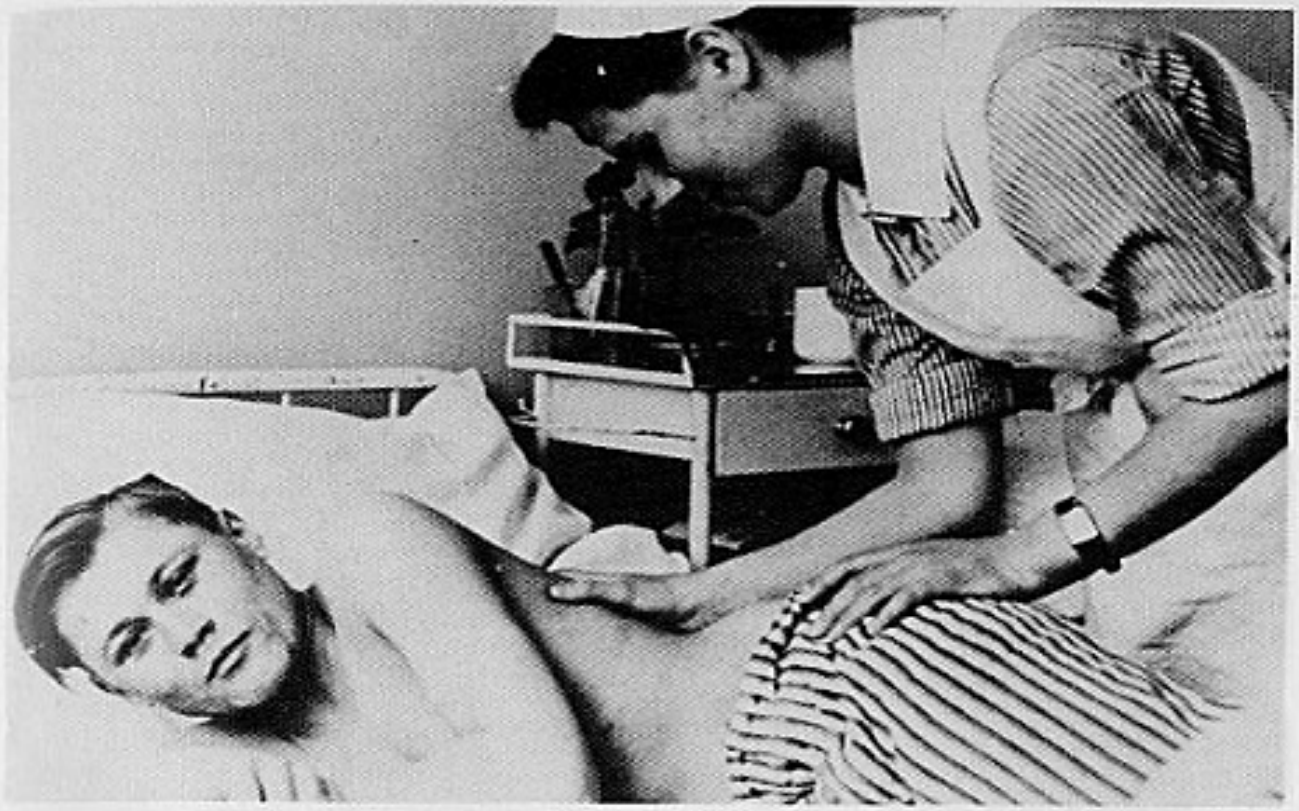

Inwrijven met alkohol — Praag mei 1944.

Verbandslinnen wordt nagezien. Praag mei 1944.

Na de zware dagtaak even aan de geliefde denken.

Vlaamse D.R.K. in een Waffen SS Lazaret. Ondermeer: M. Steegmans, D. Devos, L. Cossement, Marcella e.a.

Begroeting met een Langemarcker — Praag mei 1944.

A. De Ben en I. Servaes op de tram.

Conradi Simone te midden van haar pleegsoldaten voor een barak.

Van links naar rechts. Cleutens Monica, Crabbe Maria, Wouters Lisa, Clement Martha, Rouffaert Marika — SS-Lazaret Wiesbaden 1944.

Groepsfoto te midden hun leidsters — Brussel april 1944.

Vertrek — Brugge augustus 1943.

Vertrek vanuit Centraal Station — Antwerpen 1943.

Brussel 28 maart 1943. Vertrek van 32 Vlaamse meisjes. De chef der militaire administratie von Crausshaar spreekt hen toe.

Dodenherdenking Maria Van Aerde. Dr. Schwartz met broer en zuster Van Aerde.

Vlaamse D.R.K.-meisjes. Men bemerkt o.a. R. Van den Bosch, E. Weyten, L. Cossement, V. Gijzeghem, A. Poppelaars, H. Verselder, J. Bartels, A. Peeters, D. De Vos e.a.

Vertrek Plantinmuseum — Antwerpen 30 juli 1944.

Opnieuw een ganse schaar vrijwilligsters.

Een nieuw contingent treedt aan. Bloemen als dank.

Een laatste handdruk en het onvermijdelijk vertrek voor de inzet in de krijgshospitalen, ziekenhuizen en kraaminrichtingen.

Overladen met bloemen ten afscheid.

Keurig aangetreden in het station.

Vertrek Brussel augustus 1944. Afscheid in het Noordstation.

Met muziek en achter de leeuwenvlag opstappend, werd het station bereikt.

Vertrek Leuven — april 1944.

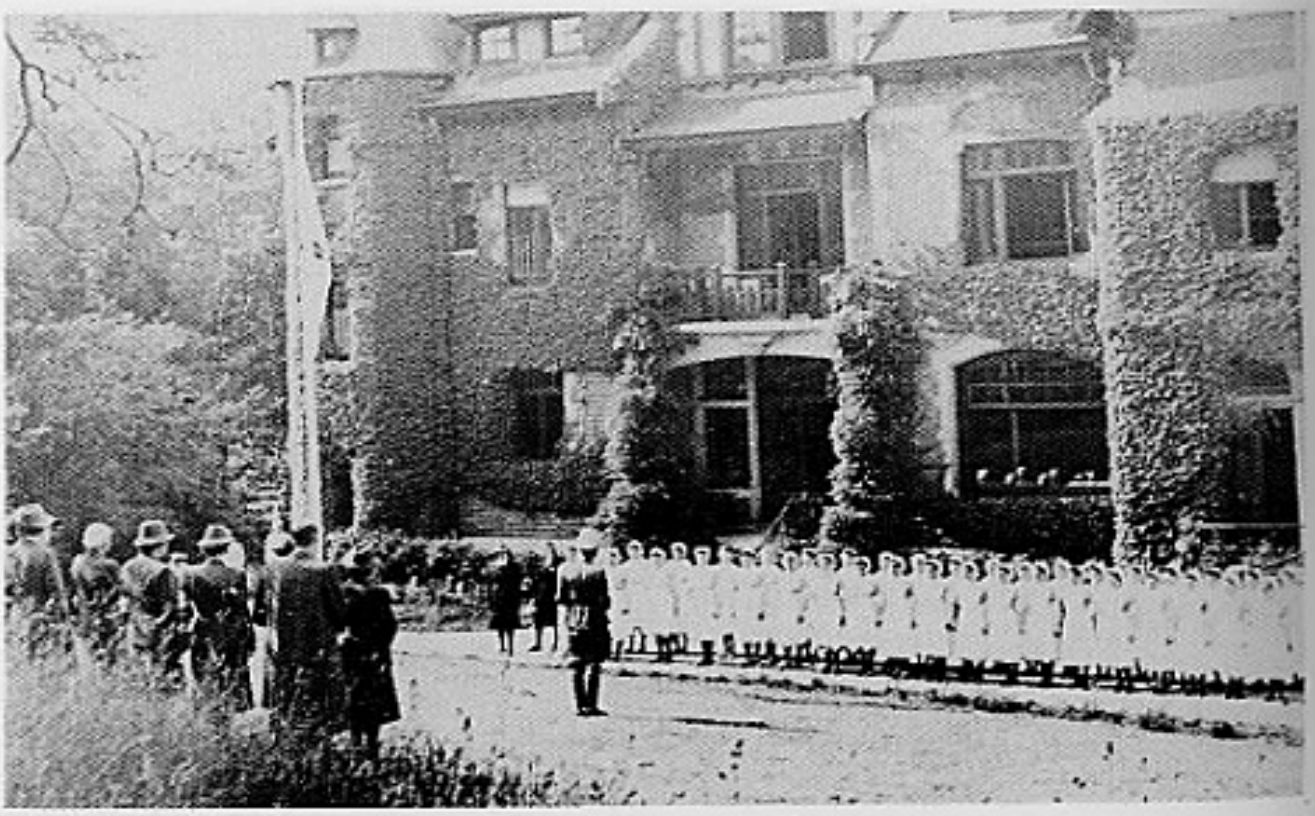

Hotel Ravenstein Oberfeldführer Dr. Klein spreekt — Brussel 4 maart 1944.

Opleidingscentrum Heringsdorf juli 1944. Generalhauptführerin Ilse Diels-Göring. Generalführerin Warnecke.

Heringsdorf juli 1944. Een bloemenuil van Vlaamse verpleegsters.

Heringsdorf juli 1944. In het gelid. Flink in de maat.

Dr. Borms gelukkig te midden van zijn Vlaamse D.R.K.-meisjes. Ook hun leven was een offer voor hun volk.

4. Bij de aanmelding moet gevoegd worden (in het Duits):
   a. een aanmeldingsgeschrift in duplo, 3 foto's.
   b. een zelf opgemaakte en met de hand geschreven levensloop, met naam, geboortedatum, woonplaats, schoolopleiding en laatste beroep alsook het juiste adres van de ouders.
   c. de ondergetekende verklaring dat de kandidate zich voor de oorlogsduur verplicht dienst te nemen bij het D.R.K. of de Waffen SS, dat betekent zowel in eigen land als ook in het frontgebied zowel in de lazaretten als ook in de burgerlijke ziekenhuizen of andere inzetgebieden. Verder dat zij kennis nam van de aanwijzingsbladen.
5. Nevens burgerkledij moet ook ondergoed meegebracht worden.

5a. Alle kandidaten, die zich voor deze inzet gemeld hebben, moeten in het bezit van een voor Duitsland geldende pas zijn.

5b. Het verplicht geneeskundig onderzoek moet uitwijzen dat ze over een uitstekende gezondheid beschikken.

6. Kandidaten, die aangenomen worden, reizen op bepaalde tijdstippen (in groepen van 30 tot 35 deelneemsters) naar Duitsland en werden aldaar ter verdere verzorging door het D.R.K. overgenomen.
   Gediplomeerde zusters worden door het D.R.K. Schwesterschaft in burgerlijke ziekenhuizen of door de Waffen SS in de SS Lazaretten ingezet. Alle andere deelneemsters, om het even of ze reeds in ziekenhuizen gewerkt hebben of niet, nemen aan een gezamenlijke basisopleidingsleergang deel en werden na de afsluitingsproef voor drie maanden naar een ziekenhuis gestuurd voor de praktische opleiding om aansluitend opgeleid te worden als Schwesternhelferinnen. Na het goed absolveren van deze leergang worden ze Schwesternhelferin en begint de eigenlijke inzet.

6a. Kandidaten die verpleegster willen worden en hun ziekenverpleegsterdiploma willen behalen, kunnen na deze opleiding in een moederhuis als leerzuster toegedeeld worden. Daar de driemaandelijkse praktijk als Schwesterhelferin aangerekend wordt, kunnen de leerzusters reeds na verdere 15 maanden hun examen afleggen, in zover een proeftermijn op dit tijdstip valt en bekomen na een verder praktisch jaar hun ziekenverpleegsterdiploma, dat hun tot de beroepsuitoefening van ziekenverpleegster toelaat.

7. Het D.R.K. stelt de dienstkleding ter beschikking en wel als volgt:
   de Vollschwesterin (gediplomeerde zusters) de kledij van de D.R.K.-Hilfsschwester (hulpzuster);
   de Hilferinnen (helpsters) en de Schwesterhelferinnen (zusterhelpsters) deze van de Helferinnen (helpsters).
   Op de rechter bovenmouw van het kleed en de mantel zijn de Noorse,

Deense, Hollandse en Vlaamse vlaggen als textielkenteken te dragen. Passende zusterspelden mogen eveneens gedragen worden.

8. In het D.R.K.-uniform is het roken verboden. Eveneens is het roken in de lokalen van de ziekenhuizen verboden.
9. Vanaf de dag van de oproeping tot het beëindigen van de driemaandelijkse praktijk, dus tot het begin van de daadwerkelijke inzet bekomen de kandidaten bij kosteloze verzorging (kost, woning, enz.) nog een zakgeld van RM 45 per maand.
   Na het afsluiten van de opleiding volgt de inzet en is het loon op volgende wijze vastgelegd:

	Diplom. Vollschwestern RM.		Helferinnen Schw. Helferinnen RM.	
	Bruto	Netto	Bruto	Netto
tot 25 jaar ouderdom	80	76	55	54
tot 30 jaar ouderdom	100	93	70	67,50
tot 40 jaar ouderdom	110	101,50	80	76
na 40 jaar ouderdom	120	110	90	84,50

10. Vanaf de dag van hun intrede genieten alle deelneemsters de voordelen en staan onder bescherming van het D.R.K. voor wat hun persoonlijke ziekenondersteuning aangaat. Dit dan voor de ganse duur van hun verblijf bij de D.R.K.
11. De Hilfschwestern en Helferinnen uit Noorwegen, Denemarken, Nederland en Vlaanderen kunnen hun spaargeld op een spaarboekje in Duitsland zetten. Voor wat de eventuele overschrijving van het bedrag naar hun eigen land betreft volgt nog een beslissing.
12. De verzorging en het onderhoud van de familieleden en nabestaanden, die tot heden op de ondersteuning van de vrijwilligers aangewezen waren, worden nu door de voorzorgleider der Waffen SS, op aanvraag op dezelfde wijze gehandhaafd als de mannelijke vrijwilligers.
    Aanzoeken zijn te richten aan: ,,Die Germanische Freiwilligenleitstelle-Verbindungsführerin'' te Oslo, Kopenhagen, Den Haag en Brussel.
13. *Verplichtingsformule. Eed der D.R.K.*
    De feestelijke verplichting van de Germaanse vrijwilligers volgt op het einde van de theoretische leergang van de Schwesternhelferinnen.
    De verplichtingsformule luidt:
    ,,Ich schwöre Treue dem Germanischen Führer Adolf Hitler.
    Ich gelobe Gehorsam und Pflichterfüllung in der Arbeit des Deutschen

Rotes Kreuz nach den Befehlen meiner Vorgesetzten, so wahr mir Gott helfe."

„Ik zweer trouw aan de Germaanse leider Adolf Hitler.
Ik beloof gehoorzaam en plichtvol de bevelen van mijn oversten in dienst van het Duitse Rode Kruis uit te voeren, zo waar mij God helpt."

15. *Plaatsing in de praktische arbeid*
Bij de toewijzing naar de praktische dienst van de kandidaten moeten de adressen van de opleidingscentra aan het DRK-Präsidium opgegeven worden. Eveneens de gebeurlijke latere verplaatsingen. De opleiding moet doorgevoerd worden zowel op de interne als op de chirurgische afdeling.
16. *Het verzenden van de beoordelingen:*
Aan het Präsidium zijn te verzenden:
   a. Uitvoerige beoordeling na de afsluiting van de basisopleiding, of van de theoretische ziekenverzorgingsleergang.
   b. Beoordeling van het werk in het ziekenhuis met de geschiktheidsvoorslag. (Deze beoordeling moet zich 3 weken voor het einde van het ziekenhuiswerk in het Präsidium bevinden).
   c. Globale beoordeling na het beëindigen van de Schwesternhelferinnenleergang.
   d. Bericht van de Helferinnen, die na het slagen van de Schwesternhelferinnenproef in het landelijk gebied tot inzet komen.
   e. Ondervindingsbericht over de afgesloten leergang.
   f. Het gevoerde schriftverkeer tijdens de opleidingstijd van de Germaanse vrijwilligers is na het einde van de opleiding naar het Präsidium te zenden om dan in hun personeelsakten onder te brengen.
17. *Inzet*
De vrouwelijke Germaanse vrijwilligers worden in burgerlijke ziekenhuizen, bij de Wehrmacht en de SS of in de D.R.K. zelf als Helferinnen en Schwestern-Helferinnen aangesteld op grond van de Nooddienstwet van 15.10.1938.

OPLEIDING DER VLAAMSE MEISJES

In het algemeen werd volgende lijn gevolgd:

1. In België

verbleven de kandidaten (Anwärterinnen) drie tot viertal weken in een D.R.K. centra waar ze een voorbereidingskursus meemaakten. Deze waren ondermeer te Spa, Bosvoorde, Terhulpen, Brussel (Louisalaan).

ERSATZKOMMANDO FLANDERN UND WALLONIEN DER WAFFEN-SS.

Brussel, Welstraat 44.

INLICHTINGEN

NOPENS DE DIENSTNAME VAN VLAAMSCHE MEISJES BIJ HET DEUTSCHE ROTE KREUZ.

Aangenomen worden :

A. HELPSTERS.

Voorbereidingsleergang.
Opleidingsleergang te Brussel,
daarna een viermaandelijksche praktische opleiding in een ziekenhuis in Duitschland. Na deze opleiding kan men het D.R.K. Helpster examen afleggen.
De inzet geschiedt door het verplegen van zieken.
Minimum grootte : 1,50 m.

1. Ouderdom : 20 tot 30 jaar.
2. Loon : Tijdens de opleiding 45 R.M. per maand, na de opleiding 55 tot 90 R.M. per maand volgens ouderdom.

B. VERPLEEGSTERS :

die een degelijke opleiding in een ziekenhuis gehad hebben, een dusdanig Diploma bezitten en reeds praktisch in dienst waren.
Minimum grootte : 1,50 m.

1. Ouderdom : 20 tot 40 jaar.
2. Loon : Volgens ouderdom 70 tot 110 R.M. per maand.

C. LEERLING-VERPLEEGSTERS :

Helpsters of hulp-verpleegsters, die na hunne opleiding als dusdanig, het beroep van ziekenverpleegster uitoefenen willen.
De volledige duur der opleiding is 2 jaar.
Minimum grootte : 1,50 m.

1. Ouderdom : 18 tot 25 jaar.
2. Loon : 45 R.M. Na vier maanden 55 tot 90 R.M. per maand volgens ouderdom.

Bovendien bekomt men steeds kosteloos kost en inwoon, alsook diemkleeding en kosteloze geneeskundigen dienst. Kindertoelage wordt bijkomend uitbetaald.

Op het loon en de andere inkomsten zijn de gewone afhoudingen in Duitschland van toepassing.

De ouders van helpsters, verpleegsters en leerling-verpleegsters bekomen een vergoeding die berekend wordt volgens hun laatst verdiend loon. Daarbij komt dan een duurtetoeslag van 20 % die in bijzondere gevallen tot 50 % kan verhoogd worden.

Voor gehuwden wordt de huishuur volledig betaald.

Voor de kinderen tot 16 jaar wordt een bijkomend bedrag van 250 fr. uitbetaald. Voor de kinderen die niet in het huishouden leven wordt een bedrag van 500 fr. uitbetaald. Beide bedragen worden verhoogd met 20 tot 50 % duurtetoeslag.

Voor zusters onder de 16 jaar van ongehuwde helpsters, verpleegsters en leerling-verpleegsters wordt 150 fr. uitbetaald met een duurtetoeslag aan 20 tot 55 %.

Volgens bijzondere bepalingen is de familie bovendien kosteloos in de duitsche ziekenkas ingeschreven.
De premiën voor levensverzekering en oorlogsrisikos kunnen terugbetaald worden.

De dienstijdverplichting geldt voor den duur van den oorlog (tenminste een jaar). De toestemming der ouders is niet strikt noodzakelijk.

De inzet geschiedt bij het «Deutsche Rote Kreuz» of bij de Waffen SS, t.t.z. in burgerlijke ziekenhuizen, Lazaretten aan het front of in andere inzetgebieden van het «Deutsche Rote Kreuz».

Alle kandidaten, behalve de verpleegsters met Diploma, nemen aan een voorbereidings- en schiftingsleergang deel te Brussel. Eerst na het afleggen van het examen wordt over den inzet beslist.

Ieder kandidaat moet de Duitsche taal tenminste voor zoover beheerschen dat zij het onderricht in het Duitsch volgen kan.

Volgende bescheiden worden gevergd :

1. Een door haar zelf opgesteld en met de hand geschreven levensloop, vermeldend naam, geboortedatum en plaats, genoten onderwijs, waar tot heden tewerkgesteld, en eventueel het adres der ouders.
2. 3 Pas-foto's.
3. Verplichtingsverklaring.
4. Getuigschrift van goed gedrag en zeden.
5. Ingevulde vragenlijst.
6. Gebeurlijk diploma van verpleegster. Afschrift met gelegaliseerde vertaling.

WANNEER EN WAAR KAN MEN ZICH AANMELDEN ?

Inschrijvingen zijn in te leveren bij het :

Ersatzkommando Flandern der Waffen-SS
Brussel Welstraat 44.

Leiding der school te Spa:
Fräulein Westfall
Lesgevers: 3 dokters Oberfeldführer
4 Oberwachtführer (verplegers met 2 sterren)
1 Schwester Anni
Leerstof: Anatomie, verbandleer, verpleegkunde, eerste hulp bij ongevallen.

Leiding der school te Bosvoorde:
Frau Wenckel.

2. Afreis naar Duitsland

Opleiding in verscheidene centra: ondermeer te Heringsdorf, Darmstadt, Hepperheim, Beneschau, Adlershorst (Danzig), Wiesbaden, München, Berlijn in de Reichsführerschule te Gross-Schulzendorf, Berlijn-Tempelhof, Hamburg, Gotenhafen, Hildesheim, Praag (verscheidene leergangen die varieerden van Tandheelkunde tot Vroedvrouw).
Wiesbaden: Ziekenhuis en Lazarett Paulinenstift
Lesgevers Zusters Diakonissinnen

Opleiding:

De eerste drie maanden werden besteed aan praktische en theoretische scholing. De ,,Anwärterinnen'' moesten het grofste werk verrichten. Dat ging van aardappelen schillen, zieken verzorgen en wonden helen. Daarna werd men bevorderd tot ,,Schwesternhelferin''. Nu begon het werk in moederhuizen, in ziekenhuizen, in hospitalen en genezingsheimen. In de Landesführerinnenschulen van het D.R.K. leerden zij de nationaal-socialistische wereldbeschouwing kennen.
Er waren dergelijke scholen te Berensen Landesführerinnenschule XI
te Gross-Schulzendorf (Sossen)
te Heringsdorf (Schwerin)
Leiding (in 1944):
Frau Gregory
Fählinghausen
Wenzel
Siemons

Inzet

Verpleegster bij de K.L.V.
Veldlazaret

Frontlazaret
Heimatlazaret
Moederhuizen
Herstellingsoorden
Stationsverzorging (doortrekkende treinen met troepen)
Lazarettreinen.

D.R.K. DIENSTROOSTER

Verkorte leergang voor Germaanse vrijwilligers in de Reichsführerschule (Rijksleidersschool) Gr.-Schulzendorf van 29.3.43 tot 2.4.43.

Tijd	Maandag 29.3	Dinsdag 30.3	Woensdag 31.3	Donderdag 1.4	Vrijdag 2.4
6.20		Wekken			
6.30 6.50		Vroegsport			
6.55 7.25		Aankleden Kamerdienst			Zaken afgeven
7.30		Hijsing der vlag Vlaggegroet			
7.50		Ontbijt			
8.30 9.30	Afhaling om 6.10 aan station	Herhaling verbanden	Algemene ziekten en hun verzorging	Oefeningen met de draagbaar	Proef
9.40 10.40	Friedrichstr. in grote in- zetwagen naar Gr. Schulzendorf	Inrichten van een ziekenka- mer en opma- ken van bed	Hulp bij zwaar zieken	Medikamenten bewaring uitreiking	Proef
10.50 11.50	Ontbijt tot 12 u rust 12.30 eten		Houding van een D.R.K. Hn. aan het ziekenbed	Warme en koude applikaties	Sluiting van de leergang
12.00		Middageten			
12.30 14.25		Vrije tijd			
14.30	Koffiedrinken				

Tijd	Maandag 29.3	Dinsdag 30.3	Woensdag 31.3	Donderdag 1.4	Vrijdag 2.4
15.00 16.10	Begin der leergang Hfn. Bessel-Lorck	Ordedienst	Bespreking	Wereld aanschouwelijk onderricht NSF	14 uur Afreis
16.20 17.20	Opdracht der D.R.K. Opbouw der organen	Infektieziekten, epidemiën	praktische ziekenverzorging	Wereldaanschouwelijk onderricht NSF	
17.30	Bekledingsvoorschriften en houding tijdens dienst	Bestrijding van deze D.R.K.-Off. Eckhardt	Herhaling van verbanden	17.45 ter beschikking van de landsleiders	
18.40	Neerlaten van de vlag				
19.00	Avondeten				
20-22	Vrije tijd	Zingen en bespreking	Zingen en bespreking	Kameraadschapsavond Leergang deelnemers vertellen van hun heimat	

D.R.K. ALS PARA-MILITAIRE FORMATIE

Zoals bij alle Duitse jeugdformaties en politieke milities stonden orde en tucht in het groot geschreven. De meisjes leerden in rij en gelid opstappen (rotten van drie, gebruikelijk in gans het Duitse leger). Ze leerden stapliederen zingen. Gehoorzaamden stipt aan de militaire bevelen. Waren onderworpen aan een kazernedienst. Zij brachten de verplichte olympische groet bij elke begroeting (hijsen en neerlaten van de vlag, begroeting van personaliteiten, enz...).

SCHIET EN SPORTOPLEIDING BIJ HET D.R.K.

In de zin van het artikel 16 van de D.R.K.-wetgeving mochten maatregelen getroffen worden die de bereidschap en de inzetbekwaamheid van het DRK moet verhogen en daardoor het effect van de hulpdienst bij ongevallen moet

verbeteren. Dat moet ook gelden in het bijzonder door de schietopleiding en de sportbeoefening door de leden van het D.R.K.
(Uit ,,Das Deutsche Rotekreuz, Verordnungsblatt, Berlin, August 1939).

ORDEN EN ERETEKENS

K.V.K.-Kriegsverdienstenkreuz

Gezien er verscheidene Vlaamse D.R.K.-meisjes ingezet werden in de veldlazaretten in de onmiddellijke nabijheid van het front ontvingen enkele Vlaamse meisjes om hun moedig optreden het K.v.K. II-Klasse mit Schwerten o.m. Anges Van Dongen en Maria Van Aerden.

E.K. II Eisernes Kreuz

Dit werd uitsluitend uitgereikt voor daden van moed in direct kontakt met de vijand.
We mogen aannemen dat er ook Vlaamse meisjes deze orde ontvingen o.m. Lucie Lejeune voor haar inzet te Breslau in februari 1945 en Martha Clement voor haar inzet te Berlijn in april 1945.

Ostmedaille

Op de borst van verscheidene D.R.K.-meisjes prijkte deze orde (tot heden is ons geen Vlaams DRK meisje bekend die drager was van deze orde). Deze orde werd slechts eenmalig uitgereikt in de winter van 1941-1942.

PLAATSEN VAN INZET

De Vlaamse D.R.K.-helpsters waren verspreid over gans Europa. Grotendeels in de SS Lazaretten, maar ook in de hospitalen bestuurd door geestelijke orden en godsdiensten. Hun werkterrein kende geen grenzen. Daar waar hulp nodig was, trof men hen aan: aan het front, in de stations, in de troepenlazaretten, in de burgerlijke hospitalen (slachtoffers van bombardementen), in de moederhuizen enz.
We geven ter inlichting enkele plaatsen aan waar Vlaamse meisjes dienst deden: Budapest, Praag, Wenen, Bad Oeynhausen, Pirmasens, Dachau, Pritisch (Pol.), Bad Neuhaus (Kroatië), Agram, Hungerburg (Narwa), Reval

(Estland), Harikula, Volpere (Estland), Koningsberg, Necklin (Kreis Prenzlau), Reuth, Beneschau, Warschau, Kiew, Stargard, Sofienwalde, Butow, Darmstadt, Hannesgrün, Danzig, Graz, Glatz, Berlijn (Tempelhof), Riga (Letland), Marienbad (Sudetenland), Krakau (Polen), Posen (Poznan-Polen), Zackopani (Polen).

In Normandië

In juli 1944 werden Vlaamse meisjes als D.R.K. ingezet in de hospitalen en de veldlazaretten van de SS divisies (L.S.A.H., H.J., Das Reich, e.a.).

AANWERVING

De meeste kandidaten stamden uit Vlaams nationale kringen in Vlaanderen. Ook kon men niet beletten dat er ongunstige elementen de rangen vervoegden, doch deze werden snel herkend en konden trouwens het harde werk niet aan. Ofwel werden ze doorgestuurd of vertrokken op eigen initiatief. Men mag aannemen dat 90 % kwamen uit de rangen van de D.M.S., de B.D.M. en de V.A.V.V

Voor Vlaanderen moet men zich inschrijven bij het:

in 1942: Ersatzkommando der Waffen SS
Antwerpen, Elisabethlei, 22
Ersatzkommando Flandern der Waffen SS
Brussel, Wetstraat, 44

Voor Nederland:

SS Ersatzkommando Niederlande
Den Haag, Korte Vijverberg, 5

Uit al deze gegevens stelt men vast dat het D.R.K. volledig afhankelijk was van de N.S.D.A.P. en meer in het bijzonder van de SS.
Later in 1943 en 1944 kon men zich ook richten naar de diensten van het V.N.V. en van de Vrouwenwerken DeVlag, Wetstraat 42, Brussel.
De keuringen gebeurden steeds door de diensten van de Waffen SS.

EERSTE OPROEP VAN VLAAMSE MEISJES VOOR DE D.R.K.

Het was best mogelijk dat er reeds in de jaren 1940-1941 en 1942 Vlaamse meisjes dienst deden in het D.R.K. Vooral verpleegsters met een diploma en die reeds dienst deden in de Belgische hospitalen die op hun beurt overgenomen werden door het D.R.K. en andere Duitse instanties.

Afschrift

In november 1942 verschijnt in alle Vlaamse dagbladen volgende oproep:

Tot nu toe waren in het Duitse Rode Kruis slechts Duitse zusters werkzaam. Nu wordt ook aan Vlaamse meisjes de gelegenheid geboden om dienst te nemen in het D.R.K. Alle geschoolde Vlaamse verpleegsters kunnen zich zonder meer aanmelden.
Volgende papieren moeten voorgelegd worden:

1. Verzoek tot opname aan het Ersatzkommando der Waffen SS te Antwerpen, Koningin Elisabethlei, 22;
2. Eigenhandig geschreven levensloop;
3. Diploma;
4. Getuigschriften;
5. Resultaat van medisch onderzoek (Röntgenopname).

Vlaamse verpleegsters, die werkzaam zijn in Duitse hospitalen, moeten hun verzoek tot opname langs de Chefartz van het desbetreffende hospitaal aan het Ersatzkommando overmaken.
De duur der dienstverplichting bedraagt 1 jaar.
Ook ongediplomeerde vrouwen en meisjes kunnen zich aanmelden. Zij, die reeds als helpster in hospitalen werkzaam geweest zijn, kunnen als dusdanig in het D.R.K. opgenomen worden. Voor allen bestaat de mogelijkheid zich in het D.R.K. tot verpleegster te laten opleiden. De duur der opleiding bedraagt 1 jaar.
Alle Vlaamse meisjes die zich aanmelden zullen alleen in de hospitalen der Waffen SS te werk gesteld worden.

Eerste vertrek op 4 februari 1943

Uit Antwerpen (Centraal station) naar Hamburg.
Na een korte opleiding te Spa vertrok op 4 februari 1943 een eerste contingent Vlaamse meisjes om dienst te nemen in het D.R.K. Bij de eerste melding was men vooral zeer streng, en verscheidene meisjes en vrouwen werden afgekeurd. Er bleven 42 meisjes geschikt voor de dienst. Te Hamburg zullen ze na enkele maanden hun proef als Rode Kruis-helpster of -zuster afleggen om daarna ingezet te worden. (Vlaamse dagbladen)

September 1943

Reeds 200 Vlaamse meisjes in dienst.
Voor het vertrek hadden ze reeds een vooropleiding in het D.R.K.-Heim te

Bosvoorde. Daar werden ze beëdigd en hadden recht het Vlaams leeuweschildje op de bovenrechterarm van het uniform te dragen.

Vertrekken

4.2.43	Antwerpen, 42 meisjes
28.3.43	Brussel, 32 meisjes
4.4.43	Brussel
8.4.43	Leuven-Verviers, 36 meisjes
8.4.43	Brussel
16.5.43	Brussel
15.6.43	Brussel
24.7.43	Brussel, 4e contingent Vlaamse meisjes
29.8.43	Brugge
9.43	Brussel (nu reeds 200 meisjes in dienst)
4.10.43	Brussel
27.11.43	Kortrijk
29.11.43	Binche
30.11.43	Brussel, 22 meisjes
30.1.44	Antwerpen, 30 meisjes. Afscheid door Dr. Borms
29.2.44	Vertrek uit Brussel 2.2.44
	Leuven, 32 meisjes
4.3.44	Brussel
1.5.44	Brussel
5.44	Antwerpen
18.5.44	Brussel
5.6.44	Brussel, vooreerst uit Antwerpen via Brussel
4.7.44	Brussel, afscheidsfeest in de Senaat
30.7.44	Antwerpen, samen met Oostfrontvrijwilligers
7.8.44	Antwerpen
8.8.44	Brussel
13.8.44	Antwerpen, 40 meisjes
27.8.44	Brussel

Bij deze vertrekken zijn ook afreisen begrepen van Waalse meisjes. Het is zeer moeilijk uit te maken of het Vlaamse of Waalse meisjes zijn, gezien de Duitse instanties steeds van Belgische meisjes of vrijwilligers spreken.

Getalsterkte Vlaamse meisjes bij het D.R.K.

In de veronderstelling dat er in het totaal 25 vertrekken geweest zijn van Vlaamse vrijwilligsters met telkens 30 meisjes, dan komt men tot ongeveer

750 Vlaamse D.R.K.-meisjes. Ook waren er Vlaamse meisjes die in Duitsland werkten tijdens de oorlog, zich aldaar hadden gemeld en opgeroepen waren. Na september 1944 traden ook verscheidene Vlaamse meisjes in dienst van het D.R.K. Zo kan men allicht de duizend naderen, maar dit zou dan ook wel het maximum geweest zijn. In werkelijke dienst bevonden zich in uiterste gevallen een 600-tal Vlaamse DRK-meisjes. De anderen waren deelwijze ongeschikt of werden om diverse redenen geweigerd. De ,,Auslese'' was zeer streng.

Samenstelling en wegsmelten van een groep

Verslag van Agnes Van Dongen

Op 9 maart 1943 vertrokken we vanuit Brussel naar Spa. Onze groep bestond uit 32 meisjes. Daarvan werden er drie verder naar Duitsland gestuurd daar ze onvoldoende de Duitse taal machtig waren. Twee gescheiden vrouwen werden terug naar huis gestuurd wegens wangedrag.
Op 28 maart vertrokken we uit Brussel naar Berlijn. In totaal nog 26 meisjes. We droegen het uniform van Helferin (wit-blauw gestreept kleedje met witte muts (haubekap), zonder eender welk kenteken). Te Berlijn kwamen we in het Potsdammer Bahnhof aan waar we een verkorte leergang meemaakten in de Reichsführerinnenschule te Gross-Schulzendorf van 29.3.43 tot 2.4.43. Daarna verdeling van de groep en verstuurd naar de Heimatlazaretten om praktijk te leren. De tien laatste, waaronder ik zelf, werden ondergebracht in het Augusta Krankenhaus, Scharnhorststrasse, 3 te Berlijn NV40. Daar werden we opgeleid tot Schwester-Helferin.
Op 1 juli 1943 verzamelde de groep zich terug te Berlijn. Van hieruit werden we naar Pyritz (Pritisch-Warthegau) gezonden voor een leergang tot 7 juli 1943 en legden we het examen af van Schwestern-Helferin. Hier waren we nog slechts met 15 meisjes. De andere waren als onbekwaam voor verpleegster terug naar huis gestuurd. Na het examen kwamen wij de broche van ,,Schwesternhelferin''. Nu volgde de verdeling. Vier gingen terug naar het Hindenburglazaret (Heimatlazaret) te Berlijn. Zij waren te jong om in ,,Einsatz'' te gaan (waaronder Hilde Dockx en Simone Labiau). Twee moesten wegens ziekte nog een maand praktijk overdoen (Lisette Casse en Mia Struyf). Maria Beeckman en nog een ander Vlaams meisje werden naar Krakau gestuurd. Nog een ander meisje werd terug naar huis gestuurd als reden ,,Nicht geeignet als Schwester''. We bleven dus met drie over: Mitsi Dekker, Maria Van Zundert en ikzelf. We werden toegedeeld tot het korpslazaret van het III. SS Germanische Panzerkorps (Felix Steiner). Op 10 juli vertrokken we met ons drieën naar Marienbad. Heel het Lazaret (personeel en materiaal) was er om terug ,,Einsatzfähig'' te worden gemaakt omdat het gehavend uit Dnjepropetrovsk terug kwam. Hier kregen we nog drie maanden praktijk en werden tot Hilfsschwester benoemd en mochten de langwerpige broche dragen.
In oktober 1943 vertrokken we in verlof naar Vlaanderen. Mitsi en Maria keerden niet terug om diverse redenen.
In november werden we verlegd naar Kroatie-Bad Neuhaus op 120 km van Agram. We verbleven daar tot januari 1944.
Van januari tot februari 1944 deden we dienst in het veldlazaret Hungerburg bij Narwa. Vervolgens tot 9 maart 1944 naar Reval en van maart tot april 1944 te Harikula om

eindelijk tot september, steeds in dienst van het III. SS (Germ.) Pz. Korps, diensten te verlenen te Volpere (Estland). Hier kwamen verscheidene Vlaamse gekwetsten terecht waaronder Jef Van Houtven. Ook in dit lazaret waren enkele Vlaamse D.R.K.-meisjes. In september 1944 afvaart met de vijf beruchte schepen vanuit Reval naar Königsberg. Daarna terug heropstelling van het lazaret in verscheidene plaatsen in Noord-Duitsland. Rond Pasen 1945 terug ingezet in Nechlin-Kreis Prenslau. Bij de kapitulatie op 2 mei 1945 aangesteld bij Dönitz met een Lazarettrein in Schwerin.

D.R.K.-verpleegsters dragen 't Leeuweschild op de arm

Uit de ,,SS-man'' van mei 1944

,,Drie jaar geleden vertrokken de eerste Vlaamse vrijwilligers naar de Wapen SS. Aldus gaven zij er blijk van, toen reeds te begrijpen, dat ook Vlaanderen zijn rol te spelen heeft in het grote wereldgebeuren dat zich aan het voltrekken is en dat deze rol slechts op één enkele wijze geheel naar behoren kon vervuld worden: door de rok van de soldaat aan te trekken en de wapens te dragen. In oorlogstijd schrijft de soldaat de geschiedenis. Gelukkig heeft Vlaanderen soldaten die dit begrepen hebben en die de geschiedenis van hun eigen volk zelf willen schrijven, desnoods met hun eigen bloed.
Ook de vrouw heeft in oorlogstijd een taak te vervullen. Een taak die aangepast is aan haar speciaal vrouwelijke aard en aan haar vrouwelijke bekwaamheden. Reeds geruime tijd leefde het besef daarvan in de ziel van velen onzer jonge Vlaamse vrouwen. De meeste van hen, tot wie dit besef doorgedrongen was, deden wat ze konden in de eigen Heimat of in Duitsland, waar ze zich geheel inzeten voor de strijd op elke plaats die hen daartoe aangeboden werd of die hun voor de hand lag. Maar een gevoel van leegte bleef achter. Want de Duitse zusters droegen het erekleed der vrouw in de oorlog: het uniform van Rode Kruis-verpleegsters. In dit kleed volbrachten zij de hoogste, de edelste taak die aan de vrouw toebedeeld kan worden wanneer de mannen uitgetrokken zijn om te gaan verdedigen wat dierbaar en heilig is, om te strijden voor huis en haard, voor vrouw en kind. En zij, deze DRK-zusters, genoten het voorrecht de wonden te mogen helen die in de harde strijd geslagen worden. Dat was het wat zovele jonge Vlaamse vrouwen hun Duitse zusters gedurende geruime tijd hebben benijd.
Geen beter bewijs daarvoor kon geleverd worden dan dit wat geleverd werd op het ogenblik, dat ook aan Vlaamse vrouwen en meisjes de gelegenheid geboden werd, een plaats in te nemen in de rangen van het Duitse Rode Kruis. Reeds vanaf het eerste ogenblik hebben ze zich met tientallen gemeld. Nu zijn er reeds honderden die in snel tempo bezig zijn de nodige bekwaamheden te verwerven, om als volwaardige helpster in de Lazaretten hun taak te kunnen opnemen en volbrengen. Elke maand opnieuw vertrekt een kontingent Vlaamse DRK-zusters uit Vlaanderen. Zij hebben allen reeds een vooropleiding achter de rug. Deze vooropleiding hebben ze genoten in het voor dit doel ingerichte DRK-Heim te Bosvoorde. Leraressen brengen hen de eerste beginselen der verpleegkunde bij. Ze worden op de hoogte gebracht van de andere dagelijkse voorkomende werkzaamheden in hospitalen. Ook wordt ervoor gezorgd dat ze een beknopte maar degelijke politieke scholing krijgen opdat in hen beter levendig zou blijven het besef van de noodzakelijkheid van hun algehele inzet. Ook wanneer de last zwaar om dragen wordt, ook wanneer uiterst onaangename plichten te vervullen zijn.
Doorgaans worden de zuster van een leergang beëdigd te Boschvoorde.
Daarna verkrijgen zij het genot om op hun uniform het Vlaams leeuwenschild te

naaien. Het kenteken waarop ze buitengewoon trots gaan, kenteken dat spoedig in geheel Europa evenzeer bekend zal zijn als het leeuwenschild op de arm van onze Vlaamse SS-Legioensoldaten nadat deze aan het front hun waarde bewezen hadden. Dit blijkt uit de speciale vermeldingen in het bericht van het Opperkommando der Weermacht.
Het is nu aan onze Vlaamse zusters te bewijzen dat zij hun strijdende broeders waardig zijn. Het is aan onze Vlaamse jonge vrouwen, zich in steeds toenemende getale aan te melden om opgenomen te worden in de speciaal daartoe ingerichte Duitse scholen tot DRK-verpleegsters om daarna de hoogste en edelste taken van de vrouw in de oorlog naar behoren te vervullen.
Het weze hier nog medegedeeld dat alle inlichtingen betreffende aanwerving en vergoeding aan de gezinnen, opleiding en wat dies meer, op verzoek verstrekt worden door het Ersatzkommando van de Wapen SS, Wetstraat 44, Brussel.

Uit de ,,SS-Man'' van 8 oktober 1943
Verslag van Maria Peeters

Van twee Vlaamsche meisjes

De NSV, had ons uitgenoodigt op een boottocht op de ,,Teglersee'', die aan talrijke gewonde soldaten, vrijwilligers van verschillende Legioenen, doch vooral van de ,,Blauwe Divisie'', enkele uurtjes van aangename ontspanning verschaffen moest.
Ik was reeds dikwijls als Vlaamsche perscorrespondente te gast bij de NSV, deze heerlijke organisatie, die in den schoot der NSDAP een waarachtige beweging van volkswelzijn is in den schoonsten zin van het woord. Samen met de NSV beleefde ik uren van vreugde en van diepe ontroering, te midden van het harde maar toch zoo dankbare soldatenvolk. Ik zal nooit mijn bezoek vergeten aan een ,,doorgangsstation'', waar ik honderden lichte en zware gewonden, nog geheel beslijkt en besmeurd van het front, zag terugkeeren. Ik zal nooit de blikken vergeten, blikken vol dankbaarheid van gewonde frontsoldaten die gelukkig schenen, dat er zachte vrouwenhanden waren, die zich ontfermden over hun grauwe miserie. Telkens mij zulke gelegenheden geboden werden, zocht ik naar jongens van ,,Ons Volk''. Dat is toch heel natuurlijk!
Ik nam de zooveelste uitnoodiging van de NSV gretig aan, in de hoop, ook bij deze gelegenheid weer jongens van ons volk aan te treffen. Ik weet welk een groote vreugde het voor hen is, ook meisjes, ook vrouwen uit hun ,,Heimat'' te ontmoeten. Dat is nu eenmaal zoo. Ver van huis, voelt men maar eerst goed, hoezeer wij allemaal ,,van thuis'', van uit Vlaanderen zijn.
Ditmaal heb ik evenwel een heel andere verrassing beleefd. Tusschen de vele gewonden, meestal donkere Spanjaarden en ook enkele blonde Denen, Finnen en Hollanders, vond ik thans geen enkele Vlaming, tenminste geen gekwetsten Vlaamschen frontsoldaat, maar wel twee flinke, kerngezonde Vlaamsche meisjes, zusters van het Roode Kruis. Op het helder kraakzindelijk uniform, glom de zwarte blom op geluwen veld, de leeuw van Vlaanderen, zwart op gouden grond. Ik was ontroerd en ging recht op ze toe. Recht, dat wil zeggen: ik drong mij door de rijen van gewonden heen, om deze twee zonnige meisjes van Vlaanderen adelijk te leeren kennen en even hartelijk te begroeten. Wat loechen hun gezichten, toen ze hoorden, dat ik als Vlaamsche perscorrespondente hier aan boord van het schip was waarmee wij op de Teglersee voeren.
Ze vertelden mij, hoe zij bij het DRK beland waren.
,,Schwester Hilde'', in het burgerlijke leven Hilde Dockx, komt uit de Sinjorenstad.

Zij is groot en slank. Uit heel haar gelaat spreekt een zachte goedheid. Een echte verpleegster, deze ,,Schwester Hilde''. Ze had heel wat weerstand moeten overwinnen thuis vóór zij het zoover gebracht had. Maar ,,waar een wil is, is een weg''. En de wil was er bij haar en dus ook de weg, dat heeft zij bewezen.
Haar vriendin is uit Limburg, ,,Schwester Grete'', in het burgerlijk leven Margaretha Mesotte. Zij is kleiner van gestalte, maar haar hart is even groot en goed als dat van haar vriendin. ,,Schwester Hilde'' heeft 15 gewonde soldaten te verzorgen en ,,Schwester Grete'' 11, dat wil wat zeggen! Want een verpleegster is moeder en ziekendienster terzelfdertijd. Zoo'n hoop jongens, wier wonden herstellende zijn en die hun jonge natuur weer voelen wakker worden, gelijken spoedig op een hoop bengels, waarover men soms nog meer moeder dan verpleegster spelen moet wanneer die loskomen. Het klinkt langs overal en dikwijls in geradbraakt Duitsch: ,,komme Schwester Hilde!'', ,,komme Schwester Grete!''. Als het Spaansche volkje aan boord geen Duitsch genoeg bij mekaar kan rapen om iets duidelijk te maken, dan klopten ze ons maar op de schouders en trachten het ons met levendige gebaren aan het verstand te brengen. ,,Schwester Hilde'' en ,,Schwester Grete'' wisten ook alles te verstaan, zooals slechts moeders alleen het eerste stamelen van haar kindertjes ook weten te begrijpen.
Hoe onze Vlaamsche Roode Kruiszusters werkelijk thuis zijn te midden van het herstellende soldatenvolk, dat zal de lezer ook wel op de bijgaande illustratie best kunnen zien.
Zij hadden maar één grooten wensch, onze Vlaamsche verpleegsters, namelijk, dat er nog veel Vlaamsche meisjes mochten gevonden worden om op haar beurt zusters van liefde, verpleegsters te worden, om op die wijze deze te helpen, die het beste van hun jong leven offeren voor ons volk, voor al de volkeren van Europa in den strijd tegen bolsjevisme en ploetokratie.
Wij waren ,,Schwester Hilde'' en ,,Schwester Grete'' dankbaar, die hier aan boord op zulk een stille, edele wijze, het beste deel van ons volk vertegenwoordigden, dat Spanjaarden, Denen, Finnen en Noord-Nederlanders, dat vooral ook de Spaansche kunstenaressen en zangeressen, die uit hun ver land gekomen waren om hun gewondde landgenooten enkele uren van ontspanning te komen bezorgen, hier meteen konden beleven, dat zij, twee nette, vriendelijke, eenvoudige, Vlaamsche meisjes, dat ook Vlaanderen zijn plicht doet. Zijn plicht op het front van zieken en lazaretten. Want ook daar wordt de oorlog gewonnen en wordt de komende zegepraal gediend.

Uit de ,,SS-Man'' van eind 1943
Verslag door D.R.K.-zuster Julia Claus

De eerste dagen bij het D.R.K.

Op 24 juli 1943 zouden we vertrekken.
In de wit-blauwgestreepte uniform, met een ,,proper'' schortje er voor en na een vervelend examen (examen doen is altijd vervelend) waren we vooraf nog voor twee arme daagjes naar huis gegaan, om, zeker voor een langen tijd, afscheid te nemen van ,,Mutti''.
Een kolossale drukte in het Brusselsche station. De menschen zullen wel gedacht hebben: ,,Wat is hier eigenlijk wel aan den gang?'' Jawel! Hier stond het 4de kontingent D.R.K.-Zusters uit Vlaanderen, dat vertrok naar het front, — och! nee... naar A., voor een vervelend... examen.

Langzaam zette de trein zich in beweging... „Wenn ich komme, wenn ich komme, wenn ik endlich wiederkomme, endlich wiederkomme!..." speelde de muziekkapel. We wuifden naar onze familieleden, sommigen weenend, anderen weer lachend, en al wuivende namen we afscheid van al die we lief hadden, van Vlaanderen, van ons Brussel, dat trots zijn Fransch gezicht, toch ons Brussel is, onze oude Vlaamsche stad. We namen afscheid van al de „Belgische" gemakjes, afscheid van ons leventje zonder zorgen, voor ons ideaal. En geen beroep is voller van idealen dan dit van D.R.K.-zuster, vooral in dezen tijd van verkeerd begrepen worden. Velen hadden tranen in de oogen, anderen zaten stil en zwijgend bij de Duitsche soldaten. Maar allen vol moed, en ook allen vervuld van de verantwoordingsvolle taak die hen wachtte.
Nu, twee dagen op reis, een lange tijd. Eten, zingen en babbelen, en 's nachts niet kunnen slapen. Over de grens, controle! Bij ons kwamen de tolbeambten natuurlijk niet. We waren stil, en keken af en toe eens naar de mooie bloemen, die we bij ons afscheid te Brussel hadden gekregen.
Het laatste geschenk uit Vlaanderen! Vlaanderen! We hebben u allemaal toch zoo lief, en de menschen begrijpen het niet. Met welke fierheid zullen wij ons leeuwke dragen, ons klauwende, fiere Vlaamsche leeuwke.
En de meesten staarden droomverloren de Duitsche landschappen in, maar hun geest was ver in de heimat.
Dat ging zoo tot aan D. Daar met pak en zak van trein veranderen en dan naar A. Na een uurtje waren we ter bestemming. Geladen als muilezels, met koffers en nog eens koffers, zette de karavaan zich langzaam in beweging, ik zeg langzaam, want met 15 kilo aan elke hand valt het loopen moeilijk. En daar wachtte ons eindelijk ons D.R.K.-Heem der Landesführerinnenschule.
We lagen met vijven op één kamer, vier uit de Arteveldestad en één van Waasmunster. Vijf kameraden.
Om 22 uur „Zapfenstreich".
's Morgens waren we weer vroeg te been en na een frisch vroegsportkwartiertje, smaakten ons de boterhammen en de koffie lekker.
Daar in dat wondermooie Heem, kregen we dan onze verdere opleiding: voordrachten, filmen, geschiedenis, kultuur, rassenpolitiek en af en toe ook nog eens een vrij uurtje om onze anatomie te bestudeeren. 't Was er schoon, en daar ons Heem niet ver van het strand af lag, konden we iederen avond baden. Met de Hauptwachtführerin, die als een echte tweede moeder voor ons was, maakten wij heerlijke wandelingen. We werden uitgenoodigd op een concert.
„Was ist das für ein Wappen auf den Arm?" klonk het hier en daar. Onderzoekend kijken van het publiek, tot enkelen onzen dapperen leeuw wisten te identificeren. En ik streek eens over mijn leeuwke, fierder dan ooit.
Eenmaal zal ons nageslacht in Vlaanderen er trosch op zijn, op dit historisch oogenblik vrijwilligers en D.R.K.-zusters te hebben gehad, die gestreden, gekampt, geholpen en zich opgeofferd hebben tot den hernieuwden bloei van onze Germaanschen aard hier in ons geliefd Vlaanderland.

*

Wij, Vlaamsche D.R.K.-meisjes, zijn nu hier om onze dappere Germaansche vrijwilligers in de lazaretten te verplegen.
Het is het doel, waarvoor wij ons met groot verlangen gemeld hebben en het eenvoudige, maar verantwoordingsvolle kleed van het D.R.K. dragen. Het is waarlijk een heerlijke taak D.R.K.-zuster te zijn. Vol zelfopoffering slechts te leven voor diegenen die in nood zijn, ze te helpen en te verzorgen. En welk een zalving voor de gekwetste en

gewonde soldaten die van de fronten in de lazaretten overgebracht worden, plots bij hun ziekbed een bloeiend stukje heimatleven, een D.R.K.-zuster te ontdekken en van hare koesterende zorgen omringd te worden. Dan is het hun een waar genoegen dat zoovele Vlaamsche meisjes zich tot het D.R.K. gemeld hebben, en hun mannelijke kameraden niet alleen lieten gaan.
Onze dagtaak kan heelemaal niet licht genoemd worden, doch wij zullen haar met volle overtuiging tot de eindzege volbrengen.
En telkens na een harden dag is de nachtrust des te zoeter, wanneer men zeggen kan: „Ik heb mijn plicht volbracht".

De laatste dagen van Berlijn

Ooggetuigenverslag van Martha Clement

Vanaf 21 april 1945 werden er Vlaamse en Waalse D.R.K.-helpers en N.S.K.K.-vrachtvoerders ingezet om de zwaar gekwetsten rond Berlijn te verzamelen en over te brengen naar de L.A.H.-Kazerne te Berlijn Lichterfelde West. Deze kazerne was praktisch volledig verlaten.
Vlaamse D.R.K.-helpers waren o.a. Theo van Reek en N.S.K.K.'r Jos Op 't Eynde (de anderen waren mij onbekend, ieder kwam vrijwillig gezien de heersende chaos).
Arts was (Sturmbannführer) Dr. Jacqmain (Waals Legioen). De prestaties die deze arts met de weinige middelen die hem ter beschikking stonden nog verrichtte, grenzen aan het ongelooflijke en dwingen nog steeds mijn bewondering af.
D.R.K. zusters in de L.A.H. waren Leni (achternaam onbekend, van Nederlandse nationaliteit), Monika Clootens (Bergen) en M. Clement (Antwerpen).
De 180 bijeengebrachte gewonden, waaronder zeer zware, werden in de kelders ondergebracht vanwege de aanhoudende bombardementen. Verdovende middelen, verband of medicijnen waren er niet. Het enige wat we hebben kunnen geven was drie maal daags een hoeveelheid Cognac dewelke we in een der kelders hadden gevonden. Hier vonden we tevens enkele zakken griesmeel, dewelke aangemaakt met water praktisch het enige voedsel was dat we bezaten. Als verband moesten lakens uit de opengebroken linnenkamers dienst doen.
Op 28 april kregen we bevel van Dr. Jacqmain om de kazerne te verlaten. Dit betekende dat alle gewonden aan hun lot moesten overgelaten worden. Dit bevel hebben we geweigerd uit te voeren. Onder de drie D.R.K.-zusters werd geloot wie zou blijven. Het lot viel op Monika Clootens. Gezien de zeer hachelijke toestand waren er de voorbije dagen reeds talrijke gewonden overleden. (Onvoldoende verzorging bij absoluut gebrek aan de meest noodzakelijke middelen). Een 40-tal gekwetsten konden de kazerne nog op eigen kracht verlaten tesamen met de twee D.R.K.-zusters. Ook Dr. Jacqmain verkoos bij zijn soldaten te blijven. Buiten de kazerne verdeelden we ons in groepjes van vier en begonnen zo de terugtocht door het platgebombardeerde Berlijn.
Eén SS'r heb ik persoonlijk nog begeleid tot in Flensburg waar Amerikaanse R.K.-soldaten hem overnamen. De naam van deze soldaat was Richard Richter. Tijdens mijn verblijf te Vilvoorde kreeg ik een brief van hem maar kon hem niet terugschrijven vanwege mijn gevangenschap van toen). Later vernam ik dat Dr. Jacqmain werd gevangengenomen door de Russen, kon ontsnappen maar werd terug ingerekend door Amerikaanse strijdkrachten. Hij heeft vele jaren in de Belgische gevangenis doorgebracht. Bij de inname van de L.A.H.-Kazerne werd door de Russen een groot bloedbad

aangericht. Van de D.R.K.-zuster die door het lot werd aangeduid om te blijven (Monica Clootens) werd nooit meer iets vernomen. Navraag bij haar ouders, jaren later, leverde niets op.

P.S. Onder de verwonden was er ook een Vlaming te zien aan het Leeuwenschildje op zijn arm. Deze had een zware kopwonde en was volledig bewusteloos. We hebben naar enig kenteken van naam gezocht en niets gevonden. Alleen een zwart koordje om hals met schappulier aan. Hij was tamelijk jong: 18 à 19 jaar, blond van haar en droeg een zilveren verlovingsring.
Theo Van Reek is uit Berlijn geraakt met verwondingen in het aangezicht en leeft nog te Wilrijk.
Dr. Jacqmain heb ik jaren later opgezocht te Erlangen. Ik heb een oude verbitterde man gevonden die weende toen ik hem naar het lot van Monika vroeg waar hij me niets wilde over vertellen.

O.T.

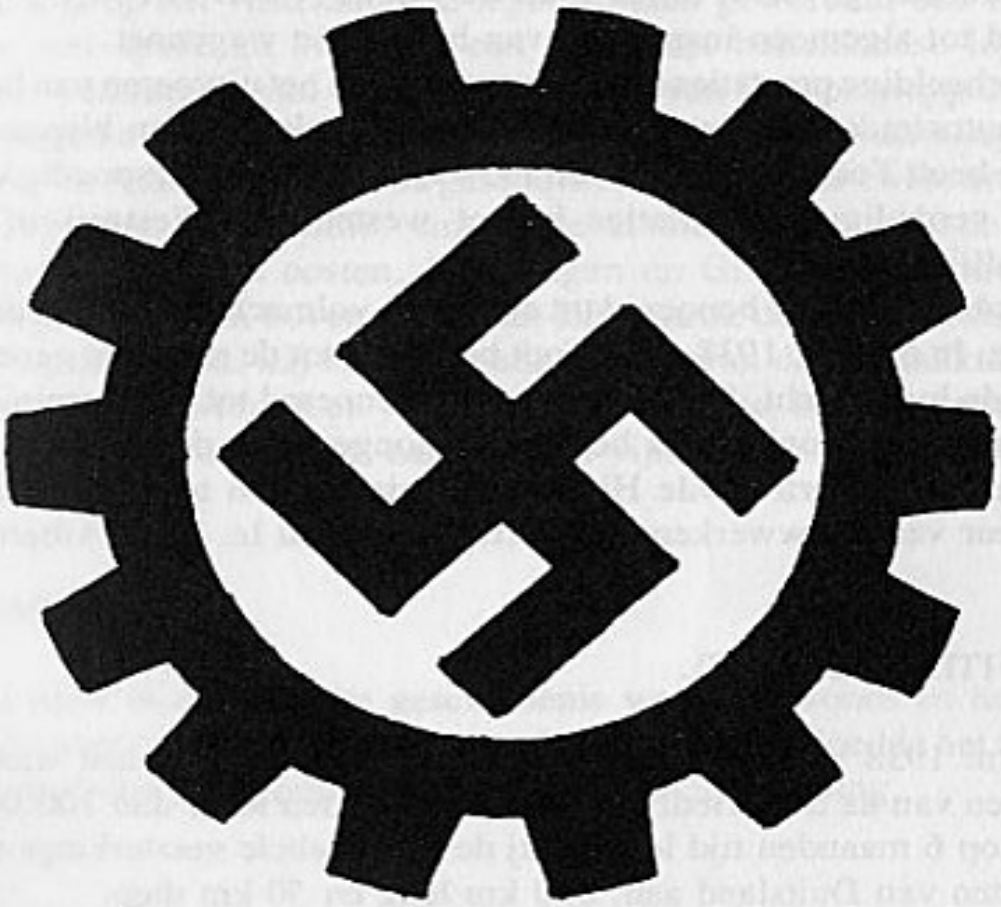

ORGANISATION TODT

aangericht. Van de D.R.K.-zuster die door het lot werd aangeduid om te blijven (Monica Clootens) werd nooit meer iets vernomen. Navraag bij haar ouders, jaren later, leverde niets op.

P.S. Onder de verwonden was er ook een Vlaming te zien aan het Leeuwenschildje op zijn arm. Deze had een zware kopwonde en was volledig bewusteloos. We hebben naar enig kenteken van naam gezocht en niets gevonden. Alleen een zwart koordje om hals met schappulier aan. Hij was tamelijk jong: 18 à 19 jaar, blond van haar en droeg een zilveren verlovingsring.
Theo Van Reek is uit Berlijn geraakt met verwondingen in het aangezicht en leeft nog te Wilrijk.
Dr. Jacqmain heb ik jaren later opgezocht te Erlangen. Ik heb een oude verbitterde man gevonden die weende toen ik hem naar het lot van Monika vroeg waar hij me niets wilde over vertellen.

O.T.

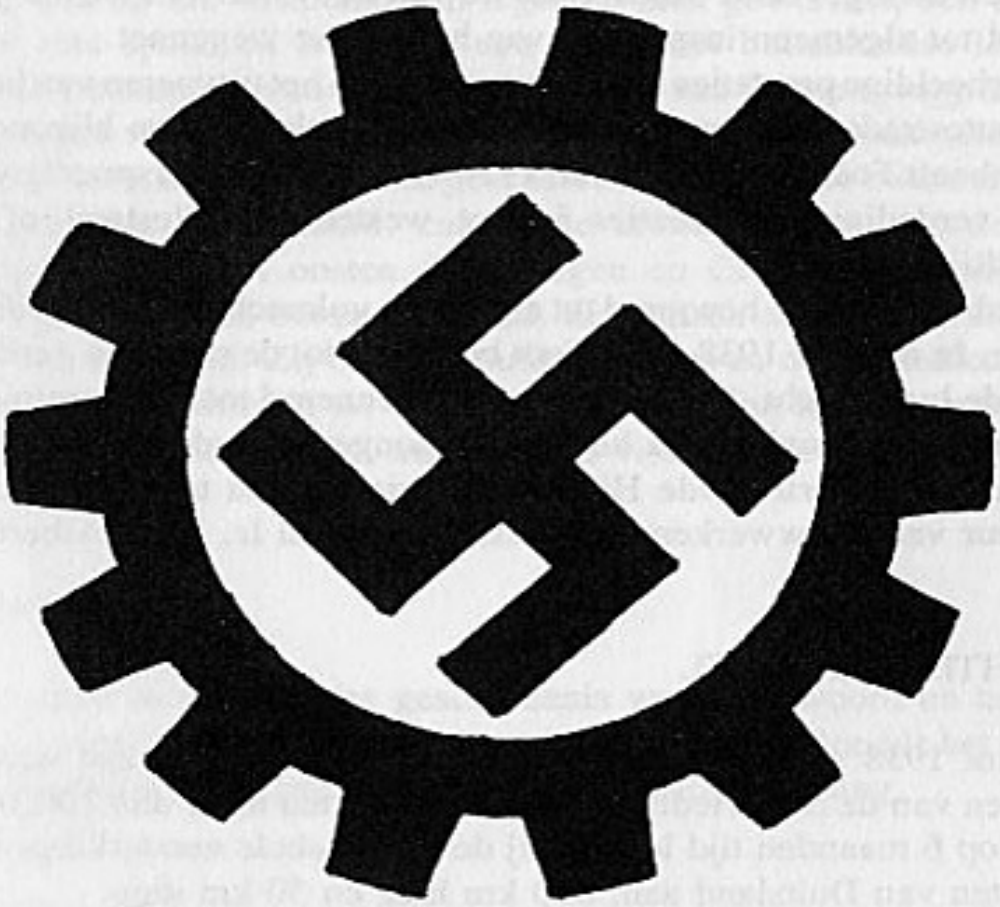

ORGANISATION TODT

Genoemd naar Dr. Ingenieur M. Fritz Todt.
Werd op 4 september 1891 te Pforzheim geboren. Studeerde voor ingenieur aan de technische hogeschool te München en te Karlsruhe en specialiseerde zich op het gebied van wegenbouw.
Tijdens de oorlog van 1914-1918 was Todt achtereenvolgens artillerieofficier en daarna vlieger-waarnemer. In augustus 1918 werd hij gewond tijdens een luchtgevecht. Sinds 1922 lid van de N.S.D.A.P. Op 5 juli 1933 benoemd tot algemeen inspekteur van het Duitse wegennet.
Zijn voorbeeldige prestaties bij het ontwerpen en het uitvoeren van het net der Duitse autostrades zijn over de ganse wereld bekend. Een bijzonder grote prestatie heeft Todt in de zomer van 1938 volbracht met het spoedig voltooien van de verdedigingsinstallaties in het westen, de Westwal of ook de Siegfriedlijn genaamd.
In december van 1938 benoemd tot algemeen volmachtdrager van de bouwekonomie. In oktober 1938 werd Todt benoemd tot de rang van generaal-majoor bij de luchtmacht. Op 17 maart 1940 benoemd tot Reichsminister voor Bewapening en Munitie. Na het vliegtuigongeval en de dood van Todt op 8 februari 1942 vertrouwde Hitler deze drie ambten toe aan de algemene inspekteur van bouwwerken der Duitse hoofdstad Ir. Prof. Albert Speer.

OPRICHTING EN DOEL

Op 9 juni 1938 stichtte Todt de Organisatie Todt die belast was met het aanleggen van de Siegfriedlinie. Daaraan werkten meer dan 100.000 arbeiders en op 6 maanden tijd legden zij de formidabele versterkingswerken in het westen van Duitsland aan: 850 km lang en 50 km diep.
Het eigenaardige van deze organisatie is dat zij op privaat-initiatief berustte. Het waren oorspronkelijk geen staatsarbeiders, maar wel arbeiders die voor private aannemers werkten. De organisatie Todt gaf de nodige richtlijnen, werkte de plannen uit en verzorgde het technisch gedeelte. Toen de oorlog uitbrak, bleef de organisatie op post. De werklieden droegen uniformen maar geen wapens. Dit was de eerste maal in de geschiedenis dat private ondernemingen in het frontgebeuren werden ingeschakeld.
De organisatie Todt volgde het leger dat vooruitrukte, op de voet. Zij had als taak de vernielde bruggen te herstellen, de straten van puin te ontdoen, kanalen van ingestorte bruggen en gezonken schepen te bevrijden. In 1940 waren het de O.T.-kolonnen die voor de voedselverzorging en het terugbrengen van miljoenen vluchtelingen uit Nederland, België en Frankrijk zorgden.
In België en Noord-Frankrijk werden 1800 km kanalen vrijgemaakt, 3000

km herstellingswerken aan de wegen uitgevoerd. De O.T. gebruikte voor die werken niet alleen Duitse arbeiders, maar ook Belgische. Aldus sloeg zij een eerste bres in de uitgebreide werkloosheid. Er waren zelfs meer Belgische dan Duitse arbeiders aangeworven.
De oorlog en de opmars van de Duitse legers verhoogden de eisen gesteld aan de O.T. en maakte ingrijpende organische wijzigingen noodzakelijk.
De O.T. was op het vasteland een leger op zich geworden, een leger van arbeiders met spade en houweel, een leger met buitenlandse legioenen, waarboven pennoenen van alle nationaliteiten van Europa wapperden.
De O.T. legde vliegvelden aan en richtte schuilplaatsen op die vliegvelden. Zij bouwde de Atlantiekwall en de geschutstellingen van de zware artillerie te Calais, Bretagne, Normandië, enz..., de afvuurbasissen van de V.I. in Noord-Frankijk. In het oosten, Noorwegen en Griekenland bouwden zij versterkingen onder en boven de grond. Zij onttrok deze versterkingen aan het oog van de vijand. Zij bouwde bunkers waarvan de betondikte huizenhoog kon geheten worden en waarin oorlogsschepen konden gemonteerd, geborgen en hersteld worden, zelfs tijdens vijandelijke bombardementen.

FRONTARBEIDER

Voor het eerst in de militaire geschiedenis werd het woord en het begrip ,,Frontarbeider'' gebruikt. Dit was totaal nieuw en beïnvloedde het taktische en het technische in de oorlogsstrategie en oorlogsplanning.

NIEUWE LEIDER VAN DE ORGANISATIE TODT

In februari 1942 werd Reichsminister Speer benoemd door Hitler tot de chef van deze organisatie.

ORGANISATIE TODT OVERAL PRESENT

1. Aan de golf van Biskaye

Een duikbootbunker vlak voor zijn voleinding. Onder zijn bescherming kunnen duikboten op de meest moderne werven worden uitgerust en gerepareerd.

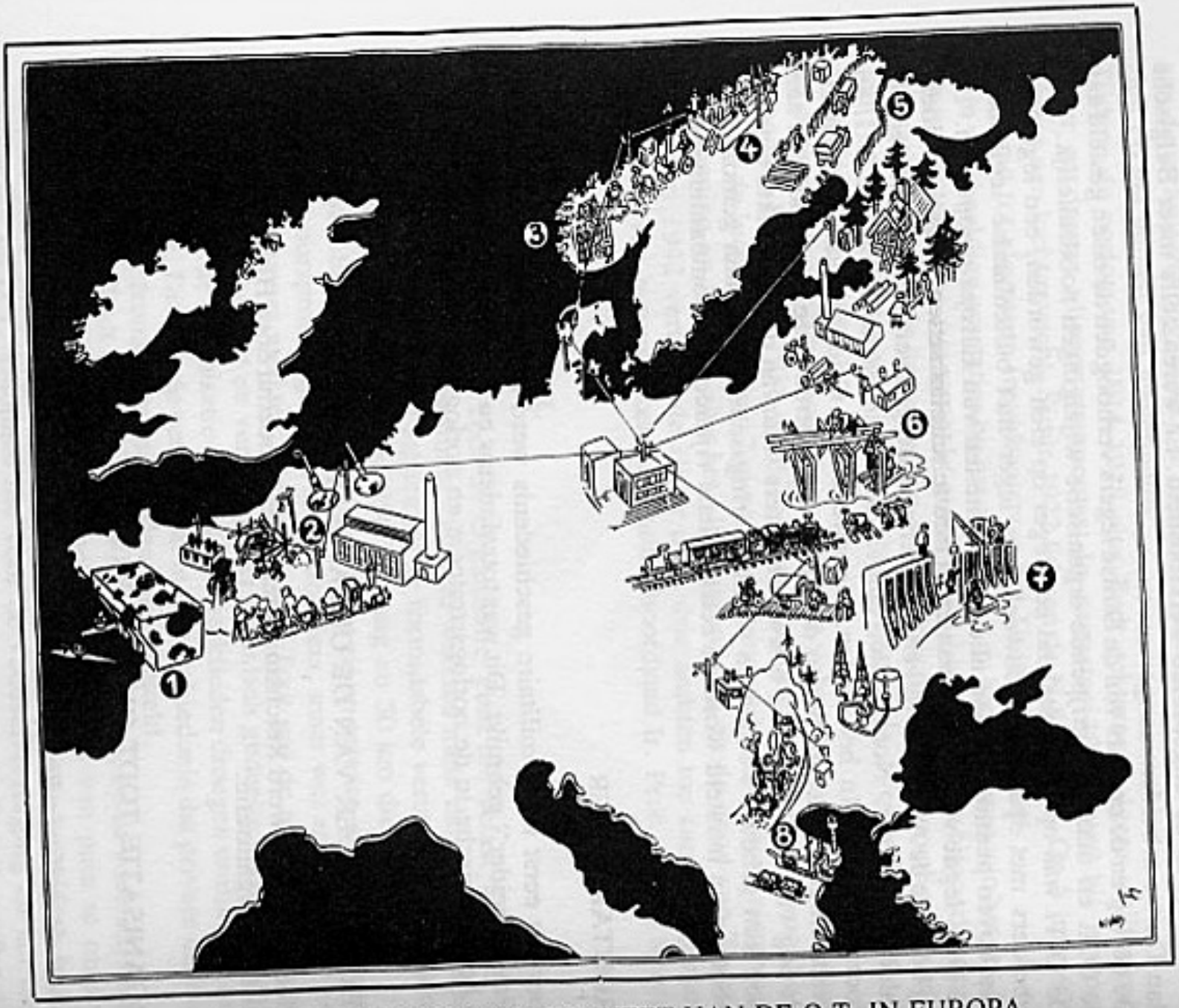

HET ARBEIDSTERREIN EN DE INZET VAN DE O.T. IN EUROPA

2. Aan de kust van Frankrijk

Deze grote ronde bunker ligt diep in de aarde en zal na zijn voltooiing olie voor motoren bevatten.

3. In het zuiden van Noorwegen

Groot stalen netwerk wordt op lage wagens naar het bouwterrein gesleept. Zij vormen het geraamte van de metersdikke betonnen muren van een bunker. Duizenden Noorse en ook Vlaamse arbeiders verdienen hier voor zichzelf en hun gezin hun levensonderhoud.

4. Bij de Fjorden van Noorwegen

Beton wordt door een bijzondere luchtdrukleiding op het dak van een bijna gereedgekomen marine-lood gepompt en aan een stuk door in de metersdikke, holle ruimten gegoten. De methode kost minder geld en mensenmateriaal.

5. In Finland

In de witte, eindeloze vlakte verdwijnt de IJszeeweg, die hier door speciale afdelingen van frontarbeiders verbreed en vrij van sneeuw wordt gehouden. Sneeuwschuttingen aan beide kanten beschermen de weg tegen plotselinge sneeuwstormen.

6. In het noorden van het Oostfront

De bouw van bruggen behoort tot de belangrijkste opdrachten van de frontarbeiders. Hun inzet komt niet alleen de strijdende troepen ten goede, maar ook het zwaargetroffen land en zijn bewoners.

7. Bij de Dnjepr-stuwdam

Hier helpen duizenden mensen uit de streek zelf mee om het door de Sowjets opgeblazen werk weer intact te krijgen.

Voor de eerste maal zal een vaste straatweg Athene en Saloniki direct verbinden. Ook hier helpen Griekse arbeiders mede.

STRUKTUUR VAN DE O.T.

O.T. Zentrale

Zetel te Berlijn, Charlottenburg

O.T. Einsatzstabe

	Feldpostnummer
Stab Frontarbeiter	11 942
Einsatzstab Dänemark	82 688 B
Einsatzstab Finnland-Polarbereich	44 803
Einsatzstab Rumänien	10 900/OT
Einsatzstab Südost	39 545

O.T. Einsatzgruppen

Einsatzgruppe Kaukasus	42 779
Einsatzgruppe Russland Mitte	44 129 M
Einsatzgruppe Russland Nord, Stab	07 060
Dienststelle Riga	09 999
Einsatzgruppe Russland Süd Dnjepropetrowsk	
Einsatgruppe West	40 260
Einsatzgruppe Wiking	46 142
Einsatzgruppe Karpathen	19 281
Einsatzgruppe Alpen	09 091
Einsatzgruppe Italien	59 111
Q M Mot	56 177 Q M
Einsatzgruppe Deutschland II	25 296
Einsatzgruppe Deutschland III	26 092
Einsatzgruppe Tannenberg	13 788
Einsatzgruppe Brugmann	32 121
Einsatzgruppe Südost	
O.T. Regiment Spper (vanaf 12.9.44)	56 970

Deze Einsatzgruppen werden onderverdeeld in:

Einsätze

Deze hadden meestal een deknaam of droegen de naam van hun Einsatzleider:
o.a.: Einsatz Baltöl, Hackelberg, Herbert, Hoheussle, Kaufmann, Kretzer, Kulka, Metzner, Nawratil, Paetz, Quast, Rummler, Wedekind, Zinth enz.
daarnaast hadden we nog de Eisenbahneinsatz I Russland Mitte en de Eisenbahnensatz II Russland Nord
alsook de gespecialiseerde Einsätze zoals:
Kriegslazarett Mitte
Sondereinsatz Schneider
Einsatz Weissruthenien
Tauchereinsatz
Propagandazug en vele andere

Deze werden op hun beurt onderverdeeld in:

Oberbauleitungen O.B.L.

Aantal arbeiders: van 5.000 tot 15.000 man
Er was in België één O.B.W. België — Fpn. 23 999
in het begin O.B.L. Brugge genaamd
In Nederland: Walcheren
In Frankrijk: Bayonne, Bordeaux, Cannes, Cherbourg, Maas, Parijs, Rouen, Bar le Duc, Calais, Lorient, Normandie, Brest, St. Nazaire.

De O.B.L. was onderverdeeld in:

Bauleitungen B.L.

Aantal arbeiders: van 1.000 tot 3.000 man
in Nederland: Rotterdam (Holland-Süd)
in Frankrijk: Conches, Guersnay

Deze B.L. was onderveeld in:

Abschnittsbauleitungen A.B.L.

In Nederland: Holland (Nord) en Holland (Süd)
In Frankrijk: Andalsnes, Cherbourg, Cherson, Revin (Ardennen), Fougères, Le Havre-Fecamp, Le Sablesses, Soulac, Angers

Deze tenslotte in:

Baustellen
Aantal manschappen: 1.000 man.

WERKWIJZE BIJ DE UITVOERINGSOPDRACHT DER WERKEN

Uit de ,,Richtlinien für die Frontführer in der O.T. Baueinheiten (Baufirmen) ontnemen we:

> ,,De O.T. bestuurt de haar opgelegde bouwopdrachten en voert ze uit met firma's van de bouwnijverheid en bouwvak.''

Dit ondernemingswerk werd door grote firma's uitgevoerd. Deze hingen af van de O.B.L. en werden verdeeld in O.T. Einheiten of Arbeitsgemeinschaft der Bauünternehmungen.
Het waren de zogenaamde Baufirma's, gewoonlijk Hauptunternehmer genoemd. Deze richten zich tot de inheemse ondernemers. Deze laatsten werden Subunternehmer of Nachunternehmer genoemd.
Deze O.T. Einheiten of Hauptunternehmers waren niet noodzakelijkerwijze Duitse firma's. Alvorens zo een firma, dus Hauptunternehmer met een Nach- of Subunternehmer een verbintenis aanging moest de O.B.L het hiermee eens zijn. Zo aan deze voorwaarde voldaan was, stelde de Nach- of Subunternehmer het overeengekomen aantal arbeidskrachten ter beschikking van de hoofdondernemer. Het is met deze werklieden dat de hoofdondernemer de opdrachten uitvoert die hem werden opgelegd door de Oberbauleitung.
De tussenkomst van de Nach- of Subunternehmer werd op twee verschillende manieren geschikt:

1. De Nach- of Subunternehmer (ondernemer) bezoldigt zelf zijn werklieden en stelt het toezichtspersoneel aan. De Hauptunternehmer (hoofdondernemer) verschaft het gereedschap. In dit geval keert de hoofdonderneming aan de Nach- en Subonderneming op de uitbetaalde lonen, met deze lonen, een toeslag uit van 40 %. In bepaalde gevallen kunnen aan de Nach- of Subondernemer nog andere toeslagen worden uitbetaald, namelijk indien hij door een of andere oorzaak verplicht geweest zou zijn het werk stil te leggen. In dit geval wordt hem een vergoeding toegekend. Deze speciale vergoeding kan hij rechtstreeks bekomen van de Oberbauleitung op voorlegging der vereiste stukken, zonder dat de hoofdondernemer hierin dient tussen te komen.
   De hoofdonderneming ontvangt op de uitbetaalde lonen een toeslag van 6 %.

2. De hoofdondernemer bezoldigt de werklieden hem ter hand gesteld door de Nach- of Subondernemer, stelt het toezichtspersoneel aan en verschaft het gereedschap.
   In dit geval betaalt de hoofdondernemer aan de Nach- of Subonderneming 0,10 RM per werkelijk gepresteerd arbeidsuur. Zoals in het eerste geval kan ook aan haar een speciale vergoeding toegekend worden.
   De hoofdonderneming bekomt van de Oberleitung 0,02 RM op die gepresteerde arbeidsuren.

Gezien de aard van het doel der uitgevoerde werken en de hoedanigheid der ,,Organisation Todt'' schijnt het hier vanzelfsprekend dat de uitgevoerde werken van een militaire aard zijn.
De O.T. werd trouwens door de Duitsers beschouwd als Sperrbetrieb. Daaruit vloeit onder meer voort dat de werklieden die volgens alle vereisten aangeworven waren bij de Baufirma's niet in aanmerking kwamen voor de verplichte tewerkstelling in Duitsland. Hetgeen natuurlijk niet uitsloot, dat zij door hun eigen Baufirma naar Duitsland konden gezonden worden, maar zoals aangeduid in de ,,Richtlinien'' voerde de O.T. hoofdzakelijk werken uit buiten het Rijk. Zodra de werklieden het werk verlieten dienden ze aan het Arbeitsamt (Arbeidsambt) gemeld te worden en vielen zij terug onder de handen van de Werbestelle. Ingeval bepaalde bouwfirma's arbeidskrachten nodig hadden, richtten ze zich tot het Arbeidsambt, die in de mate van het mogelijke aan hun aanvragen voldeed en zelfs overging tot het oprichten van bijzondere diensten voor dit doel.
Verschillende dezer firma's meldden het ongewettigd afwezig zijn van hun werklieden aan de O.T. Ook werd de Feldkommandantur hiervan op de hoogte gebracht.

MELDINGEN

Vrijwillig tot 7.10.1942. Later eveneens grotendeels vrijwillig maar ook enkelen opgeroepen door de Werbestelle die alsdusdanig dienst deden in uniform bij de O.T. en later bij de Organisation Speer.

STRUKTUUR

De O.T.-basissen waren over gans Europa verspreid.
Dit noemde men Einsätzen. Daardoor sprak men van:
Einsatz West: het gebied Frankrijk, België en Holland.
Einsatz Ost: het gebied Rusland, Polen, enz.

Einsatz Wiking: het gebied Noord-Europa, Noorwegen en Noord-Finland.
Einsatz Süd: Griekenland, Joegoslavië, Albanië, enz.
Aan het hoofd van elke ,,Einsatz'' stond de ,,Frontführung'' (Frontleiding). Deze onderhield de tucht en behartigde de belangen van de arbeiders. Moest er een bepaald werk uitgevoerd worden, dan richtte de Wehrmacht hiertoe een verzoek aan de betrokken ,,Einsatz'', die de opdracht overmaakte aan zijn ,,Oberbauleitung'' (Opperbouwleiding) of O.B.L.
De uitvoering geschiedde door de ,,Bauleitung'' en door de firma's welke voor rekening en in opdracht der ,,Bauleitung'' of ,,B.L.'' werkten. Deze firma's konden Duitse firma's zijn, doch evengoed inheemse firma's. Het is te zeggen firma's van natuurlijke of rechtspersonen uit de bezette gebieden waar de werken moesten uitgevoerd worden.
De O.T. was een leger dat zowel in Noorwegen als in Frankrijk, in Rusland als in Griekenland opereerde. Zij had tevens haar eigen ,,Nachschub'' (Verzorging en bevoorrading).
Het N.S.K.K. Staffel O.T. werd uitgebouwd tot de ,,Transportbrigade Todt''. Zij had niet alleen haar eigen kolonnen van vrachtwagens doch beschikte over eigen treinen en een eigen vloot. Daarenboven had zij haar eigen fabrieken, werkhuizen, radio's, telefooncentrales, hospitalen en geneeskundige diensten, cementfabrieken, grintgroeven, enz. De O.T. was een onvergelijkelijk instrument.

TEWERKSTELLING — ARBEITSEINSATZ

1. Arbeiders werkende voor firma's wier diensten totaal onder kontrole stonden der O.T. Deze arbeiders droegen geen uniform.
2. Arbeiders werkende rechtstreeks voor de O.T. of in het binnenland of in Frankrijk. Deze arbeiders droegen een uniform met hakenkruis op de linkermouw en het armbandje ,,Organisation Todt''.

DE O.T. BESTOND IN FEITE UIT

1. Vaklieden en arbeiders

In het algemeen ,,Arbeidscommando'' genoemd. Schilders, timmerlieden, smeden, metsers, elektriciens, mecaniciens, koks, schippers, slotenmakers, monteerders, musikanten, specialisten (waterwerken, betonwerken, ijzervlechten, bruggenbouwen), aardwerkers. Zij droegen het uniform der O.T.

Deze werden ingedeeld in Transportgruppe N.S.K.K. Todt.
Zij droegen volgend uniform: zwarte rijbroek, bruine vest, donkerbruine kraag, met zilverdraad doorvlochten schouderstukken. Waren gewapend zeker voor de Osteinsatz.

N.S.K.K. Staffeln, Transport Todt en Speer

Frankrijk	Oostnoord
Noorwegen	Oostmidden
Finland	Oekraïne
Balkan	Oostzuiden
	Nederland

N.S.K.K. Transportgruppe Todt

N.S.K.K. Kraftwagenleitung bij de O.T.
Staven: Frankrijk
Noorwegen
Rusland Noord
Rusland Midden
Rusland Zuid
Legion Speer West
Abschnittsführung Russland Nord: Pleskau
Abschnitssführung Russland Mitte: Smolensk, Minsk
Abschnitssführung Russland Süd: Süd A: Woroschilowsk (Kaukasus)
Süd B: Charkow
Dnjepropetrowsk
Abschnitssführung Südost: Belgrado
Abschnitssführung West: Parijs
Abschnitssführung Wiking Oslo
Abschnitssführung Süd
N.S.K.K. Brigade Speer
Transport Flotten Speer
Schiffahrtsleitstellen der Transport Flotte Speer
N.S.K.K. Transportkorps Speer
N.S.K.K. Transportabteilung Einsatzgruppe Finland
N.S.K.K. Transportabteilung Einsatzgruppe Kaukasus

3. O.T. Civielarbeiders

Werden ook ondergebracht in barakken in de nabijheid van hun werkplaats. Droegen aanvankelijk geen uniform later wel. De O.T. zorgde voor hun verzorging zowel op lichamelijk als op geestelijk gebied. Ze volgden regelmatig de KDF (Kraft durch Freude) voorstellingen, muziekuitvoeringen, filmvertoningen. Ook hun bibliotheek was rijk met boeken gestoffeerd. Zij genoten alle voordelen zoals elke soldaat in het Duitse leger.

4. Fernverbindungscommando

Werden ingezet in achterhoede of vooruitgeschoven posten. In de voorlinies waren ze steeds gewapend. Werden ook Nachrichtenfernsprecher genoemd. Zorgden vooral voor de telefoonverbindingen tussen de verscheidene werkplaatsen en de diensten.

O.T. Leitstellen

Leitstelle	Brussel	Helsinki
	Kiew	Lemberg
	Minsk	Sarajevo
	Smolensk	Shitomir
	Hallenfelde	Wilna
	Riga	Le Mans
	Boshisch Brod	Struer
	Krakau	

5. O.T. Gezondheidsdienst

De O.T. beschikte over eigen geneeskundige verzorging. Hadden eigen hospitalen, dokters, ziekenverpleegsters en apothekers. Zij droegen het O.T.-uniform volgens hun dienstgraad.

6. S.K.O.T. Schutzcommando

Officieel was vanaf 1.1.1943 deze formatie toegankelijk voor buitenlanders. Alhoewel in 1941 en 1942 de Lagerwache reeds toevertrouwd werd aan niet-Duitsers. Zij droegen een bruin O.T.-uniform met zwarte schouderstukken afgezoomd met witte bies.
Na de eedaflegging hadden ze een kontrakt voor de duur van de oorlog. Ze waren geschoold zoals een soldaat van het leger.

Hun opdracht was: Partisanenjacht, bewaken van konvooien van werk- en opslagplaatsen. Zij ontvingen dezelfde soldij als de strijdende soldaten.

7. O.T. Fahndungsdienst — Opsporingsdienst

Soort Feldgendarmerie. Droegen de borstplaat met ,,O.T. Fahndungsdienst''. Soms liepen ze rond in burger.
Hun doel was het opzoeken van vaandelvluchtigen en werkweerspannigen. Ontvingen hetzelfde loon als de andere S.K.O.T.-mannen, maar ontvingen op het einde van de oorlog nog een extra vergoeding van 250 fr. voor iedere aanhouding.

DIENSTRANGKENTEKENS

Armband gedragen boven het hakenkruis rond de linkerbovenmouw

Manschappen Onderofficieren

Officieren

Stafofficieren

Hogere officieren

Kentekens der specialisten
Gedragen op de rechtermouw

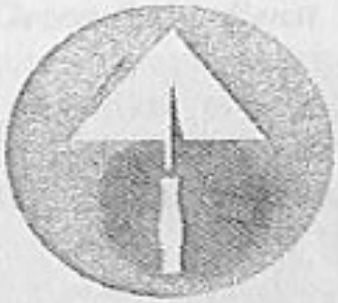

Metser

Schrijnwerker
Timmerman

Draadvlechter

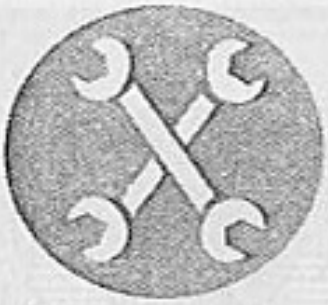

Smid-Bankwerker

Vrachtvoerder

Geneeskundige dienst

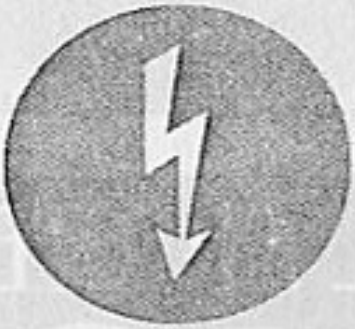

Verbindingsdienst radio-telefoon

Muziekeenheid

Classificatie kenteken
Gedragen op de linkermouw onder de hakenkruisarmband

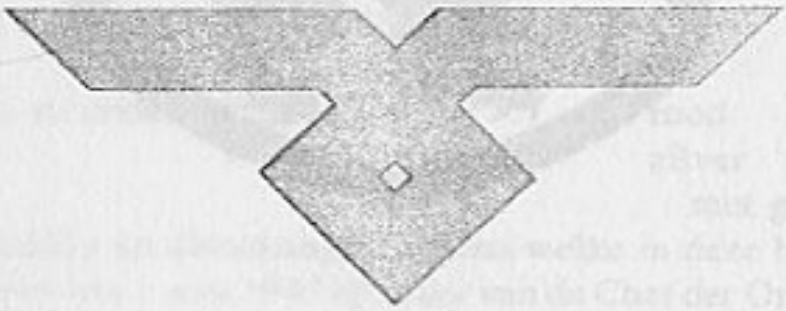

O.T. Firma personeel

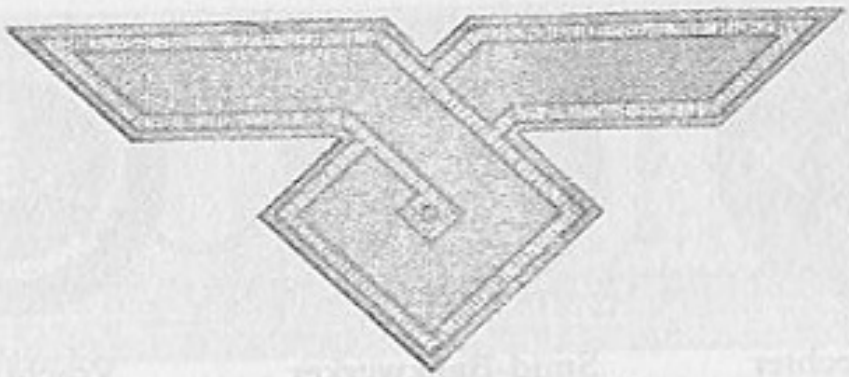

O.T. Organisatie personeel

Leeuweschild
Gedragen op de rechterbovenmouw.

O.T. KOPPELSLOT

O.T. VAKKLEUREN

Bauwesen (bouwwezen)	rood
Verwaltung (beheer)	groen
Frontführung (frontleiding)	wit
Nachrichtenwesen (verbindingswezen)	geel
Propaganda	bruin
Sanitätswesen (gezondheidsdienst)	blauw
Muzikzug (muziekeenheid)	zwart

O.T. DIENSTRANGKENTEKENSKLEUR

Manschappen en onderofficieren	rood
Officieren	zilver
	met gouden sterren

Al de dienstgraden en dienstrangkentekens welke in deze bijdrage vermeld zijn, dagtekenen van 1 mei 1943 op order van de Chef der Organisation Todt, Speer.

Uit het mededelingsblad van de Organisatie Todt-Zentrale-Jaargang 1944, Berlin 10 mei 1944

Verbod tot het dragen van oude rangkentekens:

„Na de uitvoering van de dienstrangorde voor de organisatie Todt van 1 mei 1943 verbied ik het dragen van de rangkentekens op het oude OT-uniform met werkende kracht vanaf 1 juli 1944." (get. I.V. Dorsch).

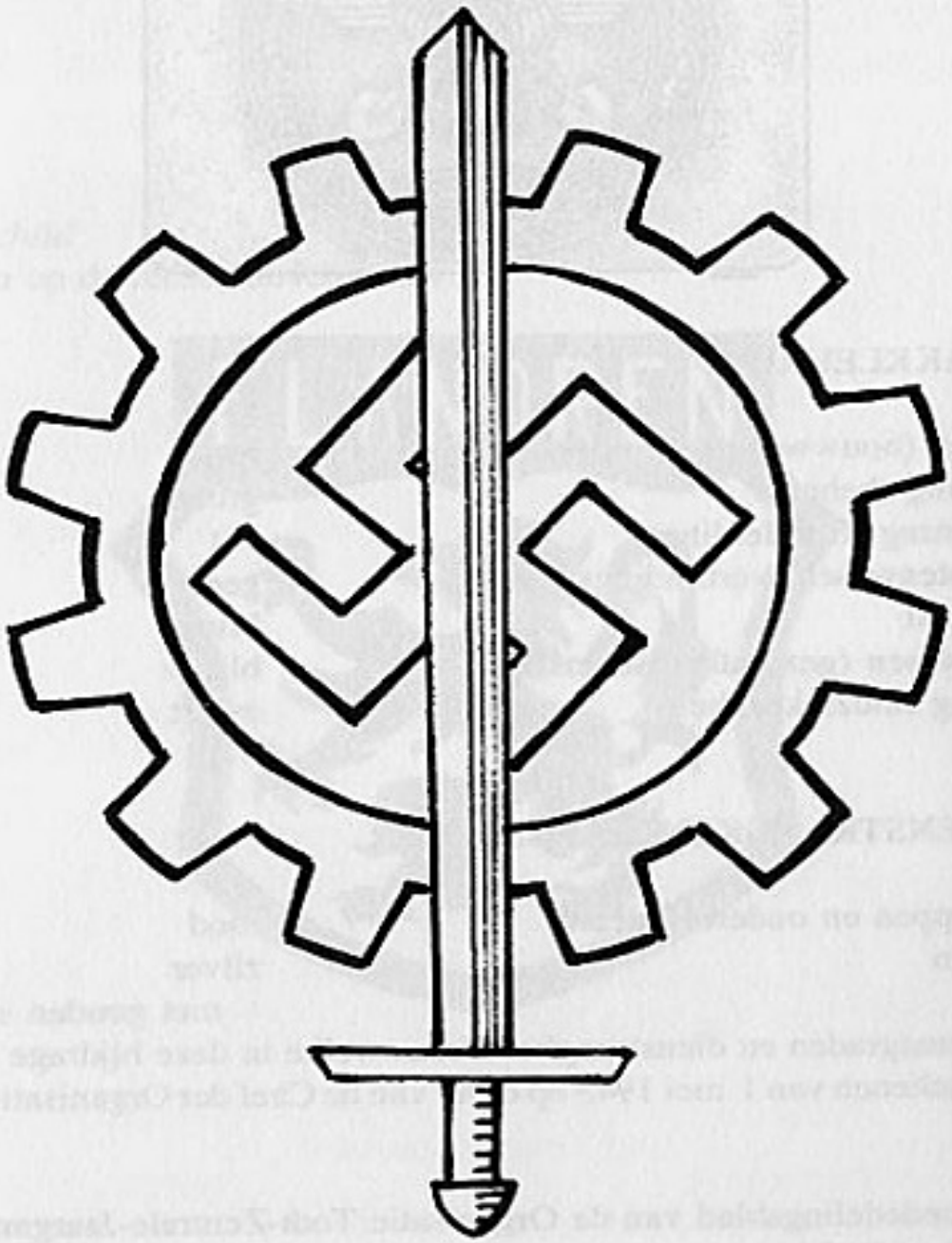

SCHUTZKOMMANDO ORGANISATION TODT

UNIFORM

1. Het Arbeiterkommando

Olijfkleurige, bruine broek, vest en mantel. Een S.A.-kleurig lichtbruin hemd, zwarte das, bruine puntmust (schipje) met bovenaan de rijksadelaar en onderaan de knoop in de Duitse kleuren: wit, zwart, rood. Rond de linkermouw droegen de manschappen een brede rode armband met in een witte cirkel een zwart hakenkruis. Boven deze armband een smal armbandje met de tekst ,,Organisation Todt''. De Vlamingen droegen op de rechterbovenmouw het leeuweschildje. Als schoeisel: laarzen of botten (zwarte).

2. S.K.O.T. Schutzkommando

Hoge zwarte rijlaarzen, zwarte rijbroek, een zwarte gordel met rad en hakenkruis, het bruine partijhemd, een zwarte das, zwarte puntmuts met knoop (Duitse kleuren: zwart, wit, rood). Op de linkerbovenmouw het O.T. kenteken: hakenkruis met boven de tekst ,,Organisation Todt''. Op de rechterbovenmouw het leeuweschildje met daaronder de dienstgraad.

EMBLEEM

De O.T. mag beschouwd worden als een nevenorganisatie van het Duitse Arbeidsfront (Deutsche Arbeitsfront, D.A.F.). Ze hadden dan ook hetzelfde embleem: veertientandig rad met middenin het hakenkruis (kleuren: rood, wit). Het D.A.F. was de organisatie van en voor alle Duitse hoofd- en handarbeiders.

BEWAPENING EN UITRUSTING

Aanvankelijk het oud model van het K 98. Later het moderner type (kleiner). Het M.G. 34 en 42. Het machinepistool. Handgranaten en in 1944 de gekende Panzerfausten. Tsjecho-Slowakijnse geweren en Stein-pistolen. Stalen helm, ransel, broodzak, gasmasker, Zeltplan (tentje), werkkledij, camoeflageuniform. De volledige uitrusting van elke Duitse soldaat.

LONEN

	Bruto per maand RM	Netto RM	B.Fr.
O.T. Schutzkommandomann	204	162.43	2030,35
O.T. Schutzkommandomann 1e rang	208	165.69	2071,10
O.T. Rottenführer	226	178.25	2228,10
O.T. Kameradschaftsführer	252	193.03	2412,80
O.T. Meister	265	221.66	2770,75
Lagerarbeiter			
Nachtrichtenfernsprecher	187	168.97	2099,60
Monteurs	230	195.88	2448,60
Onder 18 jaar en muziekkorps	163.20	133.29	1666,10

Het waren lonen zonder toeslag voor kindervergoeding.
Daarbij ontvangt ieder nog een Wehrsolde (soldij) van 1 tot 1,20 RM per dag.

Het loon van de O.T. Kampleiders (Lagerführer)

Uit ,,Band'' van 3 april 1944. Mededelingsblad voor de DeVlag-leden.

Inzet in het westen.
Leiding van Vlaamse O.T.-arbeiders een prachtige taak.
Loon: ongehuwd 220 R.M. 2.860 fr.
gehuwd 240 R.M. 3.100 fr + 0,50 RM per dag.
Kleding, huisvesting, voeding als Wehrmacht enz.

Het overmaken van de ontvangen Wehrsold

Inlichtingsblad nr. 23, O.T., mei 1943

Hoe de bijdragen in RM van de ontvangen Wehrsold overmaken. Op de Urlaubschein kon slechts voor 300 RM omgezet worden. Iedere maand werden door de Feldpost aan de O.T.-Zentrale te Berlijn de lonen verzonden. Deze zond ze door aan de dienst der Belgische werklieden, Stormstraat 22 te Brussel. Aan een der Duitse grensstations moest u tegen kwijting uw Duits geld afgeven. Deze kwijting werd u te Brussel, Stormstraat 22 uitbetaald.

VERZORGING DOOR DE DEUTSCHE KRANKENKASSE (DUITSE ZIEKENKAS)

Iedere O.T.-man was samen met zijn gezin verzorgd door de Deutsche Krankenkasse en dit gratis. Een O.T.-man in verlof moest zich aanstonds melden te Brussel. Hun familie moest steeds hun adres in het buitenland kennen.
In geval van ziekte te melden aan:
O.T.Betreuung Brussel, Maurits Lemonnierlaan, 22
O.T.Betreuung Antwerpen, Meirplaats, 1, kamer 9
O.T.Betreuung Oost-Vlaanderen, Poel 5, Gent
O.T.Betreuung West-Vlaanderen, Pieter Tacklaan, 11, Kortrijk
O.T.Betreuung Limburg, Solvijnstraat, 54, Antwerpen.

V.O.J.O. EN DE O.T. VOORZORG

Brussel, 13 mei 1943

Overhandiging van paaspaketten aan Haupttruppführer Korten en Truppführer Cras, verbindingsofficier voor de Vlaamse O.T.-mannen.

Vrijdag, 29 april 1944

Uit ,,Volk en Staat''

> Op de kantoren van de O.T. te Brussel waren verleden vrijdag alle O.T. Betreuers vergezeld van hun medewerkers, aangetreden tot het bijwonen van een korte en eenvoudige plechtigheid die in zich een gebaar van waar socialisme omvatte.
> Truppführer Cras, verbindingsführer stelde zijn medewerkers voor aan Haupttruppführer Korten en wees er op dat deze samenkomst plaatsgreep op initiatief van V.O.J.O. Hij verzocht dan ook Kd. De Block, dienstleider van V.O.J.O het woord te nemen.
> Hij wees er op hoe V.O.J.O. zo gelukkig is geweest mede in de bres te springen en waar het tot op heden in nauwe samenwerking met de O.T. Voorzorg brandstof, aardappelen en andere voordelen aan de families kon verschaft worden, zulks in de toekomst op nog meer intensiever wijze zal kunnen doorgevoerd worden.

DIENSTGRADEN

Arbeitskommando	*S.K./O.T. Schutzkommando*
Arbeiter	Schutzkommandomann

Vorarbeiter	Schutzkommandomann 1e Rang
Meister	O.T. Rottenführer
Obermeister	O.T. Kameradschaftsführer
Truppführer	O.T. Meister
Obertruppführer	O.T. Obermeister
Haupttruppführer	O.T. Truppführer
Bauführer	Obertruppführer
Oberbauführer	Haupttruppführer
Hauptbauführer	Frontführer
Bauleiter	Oberfrontführer
Oberbauleiter	Hauptfrontführer
Hauptbauleiter	Stabsfrontführer
Einsatzleiter	Oberstabsfrontführer
Einsatzgruppenleiter II	Oberstfrontführer
Einsatzgruppenleiter I	Einsaztleiter
	Einsatzgruppenleiter II
	Einsatzgruppenleiter I

Funkties

Lagerführer	: Kampleider
Unterlagerführer	: Onderkampleider
Bauleiter	: Bouwleider

De opleiding bij de S.K./O.T. gebeurde grotendeels door SS en S.A. Führers. Het waren in de meeste gevallen oorlogsinvalieden.
Zoals bij de andere Duitse wapenonderdelen, droeg de Haupttruppführer (Spiess) twee dunne zilveren lintjes op beide ondermouwen.

DIENSTRANGKENTEKENS

Kraag

O.T. Arbeider

Rechter bovenmouw

Vorarbeiter Meister Obermeister

O.T. Truppführer Obertruppführer Haupttruppführer

O.T. Bauführer Oberbauführer Hauptbauführer
O.T. Frontführer Oberfrontführer Hauptfrontführer

Stafofficieren

O.T Bauleiter
O.T. Stabsfrontführer

Oberbauleiter
Oberstabsfrontführer

Hauptbauleiter
Oberstfrontführer

Hogere officieren

O.T. Einsatzleiter

Einsatzgruppenleiter II

Einsatzgruppenleiter I

De Arbeidskameraad

Weekblad voor de Vlaamse arbeiders bij de Org. Todt.
In 1943 - hoofdopsteller: Haupttruppführer Van Weert (Nederlander)

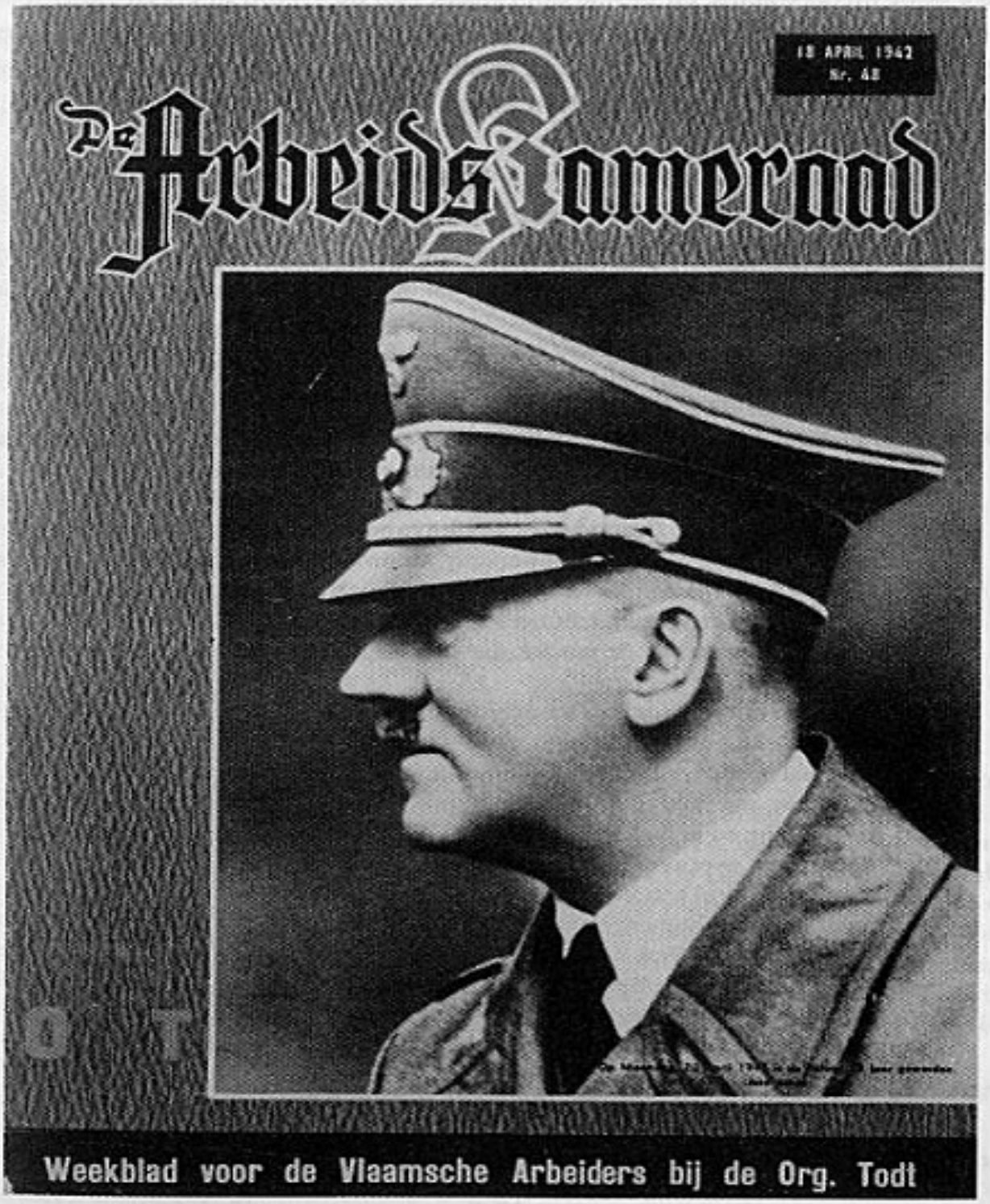

O.T. SCHUTZKOMMANDO — S.K./O.T.

Dit was een beschermingskommando zoals het woord zelf zegt. Deze S.K.-mannen vervulden werkelijke soldatendienst. Ze kregen een volledige drie maandelijkse infanterieopleiding. Hun opdracht was bewakingsdienst in treinen, magazijnen, werkplaatsen, strijd tegen de partisanen, enz. Wel geen directe frontinzet, maar meermaals stonden ze oog in oog met hun tegenstrevers door onverwachte en plotse doorbraak van de vijand in eigen stellingen. Hun inzet tegen de partisanen, die regelmatig hun arbeidsplaatsen en onderkomen overvielen, was dikwijls gruwzamer en meedogenlozer dan een normale frontinzet. Dit bewijst hun lange lijst van gesneuvelden en vermisten.

Hun opleidingscentra bevonden zich grotendeels in Frankrijk.

Hier volgt een uittreksel uit de ,,SS-Man'' van O.T. Kriegsberichter H.E.

> ,,In Frankrijk bezochten wij een opleidingskamp voor het Schutzkommando der O.T., waar de S.K. mannen gedrild worden en dat onder leiding staat van een SS officier, sinds lang werkzaam bij de O.T.
> Dit kamp heeft een streng militair karakter. Het wordt trouwens geleid onder de leuze ,,Soldat sein heisst hart sein'', die in grote letters prijkt op de gevel van de gemeenschapszaal. Hier heerst een harde, maar hartelijke taal. Talloze barakken, die allen de naam dragen van een gevallen O.T.-Führer, waaronder ook Vlamingen, staan in onberispelijke orde opgesteld: eetzalen, slaapzalen, gemeenschapszalen met kantine, andere met boekerijen in verschillende talen, moderne keukens, wasgelegenheden, alles fris en net. Daarenboven worden in het kamp alle onderhoudswerken door de mannen zelf uitgevoerd: schrijnwerkerij, autowerkplaats, schoenmakerij, haarkapperssalon. Voor lichamelijke ontspanning wordt ook gezorgd: een mooi sportveld en een zwemdok met stortbadinrichtingen vervolledigen het geheel. Buiten de diensturen weerklinkt het kamp van de muziek die door de overal opgestelde luidsprekers verspreid wordt.
> In het midden van het kamp ligt het exercitieplein, waar op het ogenblik van ons bezoek juist enkele ,,Züge'' nieuwelingen gedrild worden: Wit-Ruthenen die zich voor het S.K. gemeld hebben, verklaart men ons. De ene groep is slechts enkele dagen hier en moet zich nog gewennen aan de Duitse bevelen. De anderen zijn reeds een paar weken bij de opleiding en herhalen geweergrepen. Een derde kolonne marsjeert reeds flink met het geweer over de schouders en zingt typische slavische liederen.
> In het S.K. zijn veel nationaliteiten. Buiten de Germaanse volkeren vindt men er ook Italianen, Fransen, Ruthenen enz. Al deze nationaliteiten verraden zich echter onmiddellijk bij het zingen. Ook wanneer de vreemdelingen Duitse liederen zingen, kan men onmiddellijk bepalen welke landslieden men voor heeft, verklaart ons de kommandeur van het ,,Lehrlager''. Alleen de Vlamingen zingen juist gelijk de rijksduitsers. Zij ook verstaan onmiddellijk de Duitse bevelen en zijn spoedig in staat zelf het kommando te nemen. Het is ook aan de Vlamingen dat alle taken kunnen toevertrouwd worden. Zendt ons jonge Vlamingen, die wij tot O.T.-Führer kunnen opleiden, vraagt ons de kommandeur.
> Eenvoudige Vlaamse arbeiders die zich in de kampen door hun karaktereigenschappen hebben doen opmerken, worden opgepikt en naar de leergang gezonden opdat zij

spoedig een leidersplaats zouden kunnen innemen, zoals het een Germaanse mens past. Groot is de prestatie die in deze korte tijd door de O.T. geleverd werd, wanneer wij ons herinneren dat wij ons in het vijfde oorlogsjaar bevinden.

MELDEPLAATSEN VOOR HET S.K./O.T.

Aanmelding in elke Duitse en Belgische Werbestelle.
Voor Gent: St. Margrietstraat 28

In november 1941

Spreekt de Duitse Vlaamse ,,Arbeitstagung'' van 14.000 O.T.-Arbeiders aan de kanaalkust te Bretagne.
Een bericht van juni 1943 meldt:
In het oosten ongeveer 7.000 Vlaamse O.T.-mannen
In het westen aan de Atlantiekwal 8.000 O.T.-mannen
Een bericht van januari 1944 spreekt van 8.000 O.T.-mannen in Bretagne.

AANTAL O.T. MANNEN

Op 26 oktober 1942

Uit ,,Volk en Staat''

> ,,Gisternamiddag vertrok de 3.000e Vlaamse vrijwilliger van de ,,Organisation Todt'' met een groep O.T.-kameraden naar het oosten. Na nog een deugdelijk middagmaal in het O.T.-opleidingscentrum te Brussel te hebben genoten, defileren onze Vlaamse jongens onder leiding van Truppführer Baumans en De Groote door de straten der hoofdstad. In het noordstation had daarop een kleine afscheidsplechtigheid plaats op dewelke Haupttruppführer Glanzer enkele woorden tot de vertrekkenden richtte. Vervolgens reikte hij aan de 3.000e Vlaamse O.T.-man die in het oosten werd ingezet, een 29-jarige landbouwerszoon uit het Brugse, een editie van ,,Mein Kampf'' over, alsmede een exemplaar van het bekende werk van Albrecht ,,Der verratene Sozialismus''.''

Besluit: Men mag aannemen dat er ongeveer 16.000 Vlamingen dienst deden bij de O.T., waaronder ongeveer 6.000 bij de S.K./O.T.
Dit is wel de sterkste groep geuniformeerde vlaamse wapendragers in dienst van het Duitse leger.

FÜHREROPLEIDING BIJ DE O.T.

September 1943. Bericht.
Voor de opleiding van Vlaamse Führer (leider), loopbaan gelijklopend met deze der Duitse leiders, voor de Organisation Todt, wordt te Birkenweder bij Berlijn overgegaan tot de oprichting van een zesmaandelijkse leergang.
De voorwaarden zijn:
Ouderdom 18 tot 30 jaar;
Middelbaar Onderwijs (bewijs voorleggen);
Arische afstamming;
Getuigschrift van goed gedrag;
Bewijs dat de kandidaat behoort ofwel tot de Germaanse SS, de DeVlag, het V.N.V., de V.O.S. of dat hij de Vrijwillige Arbeidsdienst heeft doorgemaakt.
Het loon is: gedurende de opleiding: het Schutzkommandoloon RM. 204 bruto per maand met daarbij Wehrsolde van RM. 1 of 1,29 RM per dag.
Verpleging, huisvesting en kledij is kosteloos.
De kandidaten moeten zich op de O.T.-Leitstelle, Gierstraat 68 te Brussel bij Frontführer Brückner melden voor 7 oktober, voorzien van de vereiste getuigschriften.

OPRICHTING VAN EEN VLAAMS MUZIEKKORPS BIJ DE O.T.

Bericht van maart 1943.

Beroep op jonge Vlamingen met voorkeur van jongens van 14 jaar en dus aan hun schoolplicht voldaan hebben. Jongens, die lust hebben om muzikale studies aan te vangen en voort te zetten en in Berlijn in een muziekschool opgeleid te worden.
Duur der studies: vier jaar met getuigschrift.
Wij bieden aan: kosteloos geuniformeerd;
kosteloos verblijf en verpleging;
zakgeld 16 RM. en stijg tot 60 RM. per maand.
De studies vangen aan op 28 april 1943. Per jaar tweemaal veertien dagen verlof.
Toestemming der ouders is vereist met een leerkontrakt tussen de O.T. en de ouders.

STRUKTUUR DER O.T.

Het opperbevel was de O.T.-Zentrale te Berlijn.

EINSATZGRUPPE WEST

De Hauptdienststelle (hoofddiensten) waren ondergebracht te Parijs.
Opperbevelhebber der Ersatzgruppe West: Dr. Ingenieur Weiss.
Arbeidsterrein: Frankrijk, Golf van Biskaye, Normandische en Bretoense kust en gedeeltelijk ook in België en Nederland.

O.T.-DIENSTEN IN BELGIE

Dienststelle Brussel (Fp. nr. 34869)

Deze dienst was eerst en vooral een administratief centrum en afhankelijk van Parijs.
De burelen waren gelegen op de Maurice Lemonnierlaan, 21.
Dienstellenleiter:
bij de oprichting NSKK-Hauptsturmführer Spegg
opgevolgd door Oberstleutnant Dr. Ing. Wolff (419 Pi.).
Later door Haupttruppführer Korten, Truppführer Cras en verbindingsofficieren Vergallen: dienst ontspanning samenwerken met de V.O.J.O. (Sociale Dienst)

O.T.-Leitstelle in België

In de Gierstraat 68 te Brussel was eveneens een O.T.-Lager, oorspronkelijk ingericht als de O.T.-Urlauberleitstelle (verlofgangersopvangsdienst), vanaf 20 mei 1942 werd dit het centrum waar de O.T.-vrijwilligers uit Vlaanderen hun eerste kennismaking met de O.T. doormaakten.
De eerste kommandant in de Gierstraat was Haupttruppführer Glanzer met als Ausbildungsleiter (opleidingsleider) O.T.-Tr.F. Lahousse.
Van de Dienststelle Brussel hing eveneens het bevoorradingscentrum te Schaarbeek af.

Oberbauleitung Belgien te Brugge (Fp. nr. 24356)

De zetel hiervan lag in feite te Loppem in de Abdij Zevenkerken.

Oberbauleitung ,,Kanalkuste'' (Fp. nr. 23999)

Werkten aan de kustenverdediging.

Centrum Verviers (Fp. nr. 48563)

Dienst voor de Walen uit de streek van Luik.

„Hollandstelle" te Delft

De hoofdzetel der O.T.-Nederland lag in Den Haag, op het Bezuidenhout.

O.T.-diensten vermeld door de O.F.K. te Brussel

Dienststelle : O.T. Einsatzgr. West. OBL Belgien
Geschäftszim. : Aussenstelle Brüssel, Bd. Maurice Lemonnier, 22
Name des Dienststellenleiters : Oberstleutnant Wolff
Wohnung : Avenue Al. Bertrand, 47, Brussel
Feldpostnummer : 34 869
Bemerkungen : Untersteht O.T. Einsatzgruppe West

			Stärke	
Datum		*Mannschaften*	*Wehrmachts Gefolge*	*Ausländer*
10.2.43		69		
10.7.43		34	8	
10.8.43		36	14	
7.9.43		34	14	
5.10.43		34	14	
10.11.43		35	15	
3.12.43		32	16	
27.12.43		38	17	
10.2.44		43	17	
10.3.44	Off.	44	17	
18.4.44	1	—	43/18	203/56
10.5.44	2	—	45/18	136/29
8.6.44	2	—	49/19	124/24

Dienststelle : O.T. Einsatzgr. West OBL Belgien
Geschäftszimmer : Rue Royal 54
Name des Dienststellenleiters : Obersturmführer Karl Spegg
Wohnung : Rue de la Bienfaisance, 10, Brussel
Feldpostnummer : 23 999
Bemerkungen : In dieser Stärke ist auch die Stärke der in Brüssel befindlichen Einheiten der O.T. enthalten

		Stärke
Datum	*Mannschaften*	*Wehrmachts Gefolge*
25.7.42	65	2

27.8.42	64	4
10.9.42	63	3
10.10.42	62	4
22.12.452	64	4
10.2.43	69	

Dienststelle : O.T. Einsatz Besetzte Gebiete des Sonderbeauftragten der O.T. b. Mil. Bef.
Name des Dienststellenleiters : Sturmbannführer Eiden
Wohnung : Rue Frans Binjé, 13, Brussel
Feldpostnummer : 34 869 SE
Tag der Abmeldung : 27.1.1942
Bemerkungen : Urlauberstelle der O.T. Rue de Vauteur 68
Ob. Tr. F. Viehausen, Hotel Moderne
O.T. Aussenstelle Brüssel, Rue de Walhaem, 58
St. Führer Spegg

Stärke

Datum	*Wehrmachts Gefolge*
21.1.42	60

Dienststelle : O.T. Trupp Trost
Geschäftszimmer : Vilvorde, Haus Correction
Name des Dienststellenleiters : Bauleiter Trost
Wohnung : Hotel Metropole
Tag der Anmeldung : 8.5.44
Bemerkungen : Untersteht, OBL Belgien

Stärke

Datum	*Mannschaften*
12.5.44	300

Dienststelle : O.T. Flamengefolgschaftsstelle Brussel
Geschäftszimmer : Rue Royal, 54, Brussel
Name des Dienststellenleiters : Hpt. Truppenführer Glanzer
Tag der Anmeldung : 1.4.42

Bemerkungen : Ihr unterstehen unmittelbar:
Werbung und Propaganda
Betreuung und Erziehung Gierstraat, 68
Flamenausbildungslager
O.T. Leitstelle (Flamenausbildungsleger), Rue Vautier 76

Stärke

Datum	*Mannschaften*
14.8.42	18

Dienststelle : O.T. Leitstelle Flameneinsatz
Geschäftszimmer : Rue Franz Binjé, 13, Brussel
Name des Dienststellenleiters : S.A. Sturmbannführer Eiden
Wohnung : Rue Frans Binjé, 13
Feldpostnummer : 34 869 SE

Stärke

Datum	*Wehrmachts Gefolge*
13.2.42	29
9.3.42	38
11.4.42	35
10.5.42	25
11.6.42	28

Opmerking: De Duitsers gebruikten nooit de Nederlandse taal te Brussel. Al hun dokumenten werden in het Duits en in het Frans opgemaakt.

O.T.-DIENSTEN IN HET WESTEN

Einsatzgruppe Heimat (Fp. nr. 18321)

Alle O.T.-eenheden in het Rijk stonden rechtstreeks onder het bevel van de O.T.-Zentrale Berlin, Charlottenburg, Avus-Nordschleife 52.
Oorspronkelijk ontstond de O.T. in Wiesbaden, waarheen ook de eerste Vlamingen gerekruteerd werden en vandaar vertrokken naar hun toegewezen bestemmingen.

Andere opleidingscentra in Duitsland: Trier, Berchtesgaden, Breslau, Wohlau, Dyhernfurth, e.a.

Einsatzgruppe West (Fp. nr. 40260)

Met hoofdzetel te Parijs in het huidig gebouw van de 20th-Century-Fox-Film, op de Avenue des Champs Elysées, rond Point Marboeuf aan het Metrostation.
Plaatsvervangende Dienststellenleiter: SS-Standartenführer Lambert. Opleidingscentra: St. Cloud en centrum Pontivy. Deze lagers waren tevens de opleidingsscholen voor het Schutz-Kommando.
De Abteilung Frontführung was onderverdeeld in 3 groepen:

1. de zuiver Duitse Frontführung,
2. de Franse leiding,
3. de Vlaamse leiding, omdat de Vlamingen hier het sterkst vertegenwoordigd waren.

Onder West ressorteerden dan ook de Einsätze Lorient, ,,Atlantikwall'', Bordeaux, ,,sud Atlantik'', Boulogne, ,,Nord'', waar enkele duizenden Vlamingen werkzaam waren.

O.T.-DIENSTEN IN BRETAGNE

November 1941

Duits-Vlaamse ,,Arbeitstagung'', onder het motto ,,Arbeidersscharen en Wehrmachtssoldaten stappen samen op, de werkman staat hier als soldaat''.
Aantal Vlaamse arbeiders in Bretagne: 14.000.
Hauptbetreuungsstelle voor de Westkust: Chef SS Untersturmführer Karl Balser.
Hem ter zijde stonden:

— Renaat Wuyts, leider der sociale Betreuung (verzorging)
— Fritz Van de Voorde, leider der politieke Betreuung. Zijn taak bestond in nationaal-socialistische opvoeding en propaganda.

Zomer 1942

Te Pontyvie bevond zich een kompagnie S.K./O.T. onder leiding van SS Untersturmführer Braun. Deze eenheid was bijna uitsluitend samengesteld uit Vlamingen, maar met Duitse opleiders (O.T. Meister Schmidt). Ze werden als wachtposten ingezet op de O.T.-basissen te La Rochelle,

Brest, St. Malo, Lorient, Saint Nazaire. Ze werden meestal in groepen van 12 man ingedeeld met als opdracht het bewaken van de werklieden, de werk- en opslagplaatsen, begeleiden van konvooien, enz. Deze eenheid nam eveneens in 1942 deel aan de parade op de Champs Elysées te Parijs van al de S.K./O.T. eenheden in Frankrijk. In Laroche was hun chef Barth (O.T.-Meister).

September 1943

Firma's voor dewelke de O.T. werken uitvoerden:

Quimperlé

Firma Mattern en Staud.
Ze voerden werken uit bij de opbouw van de Atlantiekwal (Westwal). Leider Theo Dümmler.
Op het kerkhof te Quimperlé liggen volgende Vlaamse O.T.-Mannen begraven: Jan Bohaert, Jozef Belloy, Georges Ramon, Gerard Gelaude, Hector Muylle, Jan Leonard, Odiel Van Hoeck, Willem Haubrechts, Michel De Schepper, Mathieu Simoens, Remi Peperstraete, Petrus Van Gool, Karel Haesen.

Lager Wieck

Grote verzamelplaats. Onderbrenging van de Vlaamse O.T. in de abdij Sainte Croix. Van de Wiele was Flamenbetreuer.

Lazaret Pont Scorff

Dit was een O.T.-Lazaret met eigen dokters en verplegend personeel. Hun Verwalter S.A. Haupttruppführer was de as waarop alles draaide. Ook vier Vlaamse ziekenverpleegsters verzorgden de zieken en gekwetsten: Denise Van Laer, Maria Vleughels, Fine Peters en nog een onbekende.

Lager Oesau te Ghistel

Lager Marseille

Lagerkommandant Coppens

Lager Münchenberg

Lagerkommandant Milkuhn

Lager Udet te Lorient

Al deze lagers of kampen werden genaamd naar beroemde luchtpiloten van de Luftwaffe.

O.T. Spergebied in Bretagne.
De stellingen in de kuststreek werden Tobroekstellingen genoemd naar de naam van de stad in Noord-Afrika waar Maarschalk Rommel zijn groot sukses op de Engelsen boekte. Hier werkten 8.000 Vlaamse O.T.-arbeiders, ondergebracht in 30 kampen. Van belang voor deze arbeiders was ook dat de O.T. tot ,,Sperrbetrieb'' verklaard werd, d.w.z. dat werklieden die in een sektor aangesteld zijn, niet voor andere taken naar andere diensten of andere streken konden overgeplaatst worden. Het moest voor vele arbeiders een geruststelling geweest zijn te weten dat zij, wanneer zij eenmaal voor de O.T. werkten niet elders dienstverplicht konden worden, en dus steeds in de betrekkelijke nabijheid van hun woonplaats konden blijven met al de faciliteiten van verlof, thuisreis, enz. die hieraan verbonden waren.
De O.T. Mannen, die zich melden voor de S.K./O.T. kregen in Parijs hun militaire infanterie-opleiding.

Losse opmerkingen:

Gezien slechts oudere Duitsers bij de O.T. waren, gebeurde het dat Vlaamse jonge arbeiders de Duitsers kommandeerden. Op een arbeidsvergadering van de hoogste O.T.-leiding te Berlijn werd eenstemmig verklaard dat de Vlamingen de besten waren als arbeiders en als leiders. Dit voor wat de ,,Ausländer (buitenlanders) betrof.

Sociale voorzorg voor de O.T. in Frankrijk

De arbeiders bekwamen 's morgens ,,Verpflegung'' bestaande uit brood en toespijs. 's Middags ,,Bunkersuppe''. De arbeiders bekwamen een vast loon, gratis kost en onderbrenging. Elke maand een verlofdag. Gehuwden bijkomend familieverlof alle drie maanden. Voor hun ziekteverzekering waren ze aangesloten bij de ,,Assurance Sociale''. De Deutsche Krankenkasse verzorgde de uitbetaling hier ten lande. Gratis hospitalisatie en geneesherenzorg voor de familieleden. Vanaf februari 1944 werd een Leistungsloon (prestatieloon) uitbetaald. Hun leider was Haupttruppführer Leuthert.

O.T. EINSATZGRUPPE OST

Deze groep opereerde in Rusland en Polen.

Stalingrad, 1942-1943

Een der belangrijkste onderdelen van de O.T. in Rusland was de Einsatz 1/6 en wel de Einheit 47, waar vele Vlamingen ondergebracht waren. Deze groep werd omsingeld bij Stalingrad einde 1942 en geraakt aldaar in gevangenschap. We zijn in het bezit van lijst met namen van een veertigtal Vlamingen, die ofwel sneuvelden aldaar of nog als vermist staan aangeschreven.
Deze eenheid was werkzaam op het vliegveld Kalatsch in de buurt van Stalingrad einde 1942 en werd onverwachts in de rug aangevallen en overrompeld door de Russen.
Hun namen: Gaston Damman, Kamiel De la Marche, Jan De Wilde, Gaston Eeckhoudt, Silvere Himschoot, Robert Himschoot, Roger Isenbaert, Pierre Janssens, Jos Nachtegaele, Arthur Uvyn, Desire Vercauteren, Emiel Jacobs, Alfons Nijs, Renaat Verschueren, Frans Bocken, August Janssens, Arthur Middag, Karel Camphym, Gilbert De Bruyne, Lieven De Dapper, Georges De Mil, André De Moor, Leonard de Smedt, Pieter De Witte, Leon Knockaert, Alois Luyten, Urbain Pieters, Leon Smet, Kamiel Willems, Cyriel Casteels, Gerard De Zutter, Daniel Locy, Jozef Verbruggen, Richard Van Damme, Antoon Perree. Er waren nog meerdere Vlamingen die aldaar hun soldatengraf vonden, maar hun namen bleven ons onbekend.

S.K./O.T. eenheid Rostow

Op 17 maart werden te Rostow verscheidene eenheden van de S.K./O.T. door de Russen overrompeld. Ook hier sneuvelden Vlamingen en kennen we ook talrijke vermisten. De plaats was Bradnje bij Rostow. Enkele onder hen zijn ons bekend: Ernest Suyckerbuyck, Theo Tistaert, August Van Thielen, Jozef Van Thielen, E. Wijffels.

Gesneuvelden of vermisten in Rusland of Polen

Ferdinand Van Laeken, Georges De Witte, Noel Bonduel, Cyriel De Wever, Jan Van Amandel, René Kempeneers, Renaat Bonte, Edward Laven, Jan De Schrijver, Jean Meert, Karel Van Herzele, Louis Imbrechts en anderen.

Nog andere bekende Einsatzgroepen

Einsatz Hackelberg zou in de omgeving van Stalingrad geopereerd hebben.
Einsatz Gruppe Rusland Sud in de omgeving van Kamenez-Podolsk.
Hier rolde de N.S.K.K. Gruppe O.T.

EINSATZGRUPPE JACOB

Deze groep werd genoemd naar de bevelvoerende generaal der Pionieren Jacob en was verbonden aan de staf van het 9. Leger-Korps. Dit korps vervulde eerst verschillende opdrachten in Noord-Frankrijk, werd daarna naar Oost-Polen verlegd en daarna weer naar Zuid-Rusland.
Tot deze Einsatzgruppe behoorde ook nog de ,,Panzereinsatz Navratil'' (Fp. nr. 06200), rechtstreeks verbonden aan het 6. Leger onder het bevel van Panzer-Generaal Navratil.
Deze eenheid was een samenstelling van Waffen-SS en O.T.-leden en diende hoofdzakelijk tot het bekampen van partisanen in het gebied beneden de Don en aan het Miusfront.

O.T. EINSATZ ,,HACKELBERG''

Deze O.T.-formatie stond onder het bevel van Veldmaarschalk von Paulus verdediger van het ingesloten Stalingrad einde 1942, begin 1943.
Genoemd naar de Einsatzführer Dr. Fritz Hackelberg, een persoonlijke vriend van Todt en van Speer. Deze Einsatz werd, op 425 man na, volledig vernietigd te Stalingrad en omgeving.
Over grootte, sterkte enz. van deze Einsatz kunnen wij niet oordelen, maar deze Einsatz is, wat Vlaanderen en de Vlaamse O.T.-leden betreft, de bijzonderste en de belangrijkste Einsatz, omdat het grootste percentage van zijn leden (men zegt ca. 80 %) uit Vlamingen bestond, tenminste wat de manschappen en lagere dienstgraden betreft.
Deze groep bestond aanvankelijk uit twee onderdelen: de Einheit 43 (Fp. nr. 04634) en de Einheid 49 (Fp. nr. 04994). Elke Einheit was nu verder onderverdeeld in 7 à 8 Bautrupps of Firmas: Firma Kiel, Firma Bauer, enz.
De Frontführer van deze Einsatz was SS-Ustuf. Willi Alexander, de chef van het S.K./O.T.
Deze Einsatz vertrok uit CHARKOW via KUPIANSK, TSJUGUJEW, MILEROWO, KALATSCH naar STALINGRAD. Onderweg werden door enkele Firmas nog een paar kleinere opdrachten vervuld.

O.T. EINSATZ ,,HEIDENREICH'' (Fp. nr. 30325)

Ingezet in Charkow en omgeving met de opdracht van onmiddellijke wederopbouw en het probleem van de territoriale voedselvoorziening. Ook hieraan namen verschillende Vlamingen deel.

O.T. SUDHOLZ-KIEW (Fp. nr. 40277)

Zorgde voor bouw en ander hout. De wegens allerlei misdaden samengebrachte veroordeelden vormden hier een soort straflager, waartoe ook enkele Vlamingen behoorden. Het was dus een werklager dat onder het direkte bevel van de O.T.-Oberfrontführer en Verbindingsführer SS-Stubaf. Hülsebusch stond.

EINSATZ KLUGAR (Fp. nr. 41319)

Hier waren geen of zeer weinig Vlamingen.

VLAAMSE ARBEIDERS HELPEN BIJ HET AANLEGGEN VAN DE AUTOSTRADE SMOLENSK-MOSKOU

Uit ,,Het Algemeen Nieuws'' van 14 juli 1942

,,In het bezette Sowjet-Russische gebied werken 1000 Vlaamse arbeiders opgenomen door de Organisation Todt. Reeds een paar maanden na het beëindigen van de veldtocht in het Westen meldden zich talrijke Vlaamse arbeiders bij de O.T. om aan de kanaalkust te werken. Ongeveer een 1000-tal verbonden er zich vrijwillig toe naar het Oosten te gaan werken. Na een grondige scholing te hebben ontvangen werden zij bij een bruggebouw-, een stratenbouw- of een springtroepenkorps ingedeeld. Spoedig na het begin van de veldtocht tegen Sowjet-Rusland werden de Vlamingen aan het werk gezet bij de bouw van de autostrade Smolensk-Moskou.

Inzet van een O.T. Arbeitskommando bij Leningrad

Verslag van Karel Lambrechts

In juli 1942 (ik was toen 16 jaar) nam ik dienst bij de O.T.
Met ongeveer 1000 Vlamingen kwamen wij terecht in Rastenburg (Oost-Pruisen) waar het hoofdkwartier van de Führer gevestigd was. Daar kregen wij een korte opleiding van ongeveer 3 weken met schietoefeningen en granaatwerpen. Dan per trein over Riga, Pleskau, Krasnojo Selo tot Usti Luga, een klein dorpje aan de Lugastroom plus minus 4 km van de Finse Golf en plus minus 50 km van Leningrad.
Hier werd ik ingedeeld bij de firma Fritz. Onze opdracht: een nieuwe brug in hout bouwen over de stroom (200 m breed), die de verbinding moest herstellen tussen Leningrad en Narwa.
Eind november 1942 werden we met een 50-tal overgeplaatst naar Schimsk aan het Ilmenmeer. Opdracht: herstellen van een brug.
In januari 1943 ging ik in verlof. Dezelfde dag moest het grootste gedeelte van de overige Vlamingen naar Demjansk.

S.K. SCHUTZKORPS RUSLAND ZUID

	Feldpostnummer
Stab	57 580
1. Kp.	58 821
2. Kp.	57 580 D

O.T. SCHUTZKOMMANDOS

Einsatz Brugmann Stab	57 580
Ersatz Abteilung 41	12 756
Abteilung I/61	21 019
Bereitschaft (Bereidschap) 81/	30 592
Bereitschaft 81/2	15 962
Bereitschaft 81/3	28 138
Bereitschaft 81/4	31 758
Bereitschaft 81/5	26 372
Bereitschaft 81/6	25 886
Bereitschaft 81/7	29 277
Bereitschaft 81/8	27 795
Bereitschaft 81/9	14 109
Bereitschaft 81/10	09 095
Bereitschaft 81/11	05 313
Bereitschaft 81/12	02 830

Hier volgen belangrijke uittreksels uit een dagboek van een Vlaamse S.K./O.T.-Man (L.H.)

Geboren 23.3.27
Eerste melding op 6.42, werd niet aangenomen gezien hij slechts 16 jaar oud was.
In november 1942 toch aanvaard, kwam als rekruut naar het Ausbildungsleger (opleidingskamp) te Staken.
Januari 43: Panzerkazerne te BORISSOW
Maart 43: ingedeeld bij de S.K. Abt. 61. Einsatzgruppe „Tannenberg"
Feldpostnummer: 21 019 C
Transport naar OREL Stutzpunkt (Steunpunt)
In MARINITSCHI 16 jaar geworden.
Dan 9 maanden inzet in het benedengebied OREL-BRIANSK.
Later westelijk BRIANSK na de doorbraak van de Sowjets bij BOLCHOW.
Oktober 43: verlof 21 dagen.
Na het verlof terug naar STUDENKA bij BORISSOW (Staf van het bataljon). Verdeeld

over verschillende steunpunten: LICHTSCHINI, WEISSER SUMPF. Later Harzwerk + Vorwerk. Steeds overvallen door partisanen. De gevallenene werden begraven in BORISSOW.
Midden 1944: terugvinden van stoffelijke resten van een kameraad bij het Harzwerk in de bossen. Resten van schedel (kopschot), enkele beenderen, stukken uniform en een goed gehouden Soldbuch (jongen uit Turnhout?).
1944: zomerterugtocht via BORISSOW naar MINSK. Minsk is reeds bezet door de Russen. Over MOLIDETSCHINO naar WILNA. Voor Wilna werd de kompagnie uiteen geslagen. Resten opgevangen door het Bataljon 61 in Wilna. Daar richting front nieuw steunpunt bezetten. Ook reeds ingenomen door de Russen. Terug naar Wilna, daar ingezet als mijnenzoeker op de spoorweg. Later in mars gezet met de rest van de kompagnie nog ongeveer 10 man naar BERLIJN. Voorlopige verzameling in HAMBORN (Duitsland). Daar aankomst van nieuwe vrijwilligers. Kregen onderricht in partisanenafweer.
Nazomer 1944: terug naar Oost-Pruisen. Nieuwe oprichting van een kompagnie in SENSBURG. De kompagnie werd in mars gezet om de opstand in Warschau te onderdrukken. Ik moest bij het bataljon blijven spijts mijn protest. Het bataljon vertrekt naar SAALFELD Ost-Pr. Versterkt met kozakken.
Einde 1944: naar ENGELSTEIN (Rastenburg).
1945. We werden in gevechtsgroepen ingedeeld en werden ingezet te SCHIPPENBEK, DEUTSCH EYLAU, CHRISTBURG, ZINTEN, HEILIGENBEIL, FRISCHES HAFF. Hier reed een N.S.K.K.-man met zijn autobus over het ijs, spijts verbod van de Feldgendarmerie. Jan.-Febr. 1945.
Mijn 18e verjaardag gevierd in KAHLBERG (Nehrung). Dan ging het naar STUTTHOF-NICKELSWALDE (Weichsel).
Laatste dagen van april 1945. Met landingsboten over de Oostzee des nachts naar het schiereiland HELA.
8 mei: einde op Hela. Russen op Hela. Gevangen in marskolonne over GOTENHAFEN, LOPPOT, DANZIG, BROMBERG (lager). Daarna werden we in mei uitgeleverd aan de Engelsen.
Juni-juli: overname door de Belgen. Gevangenis van Antwerpen.

Over de inzet van de O.T.-mannen en in het biezonder over de S.K./O.T. is weinig bekend. Nochtans stonden deze jongens op al de brandpunten van het front en hun verliezen waren zeer hoog.

Een S.K./O.T.-Man beschrijft:

,,Ik weet dat er van ons toch vele gevallen zijn in het gevecht tegen de partisanen, maar ja wij zaten meestal in de bossen met kleine ,,Jachtkommando's''. Af en toe hadden wij wel eens een geblindeerde wagen, die voor de grote groep voer maar de mijnenzoekers moesten toch voorop gaan. Vele mijnen hebben wij onschadelijk gemaakt. Eenmaal is er een ontploft. Onze Russische chauffeur met zijn lastwagen was er al over als zij ontplofte. Wij moesten ons steeds flink vasthouden als deze Rus aan het stuur zat. Hij reed niet maar hij vloog steeds met zijn wagen.

In het S.K. Bataljon 61 was er ook een kompagnie, gemengd Fransen en Walen. Van de Waalse kameraden herinner ik mij nog René Gidé en een

Thone. Vooral de Waalse onderofficier Cailliau viel op. Hij was een kei van een vent, een echte reus, werd na een gevecht met partisanen zwaar gewond, verschillende schoten in de onderbuik. Hij stapte alleen naar de lastwagen als hij bij ons aanstrompelde.
Vlamingen bij het S.K. Bataljon 61: Legrand, Hulpiau, Karel Mortier, De Maerschalk, Coppieters, Raf D'Hoop, Pierlot (Kradmelder), Frans Laureys, Jan Van Heildegem, René Aubry (Fransman), e.a.

Hier volgt een relaas van Albert Deckmijn over de inzet van een S.K./O.T. kompagnie aan het Oostfront

In juni 1942 werd een ganse kompagnie naar Staken vervoerd voor de speciale opleiding om in Rusland ingezet te worden tegen partizanen. Bij ons vervoer naar Rusland was onze bewapening: 1 SMG, 4 LMG en verder kisten handgranaten, geweren van Franse makelij en vele kisten munitie. De naam van de bevelvoerder van het transport is mij ontgaan maar onze Zugführer noemde Schmidt, een Berlijner.
Omstreeks half november 1942 kwamen wij in Minsk aan en werden ondergebracht in de Clausewitz-kazerne aldaar. Wij moesten er de wacht rond en in de kazerne verzekeren.
Hierbij een vrolijk detail: op een nacht gaf iemand plots alarm. Nog onervaren rende ieder gewapend in de nacht naar de omheining en nam er zijn eigen plaats in. Ik was toen LMG Schutze en had dus ook een pistool. Bij het naar buiten rennen wilde ik nog maar eens extra mijn pistool laden. Natuurlijk ging dat ding af. Het gaf een goede knal en de poppen gingen aan het dansen. In al die „Aufregung" schoot ieder zoveel hij kon door de prikkeldraad. Eerst na een goed kwartier wisten wij dat er zelfs geen konijn in de omgeving was. Dat was dan zogezegd onze vuurdoop. Na enkele dagen vertrokken wij naar Borrissow, waar een Zug de bewaking in de glasfabriek zou verzekeren.
Ik landde tenslotte op het steunpunt Harswerk en moest er de wacht houden bij de ingang van het steunpunt met de M.G.
Ons eerste kontakt met partizanen gebeurde als volgt.
Iedere tiende dag moesten er van ons steunpunt een tiental naar Weisen Zumpf voor het halen van onze verpleging. Men moest dan door een dicht bos zes kilometer terug in richting Borrissov. Bij onze terugkeer met de slede door metershoge sneeuw dachten wij, groentjes, niet zo erg aan eventueel gevaar, maar dank zij O.T.-Meister Albert Goossens, een Vlaming die reeds in 41 in Rusland was bij de O.T., konden wij op zijn bevel ons allen nog rap in dekking leggen achter stapels berkenhout. Een groep partizanen was bezig de telefoonverbinding tussen de verscheidene steunpunten door te knippen. Er volgde een relatief korte vuurwisseling waarbij echter van beide zijden geen enkele gewonde of dode was. Bij deze eerste kontaktname met partizanen heb ik eerst en vooral mijn achterste eens goed toe genepen en gedaan zoals ik meen dat de Paus dagelijks doet. Ik geloof wel dat gij mij begrijpt.
4 km van Harswerk bevond zich het steunpunt Vorwerk. Daar deed zich ongeveer een paar weken later hetzelfde voor. Daar hadden de partizanen het op de manschappen zelf gemunt. Ze hadden zich in een hinderlaag gelegd. Wij uit Harswerk kwamen ter hulp doch er was reeds een Vlaming gesneuveld en de Truppführer werd zwaar aan het hoofd gewond. De naam van die Vlaamse kameraad is mij ontgaan. Ik weet alleen nog dat ook

zijn zoon op dat ogenblik bij hem in dezelfde groepdienst deed en dat het Brusselaars waren.
Weer enkele weken later werden drie van onze mannen door partizanen gevangen genomen en naakt opgeknoopt aan een boom. Het waren een O.T.-Meister uit Brussel, een Schutze uit Ledegem (W.Vl.) en een jonge kerel waarvan ik verder niets weet. Het spijt mij dat ik wat namen betreft niet zo goed meer kan onthouden. Een paar namen die mij bijgebleven zijn: O.T. Meister Albert Goossens, Gerard Debrabander (Izegem) en Cyriel Coudenijs (Beveren-Roeselare).
In maart 43 werd ik echter Sonderkoerier für Sanitätswezen in het revier van de Flakkazerne te Borrissow. Dit omdat ik zeer goed Duits en redelijk goed Russisch sprak. Mijn taak daar was medicamenten halen op het hoofdhospitaal te Minsk en daarna deze medicamenten en verband te verdelen over de verschillende steunpunten in deze sector.
Later kwam ik bij de divisie Langemarck.
Ik werd door de Amerikanen gevangen genomen in een hospitaal te Harburg. Later werd ik overgebracht naar een gevangenlager in Ratzenburg en tenslotte naar Luneburg. Ik ben met een Limburger Oberscharführer Clement Moors uit Mopertingen uit het gevangenlager gevlucht. Op ons eentje zijn wij beiden terug naar België gekomen. Ik heb van Clement Moors nooit nog iets vernomen.

Een ander O.T.-man schrijft

„Mijn aanmelding in 1942 bij de S.K./O.T. was niet het gevolg van volledig idealisme, doch in grotere mate avontuurlijke nieuwsgierigheid. Eerst na gezien te hebben hoe onze Vlaamse jongens door sluipmoordenaars werden verminkt en afgemaakt, is bij mij een ideaal gegroeid, dat tot op heden omzeggens fanatiek mag worden genoemd."

De inzet van een S.K./O.T.-man (G.V.) met zijn kompagnie

Deze kompagnie bestond uit 110 Vlamingen en vertrok uit Brussel in 1942. Hun opleiding genoten ze te Berlijn-Spandau West en duurde ongeveer zes weken. De opleiding werd geleid door de Germaanse SS. Deze kompagnie werd bestuurd door drie Duitse officieren en door een tiental Vlaamse officieren.
Na de opleiding vertrokken we naar Minsk (Rusland) waar we ondergebracht werden in een kazerne. Van hieruit na een tweetal weken kwamen we tot inzet in Denneskowitschi, een dorp niet ver van Smolensk. Onze lagerplaats aldaar was een houtzagerij die we hadden ingericht als een Stutzpunkt (steunpunt). Hier kwamen we tot inzet tegen partisanen. Dag en nacht werden we door partisanen aangevallen die in de bossen verscholen zaten.
Ook zijn we verschillende malen, samen met Russische soldaten die ingelijfd waren bij de Wehrmacht, ingezet geweest om de O.T. te beschermen die te Smolensk en omgeving werkten aan de wegen en andere werkplaatsen. Soms kwamen we te laat en konden met walg vaststellen welke moordpartij er aangericht was. Dikwijls moesten we in een temperatuur van − 30° onder nul, door sneeuw en ijs onze jongens bevrijden. We vonden hen meestal niet terug. De lagers waren uitgebrand door de partisanen, maar onze jongens waren spoorloos. Vermoord door bandieten die zich terugtrokken in de bossen. In onze kompagnie was ik Rottenführer granaatwerper. Hoeveel jongens er overgebleven zijn kan ik niet zeggen. Spijtig genoeg niet veel. Ik verloor er mijn vriend Roger De Clercq uit Gent.

O.T. EINSATZGRUPPE WIKING

Deze groep was werkzaam in Noorwegen en Noord-Finland.
O.T.-Führer Wiking: Henne.

Deze groep werd ingedeeld in drie „Einsätze"

1. Einsatz Polarbereich (inzet Poolgebied)

Leitstelle te Rovanieme
Abschnittsbauleitung: ABL Inari

a) OBL Kirkenes — Oberbauleitung — Opperbouwleiding
   ABL Kirkenes
   ABL Vadse
   ABL Liinahamari
b) OBL Alta
   ABL Hammerfest
   ABL Repparfjord
   ABL Lakselv
   ABL Honningsvag

2. Einsatz Nordnorwegen (inzet Noord-Noorwegen)

ABL Tromso
ABL Nordreisa

a) OBL Narvik I
   ABL Harstad
   ABL Engeloy
b) OBL Narvik II
   ABL Morsvik
   ABL Krakmoen
   ABL Tommernes
   ABL Drag
   ABL Kaldvik
   ABL Lagmannsvik
c) OBL Fauske
   ABL Rosvik
   ABL Engan
d) OBL Nordlandbahn
   ABL Nevernes
   ABL Rognan

3. Einsatz Mittelnorwegen (inzet Middennoorwegen)

a) OBL Mo i Rana
   ABL Bodo
   ABL Sandnessjoen
b) OBL Trondheim
   ABL Trondheim
   ABL Namsos
   ABL Trondheim F
c) OBL Bergen
   ABL Maloy
   ABL Sognefjord
   ABL Bergen-Nord
   ABL Bergen-Sud
   ABL Haugesund
   ABL Fjell
d) OBL Kristiansand
   ABL Kristiansand
   ABL Vara
   ABL Lista
   ABL Stavanger
e) OBL Tonsberg
   ABL Larvik
   ABL Frederikstad
f) OBL Andalsnes
   ABL Gossen
   ABL Alesund
   ABL Kristiansund

In Noorwegen en Noord-Finland waren er in het totaal 59 Dienststellen (instanties) van de O.T.: Einsatz, Oberbauleitungen, Abschnittsbauleitungen of Bauleitungen.
In een O.T.-Einsatzkartei (inzet kaartsysteem) voor firma-aangehorigen bevinden zich ook 1500 tot 2000 fiches van Belgische staatsaangehorigen. Dit kaartsysteem berust in het Riksarkivit in Oslo. Er zouden op zijn minst 2000 Belgen (meestendeels Vlamingen) in dienst geweest zijn bij de O.T. in Noorwegen.

LEIDING: EINSATZGRUPPE WIKING. Stand 8.5.1945

Einsatzgruppenleiter der O.T. in Norwegen:

Ministerialrat Henne

Abteilungsleiter der Einsatzgruppe Wiking:

Leiter Abteilung Technik	: Hauptbauleiter Dr. Ing. Feuchtinger
Abt. Bau	: Einsatzleiter Spangenberger
Abt. Nachschub	: Hauptbauleiter Schwarz
Abt. Verwaltung	: Oberfrontleiter Kohlmann
Abt. Frontführung	: Oberstfrontführer Lambert
Abt. Sanitätswesen	: Oberstarzt Dr. Gröne

KORT OVERZICHT DER O.T.-DIENSTSTELLEN

Lijst door J. Van Hees (oud O.T.-Lagerführer, beambte der afdeling V.IV Dienststelle W. Schellenberg) overgemaakt aan Alf. Van Arendonck (auteur van ,,Flamen an der Ostfront).

Benaming	Feldpostnr.	Leiter	Einsatz
Einsatzgruppe West	40260	onbekend Frontführer SS-Staf. Lambert	Parijs
Einsatzgruppe Nord	41154	Fröhlich Frontführer SA-Tr.F. Meyer	Drontheim
Einsatzgruppe Süd	42893	Hoerter Frontführer SS-Hstuf. Behm	Rome
Einsatzgruppe Süd-Ost	44568	Onbekend Frontführer SA-O.Tr.F. Stuhlberg	Saloniki
Einsatzgruppe Rusland-Nord	44879	Major Kumpf O.T.Verb.Fhr.Frontf. SS-Hstuf. Lehnke	Pleskau
Einsatzgruppe Rusland-Mitte	43562	Menning O.T.Verb.Fhr.Frontführer SS-Stubaf. Lahn	Minsk
Einsatzgruppe Rusland-Süd	44719	Klugar O.T.Verb.Fhr.Frontführer SS-Stubaf. W. Hülsebusch	Charkow
Einsatzgruppe Kaukasus	45617	Dr. Adam O.T.Verbr.Fhr.Frontführer SS-Ustuf. Herbert	Stalino

Benaming	Feldpostnr.	Leiter	Einsatz
Einsatzgruppe Jacob		Heeresgruppe Bertha	Charkow
Einsatzgruppe Rusland-Süd	38903	Dr. Renner	Charkow
BBL Jagersberger	47815	Dr. Ing. Jagersberger	Bjelgorod
		Frontführer SS-Ustuf. Schröder	
O.T. Zentrale Berlin	18321	Dr. Todt/Speer	Berlijn
	18321	Frontführer Generalmajor von Lettow-Vorbeck	
	18321	Frontführer SS-Oberführer Schneider	
Einsatz Hackelberg	40388	Dr. F. Hackelberg Frontführer SS-Ustuf. Willi Alexander Flamenführer O.T.-Trupführer Georg Lautem	
Einheit 43	04634		
Einheit 49	04994		
Einsatz Dr. Heidenreich	30325	Dr. Heidenreich Frontführer RAD-Feldmeister Wünderlich	Charkow
Einsatz Navratil	06200	Gen.Ltn. Navratil Frontführer SS-Hstuf.	Stalino Schmidt
Einsatz Süd-Holz	40277	onbekend Frontführer O.T.-Haupttruf. Gronemeyer	Kiew
Einsatz Klugar	41319	Dr. Ing. Klugar Frontführer SA-Otruf. Hermann	Dnjeprpetorwsk
OT-Dulag Breslau-Dyhernfurth		Frontführer Haupttruppführer Fritz Kleber	
OBL Lorient	44559	Ing. Hermann Frontführer Otrf. Schmitz	Lorient
OBL Bordeaux	46889	onbekend Frontführer Truppf. Herbert	Bordeaux
OBL Boulogne	43997	onbekend Frontführer RAD-Feldmeister Schuesske	Boulogne
OBL Marseille	44556	Dr. Canaris Frontführer SS-Hstuf. Ziegler	Marseille
OT-Dienststelle Brussel	34869	NSKK-Hstuf. Spegg. dan Wolff Frontführer OT-Haupttruppführer Glanzer Lagerführer Weinecke en Van Hees	Brussel

S.K. Kompagnie van 110 Vlamingen in de kazerne te Spandau-West.

Brussel 2 oktober 1942. Vertrek naar het Oostfront.

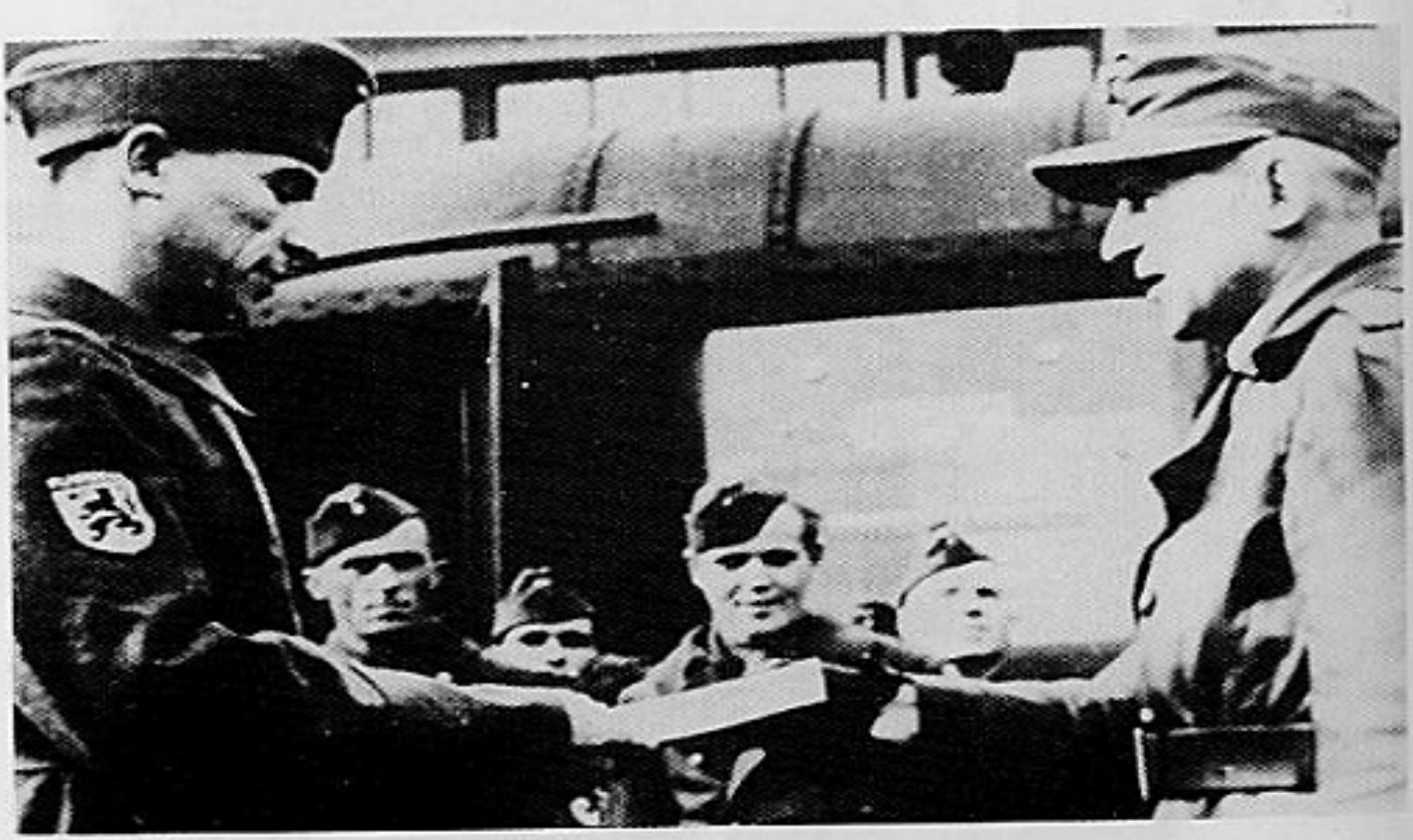

Brussel 26 oktober 1942. Vertrek van de 2000 Vlaamse O.T. mannen naar het Oosten. Aan O.T.-man Casselman wordt een geschenk aangeboden door Hauptruppführer Glanzer.

Brussel 17 juni 1942. Eedaflegging. De Frontführer Korn onderhoud zich met de nieuwelingen.

Brussel 17 juni 1942. Eedaflegging. Een algemeen zicht tijdens de rede van de Chef der Mannschafterziehung Hetzer.

Het begrip frontarbeider is geboren. Met schop en geweer.

Vlaamse O.T.-mannen in gesprek met mannen van het Vlaams Lgioen in 1942 voor Leningrad.

Optocht door Brussel.

Brussel 2 oktober 1942. Vertrek naar het Oostfront.

Brussel 5 november 1942. Terugkeer uit Rusland. De aankomenden gelijnd op de kaai van het noordstation te Brussel.

Brussel 5 november 1942. Terugkeer uit Rusland.

Westkust Frankrijk 1942. De nieuwe leeszaal.

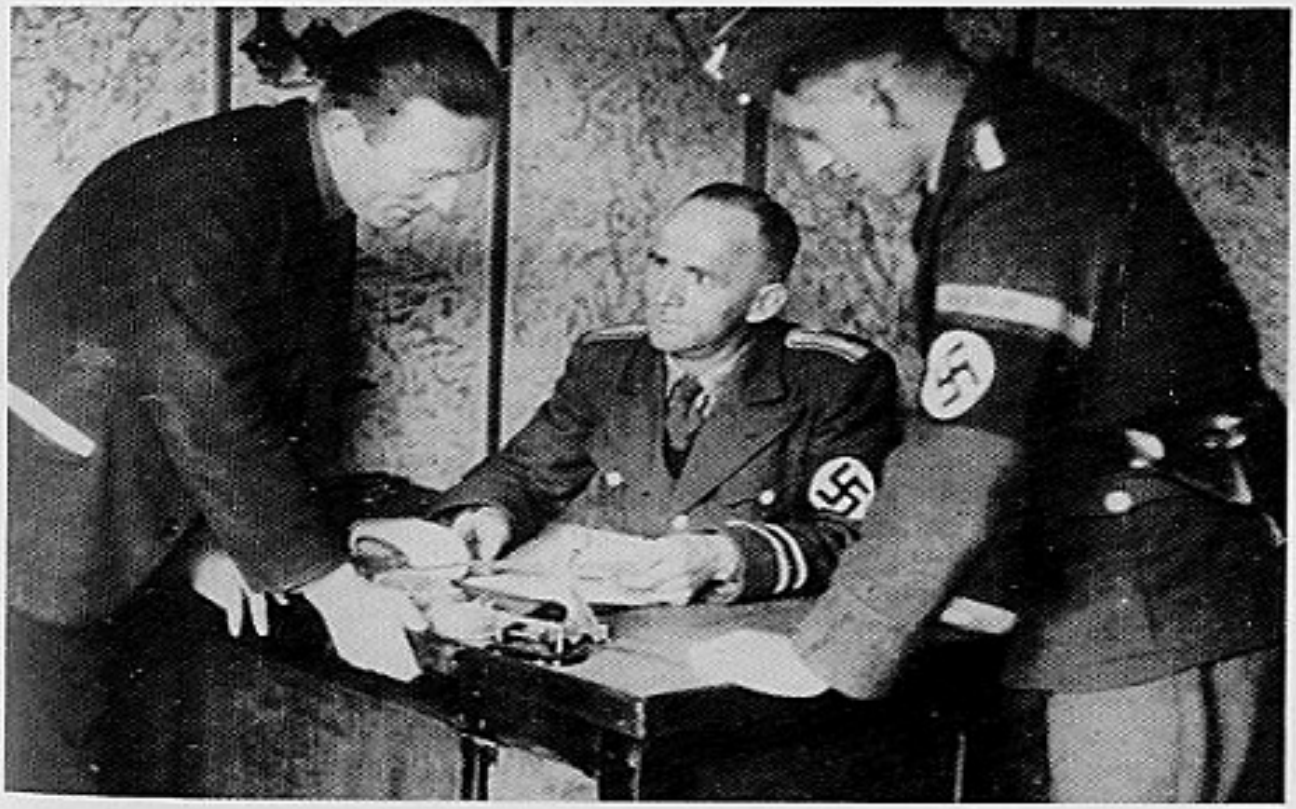

Westkust Frankrijk 1942. Vlaamse verbindingen in onderhandeling aangaande de verzorging van de O.T.-mannen.

Na harde dagtaak een vrolijke noot. De O.T.-fanfare in Noord-Frankrijk.

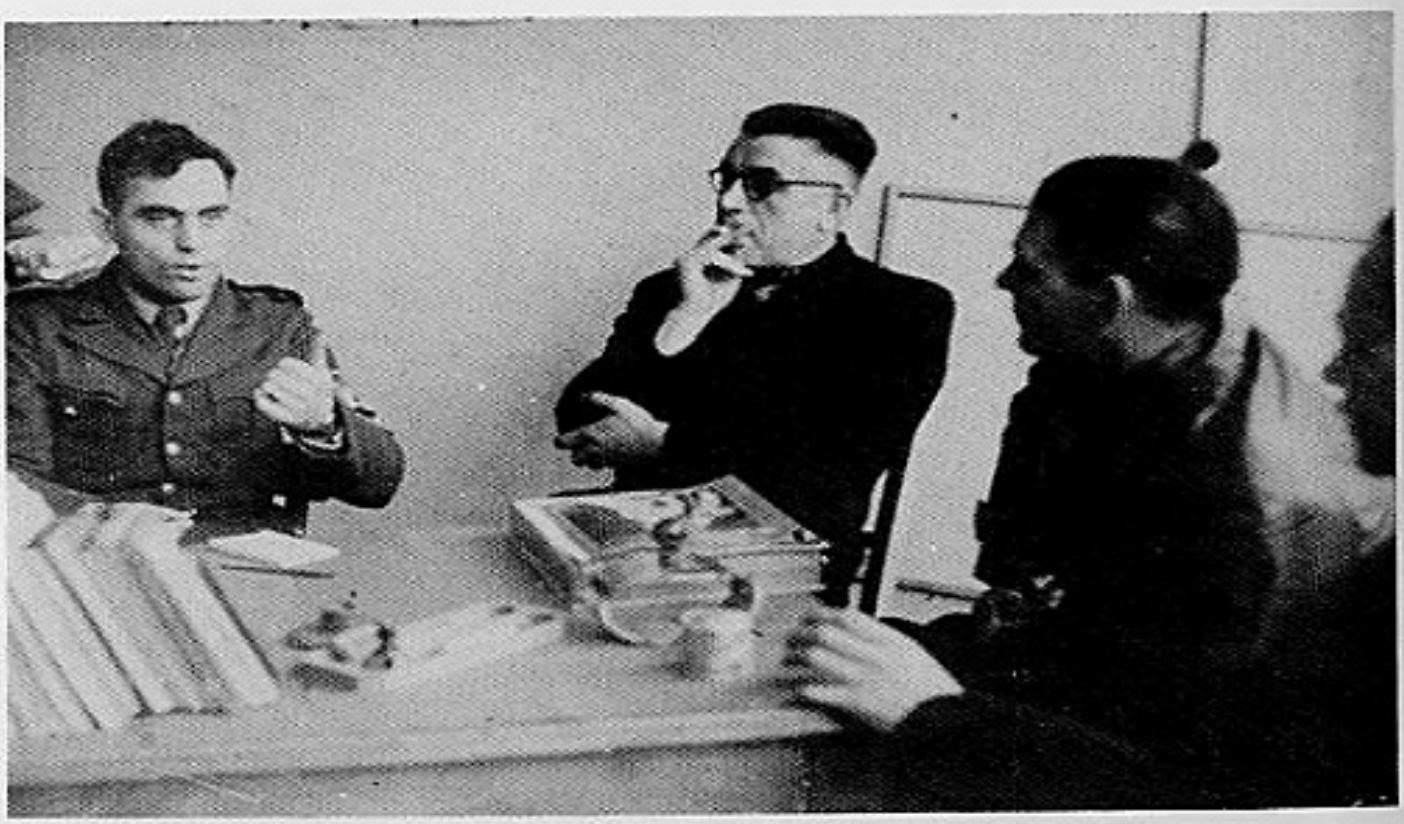

Planning en werkverdeling.

Drill even hard als elke infanterist.

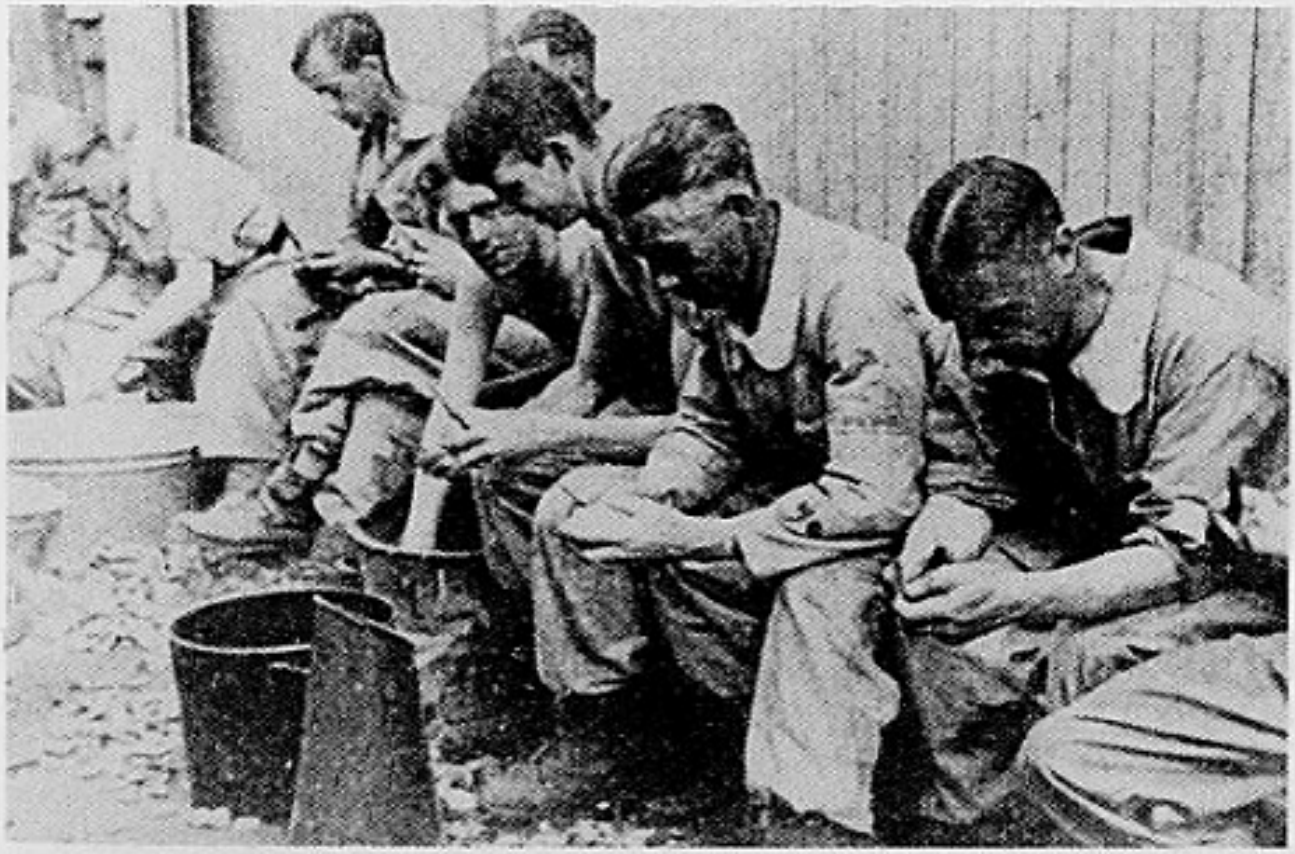

Voor de inwendige mens wordt gezorgd.

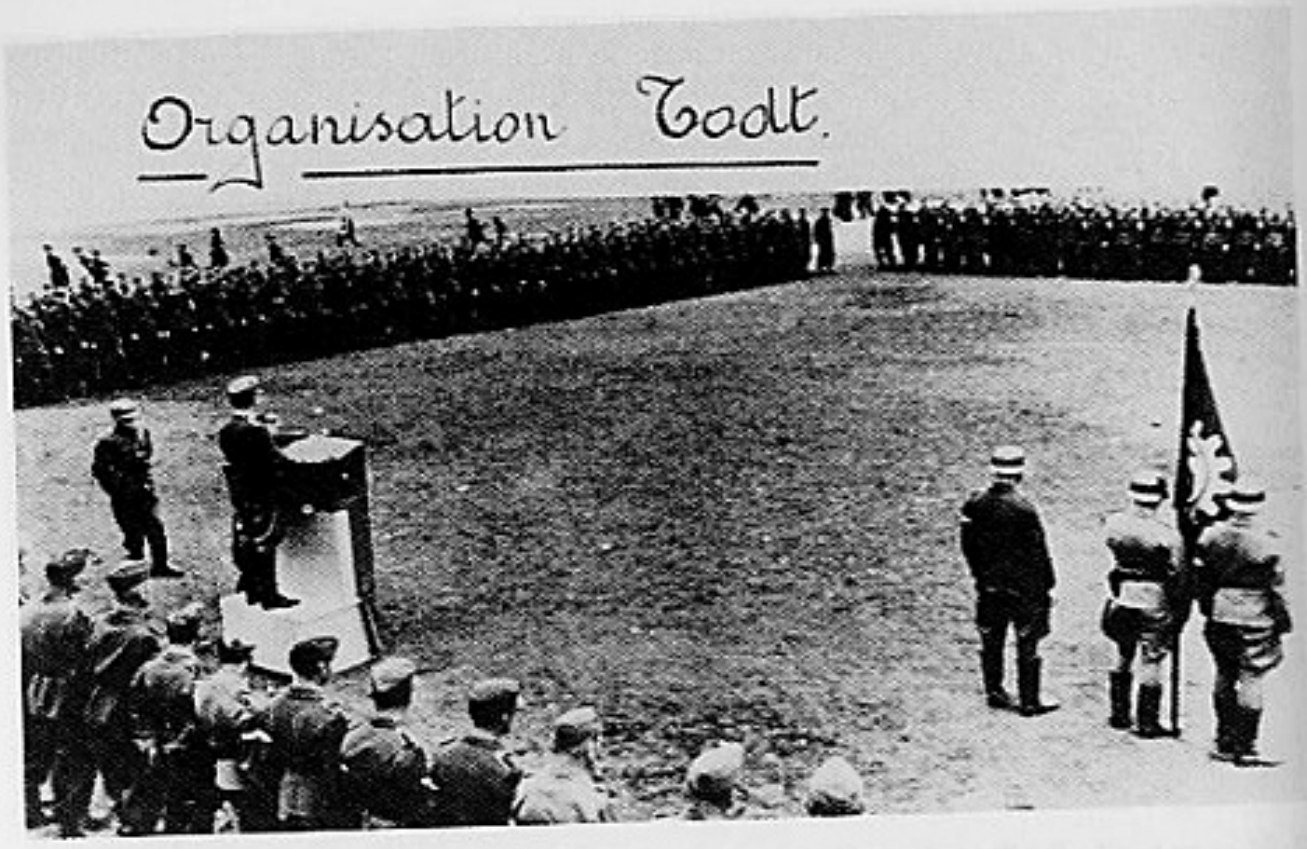

Aangetreden voor de eedaflegging.

Erewacht bij de heldentafel op een dodenhulde te Brussel.

O.T.-mannen wordt het E.K.II uitgereikt ofschoon zij niet tot de strijdende troepen behoren.

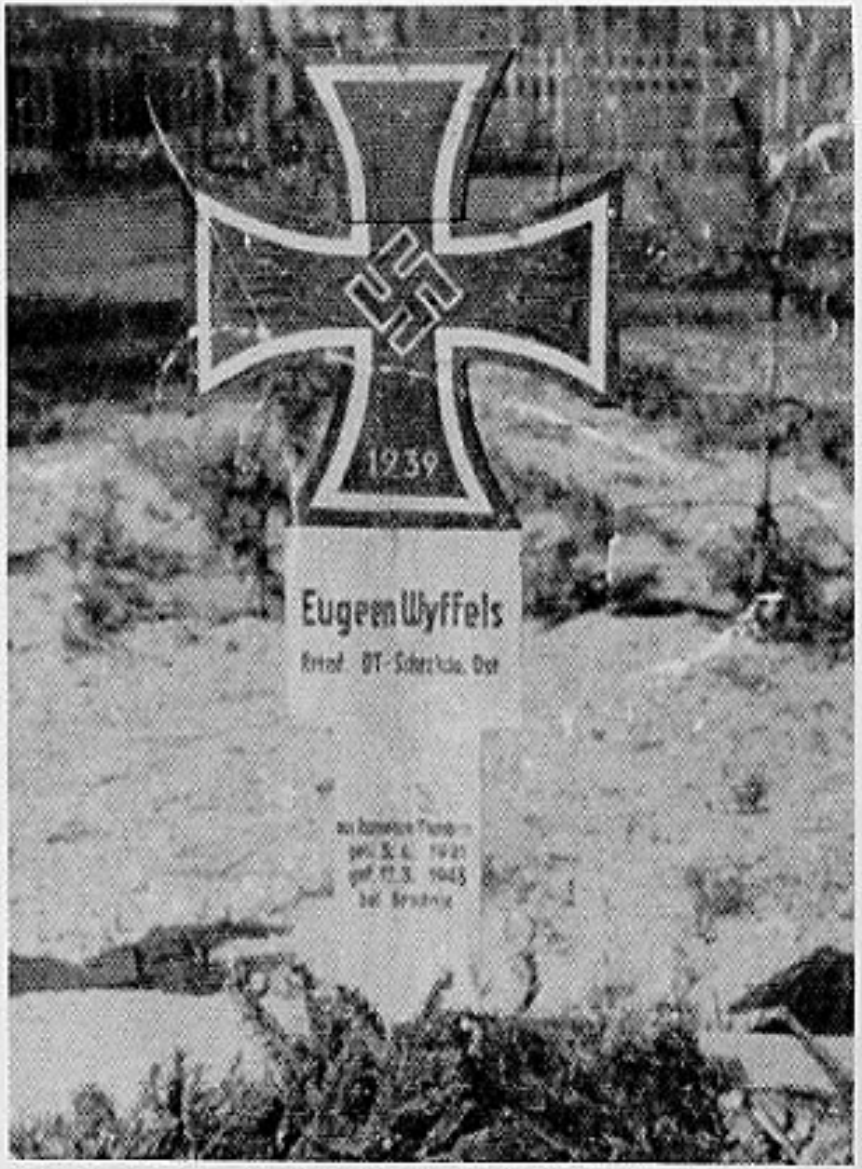

Hij stierf en vocht als een soldaat. Eugeen Wyffels, S.K./O.T. Bradnje.

In verlof te Brussel 1944. Rechts: G. Verspeelt. Links: J. Van de Stickel.

Een der jongste, pas 16 jaar. Louis in oktober 1942. Berlijn, Grunewald.

Brussel 5 november 1942. Terugkeer van het Oostfront. Hauptruppführer Glanzer heet de aankomenden welkom.

In verlof. Karel De Buysschere midden zijn familie.

Joris Van Severen. Vermoord te Abbeville in mei 1940.

Bloemenhulde door de D.M.O. op het kerkhof te Abbeville in mei 1941.

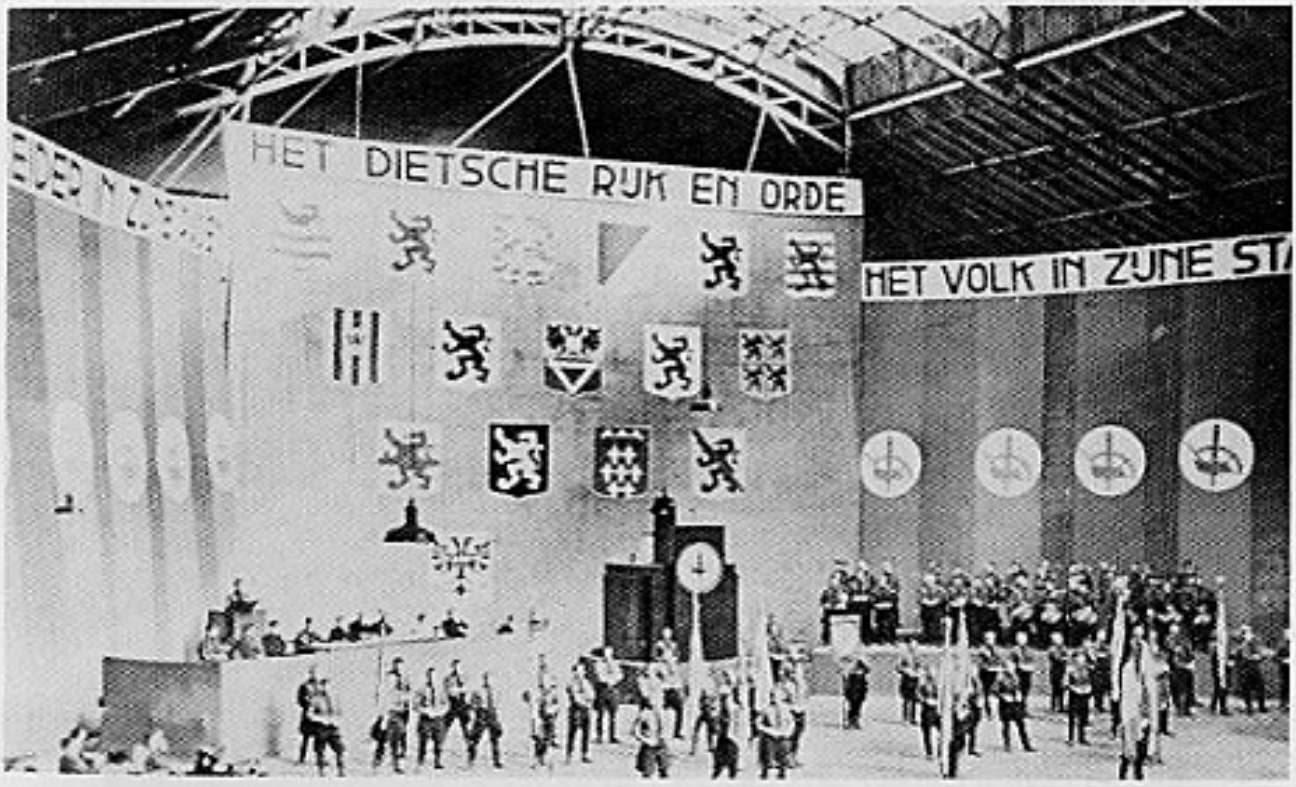

Dinaso 1940. Machtsvertoon.

D.M.O. en Z.B. samen op stap te Sint-Niklaas — mei 1941. Samensmelting van beide milities. Uiterst rechts: schaarleider Leo Verbeke. Met kruisje Emiel Van Dorsselaere (gevallen op het Oostfront), Jef Mels (gevallen op het Oostfront), Kamiel De Wilde (gevallen op het Oostfront), Raf De Pauw (overleden Oostfronter), Hilaire Christiaens (vermist Oostfront), Soyeux Li (terechtgesteld).

Schaar Antwerpen.

MARINEARTILLERIE
MKB

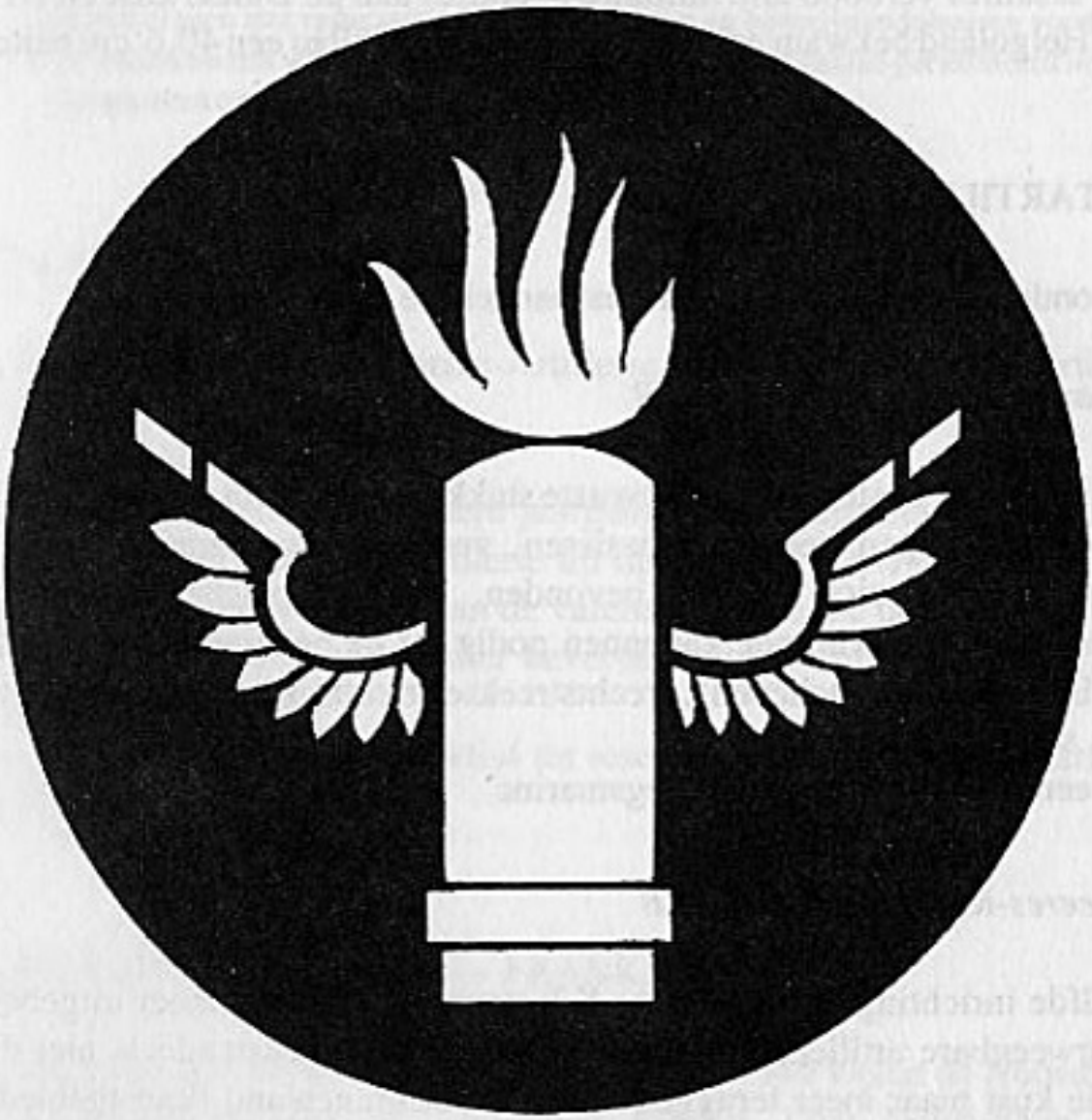

D.M.O. en Z.B. samen op stap te Sint-Niklaas — mei 1941. Samensmelting van beide milities. Uiterst rechts: schaarleider Leo Verbeke. Met kruisje Emiel Van Dorsselaere (gevallen op het Oostfront), Jef Mels (gevallen op het Oostfront), Kamiel De Wilde (gevallen op het Oostfront), Raf De Pauw (overleden Oostfronter), Hilaire Christiaens (vermist Oostfront), Soyeux Li (terechtgesteld).

Schaar Antwerpen.

MARINEARTILLERIE
MKB

Tot de beslissende gebeurtenissen in de oorlog 1939-1945 behoorden de landingen van de geallieerden op de door de Asmogendheden bezette kusten. In deze kustgevechten speelde de Artillerie een zeer beduidende rol. De Kustartillerie was de ruggegraat van iedere verdediging aan de kust.

OPBOUW DER MARINEARTILLERIE

Na het verbreken door Duitsland in 1933 van het Diktaat van Versailles, werd met de opbouw van de verdediging van hun eigen kust begonnen. Het diktaat van Versailles verbood alle militaire operaties aan de Duitse kust en Helgoland. Helgoland bekwam een 30,5 cm batterij en Pillau een 40,6 cm batterij.

KUSTARTILLERIE

Men onderscheidde twee totaal onafhankelijke artilleriegroepen:

a. Marine-Küstenartillerie MKB

Haar inrichting bestond uit: plaatsvaste stukken geschut op een vast platform of voetstuk, opgemeten lengtebasissen, vuurleidingsapparatuur aangepast aan doelen die zich op zee bevonden, stereoskopische afstandsmeetgereedschap, snel vurende kanonnen nodig tot de bekamping van snel beweeglijke doelen (schepen), rechtstreekse richtkijkers, pantsergranaten tegen scheepspantsering.
Was een onderdeel van de Kriegsmarine.

b. Heeres-Küstenartillerie HKB

Dezelfde inrichting als de Marine-Künstenartillerie maar meer uitgebouwd als beweegbare artillerie. Haar batterijen stonden meestendeels niet direct aan de kust maar meer teruggetrokken in het binnenland (kunstgebied).
Was een onderdeel van de Wehrmacht (Heer).

MARINE-KUSTENARTILLERIE

Deze eenheid bestond niet uitsluitend uit artilleriegeschut maar daarnaast beschikte deze eenheid nog over Flakbatterijen (zware en lichte) die de

ingebouwde geschutstellingen moest beschermen tegen luchtaanvallen. Deze batterijen waren reeds in 1944 uitgerust met radar en de fijnste meetapparaten. De marine-artillerie batterijen waren zo ingebouwd en beschermd door meters dikke betonbunkers, waarin al het nodige voorzien was voor een wekenlange belegering op zee, nl. munitie, verpleging, water enzomeer. Men mag zeggen, het waren vestingen op zichzelf.
Niet alle steunpunten waren als een vesting te beschouwen. Vooral de Atlantikwall kende grote hiaten in zijn verdedigingsstelsel.
Luitenant-Generaal Speidel schrijft in „Invasion 1944" op bladzijde 61:

> „... de ganse vestingsbouw leed aan fouten ener leidende idee, aan materiaaltekort, aan bevoegdheidsmoeilijkheden. In 1944 waren aan de open kust alleen steunpuntbevestigingen met radar stationen, bevelstanden en batterijstandplaatsen voorhanden. De onderkomens waren gevechtsklaar uitgebouwd maar zelden gebetoneerd ingevolge materiaaltekort."

PERSONEELSBEZETTING

In vredestijd beschikte de Marine-Artillerie over slechts 6 Marine-Artillerie-Abteilungen (afdelingen).
Het kader bestond uit:

1. Reserve-officieren van oudere jaargangen, meestendeels officieren van de toenmalige Matrosenartillerie uit de oorlog 1914-1918;
2. Gewezen onderofficieren van de varende marine die door de uitbreiding van de Wehrmacht tot officier bevorderd werden en niet in staat waren zeedienst te doen;
3. Jongeren, die in de opbouwtijd tot reserve-officier der Künstenartillerie opgeleid werden.

INZET HOLLAND - BELGIË - FRANKRIJK

Door de veldtocht in het westen van mei en juni 1940 vielen de Noordzee en de Atlantische oceaankusten in Duitse handen. Daar Noorwegen al het nodige materiaal tot het verdedigen van de Noorse kusten verslonden had, moest nu een deel vrijkomen en overgeplaatst worden naar de Hollandse, Belgische en Franse kusten.
De Belgische en Franse kusten waren door de Belgen en de Fransen maar matig versterkt voor mei 1940. Daarentegen bezaten de Hollanders uitstekende kustversterkingen met goed uitgebouwde batterijstellingen en bijhorend materiaal. De Duitsers namen dan ook onmiddellijk beslag van al deze

stellingen die ze aanpasten aan hun normen. Zo stellen we vast dat de ganse kustverdediging aan de Atlantikwall uit de meest verscheidene stukken geschut aller nationaliteit bestond.
Een in september 1944 door de Engelsen opgemaakt overzicht, geeft volgend beeld.

44 Franse modellen	van 2,5 cm tot 52 cm
19 Russische modellen	van 4,5 cm tot 15,2 cm
12 Joegoslavische modellen	van 7,5 cm tot 22 cm
2 Hollandse modellen	van 7,5 cm tot 10,5 cm
4 Belgische modellen	van 7,5 cm tot 12 cm
25 Tsjechische modellen	van 3,7 tot 30,5 cm
7 Poolse modellen	van 7,5 cm tot 22 cm
6 Oostenrijkse modellen	van 7,65 cm tot 10 cm

Vanaf juli 1940 lag het zwaartepunt van de Duitse kustverdediging bij Calais (Kales) en Boulogne (Bonen) met het oog op de landing in Engeland, de operatie ,,Seelöwe''.
Volgende batterijen werden opgebouwd:
De 38 cm batterij Todt;
de 30,5 cm batterij Friedrich-August;
de 28 cm batterij Prinz Heinrich;
de 28 cm Torenbatterij Grosser Kurfürst;
de 24 cm batterij Oldenburg;
de 40,6 cm batterij Lindemann.
Daarnaast lichtere batterijen en marinesteunpunten (vooral U-boten). Later kwam daarbij een 38 cm batterij ten westen van Cherbourg.
In juni 1944 kwamen alleen volgende stellingen klaar:

Ile de Croix	2-20,3 cm in doppeltoren
Ile de Ré	2-24 cm (rondom en open)
Gironde Nord (La coubre)	2-24 cm (rondom en open)
Le Havre (Octeville)	3-38 cm (met draaibare koepel)

Toen Veldmaarschalk Rommel in de winter van 43/44 de leiding kreeg van de Heeresgruppe B (opbouw van de Atlantiekwall), was het gevaar van een nakende landing der geallieerden geen loos alarm meer. De laatste reserve der Marineartillerie werd naar hier overgeplaatst. Zo onder meer kwamen er batterijen te Calais, Marcouf, Longues, Honfleur en Vasoui. Daarbij richtte Rommel de verdediging van de strandlijn in door het plaatsen van mijnen op het strand, planten van boomstammen tegen het landen van zweefvliegtuigen (Rommelasperges), strand en voorstandsperren, M.G.-schietstanden, enz...

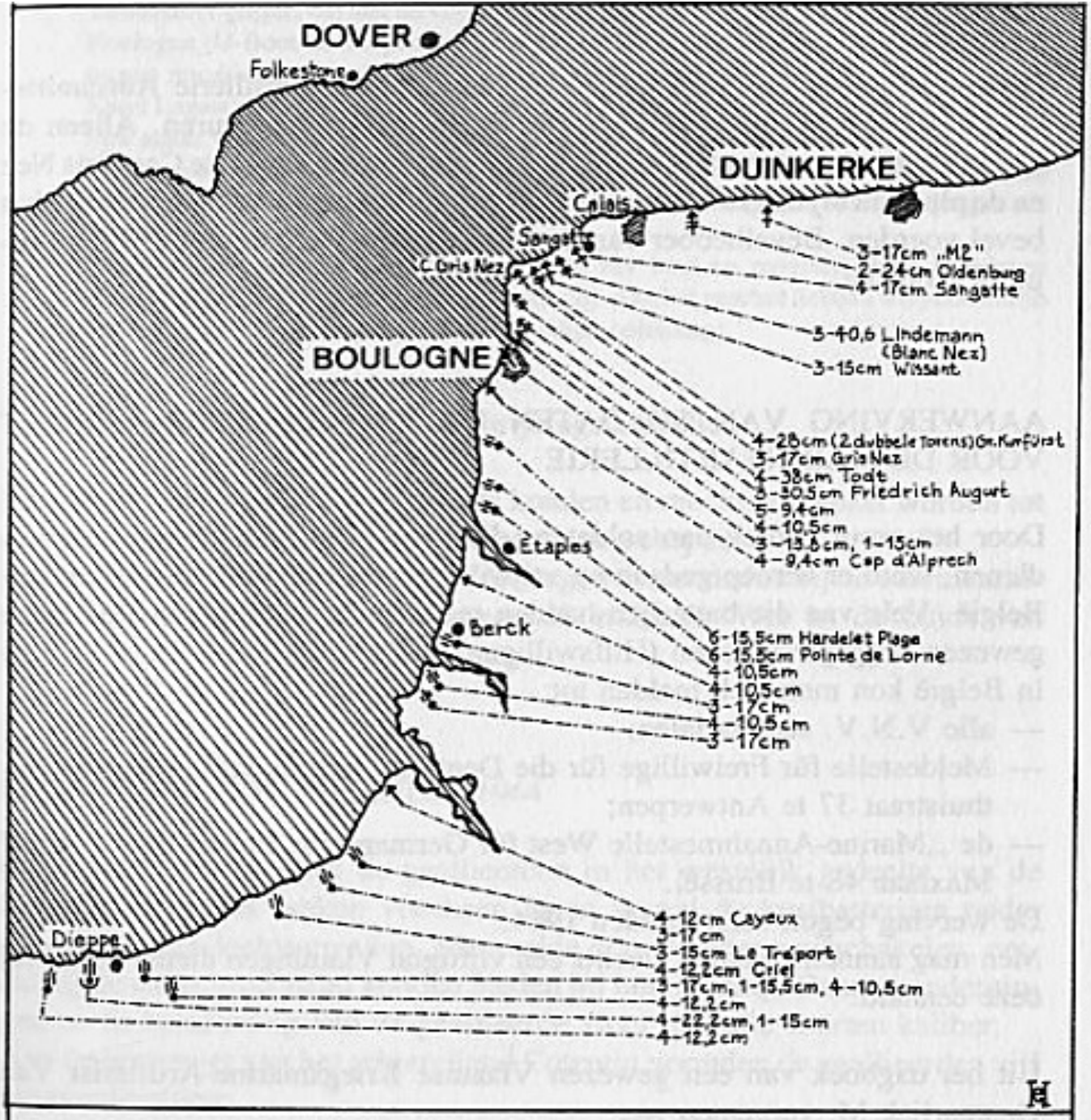

MARINE & HEERESKÜSTEN-BATTERIEN AAN HET KANAAL 1944

↑, ↑, ↑ = l, m, zw. Mar. bttr.

↓ ↓ = l. u. m, zw. Heer. bttr.

HET BEVEL

De sectoren stonden onder het bevel van de Künstenartillerie Abschnittskommandeuren meestendeels waren het Heereskommandeuren. Alleen de Marinezwaartepunten zoals bij de vernauwing van het kanaal te Cap Gris Nez en de plaatsen bij de grote havens waren het de Marinekommandeuren die het bevel voerden. Bevelhebber van de marinegroep Marinegruppe West: Admiral Krancke.

AANWERVING VAN SOLDATEN UIT DE EUROPESE LANDEN VOOR DE MARINEARTILLERIE

Door het groot gebrek aan soldaten, die deze kustbatterijen moesten bedienen, werd er beroep gedaan op vrijwilligers uit Frankrijk, Nederland en België. Vele van die batterijen hadden reeds een bezetting van Russische gewezen krijgsgevangenen (Hilfswilligen).
In België kon men zich melden tot:

— alle V.N.V. secretariaten;
— Meldestelle für Freiwillige für die Deutsche Kriegsmarine, Korte Gasthuistraat 37 te Antwerpen;
— de ,,Marine-Annahmestelle West für Germanische Freiwillige'', Adolf Maxlaan 48 te Brussel.

De werving begon eerst midden 1944.
Men mag aannemen dat er slechts een vijftigtal Vlamingen dienst deden bij deze eenheid.

Uit het dagboek van een gewezen Vlaamse Kriegsmarine-Artillerist Van Oostenrijck M. vernemen we:

> ,,Vanaf 1944 werden in gans Vlaanderen grote propagandaborden opgesteld met oproep tot aanmelding voor de Kriegsmarine-Artillerie. Op Duitse diensten kon men dan een aanmeldingsformulier bekomen.
> Werd opgeroepen om zich aan te melden in Antwerpen in de woonst van officier Karel Lagast (juli 1944). We, K. Lagast en ik, vertrokken per auto naar Armentieres (Frankrijk). Daar ontving ik mijn uniform: helm, tornister, en al wat er bijbehoorde (uitgenomen wapens).
> Vandaar per vrachtwagen naar Lumbres (St. Omer). Dit lager was een verplegingslager der Kriegsmarine. Barakken gebouwd rond een papierfabriek. We werden opgeleid door twee Feldwebels van de Kriegsmarine-Artillerie. Gewone opleiding d.w.z. kennis van alle kleine wapens alsmede de nodige drill.
> Tijdens de dag moesten we de wacht optrekken aan de ingangspoorten, 's nachts ,,Streife'' met Duitse kameraden en waakhonden (Duitse en Mechelse schepers).

Tussendoor gingen wij met de voedseltrein of vrachtwagen mede als wachtposten naar Boulogne (U-Boot en Torpedoboothaven). In Boulogne haalden we met een vrachtwagen munitie op voor het geschut in het binnenland.
Karel Lagast was de enige Vlaamse officier. Ik heb hem slechts een paar maal gezien. Een naam van de twee Feldwebels is me bijgebleven: Jung. We waren er met 19 Vlamingen, waaronder Marcel De Bets, Walter Verfaille en Six. Verder een drietal uit Antwerpen, één uit Mortsel een tweetal uit West-Vlaanderen en een H.J.-jongen uit Antwerpen.
Onze artilleriestellingen lagen verspreid in het land en moesten de V-1 basissen beschermen waarvan er juist een achter ons lag. Aan het geschut hebben wij persoonlijk nooit gestaan (dit door gebrek aan de nodige opleiding)."

Een origineel propaganda- en inschrijvingsformulier

Uit dit formulier blijkt dat ze slechts konden en mochten ingezet worden tot verdediging van eigen bodem en niet op de schepen.
We konden niet vaststellen dat er Vlamingen dienst deden bij de Marineartillerie kusten batterijen te Zeebrugge of te Heist. Wel in de buurt van Boulogne, Duinkerken en Cherbourg.

DE INVASIE IN NORMANDIË 1944

Op 6 juni 1944 landden de geallieerden in het westelijk gedeelte van de Seinebocht. Reeds weken voorheen lagen vooral de kustbatterijen onder ononderbroken luchtaanvallen. Men wilde deze voorheen uitschakelen, omdat zij de enige weerstand konden bieden bij hun landing. Daarbij ondergingen ze de beschieting van de geallieerde vloot met alle soorten kaliber.
Aan de oostoever van het schiereiland Cotentin vormden de geallieerden vijf bruggenhoofden:

Sector	*Aantal manschappen*	*Eenheden*
Utah	23.000	VII. US-Korps
Omaha	34.250	V. US-Korps
Gold	24.970	XXX. Brit. Korps
Juno	21.400	I. Brit. Korps en Canadezen
Sword	28.845	I. Brit. Korps en Canadezen

Gedurende de D-dagen ondernamen de geallieerden 14.000 luchtaanvallen met een afgooi van 11.912 ton bommen. Daarbij verloren ze 127 vliegtuigen en werden er 63 beschadigd (Uit: Victory in the West van L.F. Ellis).
Door storm en maneuverfouten verloren de geallieerden meer schepen dan door beschieting van de Marineartillerie.

DE MARINE-ARTILLERIE ROEPT U!

Door de Duitsche Kriegsmarine wordt overgegaan tot het opnemen van Vlamingen in een speciale eenheid met inzet in Vlaanderen en Noord-Frankrijk. (Dus geen inzet op de schepen.)

DE VLAMINGEN
DIE ZICH MELDEN VOOR DE
MARINE-ARTILLERIE
WORDEN INGEZET TER BESCHERMING VAN HUN
EIGEN LAND
Inlichtingen op alle V.N.V. Arrondissementssecretariaten.

VERGOEDINGEN, LOON, enz.

1. De manschappen ontvangen een soldij van 1 RM. per dag.
   Unterführers 1.4 RM. tot 2 RM. per dag.
2. De familieleden bekomen volgende vergoeding :
   Voor ongehuwden : bfr. 2.125 per maand.
   Voor gehuwden : bfr. 2.687,50 per maand, verhoogd met een familievergoeding van bfr. 125,— per maand en per kind onder de 16 jaar.
3. De gezinsleden zijn bovendien kosteloos verzekerd tegen ziekte bij de « Deutsche Krankenkasse » te Brussel.

VERPLEGING :

De manschappen bekomen de troepenverpleging gangbaar bij de Duitsche Wehrmacht. De kleedij wordt gratis door de Marine bezorgd.

VERPLICHTING :

Men is onderworpen aan de discipline der Marine, gehoorzaamheid verschuldigd aan zijn Vlaamsche en Duitsche Oversten en verplicht den eed van trouw af te leggen aan den Führer Adolf Hitler.
Men mag niet veroordeeld geweest zijn tot ernstige gevangenisstraffen.
Kandidaten kunnen zich aanmelden op alle V.N.V. Secretariaten, of onderstaande verklaring, ingevuld en onderteekend, onder omslag zenden : Melaan 14, Mechelen.

INSCHRIJVINGSFORMULIER

(Invullen in blokletters)

Naam Voornamen
Juiste woonplaats Provincie
Straat en huisnummer
Geboren te :
Beroep
Lid van V.N.V. — D.M. — D.B.V.
meldt zich voor de Marine-Artillerie

den 19

(Handteekening)

1. week	*Duitse tegenstand*	*het weder enz.*
verloren boten	64	34
beschadigde boten	106	106
	170	140
2. en 3. week		
verloren boten	27	118
beschadigde boten	29	297
	56	415
Eerste invasiemaand		
verloren boten	261	
beschadigde boten	606	

Wat konden 10 tot 20 batterijen tegen ongeveer 5000 schepen der invasievloot?

De zich in Frankrijk bevindende Duitse eenheden van het Heer (Landleger) waren dermate zwak dat ze niet degelijk konden ingrijpen. De 12. SS-Panzerdivision H.J. en de Pz. Lehr-Division werden eerst om 14.35 uur op 6 juni vrijgegeven en stonden op dat ogenblik 120 tot 180 km van het gevechtsveld verwijderd. Beide pantsereenheden konden slechts op 9 juni tot de tegenaanval overgaan.

De doorwegende oorzaak van de Duitse nederlaag was wel de hopeloze inferioriteit aan personeel, uitrusting en bewapening van al de vier Wehrmachtsdelen (Wehrmacht, Luftwaffe, Marine en Waffen SS). De Duitsers beschikten over het 7. Leger (Gen. Oberst Dollmann) en het 15. Leger (Gen. Oberst von Salmuth) en het LXXXI. Armeekorps (Gen. Knutzen). Deze legers bestonden uit divisies die nog geen regimentssterkte hadden en die grotendeels werden aangevuld door Hiwi's (Russische vrijwilligers, gewezen krijgsgevangenen). Hun materiaal was beneden alle gevechtswaarde.

GEVECHTEN BIJ CALAIS EN BOULOGNE

Begin september 1944 vingen de gevechten aan tegen de vesting Calais. Op 15.9.44 werd Blanc Nez en Gris Nez beschoten van uit zee en vanop het vasteland. De batterijen Lindemann, Sangatte en Todt beschoten nog steeds Dover en Folkestone waar branden ontstonden. Op 27.9.44 werd de batterij Gris Nez (17 cm) vernietigd door zware bommenwerpers en artilleriebeschieting. S.W. Roskill beschrijft op bladzijde 136 van ,,The War at Sea 1939-1945'' dat op 26 september de laatste beschieting van Dover

plaatsgreep. Op 29.9.44 was om 15.16 uur alle verbinding verbroken met de vesting Calais. Deze gaf zich over.

In de sektor of de vesting Boulogne leverden de Duitsers strijd om ieder geschut in afwisselende gevechten met afwisselende overwinningen. Op 17 en 18 september ging de batterij ,,Friedrich August'' ten gronde. Op 23 september werden de lichte batterijen Creche I en II als vernield gemeld. Kort daarop verbrak ook die verbinding met de vesting Boulogne, die zich dan ook overgaf. Roskill spreekt van 22 september.

Duinkerke hield het langer vol daar deze vesting geen gevaar betekende voor de geallieerden. Deze vesting gaf zich eerst over op 8 mei 1945 bij de wapenstilstand.
Alle kustbatterijen werden nooit genomen vanuit zee maar vanuit het binnenland.

Uit het dagboek van M. Van Oostenrijck:

,,Op 1 september 1944 werd ons lager gebombardeerd. Geen doden onder de Vlamingen. We werden op vrachtwagens naar Boulogne gevoerd.
Op 3 september in Boulogne en meteen ingesloten door Polen. We lagen ter verdediging aan de grens van de stad ter hoogte van de Napoleonzuil.
Op 17 september een massale luchtaanval op het ganse frontgebied. Onderwijl was ik gewond geraakt. Marcel De Badts werd uit de puinen gehaald en naar het hospitaal gebracht.
Op 20 september werd ik gevangen genomen in het bunkerhospitaal door de Canadezen.
Op 22 september kapituleerde de Vesting Boulogne. Men transporteerde mij naar het hospitaal van St. Omer.
Op 23 september werd ik per trein naar het hospitaal in Rouan gebracht.
Op 25 september in een tentenhospitaal te Bayeux.
Vervolgens werd ik naar Engeland verscheept waar ik in verschillende P.O.W.-Camps verbleef.
Op 17 januari 1946 overgeleverd naar België in een P.O.W.-Camp te Jabbeke.''

UNIFORM

Ze droegen, in tegenstelling met de Kriegsmarine (vlooteenheden), het veldgrauw uniform. Het komt overeen met het veldgrauw uniform van de Wehrmacht, met dit onderscheid nochtans: een anker was op de verzilverde knopen gedrukt, het hoogheidskenteken (adelaar) was in het goud gestikt in plaats van in het zilver. Deze kentekens werden op alle uniformstukken gedragen, zoals muts, kepi, vest en mantel. Ze droegen dezelfde veldmuts als de Wehrmacht maar met in het goud gedrukte kentekens. De dienstgraadkentekens waren van goudgele kleur.

DIENSTGRAADKENTEKENS

Dienstrang	*Schouderstukken*	*Linkerbovenmouw*
Marineartillerie-gefreiter		
Marineartillerie-obergefreiter Unteroffizieranwärter		
Marineartillerie-hauptgefreiter		
Marineartilleriemaat		
Marineartillerieobermaat		
Marineartillerfeldwebel	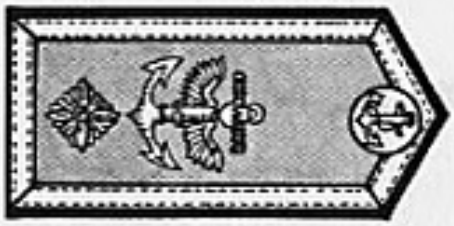	
Marineartillerie-oberfeldwebel		

Schouderstukken *Dienstrang*

Marineartilleriestabsoberfeldwebel

Leutnant zur See

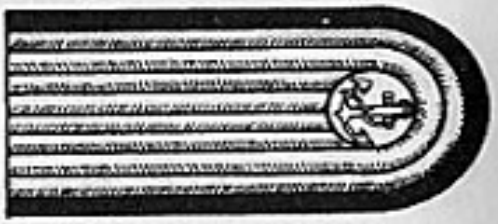

Oberleutnant zur See

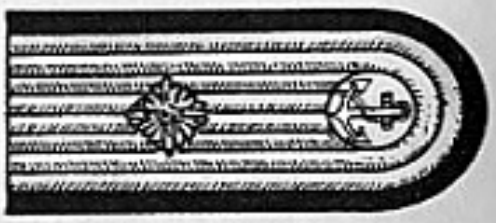

Kapitänleutnant

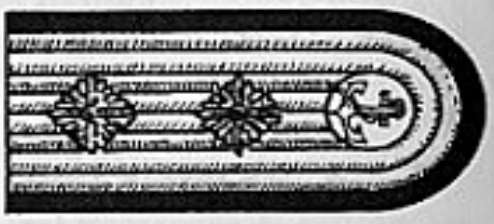

Korvettenkapitän (Major)

Fregattenkapitän (Oberstleutnant)

Kapitän zur See (Oberst)

Konteradmiral (Generalmajor)
Vizeadmiral (Generalleutnant)
Admiral (General)
Generaladmiral (Generaloberst)
Grossadmiral (Generalfeldmarschall)

DINASO
VERBOND VAN DIETS
NATIONAAL SOLIDARISTEN

DINASO
DIETS NATIONAAL SOLIDARISTEN

VERDINASO
VERBOND VAN DIETS
NATIONAAL SOLIDARISTEN

DINASO
DIETS NATIONAAL SOLIDARISTEN

KORTE HISTORIEK

Over het Dinaso en zijn leider, Joris Van Severen, zijn reeds meerdere boeken verschenen waaronder ,,Droom en Daad'' van A. De Bruyne.
Het Dinaso heeft in de loop van zijn bestaan verscheidene en van elkaar totaal verschillende marsrichtingen gekend die steeds aangepast waren aan de evolutie van de politiek en de tijd.
Het werd opgericht door Joris Van Severen op 6 oktober 1931 onder de benaming Verdinaso (Verbond van Diets Nationaal Solidaristen). Deze organisatie was op een diktatoriale grondslag gebouwd. Zij propageerde ,,Dietsland'': de noordelijke en de zuidelijke Nederlanden. Er werden geen leiders verkozen doch aangesteld. Onder de eerste leiders treffen we: Van Severen, Wies Moens, Emiel Thiers, Pol Van Herzeele, Juul De Clercq, Pol le Roy, Leo Poppe, Jef Missoorten (hoofdkommandant van de Militie) en Jef François.
Het beschikte over twee weekbladen: De West-Vlaming en DeVlag.
Het verwierp het Belgisch federalisme. Van Severen beklemtoonde dat ,,Los van Wallonië'' de enige waarborg is om het Dietse volk buiten een Frans-Duitse oorlog te houden. Men mocht geen pacifist noch anti-militarist zijn: Leert schieten, vecht Dietsland vrij! (Van Severen).
Hun eerste landdag greep plaats te Roeselare op 10 juli 1932. Voor het eerst verschenen uniformen in Vlaanderen. Een nieuw element in de Vlaamse strijd.

NIEUWE MARSRICHTING

Juni 1934. Het Verdinaso gaat de Boergondische toer op en streefde naar een Boergondische Staat in de vorm van 1815-1830, dus samen met de Walen. Van Severen wil al de Nederlandse volkeren, van Friesland tot Kales, herenigen. Men moest de Belgische staat niet omverwerpen maar hem heroveren. Als gevolg van deze marsrichting namen Wies Moens, Ward Hermans en Cyriel Verschaeve ontslag.
Het Verdinaso kreeg het hard te verduren. Uniformverbod, militieverbod, straatgevechten, broodroof, belegering van hun lokalen enz.
Van Severen ontbond op 1 augustus 1934 de militie en werd omgevormd in de Dinaso Militanten Orde, de D.M.O., die geen militie was.
De aanvankelijke groei van het Verdinaso kreeg nu zware klappen. Van de 3.285 leden en de 147 afdelingen bleven er nog slechts de helft over. Broodroof en de crisisperiode speelden hier zeker een doorslaggevende rol. In Nederland telde het nog 162 leden. Voor sommigen was dit verlies toe te

schrijven aan de nieuwe marsrichting. En spijts alles behield het Verdinaso haar waardigheid en dwong eerbied af van vriend en vijand.

Uit ,,De Pers'' van 6 november 1934

Wies Moens, Ward Hermans en Dr. Bruch uit het Verdinaso

Wij vernemen nu zulks officieel in ,,Hier Dinaso'' van verleden zaterdag. We zijn op inlichtingen daarover geweest en we kunnen onze lezers mededelen:
Dat Wies Moens sedert augustus zijn ontslag gaf, maar dat Van Severen, uit vrees voor de openbaarmaking ervan, weigerde het in zijn blad op te nemen, tot Wies Moens dreigde met openbaarmaking op een andere manier. Dan verzocht Van Severen hem den datum van het ontslag te mogen veranderen, wat Wies Moens weigerde. Deze heeft zich nu verplicht gezien een proces tegen Van Severen in te spannen omdat het beheer van Verdinaso weigert de gelden en de adressen der abonnenten van het tijdschrift ,,Dietbrand'' af te staan aan den rechtmatigen eigenaar van ,,Dietbrand'' nl. den heer Wies Moens zelf, die op de rechtbank van Dendermonde een akte van dezen eigendom bezit.
Volgens het ,,bericht van de leiding'' nl. ,,Hier Dinaso'' zou Ward Hermans zijn ontslag voorwaardelijk ingediend hebben. Het is nochtans geweten dat het ontslag sedert een week bestond, doch Ward Hermans moet om zijn Mechelsche vrienden te verdedigen, een laatste kans gewaagd hebben, waarin hij nochtans zelf niet meer geloofde, blijkens wat hij vóór enkele dagen aan onzen zegsman meedeelde. Onze zegsman las een brief van Ward Hermans aan Van Severen, waarin Ward Hermans duidelijk zegde in geen geval akkoord te gaan met het nieuwe standpunt van Van Severen, maar nog veel minder met de zienswijze van Van Severen over de houding van het Noord- en Zuid-Nederlandsche volk bij een mogelijk gewapend konflikt tusschen Frankrijk tegen Duitschland. Het spreekt van zelf dat Ward Hermans, die onlangs de brosjuur heeft laten verschijnen: ,,West-Europeesche Perspektieven'' waarvan we in ons blad hebben gewag gemaakt en welke handelt over de West-Germaansche volks- en lotsverbondenheid in West-Europa, met zulk verderfelijk standpunt niet kon instemmen. Van Severen had aan Ward Hermans voorgesteld deze brosjuur uit den handel te trekken, mits een hoge vergoeding.
Dr. Bruch, de derde ontslagnemer, was de beste kracht van het Verdinaso in Noord-Nederland. Hij stond eveneens op het Dietsche standpunt en heeft, evenals Wies Moens en Ward Hermans alles in het werk gesteld om Van Severen van zijn verkeerde richting af te brengen.
Zulks is niet mogelijk gebleken. Dat Van Severen met zijn ,,Boergondische'' gedachten spoedig totaal alleen zal staan zoowel in Vlaanderen als in Noord-Nederland, spreekt van zelf. Wanneer men daar eenmaal voldoende zal weten dat Van Severen in ,,zijn'' Dietschland, van plan is het Huis van Oranje op te offeren aan dit van de Koburgers, dan zal het Noorden, zoowel als het Zuiden hem voorgoed den rug toekeeren.

F.

WEEK- EN MAANDBLADEN VAN HET VERDINASO

Jongdinaso: strijdblad der Dietse jeugd.
Dinaso Orde: weekblad van het Verdinaso Nederland.
De Dinaso-Student.
L'Ordre Thiois: Organe mensuel du ,,Verdinaso''
Hier Dinaso: Strijdblad van het Verbond van Dietse Nationaal Solidaristen voor geheel Nederland.
Pays-Bas Belgiques, Pour l'Ordre, Thiois, Organe Mensuel du ,,Verdinaso'', Recht en Trouw, Maandblad der Dinaso Militanten Orde.

VERKIEZINGEN IN MEI 1936

Het Verdinaso deed er niet aan mee. Succes voor het V.N.V.: het komt van 9 op 16 kamerzetels. Ook Rex telt nu 20 zetels.
Het Verdinaso scheen zich te herpakken want op hun vijfde landdag op 9 augustus 1936 waren er te Sint-Kruis-Male ongeveer achtduizend deelnemers. Ook in Nederland was een stijgende groei waar te nemen. Te Brugge waren er ongeveer 500 Nederlanders aanwezig. Op deze landdag kwam men voor een merkwaardig verschijnsel te staan. Men kon geen Vlaamse leeuwenvlag ontwaren wel de Luxemburgse vlag, dinasovlaggen, Dietse oranje-blanje-bleuvlaggen, de Friese Vlag, de gele vlag met de rode Waalse Haan en de Zuidafrikaanse vlag. De Vlaamse Leeuw werd er niet gezongen.
In 1936 vestigde Van Severen nogmaals zijn opvatting van het Dietse Rijk: ,,de Friezen, Walen en Luxemburgers moeten, wegens geopolitische, internationale en historische redenen, verbonden blijven met het Dietse volk, onder de hegemonie van het Dietse volk, van de Dietse Volksstaat.''
Ook dit jaar verscheen het maandblad ,,l'Ordre Thiois'' (De Dietse Orde).
Einde 1936 telde de D.M.O. van 700 tot 800 manschappen.

HET VERDINASO STAPT ACHTER DE BELGISCHE VLAG

Op de zesde landdag van het Verdinaso de 29 augustus 1937 in het Sportpaleis te Antwerpen stapten de D.M.O. achter de Belgische en de Nederlandse vlaggen. Het Verdinaso beschouwde het Belgische Rijk als een integrerend deel der Nederlanden. Het Verdinaso stond derhalve niet negatief tegenover dat Belgische Rijk, maar wel positief.
De leuze van het Verdinaso bij deze landdag is niet meer ,,Dietsland en Orde!'' maar wel ,,Het Dietse Rijk en Orde''. Terwijl verduidelijkt werd dat

het Rijk betekent: België, Nederland en Luxemburg in één politiek verband. In het juninummer van ,,Recht en Trouw'' van de D.M.O. werd Grammens aangevallen om zijn taalgrensaktie. Eveneens werd Tollenaere verafschuwd als een revolutionaire mondheld.
Van Severen verklaarde in april te Sint-Niklaas dat de Walen Dietsers zijn. De volksgroepen zijn: de Vlamingen, de Hollanders, de Brabanders, de Limburgers, de Zeeuwen, de Gelderlanders, de Friezen, de Henegouwers, de Namenaren, de Luikenaren, de Luxemburgers. Volgens Van Severen leidde het federalisme naar separatisme en uiteindelijk naar een verdere noodlottige verscheuring der Nederlanden.
Bij de aanvang van de zevende landdag van het Verdinaso op 11 september 1938 stapten in het Feestpaleis te Gent voor het eerst de leden van het Verbond der Dinaso Corporaties op en dit na vier jaar kadervorming. Zij droegen een groene armband met een zwart kenteken: een tandrad met twee ineengestrengelde handen, in een witte cirkel. Er waren ditmaal ook Franse opschriften in de zaal. Aan Voorhoeve, leider van het Verdinaso in Nederland werd het spreken verboden door de veiligheid van de staat. Ook hier waren ongeveer 7.000 aanwezigen. Een Luikerwaal Jacques Boseret sprak in het Frans namens de Waalse dinaso's en de dinaso's uit de Romaanse gouwen.
Op 28 september 1938 zond Van Severen een telegram aan minister Spaak, tijdens de internationale spanning veroorzaakt door het Duits-Tsjechisch konflikt dat eindigde met de konferentie van München: ,,In deze angstige uren staat het Verdinaso-België in volkomen loyaliteit en tucht achter koning Leopold, in de onvoorwaardelijke dienst van volk en land.''

HET VERDINASO GEKANT TEGEN HET NATIONAAL SOCIALISME

Duitsgezind was de D.M.O. allerminst en zij eistte zelfs het onmiddellijk verbod van ,,De Vlaamse Arbeiderspartij'' en haar orgaan ,,De Nationaalsocialist''. Zo dreigde hun blad ,,Recht en Trouw'' aan het adres van Gust Seghers. Ook de kommunistische partij en haar organen moesten verboden worden. We schrijven nu reeds het jaar 1939. Enkele weken later wilde het Verdinaso de ontbinding van het land en volksvijandige V.N.V.
Bij de verkiezingen van 1939 kregen de dinaso's bevel blanco te stemmen om alzo hun afkeer te uiten tegenover ,,het parlementaire verkiezingsspel''.
Het werd weer een succes voor het V.N.V. In de kamer 17 en in de senaat 11 vertegenwoordigers. Ook een winst van meer dan 50.000 stemmen.

HET VERDINASO BETUIGDE HAAR AANHANKELIJKHEID AAN HET BELGISCH KONINGSHUIS

Op 22 juli 1939 schonken kinderen van Verdinaso's bloemen aan koning Leopold bij diens bezoek aan Brugge.
In juli 1939 bij de opmars van de D.M.O. door Antwerpen werden er bloemen neergelegd bij het monument van koning Albert, gesneuvelden aan de Nationale Bank en bij het beeld van koningin Astrid nabij het Centraal Station. Eveneens dezelfde ceremonie te Mechelen bij het Boerenkrijgkruis en het gedenkteken van koningin Astrid.
Op 6 augustus 1939 werden bloemen neergelegd door de D.M.O. bij het monument van Leopold II en bij het beeld van Willem de Zwijger te Brussel.

HET VERDINASO VERDEDIGT DE ZELFSTANDIGE NEUTRALITEIT

Voor de landdag van 10 september 1939 werd volgende propaganda gemaakt: het Verdinaso wil: België één en sterk!
Van Severen werd alom geprezen om zijn fiere vaderlandse houding.

NIEUWJAARSBOODSCHAP VAN VAN SEVEREN IN 1940

Belgenland is het kernland van de zuidelijke en de noordelijke Nederlanden

HET VERDINASO ZAL IEDERE AANVAL VAN DUITSLAND OP DIETSLAND AFSLAAN

Dit werd ondermeer verklaard in april 1940 op een grote vergadering te Antwerpen. In Brussel op 25 april sprak Van Severen in dezelfde zin. Het Verdinaso werd door het V.N.V. beschouwd als een der traditionele vijanden van de Vlaamse strijd en van Vlaanderen.
Door de liberale dagbladen: de Nieuwe Gazet en La Dernière Heure werd Van Severen aangeduid als de ,,Quisling'', die gereed staat om onmiddellijk na een Duitse inval, de overweldiger zijn diensten aan te bieden.

EERSTE REAKTIE VAN VAN SEVEREN OP 10 MEI 1940

Op 10 mei 1940 werd Van Severen vroeg opgeschrikt door het gerinkel van zijn telefoon. Een Brugse vriend deelde hem mede dat het oorlog was en dat de Duitsers zijn binnengevallen.
Hij roept uit: ,,Die schurken! Die smeerlappen!''

JORIS VAN SEVEREN

Werd geboren te Wakken in 1894. Zijn vader Edmond Van Severen was notaris en burgemeester van Wakken. Kreeg van huize uit een fransprekende opvoeding. Was leerling aan het beroemde ,,Collège Sainte Barbe'' te Gent. Op achttienjarige leeftijd studeerde hij aan de Franse Rijksuniversiteit te Gent rechten.
Werd op 24 september 1914 opgeroepen om dienst te nemen in het Belgisch leger. Werd bevorderd tot onderluitenant en later terug gedegradeerd in juni 1918 tot adjudant wegens zijn vlaamsgezindheid. Treedt in 1919 toe tot het Vlaamse Front. Werd in 1921 verkozen tot volksvertegenwoodiger en blijft dit tot 1929.
Sticht op 6 september 1931 het Verdinaso waarvan hij de onbetwistbare leider blijft.
Op 10 mei 1940 aangehouden door de Veiligheid van de Staat, geïnterneerd te Brugge en met een konvooi verdachten (kommunisten, Vlaams-Nationalisten, Rexisten, Joden, vreemdelingen en andere) naar Frankrijk vervoerd door de Belgische Rijkswacht. Daar werd hij overgeleverd aan het Franse leger.
Vermoord en afgeslacht samen met nog anderen door Franse soldaten aan de kiosk te Abbeville op 20 mei 1940.

HEROPLEVING VAN HET VERDINASO IN 1940

Uit ,,De Dag'' van 9 juli 1940

Verdinaso vergaderde te Gent

Mr. Thiers eventuele opvolger van Joris Van Severen.

In deze onverkwikkelijke tijden heeft het Verdinaso het aangedurfd een eerste vergadering te beleggen. De inzet was meer dan verheugend daar de groote zaal van de Savoy-bioskoop volliep met militanten en sympathisanten.
Dr. De Maeyer opende de vergadering en bracht een diepen rouwgroet aan de leden van het Dinaso, gesneuveld op het veld van eer of gevallen als burgerlijke slachtoffers

onder het geweld van een onmenschelijke sûreté. Rechtstaande aanhoort de massavergadering de trage en diep-ontroerende toespraak van den plaatselijken leider.
En dof klinkt de verklaring: ,,Dat, wanneer de algemene leider, Joris Van Severen niet meer terugkomt, zijn plaats zal worden ingenomen — volgens een geestelijk testament — door den besten der medewerkers: den heer Thiers."
Na hem kwam Igr. Persyn uit Antwerpen aan het woord. ,,De tragische gebeurtenissen van de laatste weken hebben niets aan ons programma gewijzigd. Wel integendeel."
Met het demo-liberaal regime, met het suffige parlementarisme, die niets hebben opgelost, maar die zoowel op politiek, op sociaal als op ekonomisch gebied verwarring hebben gesticht, werd er — bij het neerstorten van de eerste bommen op ons grondgebied — definitief afgerekend.
De eer van ons volk is gered, zoo gaat spreker verder, maar een zware taak staat ons te wachten. Binnen enkele weken moet het aanschijn der dingen veranderen. Spijts de tragische toestanden, waarin wij in de laatste weken geleefd hebben, is de hemel ineens opgeklaard. Verdinaso zal met alle gezonde elementen en met alle eerlijke organismen samenwerken tot de geestelijke en stoffelijke heropbeuring van ons land.
Vlaanderen en Wallonië zullen werken, hand in hand, schouder aan schouder, voor een betere toekomst. Spreker vraagt aan zijn militanten zuinig te zijn met woorden, maar uitgerust voor het opbouwend werk.
Na dergelijke vergadering dient men geen scherp waarnemingsvermogen te bezitten om tot de overtuiging te komen, dat er iets veranderd is in België sedert den 28e Mei. De gewone menschen hebben een hekel gekregen aan politicken koehandel. De ,,man-in-de-straat" veracht geweldig al de partijmannetjes, wien het behoud van hun postjes en van hun zetel meer ter harte gaat dan het welzijn van hun volk en de levensproblemen van de natie.

Uit ,,Het Algemeen Nieuws" van 16 juni 1940

Vergadering van het Verdinaso in het Rubenspaleis te Antwerpen

De afdeeling Antwerpen van het Verdinaso had zaterdagavond in het Rubenspaleis een vergadering belegd, die door een talrijk publiek werd bijgewoond.
Na een welkomwoord van J. Malaise, verleende deze onmiddellijk het woord aan ingenieur Paul Persijn, den organisatieleider van het Verdinaso. Spreker begon met er op te wijzen dat de man die met klaren blik de huidige gebeurtenissen voorzien had, Joris Van Severen, gedood werd.
Zijn laatste bevel was het voortzetten van den strijd en het schoonste gebed voor hem is dan ook de voortzetting van de Dinaso-actie, aldus spreker.
Ter nagedachtenis van den hr. Van Severen en van allen die vielen voor hun land wordt dan door de gansche rechtstaande vergadering het ,,Vlaggelied" gezongen.
Ir. Persijn richt zich vervolgens tot M. Emiel Thiers, die de opvolger is van Van Severen. De macht ligt thans bij hem en de Dinaso's zullen hem volgen met dezelfde trouw en tucht waarmede zij Van Severen negen jaar lang gediend hebben.
Daarop betrad M. Emiel Thiers het podium en schetste het moordtoneel te Abbeville waar Van Severen met opgeheven hoofd de dood is ingegaan.
Zijn werk niet voortzetten, ging spreker verder, zou echter pas voor goed den moord aan hem voltrekken. Zijn droom, geboren uit oneindige liefde tot zijn volk, moet werkelijkheid worden. Door orde en tucht zal dit volk van noeste werkers, van dichters, schilders en kathedraalbouwers, uit zijn verscheurdheid verlost worden.

Mr. Thiers schetste ten slotte het verleden van het liberalisme, dat als bekroning der domheid, ons volk in een op voorhand verloren oorlog betrok.
Ook de vroegere ministeries betrok hij in zijn aanklacht. Met een beroep toe te treden tot het Dinaso en samen te bouwen aan de heerlijke toekomst van het Dietsche volk, besloot spreker zijn geestdriftig toegejuichte rede.
Na het zingen van het ,,Wilhelmus'' ging de vergadering uiteen.

ORGANISATIE VAN DINASO

Opgericht door Joris Van Severen op 6 oktober 1931. Na de moord op Joris Van Severen te Abbeville op 20 mei 1940, neemt in augustus 1940 Mr. Thiers de leiding over.

De leiding van het verbond in 1940

Leider: Mr. Thiers
V.D.C.: Pol Le Roy
Raadslid: Juul Declercq
Gebiedsleider: Paul Persijn
Gebiedssekretaris: Hendrik Malaise.

Departementen

Organisatie en propaganda	: Ir. Paul Persijn
Administratie en Financiën	: Pol Van Herzeele
Kracht en leven	: P. Raeymaekers
Persdienst	: Frantz Van Dorpe
Jeugdleiding	: Ast Fonteyne
Militantenorde	: Jef François
Informatie en voorlichtingsdienst	: Dr. J. Verplaetse

Weekblad Hier Dinaso

8e jaargang nr. 20. Voor het eerst terug verschenen na de beëindiging van de oorlog op 24 augustus 1940.
Leiding: Mr. Thiers
Verscheen voor het laatst op 5 april 1941. 9e jaargang 1941.
Directie: J.A.M. François

Dinaso Pers-dienst

Wetstraat 55, Brussel.

Beheer

Terlinckstraat 56, Berchem

Diensten en departementen

Mechelsestwg. 204, Antwerpen

Doelstelling en programmaleiding

Rede van Persijn in augustus 1940

> ,,Wij zijn dietsers, Belgen in de grote historische zin van het woord, die een eigen volksaard en een eigen volksziel hebben.
> Verbod aan elk lid op eender welke wijze ook maar iets te doen dat op sabotage lijkt. IJveren voor de wederopbouw van het land. Wij zijn geen Duitsers. Een bevel van de leiding: ,,Zwijgen en zwijgen als vermoord over al de twistpunten, die in het verleden tussen ons en andere groepen gerezen zijn. Taalvrede is mogelijk.''

Rede van Frantz Van Dorpe op 15 september 1940 te Diest

> ,,Het nieuwe vaderland''
>
> ,,Eindelijk en voor goed eens alles en volledig te ordenen. Streven naar de nieuwe orde. Tegen elke vorm van partijpolitiek. Voor een autoritaire staat tegen elke vorm van demokratie. Joden uit alle openbare ambten. Joden worden staatslozen. Het Dinaso vijand nummer één van de vrijmetselaarslogen. Streven naar het nationaal corporatisme. Opbouwen van een corporatieve staat. Een ordestaat: gezag van boven tot onder en erkenning van dit gezag van onder tot boven. Boer zijn moet weer een eer worden. De arbeiders zijn geen loonslaven.''

Oproep tot eenheid

Augustus 1940

Opname van de volgende organisaties in het Verdinaso:
Unie van Belgische-Nederlandse Solidaristen
(get. Ir. Joris M. Desbonnet)
Jeunesse Belgiqie
(get. Georges Tailleur).

Oktober 1940

Rex Vlaanderen treedt toe tot het Verdinaso. Tekst ondertekend door Ir. Persijn voor het Dinaso en O. Daem voor Rex.
Het V.N.V. is tot nieuwe besprekingen bereid.

9 november 1940

Het Nederlandse ,,Verdinaso'' werd heden ontbonden en is toegetreden tot de N.S.B. (Nationaasocialistische beweging) van Mussert. Ned. Verdinaso stond onder leiding van Ernest Voorhoeve.
Weigering van toetreding tot N.S.B. van het ,,Nationaal Front'' van Arnold Meyer.

5 maart 1941

Eenmaking der organisaties:
Verdinaso: Jef François
N.S.B.i.V.: Piet Van Rossem (Nationaal socialistische beweging in Vlaanderen)
N.S.B.V.: J.B. Bellefroid (Nationaal socalistische beweging in Vlaanderen)
Doel: de eenheid van alle volkse strijdende krachten op dietse en nationaal socialistische grondslag tot de werkelijkheid maken.

10 mei 1941

Toetreding tot de ,,Eenheidsbeweging'' van het V.N.V.
V.N.V., Verdinaso, Rex Vlaanderen en N.S.V.A.P.

Organisaties bij het Dinaso

Verdinaso	: Verenigde Diets nationaal solidaristen
V.D.C.	: Verbond van Dinaso-Corporaties
Verdivro	: Verbond van Dinaso vrouwen en meisjes
D.M.O.	: Dinaso militanten orde
Dinaso jeugd	: Alleen voor jongens
D.M.B.	: Dinaso meisjes bond

Vlag

Oranje-wit-blauw als hoofdkleur. Witte cirkel met blauwe ring. Midden van

het veld van de cirkel is oranje. In het middenveld: de ploeg, het rad en het zwaard.

Geledingen van het Verdinaso als partijstruktuur

Gouwen: Provincies Antwerpen
Brabant
Limburg
Oost-Vlaanderen
West-Vlaanderen
Romaanse Wallonien

Gewesten: iedere gouw was onderverdeeld in gewesten, wat overeenstemt met een arrondissement.

Distrikten: ongeveer een kanton. Voor grootsteden meerdere distrikten.

Afdelingen: gemeente voor grotere steden ingedeeld in meerdere afdelingen zoals wijken.

Kernen: gemeenten met een te klein aantal leden.

Leiding

Gouwen : Gouwleiders
Gewesten : Gewestleider
Distrikten : Distriktleiders
Afdelingen : Hoofdmannen
Kernen : Kernleiders

Voor de V.D.C. sprak men van Celleiders.

Oktober 1940 te Gent stichting van een ,,Joris Van Severen Herdenkingscomité''

Leiding J. François.

Doel:

1. Het aankweken en in stand houden van al wat de nagedachtenis van wijlen Joris Van Severen, in leven oprichter en leider van het Verdinaso, die op 20 mei 1940 te Abbeville laffelijk werd vermoord en van zijn trouwe vriend en kampgenoot Jan Rijckoort, levendig moet houden.
2. Het bijstaan met raad en daad van alle Dinaso-families die door de vervolgingsterreur werden beproefd.

Het Verdinaso kende een zeer groot succes. Duizenden nieuwe leden uit alle delen van het land traden toe. Bijzonder de provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Antwerpen schoorden hoge toppen. Brabant en Limburg daarentegen volgden langzaam en kenden niet zo een grote toeloop van leden en afdelingen. Men kan aannemen dat er in elk dorp een afdeling was of toch ten minste een kern. Als politieke organisatie won het Verdinaso aan betekenis en dwong bij het volk een zekere eerbied af door haar optreden.

DE OVERDRACHT VAN DE LEIDING VAN HET DINASO OP 28.1.1941

Uit ,,Het Algemeen Nieuws'' van 4 februari 1941

De overdracht van de leiding van het Dinaso

,,Hier Dinaso'' publiceert in zijn jongste nummer een verklaring van de afvaardiging der Dinaso-leiders, die met M. Thiers op 28.1.1941 onderhandelden over de overdracht van de algemene leiding van het Verbond.

Die verklaring luidt als volgt:

Naar aanleiding van allerhande geruchten die de ronde doen in verband met de overdracht der leiding van het Verdinaso in handen van Commandant François, wensen ondergetekenden en dit met inzet van hun eer, het volgende openlijk bekend te maken:

1. Het was in den avond van 28.1.1941 dat zich namens het Verdinaso en de D.M.O. de uit ondergetekende samengestelde delegatie bij Mr. Thiers heeft aangeboden met het drievoudige doel:

a) de smaad, de eer der Orde aangedaan, te doen uitwissen door de uitsluiting van de verantwoordelijken aan het komplot tegen den Commandant der Orde opgezet;

b) de door Mr. Thiers in zijn artikel ,,Verzoening'' dat naderhand met zijn toestemming in ,,Hier Dinaso'' van 1 februari j.l. verschenen is, vastgelegde politiek aan het Verbond te doen imponeren;

c) de laatste poging die door Commandant François en Verbondssecretaris Le Roy op de volgende dag moest gedaan worden om de reeds ontbonden beweging te redden, mogelijk te maken.

2. Het was na een bespreking die alle mogelijkheden had uitgeput en die duurde tot in den morgen van 29.1.1941 zonder dat een beslissing op de bovengenoemde punten kon bekomen worden, dat Mr. Thiers de leiding in handen van Commandant François heeft gelegd.

3. Het is in volle vrijheid dat Mr. Thiers tot deze stap heeft besloten en het afscheid greep in de beste termen plaats.

Mr. Thiers verklaarde uitdrukkelijk zich ter beschikking van Cdt. François te houden ter uitvoering van het testament van Joris van Severen.

Gent, den 3 februari 1941.

Het bovenstaande bevestigen in eer en geweten:

Luc Delafortrie, Vendelleider der D.M.O., leider der delegatie.

Jozef de Bruycker, Inspekteur der D.M.O., militant van het eerste uur.
Jozef Moracl, Korpsoverste der D.M.O., militant van het eerste uur.
Leo Poppe, Vendelleider der D.M.O., militant van het eerste uur.

Benoemingen, uitsluitingen en ontslagverlening

De leiding van Dinaso publiceert ten slotte volgend bericht:
Worden benoemd: tot propagandaleider, Mr. Albert Deckmyn (Oostende); tot gouwleider voor Antwerpen en Vlaamsch Brabant, Lode Raeymaeckers, gewestleider Mechelen.
Prov. Limburg. — Wordt aangesteld tot wn. gouwleider: Gewestleider F. Somers.
Oost-Vlaanderen. — Gouwadministrateur Emiel Beaufays neemt a.l. de funktie van gouwleider waar.
Uitsluiting. — Wordt uit het Verdinaso gesloten, wegens opstandigheid: Liefooghe Roger, Advokaat Willem Melis.
Worden uit hunne funktie ontheven: Propagandaleider Juul Declercq; Gouwleider Jozef Malaise (Antwerpen); Gouwleider Jan Rutten (Molenbeersel). Op zijne aanvraag: Perssekretaris Hugo Van de Perre.

DE NIEUWE MARSRICHTING VAN DINASO OP 28.1.1941

Uit ,,Het Algemeen Nieuws'' van 4 februari 1941

De nieuwe marsrichting van Dinaso

Zoals wij reeds mededeelden heeft de h. Thiers, leider van Dinaso bij beslissing dd. 28 januari j.l., de leiding van het Dinaso overgedragen op den h. François, commandant van de ,,Dinaso-Militanten-Orde''.
De hh. Van Dorpe, Persijn en Van Bilsen werden uit het Verbond gesloten en tussen het Verdinaso, onder de leiding van Cdt. François en ,,le Parti de la Solidarité Nationale'' onder leiding van hen h. Louis Geuning, bestaat van heden af geen enkele band meer.
In ,,Hier Dinaso'' orgaan van de Beweging, is thans een foto-copie verschenen van den brief, waarin de h. Thiers zijn besluit bekend heeft gemaakt. Die brief luidt als volgt:
,,Waarde heer François. — In deze moeilijke omstandigheden, leg ik de leiding van het Verdinaso in uwe handen. Ik bedank u, uwe militanten en alle leden van het Verbond voor de trouw mij in deze maanden bewezen, wij zullen in de herinnering aan onzen vermoorden Leider altijd verbonden blijven.''

De nieuwe leiding

De brief van den h. Thiers wordt gevolgd door de volgende verklaring van de h. J. François: ,,De Dinaso-Militanten-Orde neemt de leiding van het Verbond en staat borg voor het patrimonium van Joris Van Severen.''
Wat de politieke leiding betreft, deze is als volgt samengesteld:
Leider: Jozef François, kommandant der D.M.O. — Verbondssekretaris: Pol Le Roy, leider van de Dinaso-korporaties. — Organisatie: Luc Delafortrie.
Over de uitsluiting van Frans Van Dorpe, Paul Persyn en Jozef Van Bilzen wordt het volgende bekend gemaakt:
De eerste werd uitgesloten wegens zogezegd een driedubbel verraad, de tweede

wegens het hardnekkig doorzetten van een politiek die voor het Dinaso-beweging noodlottig was, de derde wegens steun aan Van Dorpe.
Tenslotte publiceert de h. P. Le Roy in ,,Hier Dinaso'' een verklaring die als marsrichting voor het Verdinaso mag beschouwd worden en scherp afsteekt tegen de vroegere verklaringen van Dinaso-leiders als de h. Persijn.
De h. Le Roy noemt Verdinaso volks, Germaans en nationaal-socialistisch.
Het ,,*Volkse*'' formuleert de hl. Le Roy o.m. aldus:
,,Wij zeggen: het Dietsche volk! Dat betekent, voor de mogelijkheden welke ons thans en hier toegemeten zijn: het Dietsche volksdeel in België of wat men gemeenlijk pleegt te noemen, het Vlaamsche volk...
Praktisch betekent dat, thans en dadelijk bestreven: de organisatorische en strijdbare eenheid van alle volksbewuste krachten in Vlaanderen.
En het ,,*Germaanse*'' wordt dusdanig verklaard: ,,Ons Germaans zijn wortelt in ons volkszijn, in ons Dietsch zijn. Als Dietschers zijn wij een deel van den Stam der Germanen, met hen lotsverbonden, door hen de brede en schikselzware ruimte en levensruimte verwervend, waarin wij, naar bloed en geest, eerst in volle eigendommelijkheid tot hoogste waardigheid gedijen zullen. En daarom streven wij, wilsbewust, naar de hechtste samenwerking met het Duitsche Rijk...
Het ,,*nationaal-socialistische*'': ,,Ons nationaal-solidarisme enkel bekennend als den door Van Severen voor ons bepaalden vorm van het voor alle Germanen door Adolf Hitler geschapen erfgoed van het Nationaal-socialisme, gelooven wij, rotsvaster dan ooit, in het heil van de organische wereldbeschouwing en levenshouding.''

FUSIE VAN HET VERDINASO NEDERLAND MET DE N.S.B. VAN Ir. Dr. MUSSERT

Uit ,,Hier Dinaso'' van november 1940

,,Het Verdinaso in Nederland heeft zich op 9 november 1940 met de N.S.B. verenigd. De heer Voorhoeve wordt propagandaleider van het N.S.B. terwijl de funktionarissen van het Verdinaso in Nederland zoveel mogelijk funkties in de N.S.B. verkrijgen die evenwaardig zijn aan hun funktie in het Verdinaso...
Tussen de N.S.B. en het Verdinaso in België zal het nauwst mogelijk contact bestaan...''

Op een persconferentie deelde de heer Verhoeve, blijkens hetzelfde nummer van ,,Hier Dinaso'', mede dat het Verdinaso in België niet bij deze aansluiting is inbegrepen aangezien de N.S.B. niet in België werkt doch wel nauw contact daarmee houdt.

Departement Pers na 23.1.41

Centrale diensten:

Algemeen sekretaris: Herman Van Den Driessche
Redaktiesekretaris: Hugo Van de Perre
Pers-Attaché: Jan Lefèbre

Regionale diensten:

Pers Commissaris:
Gouw Antwerpen-Brabant: Dr. G. Van Bergen
Gouw Oost-Vlaanderen: Dr. A. Derbecourt
Gouw West-Vlaanderen: Dr. J. Boone
Romaanse gouwen: Dr. P. Danhier

Verder per gewest en distrikt correspondenten en persfotografen.

Uitgaven van het Verdinaso (1940 tot 1941)

Weekblad ,,Hier Dinaso''
Het Programma
Wij kiezen de Corporatieve Orde
Wat wil de Dinaso-Vlasserscorporatie verwezenlijken?
De Boer en het Corporatiewezen
Fietswimpels
Kentekens
Gedicht van Bert Peleman ,,Joris Van Severen'' in gotische letters.

Weekblad ,,Hier Dinaso''

Maart 1941

Directie	: Jef François
Hoofdredactie:	: Pol Le Roy
Redactiesekretaris	: Leo Poppe
Redactiesekretariaat	: Korte Meire, 6, Gent

VLAGGELIED

Laat de klaroenen schallen.
Al sneven w'in de slag.
Wij weten als wij vallen,
eens volgen duizendtallen
onze DINASO-vlag!

De handen af, wij waken.
Een Sneyssens draagt de vaan.
Dat z'elke poging staken,
geen die de vlag zal raken,
gaat levend hier vandaan.

Want heil'ger dan de tijd is
en heil'ger dan de dag,
zo heilig als de strijd is,
zo heilig ons het hoofd is,
zo heilig is de Vlag!

,,Ik verzeker het U, ik voer U ter zege, als gij mij volgt en trouw blijft. Ik, in elk geval, blijf U en het DINASO trouw totterdood.''

Joris Van Severen

HIER DINASO!

HET DIETSCHE RIJK EN ORDE!

Aan Jong Rotterdam

RECHT EN TROUW

Maandblad der Dinaso Militanten Orde.

19 Juli 1939

Verjaardag van den Leider,

Hoogdag voor zijne Getrouwen!

HEIL VAN SEVEREN!

Hoe staat hij schoon in ons gedacht!

Met hem zijn wij groot en sterk, met hem zijn wij onoverwinnelijk!

Op dezen eenigen dag voert onze wil Hem weer in ons midden, staat hij weer in volle jeugd aan ons hoofd, gaat hij ons weer voor met herstelde en nieuwe krachten.

Hij voert ons waar Hij wil!

Met den Leider naar de zege!

Aan Van Severen TROUW!

AAN·GODS·ZEGEN·IS·T'AL·GELEGEN

HEIL DIETSCHLAND!

GOD·ONZE·HEER!

WILT·JONGE·DIET·AANHOOREN

WIJ·ZAGEN·DIETSCHLANDS·

·SCHADE·EN·NOOD

Prijs 1 T. frank

Hier Dinaso!

ORGAAN VAN HET

VERBOND VAN DIETSCHE NATIONAALSOLIDARISTEN

OPGERICHT DOOR JORIS VAN SEVEREN OP 6 OCTOBER 1931

9e JAARGANG - N° 4 — WEEKBLAD onder de leiding van Emiel THIERS — 25 JANUARI 1941

WIJ STRIJDEN VOORT

Zonder ook maar een iota te veranderen aan het volmaaktig Program van Joris van Severen

door Frantz van DORPE

Het is negentien acht jaren geleden dat, hier te Brussel, het eerste Dinaso-Huis werd geopend : de groene burcht van de Nieuwbrug. En de levendigste herinnering die de doorsnee-Brusselaar over het Verdinaso bewaart dagtekent nog uit de dagen waarop tegen dit schemel lokaal storm werd gelopen door het woest-opgehitste Marxistisch

Wij waren immers, voor al deze lieden, authentieke « Hitler-knechten » « betaalde agenten van den vreemde », land- en volksverraders. Wij waren daarbij een vreemd soort van gevaarlijke lieden, waarmede men niet het

Toen telden wij te Brussel ongeveer een dozijn Dinaso's, en, in geheel het Land, waren wij allen samen hoop en al enkele honderden. Wij zijn geworden, al den haat en al de wederrechtelijke handelingen van het regiem ten spijt, een sterke veroverende beweging,

der maatschappij, voor zich gewonnen heeft.

En wij zijn gebleven, doorheen de wereldschokkende gebeurtenissen die onze landen hebben doorgemaakt, dezelfde volwaardige kampioenen voor Volk en Land, voor eigen Orde, eigen Recht en eigen Vrijheid, die wij steeds en altijd geweest zijn.

Zondanig dat geen andere beweging

Weekblad - Prijs: 1 fr.

Hier Dinaso!

Orgaan van het Verdinaso, opgericht door Joris van Severen op 6 Oct. 1931

9e jaargang - Nr 13 | Directie: J.A.M. François | 5 APRIL 1941

Voor de komende revolutie der Nationaalsocialistische Orde is onontbeerlijk:

EEN GEDISCIPLINEERDE, SLAGVAARDIGE MILITIE!

D. M. en D. M. O.

12 oktober 1940

Sympathisanten,

bezoekt onze Dinaso-Huizen,

Belangstellenden,

voor alle inlichtingen over de beweging

wendt U tot het « Dinaso-Huis » uwer streek

Hieronder een eerste reeks adressen :

1°) CENTRALE DIENSTEN :

ANTWERPEN :	Dinaso-Centrale, Mechelsche Steenweg 204. Departementen : Organisatie-Propaganda ; Administratie en Financiën ; Kracht en Leven ; Jeugd.
BRUSSEL :	Dinaso-Huis, Wetstraat 55. Departementen : Persdienst ; Leiding voor de Romaansche Gouwen.
GENT :	Dinaso-Centrale : Korte Meire 6. Departementen : Dinaso-Corporaties ; Militanten-Orde.

2°) GOUW-, GEWEST- EN AFDEELINGS-HUIZEN :

ANTWERPEN :	Dinaso-Tehuis, Charlottalei 23. Inlichtingsbureel, Paardenmarkt 103.
BISSEGEM :	Dinaso-Tehuis, Statiestraat.
BORGERHOUT :	Secretariaat : Kattenberg 32.
BORNEM :	Zaal « Rijnland », Nieuwe Kouter.
BRUSSEL :	Dinaso-Tehuis, Wetstraat 55.
EKEREN :	Dinaso - Tehuis, Zaal « Alcasar », Kloosterstraat 15.
GENT :	Dinaso-Tehuis, Korte Meire 6.
HOBOKEN :	Dinaso-Tehuis, Antwerpsche steenweg 248.
IEPER :	Dinaso-Tehuis, Tempelstraat 15.
IZEGEM :	« Vlaamsch Huis », Markstraat.
KAPELLEN :	Huize Dietbrand, Hoogboomstr. 22.
KORTRIJK :	« Vlaamsch Huis », Groeningestr.
LANGEMARK :	« Vlaamsch Huis », Statiestraat.
MECHELEN :	Dinaso - Tehuis, Onze-Lieve-Vrouwstraat 60.
ST. NIKLAAS :	Dinaso-Tehuis, Groote Markt 13.
TIELT :	« Vlaamsch Huis », Groote Markt.
TURNHOUT :	Secretariaat : Otterstraat 8[1].

HET DINASO TROUWKENTEKEN

Werd uitgereikt aan de Dinaso-Militanten die reeds voor 1940 trouw lid waren van de formatie. Het was een herinnering aan hun vermoorde leider Joris Van Severen.
Dit kenteken werd in het Stamboekje van de leden van oud gedienden van de D.M.O ingedragen, die dienstnamen in een Duitse militaire formatie. Hiervoor echter was een ,,Besitzzeugnis'' vereist.

Dit kenteeken dat gij voortaan voor de geheele openbaarheid dragen zult,

— ***het is niet alleen de voor allen tijd blijvende herinnering aan onzen onvergankelijken Leider ;***

— ***Het is ook, EN ZOO MOET HET, « Abbeville 20 Mei 1940 » de blijvende herinnering aan de nooit uit te wisschen schande, die het Belgische regime voor al onze dagen, en voor de geschiedenis brandmerkt ;***

— ***het is bovendien voor de rechtstreeksche schuldigen aan zijn ontvoering, ZIJN FEITELIJKE MOORDENAARS, tot op den dag der vergelding, de blijvende waarschuwing voor de straf waaraan zij niet zullen ontkomen.***

Kommandant J. FRANÇOIS

BESITZZEUGNIS

Dem ss.-Stm. Leo Verbeke

ist am 2. april 1943

als zeugnis für pünktlichen und tadellosen dienst in dem orden des dinaso-militanten vor mai 1940, und in bleibender erinnerung an seinen, durch die franzosen am 20. mai 1940, in abbeville, ermordeten leiter, das

JORIS VAN SEVEREN DENKABZEICHEN

in bronzen verliehen worden.

gent, den 1 August 1943

der kommandant des ordens

[signature]

SS OBERSTURMFÜHRER

Uit ,,Het Algemeen Nieuws'' van 10 oktober 1940

Een Joris Van Severen-Herdenkingscomité

Een zieledienst te Brugge en teraardebestelling van het stoffelijk overschot te Wakken zoodra de omstandigheden het mogelijk maken

De Dinaso-persdienst deelt mede:

Onder leiding van den h. J. François, Commandant van de Dinaso-Militanten-Orde, werd te Gent het ,,Joris Van Severen-Herdenkingscomité'' opgericht.

Het doel van dit comité is tweeledig:

1. het aankweken en in stand houden van al wat de nagedachtenis van wijlen Joris Van Severen, in leven oprichter en leider van het Verdinaso (Verbond van Dietsche Nationaalsolidaristen), die op 20 mei jl. te Abbeville, in Noord-Frankrijk, laffelijk werd vermoord en van zijn trouwe vriend en kampgenoot, Jan Rijckoort, levendig moet houden;

2. het bijstaan met raad en daad van alle Dinaso-families, die door de vervolgingsterreur werden beproefd.

Een eerste bijeenkomst van het Comité heeft plaats gehad te Gent op zaterdag jl., 5 dezer.

Behalve Commandant François, waren er op deze vergadering aanwezig, de h. Fernand Pauwels, namens de Familie Van Severen, Honoré de Busschere, T. De Bruycker, inspecteur van de D.M.O., Ir. F. Van Dorpe, leider van den Dinaso Persdienst, Leo Poppe, Gouwleider der Dinaso-jeugd, alsmede de hh. Pierre Feys, P. Van Raemdonck. L. Beyaert en T. Hosten.

De hh. P. Le Roy, Ir. P. Persijn, Dr. De Mayer, L. Raeymaeckers en Mr. R. Hoornaert, hadden zich laten verontschuldigen.

Onderstaande practische besluiten werden op deze eerste bijeenkomst getroffen:

1. Er werd overeengekomen dat een grootsche zieledienst en bijzetting voor de beide gevallen helden gezamenlijk gecelebreerd zal worden, zoodra de omstandigheden zulks mogelijk maken.

De plechtige zieledienst zal gecelebreerd worden in de Hoofdkerk van Brugge, laatste woonplaats van wijlen Joris Van Severen en van Jan Rijckoort.

De teraardebestelling zal plaats vinden te Wakken, alwaar het stoffelijk overschot van Jan Rijckoort, de trouwe, ook in den dood zal vereenigd blijven met dit van zijn leider.

Hiertoe werd reeds de noodige toelating bekomen vanwege de beide betrokken families en van den h. burgemeester van Wakken.

Door het Comité wordt reeds voor Jan Rijckoort een grafstede in gereedheid gebracht, vlak naast de laatste rustplaats van Joris Van Severen.

2. Belangrijke beslissingen werden getroffen in verband met de rechterlijke vervolgingen, die ingespannen worden tegen de schuldigen:

de gewezen Belgische regeering eenerzijds en bepaalde hoog- en minderhooggeplaatste personen anderzijds.

Het Comité zal rust noch duur kennen zoolang één schuldige aan dezen afschuwelijken aanslag op het leven van Joris Van Severen en Jan Rijckoort en aan de vele daden van willekeur, die den moord zijn voorafgegaan, ongestraft zal blijven.

3. De h. Honoré de Busschere kreeg opdracht alle bescheiden te verzamelen, die door de aangestelde heeren advokaten met nut kunnen worden gebezigd.

Het Comité doet derhalve een dringenden oproep tot al de volksgenooten in of buiten 't verbond, alle mogelijke opgaven, nauwkeurig geformuleerd, zonder verwijl over te maken aan den h. De Busschere, te Tielt.
Wat betreft de beproefde Dinaso-families van vermoorde of van vermiste leden van het Verdinaso, werd door het Comité volgend besluit getroffen:
,,In afwachting, dat de staat zich zijn plichten zal bewust geworden zijn t.o.v. de familieleden zijner onschuldige slachtoffers, zal het Comité deze plichten op zich nemen, ten einde den nood van bepaalde huisgezinnen te lenigen en de belangen van allen te behartigen."
Als penningmeester van ,,Joris van Severen-Herdenkingscomité", werd de h. Th. Hosten, Groote Markt te Brugge, aangesteld.

Uit ,,Het Algemeen Nieuws" van 20 november 1941

Herdenkingsplechtigheid te Abbeville

In den loop van den namiddag had verleden zondag te Abbeville een plechtigheid plaats op de graven der aldaar vermoorde Dinaso's. Onder de leiding van kommandant François kwamen aldaar op het middaguur een veertigtal militanten van het oprichtingsjaar van het Verdinaso aan (1931). Daarbij hadden zich enkele vertegenwoordigers der families Van Severen en Rijckoort aangesloten. Onder de aanwezigen stippen wij verder aan: de hh. Pol Le Roy en Luc Delafortrie van de Verdinaso-leiding; enkele heren van het Joris Van Severen-Comité, w.o. V. Van Raemdonck, W. Lampaert, M. Buyck; de h. Maurits van Gyzegem, afgevaardigde van den leider van het V.N.V. en die samen met Van Severen in de kiosk te Abbeville opgesloten was: de h. Pol De Kempenaer, afgevaardigd door de Dietsche Blauwvoetvendels van het A.V.N.J.
Vooreerst werd een bezoek gebracht aan den kioskleider, waar de h. Van Gyzegem ter plaatse nogmaals aan alle bijzonderheden herinnerde, en aan den muur waar de eerste slachtoffers der democratische terreur vielen. Het was op weg naar dezen muur dat Van Severen en Rijckoort vermoord werden.
Te half twee trok een zwijgzame optocht naar het kerkhof van Abbeville. Talrijke kronen werden door de militanten gedragen. Wij geven hier de teksten der belangrijkste weer: ,,Joris Van Severen, uw militanten blijven U trouw tot den dood!" — ,,Toch zult gij overwinnen!", leiding van het Verdinaso. — ,,Wij wreken U! Staf De Clercq, leider van V.N.V., 18 mei 1941." — ,,Aan Jan Rijckoort, voorbeeld van hoogste trouw en edelste liefde. De erkentelijke familie Van Severen." — ,,Trouwe Trouwe. De D.M.O. aan haar tot den dood trouwgebleven Jan Rijckoort." — ,,Aan de lotsgenooten onzer gevallen kameraden. Verdinaso-leiding." — Verder een krans van het A.V.N.J., twee kruisen van Mevr. Wed. Rijckoort en talrijke bloemgarven van vrienden en Joris Van Severen.
Aan de graven aangekomen, maakt Kommandant François het appel der dooden. Op de naamafroeping wordt door de militanten met een krachtig ,,Hier!" geantwoord, aldus te kennen gevend hun wil om het werk der groote vermoorden voort te zetten. Vervolgens sprak kdt. François, ten hevigste ontroerd, een kort woord van trouw aan de nagedachtenis van Van Severen en Rijckoort. ,,Wij zullen niet rusten vooraleer gij gewroken zijt en wij zullen uw werk voor de grootheid van ons Dietsche volk tot een goed einde brengen."
Tenslotte vraagt de Kommandant een gebed. Een Vaderons en een Weesgegroet wordt voorgebeden en organisatieleider Delafortrie vraagt aan de Voorzienigheid kracht om het doel van Van Severen te verwezenlijken.

Hierop volgde de bloemenhulde: krans na krans wordt neergelegd door de militanten, welke daarna een stillen groet brengen aan hun leider en aan zijn trouwen wapenmakker, Rijckoort; ook de graven van een Nederlandschen en van een Duitschen kameraad werden met bloemen getooid.
De aanwezigen zongen tot slot: ,,Mijn schild ende betrouwen'' en voor de opgestelde manschappen sprak de broer van Van Severen een ontroerd woord van dank uit.

V.D.C.
VERBOND VAN DINASOCORPORATIES

Het maatschappelijk en sociaal programma van het Dinaso berustte op het corporatiesysteem. Hun economie en staatshuishouden waarvan het corporatisme de basis was kreeg gestalte einde 1940.
Leider van het Verbond van Dinasocorporaties: Pol Le Roy.

Men leest in ,,Hier Dinaso'' van 23 november 1940

Het V.D.C. breekt door:
,,Het vroeger stiefkind der familie, waarvoor zo weinig interesse, zo velen minachting koesterden, wordt thans door allen geroemd: Assepoester wordt Koning!
Toen de partijpolitiekers ons scholden voor revolutionaire dwazen en de geldmachten ons door hun narren lieten doodlachen als gevaarlijke utopisten sterrenrapers, deden wij naarstig voort, onverpoosd.
Wij hadden gehoord hoe Hitler eens zegde: niet de lauwen, niet de neutralen bouwen de geschiedenis, maar zij die de kamp aanvaarden.
Dan kwam de ,,Nieuwe Orde'' lawine.
Nog is de bommendonder niet weggerold, nog is het kruit niet uit de lucht of als bij toverslag komen van alle kanten duizenden armen en handen om, met de magische kracht aan nieuw-bekeerden eigen, het in puin gestorte volks- en staatshouden herop te richten.
Thans dienen nieuwe terreinen ontgonnen en nog niet bereikte bedrijven bewerkt. Thans moet in al het reeds bestaande de corporatieve geest tot zijn volledig beleven komen, in elk der corporaties, in elk der kernen, in elk der leden.''

DE GROEPEN VAN HET V.D.C.

Groep Voeding:
- Corporatie der Landbouwers
- Corporatie der Tuinbouwers-Bloemisten
- Corporatie der Zuivelbedrijven
- Corporatie der Broodbakkers
- Corporatie van het Visserijbedrijf

Groep Kleding:	Federatie der Textielbedrijven
	Corporatie der Vlasnijverheid
	Corporatie der Kleermakers
	Corporatie van het Lederbedrijf
	Corporatie der Schoenmakers
	Corporatie der Haarkappers
Groep Bouwwegen:	Corporatie der Groevennijverheid
	Corporatie der Cementnijverheid
	Corporatie der Steenbakkerijen
	Corporatie der Bouwagglomeraten
	Corporatie der Handelaars in Bouwmaterialen
	Corporatie der Aannemers
Groep Meubel en Huisraad:	Corporatie van het Houtbedrijf
	Corporatie van het Meubelbedrijf
	Corporatie der Mandenmakers en van het Rietmeubelbedrijf
Groep Vervoer:	Corporatie der Scheepsbevrachters
Groep Mijnwezen:	Corporatie der Kolenhandelaars
Groep Mechaniek en Electriciteit:	Corporatie der Electriciens
	Corporatie van het Radiobedrijf
Groep der Kunstambachten en aanverwanten:	Corporatie van het Diamantbedrijf
	Corporatie der Graphische bedrijven
	Corporatie der Boekuitgevers en handelaars
	Corporatie der Papiernijverheid
Groep der Vrije Beroepen	
Kunstorde:	Corporatie der Architecten
	Corporatie der Beeldende Kunsten
Orde van het Onderwijs:	Corporatie van het lager onderwijs
	Corporatie van het voortgezet onderwijs
	Corporatie van het technisch onderwijs
Rechtsorde:	Corporatie der Advokaten
	Corporatie der Notarissen
Orde der Gezondheidszorg:	Corporatie der Geneesheren
	Corporatie der Apothekers
	Corporatie van het verplegend personeel

UNIFORM

Als uiterlijk kenteken droegen zij een groene armband met een zwart kenteken: een tandrad met twee ineengestrengelde handen in een witte cirkel.

STRUKTUUR EN LEIDING NA 10 MEI 1940

GOUW ANTWERPEN

Gouwleider: Jozef Malaise tot 28 januari 1941.
Dinasohuis: Mechelsestwg. 204, Antwerpen
Vanaf 28.1.41 Lode Raeymaekers
Gouwinspekteur: Fleerackers Sully
Gewestleider: R. Dillen

Distriktleiders:

Antwerpen: Dr. Jan Eyskens, Ir. Jan Claes en Van Vlimmeren
Bornem: E. Roelants, Vermeiren, M. Lambert, A. De Bois en P. Hendrickx.

Afdelingen	*Hoofdman*
Antwerpen 1	F. Marinus
Antwerpen 2	L. Eynatten, Catrijn Walter
Antwerpen 3	J. Schiffers
Antwerpen 4	S. Vermeire
Antwerpen 5	G. Dias
Antwerpen 6	A. Seton, J. Gerits
Antwerpen 7	A. Van Riel
Antwerpen 8	F. Joris
Antwerpen 9	Marteleur Karel
Antwerpen 10	E. Joukes
Antwerpen 11, 12	L. D'Hooge
Oude God	A. Vermeire, Robert Bogaerts
Deurne Noord	E. Op de Beek, Albert Pelckmans
Deurne Zuid	F. Hendrickx, Alois Daemen
Edegem	Dombrée, Pierre Victor
Kapellen	Albert Janssens
Ekeren	Albert Valcke
Mechelen	
Lier	Frans Van Dessel

Turnhout	Paul Cornil wijkleiders: H. Van Gorp, J. Jespers, Frans Maes en Alfons Wauman
Borgerhout	René Mannaerts
Puurs	
Austruweel	Van Damme
Muizen	Dr. Halsberghe
Beerse-Vorselaar	B. Lauwers
Berchem	A. De Bois
Merksem	Jos Masure
Terhaegen	Frans Van Robbroeck
Nijlen	Ir. Jan Claes
Kalmthout	J. Bauwens
Essen	
Hoboken	Marcel Lambert
Wilrijk	
Brasschaat	Renaat Verbruggen
Berchem Pulhof	J. De Bois
Berchem Groenenhoek	P. De Bois
Berchem Centrum	H. Van de Wouwer
Kontich	Alfons Schoeters
Mol	Hendrik Gilissen
Hingene	

WEST-VLAANDEREN

Gouwleider: Juul Declercq, Leo Hosten (gevangen in Engeland in 1940)
Gouwadministrateur: Van Wassenhove
Gouwinspekteur: Desmet
Politiek instrukteur: A. Derbecourt
Gouwcommissaris V.D.C.: Deckmijn
Dinasohuis: Brugge, Markt, Hotel „Mille Colonnes"

Gewesten	*Gewestleider*
Groot-Brugge	M. Nyckees
Brugge-Oostende	Dr. De Roo
Tielt	De Vries
Roeselare-Isegem	Roger Liefooghe
Avelgem	Thierens

Ieper-Poperinge	
Diksmuide-Veurne	Walleyn, Josef Richard
Kortrijk-Menen	Doornaert, Raf Renard

Bijzonder commissaris voor de grensstreek Moeskroen: Lode Deneckers

Distrikten	*Leider*
Kortrijk	Doornaert
Avelgem	
Menen	A. Maes

Afdelingen	*Hoofdmannen*
Ieper	Arfeuille
Oostende	Eugeen Buts, Dr. De Roo
Westende	Alfons Mollet
Blankenberghe	Jozef Marannes
Knokke	Van Houttegem
Esen	Camiel Deceuninck, T. Buysse
St. Andries-Brugge	Michel de Nijs
St. Kruis-Brugge	Leopold Tanghe
Assebroek-Brugge	Albert De Gruyter
Beselare	Karel Bayaerts
Maldegem	Cleppe
Harelbeke	Doornaert
Kuurne	R. Maes
Moeskroen	Gaston Provoost
Gullegem	Joris Portman
Vijve St. Baafs	
Zarren	J. Muyttenaere
Emelgem	André Lauwers
Izegem	
Gits	Honoré Brysse
Desselgem	Nijs
Rollegem	Gerard Van den Driessche
Roeselare	Marcel Seyaert
Kortrijk	Raf Renard
Diksmuide	Jozef Richard
Poperinge	De Baene
Lauwe	
Avelgem	Simon Holvoet
Heester	Maillard

Menen	
Moen	Dr. Froedure
Ootegem	Antoon Librecht
Tielt	De Vries
Wervik	
Veurne	
Woumen	
Bellegem	
Hooglede	

OOST-VLAANDEREN

Gouwleider: Luc Delafortrie dd. Gouwleider Van Garsse
Emiel Beaufays vanaf 28.1.41
Gouwadministrateur: Beaufays
Dinasohuis: Korte Meire, 6, Gent

Gewesten	*Gewestleider*
Gent	Dr. De Mayer
Dendermonde	Clement Van Den Eede
Waasland	Kamiel De Wilde

Distrikten: Scheldegebied van Waasland: Paul Kerkhove

Afdelingen	*Hoofdmannen*
Dendermonde	Ghijsbrechts, Karel Dedijn
Aalst	
Gent I	Alfred Jammees
Gent II	Marcel Monnier
Gent III	
Gent VI	
Gent IX	
Gent universiteit	
Gentbrugge-Ledeberg	Armand Enghien
Kruibeke	P. Kerkhove
Ronse	De Tollenaere
Sint-Niklaas	Roger Descamp, Emile Beaufays, Willem Melis
Wetteren	Maurits Van der Stricht

St. Amandsberg	Marcel Van der Straeten
Lokeren	
St. Denijs Westrem	
Eeklo	A. De Buck
St. Pauwels	Van Dorsselaere
St. Martens Latem	
Evergem	R. De Langhe
Lovendegem	E. Kackebeke
Appels	Isidoor Moens
Deinze	Jan Jansens
Merelbeke	De Leersnijder
Olsene	Gentil De Cuyper
St. Gillis	A. De Munck
Zottegem	André Coesens
Ninove	Firmin Desmet
Geraardsbergen	Hilaire De Weerdt
Beveren-Waas	Florent Smet
St.-Niklaas	Willem Melis
	Sekretaris Arthur Vietti (Jansens, Varenbeke, Verschueren, Van den Bosch).
	4 groepen: Groep 1 Groepleider Albert Braem
	Groep 2 Groepleider Hector Vercruysen
	Groep 3 Groepleider Armand Cornelis
	Groep 4 Groepleider Albert Mertens
Sleidinge	F. Robbrecht

LIMBURG

Gouwleider: Dr. J. Rutten
E. Somers vanaf 28.1.41
Dinasohuizen: Hasselt, Dorpstraat 18
Waterschei
Gouwadministrateur: H. Vranken
Gouwsekretaris: E. Somers

Gewesten	*Gewestleider*
Neerpelt	J. Brebels
Genk	A. Vandervloedt
Hasselt	J. Timmermans
Bilzen	E. Somers

Distrikten

Afdelingen	*Hoofdmannen*
Zolder	Maes
Lommel	Van Heukelom
Bilsen	Somers, Humblet
Zonhoven	Thijs
Waterschei	Kumbruck
Zwartberg	Van de Vloedt
Hechtel	J. Brebels
Oostham	R. Kempeneers

BRABANT

Gouwleider: Frans Van Dorpe na ontslag van Jan Dupret
Lode Raeymaekers vanaf 28.1.41
Adjunkt gouwleider: Achiel Samoy
Burelen: Informatie en voorlichtingsdienst
Louizalaan 50, Brussel
Leider: Dr. Juliaan Verplaetse
Inspekteur: Leo Claeys
Gewesten: Commissaris Groot Brussel: Dr. Jur. Jozef van Bilzen
vanaf 28.1.41 A. Herten

Distrikten:

Groot Brussel wordt een zelfstandig distrikt onder leiding van de afleidingsleider van Brussel A. Herten.
De andere afdelingen der gouw werden onder de leiding van de gouwleider van Antwerpen geplaatst (1 oktober 1940).
Gewest Diest, Aarschot, Leuven: Gewestleider Karel Bruurs, Bert Van Bilsen.
Gewest Brussel: Achiel Samoy.

Afdelingen	*Hoofdmannen*
Vilvoorde	L. Somers
Tervuren	Cl. Van Frachem
Aarschot	Luc Behiels
Leuven	Dr. Denolf
Dworp	M. Winderinckx
Huizingen	Ernest Van Roy
Tienen	Ir. Van Berwaer
Brussel-stad	Van Cauwelaert
Schaarbeek-Evere	Jos Gregoir
Koekelberg-Ganshoren	Gustaaf Calbrechts
Berchem St. Agatha	Gustaaf Calbrechts
St. Jans Molenbeek	August Laukens
St. Lambrechts Woluwe	Werner Verhaeghe
St. Pieters Woluwe	Werner Verhaeghe
Laken-Neder over Heembeek	Hendrik van der Borgt, Frans Ooms
Anderlecht-Zuun	Luc Van Mechelen
Ukkel-Vorst	Julien Vermeersch
St. Gillis	Paul Delobbe
St. Pieters Jette	Arthur D'Havé
Elsene-Etterbeek	Louis Peeters
Bosvoorde-Watermaal	Victor Vanderloock
Oudergem	

ROMAANSE GOUWEN (tot 28 januari 1941)

Leider: Louis Gueuning
Commissaris Generaal Dr. Jur. Paul Danhier
Beheerder: Arthur Garitte, P. De Strijcker
Leider kultuur: Jacques Boseret
Studentenleider: J. Minnet
Sociale aangelegenheden: Madame Massin
Arbeidskampen: Sermont
Landbouwers Solidariteit: Cogneau
Burelen: Wetstraat 55, Brussel
Centrale: Toulousestraat 3, Brussel

Gouwen en gewesten

Gouw Namen: Graaf d'Aspremont-Linden
Gouw Luxemburg: L. Eichhorn
Gouw Waals-Brabant: Baron E. d'Hoogvorst

Gewest: Edingen

Afdelingen	*Hoofdmannen*
Charleroi	A. Michel
Bergen	Victor Bronchart
Luik	Anciaux de Faveaux
Soignies	L. Gueuning
Braine l'Alleud	P. Dubois
Braine le Château	M. Richer

Le Parti de la Solidarité Nationale. Breuk met het Verdinaso op 28 januari 1941 na de nieuwe marsrichting.

D.M.O.
DINASO MILITANTENORDE

LEIDER

Commandant Jef François

INSPEKTEUR

De Bruyker en Jan Morael (Vendelleider)

STRUKTUUR

De D.M.O. bestond uit drie korpsen
ieder korps uit twee groepen
iedere groep drie tot meer vendels
ieder vendel drie scharen
iedere schaar drie ploegen
een ploeg bestond uit 10 tot 12 militanten.

Korps I

West-Vlaanderen
Korpsoverste: Buysse
Groep I: Groepleider Beernaert
Groep II: Groepleider Henri Verbeke
Vendelleider: Croubels

Korps II

Oost-Vlaanderen
Korpsoverste: ?
Groep I: Groepleider De Maeyer
Groep II: Groepleider ?
Vendelleiders: Delafortrie
Toon Maes
Noel Dobbelaere

Korps III

Antwerpen, Brabant, Limburg
Korpsoverste: Jozef Morael
Groep I: Groepleider ?
Groep II: Groepleider ?
voor Limburg: Schaarleider M. Nouwen

INZET EN OPDRACHT

De D.M.O. is de keur van het verbond. Zij groepeert de besten. Zo leert ons de wet der Orde (Jef François).
De D.M.O. beschikte over eigen organisatie, eigen hiërarchie, eigen wetten.

Rol van de D.M.O.

Tuchtvolle gehoorzaamheid, moed, dapperheid, plichtsgevoel, kameraadschap en trouw.
Verantwoordelijk voor de orde en de tucht bij elke manifestatie van het Dinaso. Beschermend optreden jegens de handtastelijkheden van tegenstrevers en ordeverstoorders.

Trouwheidsbelofte

Ik beloof onvoorwaardelijke trouw aan onze leider.

Marcheren in rotten van drie

Dit reeds in de jaren 1937 wat in ons land ongebruikelijk was. Het Belgische, Nederlande, Franse, Engelse leger marcheerden inrotten van vier. Alleen het Duitse leger marcheerde in rotten van drie.

BETREKKING MET HET III. RIJK

Tot 28 januari 1941 gedeeltelijk afzijdig, alhoewel een grote sympathie voor de bezettende macht waar te nemen was. Afraden van werving voor deelname aan de Waffen SS. Van 28 januari 1941: een uitgesproken collaboratie maar dan meer in de zin van toetreding tot hun wereldbeschouwing dan van

militaire of politieke medewerking. Stonden nooit in dienst van de bezettende overheid.

BETREKKING MET DE POLITIEKE GROEPERING VAN HET VERDINASO

Praktisch alle leden van het Dinaso waren jonge militanten van de D.M.O. Uitgezonderd: Verdivro, D.M.B. en Jong Dinaso.

DINASOKENTEKEN

Zilveren kenteken voor de mannen van het eerste uur, lid van voor mei 1940. Bronsen voor alle leden.
Zie tekening met titel ,,Abbeville (20 mei 1940) trouw aan Joris Van Severen''.

DINASOGROET

Gestrekte rechterarm (olympische groet) met de woorden ,,Heil Van Severen''. Op bevel van Jef François op 6 oktober 1940.

UNIFORM

Groen hemd met zwarte das. Zwarte rijbroek met zwarte laarzen. Gordelriem met schouderriem. Olijfgroene fluwelen jassen. Hoekkige zwarte stormpetten met klep en stormriem.

BEWAPENING

Geen. Voor 1940 een stok.

DE HOUDING VAN EEN D.M.O.-er

Uit ,,Hier Dinaso'' van maart 1941

> ,,De stormriem onder de kin, eenvoudige olijfgroene, fluwelen jassen met gordel en koppelriem, rijbroeken en zwaar beslagen laarzen. Zo stapten de mannen der Dinaso-

Militie door steden en dorpen. Zwijgzaam marcheerden zij. Af en toe bracht een soldatenlied afwisseling in het martiale dreunen van de laarzen op de straatkeien. De koppen waren fier opgericht, de blikken waren vooruitgericht. Eén enkel vaandel wapperde vooraan.
Want hij mocht gerust een burgerpak dragen, de D.M.O.-man was te herkennen aan zijn stap, aan zijn blik, aan geheel zijn mannelijke en soldateske houding.''

OPSTELLING

Cel	: 5 militanten	Celleider
Schaar	: 20 militanten - 4 cellen	Schaarleider
Vendel	: 60 militanten - 3 scharen	Vendelleider
Groep	: 180 militanten - 3 vendels	Groepleider

KOPPELSLOT

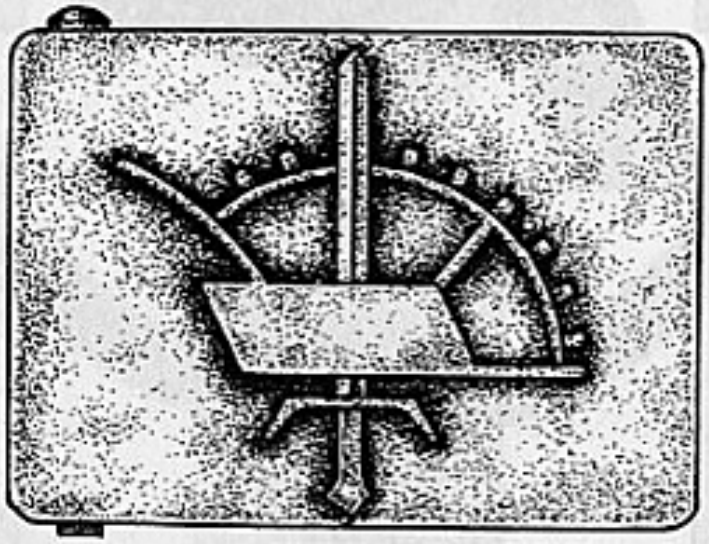

DIENSTRANGKENTEKENS

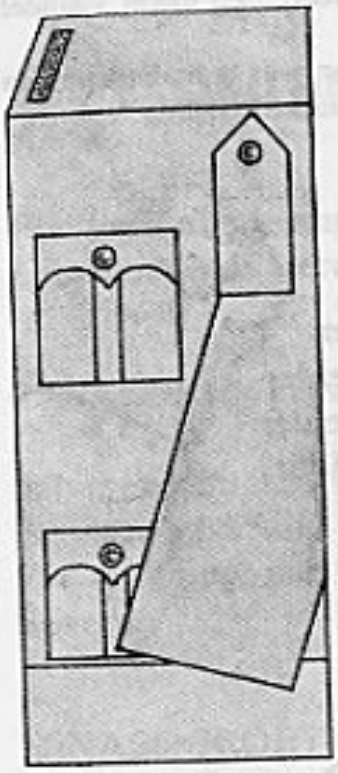

Celleider

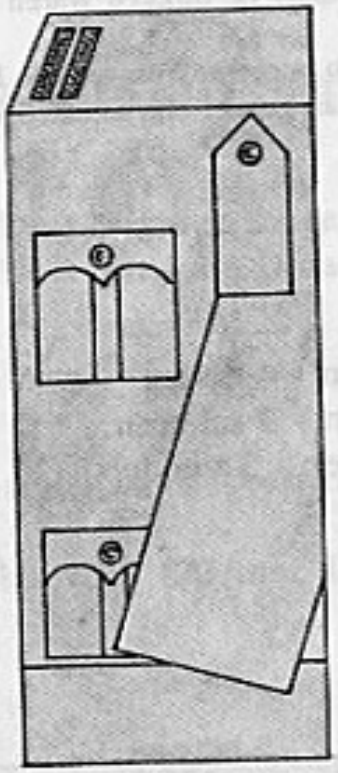

Schaarleider

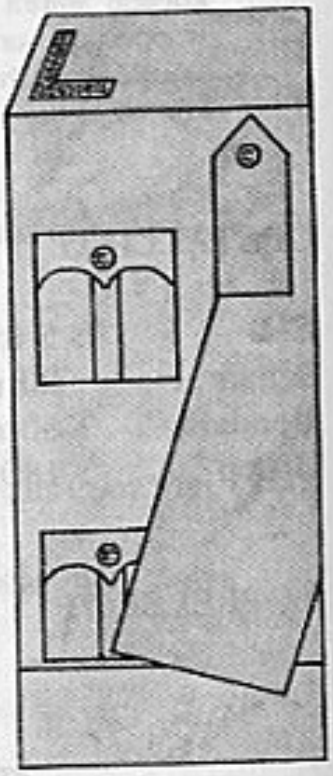

Vendelleider

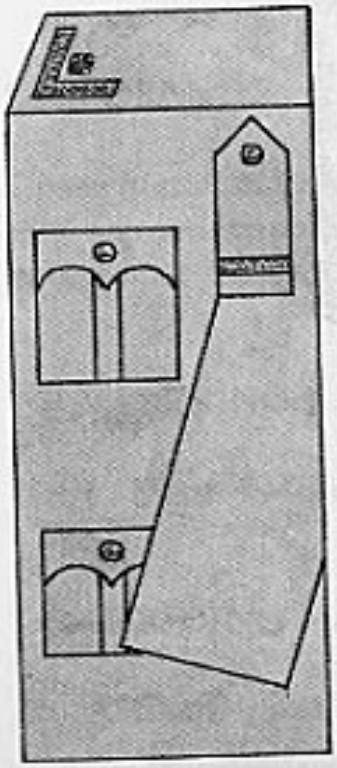

Groepsleider

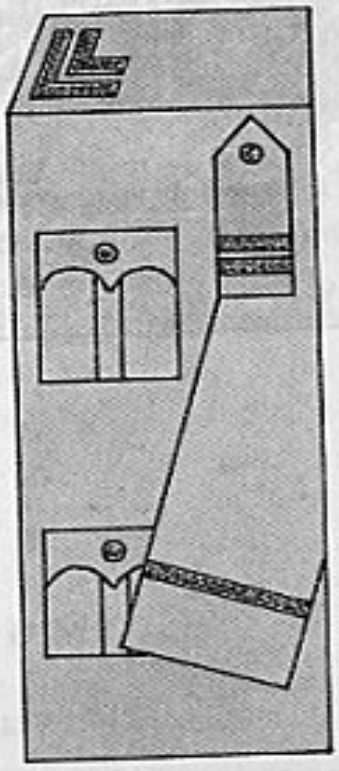

Korpsoverste

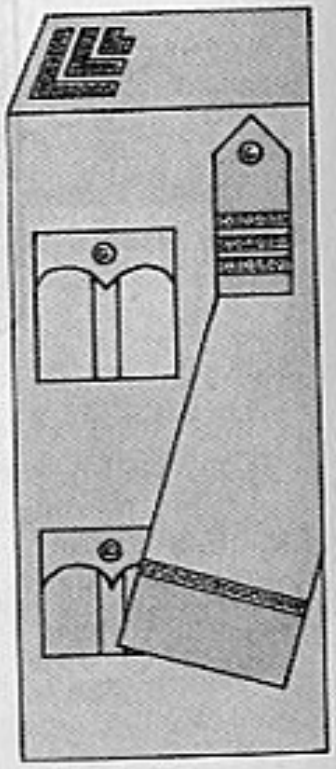

Commandant

JONGDINASO

DINASOJEUGD — JONGENS

Struktuur

Opperkader

Jeugdleider: Ast Fonteyne
Gebiedsleider: Leo Poppe
Organisatieleider: Eynatten

Departementen

Departementsleider: Jespers
Dagelijks bestuur:
1 sekretaris
2 adviseurs 1 voor Jongdinaso
1 voor Kleindinaso
1 documentatie-dienstoverste

Departementen

1. Geestesvorming
2. Lichamelijke vorming
3. Pers en propaganda
4. Muziek en zang
5. Stijl en vorm
6. Velddienst
7. Gezondheidszorg
8. Technische zaken. Tuigmeester: Luc Hemelaer
9. Instrukteur voor spreken en gedragen: Bert De Bois

Klein Dinaso

jongens van 10 tot 14 jaar

Jong Dinaso

jongens van 14 tot 18 jaar

Uniform

Donkergroene hemden, oranje dassen (stropdassen), zwarte laarzen, zwarte broeken, gordelriem, broodzak aan gordel, bij kampen ransel.

Wapens

Geen. Sommige een kampeerdolk.

Vlag

Oranje-wit-blauw met gestyleerde blauwvoet-pennoenen per vendel.

Opstappen

In rotten van drie.

Dienstgraden

Vendeljongen — Vendelknaap
Ploegleider
Schaarleider
Vendelleider
Gebiedsleider
Jeugdleider

Onderverdeeld in vijf gouwen

Elke gouw had zijn vendels naar gelang het aantal leden.
Elk vendel had zijn scharen.
Elke schaar had zijn ploegen.

Gouw Antwerpen

Gouwleider: Vik Raeymaekers
Gouwsekretariaat:
Vendel: Marnix van St. Aldegonde
Scharen te Borgerhout, Deurne: schaarleider Couvreur
Mechelen
Vendel Rollier:
Schaar te Turnhout.

Gouw Oost-Vlaanderen

Gouwleider: Kamiel de Vleeschauwer
Vendel Artevelde: Dobbelaere Vendelleider
Schaar Gent 1 schaar Jongdinaso
1 schaar Kleindinaso

Gouw West-Vlaanderen

Gouwleider	
Vendels	*Vendelleider*
Uilenspiegel Brugge	Bert De Gruyter
Groeninghe Brugge	Joris Nachtegaele
Robrecht De Fries	O. Delaere
Rodenbach	O. Verbeke
Izegem	Lauwers

Gouw Brabant

Schaar Hertog Jan I Brussel
Schaar Leuven

Gouw Limburg

Gouwleider: Bertels P. Hasselt

Inzet en opdracht

Jeugd opleiden tot toekomstige D.M.O.-mannen. Opluisteren van manifestaties. Een gezonde geest in een gezond lichaam. Kamperen, voettochten, velddienst. Heemavonden met zang, muziek, enz. Opleiding tot corperatieve mensen.
Leo Poppe verklaarde in augustus 1940: De jeugdorganisatie moet nationaal en unitair zijn.
Orde en tucht waren de leitmotieven.

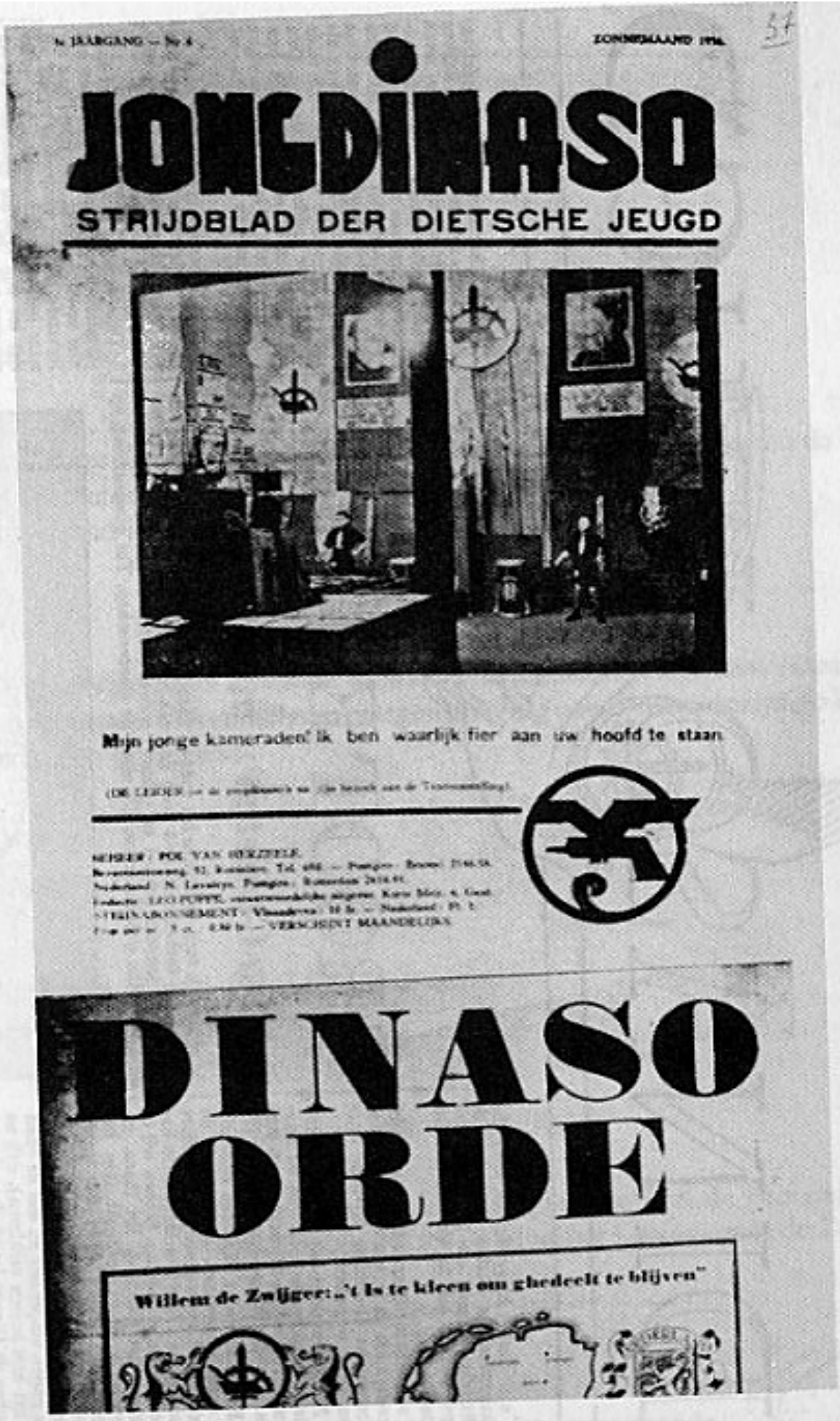
JONGDINASO
STRIJDBLAD DER DIETSCHE JEUGD
Mijn jonge kameraden! Ik ben waarlijk fier aan uw hoofd te staan
DINASO
ORDE
Willem de Zwijger: „'t Is te kleen om ghedeelt te blijven"

Januari 1941 Strijdblad der Dietsch Nationaalsolidaristische Jeugd

DINASO-JEUGD

GROOT EN VRIJ

Niet « Genieten » maar « Dienen »

« ... Het is klaar dat de taak der knapenvendels slechts kan zijn: de Dietsche jongens op te voeden tot perfecte soldaten, tot de trouwste Dinaso's...

» Daarvoor is er een knapenvendel noodig: om de laatste sporen der democratische opvoeding bij onze knapen uit te wisschen. »

Aldus bepaalden wij op den eersten Dinaso-landdag de taak van de knapenvendels, welke de eerste vorm waren van de Dinaso-Jeugdorganisatie.

En thans, nu er bijna een decennia is over heengegaan, moeten wij de taak der Dinaso-Jeugd niet anders omschrijven. Tien jaar lang, spijts bekamping en vervolging, hebben wij in dezen geest gearbeid. En thans, nu zoovelen zich genoodzaakt zien het roer om te gooien (« In den grond zijn we altijd anti-democraat geweest, weet U! » zooals de politiekers van den natten vinger ons nu met de hand op het hart komen verklaren), ook nu nog kan de Dinaso-Jeugd, door de gebeurtenissen in het gelijk gesteld, ver-

de zwartste), toen de lauwen het vaandel den rug toekeerden. Zóó heeft de strijd deze jongens gehard en geharnast voor hun geheele leven. Zij zijn deze te bewaren, te leiden en te richten. Aan hen hun vendeljongens samen te binden tot een waarachtige jonge gemeenschap. Tot gemeenschap op

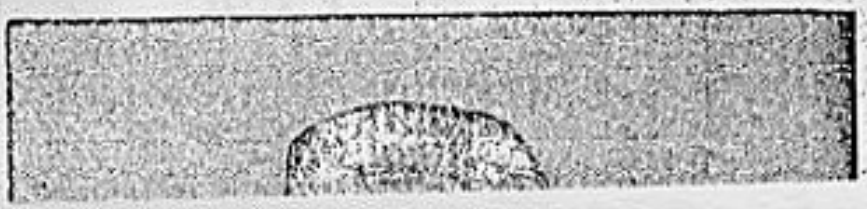

Vraagt het maar aan de vendeljongens die de zwartste strijdjaren hebben meegemaakt, of zij deze uit hun leven zouden willen geschrapt zien. Zij zullen twijfelen aan uw gezond verstand en u verklaren dat het de schoonste jaren van hun jeugd zijn geweest. Dan immers zochten zij zich-zelf niet: alleen de grootheid van hun volk telde en daarvoor hadden zij alles veil. Dan waren zelfzucht en gemakzucht hen totaal vreemd, zij lagen aan hun eigen grillen en nukken niet gebonden, zij waren VRIJ!

Deze innerlijke voldoening van de dienende plichtsbetrachting, heeft hen tot de gelukkigste jeugd van ons volk gemaakt.

Deze vreugde willen wij aan al onze jeugdbroeders dragen, wij kunnen het niet aanzien hoe ze hun jeugd aan allerhande prullen vergooien, terwijl zij naar hun volk niet omzien, hun volk, dat tot den laatsten man mobiliseert om mee te bouwen aan de orde in dezen Westeuropeeschen hoek.

Uitgaven

,,Dinaso-Jeugd'' als bijblad van ,,Hier Dinaso''
Strijdblad der dietse nationaalsolidaristische jeugd.
1e nummer als bijblad op 26 oktober 1940.
Redaktie Leo Poppe.
Dinasohuis: Korte Meire, 6, Gent
Beheer: Mechelsesteenweg, Antwerpen

Erfwachtkamp (wintermaand 1940)

Leider: H.J. Hagal
Wedstrijd: een verhandeling opstellen over een Germaanse sage en de bron ervan vermelden.
Iedere maand is er een wedstrijd met toekenning van prijzen.

Maart 1941

Uitsluiting van Louis Eynatten (Antwerpen), Antoon Kerremans (Deurne), Hendrik Jespers (Wommelgem) wegens poging een nieuwe onzijdige Dinaso-Jeugd op te richten.

DINASO JEUGD — MEISJES

Opgericht in januari 1941
Leidster: Min Van den Bosch
Burelen: Mechelsestwg. 204, Antwerpen

Structuur

Door haar kortstondig bestaan van enkele maanden kon de geplande uitbouwing in gouwen en scharen niet tot ontplooiing komen zoals de Dinaso-Jeugd der jongens.

Jonge meisjes

van 9 tot 13 jaar.
Runeteken op de rechter uniformbloes. Rune van vreugde.

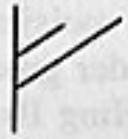

Meisjes

van 13 tot 17 jaar.
Runeteken van trouw.

Jonge vrouwen

van 17 tot 21 jaar
Runeteken van eer.

Uniform

Witte blouse, donkerblauwe rok, witte sokken, zwarte schoenen, gordelriem. Op de borstzijde der blouse was het Dinaso-embleem aangebracht.

Dienstgraden: bestonden slechts op papier.

Afdelingen en scharen

Er was reeds een schaar te Gent, te Brugge en te Antwerpen. Voor Brugge hadden we schaarleidster El. Zwaenepoel.

Taak van de D.M.B.

Meisjes terug brengen naar de natuur door voet en fietstochten en sport. Sociale vorming: winterhulpwerk, landdienst, armenbezoek enz. Kamperen was voor de meisjes verboden wel overnachten in Jeugdherbergen of eigen lokalen. Goede lichamelijke training. Beoefenen van cultuur, zang, voordracht, muziek enz. Nationale vorming: volkskunde, nationale geschiedenis (dietse), enz. Huishoudelijke vorming: beroepsvorming.
Devies: wij moeten ons eigen leven scheppen in vreugde, trouw en eer.

VERDIVRO
VERDINASO VROUWEN-ORGANISATIE

Bestond reeds voor de oorlog van 1940.
Groepeerde toen alle Dinaso-meisjes en -vrouwen omdat het Dinaso toen geen meisjesbond had.
In ieder groot centrum van het land treft men zulke organisatie aan.
Afdeling Brabant: leidster mevr. Raphael Lechat-Ego.

Uniform

Witte blouse, zwarte rok, Dinaso-embleem op de borstzijde van de blouse. Witte gordel met twee zwarte knopen als sluiting. De blouse werd gedragen boven de rok.

Dienstgraden: geen.

OPRICHTING VAN HET N.S.J.V.

Op 11 juli 1941 traden toe: het A.V.N.J., Jong Dinaso, Rex Jeugd, V.J., V.J.H.C., VIVO, N.S.V.A.P.-Jeugd.

Optocht der manschappen.

Herdenking Joris Van Severen 1941.

De D.M.O. marsjeert te Brugge in mei 1941.

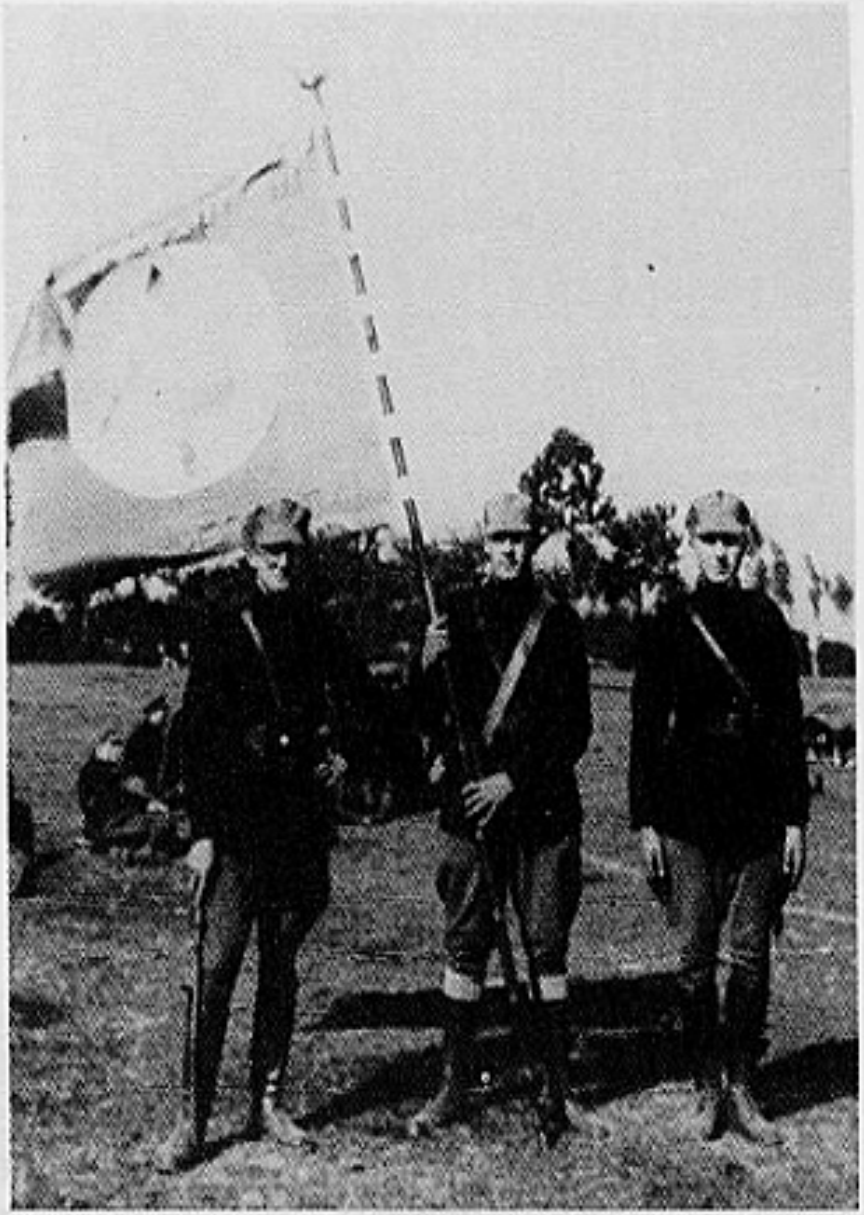

Velddienst en driloefening.

Jongdinaso. Mars door Brugge. Landsknechttrommen.

Jongdinaso. Mars door Brugge. Vlaggen en Penoenen.

S.F. Vendel Mechelen. Vendelleider A. Olbrechts.

S.F.-mannen naar het Vlaamse Legioen — 1941. Van links naar rechts: ?, Huygenbaert, Lode Van Boom, Albert Olbrechts.

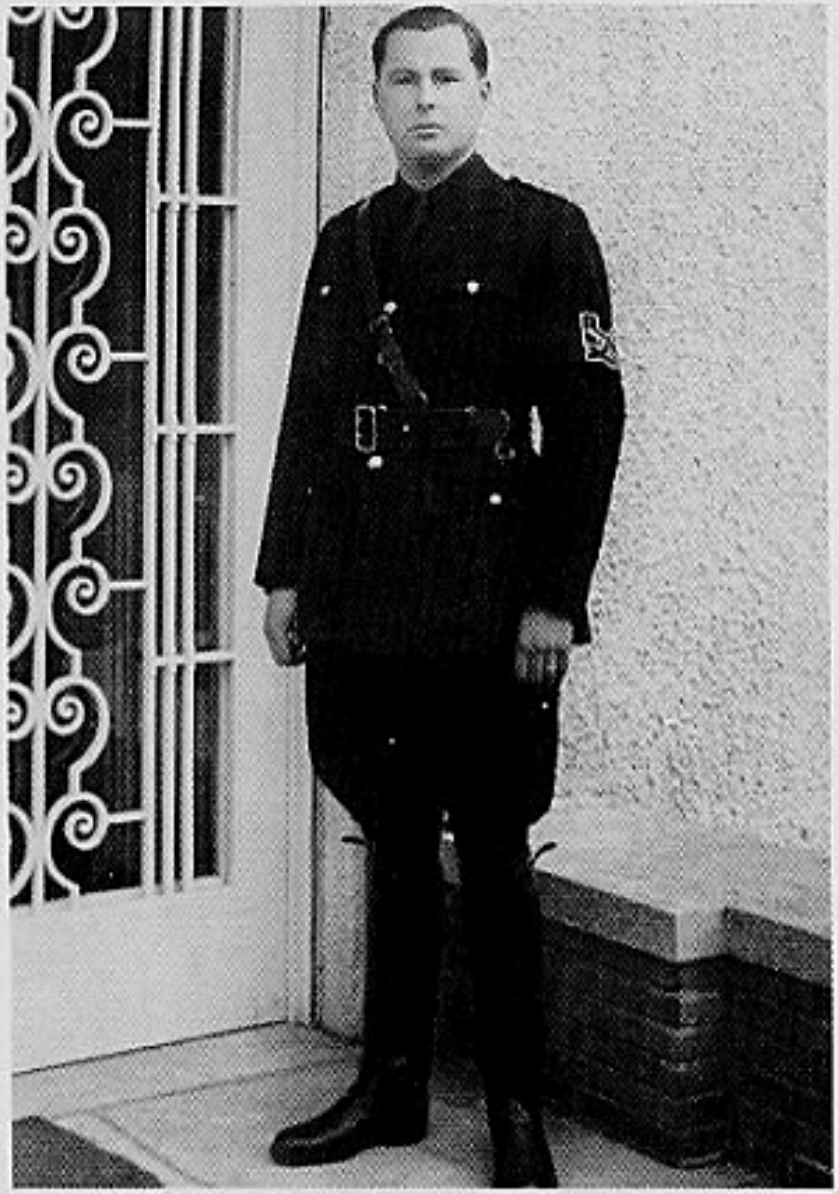

Leon Degrelle in uniform der Strijdformatie Rex.

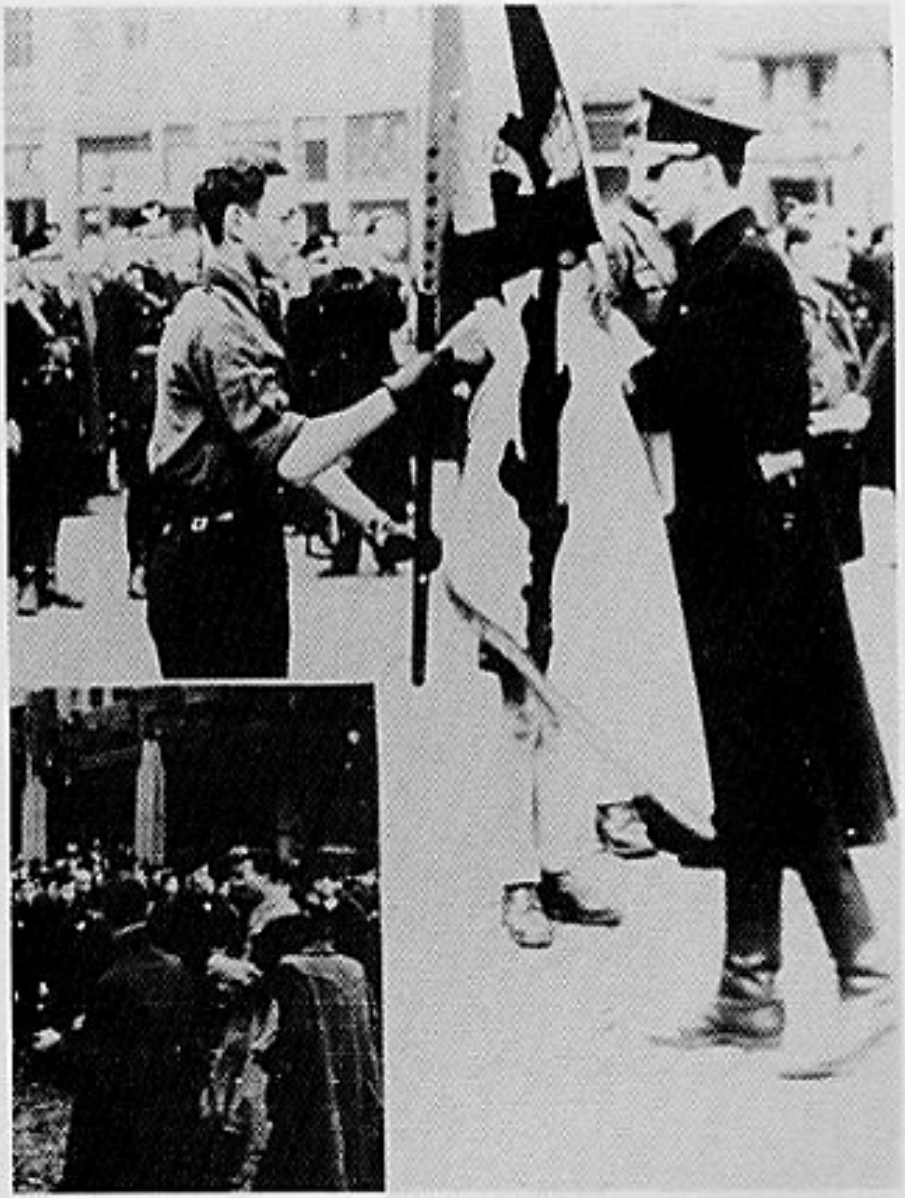

Strijdformatie Rex. Overhandiging van de vlag met het Boergondisch Kruis.

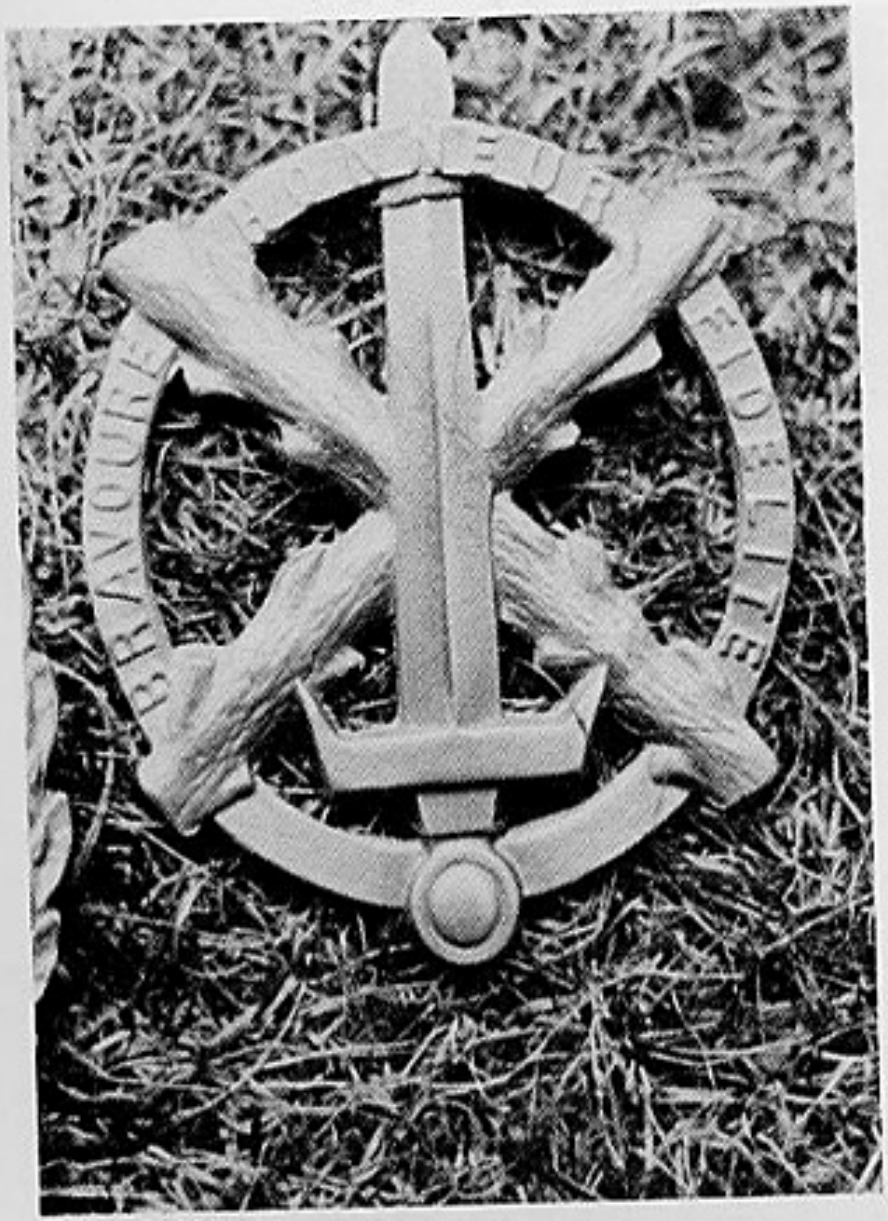

Rexkenteken tijdens de oorlog. Het Boergondisch Kruis.

Leon Degrelle. Luitenant der Deutsche Wehrmacht 42.

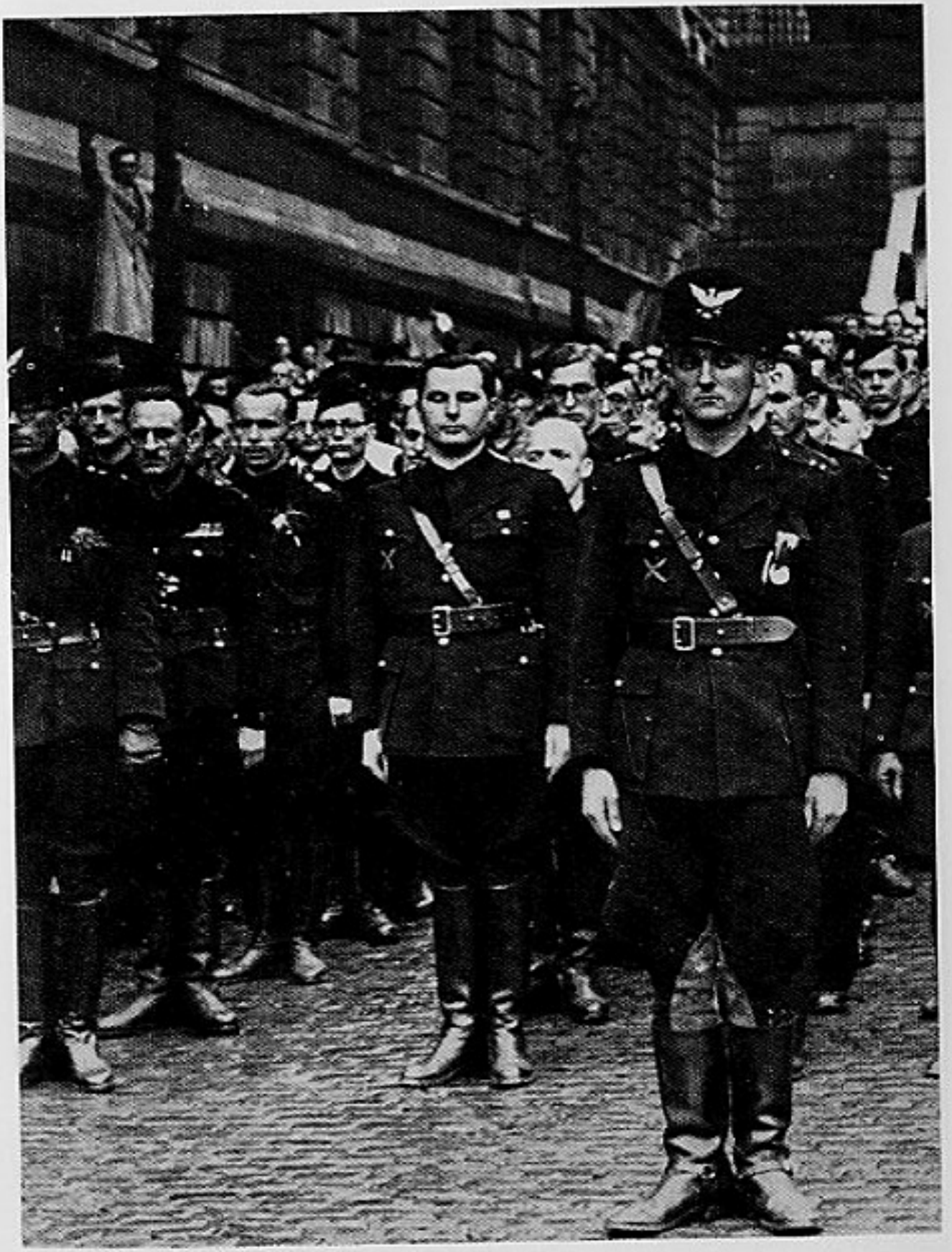

Augustus 1941. Vertrek van het Waals Legioen — Brussel. Vooraan in het midden Leon Degrelle, chef van Rex.

Brussel maart 1944. Hulde aan Stubaf. L. Lippert, bevelhebber van de SS-Brigade Wallonie, gesneuveld in februari 1944 te Tscherkassy.

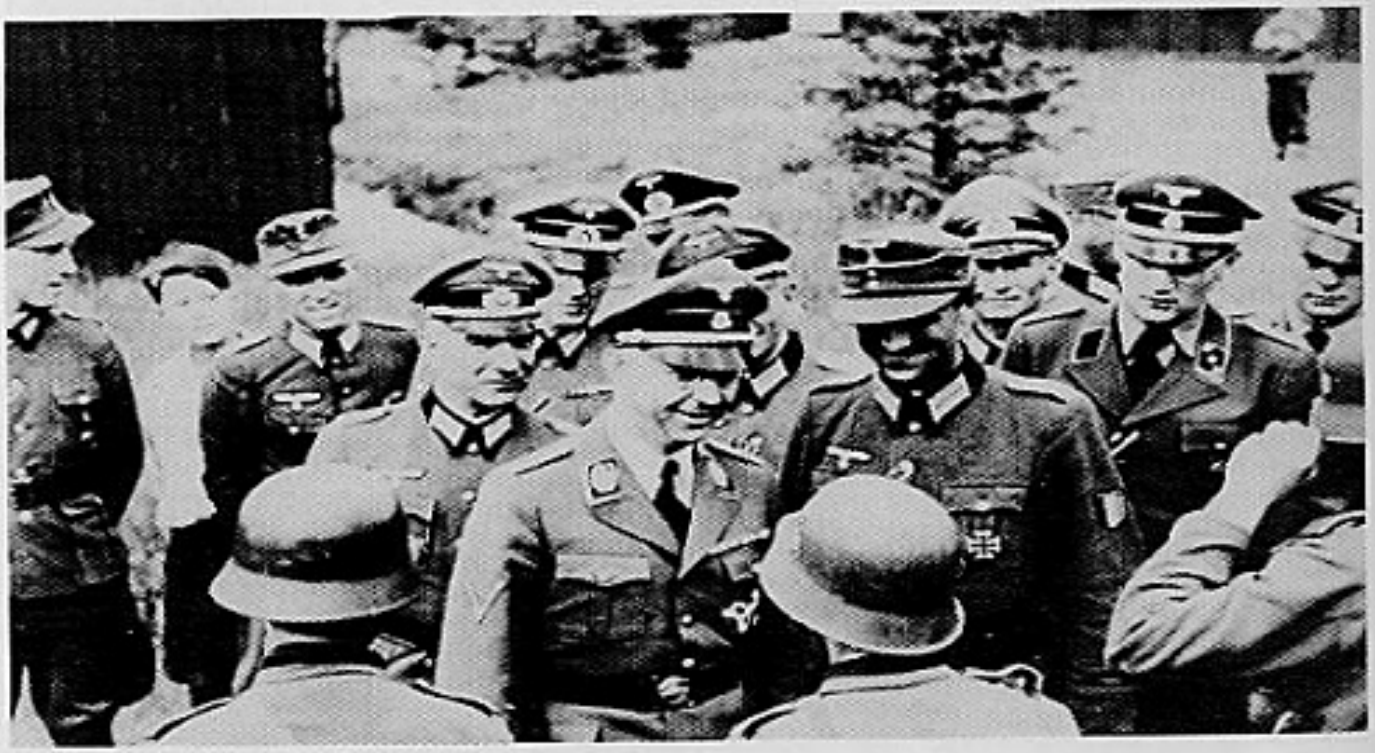

Bezoek van Himmler aan het Waals Legioen te Fleske. Rechts naast Himmler (midden) Lucien Lippert, commandeur van de Légion Wallonie.

Leon Degrelle ontvangt het Ridderkruis uit de handen van Adolf Hitler. L. Degrelle, H. Gille, A. Hitler — februari 1944.

Brussel maart 1944. Triomftocht door Brussel. Stubaf. L. Degrelle schouwt de optocht der Tscherkassystrijders.

Optocht van de Legionaire Jeugd door Brussel in maart 1944.

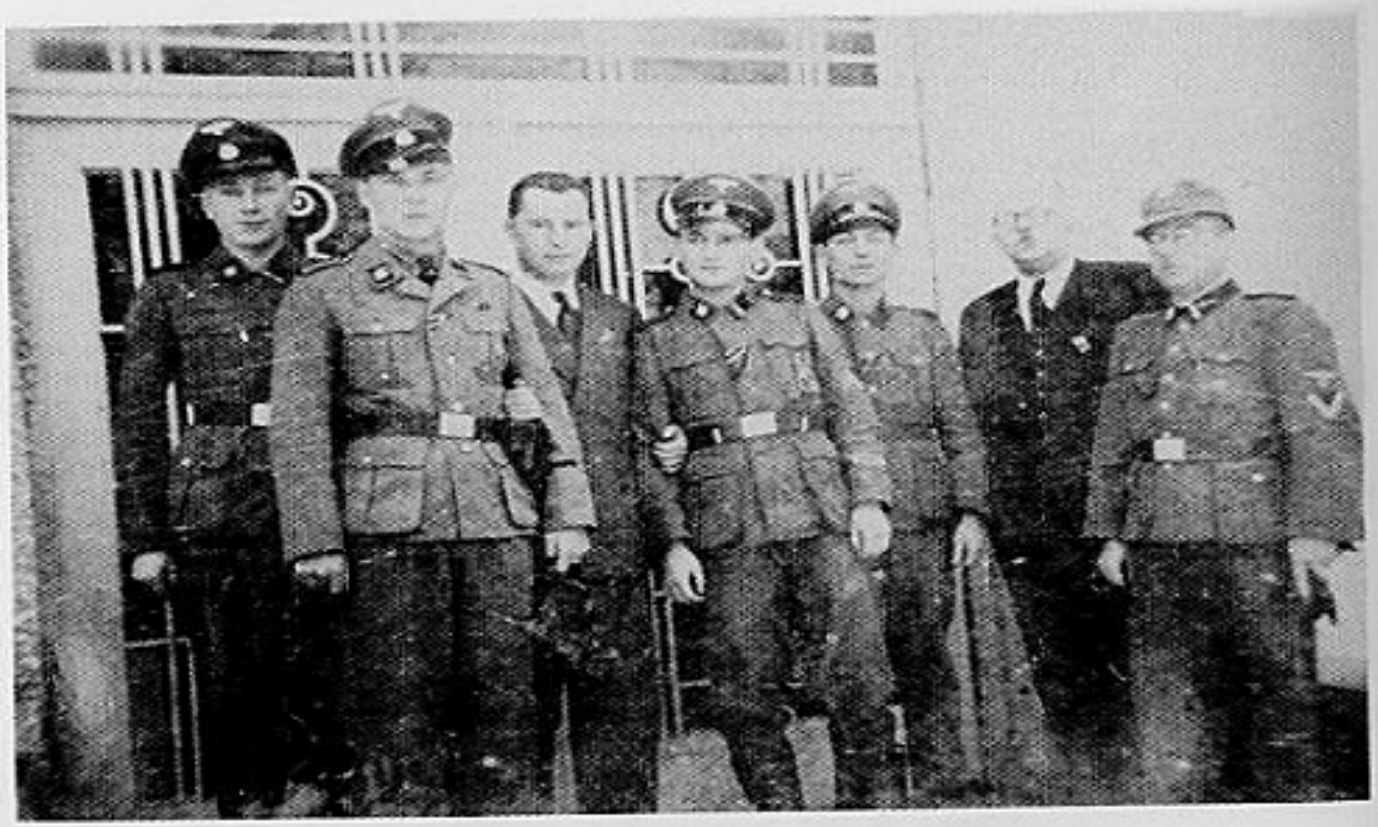

Vlaamse Legioensoldaten oud leden van de S.F. ten huize van L. Degrelle in 1942.

Op de begrafenis van de vermoorde broeder van L. Degrelle. Achter Degrelle Ostuf. P. Suys, leider van de S.F.-Rex Vlaanderen.

Legionaire Jeugd. Eerlijke Ridders.

Legionaire Jeugd. Trouwe Ridders.

Reichsjugendführer Axmann begroet de Trouwe Ridders.

Legionaire Jeugd. Muziekkorps.

Legionaire Jeugd. Vrouwelijke Jeugd.

Rex vrouwenformatie.

Legionaire Jeugd. Jonge vrouwelijke jeugd.

Legionaire Jeugd. Knapen.

De nog bestaande graven van Vlaamse meisjes te Wenen op 10 september 1944 gedood door een luchtaanval van Amerikaanse vliegtuigen op een Rood Kruishospitaal te Wenen.

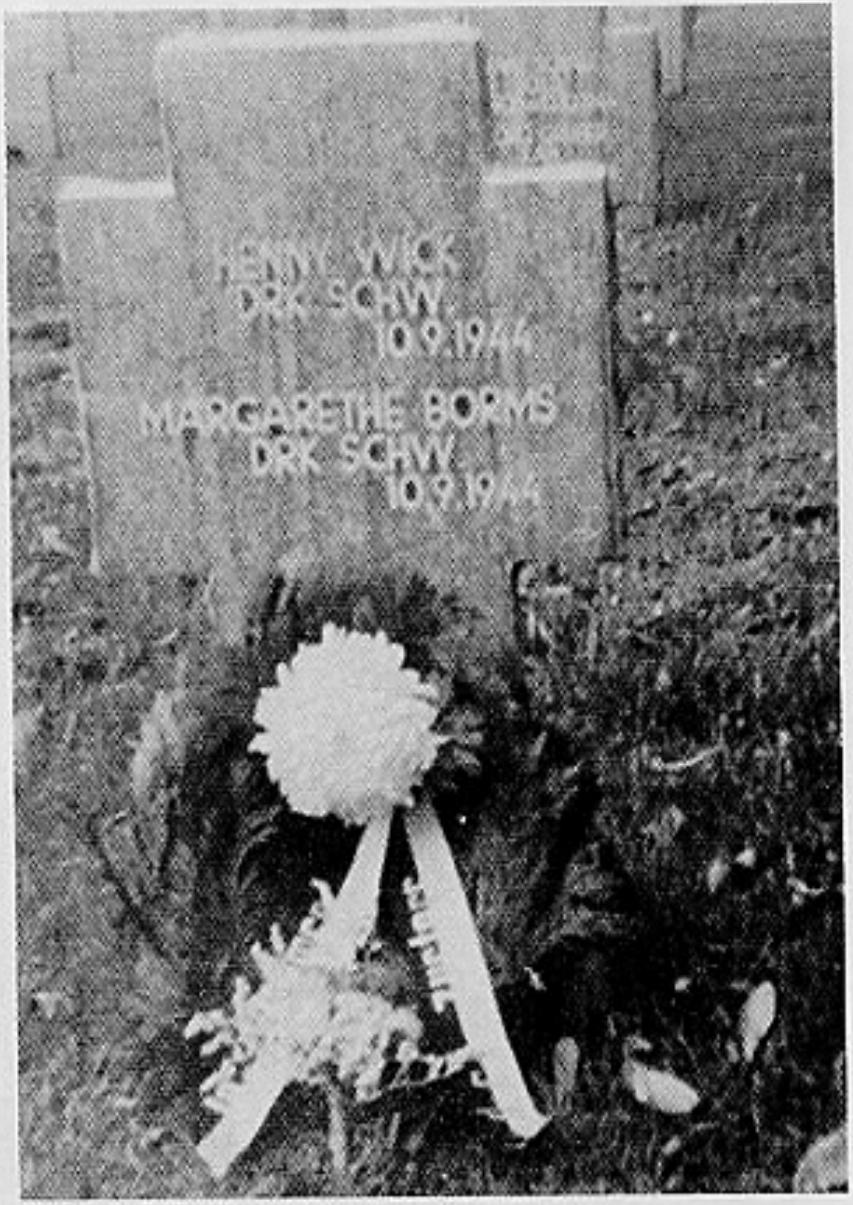

Nog graven van Vlaamse D.R.K.-verpleegsters eveneens gedood door dezelfde aanval.

REX VLAANDEREN

De nog bestaande graven van Vlaamse meisjes te Wenen op 10 september 1944 gedood door een luchtaanval van Amerikaanse vliegtuigen op een Rood Kruishospitaal te Wenen.

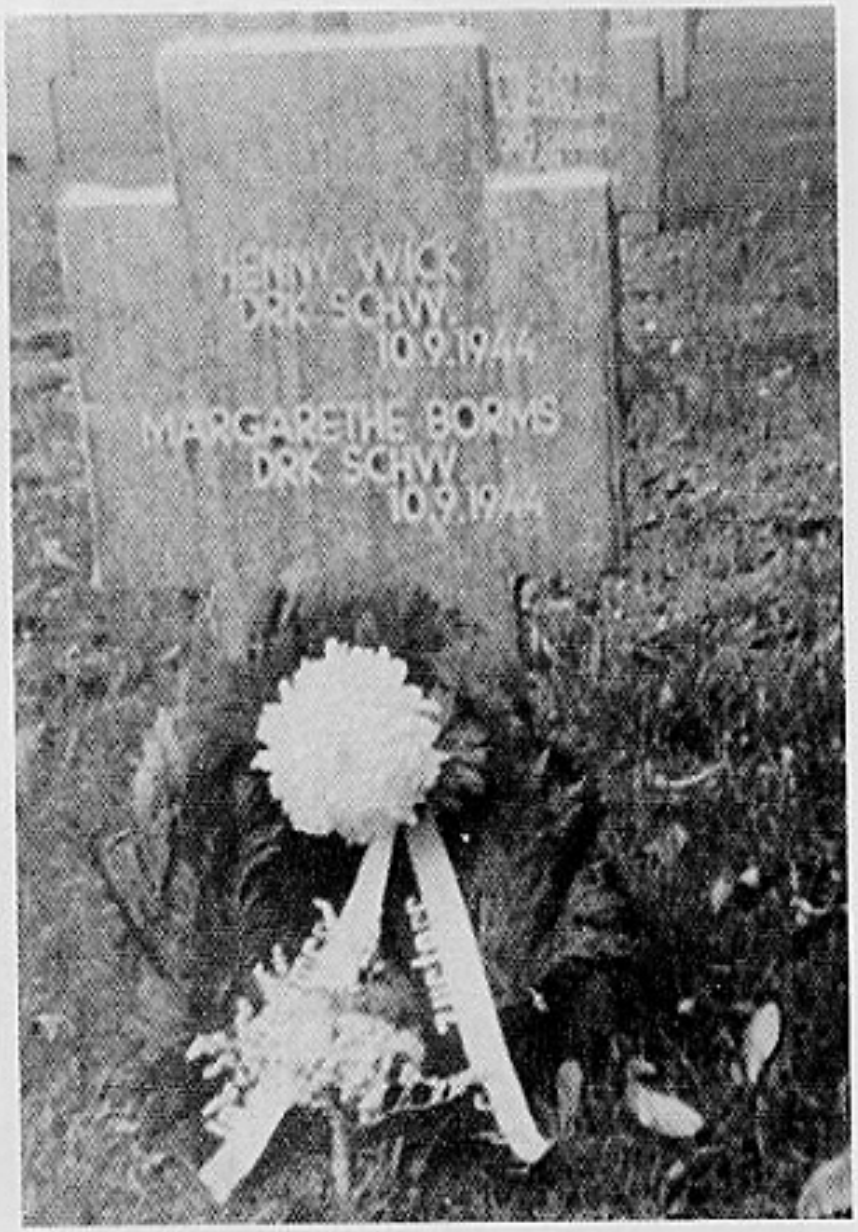

Nog graven van Vlaamse D.R.K.-verpleegsters eveneens gedood door dezelfde aanval.

REX VLAANDEREN

BEKNOPTE VOORGESCHIEDENIS VAN REX

In 1930 werd Leon Degrelle belast met de leiding van de publikatiedienst van de Katholieke Actie ,,Christus Rex'' in hun weekbladen Rex en Vlam. Deze actie ontstond aan de Leuvense universiteit en kende reeds van bij het begin een ruime belangstelling en aanhang.
Aangemoedigd door dit succes wierp Degrelle zich in de politiek en in 1935 begon hij een heftige campagne tegen de politico-financiers. Degrelle was goed op de hoogte van wat zich in België op gebied van corruptie in de hogere kringen afspeelde. Dit lezen we in zijn publikaties.
Als embleem koos Rex de bezem, hiermede wilde Rex aan iedereen diets maken dat hij met deze bezem alle politieke en financiële corrupte figuren uit de Belgische maatschappij zou wegvegen.
Zijn eerste slachtoffer was staatsminister Paul Segers, die hij in een brochure uitschold voor ,,J'accuse M. Segers d'être un cumulard, un bankster, un pillard d'épargne et un lâche''. Segers verloor het proces tegen Degrelle. Door zijn aanvallen op de ,,Boerenbond'' en ,,De bank van de Arbeid'' kreeg Degrelle de steun van de middenstand. Ook de massale werkloosheid verhoogde de wrok en het wantrouwen der arbeiders aan het adres van de staatspartijen en speelde in de kaarten van Rex.
Op 24 mei 1936 nam Rex voor de eerste maal deel aan de parlementaire verkiezingen. Het succes was overdonderend: 21 zetels in de Kamer waarvan 13 in Wallonië, 5 in Brussel en 3 in Vlaanderen; met 11,49 % van de stemmen. 12 zetels in de Senaat. De katholieken, de socialisten en de liberalen kregen zware klappen. Ook de Vlaamse Nationalisten kwamen zegevierend uit deze verkiezing. Van 8 zetels klommen ze op tot 16 in de Kamer.
De toestand in het land normaliseerde zich langzaam. Het ledenaantal bij Rex liep terug. Door groots opgezette manifestaties verzocht de leiding van Rex terug aan bod te komen, dit echter tevergeefs daar bij de verkiezingen van 1939 er nog slechts 4 verkozenen overbleven.
Vermelden we nog dat bij de tussentijdse verkiezingen van 5 april 1937 Degrelle zijn eerste nederlaag leed tegen Van Zeeland. Degrelle behaalde slechts 19 % der stemmen. Dit na een reuzecampagne. Van Zeeland veroverde 76 % der stemmen.
Aanvankelijk had Rex geen programma buiten de grote schoonmaak, later spiegelde Rex zich aan het Italiaanse fascisme en volgde de nieuwe gedachtenstroming die Europa scheen te overheersen. Vooral na de malaise van de demokratie. Rex bouwde en geloofde aan het stelsel van de hervorming van de staat op corporatieve basis. Trouwens het Verdinaso ook.
In die vooroorlogse periode verschenen bij Rex twee dagbladen: In Wallonië

,,Le Pays Reel'' en in Vlaanderen ,,De Nieuwe Staat'' met als hoofdredakteur Pol de Mont, letterkundige en oud-strijder.
Op 6 oktober 1936 kwam het tot een akkoord met het V.N.V. Rex zou vrije hand krijgen in Wallonië en het V.N.V. in Vlaanderen. Beiden erkenden het federalistisch beginsel. In juni 1937 werd dit kontrakt reeds verbroken. Trouwens als student had Degrelle reeds een ruim begrip gehad voor de Vlaamse ontvoogdingsstrijd.

REX KIEZERS IN 1936 EN 1939 IN VLAANDEREN

Verhouding der partijen in de 22 Vlaamse arrondissementen, zonder het arrondissement Brussel.

	1936		*1939*	
	Stemmen	*%*	*Stemmen*	*%*
Staatskatholieken	412.208	37.07	452.327	40,72
Socialisten	299.592	26,95	291.276	26,22
Vlaams Nationalisten	146.497	13,17	167.516	15,08
Liberalen	126.611	11,39	141.656	12,75
Rexisten	78.963	7,10	22.207	1,99
Kommunisten	23.619	2,13	18.467	1,66
Frenssen			10.843	0,98
Kleine partijen	24.341	2,19	6.675	0,60

Zetelverdeling in de Kamer (Vlaanderen zonder Brussel)

	1936	*1939*	*Verschil*
Staatskatholieken	41	44	+ 3
Socialisten	28	25	− 1
Liberalen	10	11	+ 1
Vlaams Nationalisten	14	15	+ 1
Kommunisten	0	0	
Rexisten	3	0	− 3
Frenssen		1	+ 1
Oud Strijders	1	0	− 1

In 1936 nam Rex voor de eerste keer deel aan de verkiezingen. In 1939 ebde het Rexisme volledig weg in Vlaanderen. We mogen aannemen dat er in 1940 van het Rexisme in Vlaanderen, op een paar kernen na, geen sprake meer

was. Toenmalige politici schreven dit toe aan het feit dat het Rexisme in Vlaanderen in de kaart speelde van de franstalige burgerij en zich ontpopte als een anti-Vlaamse partij.

De Roode Vaan

het blad der uitgebuitenen

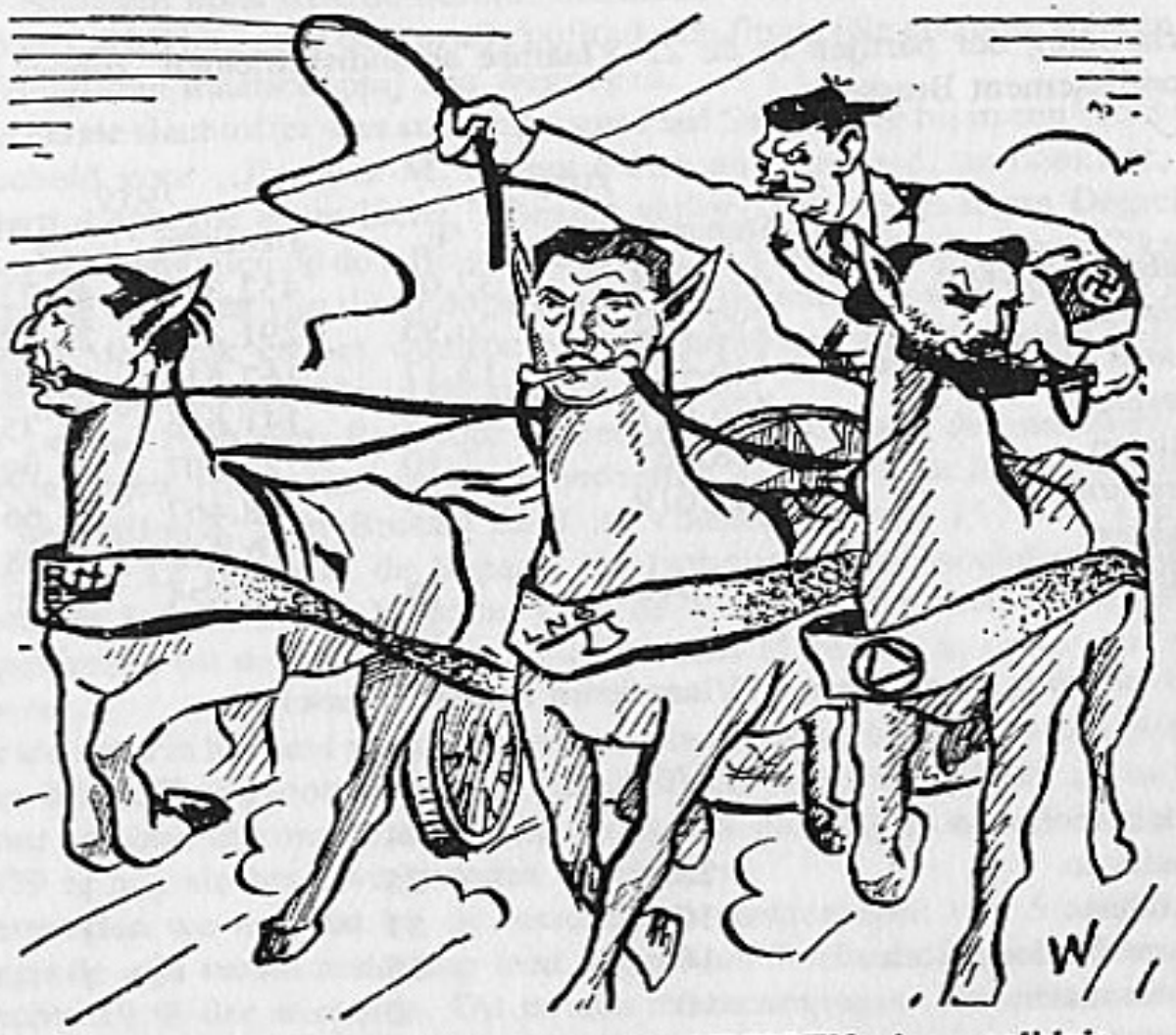

REX, V.N.V. en het NATIONAAL LEGIOEN staan solidair in dienst van de bruine moordpest van Hitler !

(6 april 1936)

REX SLOGAN

Rex vaincra — Rex ter zege!

REX TIJDENS DE BEZETTING 1940-1945

In tegenstelling tot de Vlamingen voelden de Walen zich niet te kort gedaan door de Belgische staat.
De Walen die collaboreerden, waren dus geen Walliganten, maar sympathisanten van het nationaal-socialisme. Het waren mensen die achter de Nieuwe Orde stonden.

Politieke verantwoordelijken uit	*REX*	*V.N.V.*
Ministeries:		
directeuren-generaal	3	3
directeuren	4	15
Provincies en gemeenten		
gouverneurs	3	4
arrondissementscommissarissen	7	6
burgemeesters	206	478
schepenen	170	712

REX-AGRA IN VERGELIJKING MET HET V.N.V. EN DE DE VLAG

Aantal leden

In 1940 telde het V.N.V. 70.000 leden. DeVlag telde er in 1943 52.000. Het aantal Rexisten daarentegen ging steeds naar omlaag. Van het ledenblad van AGRA, de Waalse tegenhanger van DeVlag, werden slechts 800 nummers verkocht.

Vakbond. Eenheidsbond. Unie van Hand- en Geestesarbeiders

Leden: in Vlaanderen 92.000
in Wallonië: 17.000

Pers en kranten

Het aantal collaborerende kranten was in Wallonië even groot als in Vlaanderen en daarenboven veel gelezen. Tot in 1943.
Oplage ,,Le Soir'' tussen de 225.000 en de 280.000 lezers.
Oplage ,,Le Nouveau Journal'' omstreeks 50.000 lezers.
Oplage ,,La Legia'' voorheen ,,La Meuse'' in 1940 zelfs 90.000 lezers.
Oplage ,,Volk en Staat'' de V.N.V.-krant tussen de 55.000 en 60.000 lezers.
De strijd tegen het communisme en Rusland heeft in het Franstalige landsgedeelte even grote aantrekkingskracht gehad als in Vlaanderen.
Uit Keesings ,,Reflector'' maandblad nr. 1 van augustus 1980.

REX NA 10 MEI 1940

Op 10 mei 1940 brak de oorlog in het westen uit. De Duitsers vielen België en Nederland binnen.
In België werden honderden personen aangehouden, zoals de staatsloze joden en zigeuners, de Duitsers, verdachte personen als verscheidene V.N.V.-ers, Rexisten en Communisten.
Zo werd bij Rex o.a. Leon Degrelle en senator Pierre Daye aangehouden en naar Frankrijk gesleept, waar Degrelle op het nippertje ontsnapte aan zijn terechtstelling.
De Rexbeweging scheen voorlopig bestuurloos maar reeds begin juli werd de Algemene Raad van Rex opgericht.

Uit ,,Het Algemeen Nieuws'' van 5 juli 1940

De Algemene Raad van Rex klaagt aan

,,De Algemene Raad van Rex, bijgestaan door het voorlopig raadplegend comité, toegevoegd aan de Algemene Raad, na de verschillende feiten te hebben onderzocht die sedert 10 mei 1940 plaatshadden, oordeelt dat het strijdig zou zijn met de belangen van het land deze daden onbestraft te laten en drukt de wens uit de leden van de regering Pierlot in beschuldiging te zien stellen.
Volgens de Algemene Raad van Rex zijn deze verantwoordelijk voor de aanhouding van Belgische burgers, en deze gevangenen in handen van agenten ener vreemde mogendheid te hebben overgeleverd, met als gevolg dat velen hunner vermoord werden.
Tevens wordt de regering Pierlot verantwoordelijk gesteld voor de uitvoering van het bevel tot evacueren van de kinderen van 16 jaar en beschuldigd van smaad aan de Koning.
De Algemene Raad van Rex wil ook de ministers, staatsministers, senators, kamerleden, leden van het Belgisch diplomatiek en consulair korps in beschuldiging zien stellen die zich bij deze smaad aansloten, evenals de burgemeesters, schepenen,

funktionarissen van staat, provincie en gemeenten, die door het verlaten van hun post, de bevolking veel ellende hebben berokkend.
Ten slotte neemt de Algemene Raad van Rex er akte van dat volgens een verklaring van M. Delfosse, minister in het gouvernement Pierlot, de aanhouding van Degrelle geschied was op bevel van de regering."

DE REX-PARTIJ HEEFT VOELING MET DE HEER DEGRELLE

Dit bericht werd medegedeeld door Belgapress op 16 juli 1940.
Brussel, 16 juli (Belgapress). Naar we vernemen heeft de Rex-Partij voeling gekregen met haar leider, de heer Degrelle.

Degrelle bevond zich in het zuiden van Frankrijk en werd de volgende dagen verwacht in België. Op dat ogenblik was hij reeds ontslagen en bevrijd uit een Frans interneringsleger.

REX IN HET BEGIN DER BEZETTING 1940-1941

De evolutie in de gedachtengang en hun akties

Uit ,,Bulletin du Mouvement rexiste" ontnemen we:

Bulletin du 30.11.40

Op zondag 22 december 1940 te 15 uur zal er een grote private vergadering gehouden worden in het paleis van de watertentoonstelling te Luik. De chef van Rex zal er een rede uitspreken. Wij trekken de aandacht van de leider op de belangrijkheid van deze vergadering, gezien het groot aantal deelnemers, hun entoesiasme en hun tucht, moet dit een datum zijn in de geschiedenis van Rex. Onder de titel ,,De eenheid van gedachte waarborgt de eenheid van aktie".
Wij vestigen de aandacht van onze leiders en onze militanten op het feit dat onze huidige aktie niet dezelfde lijn moet blijven volgen als deze van voor 10 mei 1940.
Wij moeten nu strijden voor:

1. om niet aan de demokratie ten onder te gaan, maar voor een voortdurende ontwikkeling van onze beweging, om haar een beter organisatorisch karakter te geven, om haar toe te laten tot de opbouw van een nieuwe orde;
2. niet meer tegen het partijenregime maar voor de verovering van de staat.

Bulletin du 20.12.1940

Ons programma, vrijwillig aangepast in funktie van de Belgische toestand, moet stand houden tegen de verzoeken tot afwijkingen voorgesteld door zekere recente bekeerlingen van de nieuwe orde.
De vraag is niet meer te weten wie meer revolutionair is dan zijn buurman, maar wel de eenvoudigste manier om de binding te verwezenlijken tussen de Europese revolutie en de eigen Belgische toestand.

Bulletin du 1.3.1941

Een krisis in de groei van de Beweging scheen ontstaan te zijn in de loop van de laatste weken. Tegelijkertijd in het centrum en in de verschillende punten van het land zijn geschillen gerezen tussen de leiders en de leden van de Beweging.
Degenen die zich inbeelden dat het nog toegelaten was te handelen als in de tijd van de demokratie zullen snel ervaren dat de tijden veranderd zijn. De hand van de Chef zal streng en ongenadig neerkomen op alle schuldigen. Al degenen die zich leenden tot onrust en onenigheid zijn ontslagen uit al hun funkties of zijn gedegradeerd.
Dat iedereen voortaan weet, dat bij Rex elke twist, elke konkelarij wat ook het motief weze, automatisch strenge sancties tot gevolg heeft voor beide partijen in plaats van hun geschillen voor te leggen aan de jurisdictie van de Beweging.
Rex is voortaan op stap voor het finaal gevecht. Niets zal het nog tegenhouden en de saboteurs, bewust of niet, zullen onmeedogend verpletterd worden.

Gemotoriseerde Brigade

De chef van Rex wenst onze solidariteit uit te drukken met de nationaal-socialistische jeugd en met onze deelgenootschap van onze strijdformaties tegen de gemeenschappelijke vijand, de Britse plutocratie, door aan de militaire overheid twee vrijwillige symbolische formaties aan te bieden. De ene bestemd om te opereren in België en in de bezette gebieden, de andere om deel te nemen, wanneer het ogenblik is aangebroken, tot de bevrijding van onze kolonie.
Tot de eerste verwezenlijking biedt de militaire overheid ons aan leveren van een eerste kontingent van duizend vrijwilligers te leveren om de militaire

transporten te verzekeren gedurende de volgende maanden, op datum van 15 maart 1941.
De chef van Rex rekent er op dat iedere leider een bijzondere inspanning doet opdat onze gemotoriseerde brigade een bezetting bereikt die indruk maakt zowel bij het Belgisch publiek als bij de Duitse autoriteit.

Uit een ,,Tätigkeitsbericht'' van januari 1941, uitgaande van de Oberfeldkommandantur 570 (Gent), getekend door de Kriegsverwaltungschef Österhelt ontnemen we volgende regels:

> De aanhangers van het oud-Belgisch systeem en de vertegenwoordigers van het Belgisch idee met aan hun hoofd de katholieke partij en de katholieke kerk, doen de grootste moeite om de neiging naar Duitsland te remmen van de Vlaamse partij; zij hebben hun inspanningen verdubbeld sinds de leider van de Rex Beweging, Degrelle tot duizenden Belgische toehoorders sprak in een rede uitgesproken te Luik, in het begin van januari 1941, waarin hij tot ieders verwondering zijn houding ten gunste van Duitsland bepaalde.
> Hij zegde: ,,De toekomst van België ligt in een samenwerking met Duitsland. De ideologische gemeenschap van Rex en van het nationaal-socialisme is een feit. Het Rexisme heeft vertrouwen in Hitler, de buitengewoonste man van onze eeuw, en in het Europa dat hij opbouwt. Adolf Hitler heeft Europa gered en voor deze reden hebben de Rexisten de moed om te zeggen: Heil Hitler.''

Uit ,,Le Soir'' van 5 januari 1941

> Max Hodeige eindigt zijn kort betoog over de geschiedenis van Rex met de volgende zinnen:
> ,,Vervolgens Rex en zijn Chef moeten niet denken dat hun taak beëindigd is. De Nieuwe Orde waarvan wij dromen eist nog veel strijd, zuiveringen, het op punt stellen en opbouwend werk. Maar dit is de nieuwe fase van hun politieke aktie, en het is deze tweede etappe die zij hebben ingeluid zondag op de vergadering te Luik.''

REX VLAANDEREN

Voor mei 1940 bestonden in al de belangrijkste Vlaamse centra, afdelingen van Rex. Gent, Kortrijk, Mechelen, Hasselt, Leuven en in mindere mate Antwerpen waren uitgebouwd tot sterke Rex-burchten.
Bij de verkiezingen van 1936 behaalde Rex drie kamerzetels in Vlaanderen, doch verloor deze reeds bij de verkiezing van 1939. Na mei 1940 was het aanvankelijk tasten naar een middel tot hergroepering en naar het herordenen van de rangen. Overal in Vlaanderen werden de oude afdelingen terug in leven geroepen en hernamen hun aktiviteit. De leider van Rex Vlaanderen was Odiel Daem, later schepen van de stad Antwerpen.
Het dagblad ,,De Nieuwe Staat'' verschijnt opnieuw na mei 1940.

Verantwoordelijke uitgever: R. Simoens. Voor de oorlog Pol De Mont.
Redactie: Odiel Daem.

Voor mei 1940 had Rex in Vlaanderen de volgende organisaties

De Rex militie droeg de naam van Rex-Wacht.
Een uitgebreide sociale dienst: bestaande uit vrouwen en meisjes die zich ten dienste stelden van zwakke en zieke huisgezinnen. Zij hielpen bij het huishouden, verzorgen van de kinderen enz. Dit alles zonder vergoeding.
Er was eveneens een vakbond onder leiding van Staf Herbosch en Albert Praet. De aangeslotenen waren vooral dokwerkers.
De jeugdgroep was door haar gering aantal leden van minder betekenis.

Vlaanderen werd ingedeeld in gouwen

Gouw Antwerpen
  leider: I. Van Ostaeyen (28 mei 1941)
Gouw Brabant
  Leuven: Boffé
  Tienen: G. Caspers
Gouw Oost-Vlaanderen
Gouw West-Vlaanderen
Gouw Limburg

REX VLAANDEREN EN DE ANDERE ,,NIEUWE ORDE'' ORGANISATIES IN VLAANDEREN

Rex en het Verdinaso

In oktober 1940 zou Rex-Vlaanderen toegetreden zijn tot het Verdinaso. Deze akte werd ondertekend door O. Daem voor Rex en door Ir. Persijn voor het Verdinaso. Later bleek dat dit op een persoonlijke overeenkomst berustte waarvan de partijleiding niet op de hoogte was. Dus voorbarig en onbestaande. Er waren wel leiders van Rex en van het Verdinaso, die reeds droomden van een groot Boergondisch Rijk, waarin het bestaande België een grote rol zou kunnen spelen.
Ook waren er Rexisten die niet meededen met de gevolgde lijn van samenwerking met de Duitsers en die ijverden voor een tegengewicht in Rex in de zin van een Boergondische onafhankelijke staat, los van het genoemde Germaanse Rijk.

Rex Vlaanderen treedt toe tot de eenheidsbeweging V.N.V.

Leon Degrelle werd door de politiekers en de Duitsers voor een voldongen en onafwendbaar feit gesteld om Rex in Vlaanderen te ontbinden.
Bij de vorming van de eenheidsbeweging ontstond er een meningsverschil tussen de politiekers en de militie. Vele militieleden sloten uit protest aan bij de Algemene SS-Vlaanderen. Vele Vlamingen kwamen dan ook later in 1942 bij het Waalse Legioen terecht (Légion Wallonie).

Samensmelting van V.N.V., Dinaso en Rex Vlaanderen op 10 mei 1941

Uit ,,Het Algemeen Nieuws'' van maandag 12 mei 1941 ontnemen we:
Twee eenheidsbewegingen op nationaal-socialistische grondslag in Vlaanderen en Wallonië.
Het akkoord dat wat Rex Vlaanderen betreft, de goedkeuring wegdraagt van dhr. Degrelle, leider van Rex Wallonië, erkent tevens de Rex-Beweging als de enige draagster van de nationaal-socialistische gedachte in Wallonië.
De verregaande binnenlandse politieke betekenis van de afgelegde verklaringen zal niemand ontgaan.
Op de persreceptie, ingericht door het V.N.V. op 10 mei 1941, in het Atlanta Hotel te Brussel, waren er o.a. aanwezig:
de hh. Staf De Clercq, algemeen leider V.N.V.
Dr. R. Tollenaere, algemeen propagandaleider van het V.N.V.
Ernest Vanden Berghe, algemeen sekretaris van het V.N.V.
Dr. Speleers, hoogleraar, lid van de Raad van Leiding V.N.V.
Dr. J. Timmermans, advokaat, lid van de Raad van Leiding V.N.V.
E. Delvo, lid van de Raad van Leiding, V.N.V.
Dr. Frans Daels, hoogleraar, lid van de Raad van Leiding V.N.V.
Karel Lambrechts, leider van Arbeidsorde.
Dr. J. Leuridan, lid van de Raad van Leiding V.N.V.
Mevr. Maréchal, leidster van het V.N.V.V.
Juf. J. Claessens, leidster der Jeugdafdeling V.N.V.V.
Paul Leroy, algemeen sekretaris van Verdinaso.
François, algemeen kommandant der Dinaso Militantenorde.
Leo Poppe, leider der Dinasojeugd.
O. Daem, leider voor Rex-Vlaanderen.
Vaes, gevolmachtigde van de leider van Rex-Vlaanderen.
Botte, algemeen sekretaris van Rex-Vlaanderen.
Suys, Vlaams adjunct van dhr. Degrelle.

De leden van de verschillende onderafdelingen van Rex Vlaanderen werden ingeschakeld in de gelijkaardige afdelingen van het V.N.V.
Odiel Daem werd opgenomen in de Raad van Leiding V.N.V.
Paul Suys werd Brigadeleider bij de D.M./Z.B.

EENHEIDSBEWEGING: V.N.V. — DINASO — REX VLAANDEREN

Het V.N.V. kreeg van de Duitse autoriteiten de toezegging als de eenheidsbeweging te worden erkend.
Het toetreden van het Dinaso en Rex Vlaanderen tot het V.N.V. werd een feit op 11 mei 1941.
De toetreding van beide formaties tot het V.N.V. sloot de uitdrukkelijke erkenning van de volgende grondbeginselen in zich:

1. Het V.N.V. stelt zich ten doel de vestiging van de nationaal-socialistische orde in Vlaanderen.
2. Deze orde kan alleen tot stand worden gebracht op de grondslag van een zuiver en waarachtig volks bewustzijn, hetwelk voor het volk in Vlaanderen inhoudt: het besef van zijn Nederlands-Diets karakter, en de zin voor de Germaanse samenhorigheid, voor wat Germaanse eer en plicht gebieden.
3. De taak van het V.N.V. bestaat in:
   a) Het opwekken en het verstrekken van het volksbewustzijn in Vlaanderen.
   b) Het opvoeden aller volksgenoten in nationaal-socialistische geest tot dienende ondergeschiktheid der persoonlijke belangen en der groepsbelangen aan het welzijn der volksgemeenschap.
   c) Het omzetten der volksverbondenheid in de politieke, culturele en sociaal-economische ordening.
4. De politieke orde zal gevestigd zijn, eensdeels op het beginsel van het leiderschap, dat in zich sluit de bevoegdheid en persoonlijke verantwoordelijkheid, anderdeels, het uitschakelen en verwerpen van alle instellingen, groeperingen en uitingen, die de organische eenheid der volksgemeenschap aantasten en ondermijnen.
5. De culturele orde zal in dienst moeten staan van de opbouw ener echt volkse cultuur, dit wil zeggen, van een cultuur die in al haar uitingen de weerspiegeling is van de volkse eigenheid en als dusdanig een middel tot handhaving en volmaking daarvan.
6. De maatschappelijke orde zal gevestigd zijn op:
   a) De erkenning van de arbeid als dienst aan de gemeenschap en als hoogste plicht voor ieder.

b) De solidariteit der arbeiders van elke aard en van elke rang, van leidende en dienende, welker samenhorigheid gebouwd moet zijn op wederzijdse eerbied en trouw.

c) De plicht der gemeenschap aan alle arbeidswillige volksgenoten een menswaardig bestaan te verzekeren.

7. De economische orde zal gericht moeten zijn op de verwezenlijking van het eenvoudig beginsel: eigendom in dienst en gemeenschapsbelang gaat voor het belang van groepen en enkelingen.

Bij erkenning van het privaat initiatief moet de organisatie van het bedrijfsleven er toe strekken van de volkshuishouding te maken: een geordend, gebonden geheel, van economische eenheden die alleen gericht zijn op het goed van het gehele volk.

Dat het precies het V.N.V. was dat de leiding mocht nemen van de eenheidsbeweging is geen louter toeval. Als zulks gebeurde dan was het ontegensprekelijk met de goedkeuring vanwege de bezettende autoriteiten. In 1941 ware het onpolitisch geweest de leiding ervan toe te vertrouwen aan een uitgesproken groot-Duitse beweging.
Hoofdzaak was dat de numeriek sterkste Vlaams-Nationale beweging zich bereid verklaarde om de gangmaker te worden van het Nationaal-Socialisme in onze gewesten.

Uit ,,Algemeen Nieuws'' van 12 mei 1941

Verklaring van den h. Degrelle leider van Rex-Wallonië

Ook voor de persreceptie, die door den h. Degrelle, leider van Rex Wallonië ingericht werd, was de belangstelling zeer groot. Als afgevaardigden van de Vlaamsche politieke groepeeringen, die thans de eenheidsorganisatie vormen, bemerkten wij o.m. de h.h. Tollenaere en Delvo, namens het V.N.V., Leroy, namens Verdinaso, Daem en Claes namens Rex-Vlaanderen.

Na een korte inleiding van den h. Matthijs, propagandaleider van Rex-Wallonië, een verklaring van den h. DAEM, die als leider van het voormalig Rex-Vlaanderen de vroegere vruchtbare samenwerking onderstreepte tusschen de Vlaamsche en Waalsche Rex-organisaties en tevens hulde bracht aan den h. DEGRELLE, legde deze laatste volgende verklaring af :

Voordeelen dezer hergroepeering

Deze concentratie was noodzakelijk.
De Nationalisten in het Westen hadden het recht niet hun actie te verzwakken en vooral niet wedijverende partijen te vormen op het oogenblik dat het heil onzer medeburgers afhangt van de wijsheid en de kracht, waarmede onze gewesten zich bij de gebeurtenissen zullen aanpassen en de wijze waarop zij zullen samenwerken met vreugde en geloof, aan den opbouw van het nieuwe Europa.

Teneinde de oogen onzer medeburgers te openen en dezen ertoe aan te zetten zich uit de huidige wanorde los te maken, was het ten zeerste noodzakelijk dat in Vlaanderen, zoowel als in Wallo-

nië de actie gevoerd werd door ee eenheispartij onder een leider.

Wij hebben niet geaarzeld te dien einde Rex-Vlaanderen, waarin duizenden overtuigden gedurende zes jaar streden voor onze zaak met evenveel zelfverloochening en moed als getrouwheid aan te sluiten bij de Vlaamsche eenheidspartij.

In de Vlaamsche eenheidspartij zullen onze strijdmakkers van gisteren ongehinderd hun krachten ontplooien. Zij zullen er als broeders worden ontvangen. Odiel Daem, leider van Rex-Vlaanderen, zal deel uitmaken van het bestuur der partij. Onze leiders zullen er vertrouwensposten bekleeden.

Wij zijn er van overtuigd, dat hun talrijke aanwezigheid in den schoot der Vlaamsche eenheidspartij, hun loyaliteit en hun ijver in dienst der partij resultaten zullen opleveren van een bijzondere waarde.

Hun toetreding zal den terugkeer beteekenen tot de Vlaamsche gemeenschap van vele Vlamingen, die behoorden tot een verfranschte elite welke Rex opnieuw de beteekenis van Vlaanderen had duidelijk gemaakt. Bij ons vormden zij een idee over een waardig Westen, zij beleefden de echte Vlaamsch-Waalsche samenwerking in een geest van broederschap. Zij hebben vastgesteld, dat Walen en Vlamingen het eens konden zijn. Dit zullen zij zek niet vergeten op het oogenblik, dat Vlaanderen in volle vrijheid over zijn lot zal beslissen

Ten einde aan de Nationalisten in Vlaanderen gelegenheid te laten, in alle onafhankelijkheid bewust te worden van de belangen van hun volk hebben wij onze volledige en vriendschappelijke goedkeuring gehecht aan de samensmelting der verscheidene Vlaamsche bewegingen, welke heden werd bezegeld.

Deze Vlaamsche eenheidspartij zal tot taak nebben het Vlaamsche volk bewust te maken van zijn genie en de toekomst van het Vlaamsche volk voor te bereiden.

In alle geval is het thans gedaan met de pretentie van buiten de Vlaamsche grenzen aan de Vlamingen een gedragslijn te willen opdringen. De Vlamingen moeten er zelf over beslissen wat Vlaanderen zal worden .

Het vraagstuk inzake het samenleven van Vlamingen en Walen, zou nooit zoo scherp zijn gesteld geworden wanneer Vlaanderen tot in 1940 niet het slachtoffer ware geweest van zooveel onbegrip, stompzinnigheid en haat.

De fouten, in het verleden begaan, drukken op het heden.

De toekomst zal niet het resultaat worden van toegevingen welke met spijt of leedwezen werden gedaan

Er zal slechts een Vlaamsch-Waalsche federatie zijn, wanneer zij langs beide zijden gewenscht wordt Het zal van de voorstanders dezer federatie afhangen of zij zal bestaan, nuttig zal wezen en gewenscht

REX EN DE GEMEENSCHAPPELIJKE STAAT

Rex gelooft aan de noodzakelijkheid van een Westerschen Staat, waarin Vlamingen en Walen in vrede zullen samenleven en waarin ieder der beide volkeren zich ten volle zal kunnen ontplooien volgens zijn aard, genietend van de waarborgen die tot het bereiken van dit doel noodig zijn.

Afgezonderd zou Wallonië een minderwaardig bestaan hebben, daar het van de zee afgesloten zou zijn.

Vlaanderen, dat geroepen is den vloed der cultureele stroomingen uit het buitenland te ondergaan en waarvan de intensiteit reeds te voorzien is, zou na enkele tientallen jaren kunnen overrompeld worden wanneer het zich moest afzonderen.

Wij gelooven anderzijds dat de geestelijke eenheid van het Westen niet alleen de Dietsche Nederlanden maar ook de Romaansche Nederlanden omvat Walen en Vlamingen vormen hetzelfde ras, zij ontstonden op denzelfden bodem en hebben denzelfden Germaanschen invloed ondergaan in de vijfde eeuw. Door dezelfde stroomen vereenigd hebben zij weldra een economisch complex gevormd dat zich steeds ontwikkeld heeft in den loop der eeuwen. Zij hadden dezelfde juridische vorming, dezelfde godsdienstige vervoering. Zij hebben met min of meer geluk dezelfde aanvallers teruggeslagen of zich aan hen moeten onderwerpen. Samen waren zij een onvergelijkbaar zwaartepunt in het Europa der Middeleeuwen en der Renaissance. Hun samenwerking is een onloochenbaar feit

Hieruit groeiden een beschaving en zeden, welke zich verder dan onze gewesten verspreidden, en die van het Westen een der meest origineele brandpunten maken der Europeesche kultuur.

Wij, Rexisten, houden er aan het gemeenschappelijk patrimonium te redden. Wij gelooven onder alle oogpunten aan de noodzakelijkheid dat er een Staat noodig is, waarin Vlamingen en Walen in vrede zullen arbeiden. Wij zijn er van overtuigd dat een koning, die door allen wordt bemind, het verbindingsteeken bij uitstek zal zijn tusschen Walen en Vlamingen in den Federalen Staat.

Dit is het standpunt van Rex. Rex zal het met alle krachen verdedigen bij het Romaansche volk. Rex zal echter niet trachten dit standpunt aan de Vlamingen op te dringen. Zij moeten zich het roemrijke verleden der XVII provinciën herinneren, de gegevens van het heden bestudeeren en eventueel een keuze doen gelijkloopend met de onze.

De essentieele taak, zoowel voor de Vlaamsche als voor de Waalsche eenheidspartij tijdens de komende maanden zal er in bestaan ieder in zijn invloedssfeer de geesten te richten in nationalen en socialen zin.

PAKT IN ZAKE BIJSTAND

Het zou geen beteekenis hebben dat wij ons geestelijk verbonden zouden voelen met de Nationalistische bewegingen in de groote vreemde landen, wanneer Waalsche en Vlaamsche Nationalisten, niet dezelfde gevoelens zouden hebben.

De broederschap, die ons bindt met dezen die in gansch Europa strijden voor den opbouw van een werkelijke orde zal in des te grooter mate bij ons, Westerlingen, leven. De noodzakelijke eischen der actie zullen al onze krachtinspanningen vereenigen. Wij zullen aan mekaar den meest volledigen steun verleenen. Ieder de hand gereikt aan zijn strijdgenoot.

Thans eenheid. Edele wedijver morgen. En onze standvastige hoop, fiere er broederlijke samenwerking op het einde onzer beide wegen.

Uit ,,Algemeen Nieuws'' van 14 mei 1941

UIT DE PERS

Bij de samensmelting van V.N.V.-Dinaso en Rex-Vlaanderen

En Brussel ?

Ook in de Vlaamsche bladen wordt thans het akkoord tusschen V. N. V., Rex-Vlaanderen en Verdinaso besproken.

« VOLK EN STAAT » wijst op de verdragende beteekenis van het feit dat de leider van het V. N. V. op de pers-receptie van verleden Zaterdag nogmaals het reeds bekende programma van het V.N.V. heeft geproklameerd. Daardoor immers bleek, aldus het blad,

« Dat het V.N.V. van meet af de juiste formuleering der toekomsteischen voor ons volk heeft vooropgesteld. Er moest aan deze eischen niets veranderd worden. Er werd daaraan ook niets veranderd. De eenheid in Vlaanderen werd bereikt zonder dat daartoe eenig kompromis noodig was.

Wat Brussel betreft, wijst het blad op artikel 4 der overeenkomst :

« Het V.N.V., zoo luidt dit artikel, erkent principieel Rex als de beweging, die de Walen in Wallonië voor het nationaal-socialisme winnen moet...

Niet alleen dit artikel, schrijft « Volk en Staat », maar geheel de overeenkomst steunt op een duidelijke territoriale afbakening, die loopt langs de taalgrens. Brussel, meenen wij, ligt boven de taalgrens op Vlaamsch grondgebied ! »

EEN POLITIEK EENMAKINGSPROCES VAN EEN NIET TE LOOCHENEN CONSTRUCTIEVE BETEEKENIS

« HET LAATSTE NIEUWS » zijnerzijds laat zich als volgt uit over Brussel:

« Wat Brussel aangaat, zoo heet het, zouden diegenen, die hierover nog in de onzekerheid verkeeren, moeten bedenken, dat alleen Wallonië als arbeidsveld voor Rex is aangewezen geworden, zoodat Brussel — Vlaamsche grond — vanzelfsprekend in het aktiegebied van V.N.V. wordt ingelijfd. Naar verluidt, mogen echter voorloopig de Franschsprekende Rexisten van Brussel nog bij Rex blijven. »

Het blad is van meening, dat door het akkoord

« alhier een politiek eenmakingsproces werd voltrokken, van een niet te loochenen konstruktieve beteekenis.

Het praktisch resultaat is echter langs Vlaamschen kant merkelijk aanzienlijker dan langs Waalsche zijde. En het is ontegensprekelijk een teeken van kracht, wanneer organismen die totnogtoe los van mekaar stonden, onder één vaandel kunnen vereenigd worden. Hier doelen we dan vooral op V.N.V. en Verdinaso. »

EEN BELANGRIJKE STAP OP DEN WEG NAAR DE NOODZAKELIJKE EENHEID

« HET VLAAMSCHE LAND » schrijft over het akkoord het volgende :

« Er kan geen twijfel bestaan : de samensmelting van drie groepeeringen, die alle drie reeds vóór 10 Mei 1940 bestonden en alle drie zich tot het nationaal-socialisme bekenden, beteekent een werkelijke versterking van den nationaal-socialistischen uitbouw van Vlaan-

deren. Het afzonderlijk opmarcheeren naar hetzelfde doel was een teeken van zwakte Aan deze verdeeldheid is thans een einde gekomen

Wij zijn het niet die reeds triomf zullen kraaien. Verre vandaar De eindzege is nog niet bevochten Alleen werd er een belangrijke étappe afgelegd op den weg naar de noodzakelijke eenheid. waar. vroeg of laat. alle nationaal-socialistische groepeeringen. zich zullen ontmoeten »

EEN REXISTISCHE STEM

« Le Pays Réel » het blad van Léon Degrelle. ziet in de huidige samensmelting de slotphase van een opstorpingsbeweging, waarvan het akkoord « Rex-V. N. V. » in 1932 een der roemrijkste haltpunten was

Breedvoerig wordt uitgeweid over de verschillende aspecten van bewust akkoord, zooals men weet mislukte toen de poging om de crisis die toen reeds het bestaande regime ondermijnde, tot een revolutionnaire oplossing te brengen langs wettelijken en parlementairen weg. Desondanks zou het akkoord de basis vormen waarop kon worden verder gebouwd om eens dat doel te bereiken; het was een moedige, lofwaardige poging, ontsproten aan een ruime, realistische visie in de toekomst.

Na gewezen te hebben op het vruchtbaar werk door Rex in Vlaanderen verricht, schrijft steller:

« Nooit is bij den Rex-leider de gedachte opgekomen, zich van hun Vlaamsche effectieven te bedienen als hefboom voor de vestiging in Vlaanderen van een Belgicistisch imperialisme. Integendeel, Rex stelde zich onmiddellijk tot taak alle min of meer gedenationaliseerde elementen, waarop de beweging vat had, tot de Vlaamsche gemeenschap terug te voeren. Het behoud der Rex-eenheden in Vlaanderen had dus noch tot doel, noch tot gevolg, een meerderwaarde te blijven in stand houden tusschen de Vlaamsch-nationale vereenigingen, maar integendeel Vlaanderen te helpen in zijn strijd naar revolutionnaire en volkseenheid. »

Over de verbondenheid die voortaan Vlamingen en Walen te zamen houdt, schrijft het blad:

« Zij hebben thans een zielsgemeenschap hervonden, die niets gemeen heeft met het koele en kunstmatige « unitarisme » van den in 1830 uit den grond gestampten Belgischen staat ; een gemeenschap bezield door een revolutionnairen adem maar aansluitend bij de meest authentieke en diepe tradities uit de glorieuze tijdperken onzer Vereenigde Provincies. »

BUITEN HET V.N.V. BESTAAN ER NOG ANDERE VLAAMSCHE POLITIEKE KRACHTEN

In een hoofdartikel in « Le Soir » wijst de h. Raymond De Becker er op dat het zoo pas afgesloten accoord in de gegeven politieke omstandigheden voor de hand lag. Na er de aandacht te hebben op gevestigd dat vooral Vlaanderen van het nieuwe alliantiepakt profiteert, schrijft hij :

« Wat er ook van zij, het accoord stelt in Vlaanderen een feitelijke toestand daar, waarmee in de toekomst dient rekening gehouden Onbetwistbaar bestaan er buiten het V N.V. ook nog Vlaamsche politieke krachten, en wij zijn er van overtuigd d t ze zich eens op de een of andere manier zullen manifesteeren. De Vlaamsche jeugd bergt inderdaad nog krachten die een richting zullen uitgaan waarvan de leiders eener gewezen oppositiepartij geen flauw vermoeden hebben. Deze krachten echter die mogelijk leiden zullen naar het ontstaan van een waarachtig Vlaamsch Nationaal-Socialisme, zullen in ieder geval rekening hebben te houden met wat thans tot stand kwam en mogelijk zal hun niets anders resten dan zich te ontplooien in den schoot zelve der bestaande formatie. »

HET KADER VAN DE REX BEWEGING IN VLAANDEREN

Verschenen in „Le Pays Réel" van 11 oktober 1940 op bladzijde 8.

Zetel: Italiëlei 106, Antwerpen
Leider van Rex-Vlaanderen: Odiel Daem

Centrale raden

— Regionale raad:
Adriaensen, notaris
Ceulemans, tandarts

De Bruyn Ed., industrieel
Dr. Hendrickx, geneesheer
J. Jans, beheerder
Mevrouw Meert

— Financiële raad:

Schatbewaarder	: Nestor Brassine
Leden	: Brasseur
	Ceulemans
	Jans

— Corporatieve raad:

Leider	: Fra. Mattheessen, advokaat
Secretaris	: M. Pauwels, industrieel

— Politieke raad:

Leider	: Willy Vervliet, provinciaal raadslid
Secretaris	: Van de Velde, provinciaal raadslid

Afdeling Antwerpen

Afdelingsleider	: Ed. De Bruyn, industrieel

Arrondissementsbeheerders:

Antwerpen	: Marc Janssens, handelaar
Mechelen	: Sueten
Turnhout	: Versteylen

Afdeling West-Vlaanderen

Afdelingsleider	: Jan de Schietere de Lophem

Arrondissementsbeheerders:

Kortrijk	: Baeckelandt, industrieel
Brugge	: Van den Abbeele, industrieel
Oostende	: Lyon, advokaat
Poperinge	: Langbeen, geneesheer
Tielt	
Roeselare	: Dr. Gits, handelaar
Veurne	: Calloo, burgemeester Moeren

Afdeling Oost-Vlaanderen

Afdelingsleider	: Leon Hermans, advokaat

Arrondissementsbeheerders:

Gent-Eeklo : R. Inghels
Sint-Niklaas : Vermeire, industrieel
Aalst : M. De Wolf, industrieel
Dendermonde : De Witte, leraar

Afdeling Brabant

Afdelingsleider : Van de Woude, advokaat
Arrondissementsbeheerders:
Leuven : De Petter
Tienen : Em. Lenaers
Diest : A. Van den Abbeele

Afdeling Limburg

Afdelingsleider : Van Russelt, advokaat
Arrondissementsbeheerders:
Tongeren : Christiaens
Hasselt : Schutjens

HET OPPERKADER VAN DE STRIJDFORMATIE SF-VLAANDEREN

Opperbevelhebber: Rutger Simoens

Generale staf

Zetel : Italiëlei, 106, Antwerpen
Sekretaris : Groepsleider Albert Wouters
Schatbewaarder : Groepsleider Maurits Taveirne
Ekonomie : Groepsleider Victor Van Ranst
Algemeen kontroleur : Groepsleider Victor Quintin

Regionale bevelhebber: Kommandant Paul Suys

Regionale staf

Zetel : Italiëlei, 106, Antwerpen
Sekretaris : Groepsleider Michel Botte
Schatbewaarder : Groepsleider Lode Van Eeckhoven

Provinciale inspecteurs

West-Vlaanderen

Banleider : Guy de Lophem
Staf : Vendelleider Carlos van de Velde
Vendelleider Jos De Vraem
Vendelleider F. Callemeyn

Oost-Vlaanderen

Banleider : Durinckx
Staf : Vendelleider Roland Van Loo
Vendelleider Schrey

Antwerpen

Banleider : Emiel Zurings
Staf : Vendelleider Gaston Coppin
Vendelleider Albert De Meel
Vendelleider Albert Olbrechts

Limburg

Banleider Hubert Reynders

Brabant

Regionale chef voor Brussel: Richard

Leuven

Banleider : Henri Thijs
Staf : Vendelleider Paul Molle

Ct. de groupe: Groepsleider
Ct. de Fanion: Vendelleider
Ct. de Bannière: Banleider
Ct. Regional: Regionale bevelhebber
Ct. en chef: Opperbevelhebber

STRIJDFORMATIE VOOR VLAANDEREN SF

Voor mei 1940 werd deze formatie Rex Wacht genoemd.
Het was een geuniformeerde militie. Hun vaandel was zwart met een rood Rex-kenteken. Deze militie beschermde voor de oorlog de Rex politiekers op de vergaderingen en andere manifestaties van Rex, vooral tegen linkse rode militiegroepen. Zij zorgden tevens voor de propaganda van de partij.
In elk belangrijk centrum in Vlaanderen waren deze formaties aktief.

Na mei 1940

Werd de benaming veranderd en wel voor:

Vlaanderen	S.F. Strijdformatie
Wallonië	F.C. Formation de Combat
Brussel	S.F.C. tweetalig

Uniform

Zwarte rijbroek, zwarte botten, zwart hemd, zwarte das. Officieren: zwarte vest, model van legerofficier. Allen hadden een koppelriem met schouderriem. Als hoofddeksel een zwart mutsje (politiemuts of kepie) met in het midden vooraan een Boergondische adelaar.

Vlag

Witte vlag met rood Boergondisch kruis.

Dienstgraden en dienstgraadkentekens

Piket overste	rood lintje op schouderstukken
Onderofficieren	zilver lintje op schouderstukken
Officieren	zilveren ster op schouderstukken

Struktuur

Onderverdeeld in gouwen
Antwerpen
Brabant

Oost-Vlaanderen
West-Vlaanderen
Limburg

REX JEUGD

In Vlaanderen was deze jeugd nooit tot ontplooiing gekomen. Wel waren er hier en daar afdelingen, vooral in grotere centra.
Opvallend is wel dat deze jeugd bleef bestaan in Vlaams-Brabant na de eenmaking met het V.N.V. op 10 mei 1941, ingaande op datum van 1 juni 1941. Zo treft men afdelingen aan te Leuven, Dilbeek, Etterbeek en Ganshoren. Naarmate de koerswijziging van Rex, veranderde de benaming en het programma van de Rex-Jeugd.

I. REX JEUGD — JEUNESSE REXISTE

Doel

Wilde alle franssprekende Belgen samenbrengen in een nationaal-socialistische geest. Zij wilden komen tot het scheppen van een nieuwe mens, met uitgesproken zin voor eer en grootheid van het land.

Principes

1. In het geheel behorende tot de christelijke beschaving;
2. Samenhorigheid tussen de volksklassen op een solidaire basis;
3. Eerbied voor de mensen en dingen;
4. Tucht van het lichaam en van de geest;
5. Eerbied voor het geloof van anderen;
6. Verheerlijking van de grootheid van de arbeid.

Geest en struktuur

Spiegelden zich in de eerste oorlogsjaren aan het N.S.J.V. Een zeer sterk gestructureerde jeugdbeweging in Vlaanderen en dan vooral in de H.J. Hun leiders volgden regelmatig H.J.-leergangen in Duitsland.

Leiding

Provoost (opperste): John Haegemans, gevallen in Rusland
Onder-provoost: De Wael

Organisatie

De troepen waren georganiseerd in ,,Serments'', gegroepeerd in standaarden. Deze op hun beurt in ploegen van tien: kameraden of ridders genaamd.

Sterkte

4000 jonge mannen (velen vielen op het Russisch front).

REX VROUWELIJKE JEUGD — JEUNESSE REXISTE FEMININE

Dezelfde organisatie als de mannelijke jeugd.
Meisjes van 18 tot 25 jaar ,,Geloof in het leven'', ,,Foi dans la vie'' was een kopie van de H.J. ,,Schönheit und Glaube''. Deze afdeling bereidde de jonge meisjes voor op de rol van vrouw en was tevens een school voor jeugdleidsters.

Sterkte

Ongeveer 4000 meisjes.

Uniform

Zelfde snit als de D.M.S. en de H.J.

II. ROMAANSE JEUGD — JEUNESSE ROMANE

Doel

Nationale beweging bestemd tot het geven van een sterke lichamelijke, geestelijke en intellectuele formatie aan de Waalse jeugd. Zij deed grote moeite om in de volksmiddens door te dringen. Hun sociaal programma

moest opgevat worden als een voorbereiding tot het beroepsleven. De beweging legde het accent op de openbare manifestaties, de tucht en de hiërarchie.

Kenteken

Een (snijdende) pijl door een ruit.

Leiding en organisatie

Chef: Gerard De Block.
Per provincie een standaard.
Per arrondissement een ban. Deze werd verdeeld in secties.

Sterkte

Deze formatie had ongeveer 500 leden en bezat niet dezelfde invloed en ondersteuning als de Rex-Jeugd. Door deze mislukking bleef deze jeugdformatie niets anders over dan samen te smelten met de Rex-Jeugd.

III. LEGIONAIRE JEUGD — JEUNESSE LEGIONNAIRE

Opgericht op 10.4.43 door de fusie van alle nieuwe ordegroeperingen van Wallonië.

Leiding

Provoost: Paul Mezzera (adjudant van de SS Brigade Wallonie)
Cheftaine générale: Marie-Jeanne Larsimont
Lucien Gaillard: uitgever van de weekbladen ,,La jeune Légion'' en ,,L'Assaut''
SS Kriegsberichter (oorlogscorrespondent)
Charles Vijman: SS oorlogscorrespondent
Jean Furnelle
A. Verpoorten: Stafchef
J.R. Quoirin: Generaal inspecteur
Pierre Malisart
V. Watteyne
R. Lefevre: Banleider

A. Derwael: Opperbanleider
J.L. De Coninck
Yvon Lambotte
René Massart
Michel Caudron
Jules Zwinne
Freddy Martin
José Berckx
Albert Collier
L'abbé Wallez (pater): chef van het land van Namen.

Doel

Het groeperen van de jongeren van 6 tot 18 jaar in een organisatie die in staat is tot grote verwezenlijkingen. Zij zal hun onderrichten in de leer van het nationaal-socialisme, in het bewustzijn van de eigenheid van ons volk. Zij zal de jeugd leiden in haar vrije tijd en haar een nieuwe jeugdstijl aanbieden van zelfverloochening en wilskracht.

Voordelen

Gratis uniform. Speciale ravitaillering. Gratis maandblad. De Jeunesse Légionaire scheen een tegenhanger te zijn in Wallonië van het N.S.J.V.

Voorwaarden tot lidmaatschap

1. Belg zijn, voor de jongens van 8 tot 18 jaar, voor de meisjes van 10 tot 21 jaar.
2. Van geen joodse afstamming zijn.
3. Voldaan hebben aan een geneeskundig onderzoek door een geneesheer aangeduid door de beweging.
4. Het volgen, gedurende een maand zonder uniform, van de aktiviteiten tot voldoening van de verantwoordelijke leider.
5. Na, vervolgens, het met goed gevolg voleindigen van een stage van drie maand.

Daarna legden de kandidaten hun eed af.

Eedformule

In alle oprechtheid, ongebonden aan alles en iedereen, streng en rein voor God en het Land, zweer ik trouw te zijn aan de wet der ridderlijkheid, door mijn levenskrachtige houding, door mijn tucht tot onderwerping aan het gezag, door het offer van mijn leven op het slagveld. Als mijn kameraad aan mijn zijde valt, neem ik zijn dienst over. Als mijn kameraad verraad pleegt, zal ik zijn naam zonder spijt vergeten. Als mijn chef op zekere dag verraden wordt en er blijft slechts één enkele getrouwe dan wil ik deze zijn. Ik zweer het.

Organisatie

Knapen:

Nutons	*van 8 tot 10 jaar*
Lachende makkers	*van 10 tot 12 jaar*
Dienende makkers	*van 12 tot 14 jaar*
Eerlijke ridders	*van 14 tot 16 jaar*
Trouwe ridders	*van 16 tot 18 jaar*

Meisjes

Juffertjes of jonge meisjes	*van 10 tot 14 jaar*
Gezellinnen	*van 14 tot 17 jaar*
Arbiedsgezellinnen	*van 17 tot 21 jaar*

Uniform

Dezelfde snit als de H.J. Dit varieerde volgens de seizoenen. Op hun linkerborstzak droegen ze het rood Boergondische kruis op witte achtergrond (schildvorm). De kleur is zwart.

Geografische leiding

Er waren 5 bannen verdeeld over het Waalse land en Brabant gebasseerd naar de historische grenzen van de provincies.

1. Pays de Brabant	Brussel met Vlaams Brabant, Leuven, Halle, Vilvoorde
2. Pays de Hainaut	Mons (Bergen)

3. Pays de Liège	Liège (Luik)
4. Pays de Luxembourg	Bastogne (Bastenaken)
5. Pays de Namur	Namur (Namen)

Struktuur der leiding

Aan het hoofd stond de Chef der Jeugd. Hij werd bijgestaan door inspekteurs en zijn Raad (bevel en uitvoering) samengesteld uit de dienstoversten: beheer, lichamelijke opvoeding (vóór militaire opleiding), burgerlijke en politieke kultuur, propaganda, sociale en financiële.
Aan het hoofd van elke ,,Pays'' stond een banleider.
Om geen fouten te maken in de vertaling van de onderscheiden indeling gebruiken we de Franse benaming:

Mannelijke jeugd

Fanion = 4 Enseignes = 16 Serments = 64 Camaraderies = 640 camarades

Vrouwelijke jeugd

Ronde = 4 Groupes = 16 Serments = 64 Camaraderies = 640 Filles.

Opmerking

Deze jeugd leverde veel vrijwilligers voor de SS Sturmbrigade Wallonie. Ook in de jaren 1943 en later kregen ze een tegenhanger namelijk de AGRA (Association pour le Grand Reich Allemand). Het kon vergeleken worden met de strijd in Vlaanderen tussen het V.N.V. en de DeVlag.
De AGRA was een uitgesproken anti-Rex beweging en leunde rechtstreeks aan bij het III. Rijk.

A.D.E.W. — ASSOCIATION DES ETUDIANTS WALLONS

Was een uitgesproken Waalse studentenbeweging (universiteitsstudenten). Alhoewel deze beweging bij Rex thuis hoorde, onderhield zij ook nauwe banden met Agra. Zij ontving studiebeurzen van de Duitsers langs de ,,Deutscher Akademischer Austauschdienst'' en langs het ,,Deutscher Institut'' Gallierstraat 29, Brussel. Ze gaven een maandblad uit: ,,La Lutte''. Zij volgden dezelfde politiek lijn van Rex en eisten hun plaats op naast de J.L. en de F.C. Waren gestruktureerd in de zin van de Jeunesse Légionaire. Deze studentenbeweging bestond ook te Leuven en zelfs te Gent.

Hij werd geboren op 15 juni 1906 te Bouillon. In oktober 1930 werd Degrelle — die zelf aktief was in de journalistiek — direkteur van de edities ,,Christus Rex-Christ Roi''. Deze edities zal hij opkopen op 31 juli 1933.
Zijn doorzettingsvermogen leidt tot het ontstaan van meerdere bladen waaronder: ,,Vlan'' — politieke aktualiteit en ,,Soirees'' — algemene informatie.
In 1934, jaar van het overlijden van Koning Albert I, verschijnen de brochures ,,Editions Rex'', die vooral de binnenlandse politiek en problemen onder de loep nemen. De grote scheuring tussen Degrelle en de Katholieke Partij is onafwendbaar, vooral na zijn eerste grote meeting te Brussel in het Koninklijk Circus.
Ook zijn persoonlijke openlijke aanvallen tegen vooraanstaande politici en zijn artikelen in o.a. het maandblad ,,L'action Rexiste'' en het driemaandelijks blad ,,Rex''.
In januari 1936 verschijnt het ,,schandaal Segers'' en de volgende maand ,,het schandaal De Broqueville en de Boerenbond''.
Datzelfde jaar trekt Leon Degrelle van dorp tot dorp om zijn meetings te houden en de corruptie aan te klagen. Bij de algemene verkiezingen van 24 mei 1936 behaalde het ,,Front populaire de Rex'' een enorm succes: 21 zetels in het Parlement en 8 zetels in de Senaat. Hierna eist Rex het Ministerie van Justitie op. In dezelfde maand ontvangt Leopold III Leon Degrelle in audiëntie en dit gedurende één uur en twintig minuten.
In 1937 bereidt Degrelle zich voor op de komende verkiezingen door o.a. bezoeken aan fabrieken, arbeiders e.d. maar vooral door zijn succesvolle meetings.
Op 9 april stelt Degrelle zich elektoriaal kandidaat met als grote tegenstander én kandidaat van de Christelijke Partij, Van Zeeland. De uitslagen worden een tegenslag voor Rex én Leon Degrelle. Van Zeeland behaalt 75,8 % en dit vooral en misschien uitsluitend dank zij het verbod dat Kardinaal Van Roey uitvaardigde aan de katholieken: ,,verbod te stemmen voor Rex!''
Voor Degrelle is een tegenslag nog geen nederlaag en op 10 juli 1938 spreekt hij op het Nationaal Congres van Lombeek voor minstens 60.000 aanhangers na de verkiezingen van april 1939 — wéér door toedoen van de hogere klerus en de anti-Rex-campagne van de traditionele partijen nl.: ,,Rex = Berlijn'' — verliezen de Rexisten verschillende zetels.
Op 10 mei worden, op bevel van de Belgische autoriteiten, vooraanstaande Rexisten, Vlaams-Nationalisten, Duitsers, enz. aangehouden en naar Frankrijk in beestenwagens getransporteerd. Ook Degrelle, die na twee maanden

vrijkomt. Anderen, waaronder Joris Van Severen, worden er lafhartig vermoord.
In juli van het jaar 1940 komt Leon Degrelle openlijk uit voor de collaboratie, of medewerking tot het stichten van één Europa met daarin Bourgondië. Wel weigert hij dat zijn blad ,,Le Pays Réel'' een orgaan wordt van de ,,Duitse Propaganda''. Dat is normaal want het ,,Eigen-zijn'' geeft men nooit prijs!
Ondertussen heeft Leon Degrelle zijn burgerkostuum omgewisseld voor het zwarte uniform van de Rexistische beweging. Het origineel embleem van Rex, de kroon met het kristelijk kruis en het vertikaal geplaatst woord Rex, wordt niet verdrongen, maar toch op de achtergrond gebracht door het nieuwe embleem, nl. het Bourgondisch kruis (twee geknotte takken, stammen, in de vorm van een St.-Andreaskruis).
Het ,,Légion Wallonie'' wordt in 1941 opgericht en de eerste vrijwilligers vertrekken op 8 augustus 1941 vanuit Brussel. Deel uitmakend van de Wehrmacht, leggen zij hun eed van trouw af op 29 augustus 1941, waarna het ,,Wallonische Infanterie Bataillon'' naar het Russisch front wordt gestuurd op 17 oktober. Hun vuurdoop ontvangen zij in februari 1942 in de omgeving van de Donetz.
Tussen dit ogenblik en zijn intrede in de Waffen-SS, bracht Leon Degrelle het van soldaat tot officier. Meerdere malen gekwetst, waardoor hij het Silber verwundeten-Abzeichen ontving, verwierf hij verder nog: het EK II, het EK I, de Nahkampfspange en het Infanterie-Sturmabzeichen.
In juni 1943 wordt het Waals Legioen ingelijfd bij de Waffen-SS. Op 17 februari wordt het een zwarte dag voor het Waals Legioen. Naast de talrijke doden, zij waren het vorig jaar begonnen met tweeduizend man nu nog zeshonderd overblijvenden, kwam ook de Commandant van het ,,Légion Wallonie'' Lucien Lippert — op de dodenlijst. Hij sneuvelde tijdens de doorbraak, aan de spits van zijn groep.
Samen met de andere vrijwilligers en kameraden van de Wehrmacht e.d., hadden zij een tweede Stalingrad onmogelijk gemaakt door uit de omsingeling van Tcherkassy door te breken. Tcherkassy was misschien wel een nederlaag voor de legerleiding, maar een overwinning voor de tot een vuist samenwerkende soldaten, onderofficieren en officieren.
Talrijk zijn de eretekens die Degrelle persoonlijk aan zijn manschappen mag uitreiken.
Hijzelf ontvangt het Ridderkruis op 20.2.44 als SS. Hauptstürmführer uit de handen van de Führer Adolf Hitler. Het is toen dat Hitler deze historische zin uitsprak: ,,... indien ik een zoon had, wenste ik dat hij was zoals u!''
Het eikeloof ontvangt hij op 27.8.1944. In maart 1944 houdt Leon Degrelle een redevoering in Parijs (Palais de Chaillot). Het zal zijn laatste grote optreden worden. In januari 1945 wordt het 28ste SS-Freiwilligen-Grena-

diers-division ,,Wallonie'' opgericht. Na de evakuatie uit Kurland, zal zij ingezet worden in Pommeren en daarna vóór Stettin. Op het einde van de oorlog vlucht Degrelle vanuit Skandinavië per vliegtuig.
Na bijna het grootste deel van Europa overvlogen te hebben, stort het toestel van Degrelle te pletter in Spanje. Hij komt terecht in het hospitaal Mola te San Sebastian.
In 1951 ondergaat Leon Degrelle een zware operatie. Na zijn herstel zet Degrelle zich aan het werk om voor zijn levensonderhoud te zorgen. Met succes lanceert hij zich in de bouwsector, daarna in antiquiteiten en tenslotte in een immobiliënmaatschappij.
Hij vestigt zich in een riante villa in het zuiden van Spanje. De villa is genaamd ,,La Carlina''.
Daar hij in België bij verstek veroordeeld is wegens oorlogsmisdaden die hij nooit gepleegd heeft, leeft Degrelle nog steeds verbannen, berooft van zijn nationaliteit! Niettemin is Degrelle niet bij de pakken blijven zitten, er verschenen verscheidene publikaties van hem die steeds de harde censuur van de Belgische regering ondergingen.
,,Wie schrik heeft van de waarheid, schrikt niet voor een leugen!''
Alle naastbestaanden van Degrelle hebben onder de repressie of ervóór, geleden:

Zijn vader:	wordt vermoord en beroofd van zijn klederen, aangetroffen in de kelders van de Sint-Gillisgevangenis;
Zijn moeder:	gepest, gemarteld en gedepresseerd overlijdt zij in het Molière-hospitaal;
Zijn echtgenote:	wordt, naast de ,,normale'' repressiebehandelingen, tot 5 jaar vaste hechtenis veroordeeld wegens het feit dat zij ere-voorzitster was geweest van de ,,Rexistische Vrouwen''; haar zusters worden eveneens opgesloten;
Zijn broer:	getrouwd en huisvader, apotheker van beroep, werd in 1944 vermoord in zijn zaak. Hij was niet eens politiek gezind!

G.V.H.

MEDEWERKERS AAN BOEKDEEL II

Audenaert Rachel
Bauwens J.
Berghs Michel
Clement Martha
Crabbe Maria
Cuyvers Alfons
De Bakker Piet
Deckmijn Albert
De Clercq Bert
De Saever Els
Dierckx Rik
De Bruyne Hendrik
De Meester Rik
Ellegeert Gustaaf
Geeraerts Christine
Guldentops Hans
Gooyvaerts Frank
Hendrickx Louis
Ingels Jeroom
Janssens Alfons
Landrien Paul
Lejeune Lucie
Leys-Van Damme Irene
Mesotte Greta
Morael Karel
Olbrechts Albert
Peeters Wim
Roothooft Juliette
Rouffaert Marika
Ruyffelaert Mark
Serneels Arthur
Suys Paul
Toelen Alfons

(Van Aerendonck A.)
Vanbets Evy
Van Dongen Agnes
Van der Donck Michel
Van Eeckhout Flor
Van Elderen Michel
Van Haudenhove Julienne
Van Hoogten Jan
Van Opstal Alfons
Van Oostenrijck M.
Van Weert Maria
Van Woensel Frans
Verreydt Herman
Verspeelt Georg
Zurings Emiel

Bonte Armand
Deleenheer Jozef
Van Mulders Adolf

Onze dank en onze erkentelijkheid aan deze personen om hun spontane en deskundige medewerking. Zij stelden bereidwillig hun foto's, dokumenten en andere materialen ter beschikking.
Kaarten en tekeningen door Haudenhuyse Guido, Erauw Roger, Lybaert Georg en Verlinden Bart.
De fotodienst van S.M.F. onder leiding van Paul slaets.

AFKORTINGEN

A.B.L. : Abschnittbauleitung (Sectorbouwleiding)
A.D.E.W. : Assosiation des Etudiants Wallon
Agra : Assosiation pour le grand Reich Allemand
B.L. : Bauleitung (Bouwleiding)
D.M.O. : Dietse militanten orde
D.M./Z.B. : Dietse militie/Zwarte Brigade
D.A.F. : Deutsche Arbeitsfront
D.R.K. : Deutsches Rotes Kreuz
Dinaso : Diets nationaal solidaristen organisatie
DeVlag : Duits Vlaamse arbeidsgemeenschap
F.C. : Formation de Combat Rex
H.K.L. : Hauptkampflinien — Hoofdgevechtslijn
H.SS.P.F. : Hogere SS en Politiechef
H.J. : Hitler Jeugd
H.J.V. : Hilter Jeugd Vlaanderen
H.K.B. : Heersküstenbatterie
J.L. : Jeunesse Légionaire
J.R. : Jeunesse Rex
J.Ro. : Jeunesse Romane
K.D.F. : Kraft durch Freude — Kracht door vreugde
M.K.B. : Marine Küstenbatterie
N.S.J.V. : Nationaal socialistisch jeugdverbond Vlaanderen
N.S.K.K. : National Sozialistisch Kraftfahrkorps
N.S.B. : Nationaal socialistische beweging (Nederland)
N.S.D.A.P. : National Socialistische Deutsche Arbeiter Partei
N.S.V.A.P. : Nationaal socialistische Vlaamse arbeiderspartij
O.Bl. : Oberbauleitung (Opperbouwleiding)
O.T. : Organisation Todt
O.K.W. : Opperkommando van de Duitse Wehrmacht
Otad : Of DWGL (Diensten van het gedemobiliseerd Belgisch leger)
Oflag : Offizierenlager — Officierenkamp van krijgsgevangenen
R.A.D. : Reichsarbeitsdienst — Rijksarbeidsdienst

S.K./O.T.	: Schutzkommando Organisation Todt
S.F.	: Strijdformatie Rex Vlaanderen
SS (Waffen)	: Waffen SS 4e Troependeel van het Duitse leger
Verdinaso	: Verenigde diets nationaal solidaristen
V.D.C.	: Verbond van dinasocorporaties
V.B.	: Vooruitgeschoven waarnemer
U.v.D.	: Onderofficier van dienst
V.A.V.V.	: Vrijwillige arbeidsdienst voor Vlaanderen
V.O.J.O.	: Voor onze jongens aan het Oostfront
V.O.S.	: Verbond van Vlaamse oud-strijders
V.N.V.	: Vlaams Nationaal Verbond

BRONNEN

I. ARCHIEFCENTRA

Centrum: Navorsings- en studiecentrum voor de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog, Brussel
Deutsches Rotes Kreuz Präsidium, Babelsberg Berlin
Deutsches Wehrmacht Museum e.v., Sachrang/Chiemsee
Bundes archiv — Militärarchiv, Freiburg-Koblenz
Reichsarchiv Koblenz
Riksarkivit: National Archives of Norway
Arbeitskreis für Wehrforschung Stuttgart
Bundesarchiv (Kornelimünster)
Stadsbibliotheek Antwerpen
Koninklijke Bibliotheek Brussel
Archief Oorlogsmuseum Brussel

II. BIBLIOGRAFIE

Dagbladen:

1940-1941: — Volk en Staat
— Het Algemeen Nieuws
— De Dag
— Le Pays Réel
— De Nieuwe Staat

September 1944: Volksgazet

Weekbladen:

— Balwing
— Signaal
— Der Adler
— De SS Man
— De Nationaal Socialist
— De Jong Nationaal Socialist
— V.O.S.

— Hier Dinaso
— De Vlaamse Post
— De Arbeidskameraad: voor de Vlaamse arbeiders bij de Org. Todt Fpn. 168758

Maandbladen:
— De Vlaamse Wacht
— Berkenkruis
— Volk aan de Arbeid
— Volk en Arbeid

Boeken en tijdschriften:
— Droom en Daad door Arthur De Bruyne
— Vlamingen aan het Oostfront Deel II
— De Maatschappijleer van het Verdinaso en zijn katholieke achtergrond door R. Van den Bossche
— Joris van Severen en wij door L. Lafortrie
— Artillerie im Küstenkampf door Wilhelm von Harnier
— The War at Sea door S.W. Roskill
— The Battle of Normandy door Ellis
— Flamen an der Ostfront door Alfons van Arendonck (A. Toelen)
— United States Naval Operations door Morison
— Heeresgruppe Nord 1941-1945, Bad Nauheim 1966 door Werner Haupt
— Tragödie im die Treue, Osnabrück 1968 door Wilhelm Tieke
— Die guten Glaubens waren, Osnabrück 1966 door Friedrich Husemann
— Trotzdem, Göttingen 1970 door Hans Ulbricht Rudel
— Die Freiwilligen, Idee und Opfergang, Göttingen 1958 door Felix Steiner
— Geschichte des Grosses vaterländischen Krieges der Sowjetunion, Berlin DDR 1965
— Als Arnswalde brannte, Berlin 1968, Granow u. Gen. Maj. Voigt
— Der Kampf um den Kreis Arnswalde im Jahre 1945, Göttingen 1973 door Moerke Fritz
— Die Eroberung Pommerns durch die Rote Armee, Boppard am Rhein 1969 door Erich Murawski
— Im Feuernsturm letzter Kriegsjahre, Osnabrück 1975 door Wilhelm Tieke
— Division Das Reich Band III, Osnabrück 1973 door Otto Weidinger
— Panzer Grenadier Division Grossdeutschland, Podzun door Horst Scheibert

— Aus den ehemaligen Kirchengemeinden im Kreis Arnswalde (Neumark), Folge 1 bis 175, Heimatgruss, Rundbrief
— De slag om Antwerpen 1944-1945 door J.L. Moulton
— De slag om Hechtel door J. Bussels
— Oorlogsdagboek 1940-1945 door Jules Muller

NAMENREGISTER

A

Abrech, 24, 47, 81, 92
Adam, 287
Aelst, 64, 67, 87
Aelterman, 69
Aerts L., 129
Aerts, 71, 128
Alexander W., 279
Ameys A., 62
Anacker, 127
Anciaux de Faveaux, 336
Andriansen, 365
Andries, 62
Antoon B., 81
Arckens E., 12, 23, 77, 81
Arentoft H., 202
Arfeuille, 331
Arnold, 143
Aubry, 283
Augustijn A., 61
Axmann, 124

B

Bachot, 140
Baeckelandt, 366
Baeckelmans R., 76
Baerten E., 61
Baes, 70
Baes E., 64
Balliu, 64, 87
Barth, 276
Baude O., 62
Bauwens J., 63, 126, 137, 161, 173, 200, 330
Baumann, 41, 64
Baumans, 269
Bayaerts K., 331
Beaufays E., 316
Becker, 146, 332
Beckers, 23, 72
Beeckman K., 46, 71, 72, 74, 75, 185
Beeckman M., 236
Beernaert, 338
Beerten R., 76
Beerten J., 61
Behiels L., 335
Behm, 287
Bellefroid J.B., 313
Bellens J., 62, 80
Belloy P., 276
Below P.A., 167
Berckx J., 373
Berger G., 57
Berghs M., 12, 23, 75, 77, 97, 100, 104
Bergmans E., 76
Bergmans C., 76
Bertels P., 346
Bertels R., 46, 59,74, 75, 78
Bertho F., 175
Bervoets G., 73
Beullens, 76
Beurms, 63
Beyaert L., 325
Beyens L., 64
Beyskens, 80
Beyst, 63, 71
Bittrich, 109, 112
Blokken, 78
Bloks, 77
Blondeel R., 82
Bock, 47, 81
Bocken F., 278

Boelaert Ph., 61
Boen M., 119
Boerenboom, 63
Boeykens, 80
Boffé, 362
Bogaert R., 329
Bogdanov S.I., 167
Bohaert J., 276
Bollen A., 128, 137, 156
Bollen J., 60, 80
Bollen G., 61, 80
Bollen, 74
Bombeke A., 47, 67, 70, 69
Bonduel N., 278
Bonaugure M., 178
Bonk, 141
Boneyns R., 78
Bonnaerens, 77
Bonne, 76
Boon P., 75, 78, 101
Boone J., 318
Boonen A., 61, 94
Bonte R., 278
Borms A., 235
Boseret J., 307, 335
Botte, 363, 367
Boterberg, 78
Boterbergh A., 71, 95
Bottelberghe, 63, 71
Boterman, 47, 70
Boths, 23
Boulanger L., 76
Bouthé D., 82
Bracke, 63
Bradley, 107
Braem, 333
Braes, 78
Brasseur M., 366
Brassine 366
Brauer, 148
Braun, 275
Brauns J., 62, 80
Brebels J., 334
Bretschneider, 172
Broeckx A., 61
Broeckx H., 60, 61, 74, 80
Bronchaert V., 336
Bronkaerts P., 78
Brückner, 270
Bruch, 305
Bruhn, 81
Bruurs K., 334
Bruyninckx G., 203
Brysse H., 331
Buedts V., 61
Beulens P., 61
Burm, 47, 81
Busse, 192
Bussels J., 73, 78
Buts E., 331
Buyck M., 226
Buys M., 85
Buysse T., 331, 338

C

Cailliau, 283
Calbrechts, 335
Callebaut A., 59, 69, 83
Callebaut, 206
Callemeyn F., 368
Calloo, 366
Caluwé, 81
Camphijn K., 278
Capellen, 155
Cardoen, 127, 138
Carels J., 78
Carpeton Fr., 84
Caspers G., 362
Casse S., 236
Casteels C., 278
Castermans K., 17, 64, 70

Catilein, 85
Catoir C., 60
Catrijn W., 329
Caudron M., 373
Celens, 82
Celis J., 47, 71, 75, 80
Ceulemans A., 47, 77, 81
Ceulemans, 365, 366
Christiaens, 361
Christleven, 78
Christoffels A., 62
Churcher, 99
Claes, 70, 82
Claes J., 329, 330
Claerhout, 63
Claessens J., 363
Claeys H., 183
Claeys L., 334
Claeys, 166, 173, 176
Claus J., 239
Clement M., 232, 241
Cleppe, 331
Clootens M., 241
Cnaepkens A., 61
Cochez, 68
Coene E., 63, 76
Coesens A., 333
Cogneau, 335
Collier A., 373
Cook, 111
Cools K., 67, 68, 81
Coppens, 175
Coppens W., 62
Coppin G., 368
Coppieters, 283
Coquerelle, 70
Cornelis A., 333
Cornelis L., 47, 68, 77
Cornil P., 330
Cornille G., 183
Cosijns S., 80
Cosijns T., 61
Coudenijs C., 284
Coupé, 63, 72
Couvreur, 345
Crab, 77
Craps, 81
Cras, 263, 271
Criel R., 63
Crombez, 85
Croubels, 338
Cruysberghs, 80
Cuppens, 81

D

Daels F., 363
Daem O., 313, 361, 363, 365
Daemen A., 329
Damman G., 278
Daneels F., 61
Danhier P., 318, 335
d'Apremont-Linden, 336
Daye P., 358
Debaere J., 128
De Baene, 331
De Badts M., 298
Debeule, 69
De Bets M., 295
De Bisschop J., 62, 67, 71
Deblaere, 126, 176
De Block, 263
De Block G., 372
De Boel F., 129, 183
De Boes P., 75, 78
Debois A., 344
Debois J., 330
Debois P., 329, 330
De Bont W., 74
De Brabander G., 284
De Brabandere, 63
De Broqueville, 376

De Broey J., 61
De Bruycker J., 316, 325, 338
De Bruyn E., 366
De Bruyne H., 12, 40, 62, 70, 87, 117
De Bruyne J., 12, 23, 40, 50, 72, 117, 185, 188
De Bruyne G., 278
De Bruyne, 69, 129
De Buck, 175
De Buck A., 333
De Buysschere H., 325
De Canck, 73, 74, 77
Decant, 63
Deceuninck C., 331
Decker, 145, 147, 148
Deckmijn A., 283, 316, 330
Decleir L., 76
De Clercq A., 61, 63, 78
De Clercq B., 47, 78, 81
De Clercq G., 63
De Clercq J., 60, 304, 311, 316, 330
De Clercq K., 70, 73
De Clercq, 69
De Clercq S., 11, 45, 326, 363
De Clercq R., 284, 63
De Cloedt, 84, 85
De Cock, 76
De Coninck J.L., 373
De Coninck B., 47
De Cooman A., 60
De Cort J., 62
De Coster B., 46
De Coster, 76
De Coster R., 84, 86, 95
De Coster W., 82
Decovez, 63
De Croes, 61, 80
De Cuyper G., 333
De Dapper L., 278
Dedijn K., 332
De Donder, 70
De Feyter K., 13
De Gelas A., 46, 75, 81
De Gelas V., 31, 61, 79
De Greef A., 87
Degrelle L., 163, 170, 354, 358, 361, 363, 376
De Groote, 269
De Gruyter A., 331, 346
Dehaese, 63, 71
Dhondt, 76
D'Hoker, 63
D'Hoop R., 283
De Jaegher J., 62
De Jonghe A., 57
De Kegel T., 69
De Kelver J., 62
De Kesel F., 63, 64, 70
De Kesel R., 71
De Kesel, 63, 69
Dekker M., 236
De Keyser J., 62
De Keyser, 63, 71
De Koninck B., 77
Delaere O., 346
Delafortrie L., 315, 326, 332, 338
De la Marche K., 278
De Lamper, 74, 78
De Langhe R., 333
De Ley S., 47, 70
Delfant M., 175
Delfosse, 359
Dellafaille F., 194
Delobbe P., 335
Delombaerde K., 198
Deloor A., 80, 205
De Lophem G., 368
Delvo E., 363
Delvou L., 75, 101
De Maerschalk, 283

Demaeyer, 309, 325, 332, 338
De Meel A., 368
De Meester R., 127, 135, 138, 151, 155, 156
Dempsey, 113
De Meulder J., 12, 40, 47, 64, 67, 81, 87, 92, 115, 117, 185, 188, 195, 198
De Meulemeester, 63
De Meyer, 63, 71
De Meyer L., 128
De Meyer W., 47
De Mil A., 63
De Mil G., 278
De Mont P., 355, 362
De Moor A., 278
De Moor, 63, 71
De Munck A., 333
De Munck J., 60
De Muylle L., 82
Deneckers L., 331
De Nijs J., 60
Denolf, 335
Depacie, 69
De Pauw, 77, 63
De Pauw A., 62
De Pauw M., 62
De Pelsmaker, 64
De Petter, 64, 367
Depoorter P., 83, 84, 86
De Poortere, 70
De Puydt M., 60, 80
De Raedt F., 47, 77, 78, 81, 85
De Raeve M., 61
Derbecourt A., 317, 330
De Ridder A., 64, 68, 94
De Ridder, 69
De Ridder J., 128, 174, 175
De Reycke, 78
Derrickx, 180, 184, 198, 199
De Ron F., 12, 40, 57, 67, 68, 117
De Roo, 330, 331
De Roy A., 62
De Ruyter, 78
Derwael A., 373
De Samber J., 61, 80
Desbonnet M., 312
Deschamp R., 332
De Schepper, 87
De Schepper M., 276
De Schrijver A., 62, 80
De Schrijver J., 278
De Schietere de Lophem, 366
Desemblanc W., 78
Desiron J., 60
Desitter, 76
De Sloover, 62, 71
De Smedt, 69, 71
De Smedt A., 61
De Smedt L., 278
De Smet, 85, 129, 181, 330, 333
De Smet A., 60, 64
De Smet S., 63
Desomville O., 63, 68
De Spaye, 63
De Sterck L., 71
De Stercke A., 61
De Strijcker P., 335
Detre G., 61
Deutz, 24, 81
De Vlaminck, 128
De Vleeshauwer K., 346
De Vocht, 80
De Volder E., 78
De Vos, 70
De Vos M., 60, 61
De Vraem J., 368
De Vries, 330, 332
De Vrieze P., 62
De Vuyst A., 70, 128, 156
De Vuyst B., 71
De Wachter, 73

De Wachter A., 78
De Wael, 371
De Waele, 64
De Weerdt H., 333
Dewerchin R., 63, 94
De Wever C., 278
De Wilde, 69
De Wilde K., 332
De Wilde J., 278
De Winde J., 12
De Winter J., 64
De Wit, 78
De Wit A., 32, 59, 61, 79, 195
De Witte, 69, 73
De Witte G., 47, 78, 185
De Witte P., 278
De Witte G., 278
De Witte, 367
De Wolf M., 367
De Wulf, 85
De Zutter G., 278
D'Have A., 75, 94, 335
D'Helft, 59, 173
D'Hooghe L., 329
D'Hooghe, 78
D'Hoogvorst, 336
Dias G., 329
Didden, 77
Didier, 129
Dielen, 76
Diels-Göring, 223
Dieltjens, 204
Dierckx R., 46, 70, 71, 75, 77, 198
Dierinkx K., 82
Dillen R., 329
Dillinger, 129
Dingelreiter, 128, 177
Disperzijn, 63
Dobbelare, 63, 71
Dobbelaere, 175
Dobbelaere N., 338, 346
Dockx H., 76, 136, 238
Dombreé, 329
Donkers V., 128, 174
Dönitz, 137
Dont, 63
Doornaert R., 331
Dorsch I.V., 259
Dubois, 69, 77
Dubois P., 336
Dufromont, 80
Duhamel, 175
D'Ulster J., 64
Dujardin M., 36, 47, 69, 83
Dumler, 276
Dumont H., 210
Dupret J., 334
Dutry M., 82
Dutzy A., 84

E

Eeckhoudt G., 278
Eeckhout J., 193
Eeckman, 63
Eenens M., 87
Eggermont, 63
Eggers A., 62, 80
Eichhorn L., 336
Eiden, 273
Elbers M., 46, 59, 77, 92
Elfering, 47, 81
Elias H., 11, 45
Elsen, 78
Enge, 132
Engels, 203
Enghien A., 332
Ester, 148
Euling, 111
Everaert, 63
Eynatten L., 329, 344, 349
Eyskens J., 329

F

Fälinghausen, 229
Fasoel, 82
Felder, 82
Ferrari L., 60
Feuchtinger, 287
Feys P., 325
Fielitz, 154
Fierens F., 64
Fleerackers S., 329
Fonteyne A., 344
François J., 304, 311, 315, 325, 340, 363
Franssens, 129
Froedure, 332
Fruythof, 63
Furnelle J., 372

G

Gaillard L., 372
Galle J., 76, 78, 94
Gallot J., 175
Gavins, 110
Gebruers J., 62
Gebruers S., 92
Geerinck, 64
Geerts R., 74
Geerts C., 198, 205
Gekiers, 64
Gelaude G., 276
Gerits J., 329
Geudens, 78
Geunes B., 203
Geunning L., 316, 335
Gevers L., 62
Ghijsbrechts, 332
Ghijsens H., 60, 79
Ghijsen F., 127, 176, 181
Ghijsens M., 12, 23, 74
Gide R., 282
Giekiere M., 85
Gileman, 69
Gilissen H., 330
Gits, 366
Glanzer, 269, 271, 273
Golz, 149
Goormans J., 60
Goossens A., 283
Goossens H., 63
Goossens J., 62
Govaert L., 68
Goyvaerts F., 127, 128, 136, 137, 158, 161, 166, 171, 172, 176
Grammens F., 307
Grauls W., 17
Gravez H., 188
Grawitz, 223
Grawlow 141, 146, 156
Gregoir J., 335
Gregori, 229
Groenvink R., 127, 161, 187
Gröne, 287
Guderian, 133, 142, 145, 186
Guldentops H., 128, 135, 155, 156, 157, 158, 164, 166,, 170, 172, 176, 187, 192, 193, 195
Guttmann, 154

H

Haardt, 199
Hackelberg, 278, 288
Haeck, 63
Haesen K., 276
Haesen R., 64
Hagel H.J., 349
Hagemans J., 371
Halsberghe, 330
Hamerlinck, 63
Hansen L., 62

Hansmann, 199, 200
Harmel, 148
Harting, 112
Harzer, 148
Hauben F., 61
Haubrechts W., 276
Havemann, 132
Heim, 157
Heinrici, 186, 192, 197
Hellebaut F., 148, 160, 180, 198, 199, 201
Hellemans B., 69, 84, 85
Hellings F., 60
Hellings W., 80
Hellweg, 23
Helsen A., 62
Helsen F., 62
Hembrechts A., 175
Hemelaer L., 344
Hemelsoet, 63
Hendrickx, 76
Hendrickx, 366
Hendrickx F., 329
Hendrickx P., 329
Henke, 110
Henne, 285
Henning, 45
Herbosch S., 362
Herckaert, 63
Herpans, 85
Hermans L., 366
Hermans W., 304, 305
Herten A., 344
Hertveldt P., 61, 80
Heusdens D., 61
Heyp, 188, 198
Heymans, 81
Heyns S., 175
Himmler H., 57, 124, 133, 145, 186
Himschoot S., 278
Hinrichs 127
Hitler A., 109, 145, 186, 194, 197, 227, 244, 317, 327, 361, 377
Hodeige M., 360
Hoebers N., 62
Hoester, 287
Hohnmann, 132
Holstein, 148
Hollevoet A., 72
Holvoet S., 331
Hooge, 63
Hoornaert R., 325
Honore R., 61
Hoppe, 71
Hörnlein, 148
Hosteaux R., 73
Hosten T., 325, 330
Hostens E., 74
Hülsebusch, 280, 287
Humblet, 95, 334
Hulpiau, 283
Huygens A., 127
Huysmans F., 147
Huysmans J., 61

I

Imbrechts L., 278
Inghels J., 63, 67, 68, 70, 71
Inghels R., 367
Inion J., 78
Isenbaert R., 278

J

Jacob, 136, 279
Jacobs, 71, 63
Jacobs A., 187, 192
Jacobs E., 278
Jacobs F., 46, 59, 74, 78, 127, 128, 158, 171, 173, 176, 183

Jacqmain J., 241
Jammees A., 332
Jans J., 366
Jansegers J., 68
Janssens A., 278, 329
Janssens J., 47, 63, 71, 94
Janssens P., 278
Janssens M., 213, 366
Janssens, 70, 76
Jenssens, 78
Jespers J., 330, 334
Jespers H., 349
Jonkers, 78
Jorissen W., 60, 75, 80
Joukes E., 329
Jungclaus, 57, 114
Jung, 295
Jurgens L., 62, 80

K

Kackelbeke E., 333
Katukow M.J., 167
Kelbaert, 128
Kempeneers A., 213
Kempeneers R., 278, 334
Kerkhove P., 332
Kerremans M., 349
Keymeulen J., 60
Keymeulen M., 60, 80
Kleber, 288
Klösel, 151, 154
Klugar, 287
Knockaert S., 67, 70, 192
Knockaert L., 278
Kohlmann, 287
Köhn W., 129
Kool, 171
Konjew, 189
Korn, 127, 138
Korten, 263, 271
Krabbe, 200
Krappe, 149
Krancke, 249
Krueger R., 223
Kühlein, 148
Kumbruck, 334
Kumpf, 287
Kurtwig, 47

L

Labiau S., 236
Lagast K., 294
Lahn, 287
Lahousse, 271
Lagrou R., 124
L'Ainez, 63
Lambert, 275, 287
Lambert M., 329, 330
Lambotte Y., 373
Lambrechts K., 280
Lambrechts K., 363
Lammens R., 63
Lampe J., 63, 71
Lampaert W., 326
Lampaert P., 62, 94
Lampaert 63, 71
Lange, 204
Langers, 81
Langbeen, 366
Langmans, 78
Laporte, 77
Laporte N., 128, 155, 159
Laporte R., 47, 82, 84, 86
Larosse, 129
Larsimont M.J., 372
Latet G., 60, 73
Laukens A., 335
Laureys, 283
Lauwers A., 331
Lauwers B., 330, 346

Lauwers R., 47, 70
Lautem G., 288
Laveaux J., 61, 74, 80
Laven E., 278
Laverge W., 62, 71
Leblanc R., 63
Lebrun A., 87
Lechat R., 350
Leclercq L., 92
Leclercq P., 75
Lecluyse, 63
Ledegen, 77
Ledens J., 81
Leers, 63
Lefébre J., 317
Lefevre R., 372
Legrand, 283
Lejeune L., 232
Lehnke, 287
Lemaire P., 61, 80
Lemaire T., 61
Lenaers E., 367
Lenssens R., 60
Leopold II, 307, 376
Leonard J., 276
Le Roy P., 304, 311, 315, 325, 327, 363
Leuridan J., 363
Leuthert, 277
Lezy M., 84
Librecht A., 332
Liefooghe R., 316, 330
Lippens K., 61, 80
Lippert, 110, 113
Lippert L., 377
Lischak, 153
Locy D., 278
Lodewijks B., 195
Loenders, 77
Loenders J., 78
Loenders Jo. 64, 78
Loenders M., 78
Lohmann, 171
Longin, 78, 82
Loos J., 94
Louwet W., 12, 23, 33, 60, 73, 79, 97, 100
Ludecke, 82
Lyon, 361
Ludwig, 199
Luyten A., 278
Lybaert G., 128

M

Machiels, 72, 82
Maenhout, 47, 69
Maes A., 331
Maes F., 330
Maes R., 331
Maes T., 338
Malie, 129
Maillard, 331
Malaise H., 311
Malaise J., 310, 316, 329
Mallefroid, 70
Malisart P., 372
Mannaerts 128, 156
Mannaerts R., 330
Marannes J., 331
Marcelis A., 62
Marechal, 363
Marien J., 47, 68, 128, 155, 159
Marien, 64
Marinus F., 329
Marijnissen C., 61
Maris L., 12, 23, 64, 74, 97
Marteleur K., 329
Martin F., 373
Massart R., 373
Massin, 335
Masure, 330

Mattheesen F., 366
Meert, 366
Meert J., 278
Meeus M., 62
Meeussen J., 67, 74
Meganck, 63, 70
Meindl, 109, 114
Meirschaut, 63
Melaers, 78
Melaerts F., 78
Melis A., 61
Melis W., 316, 332
Merckx, 69, 80
Merckx E., 61
Mertens, 78, 82
Mertens A., 333
Mertens F., 78
Mesotten G., 239
Metz F., 46, 84, 86
Meyer, 287
Meyer A., 313
Meyers L., 73
Meyssens S., 78
Mezzera P., 372
Michel A., 336
Michiels G., 68
Middag A., 278
Miersch, 150
Milkuhn, 276
Minnet J., 335
Missoorten J., 304
Model, 100, 113
Moens C., 84
Moens, 69
Moens I., 331
Moens W., 304, 305
Molle P., 368
Mollet A., 331
Mondelaers V., 74, 78
Mondelaers G., 74, 78
Mondy, 85
Monnier M., 332
Montgomery, 96
Moorkens L., 213
Moors C., 284
Moortgat, 70, 80
Morael Ja., 338
Morael Jo., 316, 339
Morel, 63, 71
Morre P., 60, 80
Mortier K., 283
Mortier H., 129, 156
Mortier G., 72
Mortier O., 84
Mouton E., 63
Mouton R., 63
Müller, 125, 126, 198, 200, 201, 204
Mussert A., 313, 317
Munzel, 146, 149, 153
Muyllie M., 62
Muylle H., 276
Muyttenaere J., 331

N

Nachtegaele J., 278
Nachtegaele Jo., 346
Naets, 12, 50, 67
Nagels J., 60
Navratil, 279
Neirinckx N., 12, 83
Neslany, 64
Neuhoff, 136, 150
Neumann, 127, 173, 175
Neve M., 61
Neyens, 79
Neyrinck, 63, 85
Nicasie Ach., 61
Nicasie Al., 62, 74, 78
Nijs A., 278
Nijs, 331

Nijs J., 128, 173, 176, 177
Nobels, 70
Noblesse L., 64
Noppe, 63
Notredame, 63
Nouwen, 339
Nuyts, 76
Nuyts J., 60
Nuyts S., 92
Nyckees M., 330

O

Oehms, 127, 135, 138, 153, 170, 176, 180, 187, 199
Oeghena, 175
Olbrechts A., 368
Ombelets H., 60, 78, 80
Ooms, 78
Ooms F., 335
Oosterbosch A., 61, 80
Oncea, 78
Op de Beek E., 329
Opdorp, 70
Op 't Einde J., 241
Ortner, 149
Ostes E., 68
Osterhelt, 361

P

Paelinckx F., 60, 78
Paerewijck, 63
Paesen P., 60
Palmboom, 70
Palmkoek R., 63, 69, 71, 87
Pauwels A., 63, 71
Pauwels E., 63
Pauwels E., 64, 68
Pauwels F., 325
Pauwels M., 366
Peckstadt, 76
Peeraer H., 128
Peeters, 69
Peeters A., 12, 23, 72, 97
Peeters L., 335
Peeters M., 238
Peeters W., 12, 23, 75, 97, 100, 198
Pelckmans A., 329
Peleman B., 318
Peperstraete R., 276
Perdaens, 63
Perree A., 278
Persijn P., 310, 311, 312, 325, 362
Persoon A., 63
Perchocowitsch F.I., 167
Pessemiers, 76
Peters F., 276
Peterborgh J., 62
Pierlot, 358
Pieters U., 278
Plabst, 127
Plas K., 60, 80
Podlas, 165
Poelmans, 78
Pohl, 47, 81
Poot R., 62, 72, 80, 101
Poplawski, 167
Poppe L., 304, 316, 325, 344, 349, 363
Portee L., 62
Pottier, 84, 85
Portman J., 331
Portocarero G., 129
Pot, 68
Poulaert G., 204
Praet H., 362
Prieels, 78
Provoost G., 13
Provoost S., 331
Pruydt, 63

Q

Quartier G., 72
Quenquin, 63
Quintelier, 63
Quintin V., 367
Quoirin J.R., 372

R

Raeymaekers P., 311
Raeymaekers J., 213
Raeymaekers L., 316, 325, 329, 334
Raeymaekers V., 345
Raithel, 149
Ramon G., 276
Raskin, 92, 95
Ravijns, 70
Raus, 160, 162, 167, 186
Rawoens A., 62
Rawoens, 63, 71
Reeder, 57
Rehmann, 126, 135, 137, 153, 166, 170, 171, 176
Reinicke, 82, 165
Renard R., 331
Renders, 64
Renier, 99
Reynders H., 368
Ribbens, 63, 70
Richard J., 331, 368
Richer M., 336
Richter R., 241
Rijckbosch R., 74, 75
Rijckoort J., 325, 327
Rijnwalt T., 82
Robbrecht F., 333
Roberts G.P.H., 98
Rochette, 78
Roelandt, 63
Roelants E., 329
Rogiers A., 63, 71
Rokossowski, 131, 180, 188
Rollier, 345
Roman M., 63
Rombaut A., 61, 71
Rombout, 63
Rommel E., 271, 292
Roskill, 298
Roofthooft J., 211
Rottiers L., 62
Ruissinck, 64
Rudel, 134
Rutten J., 316, 333

S

Saelens, 205
Safranski, 177
Samoy A., 344
Samoy G., 63
Schacht, 132
Schaumann, 127, 164, 170, 173, 175, 176
Scharrenbach, 81
Scheepers A., 60
Schepers, 95
Schelfout, 63
Schellong K., 123, 125, 126, 137, 138, 149, 160, 162, 172, 173, 180, 187, 189, 192, 202
Schelstraete, 63, 71
Scheppers, 82
Scheyltjens E., 62
Schuerweghs P., 61
Schildermans, 78
Schindlmayr, 46
Schiffers J., 329
Schmidt M., 92, 94, 117, 187
Schmidt, 47, 82
Schmidt, 275

Schmutzler, 204
Schnappauf, 156
Schneider, 288
Schoeters A., 330
Schrey, 368
Schröder, 287
Schukow, 131, 133, 157, 163, 180, 188, 189
Schulte, 151
Schulz-Streck, 149
Schutijzer J., 84
Schutjens, 367
Seetz C., 171
Segers A., 62, 80
Segers P., 354
Segers M., 62, 104
Seghers S., 307
Seiffert, 129
Selbitschka, 127
Sels J., 82
Senepart R., 12, 23, 31, 61, 64, 73, 79, 87, 92
Sermijn, 64
Sermont, 335
Serneels A., 47, 64, 67, 87, 89
Seton A., 329
Seyaert M., 331
Shillin, 159, 167
Siemons, 229
Simonjak N.P., 167
Simoens M., 276
Simoens R., 362
Simons, 76, 94
Six, 295
Sixt, 149
Skalka, 112
Skorzeny, 140
Sleebus O., 47, 69, 70, 94
Smeets J., 74, 78
Smekens A., 62
Smet, 68, 71, 78
Smet J., 63
Smet F., 333
Smet L., 278
Smets J., 61, 80
Snauwaert, 63
Soille, 39, 64, 82
Sommer, 149
Somers E., 333, 334
Somers F., 316
Spaak P.H., 307
Spangenberger, 287
Speer A., 244, 253, 259
Spegg K., 271
Speidel, 291
Speleers, 363
Spittaels R., 60
Stabel K., 64, 82, 83, 84
Stadelmann ., 128, 174
Stahmer, 199
Stange H., 188, 199, 200, 201, 203, 204
Staels, 85
Steiner F., 135, 139, 142, 145, 147, 148, 157, 160, 161, 197, 201
Stephani, 127
Steurs J., 76, 78
Stoffels 78
Stolberg zu Stolberg, 96, 100
Störck, 151
Storme, 95
Struyf M., 236
Stulens A., 62
Suetens, 366
Stulberg, 287
Susant F., 32, 60, 80
Suyckerbuyck E., 278
Suyckerman, 63
Suys P., 363, 364, 367
Swerts E., 61, 73
Swinnen, 175

T

Tack, 64
Tack F., 12, 23, 64, 67, 72, 92, 94
Tailleur G., 312
Takatz, 129, 156, 158, 181
Talboom, 80
Tanghe L., 331
Tomas, 140
Taveirne M., 367
Teichert, 126
Teunkens F., 61
Teuwens J., 78
Teys, 78
Teyssens J., 78
Thiers E., 304, 309, 310, 311, 315, 316
Thierens, 330
Thijs H., 368
Thijs I., 82, 84, 192
Thone, 283
Thoen, 70
Tielemans W., 85
Timmermans, 129
Timmermans E., 61
Timmermans J., 94, 334, 363
Tistaert J., 278
Todt F., 244, 253
Tollenaere R., 45, 84, 307, 363
Triest, 140
Trost, 273
Tucken, 136, 150, 152, 156
Tulkens, 78
Turck, 85
Tuyteleers F., 61

U

Unrein, 136, 145, 147, 148, 156, 159, 167
Uvyn A., 278
Utten J., 12, 59, 73

V

Vaes, 363
Valcke A., 329
Valcke B., 73
Van Acker T., 129
Van Aerde, 63
Van Aerden M., 232
Van Arendonck A., 287
Van Alboom J., 60
Van Amandel, 278
Van Balen M., 213
Van Balle M., 81
Van Beneden, 78
Van Bergen G., 318
Van Berwaer, 335
Van Betz E., 213, 215
Van Bilzen B., 334
Van Bilzen J., 316, 334
Van Boom L., 174
Van Camp, 81
Van Campen, 63
Van Cauter, 64, 70
Van Cauwelaert, 335
Van Cleemputte, 63, 69
Van Cleeputte J., 68
Van Coppenolle, 69
Van Daele, 63, 69, 71
Van Damme, 63, 204
Van Damme R., 278, 330
Van de Moortele, 68, 94
Van de Paere, 85
Van de Perre H., 316, 317
Van de Perre, 12, 23, 69, 70, 80
Van der Borgt H., 335
Van der Borght, 73
Van der Goten, 63
Van der Haeghe, 85

Van der Hallen G., 80
Van der Hallen J., 61
Van der Heyde, 70
Van der Heyden J., 78, 82
Van der Loock V., 335
Van der Poorten, 95
Van der Steen A., 61
Van der Straeten, 78
Van der Straeten M., 333
Van der Stricht M., 332
Van der Vee W., 62
Van der Veken, 69
Vandervelde, 366
Vandervorst J., 78, 94
Vandervloedt A., 334
Van Dessel F., 329
Van de Velde C., 368
Van de Velde, 63
Van de Walle, 63
Van de Wiele, 276
Van de Wiele J., 125, 189, 199
Van de Winkel, 137
Van de Wouwer C., 60
Van de Wouwer H., 330
Van den Abbeele A., 367
Van den Abbeele, 366
Van den Bergh B., 62
Vandenberghe E., 363
Van den Berghe L., 12, 23, 68, 74
Van den Bosch, 333
Van den Bosch M., 349
Van den Broeck, 70, 78
Van den Broeck F., 61
Van den Bussere, 70
Van den Driessche H., 317
Van den Driessche G., 331
Van den Eede C., 332
Van den Eede M., 47, 70, 76, 81
Van den Eynde, 63
Van den Eynde L., 71
Van den Genachte, 85
Van den Heuvel A., 61
Van den Heuvel B., 127
Van Dingenen H., 76
Van Dingenen J., 60
Van Dongen A., 232, 236
Van Dooren A., 62, 80
Van Doren W., 61
Van Dorpe F., 311, 312, 325
Van Dorsselaere, 333
Van Durme, 63
Van Duyse, 63
Van Eeckhout F., 47, 69, 94, 105, 115, 117, 127, 139, 172, 176
Van Eeckhoven L., 367
Van Elderen M., 129
Van Frachem C., 335
Van Garsse, 332
Van Gelder H., 95
Van Gele, 69
Van Genechten, 69, 84
Van Gijsegem, 63
Van Gijzegem, 326
Van Goethem, 63, 64
Van Gool P., 276
Van Gorp A., 175
Van Gorp H., 330
Van Gramberen, 75
Van Haever E., 63
Van Haute, 63
Van Haver R., 63
Van Hecke, 63
Van Hees J., 287
Van Heildegem ., 283
Van Hemelrijck F., 62
Van Hinde A.-V., 84
Van Herreweghe, 63
Van Herzeele P., 304, 311
Van Herzele K., 278
Van Heukelom, 334
Van Hilst, 12, 23, 59, 74, 81
Van Hoeck O., 276

Van Hoef J., 62, 74
Van Hoof, 63, 77
Van Hoof R., 92
Van Houttegem J., 331
Van Houtven J., 237
Van Hove, 63
Van Hove A., 60
Van Hove L., 70, 76
Van Hulse R., 46
Van Hyfte, 70
Van Koekhoven L., 82
Van Krinkelen, 63
Van Kronenborg, 78
Van Laeken F., 278
Van Laer D., 276
Van Laer M., 175
Van Laer W., 175
Van Lancker, 95
Van Lancker J., 62
Van Landegem, 78
Van Landegem M., 101
Van Loffelt, 81
Van Lommel, 76
Van Loo E., 74, 80
Van Loo L., 61
Van Loo, R., 74
Van Loo Ri., 74
Van Loo S., 76
Van Malder, 64
Van Malderen, 73, 85
Van Mechelen L., 335
Van Mensel A., 62
Van Mossevelde, 63
Van Mulders, 64
Van Namen, 63
Van Nieuwenborgh L., 62
Van Nieuwenhove P., 60, 79, 95
Van Nieuwenhuize, 85
Van Oostenrijck M., 294
Van Orbeek, 77, 94
Van Ostaeyen I., 362
Van Outrijve, 63, 71
Van Parijs, 70
Van Pottelberghe J., 60, 80
Van Poucke, 82
Van Put L., 213
Van Puyvelde, 82
Van Raemdonck P., 325, 326
Van Ranst, 59, 73
Van Ranst V., 367
Van Reek T., 241
Van Riel A., 329
Van Rijkelgem, 76
Van Robbroeck F., 330
Van Rompaey F., 77, 78
Van Rompaey L., 92, 95
Van Rompaey W., 78
Van Roosbroek R., 46
Van Rossem P., 313
Van Roy E., 335
Van Russelt, 367
Van Rijckoort J., 314
Van Severen J., 45, 304, 306, 308, 314, 316, 325
Van Slambroeck R., 64, 71
Van Slembroeck, 63
Van Steenlandt A., 84
Van Thielen A., 278
Van Thillo E., 46
Van Tulder A., 17, 69
Van Vaerenbergh H., 60
Van Vlierbergen G., 78
Van Vlimmeren, 329
Van Wallendael A., 61
Van Wassenhove, 63, 330
Van Weert, 267
Van Weghe M., 61
Van Wezemael, 78
Van Wezepoel, 77
Van Woensel F., 205
Van Wordragen, 80
Van Zeeland P., 354, 376

Van Zundert M., 236
Van Zwalm F., 174
Vastesaeger, 63, 71
Verbeek J., 78
Verbeke A., 71
Verbeke H., 338
Verbeke L., 324
Verbeke O., 346
Verbelen R., 124
Verbist L., 46, 60, 72, 78, 79
Verbrughe, 84
Verbruggen, 84
Verbruggen J., 278
Verbruggen R., 330
Vercauteren D., 278
Vercauteren, 63
Vercruysen, 333
Verdickt O., 67
Vereecke, 64
Verecken, 70
Verfaille W., 295
Vergallen, 271
Vergauwen, 63
Verhaegen, 69, 74, 78
Verhaegen P., 127, 137, 155, 159
Verhaeghe K., 202
Verhaeghe W., 335
Verhasselt, 63
Verhelst, 64
Verheyen R., 92
Verhoeven, 77
Vermaelen F., 62
Vermaere, 63
Vermandel, 63
Vermeersch M., 85
Vermeersch J., 335
Vermeir E., 71
Vermeire, 70, 80
Vermeire A., 329
Vermeire R., 61
Vermeire, 367
Vermeire S., 329
Vermeiren, 329
Vermeiren, 72, 76
Vermeulen, 85
Verplaetse J., 311, 334
Verpoorten A., 372
Verrept S., 68
Verreydt H., 64
Verschaete, 63
Verschaeve C., 304
Verschueren R., 278
Verspecht, 63
Versteylen, 366
Verswijveld A., 64, 76
Verswijveld F., 72
Verswijveld L., 74, 76
Vertessen, 78
Vervaecke, 63
Vervliet W., 366
Victor P., 329
Viehausen F., 273
Viette A., 333
Vincx J., 23, 32, 59, 61, 79
Vincx N., 78, 94
Vinken A., 61, 80
Vinken L., 62
Vincken J., 80
Vijmans C., 372
Vleugels M., 61
Vleughels M., 276
Voigt, 131, 141, 142, 144, 146, 152, 156, 159, 160, 170
Voorhoeve E., 307, 313, 317
Vossen, 74, 78
Vranken, 69
Vrancken H., 333
Vrijdaghs, 78, 82
Vurcke, 47, 85, 95
Vuylsteke, 63
Vuylsteke R., 68
von Bayern-Ehrenburg, 123

von Bockelberg, 148
von Clair, 68
von Falkenhausen, 23, 64
von Hammerstein, 23
von Lettow-Vorbeck, 288
von Manteuffel, 186, 192, 201
von Paulus, 279
von Römer, 23
von Schleinitz, 149
von Tettau, 149
von Zitzewitz, 148

W

Waegeneire G., 82
Wagner, 129, 149, 180
Walbers G., 47, 67, 69
Walbers A., 47, 68
Walleyn R.J., 331
Wallez, 373
Walraevens F., 62, 74
Walraevens, 80
Wambeke J., 12, 23, 39, 40, 50, 60, 62, 79, 82, 117
Wangemann, 129, 161, 172, 176
Warnecke, 223
Warrack, 113
Watteyne V., 372
Wauman A., 330
Wauters, 77
Wauters J., 68
Weber, 129
Wegge V., 47, 77, 81, 95
Weinecke, 288
Weiss, 271
Wellens, 82
Wellens R., 73, 74, 78
Wenck, 145, 146
Wenckel, 229
Wenzel, 229
Westfall, 229
Weyns M., 213
Willaert A., 68
Willems, 63
Willems 63, 71
Willems K., 278
Willemsen, 80
Willemijns G., 82
Willemijns, 63
Wilmsen A., 60
Wilmsen F., 60
Wijffels E., 278
Wijn, 46
Winderinckx, 335
Winterhaegen, 128
Wittenberg, 101
Wolff, 24, 47
Wolff, 271, 272
Wölki, 129
Wouters F., 61
Wouters A., 367

Z

Ziegler, 136, 148, 150
Zimmerman P., 78
Zurings E., 368
Zwaenepoel E., 350
Zwinne J., 373

REGISTER VAN DE BELANGRIJKSTE PLAATSNAMEN

A

Aalst, 17
Aarschot, 95, 106, 335
Abbeville, 309, 326
Adlershorst (Danzig), 229
Agram (Zagreb), 232, 236
Aken, 107, 117
Altenwedell, 162, 165, 166, 175
Altdamm, 135, 137, 159, 176, 180, 184, 189, 198
Antwerpen, 17, 23, 73, 74, 79, 96, 100, 104, 110, 234, 263, 306, 329
Apeldoorn, 106, 107
Appels, 332
Armentières, 294
Arnhem, 106, 110, 111
Arnimswalde, 180, 181
Arnoldsweiler, 105
Arnswalde, 131, 132, 134, 140, 142, 144, 146, 151, 152, 155, 156, 158, 162, 165, 167, 177
Asper, 70
Assebroek, 331
Astene, 70
Augustwalde, 178, 183
Austruweel, 330
Avelgem, 330

B

Babelsberg (Berlijn), 217
Bad-Neuhaus, 232, 236
Bad-Oeynhausen, 232
Bad-Pyrmont, 117
Bahn, 152
Barimslow, 202
Barskewitz, 171
Beerse, 330
Belgrado, 253
Beneschau, 118, 126, 185, 229, 233
Berchem, 23, 73, 330
Berchtesgaden, 275
Bergen (Mons), 336
Bergen op Zoom, 104
Beringen, 76
Bergisch-Gladbach, 105
Berlijn, 41, 126, 178, 188, 229, 233, 236, 248, 271
Berlinchen, 132
Beselare, 331
Beverlo, 23, 79, 80
Bilzen, 334
Birkenweder, 270
Blankenberge, 331
Blanc Nez, 297
Bocholt, 110
Bohnenburg, 105
Boizenburg, 203
Bolchow, 281
Bonin, 151
Bordeaux, 249
Borgerhout, 79, 80, 101, 330
Borisow, 281, 283
Bosvoorde, 229, 235, 237
Boulogne, 275, 292, 295
Bottelare, 17
Bradnje, 278
Bralletin, 137, 153, 161, 170
Brasschaat, 330

Breskens, 104
Breslau, 105, 118, 275
Brest, 249
Bretagne, 248, 269
Briansk, 281
Brod, 254
Bromberg, 282
Brugge, 17, 46, 82, 83, 84, 249, 306, 325, 330
Brummen, 106
Brussel, 11, 17, 39, 64, 89, 105, 227, 235, 263, 334
Brüsewitz, 172
Brüssow, 187, 202
Büche, 170
Büchholz, 170, 175, 178
Budapest, 126, 232
Butow, 232

C

Callais, 245, 249, 292, 298
Cannes, 249
Cape-Gris Nez, 294, 297
Charkow, 253, 279
Cherbourg, 249, 292
Christburg, 282
Christienenberg, 181
Cotentin, 295

D

Dachau, 232
Dahlow, 171
Damen, 189
Damitzow, 198
Dämscher-See, 183
Darmstadt, 229, 233
Danzig, 145, 160, 178, 282
Delft, 272, 332
Damjansk, 280
Dendermonde, 17, 332
Den Haag, 272
Den Heuvel, 114
Denneskowitschi, 284
Desselgem, 331
Deurne, 97, 100, 102, 329
Deutsch Eylau, 282
Deutsch-Krone, 140
Didam, 114
Diepenbeek, 95
Dieren, 107
Diest, 95, 106
Diksmuide, 331
Dirschau, 157
Dnepropetrowsk, 236, 253
Doetechem, 114
Dolitz, 134
Driel, 112
Duinkerken, 111, 295, 298
Düren, 105, 117
Dworp, 335

E

Echt, 105
Edegem, 329
Eeklo, 69, 333
Eindhoven, 104, 110, 113
Ekeren, 329
Elsene, 335
Elst, 112
Emmelgem, 331
Engelstein, 282
Erft, 105
Eschweiler, 105, 115, 117
Esen, 331
Essen, 330
Etterbeek, 335
Evergem, 332

F

Fährzoll, 141, 150, 151, 156, 159
Falkenberg, 161
Falkenwalde, 171, 174
Feldberg, 201, 205
Finkenwalde, 180, 184
Finland, 285, 286
Flenburg, 241
Frankrijk, 244
Freienwalde, 151, 170, 175
Friedland, 161
Friedenthal, 140
Friedrichsdorf, 181
Frisches Haff, 282
Fürstenwerder, 202

G

Gartz, 188, 189, 193
Gangelt, 105
Geel, 110
Geilenkirchen, 115
Geldern, 105
Gellik, 95
Geneve, 210
Genk, 95, 334
Gennep, 115
Gent, 17, 67, 70, 96, 263, 307, 309, 333, 361
Geraardsbergen, 17, 332
Gironde, 292
Ghistel, 276
Gits, 331
Glambeck, 154, 175
Glatz, 233
Goldbeck, 162, 165
Gollnes, 159
Gollnow, 136, 181
Gotenhafen, 229, 282
Gottbus, 133
Gramzow, 202
Granzin, 204
Graz, 233
Greifenhagen, 160, 177, 180, 184, 188, 189, 192
Gressenich, 115
Groesbeek, 115
Gross-Schlatikow, 163, 164, 165, 170
Gross Schulzendorf, 229, 230, 236
Gross Silber, 142, 143, 154
Gross Wachlin, 180
Guntersberg, 135, 139, 141, 143, 177
Guntersberger Mühle, 141, 143
Gurzenich, 115

H

Haacht, 106
Haff, 186
Hagelfelde, 132
Hagenau, 204
Hamburg, 204, 229, 234
Hamborn, 282
Hamm, 107
Hannegrün, 232
Harelbeke, 331
Harikula, 232, 236
Hasselt, 18, 95, 104, 334, 361
Hassendorf, 175
Hastenrath, 115
Hechtel, 334
Heerlen, 105, 115
Heester, 331
Heist aan Zee, 295
Helgoland, 290
Helpe, 142
Helsinki, 254
Hepperheim, 229
Herentals, 95, 106

Heringsdorf, 229
Herschmannitz, 138
Herzogenrath, 115
Hildesheim, 229
Hindenburg, 203
Hingene, 330
Hoboken, 79, 330
Hochberg, 153
Höckendorf, 180, 184
Hohenfriedberg, 153
Hornskrug, 180, 181, 183
Houthulst, 70, 83, 84
Huizingen, 235
Hungerburg, 232, 236

I

Ieper, 18, 83, 331
Ihna, 134, 137, 139, 141, 147, 148, 161, 163, 167
Ile de Croix, 292
Ile de Ré, 292
Izegem, 330

J

Jacobshagen, 164, 170, 175
Jägerbruck, 186
Jampol, 126
Jastrow, 134
Julich, 105
Junkerwehningen, 105

K

Kaarssen, 105, 118
Kahlberg, 282
Kalatsch, 278, 279
Kallies, 146, 147, 149, 161, 165
Kalmthout, 330
Kamenez-Podolsk, 278
Kammin, 159
Kampenhout, 105, 106
Kapellen, 329
Karlsruhe, 244
Karow, 193, 202
Keulen, 107
Kienschlag, 118, 125, 185
Kiew, 232, 254
Kirchner, 133
Kleeberge, 156
Klein Schlatikow, 161, 164, 172
Klein Silber, 142, 143, 164, 174, 175
Klein Wachlin, 180
Klötz, 1834
Knokke, 331
Knowitz, 122, 138
Kolberg, 159
Kolbitzow, 189, 193, 201
Kolpin, 153
Köningsberg, 232, 237
Konitz, 164, 165
Konraden, 162, 175
Konradsheim, 138
Kontich, 13, 46, 81, 91, 330
Kortrijk, 17, 263, 331, 361
Körzenzig, 114
Krakau, 233, 236
Krasnojo Selo, 280
Kremsow, 139
Kruibeke, 80, 332
Kumbier, 165
Kupiansk, 279
Kürtow, 132
Küstrin, 133, 188
Kuurne, 331
Kwaadmechelen, 95

L

Lanaken, 95

Landsberg, 132
La Rochelle, 275
Lauenburg, 118
Lauwe, 331
Le Havre, 292
Lemberg, 254
Leningrad, 126, 280
Leuven, 94, 95, 235, 335, 361
Libau, 133
Lichtschini, 282
Liebenow, 157
Lier, 82, 329
Linde, 153
Linnich, 105, 114
Lippstadt, 105
Lobositz, 126
Löcknitz, 186
Lokeren, 333
Loppem, 271
Lombeek, 376
Lommel, 76, 334
Longues, 292
Lorient, 249, 276
Lovendegem, 333
Lübeck, 204
Lübow, 178
Lubzin, 181
Lückenwalde, 13
Luik, 271, 336
Lumbres, 294
Lüneburg, 105, 125, 284
Lüneburger Heide, 105, 117, 122, 185

M

Maaseik, 73, 76
Mädu See, 148, 161, 165
Malchow, 175
Maldegem, 331
Marcouf, 292
Maria ter Heide, 12, 46, 81
Marienbad, 233, 236
Marienberg (Gut), 141, 142, 151, 152, 159
Marienfelde, 147, 153, 155, 156
Marienfliess, 135, 170
Marienwalde, 133
Marienwerder, 151
Marisch Friedland, 146
Mausbach, 115
Mechelen, 329, 361
Mecherin, 189, 192
Mecklenburg, 160
Meineringhausen, 205
Melsbroek, 105
Menen, 331
Merelbeke, 333
Merksem, 98, 100, 102, 330
Middelaar, 114
Milerowo, 279
Minsk, 253, 282, 283
Moderow, 171, 173
Modrath, 136
Moen, 332
Moeskroen, 331
Mol, 330
Möllebeck, 206
Mook, 115
Moortsele, 17
Mortsel, 76
Moskou, 280
Muizen, 330
Mülkenthin, 178
München, 229, 244
Münster, 106

N

Nadrensee, 189, 192
Namen, 96
Nantikow, 153

Narwa, 122, 126, 236
Necklin, 233
Nederbrakel, 17
Neerharen, 95
Neerpelt, 106, 110, 334
Neise, 192
Netze, 150
Neu Brandenburg, 202, 203
Neuglück, 165
Neu Klücken, 132
Neu Radekow, 198
Neu Rosow, 193, 198
Neustettin, 160, 163, 177
Neustrelitz, 140, 203, 204
Neuwedell, 149
Niederembt, 105
Nijlen, 330
Nijmegen, 106, 110
Ninove, 17, 333
Nipperwiese, 140
Noorwegen, 285, 286, 287
Nörenberg, 146, 170
Normandie, 245
Nunspeet, 106

O

Oder, 133, 145, 148, 160, 181, 186, 198
Olsene, 333
Oosterbeek, 112, 113
Oostham, 334
Ootegem, 331
Orel, 281
Oslo, 253
Oude God, 329
Oudenaarde, 17, 70
Oudergem, 335
Overmere, 17

P

Pansin, 171, 173, 176, 177
Pasewalk, 165, 201, 202
Parijs, 249, 253, 271
Penkun, 201, 202
Petznick, 135, 137, 138, 147, 153, 158
Pikowitz, 118
Pillau, 290
Pirmasens, 232
Plathe, 135
Pleskau, 253, 280
Podejuch, 183
Pommeren, 131, 142, 144, 162, 163, 185
Pont Scorff, 276
Pontivie, 275
Poperinge, 331
Posen, 233
Potsdam, 217
Potzlow, 180
Praag, 185, 229, 232
Prenzlau, 187, 201, 202, 206
Pritzlow, 186, 201
Purvenich, 138
Puurs, 330
Pyritz, 232, 236

R

Radikow, 202
Randow, 186
Randower Brück, 199
Rastenburg, 280, 284
Ravenstein, 147, 166
Redzin, 186
Reetz, 136, 139, 141, 142, 145, 146, 147, 148, 162, 165, 167
Regenthin, 133

Reichenbach, 139, 147, 151, 153, 156, 157, 177
Repplin, 139, 161, 170
Reuth, 232
Reval, 232, 237
Rheden, 107
Riga, 233, 254, 280
Riethorst, 114
Rijsel, 18
Robenthal, 165
Roeselare, 84, 86, 304, 330, 331
Rollegem, 331
Ronse, 17, 332
Rörchen, 181
Rosengarten, 180, 183, 184
Rossow, 198
Rostow, 278
Rotterdam, 249
Rotselaar, 95, 106
Ruiselede, 86
Rummelsburg, 164
Rurich, 114

S

Saalfeld, 282
Saarow, 178
Saatzig, 139, 163, 174, 176
Saint Cloud, 275
Saint Malo, 276
Saint Nazaire, 249, 276
Sandow, 141, 142
Sarajevo, 254
Schaarbeek, 94, 105, 271, 335
Scheessel, 105
Scherpenheuvel, 106
Schevenhütte, 117
Schillersdorf, 189
Schimsk, 280
Schippenbeck, 282
Schlagentin, 135, 136, 139, 140, 141, 143, 146, 152, 154, 155
Schneiderfelde, 139
Schöneberg, 137, 170
Schöningen, 189, 200
Schönwerder, 140, 141, 142, 146, 153, 158, 162
Schülern, 205
Schulzendorf, 142
Schwanebeck, 141, 159, 166
Schwaneberg, 199, 200
Schwedt a/d Oder, 140
Schwerin, 204, 237
Seehausen, 181, 186, 187, 188
Seelöwer Hohe, 189
Sensburg, 282
Sint-Amandsberg, 333
Sint-Gillis, 333, 335
Sint-Kruis-Male, 306
Sint-Jans-Molenbeek, 335
Sint-Joris-Weert, 95
Sint-Lambrechts-Woluwe, 335
Sint-Martens-Latem, 333
Sint-Niklaas, 18, 307, 332
Sint-Oedenrode, 113
Sint-Pieters-Woluwe, 335
Sittard, 105
Shitomir, 126, 254
Smolensk, 253, 254, 280
Sofienthal, 181
Sofienwalde, 233
Soltau, 105, 122, 180, 188, 205
Spa, 227, 234
Spree, 183
Spremberg, 189
Springwerder, 144
Staken, 281
Stalingrad, 278, 279
Stargard, 135, 136, 138, 144, 147, 156, 160, 165, 170, 176, 177, 233

Starkow, 202
Steinberg, 142, 175
Sternhagen, 203
Sternkrug, 184
Stettin, 126, 132, 138, 145, 160, 183, 188, 198
Stolberg, 115
Stolzenfelde, 153, 154, 155
Stolzenhagen, 174
Storkow, 200
Strehlow, 203
Stutthof, 282
Suggerath, 105
Swanecker Muhle, 138
Swinemunde, 133

T

Tantow, 187, 198, 201, 202
Terhagen, 330
Terhulpen, 227
Tervuren, 104, 335
Testelt, 95, 106
Tetz, 105
Tielt, 330, 331
Tienen, 335
Tildonk, 106
Tölz, 123
Tornow, 159, 173
Trampke, 133, 135
Trier, 275
Tremplin, 203
Tripkau, 275
Tsjechoslowakije, 122
Tscherkassy, 377
Tsjugujew, 279
Turnhout, 103, 104, 330

U

Uckermunde, 186
Uckersee, 202
Urftallsperre, 126
Usti Luga, 280

V

Vaals, 115
Vasoui, 292
Velden, 105
Veldwezelt, 95
Velp, 107
Venlo, 104, 115
Veurne, 331
Versaille, 290
Vilvoorde, 17, 335
Vlissingen, 104
Volpere, 232
Vosselaar, 330

W

Waalhem, 76
Wahn, 123, 126
Wakken, 309, 324
Wangerin, 141
Wardin, 142
Wahren, 204
Warschau, 232
Warthe, 132, 145
Watermaal, 335
Waterschei, 73, 76, 100, 104, 333, 334
Weimar, 124
Weisser Sumpf, 282
Wegnerhof, 165
Wendemark, 199
Wenen, 232
Wervik, 331
Westende, 331
Wetteren, 17, 332
Wezemaal, 106

Wiesbaden, 229, 274
Wilna, 254, 282
Wilrijk, 79, 330
Winsen a/Luhe, 200
Wismar, 204
Wohlau, 275
Woroschilowsk, 253
Wülkow, 171, 176, 177
Wyler, 114, 115

Z

Zachan, 135, 137, 138, 150, 156, 161, 162, 170, 171, 177
Zackopani, 233
Zadelow, 135, 158, 161, 162, 172, 177
Zägendorf, 153
Zarren, 331
Zedelgem, 71, 83
Zellik, 39, 48
Ziegenhagen, 142, 175
Zinten, 282
Zolder, 334
Zonhoven, 334
Zottegem, 17, 333
Zuckow, 170
Zühlsdorf, 132
Zutphen, 107
Zyfflich, 114, 115
Zwartberg, 334

COLLECTION W.P.B.R. SARIS
P.O. Box 269/Postbus 269
5700 AG HELMOND

Netherlands/Nederland

VLAANDEREN IN UNIFORM 1940-1945

BOEKDEEL II

Inhoudstafel

1.	Vlaamse Wacht	blz. 9 tot 120
2.	27. SS FRW. GREN. DIV. ''LANGEMARCK''	
	— Pommeren	blz. 121 tot 186
	— Oder	blz. 187 tot 208
3.	D.R.K. Deutsches Rotes Kreuz Duits Rood Kruis	blz. 209 tot 241
4.	O.T. — Organisation Todt	blz. 243 tot 288
5.	MKB — Marineartillerie	blz. 289 tot 301
6.	VERDINASO — Verbond van Diets Nationaal Solidaristen	blz. 303 tot 351
7.	REX Vlaanderen	blz. 352 tot 381